

**ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ
ΤΗΣ
ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
&
ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

**ΠΡΟΕΔΡΙΑ
ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΠΕΤΣΑΛΗΚΟΥ**

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗ: ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2010

**ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΗΛΕΚΤΡ. ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΔΟΣΕΩΝ & ΕΚΤΥΠΩΣΕΩΝ
ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ**

**ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ
ΜΕΡΟΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟ**

**Με ενσωματωμένες τις νέες ρυθμίσεις που έγιναν
με τις από 14.4.2010 (ΦΕΚ 57 Α΄/20.4.2010) και
16.7.2010 (ΦΕΚ 139 Α΄/10.8.2010)
αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής**

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Με την απόφαση της Ολομέλειας της 16ης Ιουλίου 2010 η Βουλή των Ελλήνων προέβη σε εκτενείς μεταρρυθμίσεις στον Κανονισμό της, προς το σκοπό ενίσχυσης της διαφάνειας, βελτίωσης της ποιότητας του κοινοβουλευτικού έργου και ενίσχυσης της εμπιστοσύνης των πολιτών στους δημόσιους θεσμούς. Οι περισσότερες από τις νέες διατάξεις υπήρξαν αποτέλεσμα καθολικής συναίνεσης και έγιναν δεκτές ομόφωνα από το Σώμα.

Κύριος άξονας των νέων διατάξεων είναι η ανάδειξη του Κοινοβουλίου σε χώρο ουσιαστικής διαβούλευσης. Σε αυτήν την κατεύθυνση επιχειρούνται ουσιαστικές τομές στη νομοθετική διαδικασία.

Της κατάθεσης των νομοσχεδίων πρέπει πλέον να προηγείται δημόσια διαβούλευση επί των προτεινόμενων ρυθμίσεων με ενημέρωση της αρμόδιας διαρκούς κοινοβουλευτικής επιτροπής αμέσως με την έναρξη αυτής. Τα κατατιθέμενα νομοσχέδια πρέπει να συνοδεύονται κατά την κατάθεσή τους υποχρεωτικά από έκθεση αξιολόγησης των συνεπειών των προτεινόμενων ρυθμίσεων καθώς και από έκθεση επί της δημόσιας διαβούλευσης που έχει προηγηθεί. Παράλληλα, τίθενται χρονικά όρια στην κατάθεση νομοσχεδίων και τροπολογιών, ώστε να αποφεύγεται ο αιφνιδιασμός.

Ως προς την επεξεργασία των νομοσχεδίων και των προτάσεων νόμου στη Βουλή, καθιερώνεται στάδιο «διπλής ανάγνωσης» από την αρμόδια διαρκή κοινο-

βουλευτική επιτροπή. Η επεξεργασία και εξέταση γίνεται πλέον σε δύο στάδια που απέχουν επτά πλήρεις ημέρες μεταξύ τους, ώστε να υπάρχει ο απαραίτητος χρόνος για την ωριμότερη εξέταση των προτεινόμενων ρυθμίσεων και να δίνεται η δυνατότητα υποβολής προτάσεων και βελτιώσεων από τους βουλευτές, καθώς και διατύπωσης γνώμης από κάθε ειδική μόνιμη επιτροπή της Βουλής με αρμοδιότητα επί του ρυθμιζόμενου αντικειμένου.

Με τις νέες ρυθμίσεις επιχειρείται παράλληλα η ενίσχυση του κοινοβουλευτικού ελέγχου με τη διαμόρφωση θεσμών επίκαιρης ενημέρωσης και αποτελεσματικού ελέγχου της εκτελεστικής εξουσίας. Αναμορφώνεται η Ώρα του Πρωθυπουργού και προβλέπεται η παρουσίαση των επίκαιρων ερωτήσεων από τους ίδιους τους ερωτώντες βουλευτές.

Θεσπίζεται η προηγούμενη ενημέρωση των διαρκών κοινοβουλευτικών επιτροπών σχετικά με κάθε δημόσια σύμβαση ιδιαίτερα μεγάλης αξίας των υπουργείων της αρμοδιότητάς τους ή των εποπτευόμενων από αυτά νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και δημοσίων επιχειρήσεων ή οργανισμών.

Συνιστάται νέα ειδική διαρκής επιτροπή Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων και νέα ειδική διαρκής επιτροπή για την παρακολούθηση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης. Αναβαθμίζεται ο ρόλος της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας και ενισχύεται η κοινοβουλευτική παρακολούθηση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού.

Τέλος, προς το σκοπό της ενίσχυσης του κύρους του Κοινοβουλίου, περιορίζεται το εύρος του θεσμού της βουλευτικής ασυλίας ώστε αυτή να καλύπτει μόνο περιπτώσεις που σχετίζονται με την πολιτική ή κοινοβουλευτική δράση του βουλευτή.

Οι νέες τροποποιήσεις συμβάλλουν, πιστεύω, στην αναβάθμιση του Κοινοβουλίου, στη βελτίωση της λειτουργικότητάς του, στη διαφάνεια και ποιότητα του παραγόμενου νομοθετικού έργου, καθώς και στην αποτελεσματικότητα του κοινοβουλευτικού ελέγχου. Η παρούσα επανέκδοση του Κανονισμού της Βουλής περιλαμβάνει τις νέες τροποποιήσεις, ώστε να αποτελέσει ένα χρηστικό εργαλείο για τους εφαρμοστές του Κανονισμού και να διευκολύνει την υπηρετήση των σκοπών αυτών.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄: ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

- Άρθρο 1: Εναρκτήρια συνεδρίαση - προσωρινό προεδρείο
Άρθρο 2: Κήρυξη της έναρξης των εργασιών της βουλευτικής περιόδου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄: ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ

- Άρθρο 3: Ανακοίνωση των ονομάτων και ορκωμοσία των Βουλευτών
Άρθρο 4: Πράξεις των Βουλευτών των οποίων αμφισβητείται η βουλευτική ιδιότητα
Άρθρο 5: Παραίτηση από το βουλευτικό αξίωμα και πλήρωση των κενών βουλευτικών θέσεων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄: ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

- Άρθρο 6: Σύνθεση - ασυμβίβαστα
Άρθρο 7: Εκλογή του Προέδρου
Άρθρο 8: Εκλογή των λοιπών μελών του προεδρείου
Άρθρο 9: Διάρκεια και λήξη της θητείας των μελών του προεδρείου
Άρθρο 10: Πλήρωση των κενών θέσεων του προεδρείου και αναπλήρωση των μελών του

- Άρθρο 11: Αρμοδιότητες του Προέδρου
Άρθρο 12: Αρμοδιότητες των άλλων μελών του προεδρείου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄: ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΠΡΟΕΔΡΩΝ

- Άρθρο 13: Σύνθεση - σύγκληση
Άρθρο 14: Αρμοδιότητες

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄: ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

- Άρθρο 15: Έννοια - συγκρότηση
Άρθρο 16: Τεκμήρια - ίδρυση - μεταβολές
Άρθρο 17: Εκπροσώπηση - αναπλήρωση - περιορισμοί
Άρθρο 18: Παραχώρηση αιθουσών του βουλευτηρίου στις Κοινοβουλευτικές Ομάδες και στελέχωση των διοικητικών γραμματειών τους
Χρήση των χώρων του Κοινοβουλίου
Άρθρο 19: Καθορισμός της σειράς μεταξύ των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και κατανομή των χώρων
Άρθρο 20: Αρχηγός Αξιωματικής Αντιπολίτευσης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄: ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

- Άρθρο 21: Σύνθεση - αρμοδιότητες
Άρθρο 22: Σύγκληση της Ολομέλειας της Βουλής σε συνόδους
Άρθρο 23: Κήρυξη της λήξης των εργασιών των συνόδων και της βουλευτικής περιόδου
Άρθρο 24: Λειτουργία της Ολομέλειας της Βουλής

(Τα άρθρα 25, 26, 27 και 28 καταργήθηκαν με την από 6.12.2001 απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής, ΦΕΚ 284Α΄/18.12.01).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄: ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Άρθρο 29: Σύνθεση - συγκρότηση - αρμοδιότητες
Άρθρο 30: Λειτουργία του Τμήματος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄: ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Α) ΔΙΑΡΚΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

Άρθρο 31: Σύσταση - σύνθεση
Άρθρο 31Α: Επιτροπή του απολογισμού και του γενικού ισολογισμού του Κράτους και ελέγχου της εκτέλεσης του προϋπολογισμού του Κράτους
Άρθρο 31Β: Επιτροπή Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και Συμβάσεων
Άρθρο 31Γ: Επιτροπή για την Παρακολούθηση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης
Άρθρο 32: Αρμοδιότητες
Άρθρο 32Α: Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων
Άρθρο 33: Λειτουργία των διαρκών επιτροπών
Άρθρο 34: Εκλογή προεδρείου
Άρθρο 35: Αντικατάσταση και αναπλήρωση μελών
Άρθρο 36: Σύγκληση συνεδριάσεων
Άρθρο 37: Παράσταση στις συνεδριάσεις

- Άρθρο 38: Ακροάσεις εξωκοινοβουλευτικών προσώπων
Άρθρο 39: Ψηφοφορίες και αποφάσεις
Άρθρο 40: Πρακτικά των συνεδριάσεων
Άρθρο 41: Γραμματείες των επιτροπών
Άρθρο 41Α: Υποβοήθηση κοινοβουλευτικού ελέγχου
από τις διαρκείς επιτροπές
Άρθρο 41Β: Γνώμες επί των κανονιστικών πράξεων της
Ευρωπαϊκής Ένωσης

Β) ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

- Άρθρο 42: Σύσταση - σύνθεση - αρμοδιότητες
Άρθρο 43: Λειτουργία των ειδικών επιτροπών

Γ) ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΝΙΜΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

- Άρθρο 43Α: Θεσμών και διαφάνειας - Ελληνισμού της
Διασποράς - Προστασίας περιβάλλοντος -
Έρευνας και τεχνολογίας - Ισότητας, νεο-
λαΐας και δικαιωμάτων του ανθρώπου -
Περιφερειών - Οδικής ασφάλειας -
Κοινοβουλευτικής Δεοντολογίας

Δ) ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΓΙΑ ΕΘΝΙΚΑ Ή ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

- Άρθρο 44: Σύσταση - σύνθεση - αρμοδιότητες
Άρθρο 45: Λειτουργία των επιτροπών

**Ε) ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ
ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ**

- Άρθρο 46: Σύσταση - σύνθεση
Άρθρο 47: Αρμοδιότητες
Άρθρο 48: Λειτουργία των επιτροπών για τα εσωτερικά θέματα της Βουλής

**ΣΤ) ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ**

- Άρθρο 49: Επιτροπές διεθνών σχέσεων
Άρθρο 49Α: Επιτροπή Δημοσίων επιχειρήσεων, τραπεζών, οργανισμών κοινής ωφελείας και φορέων κοινωνικής ασφάλισης
Άρθρο 49Β: Ακρόαση προσώπων
Άρθρο 49Γ: Κοινοβουλευτικές Ομάδες Φιλίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄: ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ

- Άρθρο 50: Σύνταξη και διανομή
Άρθρο 51: Περιεχόμενο
Άρθρο 52: Προτεραιότητα εγγραφής των θεμάτων στην ημερήσια διάταξη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι΄: ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ

- Άρθρο 53: Ημέρες συνεδριάσεων της Ολομέλειας, του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής και των διαρκών επιτροπών
Άρθρο 54: Ώρες έναρξης των συνεδριάσεων

- Άρθρο 55: Καταμερισμός της κοινοβουλευτικής εργασίας στις συνεδριάσεις της Ολομέλειας
- Άρθρο 56: Δημοσιότητα των συνεδριάσεων και υποχρεώσεις των ακροατών
- Άρθρο 57: Μυστικές συνεδριάσεις
- Άρθρο 58: Συμμετοχή και παράσταση στις συνεδριάσεις
- Άρθρο 59: Κήρυξη έναρξης, λήξης και διακοπής των συνεδριάσεων
- Άρθρο 60: Είσοδος και παραμονή στην αίθουσα των συνεδριάσεων
- Άρθρο 61: Τήρηση, επικύρωση και δημοσίευση των πρακτικών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ΄: ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ

- Άρθρο 62: Γενικές διατάξεις
- Άρθρο 62Α: Ομιλίες Αρχηγών Κρατών, Προέδρων Κυβερνήσεων και προσωπικοτήτων στη Βουλή
- Άρθρο 63: Ανακοινώσεις του Προέδρου προς τη Βουλή
- Άρθρο 64: Σειρά των ομιλητών
- Άρθρο 65: Εγγραφή στον κατάλογο των ομιλητών
- Άρθρο 66: Τρόπος αγορεύσεων
- Άρθρο 67: Παρεμπόπτοντα ζητήματα
- Άρθρο 68: Προσωπικά ζητήματα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ΄: ΨΗΦΟΦΟΡΙΕΣ

- Άρθρο 69: Γενικές διατάξεις
Άρθρο 70: Τρόποι ψηφοφορίας

Άρθρο 70Α: Ψήφος των Βουλευτών που βρίσκονται σε αποστολή της Κυβέρνησης ή της Βουλής στο εξωτερικό

- Άρθρο 71: Φανερή ψηφοφορία με ανάταση ή έγερση
Άρθρο 72: Ονομαστική ψηφοφορία
Άρθρο 73: Μυστική ψηφοφορία
Άρθρο 74: Ποσοστά Βουλευτών, πλειοψηφίες, αποφάσεις

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΓ΄: ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΑΡΣΗ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΑΣΥΛΙΑΣ

- Άρθρο 75: Γενικές διατάξεις
Άρθρο 76: Παρουσία των Βουλευτών στις συνεδριάσεις - άδειες απουσίας
Άρθρο 77: Τήρηση του Κανονισμού - πειθαρχικά μέτρα
Άρθρο 78: Ανάκληση στην τάξη
Άρθρο 79: Στέρωση του λόγου
Άρθρο 80: Μομφή για αντικοινοβουλευτική συμπεριφορά
Άρθρο 81: Προσωρινός αποκλεισμός από τις συνεδριάσεις

- Άρθρο 82: Ανάλογη εφαρμογή διατάξεων στις επιτροπές
Άρθρο 83: Άδειες δώξης Βουλευτών

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄: ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ, ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΗΚΩΝ

- Άρθρο 84: Νομοθετική πρωτοβουλία
Άρθρο 85: Κατάθεση και περιεχόμενο σχεδίων και προτάσεων νόμων
Άρθρο 86: Ανακοίνωση, εκτύπωση και διανομή των σχεδίων και προτάσεων νόμων
Άρθρο 87: Κατάθεση τροπολογιών
Άρθρο 88: Περιεχόμενο, εκτύπωση και διανομή των τροπολογιών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄: ΤΑΚΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Α) ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΗ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΨΗΦΙΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

- Άρθρο 89: Παραπομπή στην αρμόδια επιτροπή
Άρθρο 90: Αριθμός και διάρκεια των συνεδριάσεων των επιτροπών

- Άρθρο 91: Συζήτηση στις διαρκείς επιτροπές
Άρθρο 92: Παραπομπή για νομοτεχνική επεξεργασία στην επιστημονική υπηρεσία της Βουλής

Β) ΕΠΤΡΑΦΗ ΣΤΗΝ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ

- Άρθρο 93: Εγγραφή στην ημερήσια διάταξη
Άρθρο 94: Τρόπος συζήτησης

Γ) ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΨΗΦΙΣΗ ΚΑΤΑΡΧΗΝ

- Άρθρο 95: Περιεχόμενο και έναρξη της καταρχήν συζήτησης - σειρά ομιλητών
Άρθρο 96: Εγγραφή στον κατάλογο των ομιλητών της καταρχήν συζήτησης
Άρθρο 97: Διάρκεια των αγορεύσεων στην καταρχήν συζήτηση
Άρθρο 98: Ειδικοί αγορητές
Άρθρο 99: Προφανής εξάντληση του θέματος
Άρθρο 100: Ζητήματα αντισυνταγματικότητας

Δ) ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΨΗΦΙΣΗ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΩΝ

- Άρθρο 101: Τρόπος συζήτησης και ψήφιση των άρθρων και των τροπολογιών
Άρθρο 102: Εγγραφή στον κατάλογο των ομιλητών της κατ' άρθρο συζήτησης
Άρθρο 103: Διάρκεια των ομιλιών στην κατ' άρθρο συζήτηση

Ε) ΨΗΦΙΣΗ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ

Άρθρο 104: Χρόνος και τρόπος ψήφισης στο σύνολο

Άρθρο 105: Επανασυζήτηση και ψήφιση νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων που απορρίφθηκαν από τη Βουλή

ΣΤ) ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ

Άρθρο 106: Προϋποθέσεις και διαδικασία

Ζ) ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ

Άρθρο 107: Προϋποθέσεις και διαδικασία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄: ΣΥΝΟΠΤΙΚΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Άρθρο 108: Ψήφιση νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων χωρίς ή με περιορισμένη συζήτηση

Άρθρο 109: Κατεπείγοντα νομοσχέδια και προτάσεις νόμων

Άρθρο 110: Νομοσχέδια και προτάσεις νόμων επείγοντος χαρακτήρα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄: ΕΙΔΙΚΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Άρθρο 111: Νομοσχέδια και προτάσεις νόμων για τη σύσταση ειδικών επιτροπών σύνταξης και κύρωσης κωδίκων

- Άρθρο 112: Νομοσχέδια και προτάσεις νόμων για την κύρωση διεθνών συνθηκών ή συμβάσεων
- Άρθρο 113: Νομοσχέδια για την κύρωση πράξεων νομοθετικού περιεχομένου
- Άρθρο 114: Νομοσχέδια και προτάσεις νόμων που αναπέμπονται στη Βουλή
- Άρθρο 115: Προτάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος
- Άρθρο 116: Προτάσεις Βουλευτών για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος
- Άρθρο 117: Κήρυξη της επικράτειας σε κατάσταση πολιορκίας
- Άρθρο 118: Προτάσεις για τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής
- Άρθρο 119: Προτάσεις για την αναθεώρηση του Συντάγματος
- Άρθρο 120: Προϋπολογισμός εξόδων και ισολογισμός-απολογισμός της Βουλής
- Άρθρο 121: Κατάθεση, συζήτηση και εξέταση του προϋπολογισμού του Κράτους από την αρμόδια διαρκή επιτροπή
- Άρθρο 122: Κατάθεση και εξέταση του απολογισμού και του γενικού ισολογισμού του Κράτους από την αρμόδια επιτροπή
- Άρθρο 123: Συζήτηση και ψήφιση του προϋπολογισμού, του απολογισμού και του γενικού ισολογισμού του Κράτους

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄: ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 124: Κοινοβουλευτικός έλεγχος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄: ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Άρθρο 125: Περιεχόμενο, κατάθεση και συζήτηση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄: ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Άρθρο 126: Περιεχόμενο και απάντηση

Άρθρο 127: Εγγραφή στην ημερήσια διάταξη

Άρθρο 128: Συζήτηση των ερωτήσεων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄: ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

(Άρθρο 128Α: Καταργήθηκε με την από 25.11.1993
απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής,
ΦΕΚ 200Α΄ / 26.11.1993)

Άρθρο 128Β: Συζητήσεις στις επιτροπές με πρωτοβουλία
Βουλευτών

Άρθρο 129: Περιεχόμενο

Άρθρο 130: Ημέρα συζήτησης και επιλογή των
επίκαιρων ερωτήσεων που θα συζητηθούν

Άρθρο 131: Σειρά συζήτησης των επίκαιρων ερω-
τήσεων

Άρθρο 132: Διαδικασία συζήτησης των επίκαιρων
ερωτήσεων

Άρθρο 132Α: Συζητήσεις στην Ολομέλεια με πρωτοβουλία Βουλευτών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄: ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Άρθρο 133

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄: ΕΠΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Άρθρο 134: Ορισμός - περιεχόμενο

Άρθρο 135: Εγγραφή επερωτήσεων στην ημερήσια διάταξη της Ολομέλειας και συζήτησή τους

Άρθρο 136: Ταυτόχρονη συζήτηση επερωτήσεων

Άρθρο 137: Γενίκευση της συζήτησης στις επερωτήσεις

Άρθρο 138: Επίκαιρες επερωτήσεις

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄: ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΑΡΧΩΝ

Άρθρο 138Α

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄: ΕΚΛΟΓΗ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Άρθρο 139: Γενικές διατάξεις

Άρθρο 140: Εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ
ΚΑΙ ΔΥΣΠΙΣΤΙΑΣ**

- Άρθρο 141: Πρόταση εμπιστοσύνης
Άρθρο 142: Πρόταση δυσπιστίας

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄: ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ**

- Άρθρο 142Α: Ανακοινώσεις και δηλώσεις της
Κυβέρνησης ενώπιον της Βουλής
Άρθρο 143: Συζήτηση προ ημερησίας διατάξεως

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄: ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

- Άρθρο 144: Σύσταση, συγκρότηση και λειτουργία
Άρθρο 145: Εξουσίες
Άρθρο 146: Συλλογή πληροφοριών και εγγράφων
Άρθρο 147: Προσφυγή σε άλλα αποδεικτικά μέσα
Άρθρο 148: Πόρισμα
Άρθρο 149: Επιτροπές δημόσιων επιχειρήσεων και
οργανισμών

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΜΟΜΦΗΣ ΚΑΤΑ
ΜΕΛΩΝ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟΥ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ -
ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ ΑΔΥΝΑΜΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ ΚΑΙ
ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟΥ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΑΣΚΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ ΤΟΥΣ**

- Άρθρο 150: Πρόταση μομφής κατά του Προέδρου της
Βουλής ή μέλους του Προεδρείου

- Άρθρο 151: Πρόταση διαπίστωσης της αδυναμίας του Προέδρου της Δημοκρατίας για την άσκηση των καθηκόντων του
- Άρθρο 151Α: Πρόταση διαπίστωσης της αδυναμίας του Πρωθυπουργού να ασκήσει τα καθήκοντά του
- Άρθρο 152: Πρόταση διαπίστωσης της αδυναμίας των μελών του Προεδρείου της Βουλής για την άσκηση των καθηκόντων τους

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄: ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΕ ΔΙΚΗ ΤΩΝ
ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ,
ΤΩΝ ΥΦΥΠΟΥΡΓΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ
ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

- Άρθρο 153: Γενικές διατάξεις
- Άρθρο 154: Πρόταση άσκησης δίωξης κατά μέλους της Κυβέρνησης ή Υφυπουργού
- Άρθρο 155: Συζήτηση της πρότασης
- Άρθρο 156: Διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης
- Άρθρο 157: Συζήτηση του πορίσματος της επιτροπής
- Άρθρο 158: Κλήρωση μελών του Ειδικού Δικαστηρίου, του Δικαστικού Συμβουλίου και της Εισαγγελικής Αρχής
- Άρθρο 159: Πρόταση κατηγορίας κατά του Προέδρου της Δημοκρατίας

**ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ**

- Άρθρο 160: Διάρθρωση
- Άρθρο 161: Επιστημονικό συμβούλιο
- Άρθρο 162: Διευθύνσεις επιστημονικών μελετών

Άρθρο 162Α
(Άρθρο 163: Καταργήθηκε με την από 27.4.2009
απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής,
ΦΕΚ 66Α' / 4.5.2009)

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ
ΤΕΛΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄: ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 164: Κατάθεση εγγράφων στη Βουλή
Χορήγηση αντιγράφων
Άρθρο 165: Αρχείο της Βουλής
Άρθρο 166: Βιβλιοδέτηση των Πρακτικών της Βουλής
και σύνταξη γενικού θεματικού ευρετηρίου
ύλης
Άρθρο 167: Ειδικές ρυθμίσεις για την εφαρμογή του
Κανονισμού
Άρθρο 167Α: Εξουσιοδοτικές διατάξεις
(Άρθρο 168: Καταργήθηκε με την από 1.4.1997 απόφαση
της Ολομέλειας της Βουλής,
ΦΕΚ 51Α' / 10.4.1997)
(Άρθρο 169: Καταργήθηκε με την από 1.4.1997 απόφαση
της Ολομέλειας της Βουλής,
ΦΕΚ 51Α' / 10.4.1997)
Άρθρο 170: Κύρωση ειδικής πράξης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄: ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 171
Άρθρο 172

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

έχοντας υπόψη

1. το άρθρο 65 παρ.1 του Συντάγματος,
2. το άρθρο 2 παρ. 5 από 17ης Οκτωβρίου 1985 ομόφωνης απόφασης της Ολομέλειας της ΣΤ' Αναθεωρητικής Βουλής,
3. την από 3 Ιουνίου 1987 απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής με την οποία κυρώθηκε στο σύνολό του, κατά τη διαδικασία του άρθρου 76 παρ.6 του Συντάγματος, το διαμορφωμένο από τη διενδυμένη διαρκή επί του Κανονισμού της Βουλής Επιτροπή "οριστικό" σχέδιο Κώδικα Κανονισμού Εργασιών της Βουλής (μέρος κοινοβουλευτικό),

π α ρ α γ γ ε λ λ ο υ μ ε

να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ο Κανονισμός Εργασιών της Βουλής (μέρος κοινοβουλευτικό) που έχει ως εξής:

***ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ**

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄: ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

Εναρκτήρια συνεδρίαση - προσωρινό προεδρείο

Άρθρο 1

1. Η ημερομηνία σύγκλησης της Βουλής σε πρώτη συνεδρίαση (εναρκτήρια συνεδρίαση) της βουλευτικής περιόδου καθορίζεται από το προεδρικό διάταγμα διάλυσης της Βουλής ή λήξης της βουλευτικής περιόδου σύμφωνα με το Σύνταγμα.

2. Την εναρκτήρια συνεδρίαση κάθε βουλευτικής περιόδου έως και την εκλογή του Προέδρου της Βουλής διευθύνει ο προσωρινός Πρόεδρος, που επικουρείται από τέσσερις Γραμματείς.

3. Τα καθήκοντα του προσωρινού Προέδρου ασκεί ένας από τους Αντιπροέδρους της Βουλής της προηγούμενης βουλευτικής περιόδου, κατά την τάξη της εκλογής τους. Αν κανείς από τους Αντιπροέδρους δεν έχει εκλεγεί Βουλευτής ή αυτοί που έχουν εκλεγεί κωλύονται ή απουσιάζουν, τα καθήκοντα του προσωρινού Προέδρου ασκεί ο Βουλευτής του πρώτου σε αριθμό εδρών Κόμματος που έχει τη μακρότερη κοινοβουλευτική θητεία, και μεταξύ περισσότερων προηγείται ο πρεσβύτερος στην ηλικία.

**Δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 106 Α΄/24.6.1987*

4. Τα καθήκοντα των Γραμματέων ασκούν οι νεότεροι στην ηλικία Βουλευτές ανάλογα με τη δύναμη των Κοινοβουλευτικών Ομάδων.

5. Καμία συζήτηση δεν μπορεί να γίνει υπό τη διεύθυνση του προσωρινού Προέδρου.

Κήρυξη της έναρξης των εργασιών της βουλευτικής περιόδου

Άρθρο 2

Η κήρυξη της έναρξης των εργασιών της βουλευτικής περιόδου γίνεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας αυτοπροσώπως ή δια του Πρωθυπουργού, μετά την εκλογή του Προεδρείου της Βουλής κατά τα άρθρα 7 και 8 του Κανονισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄: ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ

Ανακοίνωση των ονομάτων και ορκωμοσία των Βουλευτών

Άρθρο 3

1. Ο προσωρινός Πρόεδρος, αμέσως μόλις κηρυχθεί η έναρξη των εργασιών της πρώτης συνεδρίασης της βουλευτικής περιόδου, ανακοινώνει στη Βουλή τον κατάλογο των Βουλευτών που ανακηρύχθηκαν σύμφωνα με το νόμο. Ο κατάλογος αυτός καταχωρίζεται στα Πρακτικά και ενημερώνεται για κάθε μεταβολή που ε-

πέρχεται κατά τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου.

2. Στη συνέχεια, ο προσωρινός Πρόεδρος της Βουλής καλεί τους Βουλευτές που έχουν ανακηρυχθεί και παρευρίσκονται στη συνεδρίαση να δώσουν τον ορισμένο από το άρθρο 59 του Συντάγματος όρκο. Όσοι Βουλευτές απουσιάζουν, καθώς και όσοι αποκτούν τη βουλευτική ιδιότητα κατά τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου, δίνουν τον όρκο σε μία από τις επόμενες συνεδριάσεις της Βουλής.

3. Αρνήσεις ή αντιρρήσεις για τη δόση του όρκου δεν επιτρέπονται. Οι τυχόν επιφυλάξεις διατυπώνονται με σύντομη γραπτή δήλωση, που κατατίθεται στο Προεδρείο της Βουλής πριν από τη δόση του όρκου και καταχωρίζεται στα Πρακτικά.

4. Από την ορκωμοσία τους οι Βουλευτές αναλαμβάνουν την άσκηση των καθηκόντων τους.

Πράξεις των Βουλευτών των οποίων αμφισβητείται η βουλευτική ιδιότητα

Άρθρο 4

*1. Οι Βουλευτές κατά των οποίων εκκρεμούν ενστάσεις για την εγκυρότητα της εκλογής τους, κατά το άρθρο 58 του Συντάγματος και τον εκάστοτε ισχύοντα εκλογικό νόμο, ή αιτήσεις έκπτωσης από το βουλευτικό αξίωμα, κατά τα άρθρα 55 παρ. 2 και 57 του Συντάγματος ή εκθέσεις του κατά το άρθρο 29 παρ. 2 του Συντάγματος ειδικού οργάνου που διαπιστώνει παράβα-

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

ση των διατάξεων, οι οποίες συνιστούν λόγο έκπτωσης από το βουλευτικό αξίωμα κατά το άρθρο αυτό, συμμετέχουν νόμιμα στις εργασίες της Βουλής έως τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου του άρθρου 100 του Συντάγματος, με την οποία ακυρώνεται η εκλογή ή διαπιστώνεται η έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα.

2. Οι κατά την προηγούμενη παράγραφο Βουλευτές εκπληρώνουν όλα τα καθήκοντά τους και απολαύουν της προστασίας και των δικαιωμάτων που αναγνωρίζουν στο αξίωμα του Βουλευτή το Σύνταγμα, ο Κανονισμός της Βουλής και οι νόμοι.

3. Οι πράξεις των κατά την παράγραφο 1 Βουλευτών που ενεργήθηκαν έως τη δημοσίευση των οριστικών αποφάσεων του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου, αν ακυρώθηκε η εκλογή ή διαπιστώθηκε η έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα, λογίζονται έγκυρες.

Παραίτηση από το βουλευτικό αξίωμα και πλήρωση των κενών βουλευτικών θέσεων

Άρθρο 5

1. Κάθε Βουλευτής μπορεί οποτεδήποτε να παραιτηθεί από το βουλευτικό αξίωμα. Η παραίτηση συντελείται με την υποβολή γραπτής δήλωσης στον Πρόεδρο της Βουλής, η οποία, σύμφωνα με το άρθρο 60 παρ. 2 του Συντάγματος, δεν υπόκειται σε ανάκληση. Η παραίτηση ανακοινώνεται στη Βουλή.

2. Η πλήρωση των βουλευτικών εδρών που χηρεύουν στη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις της εκλογικής νομοθεσίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ : ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Σύνθεση - ασυμβίβαστα

Άρθρο 6

*1. Το Προεδρείο της Βουλής εκλέγεται από τα μέλη της και απαρτίζεται από τον Πρόεδρο, επτά Αντιπρόεδρους, τρεις Κοσμήτορες και έξι Γραμματείς, όπως ειδικότερα ορίζεται στην επόμενη παράγραφο.

*2. Από τα μέλη του Προεδρείου, οι πρώτος, δεύτερος και τρίτος Αντιπρόεδροι, δύο Κοσμήτορες και τέσσερις Γραμματείς προέρχονται από την πρώτη σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα. Ο τέταρτος Αντιπρόεδρος, ένας Κοσμήτορας και ένας Γραμματέας προέρχονται από την πρώτη σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης. Ο πέμπτος Αντιπρόεδρος και ένας Γραμματέας προέρχονται από τη δεύτερη σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης. Ο έκτος Αντιπρόεδρος προέρχεται από την τρίτη σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης.

**Τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α΄ /2.7.2008)*

Ο έβδομος Αντιπρόεδρος προέρχεται από την τέταρτη σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης.

Σε περίπτωση που δεν υπάρχει τέταρτη σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης, η θέση του έβδομου Αντιπροέδρου δεν πληρούται. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει τρίτη σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης, η θέση του έκτου Αντιπροέδρου δεν πληρούται. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει δεύτερη σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης, ο πέμπτος Αντιπρόεδρος και ένας Γραμματέας προέρχονται από την πρώτη σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης.

3. Το αξίωμα του μέλους του Προεδρείου της Βουλής είναι ασυμβίβαστο με το αξίωμα του Υπουργού ή του Υφυπουργού. Η αποδοχή από μέλος του προεδρείου θέσης Υπουργού ή Υφυπουργού θεωρείται ως αυτοδικαίως παραίτηση από την ιδιότητά του αυτήν.

Εκλογή του Προέδρου

Άρθρο 7

1. Μετά την ορκωμοσία των Βουλευτών ο προσωρινός Πρόεδρος καλεί για την επόμενη ημέρα τους Βουλευτές να εκλέξουν τον Πρόεδρο της Βουλής.

2. Υποβολή υποψηφιότητας δεν είναι παραδεκτή. Της εκλογής του Προέδρου δεν προηγείται συζήτηση.

3. Ο Πρόεδρος της Βουλής εκλέγεται με μυστική

ψηφοφορία και με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών. Αν κανείς δεν συγκεντρώσει την απόλυτη πλειοψηφία, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μεταξύ των δύο πρώτων σε ψήφους και εκλέγεται αυτός που έλαβε τις περισσότερες ψήφους.

4. Η διαλογή των ψήφων γίνεται από τρεις ψηφολέκτες, από τους οποίους οι δύο προέρχονται από τη μεγαλύτερη σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα της Βουλής και ο τρίτος από τη δεύτερη.

5. Ο προσωρινός Πρόεδρος αναγγέλλει το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας και καλεί τον Πρόεδρο της Βουλής να καταλάβει αμέσως την έδρα.

Εκλογή των λοιπών μελών του προεδρείου

Άρθρο 8

*1. Η Βουλή υπό την προεδρία του νέου Προέδρου της, κατά την αμέσως επόμενη συνεδρίαση, εκλέγει με τέσσερις διαδοχικές, χωριστές, ψηφοφορίες τους Αντιπροέδρους, τους Κοσμήτορες και τους Γραμματείς. Στην πρώτη ψηφοφορία εκλέγονται οι πρώτος (Α'), δεύτερος (Β') και τρίτος (Γ') Αντιπρόεδροι, στη δεύτερη οι τέταρτος (Δ'), πέμπτος (Ε'), έκτος (ΣΤ') και έβδομος (Ζ') Αντιπρόεδροι, στην τρίτη οι Κοσμήτορες και στην τέταρτη οι Γραμματείς.

**Τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)*

Οι ψηφοφορίες διεξάγονται με χωριστές ψηφοδόχους ειδικά για κάθε αξίωμα.

2. Τα κατά την προηγούμενη παράγραφο μέλη του προεδρείου εκλέγονται με μυστική ψηφοφορία και με τις προβλεπόμενες από το άρθρο 67 του Συντάγματος προϋποθέσεις και πλειοψηφίες.

3. Οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 4 του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως και για την εκλογή των μελών του προεδρείου του παρόντος άρθρου.

4. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται για την εκλογή των Κοσμητόρων και των Γραμματέων κατά την πρώτη συνεδρίαση και των λοιπών τακτικών συνόδων της βουλευτικής περιόδου.

Διάρκεια και λήξη της θητείας των μελών του προεδρείου

Άρθρο 9

1. Η θητεία του Προέδρου και των Αντιπροέδρων διαρκεί όσο και η βουλευτική περίοδος. Η θητεία των λοιπών μελών του προεδρείου διαρκεί όσο και η τακτική σύνοδος για την οποία εκλέχθηκαν.

2. Ο Πρόεδρος και οι Αντιπρόεδροι διατηρούν το αξίωμά τους και μετά τη διάλυση της Βουλής ή τη λήξη της βουλευτικής περιόδου και έως την έναρξη των εργασιών της Βουλής της επόμενης βουλευτικής περιόδου. Τα λοιπά μέλη του προεδρείου διατηρούν το α-

ξίωμά τους και μετά τη λήξη των εργασιών της τακτικής συνόδου για την οποία εκλέχθηκαν και έως την έναρξη των εργασιών της επόμενης τακτικής συνόδου.

3. Η θητεία του Προέδρου και των λοιπών μελών του προεδρείου λήγει στην περίπτωση που η Βουλή, κατά την ειδική διαδικασία των άρθρων 150 και 152 του Κανονισμού, εγκρίνει πρόταση μομφής εναντίον τους ή διαπιστώσει την οριστική αδυναμία να ασκήσουν τα καθήκοντά τους.

Πλήρωση των κενών θέσεων του προεδρείου και αναπλήρωση των μελών του

Άρθρο 10

1. Οι θέσεις των μελών του προεδρείου, που χηρεύουν από οποιαδήποτε αιτία, συμπληρώνονται αμέσως με εκλογή νέων μελών, η οποία διενεργείται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 7 και 8 αντίστοιχα του Κανονισμού. Τα νέα μέλη του προεδρείου εκλέγονται για το υπόλοιπο της θητείας των μελών εκείνων που τις θέσεις τους καταλαμβάνουν.

2. Αν χηρεύσουν ταυτόχρονα οι θέσεις του Προέδρου και όλων των Αντιπροέδρων, των Κοσμητόρων και των Γραμματέων της Βουλής εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 6, 7 και 8 του Κανονισμού.

3. Αν ο Πρόεδρος της Βουλής κωλύεται για οποιονδήποτε λόγο, απουσιάζει ή επιθυμεί να λάβει μέρος στη συζήτηση, σύμφωνα με το άρθρο 66 παρ. 2 του

Κανονισμού, αναπληρώνεται από έναν Αντιπρόεδρο της Βουλής, που ο ίδιος τον ορίζει, αλλιώς, από τους Αντιπροέδρους κατά την τάξη της εκλογής τους. Αν όλοι οι Αντιπρόεδροι κωλύονται ή απουσιάζουν, εφαρμόζεται αναλόγως το άρθρο 1 παρ. 3 περίοδος β' του Κανονισμού.

4. Σε περίπτωση κωλύματος για οποιονδήποτε λόγο ή απουσίας των Γραμματέων ο Πρόεδρος της Βουλής ορίζει αναπληρωτές τους νεότερους στην ηλικία Βουλευτές.

Αρμοδιότητες του Προέδρου

Άρθρο 11

1. Ο Πρόεδρος της Βουλής ασκεί τις αρμοδιότητες που του αναγνωρίζει το Σύνταγμα, ο Κανονισμός της Βουλής, οι νόμοι και γενικά κάθε αρμοδιότητα που πηγάζει από την αυτονομία της Βουλής.

2. Ο Πρόεδρος της Βουλής διευθύνει και συντονίζει, σύμφωνα με τους όρους που ορίζει ο Κανονισμός, το σύνολο των δραστηριοτήτων της Ολομέλειας, του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής και των Επιτροπών της Βουλής. Ιδίως: α) συγκροτεί το Τμήμα διακοπής των εργασιών και τις Επιτροπές της Βουλής· β) καθοδηγεί τους Κοσμήτορες και τους Γραμματείς στην εκτέλεση των καθηκόντων τους· γ) διαβιβάζει στους αρμόδιους Υπουργούς τα σχέδια και τις προτάσεις νόμων που ψηφίστηκαν από τη Βουλή· δ) προεδρεύει στη Διάσκεψη των Προέδρων.

3. Ο Πρόεδρος της Βουλής έχει όλες τις εξουσίες για τη διεύθυνση των συνεδριάσεων της Βουλής και τη διασφάλιση της απρόσκοπτης διεξαγωγής των εργασιών της. Ιδίως: α) διασφαλίζει την πιστή τήρηση του Κανονισμού της Βουλής και την ελεύθερη έκφραση της γνώμης των Βουλευτών· β) καταρτίζει την ημερήσια διάταξη των εργασιών της Βουλής· γ) κηρύσσει την έναρξη και τη λήξη των συνεδριάσεων, τηρεί την τάξη, δίνει το λόγο, κηρύσσει τη λήξη των συζητήσεων, θέτει σε ψηφοφορία τα ζητήματα και ανακοινώνει τα αποτελέσματα των ψηφοφοριών· δ) διευθύνει και διατηρεί τις συζητήσεις μέσα στα όρια του Κανονισμού· ε) απαγγέλλει τις αποφάσεις της Βουλής και διερμηνεύει τα αισθηματικά της· στ) παίρνει όλα τα αναγκαία πειθαρχικά μέτρα εναντίον κάθε παρεκτροπόμενου Βουλευτή.

4. Ο Πρόεδρος της Βουλής προΐσταται στις υπηρεσίες της Βουλής και συντονίζει τη δραστηριότητά τους, προσλαμβάνει, σύμφωνα με τις διατάξεις του Οργανισμού της Βουλής (Κανονισμός της Βουλής, Μέρος Β' - Προσωπικό), το προσωπικό της Βουλής, εκδίδει όλες τις πράξεις που αφορούν την υπηρεσιακή κατάστασή του, δίνει εντολές για την ενέργεια των δαπανών της Βουλής μέσα στα πλαίσια του προϋπολογισμού της και αποφασίζει για τη διάθεση και χρήση των χώρων της Βουλής.

5. Ο Πρόεδρος της Βουλής μεριμνά για την εσωτερική και εξωτερική ασφάλεια της Βουλής και των χώρων της, στο όνομα της οποίας ασκεί την αστυνομική εξουσία. Καθορίζει τη δύναμη της αστυνομίας και εγκρίνει

το προσωπικό της που πρέπει να υπηρετεί στη φρουρά της Βουλής, η οποία και τελεί αποκλειστικά υπό τις διαταγές του.

6. Ο Πρόεδρος της Βουλής ενημερώνει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για τη σύνθεση και τις ουσιώδεις μεταβολές των Κοινοβουλευτικών Ομάδων.

7. Ο Πρόεδρος της Βουλής εκπροσωπεί τη Βουλή δικαστικώς και εξωδίκως.

*8. Ο Πρόεδρος της Βουλής εκπροσωπεί τη Βουλή στις διεθνείς σχέσεις της, με τα κοινοβούλια άλλων χωρών, στις εθνικές εορτές και τελετές και μπορεί να μεταβιβάζει σε άλλα μέλη του προεδρείου ή άλλους βουλευτές αυτή την αρμοδιότητά του.

*9. Ο Πρόεδρος της Βουλής μπορεί να αναθέσει σε ένα ή περισσότερα μέλη του προεδρείου γενικά ή ειδικά και κατά περίπτωση καθήκοντα, που ανήκουν στην αρμοδιότητά του, καθορίζοντας ταυτόχρονα και τους όρους άσκησής τους, αν το κρίνει σκόπιμο.

Αρμοδιότητες των άλλων μελών του προεδρείου

***Άρθρο 12**

1. Οι Αντιπρόεδροι της Βουλής ασκούν τις αρμοδιότητες που τους αναγνωρίζει ο Κανονισμός ή τους αναθέτει με αποφάσεις του ο Πρόεδρος της Βουλής για την Ολομέλεια, το Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής, τις διαρκείς επιτροπές, καθώς και για κάθε άλλη

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

Επιτροπή, όργανο, δραστηριότητα ή έργο της Βουλής.

2. Οι Κοσμήτορες της Βουλής επικουρούν τον Πρόεδρο στα οργανωτικά και λειτουργικά ζητήματα της Βουλής ή σε άλλες αρμοδιότητες που τους αναθέτει με αποφάσεις του. Ιδίως: α) εποπτεύουν σε όλες τις υπηρεσίες της Βουλής και υποβάλλουν στο τέλος κάθε διμήνου έκθεση στον Πρόεδρο της Βουλής για τις οργανωτικές και τις λειτουργικές ανάγκες τους· β) προτείνουν μέτρα για τη βελτίωση των συνθηκών απασχόλησης του προσωπικού και την καλύτερη απόδοση των υπηρεσιών της Βουλής· γ) βοηθούν τον Πρόεδρο της Βουλής στην τήρηση της τάξης στο βουλευτήριο· δ) φροντίζουν για την πιστή τήρηση των αποφάσεων και εντολών του Προέδρου της Βουλής και ιδίως αυτών που αφορούν τα προβλεπόμενα από το άρθρο 47 παρ. 2 και 3 θέματα.

3. Οι Γραμματείς της Βουλής επικουρούν τον Πρόεδρο στις συνεδριάσεις της Βουλής ή σε άλλες αρμοδιότητες που τους αναθέτει με αποφάσεις του. Ιδίως: α) υποχρεούνται να παρίστανται στην έναρξη κάθε συνεδρίασης για την ανακοίνωση των αναφορών και ερωτήσεων προς το Σώμα και την ανάγνωση, κατά την κρίση του Προέδρου, των κειμένων και εγγράφων που αφορούν τη Βουλή ή απευθύνονται σ' αυτήν· β) επιμελούνται τη διεξαγωγή των ψηφοφοριών και καταγράφουν τις αποφάσεις της Βουλής· γ) εποπτεύουν τη σύνταξη και την έγκαιρη εκτύπωση των Πρακτικών της Βουλής, τα υπογράφουν μετά την επικύρωσή τους από τη Βουλή, και τα αναγιγνώσκουν προς αυτήν μετά σχετική απόφασή της. Ο Πρόεδρος μπορεί να αναθέτει

την ανάγνωση εγγράφων και την εκτέλεση άλλων αναγκαίων βοηθητικών εργασιών της έδρας σε ανώτερους υπαλλήλους της Βουλής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ : ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΠΡΟΕΔΡΩΝ

Σύνθεση - σύγκληση

Άρθρο 13

*1. Η Διάσκεψη των Προέδρων αποτελείται από τον Πρόεδρο και τους διατελέσαντες Προέδρους της Βουλής, εφόσον έχουν εκλεγεί Βουλευτές, τους Αντιπροέδρους της Βουλής, τους Προέδρους των διαρκών επιτροπών, τον Πρόεδρο της Επιτροπής θεσμών και διαφάνειας, τους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και έναν ανεξάρτητο Βουλευτή, ως εκπρόσωπο των ανεξαρτήτων, εφόσον ο αριθμός αυτών είναι τουλάχιστον πέντε (5).

Πρόεδρος της Διάσκεψης των Προέδρων είναι ο Πρόεδρος της Βουλής, τον οποίο αναπληρώνει ένας από τους Αντιπροέδρους κατά την τάξη της εκλογής τους. Κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής στη Διάσκεψη των Προέδρων συμμετέχουν, αντί των ανωτέρω Προέδρων των διαρκών επιτροπών, οι Πρόεδροι των διαρκών επιτροπών της θερινής περιόδου της αντίστοιχης σύνθεσης του Τμήματος διακοπής.

**Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151Α' /8.7.1996)*

*2. Ο ανεξάρτητος Βουλευτής και ο αναπληρωτής του ορίζονται στην αρχή κάθε τακτικής συνόδου με κοινή ενυπόγραφη δήλωση των ανεξαρτήτων, η οποία υποβάλλεται στο Προεδρείο της Βουλής εντός τριών (3) ημερών από την έγγραφη πρόσκλησή τους προς τούτο. Αν οι ανεξάρτητοι δεν ορίσουν τον κοινό εκπρόσωπό τους ή τον αναπληρωτή του, ορίζεται αυτός τον οποίον πρότειναν οι περισσότεροι από όσους ανεξαρτήτους υπέβαλαν ατομική ή κοινή ενυπόγραφη δήλωση και αν δεν προταθεί κανείς ή προταθούν δύο ή περισσότεροι με τον αυτό αριθμό προτάσεων, ενεργείται κλήρωση και μετέχει στις συνεδριάσεις της Διάσκεψης των Προέδρων ο ανεξάρτητος Βουλευτής ή ο αναπληρωτής του, που ευνοήθηκε από τον κλήρο.

3. Τα μέλη της Διάσκεψης των Προέδρων αναπληρώνονται από τους νόμιμους αναπληρωτές τους. Οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων μπορούν να αναπληρωθούν από τους κατά το άρθρο 17 παρ. 2 αναπληρωτές τους.

**4. Η Διάσκεψη των Προέδρων συγκαλείται σε τακτική συνεδρίαση από τον Πρόεδρό της κάθε εβδομάδα και σε έκτακτη συνεδρίαση όταν κρίνεται αυτό αναγκαίο. Η συγκεκριμένη ημέρα και ώρα της συνεδρίασης γνωστοποιείται στην Κυβέρνηση, που μπορεί να εκπροσωπηθεί από μέλος της.

*5. Οι αποφάσεις της Διάσκεψης των Προέδρων λαμ-

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση*

της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284Α' /18.12.2001)

***Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151Α' /8.7.1996)*

και στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284Α' /18.12.2001)

με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής

βάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών της, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από άλλες διατάξεις του Συντάγματος, του Κανονισμού ή νόμου, που έχει δημοσιευθεί πριν από την έναρξη εφαρμογής του παρόντος Κανονισμού. Σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου.

Αρμοδιότητες

***Άρθρο 14**

Η Διάσκεψη των Προέδρων: α) εξετάζει την ημερήσια διάταξη της επόμενης εβδομάδας ή των επόμενων εβδομάδων με σκοπό την καλύτερη οργάνωση των εργασιών της Βουλής· β) καθορίζει τη διαδικασία και τη διάρκεια συζήτησης των νομοσχεδίων ή προτάσεων νόμων στην Ολομέλεια της Βουλής και στο Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής, καθώς και τη συνολική διάρκεια των γενικών συζητήσεων μέσα στο πλαίσιο των συνεδριάσεων της ημερήσιας διάταξης, λαμβάνοντας υπόψη την εισήγηση της αρμόδιας Κοινοβουλευτικής Επιτροπής· γ) αποφασίζει για τη διεξαγωγή οργανωμένης συζήτησης πάνω σε οποιοδήποτε θέμα νομοθετικού έργου ή κοινοβουλευτικού ελέγχου σύμφωνα με το άρθρο 107 του Κανονισμού της Βουλής· δ) επιλέγει με εισήγηση του Προέδρου της Βουλής ομοφώνως, άλλως με πλειοψηφία των 4/5 των μελών της, τα μέλη των κατά το άρθρο 101 Α του Συντάγματος

**Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151Α' /8.7.1996), στις 15.12.1997 (ΦΕΚ 258Α' /17.12.1997), στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284Α' /18.12.2001) και στις 18.6.2003 (ΦΕΚ 161Α' /26.6.2003) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

Ανεξάρτητων Αρχών και μπορεί σε όσες περιπτώσεις το προβλέπει ο νόμος να ανακαλεί την επιλογή και να αποφασίζει την αντικατάσταση μέλους ή του συνόλου των μελών ανεξάρτητης αρχής, με την ίδια πλειοψηφία ή να αποφασίζει την έκπτωσή τους συνεπεία τελεσίδικης καταδίκης για τις αναφερόμενες στο άρθρο 3 παρ.4 του ν. 3051/2002 πράξεις ή την αποδοχή της παραίτησής τους· *ε) επιλέγει, κατόπιν της διαδικασίας του άρθρου 12 παρ. 1 (αα) του ν. 3832/2010, ομοφώνως, άλλως με πλειοψηφία των 4/5 των μελών της, τον πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο και δύο μέλη της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής και μπορεί κατά το νόμο να αποφασίζει την αντικατάσταση ενός ή όλων των ανωτέρω μελών της αρχής ή να αποφασίζει την έκπτωσή τους συνεπεία τελεσίδικης καταδίκης για τις αναφερόμενες στο άρθρο 3 παρ. 4 του ν. 3051/2002 πράξεις· *στ) εκφράζει γνώμη, σύμφωνα με το ν. 3841/2010 και μετά από ακρόαση των υποψηφίων, ομοφώνως, άλλως με πλειοψηφία τουλάχιστον των 4/5 των μελών της, για την επιλογή του Προέδρου και των Αντιπροέδρων του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Προέδρου, του Εισαγγελέα και των Αντιπροέδρων του Αρείου Πάγου, του Προέδρου, του Γενικού Επιτρόπου και των Αντιπροέδρων του Ελεγκτικού Συνεδρίου καθώς και του Γενικού Επιτρόπου των Διοικητικών Δικαστηρίων· **ζ) καλεί, όταν το κρίνει αναγκαίο, οποιαδήποτε ανεξάρτητη αρχή για θέματα σχετικά με την κατά το Σύ-

**Προστέθηκε στις 14.4.2010 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 57Α' /20.4.2010)*
***Τροποποιήθηκε στις 14.4.2010 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 57Α' /20.4.2010)*

νταγμα εκπλήρωση της αποστολής της και, σχετικά με την Ελληνική Στατιστική Αρχή, για την κατά το νόμο αποστολή της και υποβάλλει, όταν επίσης το κρίνει αναγκαίο, σχετικές εκθέσεις και προτάσεις στην Ολομέλεια της Βουλής· η) αποφασίζει, προτείνει ή διατυπώνει γνώμη ή αναθέτει το έργο τούτο σε άλλο όργανο, επιτροπή ή υποεπιτροπή της Βουλής για όσα θέματα προβλέπεται σχετική αρμοδιότητα της Βουλής ή οργάνου της ρητά από το Σύνταγμα, τον Κανονισμό ή νόμο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ : ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

Έννοια - συγκρότηση

Άρθρο 15

1. Ο ελάχιστος απαιτούμενος αριθμός Βουλευτών για τη συγκρότηση μιας Κοινοβουλευτικής Ομάδας ορίζεται σε δέκα (10).

2. Ο κατά την προηγούμενη παράγραφο ελάχιστος αριθμός Βουλευτών για τη συγκρότηση Κοινοβουλευτικής Ομάδας περιορίζεται σε πέντε (5), αν το Κόμμα με το οποίο εκλέχθηκαν και στο οποίο εξακολουθούν να ανήκουν έλαβε μέρος στις γενικές εκλογές από τις οποίες προήλθε η Βουλή, με συνδυασμούς στα δύο τρίτα (2/3) τουλάχιστον των εκλογικών περιφερειών της χώρας και συγκέντρωσε ποσοστό τουλάχιστον τρία τοις εκατό (3%) του συνολικού αριθμού των έγκυρων ψήφων ολόκληρης της επικράτειας.

3. Κόμμα που έλαβε μέρος στις γενικές εκλογές από τις οποίες προήλθε η Βουλή, σε συνασπισμό με άλλα

Κόμματα, θεωρείται, για την εφαρμογή της προηγούμενης παραγράφου, ότι έλαβε αριθμό έγκυρων ψήφων ίσο προς το γινόμενο που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό του αριθμού των Βουλευτών του με το μέσο όρο των κατά Βουλευτή έγκυρων ψήφων του συνασπισμού. Ο μέσος όρος αυτός προκύπτει από τη διαίρεση του αριθμού των έγκυρων ψήφων του συνασπισμού σε ολόκληρη την επικράτεια με το συνολικό αριθμό των Βουλευτών που εξέλεξε ο συνασπισμός.

4. Κάθε Βουλευτής μπορεί να ανήκει σε μία μόνο Κοινοβουλευτική Ομάδα.

5. Οι Βουλευτές που δεν ανήκουν σε καμία Κοινοβουλευτική Ομάδα θεωρούνται ανεξάρτητοι και λογίζονται, για τη συμμετοχή τους και μόνο στο Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής και στις Επιτροπές της Βουλής, ενιαία ομάδα.

6. Οι βουλευτικές έδρες που χηρεύουν από οποιαδήποτε αιτία θεωρούνται, αν δεν έχουν πληρωθεί νομίμως, ότι ανήκουν στη δύναμη της Κοινοβουλευτικής Ομάδας στην οποία μετείχαν οι κάτοχοί τους.

Τεκμήρια - ίδρυση - μεταβολές

Άρθρο 16

1. Αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις των παραγράφων 1 έως 3 του προηγούμενου άρθρου, οι Βουλευτές θεωρούνται ότι ανήκουν στην Κοινοβουλευτική Ομάδα του Κόμματος με το οποίο εκλέχθηκαν, εκτός αν δηλώσουν ενυπόγραφα διαφορετική προτίμηση. Η ενυ-

πόγραφη αυτή δήλωση μπορεί να υποβληθεί στον Πρόεδρο της Βουλής οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου.

2. Ο Αρχηγός του Κόμματος θεωρείται και Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Κόμματός του, αν είναι Βουλευτής.

3. Οι Βουλευτές που επιθυμούν να ιδρύσουν, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του προηγούμενου άρθρου, Κοινοβουλευτική Ομάδα, υποβάλλουν στον Πρόεδρο της Βουλής σχετική δήλωση, που περιέχει τον τίτλο του Κόμματος και τα ονόματα των μελών και του Προέδρου της. Η δήλωση αυτή υπογράφεται από όλα τα μέλη της Κοινοβουλευτικής Ομάδας, ανακοινώνεται στη Βουλή και καταχωρίζεται στα Πρακτικά.

4. Αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις των παραγράφων 2 και 3 του προηγούμενου άρθρου, οι Βουλευτές που εκλέχθηκαν με συνασπισμό δύο ή περισσότερων Κομμάτων οφείλουν να υποβάλουν, πριν από την εκλογή του οριστικού Προεδρείου της Βουλής, ενυπόγραφη δήλωση, στην οποία να αναφέρουν σε ποια από τις Κοινοβουλευτικές Ομάδες των Κομμάτων του συνασπισμού ανήκουν. Αν δεν υποβάλουν τέτοια δήλωση, θεωρούνται ότι ανήκουν στην Κοινοβουλευτική Ομάδα του Κόμματος του οποίου ο τίτλος αναφέρεται πρώτος στο συνασπισμό.

5. Οι μεταβολές στη σύνθεση Κοινοβουλευτικής Ομάδας γνωστοποιούνται στον Πρόεδρο της Βουλής με ενυπόγραφη δήλωση του ενδιαφερομένου, αν πρόκειται για αποχώρηση· με ενυπόγραφη δήλωση του Προέ-

δρου της Κοινοβουλευτικής Ομάδας, αν πρόκειται για διαγραφή και με κοινή ενυπόγραφη δήλωση του Βουλευτή και του Προέδρου της Κοινοβουλευτικής Ομάδας, αν πρόκειται για προσχώρηση. Οι παραπάνω ενυπόγραφες δηλώσεις ανακοινώνονται στη Βουλή και καταχωρίζονται στα Πρακτικά.

Εκπροσώπηση - αναπλήρωση - περιορισμοί

***Άρθρο 17**

1. Οι Κοινοβουλευτικές Ομάδες εκπροσωπούνται από τους Προέδρους τους.

2. Οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων μπορούν να ορίσουν, με ενυπόγραφη δήλωσή τους προς τον Πρόεδρο της Βουλής, έως δύο αναπληρωτές-εκπροσώπους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας, οι οποίοι τους αναπληρώνουν σε περίπτωση κωλύματος ή απουσίας. Ο Πρόεδρος της μεγαλύτερης σε δύναμη Κοινοβουλευτικής Ομάδας που μετέχει στην Κυβέρνηση, καθώς και ο Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, μπορούν να ορίσουν έως και τρεις αναπληρωτές-εκπροσώπους.

3. Ο ορισμός των αναπληρωτών-εκπροσώπων μπορεί να ανακληθεί οποτεδήποτε.

4. Σε περίπτωση που έχουν οριστεί περισσότεροι του ενός αναπληρωτές-εκπρόσωποι, η αναπλήρωση του Προέδρου της Κοινοβουλευτικής Ομάδας στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις που θεσπίζει ο Κανονισμός

*Καταργήθηκε η παρ. 6 και αναριθμήθηκαν οι λοιπές στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)

γίνεται μόνο από έναν απ' αυτούς, κατά τη σειρά ή το αντικείμενο του ορισμού τους.

5. Αναπλήρωση των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων από τους κατά την παράγραφο 2 αναπληρωτές δεν επιτρέπεται μόνο στα κατά το άρθρο 68 προσωπικά ζητήματα και στα κατά τα άρθρα 124 έως 133 θέματα κοινοβουλευτικού ελέγχου, εκτός από τις επερωτήσεις και τις επίκαιρες επερωτήσεις.

6. Οι διατάξεις του άρθρου 66 του Κανονισμού που ρυθμίζουν τον τρόπο αγόρευσης των Βουλευτών ισχύουν και για τους αναπληρωτές των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων.

*7. Οι αναπληρωτές των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων μπορούν να τριτολογήσουν για τρία (3) λεπτά της ώρας.

**Παραχώρηση αιθουσών του βουλευτηρίου
στις Κοινοβουλευτικές Ομάδες και στελέχωση
των διοικητικών γραμματειών τους.
Χρήση των χώρων του Κοινοβουλίου**

Άρθρο 18

1. Στις κατά τα άρθρα 15 και 16 Κοινοβουλευτικές Ομάδες παραχωρείται ιδιαίτερη αίθουσα στο βουλευτήριο, με χωρητικότητα ανάλογη με τον αριθμό των μελών της. Στους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων παραχωρείται ιδιαίτερο γραφείο. Σε περι-

**Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993) και στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

πτώση που δεν επαρκούν οι αίθουσες, η παραχώρηση ιδιαίτερου γραφείου στους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων γίνεται σύμφωνα με τη σειρά της δύναμής τους.

2. Στους κατά το άρθρο 15 παρ. 5 ανεξάρτητους Βουλευτές παραχωρείται μία αίθουσα στο βουλευτήριο.

*3. Η χρήση των αιθουσών και των άλλων χώρων του Βουλευτηρίου και των άλλων κτηρίων, που παραχωρούνται κατά τις παρ. 1 και 2 ή εξυπηρετούν τη λειτουργία του Κοινοβουλίου και των υπηρεσιών του, επιτρέπεται μόνο για τις λειτουργίες που προορίζονται, σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις του Προέδρου της Βουλής.

Ειδικότερα και ενδεικτικώς δεν επιτρέπεται το κάπνισμα.

Με αποφάσεις του Προέδρου της Βουλής διατίθενται ορισμένοι χώροι στο Βουλευτήριο και τα άλλα κτήρια για την πρόσκαιρη χρήση τους από καπνιστές.

4. Οι διοικητικές γραμματείες των Κοινοβουλευτικών Ομάδων στελεχώνονται με μετακλητούς υπαλλήλους, που διορίζονται με απόφαση του Προέδρου της Βουλής, μετά πρόταση του Προέδρου κάθε Κοινοβουλευτικής Ομάδας. Ο αριθμός και η διαβάθμιση των θέσεων των μετακλητών αυτών υπαλλήλων και η κατανομή τους μεταξύ των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, ανάλογα με τη δύναμή τους, καθορίζονται από τις διατάξεις του άρθρου 30 του υπηρεσιακού Κανονισμού της Βουλής (Μέρος Β' - Προσωπικό).

**Προστέθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

Καθορισμός της σειράς μεταξύ των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και κατανομή των χώρων**Άρθρο 19**

1. Η σειρά των Κοινοβουλευτικών Ομάδων καθορίζεται από τη δύναμή τους σε αριθμό Βουλευτών. Σε περίπτωση ισοδυναμίας προηγείται η Κοινοβουλευτική Ομάδα του Κόμματος που πήρε περισσότερες ψήφους στις εκλογές από τις οποίες προήλθε η Βουλή. Η νεοϊδρυόμενη Κοινοβουλευτική Ομάδα έπεται της ισοδύναμης παλαιότερης.

2. Στην αρχή κάθε κοινοβουλευτικής περιόδου ή σε περίπτωση συγκρότησης νέας Κοινοβουλευτικής Ομάδας ο Πρόεδρος της Βουλής καλεί τους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων για να προσδιοριστούν οι θέσεις των μελών τους στην αίθουσα συνεδριάσεων και για να παραχωρηθούν, σύμφωνα με το άρθρο 18, αίθουσες και γραφεία του βουλευτηρίου. Σε περίπτωση διαφωνίας ο προσδιορισμός των θέσεων γίνεται από τον Πρόεδρο της Βουλής με βάση τη δύναμη των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και την κοινοβουλευτική παράδοση.

Αρχηγός Αξιωματικής Αντιπολίτευσης**Άρθρο 20**

Ο Πρόεδρος της μεγαλύτερης σε δύναμη Κοινοβουλευτικής Ομάδας που δεν μετέχει στην Κυβέρνηση

αποκαλείται Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης και έχει τα ιδιαίτερα δικαιώματα που του αναγνωρίζει ο Κανονισμός της Βουλής και οι κείμενες διατάξεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄ : ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Σύνθεση - αρμοδιότητες

Άρθρο 21

1. Η Ολομέλεια της Βουλής, που συγκροτείται από το σύνολο των Βουλευτών, έχει τις αρμοδιότητες που προβλέπουν το Σύνταγμα και ο Κανονισμός της Βουλής.

*2. Όπου στον Κανονισμό μνημονεύεται η Βουλή νοούνται η Ολομέλεια, το Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής και οι διαρκείς επιτροπές, ανάλογα με την αρμοδιότητά τους.

Σύγκληση της Ολομέλειας της Βουλής σε συνέδους

Άρθρο 22

1. Η σύγκληση της Ολομέλειας της Βουλής σε σύνοδο γίνεται με προεδρικό διάταγμα, εκτός από τις περιπτώσεις για τις οποίες η Βουλή συνέρχεται, κατά το Σύνταγμα, αυτοδικαίως.

2. Η Ολομέλεια της Βουλής συνέρχεται αυτοδικαίως σε τακτική σύνοδο για τα ετήσια έργα της, την πρώτη

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α΄ /18.12.2001)*

Δευτέρα του μηνός Οκτωβρίου κάθε έτους, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 1 παρ. 1 του Κανονισμού και του άρθρου 40 του Συντάγματος.

3. Η πρώτη συνεδρίαση κάθε τακτικής συνόδου ή αυτοδίκαιης σύγκλησης της Ολομέλειας της Βουλής γίνεται την ενδεκάτη πρωινή.

Κήρυξη της λήξης των εργασιών των συνόδων και της βουλευτικής περιόδου

Άρθρο 23

1. Η λήξη των εργασιών των τακτικών συνόδων της Βουλής κηρύσσεται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά την πάροδο της καθοριζόμενης από το Σύνταγμα ελάχιστης διάρκειάς τους.

2. Η κήρυξη της λήξης των εργασιών της βουλευτικής περιόδου γίνεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας αυτοπροσώπως ή δια του Πρωθυπουργού.

Λειτουργία της Ολομέλειας της Βουλής

Άρθρο 24

1. Η Ολομέλεια της Βουλής συζητεί και αποφασίζει με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία που ορίζουν το Σύνταγμα και ο Κανονισμός της Βουλής.

2. Αν το Σύνταγμα ή ο Κανονισμός δεν ορίζουν διαφορετικά, η Ολομέλεια της Βουλής δεν μπορεί να

αποφασίζει χωρίς την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων Βουλευτών, η οποία δεν μπορεί επίσης να είναι μικρότερη από το ένα τέταρτο (1/4) του όλου αριθμού των Βουλευτών. Σε περίπτωση ισοψηφίας η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται και μετά νέα ισοψηφία η πρόταση απορρίπτεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'

{ Τα άρθρα 25, 26, 27, 28 και ο υπότιτλος του κεφαλαίου Ζ' "Α) ΤΜΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ" καταργήθηκαν στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) }

ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΚΟΠΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Σύνθεση – συγκρότηση - αρμοδιότητες

**Άρθρο 29*

1. Κατά τη διάρκεια της διακοπής των εργασιών της Βουλής, το νομοθετικό έργο ασκείται από το Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής, το οποίο συγκροτείται και λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 68 παρ.3, 70 παρ. 4 έως 7 και 71 του Συντάγματος και τις διατάξεις του παρόντος άρθρου και του άρθρου 30 του Κανονισμού. Το Τμήμα διακοπής

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

των εργασιών της Βουλής ασκεί, επίσης, κοινοβουλευτικό έλεγχο στους αρμόδιους Υπουργούς, κατά το άρθρο 70 παρ. 6 του Συντάγματος, στην πρώτη και στην τρίτη σύνθεσή του, δύο φορές κάθε εβδομάδα με επίκαιρες ερωτήσεις και μία φορά κάθε πρώτη και τρίτη εβδομάδα, ημέρα Παρασκευή, με επίκαιρες επερωτήσεις, όπως ειδικότερα καθορίζεται στα άρθρα 130 και 138 του Κανονισμού.

2. Στο Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής μετέχει το ένα τρίτο (1/3) του όλου αριθμού των Βουλευτών.

*3. Η συγκρότηση του Τμήματος γίνεται με απόφαση του Προέδρου της Βουλής, η οποία ανακοινώνεται στη Βουλή και καταχωρίζεται στα Πρακτικά.

Με την επιφύλαξη της επόμενης παραγράφου το Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής συγκροτείται ανάλογα με τη δύναμη των κοινοβουλευτικών ομάδων και των ανεξαρτήτων, εφαρμοζομένης αναλόγως της παραγράφου 5 του άρθρου 31.

4. Η σύνθεση του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής αλλάζει περιοδικά με τρόπο που να εξασφαλίζει την ισόχρονη, κατά το δυνατό, συμμετοχή σε αυτό όλων των Βουλευτών.

5. Πριν από τη συγκρότηση του Τμήματος, ο Πρόεδρος της Βουλής ζητεί από τους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων να δηλώσουν μέσα σε τρεις (3) ημέρες σε ποια σύνθεση του Τμήματος επιθυμούν να μετέχουν οι Βουλευτές που ανήκουν στη δύναμη της

**Τροποποιήθηκε στις 27.4.2009 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009)*

Κοινοβουλευτικής τους Ομάδας. Ανάλογη επιστολή απευθύνει και στους ανεξάρτητους Βουλευτές. Σε περίπτωση που δεν υποβάλουν εμπροθέσμως τη δήλωση αυτή, ο Πρόεδρος της Βουλής ορίζει τους Βουλευτές που θα μετέχουν σε κάθε σύνθεση του Τμήματος, λαμβάνοντας υπόψη και την τυχόν προτίμησή τους.

Οι Αντιπρόεδροι της Βουλής μπορεί να συμμετέχουν, χωρίς δικαίωμα ψήφου, και να ασκούν τις κατά το άρθρο 12 παρ.1 αρμοδιότητες σε όλες τις συνθέσεις του Τμήματος διακοπής, χωρίς να συνυπολογίζονται στον αριθμό των Βουλευτών που αναλογεί για κάθε σύνθεση στην κοινοβουλευτική ομάδα που είναι μέλη της, εκτός αν αντικαθιστούν απόντα ή κωλύμενο Βουλευτή κατά την επόμενη παρ. 6.

6. Τα μέλη του Τμήματος που απουσιάζουν ή κωλύονται αντικαθίστανται με απόφαση του Προέδρου της Βουλής, η οποία λαμβάνεται ύστερα από πρόταση των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, στη δύναμη των οποίων ανήκουν οι Βουλευτές που απουσιάζουν ή κωλύονται.

7. Το Τμήμα με απόφασή του που λαμβάνεται με την προβλεπόμενη από το άρθρο 72 παρ. 3 του Συντάγματος πλειοψηφία, αποφαινεται επί προτάσεως αναρμοδιότητάς του που υποβάλλεται από το 1/10 τουλάχιστον των μελών του.

Στη σχετική συζήτηση μετέχουν ένας από τους Βουλευτές που υπέβαλαν την πρόταση και ένας από τους αντιλέγοντες, λαμβάνουν δε το λόγο για πέντε (5) λεπτά της ώρας ο καθένας και ένας Βουλευτής από κάθε

κοινοβουλευτική ομάδα στην οποία δεν ανήκει κανένας από τους δύο πρώτους Βουλευτές για τρία (3) λεπτά της ώρας ο καθένας.

Λειτουργία του Τμήματος

***Άρθρο 30**

1. Τις συνεδριάσεις του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής διευθύνει ο Πρόεδρος της Βουλής και σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος ένας από τους Αντιπροέδρους της Βουλής, οριζόμενος σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ. 3. Καθήκοντα Γραμματέων ασκούν εκ περιτροπής οι Γραμματείς της Βουλής.

2. Αν το Σύνταγμα ή ο Κανονισμός δεν ορίζουν διαφορετικά, το Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής δεν μπορεί να αποφασίσει χωρίς την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών του, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τα δύο πέμπτα (2/5) του όλου αριθμού των μελών του. Σε περίπτωση ισοψηφίας η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται και μετά νέα ισοψηφία η πρόταση απορρίπτεται.

3. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά από το Σύνταγμα ή τον Κανονισμό, η λειτουργία του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής ρυθμίζεται από τις διατάξεις που ισχύουν για την Ολομέλεια της Βουλής.

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η΄: ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ**Α) ΔΙΑΡΚΕΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ****Σύσταση - σύνθεση****Άρθρο 31**

1. Για την επεξεργασία και εξέταση νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων που υποβάλλονται στη Βουλή, συνιστώνται από τον Πρόεδρο της Βουλής έξι (6) διαρκείς επιτροπές: α) επιτροπή μορφωτικών υποθέσεων, β) επιτροπή εθνικής άμυνας και εξωτερικών υποθέσεων, γ) επιτροπή οικονομικών υποθέσεων, δ) επιτροπή κοινωνικών υποθέσεων, ε) επιτροπή δημόσιας διοίκησης, δημόσιας τάξης και δικαιοσύνης, στ) επιτροπή παραγωγής και εμπορίου.

*2. Η σύσταση των κατά την προηγούμενη παράγραφο επιτροπών γίνεται, για τις επιτροπές, που λειτουργούν κατά τη διάρκεια των εργασιών της Ολομέλειας της Βουλής, στην αρχή κάθε τακτικής συνόδου και για τις επιτροπές του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής, κατά την έναρξη της λειτουργίας του Τμήματος και για όλες τις συνθέσεις του.

*3. Ο Πρόεδρος της Βουλής συγκροτεί τις επιτροπές, ανάλογα με τη δύναμη των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και των ανεξαρτήτων, με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 29 παρ. 5 του Κανονισμού.

*4. Κάθε επιτροπή της Ολομέλειας της Βουλής αποτελείται από το ένα όγδοο (1/8) έως το ένα έκτο (1/6) του όλου αριθμού των Βουλευτών. Κάθε επιτροπή του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής αποτελείται από το ένα εβδομο (1/7) έως το ένα έκτο (1/6) του όλου αριθμού των Βουλευτών κάθε σύνθεσης

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α΄ /18.12.2001)*

του Τμήματος τούτου.

*5. Για να εξασφαλίζεται η συμμετοχή όλων των Βουλευτών και να διατηρείται η κατ' αναλογία εκπροσώπηση όλων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων στις επιτροπές μπορεί να αυξομειώνεται ο αριθμός των μελών κάθε επιτροπής με απόφαση του Προέδρου της Βουλής, χωρίς να θίγεται, σε κάθε επιτροπή, η απόλυτη πλειοψηφία της Κοινοβουλευτικής Ομάδας που διαθέτει την απόλυτη πλειοψηφία στη Βουλή.

**6. Οι αποφάσεις του Προέδρου της Βουλής με τις οποίες συνιστώνται και συγκροτούνται οι επιτροπές της Βουλής ανακοινώνονται στη Βουλή και καταχωρίζονται στα Πρακτικά.

**Επιτροπή του απολογισμού και του γενικού
ισολογισμού του Κράτους και ελέγχου της
εκτέλεσης του προϋπολογισμού του Κράτους**

***Άρθρο 31Α

1. Ο Πρόεδρος της Βουλής συνιστά επιτροπή του απολογισμού και του γενικού ισολογισμού του Κράτους και ελέγχου της εκτέλεσης του προϋπολογισμού του Κράτους, η οποία λειτουργεί καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και υποστηρίζεται στο έργο της από την επιστη-

** Τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)*

***Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

**** Προστέθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008), στις 14.4.2010 (ΦΕΚ 57Α' /20.4.2010) και στις 16.7.2010 (ΦΕΚ 139 Α' /10.8.2010) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

μονική υπηρεσία της Βουλής. Η επιτροπή αυτή συγκροτείται από 13 μέλη της διαρκούς επιτροπής οικονομικών υποθέσεων. Η επιτροπή εξετάζει τον απολογισμό και το γενικό ισολογισμό του Κράτους, καθώς και την πορεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού του Κράτους.

Μία φορά ανά τρίμηνο ο Υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών οφείλει να ενημερώνει την επιτροπή για την πορεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού του Κράτους και τη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών, και διαβιβάζει στην επιτροπή δια του Προέδρου της Βουλής την ανά μήνα πραγματοποίηση των εσόδων και των δαπανών του προϋπολογισμού.

*2. Η επιτροπή ασκεί τον κατά το άρθρο 3 παρ. 2 του ν. 3832/2010 έλεγχο της Βουλής επί της λειτουργίας του Συμβουλίου του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος, καθώς και τον κατά τα άρθρα 138Α του Κανονισμού και 9 παρ. 2 του ν. 3832/2010 έλεγχο της Βουλής επί της λειτουργίας της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, συζητά το σχέδιο του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της αρχής αυτής πριν την οριστικοποίησή του και παρακολουθεί την εκτέλεση του προϋπολογισμού της.

Ο πρόεδρος της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής οφείλει να ενημερώνει μία φορά ανά τετράμηνο την επιτροπή για την πορεία εκτέλεσης του προϋπολογισμού της και διαβιβάζει στην επιτροπή δια του Προέδρου της Βουλής την ανά μήνα πραγματοποίηση των εσόδων και των δαπανών του προϋπολογισμού της.

3. Οι διατάξεις των παραγράφων 2 έως και 6 του άρθρου 31 και των άρθρων 33 έως και 41 εφαρμόζονται αναλόγως.

**Προστέθηκε στις 14.4.2010 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 57 Α' /20.4.2010)*

**Επιτροπή Εξοπλιστικών
Προγραμμάτων και Συμβάσεων**

***Άρθρο 31Β**

Ο Πρόεδρος της Βουλής στην αρχή κάθε τακτικής συνόδου συνιστά ειδική διαρκή επιτροπή εξοπλιστικών προγραμμάτων και συμβάσεων, η οποία λειτουργεί και κατά τον μεταξύ των συνόδων χρόνο.

Η επιτροπή αυτή συγκροτείται από δεκαπέντε (15) μέλη της διαρκούς επιτροπής εθνικής άμυνας και εξωτερικών υποθέσεων.

Αντικείμενο της επιτροπής εξοπλιστικών προγραμμάτων και συμβάσεων είναι η προηγούμενη εξέταση και παρακολούθηση της εφαρμογής των εξοπλιστικών προγραμμάτων και συμβάσεων αμυντικού υλικού.

Επί των συμβάσεων αυτών δεν έχει εφαρμογή η παράγραφος 9 του άρθρου 32.

Οι συνεδριάσεις της επιτροπής δεν είναι δημόσιες, εκτός αν άλλως αυτή αποφασίσει.

Οι διατάξεις των παραγράφων 2 έως και 6 του άρθρου 31 και των άρθρων 33 έως και 41 εφαρμόζονται αναλόγως.

**Επιτροπή για την Παρακολούθηση
του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης**

***Άρθρο 31Γ**

Ο Πρόεδρος της Βουλής στην αρχή κάθε τακτικής

**Προστέθηκε στις 16.7.2010 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 139 Α' /10.8.2010)*

συνόδου συνιστά ειδική διαρκή επιτροπή για την παρακολούθηση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, η οποία λειτουργεί και κατά τον μεταξύ των συνόδων χρόνο.

Η επιτροπή αυτή συγκροτείται από δεκαπέντε (15) μέλη.

Αντικείμενο της επιτροπής είναι η παρακολούθηση της λειτουργίας και εξέλιξης του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, και ιδίως της βιωσιμότητας και της κοινωνικής δικαιοσύνης του συστήματος. Η επιτροπή δύναται να συντάσσει και να διαβιβάζει, δια του Προέδρου της Βουλής, στις αρμόδιες κοινοβουλευτικές επιτροπές και τους αρμόδιους Υπουργούς εκθέσεις και προτάσεις στον τομέα της αρμοδιότητάς της, συμπεριλαμβανομένων βελτιώσεων σύμφωνα με την εξέλιξη της δημοσιονομικής κατάστασης της χώρας.

Οι διατάξεις των παραγράφων 2 έως και 6 του άρθρου 31 και των άρθρων 33 έως και 41 εφαρμόζονται αναλόγως.

Αρμοδιότητες

Άρθρο 32

*1. Καθεμία από τις διαρκείς επιτροπές επεξεργάζεται και εξετάζει και, με τους περιορισμούς της παραγράφου 1 του άρθρου 72 του Συντάγματος, μπορεί να συζητεί και να ψηφίζει τα νομοσχέδια και τις προτάσεις νόμων αρμοδιότητας των εξής υπουργείων: α) η επιτροπή μορφωτικών υποθέσεων: των υπουργείων

** Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και Πολιτισμού, β) η επιτροπή εθνικής άμυνας και εξωτερικών υποθέσεων: των υπουργείων Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας και Μακεδονίας - Θράκης, γ) η επιτροπή οικονομικών υποθέσεων: των υπουργείων Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, δ) η επιτροπή κοινωνικών υποθέσεων: των υπουργείων Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Μεταφορών και Επικοινωνιών, ε) η επιτροπή δημόσιας διοίκησης, δημόσιας τάξης και δικαιοσύνης: των υπουργείων Εσωτερικών, Δικαιοσύνης, καθώς και των Γενικών Γραμματειών Επικοινωνίας και Ενημέρωσης, στ) η επιτροπή παραγωγής και εμπορίου: των υπουργείων Ανάπτυξης, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Τουριστικής Ανάπτυξης και Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής.

2. Σε περίπτωση σύστασης νέων υπουργείων ή συγχώνευσης των υφισταμένων, ο Πρόεδρος της Βουλής καθορίζει με απόφασή του, που ανακοινώνεται στη Βουλή και καταχωρίζεται στα Πρακτικά, ποια από τις διαρκείς επιτροπές είναι αρμόδια για την επεξεργασία και εξέταση των νομοσχεδίων και των προτάσεων νόμων των νέων ή των συγχωνευόμενων υπουργείων.

* 3. Οι διαρκείς επιτροπές της Συνόδου μπορεί να ασκούν κοινοβουλευτικό έλεγχο στους αρμόδιους Υπουργούς, κατά το άρθρο 70 παρ. 6 του Συντάγματος,

**Προστέθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

όπως ειδικότερα ορίζεται στο άρθρο 128 Β.

*4. Η επιτροπή οικονομικών υποθέσεων εξετάζει τον προϋπολογισμό του Κράτους. Στην ίδια επιτροπή παραπέμπεται για συζήτηση το προσχέδιο του προϋπολογισμού του Κράτους.

**5. Οι διαρκείς επιτροπές ή οι υποεπιτροπές τους μπορούν να διατυπώνουν γνώμη για τους προτεινόμενους προς διορισμό σε ορισμένες θέσεις, εφόσον αυτό προβλέπεται από τον Κανονισμό ή νόμο. Στην περίπτωση αυτήν εφαρμόζονται κατ'αναλογία οι διατάξεις των παρ. 3, 4 και 5 του άρθρου 49Α. Η ανάθεση στην αρμόδια επιτροπή ή υποεπιτροπή της αποφασίζεται κάθε φορά από τη Διάσκεψη των Προέδρων, σύμφωνα με το άρθρο 14 του Κανονισμού.

***6. Κάθε διαρκής επιτροπή μπορεί να συνέρχεται και να συζητεί και για θέματα συναφή με την αρμοδιότητά της, μετά πρόταση του Προέδρου της ή του ενός τρίτου (1/3) των μελών της και σύμφωνη γνώμη του Προέδρου της Βουλής. Η επιτροπή μετά τη συζήτηση

* Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)

** Προστέθηκε στις 15.12.1997 (ΦΕΚ 258 Α' /17.12.1997), τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και στις 18.6.2003 (ΦΕΚ 161Α' /26.6.2003) και αναριθμήθηκε στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) [καταργήθηκε η παρ. 5] με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής

*** Προστέθηκε στις 16.3.1993 (ΦΕΚ 36 Α' /19.3.1993), τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και αναριθμήθηκε στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) [καταργήθηκε η παρ. 5] με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής

του θέματος μπορεί να υποβάλει σχετική έκθεση στη Βουλή, επί της οποίας μπορεί να γίνει συζήτηση σε μία συνεδρίαση, με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 137, χωρίς τη διεξαγωγή ψηφοφορίας.

Για τις συνεδριάσεις αυτές των διαρκών επιτροπών δεν έχει εφαρμογή το άρθρο 37 παρ. 2.

*7. Η διαρκής επιτροπή εθνικής άμυνας και εξωτερικών υποθέσεων μπορεί να καλεί δια του Υπουργού Εξωτερικών σε ακρόαση τους πρέσβεις της Χώρας, μετά την έκδοση του Προεδρικού Διατάγματος για τη μετάθεσή τους σε πρεσβείες του εξωτερικού ή σε διεθνείς οργανισμούς, για την ενημέρωση των μελών της επί θεμάτων της νέας αρμοδιότητας και αποστολής τους.

Η επιτροπή μπορεί, επίσης, να καλεί, δια του Υπουργού Εξωτερικών, σε ακρόαση τους πρέσβεις της Χώρας μία φορά ανά έτος κατά τη διάρκεια της θητείας τους, για την ενημέρωση των μελών της επί θεμάτων που αφορούν στην προώθηση της ανάπτυξης των διμερών σχέσεων της Χώρας με τις χώρες στις οποίες είναι διαπιστευμένοι ή επί θεμάτων που αφορούν στις σχέσεις της Χώρας με τους οργανισμούς στους οποίους είναι διαπιστευμένοι.

Για την κλήση σε ακρόαση εφαρμόζεται αναλόγως το πρώτο εδάφιο της προηγούμενης παραγράφου.

**Προστέθηκε στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) και τροποποιήθηκε στις 16.7.2010 (ΦΕΚ 139 Α' /10.8.2010) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

Οι συνεδριάσεις της επιτροπής είναι δημόσιες, με την επιφύλαξη του άρθρου 57 παρ. 6. Κατά τις ενώπιον της επιτροπής ακροάσεις εφαρμόζεται αναλόγως η παράγραφος 6 του άρθρου 41Α, πλην του τελευταίου εδαφίου της.

*8. Στη διαρκή επιτροπή κοινωνικών υποθέσεων συσταται υποεπιτροπή για τη μελέτη και αντιμετώπιση του προβλήματος των ναρκωτικών, η οποία αποτελείται από το ένα τρίτο (1/3) του αριθμού των Βουλευτών της επιτροπής.

Αντικείμενο της υποεπιτροπής αυτής είναι η μελέτη του κοινωνικού προβλήματος των ναρκωτικών, η υποβολή προτάσεων για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του στο στάδιο της πρόληψης, καθώς και της επανένταξης των ατόμων στις κοινωνικές δομές.

Οι προτάσεις της υποεπιτροπής υποβάλλονται στην επιτροπή και διαβιβάζονται από τον Πρόεδρο της Βουλής στους αρμόδιους Υπουργούς και φορείς.

Με απόφαση του Προέδρου της Βουλής ορίζεται ο αριθμός των συνεδριάσεων της υποεπιτροπής μέχρι του οποίου εφαρμόζεται το άρθρο 37 παράγραφος 2 του Κανονισμού.

**9. Κάθε διαρκής επιτροπή ενημερώνεται πριν από τη σύναψή της για κάθε δημόσια σύμβαση έργου, υπηρεσιών, προμηθειών καθώς και για κάθε σύμβαση που αφορά σε αγορά, εκποίηση ή εκμετάλλευση ακινήτων,

**Προστέθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)*

***Προστέθηκε στις 16.7.2010 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 139 Α' /10.8.2010)*

που συνάπτεται από Υπουργεία της αρμοδιότητάς της ή από εποπτευόμενα από αυτά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, των οποίων τη διοίκηση ορίζει το Ελληνικό Δημόσιο, και δημόσιες επιχειρήσεις ή οργανισμούς, επί των οποίων εφαρμόζεται το άρθρο 49Α, εφόσον το ύψος αυτής υπερβαίνει το ποσό των είκοσι εκατομμυρίων ευρώ. Για το σκοπό αυτόν, ο αρμόδιος Υπουργός ή φορέας υποβάλλει σχετικό φάκελο. Η επιτροπή συνέρχεται σε συνεδρίαση εντός δέκα (10) ημερών από την υποβολή του φακέλου και ακροάται τον αρμόδιο Υπουργό ή τον εκπρόσωπο του φορέα μαζί, στην τελευταία περίπτωση, με τον εποπτεύοντα Υπουργό. Η άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας αυτής δεν κωλύει τη σύναψη της σύμβασης.

Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων

***Άρθρο 32Α**

1. Στην αρχή κάθε βουλευτικής περιόδου ο Πρόεδρος της Βουλής συνιστά με απόφασή του ειδική διαρκή Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων.

2. Ο Πρόεδρος της Βουλής συγκροτεί την Επιτροπή, με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 29 παρ. 5 και 31 παρ. 3 και 6 του Κανονισμού. Η Επιτροπή αποτελείται από έναν εκ των Αντιπροέδρων της

** Προστέθηκε στις 16.3.1993 (ΦΕΚ 36 Α' /19.3.1993)
και τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996)
και στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) με αποφάσεις
της Ολομέλειας της Βουλής*

Βουλής ως Πρόεδρο, ο οποίος ορίζεται από τον Πρόεδρο της Βουλής και τριάντα (30) Βουλευτές. Στις συνεδριάσεις της Επιτροπής συμμετέχουν με δικαίωμα λόγου οι Έλληνες Ευρωβουλευτές.

3. Το Προεδρείο της Επιτροπής απαρτίζεται από τον Πρόεδρο, δύο Αντιπροέδρους και έναν Γραμματέα. Οι Αντιπρόεδροι και ο Γραμματέας εκλέγονται από τα μέλη της Επιτροπής, με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 34 του Κανονισμού της Βουλής. Ο ένας Αντιπρόεδρος προέρχεται από τη δεύτερη και ο Γραμματέας από την τρίτη σε δύναμη κοινοβουλευτική ομάδα.

4. Η Επιτροπή συγκαλείται σε συνεδρίαση από τον Πρόεδρό της. Η σύγκληση της Επιτροπής είναι υποχρεωτική, αν το ζητήσει το ένα τρίτο (1/3) των μελών της ή η Κυβέρνηση.

5. Η Επιτροπή επιλαμβάνεται της εξέτασης των θεμάτων που εμπíπτουν στην αρμοδιότητά της με πρωτοβουλία του Προέδρου της. Ο Πρόεδρος της Βουλής μπορεί να παραπέμπει για εξέταση στην Επιτροπή οποιοδήποτε θέμα κρίνει σκόπιμο ή υποβάλλεται σε αυτόν από τις διαρκείς και ειδικές επιτροπές της Βουλής ή από Βουλευτές ή Ευρωβουλευτές.

6. Για την ενημέρωση των μελών της Επιτροπής μπορεί να καλείται οποιοδήποτε πρόσωπο κρίνεται χρήσιμο για το έργο της.

7. Η Επιτροπή μπορεί, με την έγκριση του Προέδρου της Βουλής, να αποστέλλει αντιπροσωπείες από Βουλευτές στα όργανα και οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένω-

σης, σε άλλα Κοινοβούλια ή σε διεθνείς Οργανισμούς.

8. Στην αρμοδιότητα της Επιτροπής ανήκουν ιδίως: α) θεσμικά θέματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, β) θέματα συνεργασίας μεταξύ της Βουλής των Ελλήνων και των άλλων εθνικών Κοινοβουλίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Συνδιάσκεψης των Επιτροπών Ευρωπαϊκών Υποθέσεων των Κοινοβουλίων των Κρατών-Μελών (COSAC), γ) θέματα ευρωπαϊκής πολιτικής και δ) πράξεις των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με κανονιστικό περιεχόμενο.

9. Επί των θεμάτων της προηγούμενης παραγράφου, η Επιτροπή μπορεί, με την επιφύλαξη του άρθρου 41B, να εκφράζει συμβουλευτική γνώμη, με την υποβολή σχετικής έκθεσης προς τη Βουλή και την Κυβέρνηση, στην οποία καταχωρίζεται τυχόν γνώμη της μειοψηφίας.

10. Για τα ζητήματα που δεν ρυθμίζονται με το παρόν άρθρο εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του Κανονισμού που αναφέρονται στην οργάνωση και λειτουργία των διαρκών επιτροπών.

*11. Για τις συνεδριάσεις της Επιτροπής αυτής πέραν των τεσσάρων ανά μήνα δεν εφαρμόζεται το άρθρο 37 παρ.2 του Κανονισμού. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις ο αριθμός αυτός μπορεί να αυξηθεί, μετά από έγκριση του Προέδρου της Βουλής.

*12. Τη γραμματειακή εξυπηρέτηση της Επιτροπής θα έχει η Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της

* Τροποποιήθηκε στις 27.4.2009 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009)

Βουλής. Η τήρηση των συνοπτικών πρακτικών θα γίνεται από τη Διεύθυνση Πρακτικών Επιτροπών και των στενογραφημένων πρακτικών, όταν η Επιτροπή αποφασίζει την πλήρη καταγραφή των συζητήσεων, από τη Διεύθυνση Στενογραφίας και Πρακτικών της Βουλής.

Λειτουργία των διαρκών επιτροπών

Άρθρο 33

1. Οι εργασίες των διαρκών επιτροπών της Ολομέλειας της Βουλής διακόπτονται με την κήρυξη της λήξης της τακτικής συνόδου, στην αρχή της οποίας συστάθηκαν και αρχίζουν εκ νέου από τη λήξη της λειτουργίας του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής έως τη σύσταση της αντίστοιχης επιτροπής της νέας τακτικής συνόδου.

2. Οι εργασίες των διαρκών επιτροπών του Τμήματος διακοπής διαρκούν έως τη λήξη της λειτουργίας του Τμήματος τούτου.

3. Οι εργασίες των διαρκών επιτροπών της Ολομέλειας της Βουλής, που διακόπηκαν με τη λήξη της τακτικής συνόδου, συνεχίζονται από το σημείο που διακόπηκαν από τις αντίστοιχες διαρκείς επιτροπές του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής. Οι εργασίες των διαρκών επιτροπών του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής, που διακόπηκαν με την έναρξη της νέας τακτικής συνόδου, συνεχίζονται από τις αντίστοιχες διαρκείς επιτροπές της Ολομέλειας της Βουλής.

4. Οι διαρκείς επιτροπές του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής συνεχίζουν με κάθε νέα τους σύνθεση τις εργασίες της αντίστοιχης προηγούμενης από το σημείο που διακόπηκαν.

5. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά, η λειτουργία των διαρκών επιτροπών ρυθμίζεται από τις διατάξεις των άρθρων 89 έως 91.

Εκλογή προεδρείου

Άρθρο 34

1. Μετά τη σύστασή τους οι διαρκείς επιτροπές καλούνται από τον Πρόεδρο της Βουλής σε χωριστές συνεδριάσεις για την εκλογή των προεδρείων τους. Κάθε προεδρείο αποτελείται από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και το Γραμματέα.

2. Στις συνεδριάσεις των διαρκών επιτροπών για την εκλογή των προεδρείων τους προεδρεύει ο Πρόεδρος ή ένας από τους Αντιπροέδρους της Βουλής χωρίς δικαίωμα ψήφου.

3. Η εκλογή των μελών των προεδρείων γίνεται με μυστική ψηφοφορία.

4. Ο Πρόεδρος εκλέγεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των μελών της επιτροπής. Αν δεν συγκεντρωθεί η απόλυτη πλειοψηφία, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται αμέσως μεταξύ των δύο πρώτων σε ψήφους και εκλέγεται Πρόεδρος ο Βουλευτής που συγκέντρωσε τη σχετική πλειοψηφία των παρόντων μελών της επιτροπής.

5. Ο Αντιπρόεδρος και ο Γραμματέας κάθε επιτροπής εκλέγονται με τη σχετική πλειοψηφία των παρόντων μελών της.

6. Τα προεδρεία των διαρκών επιτροπών έχουν όλες τις αρμοδιότητες του Προεδρείου της Βουλής στις συνεδριάσεις της Ολομέλειας, εκτός από τις αρμοδιότητες που δεν προσιδιάζουν στη φύση και στην αποστολή των επιτροπών.

*7. Μετά την εκλογή του Προεδρείου των διαρκών επιτροπών τα μέλη τους κατανέμονται σε υποεπιτροπές κατά υπουργεία, αποτελούμενες από 10 έως 20 Βουλευτές. Η συγκρότηση και η λειτουργία των υποεπιτροπών διέπονται από τις αυτές διατάξεις, που διέπουν τη συγκρότηση και τη λειτουργία των διαρκών επιτροπών.

Στις συνεδριάσεις των υποεπιτροπών προεδρεύει ο Πρόεδρος ή ο Αντιπρόεδρος της οικείας επιτροπής.

Αντικατάσταση και αναπλήρωση μελών

Άρθρο 35

1. Τα μέλη των διαρκών επιτροπών που παραιτούνται από αυτές αντικαθίστανται από άλλους Βουλευτές της ίδιας Κοινοβουλευτικής Ομάδας.

2. Τα μέλη των διαρκών επιτροπών που απουσιάζουν ή κωλύονται για οποιονδήποτε λόγο να ασκήσουν τα

**Προστέθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και τροποποιήθηκε στις 16.7.2010 (ΦΕΚ 139 Α' /10.8.2010) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

καθήκοντά τους αναπληρώνονται από άλλους Βουλευτές της ίδιας Κοινοβουλευτικής Ομάδας.

3. Τις αντικαταστάσεις και τις αναπληρώσεις των μελών των διαρκών επιτροπών ενεργεί ο Πρόεδρος της Βουλής με αποφάσεις που εκδίδει ύστερα από πρόταση του Προέδρου της οικείας Κοινοβουλευτικής Ομάδας ή του εξουσιοδοτημένου αναπληρωτή του.

Σύγκληση συνεδριάσεων

Άρθρο 36

1. Οι συγκεκριμένες ημέρες, ώρες και αίθουσες συνεδριάσεων των επιτροπών καθορίζονται με αποφάσεις του Προέδρου της Βουλής.

*2. Με εξαίρεση επείγουσα περίπτωση, οι συνεδριάσεις των διαρκών επιτροπών δεν πρέπει να συμπίπτουν με συνεδριάσεις της Ολομέλειας και του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής, όταν συζητούνται θέματα της αρμοδιότητάς τους.

3. Οι διαρκείς επιτροπές συγκαλούνται σε συνεδρίαση από τον Πρόεδρό τους και σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματός του, από τον Αντιπρόεδρό τους. Αν απουσιάζει ή κωλύεται και αυτός, καθώς και σε κάθε άλλη περίπτωση, οι διαρκείς επιτροπές συγκαλούνται σε συνεδρίαση από τον Πρόεδρο της Βουλής.

4. Σε περίπτωση που ο Πρόεδρος ή ο Αντιπρόεδρος

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

διαρκούς επιτροπής δεν παρευρίσκεται στη συνεδρίαση τα καθήκοντα του Προέδρου ασκεί ο Βουλευτής της πρώτης σε δύναμη Κοινοβουλευτικής Ομάδας που έχει τη μεγαλύτερη βουλευτική θητεία. Μεταξύ περισσότερων προηγείται ο πρεσβύτερος στην ηλικία Βουλευτής της παραπάνω Κοινοβουλευτικής Ομάδας.

*5. Οι διαρκείς επιτροπές συγκαλούνται πάντοτε σε συνεδρίαση όταν το ζητήσει η Κυβέρνηση. Οι Υπουργοί οφείλουν να ενημερώνουν με δική τους πρωτοβουλία τη διαρκή επιτροπή για θέματα της αρμοδιότητάς τους τουλάχιστον δύο φορές σε κάθε Σύνοδο, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 41Α.

6. Κάθε διαρκής επιτροπή μπορεί να συγκαλείται μία φορά το μήνα για την επεξεργασία και εξέταση εκκρεμών προτάσεων νόμων της αρμοδιότητάς της.

**7. Με την έναρξη δημόσιας διαβούλευσης για σχεδιαζόμενη νομοθετική πρωτοβουλία, ο Υπουργός ή ο αρμόδιος Υφυπουργός οφείλουν να ενημερώνουν εγγράφως τα μέλη της αρμόδιας διαρκούς επιτροπής, αποστέλλοντας τα κείμενα που τίθενται προς διαβούλευση.

Παράσταση στις συνεδριάσεις

Άρθρο 37

1. Οι Βουλευτές έχουν υποχρέωση να παρευρίσκονται στις συνεδριάσεις της διαρκούς επιτροπής της οποίας εί-

**Τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση*

της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)

***Προστέθηκε στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) και τροποποιήθηκε στις 16.7.2010 (ΦΕΚ 139 Α' /10.8.2010) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

ναι τακτικά μέλη ή στην οποία ορίζονται αναπληρωτές.

*2. Στα παρόντα μέλη των διαρκών επιτροπών χορηγείται για κάθε πλήρη συνεδρίαση της επιτροπής της οποίας είναι τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη αποζημίωση, που ορίζεται σε ένα εικοστό (1/20) της συνολικής αποζημίωσης. Ανάλογη αποζημίωση μπορεί να χορηγείται και στους βουλευτές που συμμετέχουν ως μέλη σε αποστολή της Βουλής στο εξωτερικό, ύστερα από απόφαση του Προέδρου της Βουλής και εφόσον ορίζεται τούτο στην απόφασή του, για ορισμένο αριθμό συνεδριάσεων Συνελεύσεων ή επιτροπών τους και εφόσον βεβαιώνεται αρμοδίως η συμμετοχή τους στις συνεδριάσεις αυτές.

*3. Οι Βουλευτές που δεν ανήκουν στη δύναμη διαρκούς επιτροπής μπορούν να παρακολουθούν τις εργασίες της, χωρίς όμως δικαίωμα λόγου και ψήφου, με την επιφύλαξη του άρθρου 58 παρ. 5.

**4. Οι Υπουργοί, ή και οι αρμόδιοι Υφυπουργοί, παρίστανται στις συνεδριάσεις και λαμβάνουν μέρος στις συζητήσεις των διαρκών επιτροπών, όταν συζητούνται σχέδια ή προτάσεις νόμων. Σε κάθε άλλη περίπτωση, οι Υπουργοί ή και οι αρμόδιοι Υφυπουργοί μπορούν να παρίστανται στις συνεδριάσεις των διαρκών επιτροπών, είτε με ίδια πρωτοβουλία είτε εφόσον τους ζητηθεί. Επίσης μπορεί να παρίστανται οι κατά

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

***Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

την κρίση του Υπουργού απαραίτητοι υπηρεσιακοί παράγοντες και μέχρι του οριζόμενου από τον Πρόεδρο της Επιτροπής αριθμού.

*5. Οι διαρκείς επιτροπές μπορούν να ζητήσουν την παρουσία του αρμόδιου Υπουργού ή Υφυπουργού, αν την κρίνουν αναγκαία. Στην περίπτωση αυτή η παρουσία του Υπουργού ή του Υφυπουργού είναι υποχρεωτική, πλην εξαιρετικών περιπτώσεων.

Ακροάσεις εξωκοινοβουλευτικών προσώπων

Άρθρο 38

**1. Οι συνεδριάσεις των διαρκών επιτροπών, για τη συζήτηση νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων, είναι δημόσιες με εξαίρεση την ακρόαση εξωκοινοβουλευτικών προσώπων κατά τις παρ. 6,7 και 8 του παρόντος άρθρου, αν αυτό αποφασιστεί από την Επιτροπή με εισήγηση του ενός τρίτου (1/3) των μελών της ή του Προέδρου της.

Για τη διασφάλιση της δημοσιότητας εφαρμόζονται οι παράγραφοι 2 έως 11 του άρθρου 56.

Η επιτροπή, με τη σύμφωνη γνώμη του Προέδρου της Βουλής, μπορεί να αποφασίσει τη μη δημοσιότητα συνεδρίασης, εκτός αν η επιτροπή ασκεί την κατά το άρθρο 72 παρ. 2 του Συντάγματος αρμοδιότητα. Στην πε-

**Τροποποιήθηκε στις 27.4.2009 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 66 Α' / 4.5.2009)*

***Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 (ΦΕΚ 200 Α' / 26.11.1993), στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' / 18.12.2001) και στις 27.4.2009 (ΦΕΚ 66Α' / 4.5.2009) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

ρίπτωση αυτή και με την επιφύλαξη του πρώτου εδαφίου, οι συνεδριάσεις είναι δημόσιες.

*2. Προκειμένου για μεγάλης σημασίας νομοσχέδια ή προτάσεις νόμων, οι διαρκείς επιτροπές μπορούν να καλούν σε ακρόαση δημόσιους λειτουργούς ή υπαλλήλους, εκπροσώπους των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, συνδικαλιστικών οργανώσεων ή άλλων κοινωνικών φορέων, εμπειρογνώμονες, που είναι σε θέση να τις διαφωτίσουν σε ειδικά ή τεχνικά ζητήματα, καθώς και οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο θεωρούν χρήσιμο για το έργο τους.

*3. Η ακρόαση των κατά την προηγούμενη παράγραφο εξωκοινοβουλευτικών προσώπων μπορεί να αποφασιστεί από τη διαρκή επιτροπή κατά την πρώτη συνεδρίασή της μετά πρόταση του αρμόδιου Υπουργού, του ενός δεκάτου (1/10) του όλου αριθμού των μελών της επιτροπής ή κοινοβουλευτικής ομάδας. Η σχετική πρόταση πρέπει να αναφέρει τα ονόματα και την ιδιότητα των προσώπων που προτείνονται για ακρόαση, καθώς και το αντικείμενο για το οποίο πρόκειται να διαφωτίσουν την επιτροπή.

**4. Στη συζήτηση της κατά την προηγούμενη παράγραφο πρότασης μετέχουν ο παριστάμενος Υπουργός ή ο πρώτος από τα μέλη της επιτροπής που υπογράφουν την πρόταση και ένας από τους αντιλέγοντες. Η ομιλία δεν μπορεί να υπερβεί τα τρία (3) λεπτά της ώ-

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

***Τροποποιήθηκε στις 27.4.2009 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009)*

ρας για κάθε ομιλητή.

*5. Η απόφαση της διαρκούς επιτροπής που δέχεται την πρόταση για ακρόαση εξωκοινοβουλευτικών προσώπων πρέπει να καθορίζει τα πρόσωπα που πρόκειται να κληθούν και το αντικείμενο της ακρόασης. Τα πρόσωπα αυτά δεν μπορεί να είναι περισσότερα των έξι (6). Με έγκριση του Προέδρου της Βουλής, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, ο αριθμός των καλούμενων προσώπων μπορεί να αυξηθεί. Σε περίπτωση πρόσκλησης τριών τουλάχιστον εκπροσώπων φορέων, το ένα τρίτο (1/3) από αυτούς πρέπει να προέρχεται από πρόσωπα που έχουν προταθεί από τη μειοψηφία της επιτροπής. Η πρόσκληση των προσώπων αυτών στην επιτροπή γίνεται από τον Πρόεδρό της, ο οποίος ενημερώνει τον αρμόδιο Υπουργό, όταν πρόκειται για κρατικούς λειτουργούς. Η ακρόαση των εξωκοινοβουλευτικών προσώπων πραγματοποιείται τουλάχιστον εικοσιτέσσερις ώρες μετά την έναρξη της πρώτης συνεδρίασης της Επιτροπής.

**6. Τα καλούμενα για ακρόαση πρόσωπα απαντούν σε συγκεκριμένες ερωτήσεις του Προέδρου της επιτροπής, των εισηγητών, των ειδικών αγορητών και μέχρι τριών Βουλευτών από το πρώτο σε δύναμη κόμμα, δύο Βουλευτών από το δεύτερο και ανά ενός Βουλευτή από τα υπόλοιπα σε δύναμη κόμματα, καθώς και του Υπουργού.

7. Η ακρόαση κάθε καλούμενου προσώπου γίνεται χωριστά, εκτός αν η επιτροπή αποφασίσει διαφορετικά.

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και στις 27.4.2009 (ΦΕΚ 66Α' /4.5.2009) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

***Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284Α' /18.12.2001) με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής*

*8. Οι ακροάσεις για κάθε υπό επεξεργασία νομοσχέδιο ή πρόταση νόμου δεν μπορούν να υπερβούν για κάθε καλούμενο πρόσωπο τη μία ώρα και συνολικά τις τέσσερις ώρες και εξαντλούνται υποχρεωτικά σε μία μόνο συνεδρίαση, για την οποία δεν εφαρμόζεται το άρθρο 37 παρ. 2.

**9. Σε περίπτωση που δεν είναι δυνατή, αποδεδειγμένα, η παρουσία στις διαρκείς επιτροπές των εξωκοινοβουλευτικών προσώπων, μετά από απόφαση της επιτροπής, μπορεί να απαντούν στις ερωτήσεις των μελών της επιτροπής μέσω υπηρεσιών τηλεδιάσκεψης.

Η ισχύς της παραγράφου αυτής αρχίζει μετά από απόφαση του Προέδρου της Βουλής, με την οποία καθορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής του προηγούμενου εδαφίου.

Ψηφοφορίες και αποφάσεις

*** Άρθρο 39**

1. Η φανερή ψηφοφορία στις επιτροπές γίνεται μόνο με ανάταση του χεριού.

2. Σε περίπτωση ισοψηφίας επαναλαμβάνεται η ψηφοφορία και μετά νέα ισοψηφία η διάταξη ή το ζήτημα που τέθηκε σε ψηφοφορία απορρίπτεται.

3. Οι επιτροπές αποφασίζουν με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από το ένα τρίτο (1/3) του όλου αριθμού των μελών τους.

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

***Προστέθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)*

4. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει ο απαιτούμενος ελάχιστος αριθμός Βουλευτών για να ληφθεί απόφαση ο Πρόεδρος της επιτροπής μπορεί να διακόψει τη συνεδρίαση για δύο ώρες. Μετά την επανάληψη της συνεδρίασης η επιτροπή αποφασίζει με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από το ένα τέταρτο (1/4) του όλου αριθμού των μελών της.

*5. Οι διαρκείς επιτροπές όταν ασκούν νομοθετικό έργο κατά το άρθρο 70 παρ. 2 του Συντάγματος αποφασίζουν με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τα 2/5 του όλου αριθμού των μελών τους.

*6. Η διαρκής επιτροπή που επιλαμβάνεται της συζήτησης και ψήφισης νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου κατά το άρθρο 72 παρ. 2 του Συντάγματος μπορεί με απόφασή της, που λαμβάνεται μετά γραπτή πρόταση του ενός πέμπτου (1/5) του όλου αριθμού των μελών της και με την προβλεπόμενη από το άρθρο 72 παρ. 3 του Συντάγματος πλειοψηφία και χωρίς να διακόψει τη διαδικασία συζήτησης και ψήφισής τους, να παραπέμψει οποιαδήποτε αμφισβήτηση σχετικά με την αρμοδιότητά της στην Ολομέλεια της Βουλής. Στη σχετική συζήτηση μετέχουν ο πρώτος από τους Βουλευτές που υπογράφουν την πρόταση παραπομπής στην Ολομέλεια και ένας από τους αντιλέγοντες, καθένας για πέντε (5) λεπτά της ώρας.

** Προστέθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284Α' /18.12.2001)
και αναριθμήθηκε στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126Α' /2.7.2008)
με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής
[καταργήθηκε η παρ. 5]*

*7. Η απόφαση της Ολομέλειας που αποδέχεται την κατά την προηγούμενη παράγραφο αμφισβήτηση συνεπάγεται την εξυπαρχής συζήτηση και ψήφιση του νομοσχεδίου από αυτή.

Στη συζήτηση στην Ολομέλεια μετέχουν ένας από τους Βουλευτές που υπογράφουν την πρόταση παραπομπής και ένας από τους αντιλέγοντες, καθένας για πέντε (5) λεπτά της ώρας.

Πρακτικά των συνεδριάσεων

Άρθρο 40

1. Για κάθε συνεδρίαση της επιτροπής τηρούνται συνοπτικά πρακτικά, στα οποία καταχωρίζονται: η περίληψη των συζητήσεων, οι προτάσεις, οι προσθήκες, οι τροπολογίες που έγιναν δεκτές, το αποτέλεσμα των ψηφοφοριών και οι αποφάσεις.

2. Η διαρκής επιτροπή μπορεί να αποφασίσει την τήρηση στενογραφημένων πρακτικών των συνεδριάσεων για ένα συγκεκριμένο νομοσχέδιο ή μία συγκεκριμένη πρόταση νόμου.

3. Τα συνοπτικά ή στενογραφημένα πρακτικά υπογράφονται από τον Πρόεδρο και το Γραμματέα της διαρκούς επιτροπής.

4. Τα πρακτικά των διαρκών επιτροπών φυλάσσονται μαζί με τα σχετικά έγγραφα στο αρχείο κάθε επι-

**Προστέθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

και αναριθμήθηκε στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)

με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής [καταργήθηκε η παρ. 5]

τροπής και κατατίθενται στο τέλος κάθε βουλευτικής περιόδου στο Αρχείο της Βουλής.

*5. Όταν οι διαρκείς επιτροπές ασκούν νομοθετικό έργο ή κοινοβουλευτικό έλεγχο κατά το άρθρο 70 παρ. 2 και 6 του Συντάγματος, για την τήρηση των πρακτικών εφαρμόζεται αναλόγως το άρθρο 61 του Κανονισμού.

Γραμματείες των επιτροπών

***Άρθρο 41**

Κάθε επιτροπή έχει δική της γραμματεία, η οποία στελεχώνεται, με απόφαση του Προέδρου της Βουλής, από ένα γραμματέα και το αναγκαίο διοικητικό και άλλων ειδικοτήτων προσωπικό για την προετοιμασία και τη διεξαγωγή του έργου της.

****Άρθρο 41Α**

***1. Για την υποβοήθηση του ασκουμένου από την Ολομέλεια ή το Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής κοινοβουλευτικού ελέγχου δύνανται οι διαρκείς επιτροπές να καλούν σε ακρόαση Υπουργούς ή

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

***Προστέθηκε στις 13.9.1989 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 200 Α' /15.9.1989)*

****Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993), στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001), στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) και στις 27.4.2009 (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

και τους αρμόδιους Υφυπουργούς και οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο με οποιαδήποτε ιδιότητα θεωρούν χρήσιμο για το έργο τους, εφόσον το αντικείμενο της ακρόασης περιλαμβάνεται στην αρμοδιότητα της οικείας επιτροπής, ενημερώνοντας και τον αρμόδιο Υπουργό αν πρόκειται για κρατικό λειτουργό.

2. Η διάταξη της παρ.1 του παρόντος άρθρου κατ'ελάχιστον διατάσσεται του άρθρου 133 παρ.4 του Κανονισμού. Ειδικώς οι ακροάσεις των εκπροσώπων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και η παροχή στοιχείων απ' αυτούς περιορίζονται σε θέματα προμηθειών των Ενόπλων Δυνάμεων της Χώρας. Ο Υπουργός Εξωτερικών δύναται να αρνηθεί την παροχή πληροφοριών, οι οποίες αφορούν θέματα διεξαγομένων διαπραγματεύσεων εθνικής σημασίας. Για τις διαπραγματεύσεις αυτές η ενημέρωση έχει γενικό χαρακτήρα και γίνεται μόνον από τον Υπουργό.

*3. Οι κατά τις δύο προηγούμενες παραγράφους ακροάσεις διεξάγονται είτε ενώπιον των διαρκών επιτροπών είτε ενώπιον υποεπιτροπών των διαρκών επιτροπών.

*4. Οι ακροάσεις των κατά την παρ.1 του παρόντος άρθρου προσώπων είναι υποχρεωτικές μόνο αν το ζητήσουν τα δύο πέμπτα (2/5) των μελών της επιτροπής.

5. Το δικαίωμα της προηγούμενης παραγράφου προς ακρόαση δύναται να ασκείται μία φορά το μήνα το πο-

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

λύ σε δύο (2) συνεχόμενες συνεδριάσεις. Η σχετική πρόταση πρέπει να περιλαμβάνει το όνομα και την ιδιότητα του προσώπου που προτείνεται για ακρόαση και το θέμα για το οποίο καλείται να παράσχει πληροφορίες και στοιχεία.

*6. Κατά την ακρόαση κάθε προσώπου υποβάλλουν ερωτήσεις ο Πρόεδρος της Επιτροπής και τρεις Βουλευτές από το πρώτο σε δύναμη κόμμα, δύο Βουλευτές από το δεύτερο και ανά ένας Βουλευτής από τα υπόλοιπα σε δύναμη κόμματα και οι αρμόδιοι Υπουργοί. Οι ερωτήσεις και οι απαντήσεις είναι συγκεκριμένες και περιορίζονται αυστηρώς στο θέμα της πρόσκλησης. Η επιτροπή μπορεί να αυξήσει τον αριθμό των ερωτώντων, την κατανομή και τη σειρά καθενός μετά πρόταση του Προέδρου της. Για τις συνεδριάσεις αυτές δεν ισχύει το άρθρο 37 παρ. 2.

**7. Μετά την ακρόαση των κατά την παρ.1 του παρόντος άρθρου προσώπων, η επιτροπή ή η υποεπιτροπή μπορεί να συντάσσει έκθεση. Στην έκθεση καταχωρίζονται και οι απόψεις της τυχόν μειοψηφίας. Η έκθεση μπορεί να περιέχει συστάσεις προς οποιαδήποτε αρχή, πλην της δικαστικής, καθώς και διαπιστώσεις ή κρίσεις για υπόθεση η οποία απασχόλησε την επιτροπή.

***8. Η έκθεση υποβάλλεται στην Ολομέλεια και κα-

**Προστέθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

***Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993) και στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

****Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' / 18.12.2001)*

ταχωρίζεται στα πρακτικά της Βουλής. Ακολούθως και εφόσον ζητηθεί από τη μειοψηφία εγγράφεται σε ημερήσια διάταξη κοινοβουλευτικού ελέγχου και συζητείται κατά προτεραιότητα σε μία συνεδρίαση, με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 137, χωρίς τη διεξαγωγή ψηφοφορίας.

**Γνώμες επί των κανονιστικών πράξεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

*Άρθρο 41B

1. Η Κυβέρνηση αποστέλλει στον Πρόεδρο της Βουλής, ευθύς ως διαβιβαστούν στο Συμβούλιο Υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα προσχέδια πράξεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης με κανονιστικό περιεχόμενο, κατ'εφαρμογή του άρθρου 70 παρ.8 του Συντάγματος. Παράλληλα, αποστέλλονται στον Πρόεδρο της Βουλής όλα τα συμβουλευτικά έγγραφα της Επιτροπής.

2. Ο Πρόεδρος της Βουλής διαβιβάζει τα αναφερόμενα στην προηγούμενη παράγραφο κείμενα στην αρμόδια διαρκή επιτροπή ή και στην Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων. Σε περίπτωση συναρμοδιότητας, ο Πρόεδρος της Βουλής μπορεί να συγκαλέσει σε κοινή συνεδρίαση δύο ή περισσότερες διαρκείς επιτροπές ή και την Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων. Ο Πρόεδρος της Βουλής ή ο Πρόεδρος της επιτροπής ή η επιτροπή με απόφασή της, αν ζητηθεί από το ένα τρίτο (1/3) των μελών της, μπορούν να καλούν τον αρμόδιο

**Προστέθηκε στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996) και τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

Υπουργό προς ενημέρωση της επιτροπής ή υποεπιτροπής της, με την επιφύλαξη της παρ. 4 του άρθρου 146 που εφαρμόζεται αναλόγως.

*3. Η αρμόδια ή οι συναρμόδιες επιτροπές διατυπώνουν τη Γνώμη τους, η οποία διαβιβάζεται στον αρμόδιο Υπουργό ή τους αρμόδιους Υπουργούς και, εάν αυτό προβλέπεται από κείμενο κανονιστικού περιεχομένου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στα αρμόδια όργανά της. Η Κυβέρνηση ενημερώνει τη Βουλή για τη συνέχεια που δόθηκε στη Γνώμη, όσον αφορά στις κανονιστικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

**4. Με πρόταση του Προέδρου της Βουλής ή εφόσον ζητηθεί από την αρμόδια επιτροπή ή τις συναρμόδιες επιτροπές, το ζήτημα επί του οποίου διατυπώνεται Γνώμη εγγράφεται σε ημερήσια διάταξη κοινοβουλευτικού ελέγχου της Ολομέλειας και συζητείται σε μία συνεδρίαση, με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 137. Η Ολομέλεια αποφασίζει οριστικά επί του ζητήματος με φανερή ψηφοφορία.

Β) ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ

Σύσταση - σύνθεση - αρμοδιότητες

Άρθρο 42

1. Αν οι ανάγκες του νομοθετικού έργου της Βουλής

**Γροποποιήθηκε στις 16.7.2010 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 139 Α' /10.8.2010)*

***Προστέθηκε στις 16.7.2010 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 139 Α' /10.8.2010)*

το επιβάλλουν ή αυτό κρίνεται αναγκαίο για την επεξεργασία και εξέταση συγκεκριμένων νομοσχεδίων ή προτάσεων νόμων και το ζητήσει η Κυβέρνηση, ο Πρόεδρος της Βουλής συνιστά ειδικές επιτροπές στις οποίες παραπέμπονται τα νομοσχέδια ή οι προτάσεις νόμων για τη σχετική επεξεργασία.

2. Οι ειδικές επιτροπές αποτελούνται από το ένα δέκατο (1/10) έως το ένα δέκατο πέμπτο (1/15) του όλου αριθμού των Βουλευτών.

3. Οι διατάξεις του άρθρου 31 παρ. 3, 5 και 6 του Κανονισμού εφαρμόζονται και για τις ειδικές επιτροπές.

Λειτουργία των ειδικών επιτροπών

Άρθρο 43

1. Η λειτουργία των ειδικών επιτροπών διαρκεί εωσότου πάρουν οριστική απόφαση για τα νομοσχέδια και τις προτάσεις νόμων για την επεξεργασία και εξέταση των οποίων συστάθηκαν. Σε κάθε περίπτωση οι ειδικές επιτροπές διαλύονται αυτοδικαίως με τη λήξη των εργασιών της τακτικής συνόδου κατά τη διάρκεια της οποίας συστάθηκαν.

2. Οι διατάξεις των άρθρων 34 έως 40 και 89 έως 91 του Κανονισμού εφαρμόζονται και στις ειδικές επιτροπές.

3. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά, η λειτουργία των ειδικών επιτροπών ρυθμίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 33.

Γ) ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΝΙΜΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ***Άρθρο 43Α**

****1.** Ο Πρόεδρος της Βουλής συνιστά τις εξής μόνιμες ειδικές επιτροπές:

α) Μόνιμη επιτροπή θεσμών και διαφάνειας.

****β)** Μόνιμη επιτροπή Ελληνισμού της Διασποράς.

****γ)** Μόνιμη επιτροπή προστασίας περιβάλλοντος.

****δ)** Μόνιμη επιτροπή έρευνας και τεχνολογίας.

****ε)** Μόνιμη επιτροπή ισότητας, νεολαίας και δικαιωμάτων του ανθρώπου.

****στ)** Μόνιμη επιτροπή περιφερειών.

****ζ)** Μόνιμη επιτροπή οδικής ασφάλειας.

****η)** Μόνιμη επιτροπή κοινοβουλευτικής δεοντολογίας.

**Προστέθηκε στις 20.6.1996 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996)*

***Τροποποιήθηκε στις 27.4.2009 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009)*

****Προστέθηκε στις 17.2.2005 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 49 Α' /25.2.2005)*

*****Τροποποιήθηκε στις 17.2.2005 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 49 Α' /25.2.2005)*

******Προστέθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και*

τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής

******Προστέθηκε στις 18.6.2003 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 161 Α' /26.6.2003)*

******Προστέθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της*

Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)

******Προστέθηκε στις 18.6.2003 (ΦΕΚ 161 Α' /26.6.2003) και*

τροποποιήθηκε στις 27.4.2009 (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009) και στις

16.7.2010 (ΦΕΚ 139 Α' /10.8.2010) με αποφάσεις της

Ολομέλειας της Βουλής

Η επιτροπή της περίπτωσης α' συνιστάται στην αρχή κάθε βουλευτικής περιόδου και λειτουργεί καθ' όλη τη διάρκειά της. Οι επιτροπές των περιπτώσεων β', γ', δ', ε', στ', ζ' και η' συνιστώνται στην αρχή κάθε τακτικής συνόδου.

Η μόνιμη επιτροπή θεσμών και διαφάνειας, όπως έχει συγκροτηθεί με την υπ' αριθμ. 11640/8502/21.10.2008 απόφαση του Προέδρου της Βουλής, λειτουργεί καθ' όλη τη διάρκεια της ΙΒ' Βουλευτικής Περιόδου.

*2. α) Αντικείμενο της επιτροπής θεσμών και διαφάνειας είναι ο κοινοβουλευτικός έλεγχος επί των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών, σύμφωνα με το άρθρο 138Α, καθώς και η έρευνα και αξιολόγηση κάθε στοιχείου χρήσιμου για τη μελέτη και επεξεργασία προτάσεων, που συμβάλλουν στη διαφάνεια της πολιτικής και γενικότερα της δημόσιας ζωής της χώρας και η παρακολούθηση της εφαρμογής τους. Στην ίδια επιτροπή ανήκει η άσκηση του, κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 15 του Συντάγματος, κοινοβουλευτικού ελέγχου επί των ηλεκτρονικών Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.). Επίσης, στην επιτροπή θεσμών και διαφάνειας ανήκει ο κοινοβουλευτικός έλεγχος για τα ζητήματα που αφορούν τη δραστηριότητα της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (Ε.Υ.Π.).

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001), στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) και στις 16.7.2010 (ΦΕΚ 139 Α' /10.8.2010) και αναριθμήθηκαν τα εδάφια της παραγράφου στις 27.4.2009 (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

Η Κυβέρνηση οφείλει, είτε με δική της πρωτοβουλία είτε ύστερα από αίτημα της επιτροπής, να ενημερώνει την επιτροπή για τη δραστηριότητα της Ε.Υ.Π., εκτός αν συντρέχουν λόγοι υπέρτερου δημόσιου συμφέροντος ή προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τους οποίους ο αρμόδιος Υπουργός εκθέτει στην επιτροπή. Η επιτροπή μπορεί να καλεί σε ακρόαση και τον Διοικητή της Ε.Υ.Π., παρουσία του αρμόδιου Υπουργού.

Οι συζητήσεις για τη δραστηριότητα της Ε.Υ.Π. είναι απόρρητες και τα μέλη της δεσμεύονται να τηρούν το απόρρητο αυτό και μετά τη λήξη της θητείας τους.

Η επιτροπή μπορεί να δημοσιεύει τα πορίσματα του ελέγχου της, λαμβάνοντας πάντοτε υπόψη την, κατά τα ανωτέρω, υποχρέωση τήρησης του απορρήτου.

Η επιτροπή μπορεί να καλεί σε ακρόαση λειτουργούς του κράτους, καθώς και οποιοδήποτε δημόσιο πρόσωπο για θέματα που αφορούν στη λειτουργία των θεσμών και της διαφάνειας, η προσέλευση των οποίων είναι υποχρεωτική. Η επιτροπή μπορεί να καλεί σε ακρόαση τον πρόεδρο και τους αντιπροέδρους του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρχείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τον εισαγγελέα του Αρχείου Πάγου, τον γενικό επίτροπο της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου και τον γενικό επίτροπο των διοικητικών δικαστηρίων για θέματα που αφορούν σε λειτουργικά ζητήματα της δικαιοσύνης προς το σκοπό της ενίσχυσης της διαφάνειας.

Η επιτροπή έχει την εξουσία συλλογής πληροφοριών

και εγγράφων και την εξουσία κλήσης και εξέτασης προσώπων με ανάλογη εφαρμογή των άρθρων 146 και 147.

Η επιτροπή στο τέλος κάθε συνόδου υποβάλλει έκθεση στην Ολομέλεια της Βουλής, η οποία καταχωρίζεται στα πρακτικά και για την οποία γίνεται συζήτηση στην Ολομέλεια σε ειδική συνεδρίαση, χωρίς διεξαγωγή ψηφοφορίας, με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 137.

*β) Αντικείμενο της επιτροπής Ελληνισμού της Διασποράς είναι η διατήρηση και προαγωγή των σχέσεων και των δεσμών της εθνικής αντιπροσωπείας και του ελληνικού λαού με τον απανταχού Ελληνισμό, ο συντονισμός των δράσεων της Βουλής των Ελλήνων και του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού, η μελέτη των προβλημάτων των αποδήμων Ελλήνων, η προώθηση της επίλυσής τους, καθώς και η ενίσχυση των σχέσεων με τα ελληνικής καταγωγής μέλη άλλων κοινοβουλίων.

**γ) Αντικείμενο της επιτροπής προστασίας περιβάλλοντος είναι η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της κατάστασης του περιβάλλοντος στη χώρα και των συνεπειών των διαφόρων δράσεων επ' αυτού. Η επιτροπή συμβάλλει συμβουλευτικά στη λήψη αποφάσεων και στη χάραξη της εθνικής στρατηγικής για την προστασία του περιβάλλοντος.

**Τροποποιήθηκε στις 27.4.2009 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009)*

***Προστέθηκε στις 17.2.2005 (ΦΕΚ 49 Α' /25.2.2005) και τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

Συγκεκριμένα στόχοι της επιτροπής είναι η προστασία του αστικού και φυσικού περιβάλλοντος από ανθρωπογενείς δράσεις και φυσικές καταστροφές, η βελτίωση και ανάπλαση του αστικού περιβάλλοντος και η αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, η διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας της ελληνικής φύσης και των οικοσυστημάτων, η ορθολογική διαχείριση των αποβλήτων, η προστασία και διαχείριση των υδάτινων πόρων, η διαχείριση των ορυκτών πόρων, όπως επίσης και η προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, καθώς και η ενθάρρυνση πολιτικών βιώσιμης ανάπτυξης στους τομείς της γεωργίας, του τουρισμού, της βιομηχανίας, των μεταφορών, της βιοτεχνολογίας και της ενέργειας.

Επιπλέον στην αρμοδιότητα της επιτροπής ανήκει η έκφραση γνώμης επί της ετήσιας εθνικής έκθεσης για την κατάσταση του περιβάλλοντος και επί των λοιπών εκθέσεων που κατατίθενται στη Βουλή, επί της εθνικής στρατηγικής για τη μείωση εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου, επί της εθνικής στρατηγικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη, επί της εφαρμογής των κοινοτικών οδηγιών και διεθνών συμβάσεων κ.λπ.

Για την επίτευξη του σκοπού της η επιτροπή προστασίας περιβάλλοντος μπορεί να συνδέεται, επί θεματικής βάσης, με ανάλογες δραστηριότητες των κοινοβουλίων άλλων χωρών, διεθνών οργανισμών, κρατικών ή μη κυβερνητικών οργανώσεων, ιδρυμάτων, ερευνητικών κέντρων κ.ά., καθώς επίσης να ενθαρρύνει τη διεθνή συνεργασία και έρευνα, ιδίως εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος.

Στη μόνιμη επιτροπή προστασίας περιβάλλοντος συνιστάται υποεπιτροπή υδατικών πόρων, η οποία αποτελείται από το ένα τρίτο (1/3) του αριθμού των Βουλευτών της επιτροπής.

Αντικείμενο της υποεπιτροπής υδατικών πόρων είναι η διαρκής παρακολούθηση, αξιολόγηση και αποτύπωση της κατάστασης των υδατικών πόρων της Χώρας, η διερεύνηση και εκτίμηση ζητημάτων που σχετίζονται με την επάρκειά τους και η υποβολή προτάσεων για την αποτελεσματικότερη διαχείρισή τους. Οι προτάσεις της υποεπιτροπής υποβάλλονται στην επιτροπή και διαβιβάζονται από τον Πρόεδρο της Βουλής στις αρμόδιες διαρκείς επιτροπές, στους αρμόδιους Υπουργούς και τους αρμόδιους φορείς.

*δ) Αντικείμενο της επιτροπής έρευνας και τεχνολογίας είναι η παρακολούθηση των εξελίξεων στην επιστημονική έρευνα και την τεχνολογία και η αξιολόγησή τους. Επίσης, αντικείμενο της επιτροπής αυτής είναι η μελέτη και η παρακολούθηση ζητημάτων βιοηθικής. Η επιτροπή συμβάλλει συμβουλευτικά στη λήψη αποφάσεων και στη χάραξη στρατηγικών τόσο για την έρευνα όσο και την τεχνολογία σε εθνικό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά, επιστημονικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά της χώρας μας.

Για την επίτευξη του σκοπού της η επιτροπή μπορεί να συνδέεται, επί θεματικής βάσης, με ανάλογες δρα-

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και στις 17.2.2005 (ΦΕΚ 49 Α' /25.2.2005) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

στηριότητες των κοινοβουλίων άλλων χωρών, διεθνών οργανισμών, κρατικών ή μη κυβερνητικών οργανώσεων, ιδρυμάτων, ερευνητικών κέντρων κ.ά., επίσης να ενθαρρύνει τη διεθνή συνεργασία, ιδίως εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στους τομείς της έρευνας, της τεχνολογίας και της τεχνολογικής αποτίμησης, καθώς και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αντίστοιχων κοινοβουλευτικών σωμάτων.

*ε) Αντικείμενο της επιτροπής ισότητας, νεολαίας και δικαιωμάτων του ανθρώπου είναι:

αα) Η μελέτη, η έρευνα και η διατύπωση προτάσεων με σκοπό την προώθηση στην εκπαίδευση, στην οικογένεια και στους άλλους κοινωνικούς θεσμούς της αρχής της ισότητας των φύλων, ιδίως σε θέματα απασχόλησης, σεβασμού και προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και κάθε άλλη ενέργεια που συμβάλλει στην κατοχύρωση και εφαρμογή της αρχής αυτής από τη Διοίκηση και τους, εν γένει, δημόσιους φορείς, κατά τους ορισμούς της παραγράφου 2 του άρθρου 4 και της παραγράφου 2 του άρθρου 116 του Συντάγματος.

ββ) Η παρακολούθηση των αναγκών και των προβλημάτων της νεολαίας, η υποβολή συναφών προτάσεων, σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, προς κάθε αρμόδιο φορέα, η διερεύνηση της δυνατότητας συνεργασίας με τα Κοινοβούλια άλλων χωρών και διεθνείς οργανισμούς σε θέματα που απασχολούν τους νέους, η α-

**Προστέθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

νάληψη πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων για την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους, καθώς και η αξιολόγηση των απόψεων που διατυπώνονται στις συνόδους της Βουλής των Εφήβων και η προώθησή τους στους αρμόδιους Υπουργούς.

Στη μόνιμη επιτροπή ισότητας, νεολαίας και δικαιωμάτων του ανθρώπου συνιστάται υποεπιτροπή για τα θέματα των ατόμων με αναπηρία, στην οποία μετέχει ένας Βουλευτής από κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα της αντιπρόσβασης, λαμβανομένης υπόψη, ως προς τη συμμετοχή της πρώτης σε δύναμη Κοινοβουλευτικής Ομάδας, της παραγράφου 5 του άρθρου 31.

Αντικείμενο της υποεπιτροπής αυτής είναι η καταγραφή και η μελέτη των προβλημάτων, που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία, η κατοχύρωση ίσων ευκαιριών πρόσβασης στα αγαθά της κοινωνίας, της οικονομίας, του πολιτισμού και της ζωής και η υποβολή προτάσεων για τη συμπλήρωση και βελτίωση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου. Οι προτάσεις της υποεπιτροπής υποβάλλονται στην επιτροπή και διαβιβάζονται από τον Πρόεδρο της Βουλής στη διαρκή επιτροπή κοινωνικών υποθέσεων και τους αρμόδιους Υπουργούς.

*στ) Αντικείμενο της επιτροπής περιφερειών είναι η παρακολούθηση και ενημέρωση της Βουλής για τη λειτουργία των περιφερειακών οργάνων της Πολιτείας και

**Προστέθηκε στις 18.6.2003 (ΦΕΚ 161 Α' /26.6.2003) και τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

ιδίως για ζητήματα σχεδιασμού και εφαρμογής της πολιτικής περιφερειακής ανάπτυξης. Για την εκπλήρωση της αποστολής της, η επιτροπή μπορεί να καλεί στις συνεδριάσεις της εκπροσώπους της Κυβέρνησης και των περιφερειών ή της τοπικής αυτοδιοίκησης και οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο θεωρεί χρήσιμο για το έργο της.

Στην ειδική μόνιμη επιτροπή περιφερειών συνιστάται υποεπιτροπή νησιωτικών και ορεινών περιοχών, η οποία αποτελείται από το ένα τρίτο (1/3) του αριθμού των Βουλευτών της επιτροπής.

Αντικείμενο της υποεπιτροπής είναι η μελέτη των προβλημάτων των περιοχών αυτών, η υποβολή προτάσεων για τη βιώσιμη οικονομική τους ανάπτυξη, την προστασία του οικιστικού και φυσικού περιβάλλοντος και τη διατήρηση και προβολή της πολιτιστικής παράδοσης, η παρακολούθηση των κανονιστικών πράξεων του κοινού νομοθέτη και της διοίκησης για την εναρμόνισή τους με τις ιδιαιτερότητες των νησιωτικών και ορεινών περιοχών και ειδικότερα η επεξεργασία και διατύπωση προτάσεων για την αντιμετώπιση των μόνιμων μειονεκτημάτων στα δίκτυα των συγκοινωνιών, της ενέργειας, της ύδρευσης και των στερεών και υγρών αποβλήτων, την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα των μικρών και των οικογενειακών επιχειρήσεων, των προβλημάτων υγείας, εκπαίδευσης, του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα ανάπτυξης και του τουρισμού.

Οι προτάσεις της υποεπιτροπής υποβάλλονται στην επιτροπή και διαβιβάζονται από τον Πρόεδρο της

Βουλής στις, κατά περίπτωση, αρμόδιες διαρκείς επιτροπές, στους αρμόδιους Υπουργούς και τους αρμόδιους φορείς.

*ζ) Αντικείμενο της επιτροπής οδικής ασφάλειας είναι η διερεύνηση των αιτίων των τροχαίων ατυχημάτων και η υποβολή προτάσεων στους αρμόδιους Υπουργούς για τη δημιουργία των προϋποθέσεων ασφαλέστερης διακίνησης προσώπων και προϊόντων.

**η) Αντικείμενο της επιτροπής κοινοβουλευτικής δεοντολογίας είναι ιδίως να μελετά τις δικογραφίες και να συντάσσει εκθέσεις προς τη Βουλή επί αιτήσεων άρσεως ασυλίας Βουλευτών, σύμφωνα με τα άρθρα 61 και 62 του Συντάγματος και εφόσον καλείται προς τούτο από τον Πρόεδρο της Βουλής ή με την έγκρισή του, να μελετά και να εισηγείται μέτρα και να παρεμβαίνει, όταν κρίνεται αναγκαίο, δημόσια για την προστασία και ενίσχυση του κύρους του κοινοβουλευτικού θεσμού και των Βουλευτών.

***3. Οι ειδικές μόνιμες επιτροπές ή υποεπιτροπές τους μπορούν να αποφασίζουν ή να προτείνουν ή να διατυπώνουν γνώμη, εφόσον αποφασίζεται κάθε φορά να ανατεθεί το έργο τούτο σε αυτές από τη Διάσκεψη

**Προστέθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)*

***Προστέθηκε στις 18.6.2003 (ΦΕΚ 161 Α' /26.6.2003) και τροποποιήθηκε στις 16.7.2010 (ΦΕΚ 139 Α' /10.8.2010) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

****Προστέθηκε στις 15.12.1997 (ΦΕΚ 258 Α' /17.12.1997) και τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και στις 16.7.2010 (ΦΕΚ 139 Α' /10.8.2010) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

των Προέδρων και για όσα θέματα προβλέπεται από το Σύνταγμα, τον Κανονισμό ή νόμο σχετική αρμοδιότητα της Βουλής ή οργάνου της. Στην περίπτωση αυτήν εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι διατάξεις των παρ. 3, 4 και 5 του άρθρου 49Α.

Κάθε ειδική μόνιμη επιτροπή μπορεί, κατά την επεξεργασία νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου από την αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή και μέχρι τη δεύτερη ανάγνωση των άρθρων, να διατυπώνει γνώμη για θέμα ιδιαίτερης σημασίας του οικείου νομοσχεδίου ή πρότασης, το οποίο εμπίπτει στην αρμοδιότητά της.

*4. Η επιτροπή Ελληνισμού της Διασποράς αποτελείται από το ένα δέκατο (1/10) έως το ένα πέμπτο (1/5) του όλου αριθμού των Βουλευτών. Οι επιτροπές θεσμών και διαφάνειας, προστασίας περιβάλλοντος, έρευνας και τεχνολογίας και ισότητας, νεολαίας και δικαιωμάτων του ανθρώπου αποτελούνται από δεκατρείς (13) βουλευτές η πρώτη και η τέταρτη, τριάντα (30) βουλευτές η δεύτερη και είκοσι πέντε (25) βουλευτές η τρίτη. Η επιτροπή περιφερειών αποτελείται από το ένα δέκατο (1/10) του όλου αριθμού των Βουλευτών. Η επιτροπή οδικής ασφάλειας αποτελείται από το ένα εικοστό (1/20) του όλου αριθμού των Βουλευτών. Οι ειδικές μόνιμες επιτροπές συγκροτούνται κατ' αναλογία της δύναμης των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και λαμβάνε-

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001), στις 18.6.2003(ΦΕΚ 161 Α' /26.6.2003), στις 17.2.2005 (ΦΕΚ 49 Α' /25.2.2005), στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) και στις 27.4.2009 (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

ται πρόνοια να συμμετέχει σε αυτές ένας, τουλάχιστον, Βουλευτής από κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα. Ειδικότερα, στην επιτροπή ισότητας, νεολαίας και δικαιωμάτων του ανθρώπου συμμετέχουν, κατά το δυνατόν, σε ίση αναλογία γυναίκες και άνδρες Βουλευτές. Η επιτροπή κοινοβουλευτικής δεοντολογίας αποτελείται από έναν Αντιπρόεδρο της Βουλής ως Πρόεδρο, τον οποίο ορίζει ο Πρόεδρος της Βουλής, τον Πρόεδρο της διαρκούς επιτροπής δημόσιας διοίκησης, δημόσιας τάξης και δικαιοσύνης και έναν Βουλευτή από κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα. Λειτουργούν με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 31 παράγραφοι 3, 5 και 6, 33 παράγραφος 1, 34 έως 41Α και 89 έως 91. Η διάταξη του άρθρου 37 παρ. 2 δεν εφαρμόζεται για περισσότερες των δύο κατά μήνα συνεδριάσεις. Με απόφαση του Προέδρου της Βουλής ορίζεται ο αριθμός των συνεδριάσεων των υποεπιτροπών μέχρι του οποίου εφαρμόζεται το άρθρο 37 παρ. 2 του Κανονισμού. Στις επιτροπές του άρθρου αυτού δύο Αντιπρόεδροι και ένας Γραμματέας εκλέγονται με τη διαδικασία του άρθρου 34 από τα μέλη κάθε επιτροπής, από την πρώτη, δεύτερη και τρίτη κατά σειρά σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης, αντιστοίχως.

*5. Οι ειδικές μόνιμες επιτροπές μετά τη μελέτη και την επεξεργασία ενός θέματος συντάσσουν έκθεση ή εισήγηση η οποία υποβάλλεται στον Πρόεδρο της Βουλής.

**6. Κάθε επιτροπή στο τέλος κάθε συνόδου υποβάλ-

**Προστέθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

***Τροποποιήθηκε στις 27.4.2009 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009)*

λει έκθεση στην Ολομέλεια της Βουλής, η οποία καταχωρίζεται στα πρακτικά και επί της οποίας μπορεί να γίνει συζήτηση με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 137, χωρίς τη διεξαγωγή ψηφοφορίας, σε ειδική συνεδρίαση στην αρχή της επόμενης συνόδου.

7. Η επιτροπή θεσμών και διαφάνειας μπορεί να ζητήσει από τη Βουλή τη μετατροπή της σε εξεταστική επιτροπή. Η Βουλή αποφασίζει με τη διαδικασία των άρθρων 68 παρ. 2 του Συντάγματος και 144 και επομένων του Κανονισμού της Βουλής.

Δ) ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΓΙΑ ΕΘΝΙΚΑ Ή ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Σύσταση - σύνθεση - αρμοδιότητες

Άρθρο 44

*1. Η Βουλή μπορεί με απόφασή της, ύστερα από πρόταση της Κυβέρνησης, να συνιστά επιτροπή από μέλη της για τη μελέτη εθνικών ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζητημάτων. Ανάλογες προτάσεις μπορούν να υποβάλουν μία φορά σε κάθε σύνοδο ο Πρόεδρος της Βουλής και οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων.

**2. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο πρόταση υποβάλλεται στον Πρόεδρο της Βουλής και μπορεί να γίνει δεκτή από τη Βουλή χωρίς συζήτηση, μη απο-

**Τροποποιήθηκε στις 27.4.2009 (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009) με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής*

***Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996), στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και στις 27.4.2009 (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

κλειομένου του δικαιώματος των εκπροσώπων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων να λάβουν το λόγο για δύο (2) λεπτά της ώρας ο καθένας. Εφόσον με τη σύσταση της επιτροπής διαφωνεί μία τουλάχιστον κοινοβουλευτική ομάδα, η πρόταση εγγράφεται στην ημερήσια διάταξη μετά την πάροδο μίας εβδομάδας από την υποβολή της, συζητείται σε ημέρα κοινοβουλευτικού ελέγχου σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 137 και η συζήτηση ολοκληρώνεται σε μία συνεδρίαση.

*3. Οι επιτροπές για εθνικά ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα αποτελούνται από το ένα εικοστό (1/20) έως ένα δέκατο πέμπτο (1/15) του όλου αριθμού των Βουλευτών. Στις συνεδριάσεις των επιτροπών αυτών μπορούν, με απόφαση του Προέδρου της Βουλής, να συμμετέχουν με δικαίωμα λόγου οι Έλληνες Ευρωβουλευτές, εφόσον σε αυτές συζητούνται θέματα που σχετίζονται με την αποστολή τους στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

4. Η συγκρότηση των κατά την προηγούμενη παράγραφο επιτροπών, αν η Βουλή αποφασίσει τη σύστασή τους, γίνεται με απόφαση του Προέδρου της Βουλής, η οποία ανακοινώνεται και καταχωρίζεται στα Πρακτικά.

**5. Οι διατάξεις των παραγράφων 3 και 5 του άρθρου 31 του Κανονισμού εφαρμόζονται αναλόγως και στις επιτροπές του παρόντος άρθρου.

6. Η απόφαση της Βουλής που συνιστά επιτροπή για εθνικό ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζήτημα πρέπει να

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

***Τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)*

προσδιορίζει το αντικείμενο με το οποίο θα ασχοληθεί η επιτροπή και να καθορίζει προθεσμία υποβολής των προτάσεών της. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παρατείνεται με νεότερες αποφάσεις της Βουλής.

*7. Με απόφαση του Προέδρου της Βουλής ορίζεται ο αριθμός των συνεδριάσεων κάθε επιτροπής μέχρι του οποίου θα εφαρμοστεί το άρθρο 37 παρ. 2 του Κανονισμού.

Λειτουργία των επιτροπών

Άρθρο 45

1. Η λειτουργία των επιτροπών για εθνικά ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα διαρκεί όσο χρόνο απαιτεί η μελέτη του αντικειμένου για το οποίο συστάθηκαν, κατά τους όρους του άρθρου 44 παρ. 6. Σε κάθε περίπτωση οι επιτροπές αυτές διαλύονται αυτοδικαίως με τη λήξη της βουλευτικής περιόδου ή τη διάλυση της Βουλής.

**2. Οι επιτροπές μελετούν το ζήτημα που καθορίζει η απόφαση της Βουλής για τη σύστασή τους και συντάσσουν έκθεση στην οποία καταχωρίζονται οι προτάσεις τους και η γνώμη της τυχόν μειοψηφίας. Η έκθεση υποβάλλεται στη Βουλή και στην Κυβέρνηση και έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα. Με πρόταση της Κυβέρνησης ή του ενός πέμπτου (1/5) του συνόλου των Βουλευτών ή Προέδρου Κοινοβουλευτικής Ομάδας, η έκθεση εγγράφεται σε ημερήσια διάταξη κοινοβουλευτικού ελέγχου

**Προστέθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*
***Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996)*

και συζητείται με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 137, χωρίς τη διεξαγωγή ψηφοφορίας.

*3. Από τα μέλη του Προεδρείου των επιτροπών αυτών ο Αντιπρόεδρος προέρχεται από την πρώτη σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης και ο Γραμματέας από τη δεύτερη σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης.

**4. Οι διατάξεις των άρθρων 34 έως 36, 37 παρ. 1-5, 38 έως 40 και 89 έως 91 του Κανονισμού εφαρμόζονται αναλόγως και στις επιτροπές του παρόντος άρθρου με την επιφύλαξη των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου και της παρ.7 του άρθρου 44.

5. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά, η λειτουργία των επιτροπών για εθνικά ή γενικότερου ενδιαφέροντος ζητήματα ρυθμίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 33. Οι επιτροπές αυτές σε καμιά περίπτωση δεν ασκούν ανακριτικά έργα και δεν έχουν τις αρμοδιότητες των εξεταστικών επιτροπών.

Ε) ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Σύσταση - σύνθεση

Άρθρο 46

1. Στην αρχή κάθε βουλευτικής περιόδου ο Πρόεδρος της Βουλής συνιστά την Επιτροπή Κανονισμού της Βουλής

**Προστέθηκε στις 20.6.1996 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996)*

***Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996) και στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

και στην αρχή κάθε συνόδου την επιτροπή οικονομικών της Βουλής και την επιτροπή βιβλιοθήκης της Βουλής.

2. Η Επιτροπή Κανονισμού της Βουλής αποτελείται από τον Πρόεδρο της Βουλής ως Πρόεδρο και εννέα Βουλευτές, από τους οποίους οι τέσσερις προέρχονται από τις Κοινοβουλευτικές Ομάδες της Αντιπολίτευσης.

*3. Η επιτροπή οικονομικών της Βουλής αποτελείται από τους τρεις Κοσμήτορες της Βουλής, τέσσερις Βουλευτές από την πρώτη σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα και έναν Βουλευτή από κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης, εφαρμοζομένης αναλόγως της παραγράφου 5 του άρθρου 31.

*4. Η επιτροπή της βιβλιοθήκης της Βουλής αποτελείται από τους τρεις Κοσμήτορες της Βουλής, τέσσερις Βουλευτές από την πρώτη σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα και έναν Βουλευτή από κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης, εφαρμοζομένης αναλόγως της παραγράφου 5 του άρθρου 31.

5. Ο Πρόεδρος της Βουλής μπορεί, κατά την κρίση του, να συνιστά επιτροπές από Βουλευτές, ανάλογα με τη δύναμη των Κομμάτων, προσδιορίζοντας ταυτόχρονα και το αντικείμενο της αρμοδιότητάς τους.

6. Ο ορισμός των μελών των επιτροπών εσωτερικών θεμάτων της Βουλής γίνεται από τον Πρόεδρο της Βουλής με ελεύθερη επιλογή.

Αρμοδιότητες

Άρθρο 47

1. Η Επιτροπή Κανονισμού της Βουλής: α) επεξεργάζεται και εξετάζει τα σχέδια και τις προτάσεις με-

**Τροποποιήθηκε στις 27.4.2009 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009)*

ταβολής του Κανονισμού και συντάσσει τη σχετική έκθεση προς τη Βουλή· β) εντάσσει τις μεταβολές του Κανονισμού της Βουλής στο αρχικό κείμενο και προβαίνει στην κωδικοποίηση των παλαιών και των νέων διατάξεων του Κανονισμού, σύμφωνα με το άρθρο 118· γ) εγκρίνει, μετά πρόταση του Προέδρου της Βουλής, τη σύνταξη νέων ή τη μεταβολή των ισχυόντων κανονισμών λειτουργίας της επιστημονικής υπηρεσίας και της βιβλιοθήκης της Βουλής.

2. Η επιτροπή οικονομικών της Βουλής: α) παρακολουθεί την πορεία των δαπανών της Βουλής και υποβάλλει κάθε τρίμηνο σχετική έκθεση στον Πρόεδρο της Βουλής· β) υποβάλλει προτάσεις στον Πρόεδρο της Βουλής για την ενέργεια ή την περιστολή συγκεκριμένων δαπανών· γ) επεξεργάζεται και εξετάζει, υπό την προεδρία, ειδικά στην περίπτωση αυτή, του Προέδρου της Βουλής, τον προϋπολογισμό, τον ισολογισμό και τον απολογισμό της Βουλής και συντάσσει τις κατά το άρθρο 120 εκθέσεις προς τη Βουλή.

3. Η επιτροπή βιβλιοθήκης της Βουλής: α) εποπτεύει την εν γένει λειτουργία της βιβλιοθήκης της Βουλής και προτείνει στον Πρόεδρο της Βουλής κάθε αναγκαία, κατά την κρίση της, οργανωτική μεταβολή· β) έχει τις αρμοδιότητες που προβλέπονται από τον Οργανισμό της Βουλής (Κανονισμός της Βουλής, Μέρος Β΄) και τον κανονισμό εσωτερικής λειτουργίας της βιβλιοθήκης.

Λειτουργία των επιτροπών για τα εσωτερικά θέματα της Βουλής

Άρθρο 48

1. Η λειτουργία της Επιτροπής Κανονισμού λήγει με

τη διάλυση της Βουλής ή τη λήξη της βουλευτικής περιόδου και των επιτροπών οικονομικών και βιβλιοθήκης της Βουλής με τη σύσταση των αντίστοιχων νέων επιτροπών της τακτικής συνόδου.

2. Οι διατάξεις του άρθρου 34 εφαρμόζονται και για την εκλογή του προεδρείου των επιτροπών εσωτερικών θεμάτων της Βουλής με την επιφύλαξη του άρθρου 46 παρ. 2.

3. Ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος των επιτροπών οικονομικών και βιβλιοθήκης της Βουλής προέρχονται από τους Κοσμήτορες της Βουλής.

*4. Οι διατάξεις των άρθρων 35, 36, 37 παρ. 1-3, με την επιφύλαξη της παρ. 4 του άρθρου 43Α, 38 έως 40 και 89 έως 91 εφαρμόζονται αναλόγως και στις επιτροπές εσωτερικών θεμάτων της Βουλής.

5. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά, η λειτουργία των επιτροπών εσωτερικών θεμάτων της Βουλής ρυθμίζεται από τις διατάξεις των άρθρων 33 και 34.

ΣΤ) ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Άρθρο 49

1. Ο Πρόεδρος της Βουλής συγκροτεί τις επιτροπές, τις αντιπροσωπείες και τις αποστολές που προβλέπονται από τις διεθνείς συνθήκες ή που κρίνει ότι είναι απαραίτητες για την προαγωγή της διεθνούς συνεργασίας της Βουλής με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τα κοινοβούλια

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

άλλων χωρών και άλλους διεθνείς οργανισμούς.

2. Στις επιτροπές, τις αντιπροσωπείες και τις αποστολές της προηγούμενης παραγράφου μπορούν να μετέχουν και άλλα υπηρεσιακά ή μη πρόσωπα που είναι αναγκαία για την εκτέλεση του έργου τους.

3. Με απόφαση του Προέδρου της Βουλής προσδιορίζονται η δαπάνη και η αποζημίωση των προσώπων που μετέχουν στις επιτροπές, τις αντιπροσωπείες και τις αποστολές αυτές.

*Άρθρο 49Α

**1. Στην αρχή κάθε βουλευτικής περιόδου, ο Πρόεδρος της Βουλής συγκροτεί από τα μέλη της Επιτροπή Δημοσίων Επιχειρήσεων, Τραπεζών, Οργανισμών Κοινής Ωφελείας και Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης.

Η Επιτροπή λειτουργεί καθ' όλη τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου, περιλαμβανομένου και του μεταξύ των συνόδων χρόνου.

***2. Η κατά την παρ.1 του παρόντος άρθρου Επιτροπή συγκροτείται από δεκαπέντε (15) Βουλευτές, στους οποίους περιλαμβάνονται ο Πρόεδρος της Βουλής και οι Αντιπρόεδροι αυτής.

Οι Βουλευτές λαμβάνονται κατ' αναλογία της δυνά-

**Προστέθηκε στις 13.9.1989 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 200 Α' /15.9.1989)*
*** Τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)*
****Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996)*

μεως των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και των Ανεξαρτήτων, συνυπολογιζομένης και της προελεύσεως των μελών του Προεδρείου. Οι διατάξεις των άρθρων 29 παρ. 5 και 31 παρ. 5 και 6 του Κανονισμού εφαρμόζονται αναλόγως. Η Επιτροπή προεδρεύεται από τον Πρόεδρο της Βουλής και εν απουσία του από Αντιπρόεδρο, κατά τη σειρά εκλογής. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις περί λειτουργίας των διαρκών επιτροπών.

*3. Η κατά την παρ. 1 του παρόντος άρθρου Επιτροπή διατυπώνει γνώμη για την καταλληλότητα των προτεινομένων προς διορισμό ή επαναδιορισμό ή ανανέωση θητείας σε θέσεις Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου, Διοικητού ή Διευθύνοντος Συμβούλου ή Γενικού Διευθυντή, εάν δεν υπάρχει Διευθύνων Σύμβουλος, των αναφερομένων στην παράγραφο 6 του παρόντος άρθρου Δημοσίων Επιχειρήσεων, Τραπεζών, Οργανισμών Κοινής Ωφελείας και Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης. Προς τούτο το αρμόδιο κυβερνητικό όργανο ή ο Υπουργός, ο ασκών την εποπτεία επί της Δημοσίας Επιχειρήσεως, της Τραπεζής, του Οργανισμού Κοινής Ωφελείας ή του Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης, γνωστοποιεί στον Πρόεδρο της Επιτροπής την πρόθεσή του να προβεί ή να προτείνει το διορισμό συγκεκριμένου προσώπου ως Προέδρου του Διοικητι-

**Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996) και στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

κού Συμβουλίου ή ως Διοικητού ή ως Διευθύνοντος Συμβούλου ή Γενικού Διευθυντή, εάν δεν υπάρχει Διευθύνων Σύμβουλος, ενός εκ των κατά την παρ. 6 του παρόντος άρθρου αναφερομένων νομικών προσώπων και υποβάλλει ταυτοχρόνως βιογραφικό σημείωμα του προτεινομένου, περιέχον τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα του. Εντός πέντε (5) ημερών από της υποβολής του βιογραφικού σημειώματος η Επιτροπή συνέρχεται σε δημόσια συνεδρίαση κατά την οποία ακροάται τον προτεινόμενο και εντός τεσσάρων (4) το πολύ ημερών από της δημοσίας συνεδριάσεως διατυπώνει στον προτείνοντα Υπουργό με έγγραφη έκθεση τη γνώμη της περί του προτεινομένου. Στην έκθεση καταχωρίζεται και η γνώμη της τυχόν μειοψηφίας.

Ο Υπουργός δύναται να μετέχει άνευ ψήφου στη συνεδρίαση της Επιτροπής.

*4. Μαζί με το βιογραφικό σημείωμα της προηγούμενης παραγράφου συνυποβάλλονται απαραίτητως σε πρωτότυπο ή νομίμως επικυρωμένο αντίγραφο οι τίτλοι σπουδών και προκειμένου περί τίτλων αλλοδαπής επίσημη μετάφρασή τους, η τυχόν προϋπηρεσία και πλήρες αντίγραφο ποινικού μητρώου του προτεινόμενου.

**5. Αν παρέλθει άπρακτη η παραπάνω συνολική προθεσμία των εννέα (9) ημερών ο Υπουργός προβαί-

**Προστέθηκε στις 5.7.1990 (ΦΕΚ 92 Α' /11.7.1990)*

και τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996),

με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής.

***Τροποποιήθηκε στις 15.12.1997 με απόφαση της*

Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 258 Α' /17.12.1997)

νει στη σχετική πρόταση στο οικείο όργανο ή στο διορισμό του προταθέντος.

*5α. Η επιτροπή μπορεί να καλεί σε ακρόαση οποιοδήποτε από τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παρ. 3 οποτεδήποτε μετά την πάροδο έξι (6) μηνών από το διορισμό τους ή από την προηγούμενη ακρόασή τους.

Επίσης, μπορεί να καλεί ανώτατα στελέχη των ίδιων επιχειρήσεων, τραπεζών, οργανισμών και φορέων κοινωνικής ασφάλισης ή και πρόσωπα που βρίσκονται έξω από αυτούς και έχουν αναγνωρισμένο κύρος και ειδική εμπειρία στο αντικείμενό τους.

*5β. Η επιτροπή διατυπώνει τη γνώμη της για τα παραπάνω πρόσωπα, τη διαχείριση και πορεία των επιχειρήσεων, τραπεζών, οργανισμών και φορέων κοινωνικής ασφάλισης που προΐστανται, λαμβάνοντας υπόψη τα στρατηγικά και επιχειρησιακά σχέδιά τους και υποδεικνύει στους εποπτευόμενους Υπουργούς τα μέτρα, πράξεις και πρακτική, που αυτή κρίνει κατάλληλα και επωφελή για το δημόσιο συμφέρον.

**6. Οι Δημόσιες Επιχειρήσεις, οι Τράπεζες, οι Οργανισμοί Κοινής Ωφελείας και οι Φορείς Κοινωνι-

**Προστέθηκε στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996) και τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

***Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996), στις 15.12.1997 (ΦΕΚ 258 Α' /17.12.1997), στις 18.6.2003 (ΦΕΚ 161Α' /26.6.2003), στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) και στις 27.4.2009 (ΦΕΚ 66Α' /4.5.2009) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

κής Ασφάλισης επί των οποίων εφαρμόζεται το παρόν άρθρο είναι αποκλειστικώς οι εξής:

- α. Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος (Α.Τ.Ε. Α.Ε.)
- β. Αρχή Διασφάλισης Ποιότητας Ανώτατης Εκπαίδευσης
- γ. Αττικό Μετρό Α.Ε.
- δ. Αττικό Μετρό Εταιρεία Λειτουργίας (Α.Μ.Ε.Λ. Α.Ε.)
- ε. Δημόσια Επιχείρηση Αερίου (Δ.Ε.Π.Α. Α.Ε.)
στ. Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (Δ.Ε.Η. Α.Ε.)
- ζ. Διαχειριστής Εθνικού Συστήματος Φυσικού Αερίου (Δ.Ε.Σ.Φ.Α. Α.Ε.)
- η. ΕΓΝΑΤΙΑ Α.Ε.
- θ. Ελληνικά Αμυντικά Συστήματα (Ε.Α.Σ. Α.Β.Ε.Ε.)
- ι. Ελληνικά Ταχυδρομεία (Ε.Λ.ΤΑ. Α.Ε.)
- ια. Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία (Ε.Α.Β. Α.Ε.)
- ιβ. Ελληνική Ραδιοφωνία και Τηλεόραση (Ε.Ρ.Τ. Α.Ε.)
- ιγ. Ελληνικός Οργανισμός Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ.)
- ιδ. Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητα Απασχολούμενων (Ε.Τ.Α.Α.)
- ιε. Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (Ε.Τ.Α.Π.-Μ.Μ.Ε.)
- ιστ. Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών (Ε.Τ.Ε.Α.Μ.)
- ιζ. Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς
- ιη. Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α.)

- ιθ. Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου των Τυχερών Παιγνιδιών
- κ. Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (Ε.Λ.Τ.Ε.)
 - κα. ΕΡΓΑ Ο.Σ.Ε. Α.Ε.
 - κβ. Εταιρία Θερμικών Λεωφορείων (Ε.ΘΕ.Λ. Α.Ε.)
 - κγ. Εταιρία Τουριστικής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Α. Α.Ε.)
 - κδ. Εταιρία Ύδρευσης και Αποχέτευσης (Ε.ΥΔ.Α.Π. Α.Ε.)
 - κε. Εταιρία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης (Ε.ΥΔ.Α.Θ. Α.Ε.)
 - κστ. Ηλεκτρικοί Σιδηρόδρομοι Αθηνών - Πειραιώς (Η.Σ.Α.Π. Α.Ε.)
 - κζ. Ηλεκτροκίνητα Λεωφορεία Περιοχής Αθηνών - Πειραιώς (Η.Λ.Π.Α.Π. Α.Ε.)
 - κη. Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων – Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών (Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ.)
 - κθ. Κτηματική Εταιρία Δημοσίου (Κ.Ε.Δ. Α.Ε.)
 - λ. Ολυμπιακές Αερογραμμές (Ο.Α. Α.Ε.)
 - λα. Ολυμπιακή Αεροπορία – Υπηρεσίες (Ο.Α.Υ. Α.Ε.)
 - λβ. Οργανισμός Εργατικής Εστίας (Ο.Ε.Ε.)
 - λγ. Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.)
 - λδ. Οργανισμός Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών (Ο.Α.Σ.Α. Α.Ε.)
 - λε. Οργανισμός Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών (Ο.Α.Ε.Ε.)
 - λστ. Οργανισμός Γεωργικής Επαγγελματικής Εκπαί-

- δευσης, Κατάρτισης και Απασχόλησης
(Ο.Γ.Ε.Ε.Κ.Α.) «ΔΗΜΗΤΡΑ»
- λζ. Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων (Ο.Γ.Α.)
- λη. Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας (Ο.Ε.Κ.)
- λθ. Οργανισμός Λιμένος Θεσσαλονίκης
(Ο.Λ.Θ. Α.Ε.)
- μ. Οργανισμός Λιμένος Πειραιώς (Ο.Λ.Π. Α.Ε.)
- μα. Οργανισμός Σιδηροδρόμων Ελλάδος
(Ο.Σ.Ε. Α.Ε.)
- μβ. Ταμείο Ασφάλισης Υπαλλήλων Τραπεζών και
Επιχειρήσεων Κοινής Ωφέλειας (Τ.Α.Υ.Τ.Ε.Κ.Ω.)
- μγ. Ταμείο Ενιαίας Ασφάλισης Τραπεζοϋπαλλήλων
(Ε.Τ.Α.Τ.)
- μδ. Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Δημοσίων
Υπαλλήλων (Τ.Ε.Α.Δ.Υ.)
- με. Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Ιδιωτικού
Τομέα (Τ.Ε.Α.Ι.Τ.)
- μστ. Ταμείο Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων
(Τ.Π.Δ.Υ.)
- μζ. Ταμείο Πρόνοιας Ιδιωτικού Τομέα (ΤΑ.Π.Ι.Τ.)
- μη. ΤΡΑΙΝΟΣΕ Μεταφορές – Μεταφορικές Υπηρε-
σίες Επιβατών και Φορτίου Ανώνυμη Σιδηρο-
δρομική Εταιρία (ΤΡΑΙΝΟΣΕ Α.Ε.)
- μθ. ΤΡΑΜ Α.Ε.
- ν. Τράπεζα της Ελλάδος Α.Ε..

*7. Το παρόν άρθρο, εξαιρουμένης της Τραπεζικής της
Ελλάδος, δεν εφαρμόζεται στις αναφερόμενες στην

**Προστέθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της
Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)*

παράγραφο 6 ανώνυμες εταιρείες, εφόσον η συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου στο μετοχικό τους κεφάλαιο, συμπεριλαμβανομένου αυτού που κατέχουν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, μειωθεί σε ποσοστό κάτω του 50%, ή εφόσον η διοίκησή τους δεν ορίζεται από το Ελληνικό Δημόσιο.

***Άρθρο 49B**

Η επιτροπή Δημοσίων Επιχειρήσεων, Τραπεζών, Οργανισμών Κοινής Ωφελείας και Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης μπορεί να καλεί σε ακρόαση τους Προέδρους ή και τους Διευθύνοντες Συμβούλους εταιρειών, στο μετοχικό κεφάλαιο των οποίων η συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου, συμπεριλαμβανομένης αυτής των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον δέκα τοις εκατό (10%), καθώς και τους Προέδρους οργανισμών και νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου των οποίων η διοίκηση ορίζεται από το Δημόσιο.

Κοινοβουλευτικές Ομάδες Φιλίας

***Άρθρο 49Γ**

1. Με απόφαση του Προέδρου της Βουλής συγκροτούνται, μετά από έγγραφη αίτηση των Βουλευτών,

**Προστέθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)*

Κοινοβουλευτικές Ομάδες Φιλίας στις οποίες μετέχουν, κατά το δυνατόν, Βουλευτές από όλες τις Κοινοβουλευτικές Ομάδες.

2. Το Προεδρείο των Κοινοβουλευτικών Ομάδων Φιλίας αποτελείται από τον Πρόεδρο, τον Αντιπρόεδρο και τον Γραμματέα και συγκροτείται από τον Πρόεδρο της Βουλής λαμβανομένης υπόψη της αριθμητικής δύναμης των Κοινοβουλευτικών Ομάδων.

3. Αντικείμενο των Κοινοβουλευτικών Ομάδων Φιλίας είναι η ενίσχυση της κοινοβουλευτικής διπλωματίας σε διεθνές διμερές επίπεδο, καθώς και η προβολή και προώθηση των θέσεων της Χώρας σε εθνικά και διεθνή θέματα.

4. Για τις Κοινοβουλευτικές Ομάδες Φιλίας εφαρμόζονται αναλόγως οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 49.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ΄ : ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ

Σύνταξη και διανομή

Άρθρο 50

*1. Η Ολομέλεια, το Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής και οι διαρκείς επιτροπές, όταν ασκούν νομοθετικό έργο, σύμφωνα με το άρθρο 72 παρ. 2 του Συντάγματος, ή κοινοβουλευτικό έλεγχο, συγκαλούνται σε συνεδρίαση με την ημερήσια διάταξη των εργασιών

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α΄ /18.12.2001)*

τους, που συντάσσεται από τον Πρόεδρο της Βουλής.

*2. Η ημερήσια διάταξη της Ολομέλειας και του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής συντάσσεται στο τέλος κάθε εβδομάδας και περιέχει τα θέματα όλων των συνεδριάσεων της επόμενης εβδομάδας.

3. Η ειδική ημερήσια διάταξη συντάσσεται για την Ολομέλεια της Βουλής και μόνο για τα θέματα που καθορίζονται από το άρθρο 51 παρ. 3 και 4.

4. Η ημερήσια διάταξη διανέμεται στους Βουλευτές και αναρτάται στον πίνακα ανακοινώσεων της Βουλής τουλάχιστο δύο ημέρες πριν από την ημερομηνία της πρώτης συνεδρίασης που ορίζεται σ' αυτήν.

*5. Σε εξαιρετικές ή επείγουσες περιπτώσεις, ιδίως ύστερα από εμβόλιμες συνεδριάσεις που γίνονται σε ημέρες αργίας, η ημερήσια διάταξη μπορεί να διανεμηθεί και χωρίς τους περιορισμούς της προηγούμενης παραγράφου.

6. Συμπληρωματική ημερήσια διάταξη της Ολομέλειας και του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής συντάσσεται όταν το απαιτούν οι ανάγκες των εργασιών της Βουλής και διανέμεται χωρίς τους περιορισμούς της παραγράφου 4.

Περιεχόμενο

Άρθρο 51

1. Στην ημερήσια διάταξη της Ολομέλειας της Βουλής

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

εγγράφονται: α) τα νομοσχέδια και οι προτάσεις νόμων που εισάγονται για συζήτηση και ψήφιση ή μόνο για ψήφιση στο σύνολο· β) τα μέσα κοινοβουλευτικού ελέγχου· γ) κάθε άλλο θέμα που εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Βουλής.

2. Στην ημερήσια διάταξη δεν εγγράφονται: α) οι αιτήσεις των Βουλευτών για χορήγηση άδειας απουσίας· β) η δόση του όρκου από μεμονωμένους Βουλευτές κατά τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου και γ) οι ανακοινώσεις του Προέδρου της Βουλής κατά το άρθρο 63.

*3. Στην ειδική ημερήσια διάταξη εγγράφονται: α) η ορκωμοσία των Βουλευτών στην αρχή της βουλευτικής περιόδου και οι αιτήσεις για δίωξή τους κατά τα άρθρα 61 και 62 του Συντάγματος· β) η εκλογή του Προέδρου και των λοιπών μελών του Προεδρείου της Βουλής, οι προτάσεις μομφής κατά του Προέδρου ή μέλους του Προεδρείου· γ) τα σχέδια μεταβολής των διατάξεων του Κανονισμού της Βουλής· δ) η πρόταση για τη χορήγηση της άδειας της Βουλής για την παράταση της ισχύος του διατάγματος που θέτει τη χώρα σε κατάσταση ανάγκης, σύμφωνα με το άρθρο 48 του Συντάγματος· ε) η ανακοίνωση των προγραμματικών δηλώσεων της Κυβέρνησης και οι απαντήσεις των μελών της Βουλής σ' αυτές, οι προτάσεις εμπιστοσύνης και δυσπιστίας προς την Κυβέρνηση ή μέλος της και οι προτάσεις κατηγορίας κατά των μελών της Κυβέρνη-

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

σης και των Υφυπουργών κατά το άρθρο 86 του Συντάγματος· στ) οι προτάσεις για τη διαπίστωση της αδυναμίας του Πρωθυπουργού να ασκήσει τα καθήκοντά του κατά το άρθρο 38 παρ. 2 του Συντάγματος· ζ) η εκλογή και η δόση του όρκου του Προέδρου της Δημοκρατίας, οι προτάσεις για τη διαπίστωση της αδυναμίας του να ασκήσει τα καθήκοντά του, κατά το άρθρο 34 παρ. 2 του Συντάγματος και οι προτάσεις κατηγορίας εναντίον του, κατά το άρθρο 49 του Συντάγματος· η) οι προτάσεις αναθεώρησης του Συντάγματος και κατά τα δύο στάδια που προβλέπονται από το άρθρο 110 του Συντάγματος.

*4. Στην ειδική ημερήσια διάταξη της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να εγγράφονται επίσης μετά από απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων για συζήτηση, όταν αυτό προβλέπεται από τον Κανονισμό και το νόμο, εκθέσεις και πορίσματα για μείζονος σημασίας θέματα, που υποβάλλονται στη Βουλή ή από επιτροπές της Βουλής προς την Ολομέλεια, καθώς και κάθε άλλη πρόταση και κάθε άλλο θέμα, που δεν ανήκουν στο νομοθετικό ή το ελεγκτικό έργο της Βουλής, για το οποίο το Σύνταγμα ή ο Κανονισμός απαιτούν ή η Διάσκεψη των Προέδρων κρίνει ότι απαιτείται ειδική συζήτηση και απόφαση της Βουλής.

5. Η ειδική ημερήσια διάταξη μπορεί να περιέχει περισσότερα του ενός θέματα, εκτός αν το Σύνταγμα ή ο

**Τροποποιήθηκε στις 15.12.1997 (ΦΕΚ 258 Α' /17.12.1997) και στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

Κανονισμός της Βουλής ορίζουν διαφορετικά.

**Προτεραιότητα εγγραφής των θεμάτων
στην ημερήσια διάταξη**

Άρθρο 52

1. Στην ημερήσια διάταξη εγγράφονται από τον Πρόεδρο της Βουλής κατά προτεραιότητα τα θέματα για τα οποία το Σύνταγμα ή ο Κανονισμός της Βουλής τα προβλέπουν ή ορίζουν προθεσμίες μέσα στις οποίες η Βουλή πρέπει να συζητήσει και να λάβει αποφάσεις ή απλώς να συζητήσει.

2. Στην ημερήσια διάταξη της τελευταίας Πέμπτης κάθε μηνός εγγράφονται κατά προτεραιότητα εκκρεμείς προτάσεις νόμων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ : ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ

**Ημέρες συνεδριάσεων της Ολομέλειας,
του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής
και των διαρκών επιτροπών**

*** Άρθρο 53**

1. Η Ολομέλεια της Βουλής συνεδριάζει τρεις φορές την εβδομάδα, την Τρίτη, την Τετάρτη και την Πέμπτη,

**Τροποποιήθηκε στις 13.10.2000 (ΦΕΚ 230 Α΄ /25.10.2000) και στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α΄ /18.12.2001) και αναριθμήθηκαν οι διατάξεις του με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

για τη διεξαγωγή του νομοθετικού έργου και δύο φορές την εβδομάδα, τη Δευτέρα και την Παρασκευή, για την άσκηση του κοινοβουλευτικού ελέγχου. Κατ' εξαίρεση η Ολομέλεια μπορεί να συνεδριάσει και άλλες ημέρες της εβδομάδας.

*2. Οι κοινοβουλευτικές επιτροπές συνεδριάζουν Δευτέρα από ώρα 14.00, Τρίτη πρωί και μέχρι ώρα 18.00, Τετάρτη απόγευμα και Πέμπτη από ώρα 15.00 έως 19.00, εκτός αν ορίσει διαφορετικά ο Πρόεδρος της Βουλής.

Η ισχύς της παραγράφου αυτής αρχίζει από τη Β' σύνοδο της ΙΒ' περιόδου της Βουλής μετά από απόφαση του Προέδρου της.

3. Το Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής συνεδριάζει τρεις τουλάχιστον ημέρες της εβδομάδας για τη διεξαγωγή του νομοθετικού έργου, που καθορίζονται από τον Πρόεδρο της Βουλής.

4. Στην αρχή κάθε συνόδου ή όταν οι ανάγκες του κοινοβουλευτικού έργου το επιβάλλουν, η Βουλή μπορεί, μετά σχετική πρόταση της Διάσκεψης των Προέδρων, να ορίσει ημέρες συνεδριάσεων της Ολομέλειας διαφορετικές από εκείνες που καθορίζονται στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού.

**Τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)*

Ώρες έναρξης των συνεδριάσεων*** Άρθρο 54**

****1.** Οι συνεδριάσεις της Ολομέλειας της Βουλής αρχίζουν τη Δευτέρα και την Τρίτη ώρα 18.00, την Τετάρτη ώρα 10.00, την Πέμπτη ώρα 9.30 και την Παρασκευή ώρα 10.00.

2. Η έναρξη των συνεδριάσεων του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής ορίζεται με την απόφαση του Προέδρου της Βουλής που καθορίζει τη σύνθεσή του.

3. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις η Βουλή μπορεί, μετά πρόταση του Προέδρου της, να ορίσει ώρα έναρξης μίας ή περισσότερων συνεδριάσεων διαφορετική από εκείνη που καθορίζεται στις προηγούμενες παραγράφους.

*****4.** Οι συνεδριάσεις της Ολομέλειας και του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής, εκτός εξαιρετικών περιπτώσεων, δεν παρατείνονται πέραν του μεσονυκτίου.

**Καταργήθηκε η παρ. 2 και αναριθμήθηκαν οι διατάξεις του στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

***Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993), στις 13.10.2000 (ΦΕΚ 230 Α' /25.10.2000) και στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

****Προστέθηκε στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996) και τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001), με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

**Καταμερισμός της κοινοβουλευτικής εργασίας
στις συνεδριάσεις της Ολομέλειας**

Άρθρο 55

*1. Στις συνεδριάσεις νομοθετικής εργασίας επιτρέπεται η συζήτηση ερωτήσεων. Η συζήτηση αυτή γίνεται στην αρχή της συνεδρίασης και δεν μπορεί να διαρκέσει λιγότερο από μία και περισσότερο από μιάμιση ώρα.

2. Στις συνεδριάσεις κοινοβουλευτικού ελέγχου επιτρέπεται η ψήφιση στο σύνολο νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων. Με ομόφωνη γνώμη των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, που εγκρίνεται από τη Βουλή, επιτρέπεται η συζήτηση και ψήφιση κατεπειγόντων νομοσχεδίων πριν από την έναρξη ή μετά τη λήξη του κοινοβουλευτικού ελέγχου.

**Δημοσιότητα των συνεδριάσεων
και υποχρεώσεις των ακροατών**

Άρθρο 56

1. Η Ολομέλεια και το Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής συνεδριάζουν στο βουλευτήριο.

**2. Οι συνεδριάσεις της Ολομέλειας, του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής και των διαρκών επιτροπών είναι δημόσιες με την επιφύλαξη των διατά-

**Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996)*

***Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

ξεων του επόμενου άρθρου και του άρθρου 38.

*3. Οι πολίτες παρακολουθούν τις συνεδριάσεις της Ολομέλειας, του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής και των διαρκών επιτροπών, από τα γενικά θεωρεία της αίθουσας συνεδριάσεων, αν έχουν εφοδιαστεί με την απαραίτητη άδεια εισόδου.

4. Οι άδειες εισόδου υπογράφονται από τον Πρόεδρο της Βουλής ή από ειδικώς εξουσιοδοτημένο όργανο, παραδίδονται στις Κοινοβουλευτικές Ομάδες ανάλογα με τη δύναμή τους και διανέμονται από τους Βουλευτές.

5. Η είσοδος στα ειδικά θεωρεία ρυθμίζεται από τον Πρόεδρο της Βουλής.

6. Οι ακροατές απαγορεύεται να φέρουν όπλα, εκρηκτικές ύλες και οποιασδήποτε φύσης επικίνδυνα αντικείμενα. Ο Πρόεδρος της Βουλής μπορεί να διατάξει τη σωματική έρευνα των ακροατών και να απαγορεύσει στους τυχόν υπόπτους την είσοδο στο βουλευτήριο ή να τους απομακρύνει από τα θεωρεία της αίθουσας συνεδριάσεων.

7. Οι ακροατές οφείλουν να έχουν ευπρεπή εμφάνιση, να τηρούν απόλυτη ησυχία και να μην καπνίζουν. Απαγορεύεται στους ακροατές οποιαδήποτε εκδήλωση επιδοκίμασias ή αποδοκίμασias με επευφημίες, κραυγές, χειροκροτήματα ή με οποιονδήποτε άλλον τρόπο, καθ' όλη τη διάρκεια της συνεδρίασης.

8. Ο ακροατής που δεν συμμορφώνεται με όσα ορίζει

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

η προηγούμενη παράγραφος απομακρύνεται με εντολή του Προέδρου από τα θεωρεία. Σε περίπτωση σοβαρών παραβάσεων οδηγείται με εντολή του Προέδρου στις αρμόδιες αρχές.

9. Αν τυχόν δημιουργηθεί θόρυβος στο ακροατήριο και η ησυχία δεν μπορεί να επιβληθεί με άλλον τρόπο, ο Πρόεδρος διατάσσει την εκκένωση του θεωρείου όπου σημειώθηκε ο θόρυβος και με τη συγκατάθεση της Βουλής όλων των θεωρείων.

10. Όποιος μέσα στο βουλευτήριο εξυβρίζει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τα μέλη της Βουλής και της Κυβέρνησης ή περιυβρίζει τη Βουλή, την Κυβέρνηση, τη Δικαιοσύνη και οποιαδήποτε γνωστή θρησκεία ή διαπράττει άλλη αξιόποινη πράξη συλλαμβάνεται αμέσως και μετά διαταγή του Προέδρου παραπέμπεται στις αρμόδιες αρχές.

*11. Ο Πρόεδρος της Βουλής καθορίζει με αποφάσεις του τα απαραίτητα μέτρα για την τήρηση της τάξης στα θεωρεία της αίθουσας συνεδριάσεων και στους άλλους χώρους του Κοινοβουλίου και των κτηρίων που εξυπηρετούν τις λειτουργίες του, χωρίς να παρακωλύεται το δικαίωμα των πολιτών για την παρακολούθηση των συζητήσεων.

Μυστικές συνεδριάσεις

Άρθρο 57

***1. Η Ολομέλεια της Βουλής και το Τμήμα διακοπής**

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

των εργασιών της Βουλής μπορούν να αποφασίσουν να συνέλθουν σε μυστική συνεδρίαση ύστερα από αίτηση της Κυβέρνησης ή πρόταση που υπογράφεται από δεκαπέντε (15) τουλάχιστο Βουλευτές.

2. Η αίτηση ή η πρόταση εισάγονται για συζήτηση σε μυστική συνεδρίαση το αργότερο μέσα σε πέντε ημέρες από την υποβολή τους. Στη συζήτηση μετέχουν οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, ο πρώτος από τους Βουλευτές που υπογράφουν την πρόταση, καθένας για δεκαπέντε (15) λεπτά της ώρας, και η Κυβέρνηση.

3. Η μυστική συνεδρίαση συνεχίζεται χωρίς διακοπή. Στο τέλος της συνεδρίασης αυτής η Βουλή αποφασίζει αν πρέπει να επαναληφθεί η συζήτηση για το ίδιο θέμα σε δημόσια συνεδρίαση, καθώς και αν πρέπει να δημοσιευτούν τα πρακτικά της μυστικής συνεδρίασης.

4. Στις μυστικές συνεδριάσεις δεν επιτρέπεται η είσοδος και η παραμονή στην αίθουσα συνεδριάσεων οποιουδήποτε άλλου προσώπου. Τα πρακτικά των συζητήσεων τηρούνται από τους Γραμματείς της Βουλής με τη βοήθεια νεότερων Βουλευτών, που ορίζονται από τον Πρόεδρο.

5. Οι γενικοί κανόνες που ισχύουν για τις δημόσιες συνεδριάσεις εφαρμόζονται και στις μυστικές συνεδριάσεις, αν συμβιβάζονται με τη φύση τους και δεν τροποποιούνται από τις διατάξεις του άρθρου αυτού.

*6. Οι διαρκείς επιτροπές μπορούν να συνέλθουν σε μυστική συνεδρίαση, ύστερα από αίτηση της Κυβέρνησης ή πρόταση πέντε (5) Βουλευτών. Η αίτηση ή η πρό-

**Προστέθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

ταση εισάγονται για συζήτηση σε μυστική συνεδρίαση το αργότερο μέσα σε τρεις ημέρες από την υποβολή τους. Στη συζήτηση μετέχουν ο πρώτος από τους Βουλευτές που υπογράφουν την πρόταση, ένας από τους Βουλευτές των λοιπών Κοινοβουλευτικών Ομάδων και η Κυβέρνηση, καθένας για πέντε (5) λεπτά της ώρας.

Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι παράγραφοι 3, 4 και 5 του παρόντος άρθρου.

Συμμετοχή και παράσταση στις συνεδριάσεις

Άρθρο 58

1. Στις συνεδριάσεις της Ολομέλειας της Βουλής μετέχουν οι Βουλευτές και τα μέλη της Κυβέρνησης.

*2. Στις συνεδριάσεις του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής μετέχουν οι Βουλευτές που είναι μέλη του. Τα μέλη της Κυβέρνησης και οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων που δεν είναι τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη του Τμήματος μετέχουν στις συνεδριάσεις του, χωρίς δικαίωμα ψήφου.

3. Στις συνεδριάσεις διαρκών ή ειδικών επιτροπών της Βουλής μετέχουν οι Βουλευτές που είναι μέλη τους. Τα μέλη της Κυβέρνησης και οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων μπορούν να μετέχουν χωρίς δικαίωμα ψήφου.

*4. Οι Βουλευτές μπορούν να παρίστανται χωρίς δικαίωμα λόγου και ψήφου στις συνεδριάσεις του Τμή-

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

ματος διακοπής των εργασιών της Βουλής και των διαρκών ή ειδικών επιτροπών και όταν δεν είναι τακτικά μέλη ή δεν αναπληρώνουν τακτικά μέλη με την επιφύλαξη της επόμενης παραγράφου.

*5. Οι Βουλευτές που δεν μετέχουν στο Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής ή στη διαρκή επιτροπή, η οποία επιλαμβάνεται της συζήτησης και ψήφισης νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου, κατά το άρθρο 72 παρ. 2 του Συντάγματος, έχουν το δικαίωμα να λάβουν το λόγο κατά τη συζήτηση επί της αρχής και για να υποστηρίξουν προσθήκες ή τροπολογίες που έχουν υποβάλει, καθώς και κατά τη συζήτηση επίκαιρων επερωτήσεων που έχουν υποβάλει.

Κήρυξη έναρξης, λήξης και διακοπής των συνεδριάσεων

Άρθρο 59

1. Ο Πρόεδρος κηρύσσει την έναρξη των συνεδριάσεων της Βουλής και με τη συγκατάθεσή της τη λήξη τους.

2. Πριν από την αναγγελία της λήξης της συνεδρίασης ο Πρόεδρος ενημερώνει τη Βουλή για την ημέρα, την ώρα και το αντικείμενο της ημερήσιας διάταξης της επόμενης συνεδρίασης.

**Προστέθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και τροποποιήθηκε στις 27.4.2009 (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

3. Ο Πρόεδρος μπορεί να διακόπτει τη συνεδρίαση για ορισμένο χρόνο, που τον ανακοινώνει στη Βουλή κατά την αναγγελία της διακοπής.

4. Αν τυχόν η συνεδρίαση γίνει θορυβώδης και ο Πρόεδρος δεν μπορεί να επαναφέρει την τάξη, εγείρεται από τη θέση του, προειδοποιώντας τους Βουλευτές ότι βρίσκεται στην ανάγκη να διακόψει τη συνεδρίαση. Αν και μετά την ενέργειά του αυτή δεν αποκατασταθεί η τάξη, ο Πρόεδρος διακόπτει τη συνεδρίαση για ορισμένο χρόνο, που τον ανακοινώνει κατά την αναγγελία της απόφασής του για τη διακοπή. Κατά τη διάρκεια της διακοπής οι Βουλευτές αποχωρούν από την αίθουσα των συνεδριάσεων.

Είσοδος και παραμονή στην αίθουσα των συνεδριάσεων

Άρθρο 60

1. Δικαίωμα εισόδου και παραμονής στην αίθουσα των συνεδριάσεων έχουν μόνο όσοι δικαιούνται να μετέχουν ή να παρίστανται σ' αυτές, καθώς και οι αρμόδιοι υπάλληλοι της Βουλής που εκτελούν υπηρεσία σύμφωνα με τις εντολές του Προέδρου.

2. Ο Πρόεδρος της Βουλής μπορεί, μετά σχετική αίτηση του αρμόδιου Υπουργού, να επιτρέψει την είσοδο και την παραμονή στην αίθουσα των συνεδριάσεων των απαραίτητων υπηρεσιακών παραγόντων και συνεργατών του.

3. Ο Πρόεδρος της Βουλής μπορεί, μετά σχετική αίτηση των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, να επιτρέψει την είσοδο και την παραμονή στην αίθουσα των συνεδριάσεων προσώπου της υπηρεσίας τους.

4. Οι άδειες εισόδου και παραμονής στην αίθουσα των συνεδριάσεων των προσώπων που αναφέρονται στις παραγράφους 2 και 3 δίνονται ειδικά για κάθε περίπτωση.

Τήρηση, επικύρωση και δημοσίευση των πρακτικών

Άρθρο 61

1. Οι αγορεύσεις των ομιλητών, καθώς και όλα όσα συμβαίνουν κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης, καταγράφονται λέξη προς λέξη στα πρακτικά, που δημοσιεύονται σε ιδιαίτερα τεύχη με τον τίτλο «Πρακτικά Βουλής».

2. Η τήρηση των πρακτικών γίνεται με το στενογραφικό σύστημα ή με άλλα σύγχρονα τεχνικά μέσα και συστήματα, που τα ορίζει με απόφασή του ο Πρόεδρος της Βουλής.

3. Κάθε ομιλητής θεωρεί πριν από την εκτύπωσή τους τα πρακτικά που περιέχουν τις αγορεύσεις του. Για το σκοπό αυτόν οι ομιλητές μπορούν να πάρουν μία ώρα μετά το τέλος της συνεδρίασης και το αργότερο έως την 10.00 ώρα της επόμενης ημέρας ακριβή αποσπάσματα των πρακτικών που περιέχουν τις αγορεύσεις τους, που τα θεωρούν και τα επιστρέφουν στην αρμό-

δια υπηρεσία της Βουλής το αργότερο έως την 21.30 της επόμενης από τη συνεδρίαση ημέρας.

4. Η θεώρηση συνίσταται στον έλεγχο της πιστής καταγραφής των αγορεύσεων. Επιτρέπεται η διόρθωση των φραστικών ή αριθμητικών λαθών που οφείλονται σε παραδρομή ή αποδόθηκαν εσφαλμένα. Προσθήκες και μεταβολές σε όσα πράγματι λέχθηκαν δεν είναι επιτρεπτές· σε αντίθετη περίπτωση η αρμόδια υπηρεσία της Βουλής υποχρεούται να το αναφέρει στον Πρόεδρο που διηύθυνε τη συνεδρίαση, ο οποίος και αποφαινεται αμετάκλητα για το παραδεκτό ή μη των προσθηκών ή των μεταβολών.

5. Σε περίπτωση που οι ομιλητές παραλείψουν να θεωρήσουν, μέσα στην προθεσμία της παραγράφου 3, τα αποσπάσματα των πρακτικών που περιέχουν τις αγορεύσεις τους, η θεώρηση γίνεται από την αρμόδια υπηρεσία της Βουλής.

6. Τα τελικά κείμενα των πρακτικών τυπώνονται και διανέμονται στους Βουλευτές το αργότερο οκτώ ημέρες από την ημέρα της συνεδρίασης στην οποία αναφέρονται.

7. Η Βουλή επικυρώνει μετά πρόταση του Προέδρου της τα Πρακτικά χωρίς ψηφοφορία. Τα Πρακτικά που διανέμονται κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης επικυρώνονται στο τέλος της ίδιας ή της επόμενης συνεδρίασης. Η επικύρωση των Πρακτικών που έχουν διανεμηθεί και αφορούν παλαιότερες συνεδριάσεις γίνεται στην αρχή ή κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης.

*8. Οι τυχόν αντιρρήσεις ομιλητών σε συγκεκριμένο θέμα των Πρακτικών διατυπώνονται κατά την αναγγελία της πρότασης του Προέδρου για την επικύρωσή τους και μέσα σε πέντε (5) λεπτά της ώρας. Ο Πρόεδρος, αφού δώσει τις αναγκαίες διασαφηνίσεις, ζητεί τη συγκατάθεση της Βουλής για τη διόρθωσή τους ή μη. Αν παρ' όλα αυτά εξακολουθούν να υπάρχουν αντιρρήσεις, τα Πρακτικά επικυρώνονται με ψηφοφορία, που διεξάγεται αποκλειστικά με ανάταση ή έγερση και χωρίς συζήτηση.

9. Η Βουλή μπορεί να εξουσιοδοτήσει τον Πρόεδρο να επικυρώσει με ευθύνη του τα Πρακτικά, αν περιλαμβάνουν θέματα που έχουν επείγοντα χαρακτήρα ή επίκειται διακοπή των εργασιών της.

*10. Τα Πρακτικά, που επικυρώθηκαν σύμφωνα με τις τρεις προηγούμενες παραγράφους, υπογράφονται από τον Πρόεδρο της Βουλής ή τον Αντιπρόεδρο που είχε τη διεύθυνση της συνεδρίασης κατά την επικύρωσή τους και τους Γραμματείς που μετείχαν στη συνεδρίαση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ΄: ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 62

1. Η Βουλή συζητεί μόνο τα θέματα που περιλαμ-

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

βάνονται στην ημερήσια διάταξη και με τη σειρά που αναγράφονται σ' αυτήν, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από άλλες διατάξεις του Κανονισμού.

2. Ο λόγος είναι ελεύθερος.

3. Κανείς όμως δεν μπορεί να μιλήσει:

α) για οποιοδήποτε θέμα αν προηγουμένως δεν ζητήσει και λάβει την προς τούτο άδεια του Προέδρου της Βουλής·

β) για θέμα που δεν περιλαμβάνεται στην ημερήσια διάταξη, εκτός αν προβλέπεται ρητά από άλλες διατάξεις του Κανονισμού·

γ) περισσότερο από δύο φορές για το ίδιο θέμα, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από τον Κανονισμό της Βουλής. Μόνο μετά πρόταση του Προέδρου και συναίνεση της Βουλής που χορηγείται χωρίς συζήτηση μπορεί να μιλήσει κάποιος για τρίτη φορά.

4. Στα χρονικά όρια της διάρκειας του λόγου που καθορίζονται από τον Κανονισμό περιλαμβάνεται και ο χρόνος των διακοπών που γίνονται με τη συναίνεση του ομιλητή.

*5. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά από το Σύνταγμα ή τον Κανονισμό, η συζήτηση δεν τελειώνει πριν μιλήσουν όλοι όσοι ζήτησαν το λόγο αν δεν απουσιάζουν κατά την εκφώνηση των ονομάτων τους ή δεν παραιτήθηκαν από αυτόν. Κατόπιν ο Πρόεδρος της Βουλής κηρύσσει περαιωμένη τη συζήτηση.

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

**Ομιλίες Αρχηγών Κρατών, Προέδρων
Κυβερνήσεων και προσωπικοτήτων στη Βουλή**

***Άρθρο 62Α**

Μετά από πρόταση του Προέδρου της Βουλής, γνώμη της Διάσκεψης των Προέδρων και απόφαση της Ολομέλειας μπορούν να απευθύνονται στη Βουλή Αρχηγοί Κρατών, Πρόεδροι Κυβερνήσεων και προσωπικότητες διεθνούς κύρους.

Ανακοινώσεις του Προέδρου προς τη Βουλή

Άρθρο 63

1. Αμέσως μετά την κήρυξη της έναρξης της συνεδρίασης και πριν από την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης, ο Πρόεδρος ανακοινώνει στη Βουλή:

α) θέματα που έχουν εξαιρετική σημασία για το έθνος·

β) την κατάθεση νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων, εκθέσεων κοινοβουλευτικών επιτροπών, σχεδίων και προτάσεων μεταβολής του Κανονισμού της Βουλής και προτάσεων αναθεώρησης του Συντάγματος·

γ) πράξεις, αποφάσεις και ενέργειες του Προέδρου και της Διάσκεψης των Προέδρων, που η ανακοίνωσή

** Προστέθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)*

τους κρίνεται χρήσιμη από τον Πρόεδρο της Βουλής ή επιβάλλεται από τις διατάξεις του Κανονισμού·

δ) αναφορές που διαβιβάζει στη Βουλή το προεδρείο ή που κατέθεσαν Βουλευτές·

ε) προτάσεις που σχετίζονται με την αποστολή και τη λειτουργία της Βουλής·

στ) πληροφορίες που ενδιαφέρουν τη Βουλή και έγγραφα που απευθύνονται σ' αυτήν, αν ο Πρόεδρος το κρίνει χρήσιμο.

2. Έγγραφα κάθε φύσης που έχουν συνταχθεί με τρόπο απρεπή ή υβριστικό ή είναι ανώνυμα ή που φέρουν δυσανάγνωστες υπογραφές δεν ανακοινώνονται στη Βουλή.

3. Συζήτηση για το περιεχόμενο των ανακοινώσεων του Προέδρου προς τη Βουλή, σύμφωνα με την παράγραφο 1, δεν επιτρέπεται, εκτός αν οι ανακοινώσεις αφορούν χαρμόσυνα ή θλιβερά γεγονότα, οπότε μπορούν να μιλήσουν γι' αυτά με συντομία τα μέλη της Κυβέρνησης και οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων.

Σειρά των ομιλητών

***Άρθρο 64**

1. Ο λόγος δίνεται στους Βουλευτές κατά τη σειρά της εγγραφής τους στον κατάλογο των ομιλητών, και εκτός

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

σειράς στους διατελέσαντες Προέδρους Κοινοβουλευτικών Ομάδων, αν ζητηθεί, με την επιφύλαξη της επόμενης παραγράφου και του δικαιώματος ομιλίας των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων ή των αναπληρωτών εκπροσώπων τους.

*2. Στις συζητήσεις νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων ο λόγος δίνεται πρώτα στους αρμόδιους Υπουργούς, αν το ζητήσουν· διαφορετικά προτάσσονται οι εισηγητές και οι τυχόν ειδικοί αγορητές και έξι (6) Βουλευτές κατά σειρά εγγραφής με εναλλαγή των ομιλητών, κατ' εξαίρεση του άρθρου 65 παρ. 4. Στο στάδιο αυτό οι Υπουργοί μπορούν να παρεμβούν μία φορά για τέσσερα (4) λεπτά της ώρας ακριβώς και οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων ή οι αναπληρωτές εκπρόσωποί τους για δύο (2) λεπτά της ώρας ακριβώς.

**3. Σε περίπτωση που ζητηθεί ο λόγος από Πρόεδρο μιας Κοινοβουλευτικής Ομάδας και από αναπληρωτή-εκπρόσωπο άλλης Κοινοβουλευτικής Ομάδας, προηγείται ο Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας.

Σε περίπτωση ομιλίας αρμόδιου Υπουργού, κατά την οποία θα εκφραστούν απόψεις, θέσεις και σχόλια, που αποτελούν ειδική κριτική σε συγκεκριμένη Κοινοβουλευτική Ομάδα, εφόσον το επιθυμεί, προηγείται ο αναπληρωτής-εκπρόσωπος της συγκεκριμένης Κοινοβουλευτικής Ομάδας, για να απαντήσει στον Υπουργό.

*Τροποποιήθηκε στις 27.4.2009 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009)

** Προστέθηκε στις 27.4.2009 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009)

Εγγραφή στον κατάλογο των ομιλητών

Άρθρο 65

*1. Ο Βουλευτής που θέλει να πάρει το λόγο ζητεί αυτοπροσώπως από τον Πρόεδρο της Βουλής την εγγραφή του στον κατάλογο των ομιλητών. Με απόφαση του Προέδρου της Βουλής μπορεί να γίνει η εγγραφή και με ηλεκτρονικό σύστημα εγγραφής.

2. Η εγγραφή στον κατάλογο των ομιλητών γίνεται κατά την έναρξη της συζήτησης κάθε θέματος, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από τον Κανονισμό.

3. Οι εγγραφές στον κατάλογο των ομιλητών παραμένουν ισχυρές σε περίπτωση διακοπής της συνεδρίασης ή της συζήτησης του θέματος για το οποίο έγινε η εγγραφή.

4. Η μεταβολή της σειράς εγγραφής στον κατάλογο των ομιλητών δεν επιτρέπεται, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από τον Κανονισμό.

*5. Με πρόταση του Προέδρου της Βουλής ή Προέδρου Κοινοβουλευτικής Ομάδας, η Βουλή, σε θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος και ιδίως των άρθρων 123,

**Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996)*

***Προστέθηκε στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996) και τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

141, 142 και με την επιφύλαξη του άρθρου 64 παρ. 2, μπορεί να αποφασίσει την εναλλαγή των ομιλητών ή την υποβολή καταλόγου ομιλητών εκ μέρους των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, επίσης με εναλλαγή, κατ' εξαίρεση της προηγούμενης παραγράφου. Μετά το πέρας των ομιλιών του προηγούμενου εδαφίου ακολουθούν όσοι τυχόν έχουν εγγραφεί κατά την παρ. 1 του άρθρου τούτου.

Τρόπος αγορεύσεων

Άρθρο 66

*1. Ο αγορητής μιλεί από το βήμα ή από τη θέση του· από το βήμα μπορεί να μιλήσει μόνο όταν ο χρόνος ομιλίας που δικαιούται υπερβαίνει τα επτά (7) λεπτά της ώρας.

2. Ο Πρόεδρος της Βουλής μιλεί από την έδρα. Αν όμως θέλει να μιλήσει για την ουσία του συζητούμενου θέματος, παραχωρεί τη θέση του στον αναπληρωτή του και δεν μπορεί να επανέλθει σ' αυτήν πριν λήξει η συζήτηση για το θέμα αυτό.

3. Τα μέλη της Κυβέρνησης και οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων μπορούν να αγορεύουν πάντοτε από το βήμα.

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

4. Ο ομιλητής αγορεύει στη Βουλή πάντοτε όρθιος και στις επιτροπές καθιστός. Σε ειδικές περιπτώσεις ο Πρόεδρος μπορεί να επιτρέψει το αντίθετο.

5. Οι ομιλητές αποτείνονται αποκλειστικά προς τη Βουλή και ποτέ προς Βουλευτή ή Βουλευτές και απευθύνονται από τη θέση τους προς τον Πρόεδρο και από το βήμα προς τη Βουλή.

*6. Οι γραπτοί λόγοι δεν επιτρέπονται, εκτός αν πρόκειται για προγραμματικές ή άλλες δηλώσεις της Κυβέρνησης, τις απαντήσεις σ' αυτές και τις πρωτολογίες εισηγητών, ειδικών αγορητών, των αρμόδιων Υπουργών και των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων ή των αναπληρωτών τους στη συζήτηση επί της αρχής νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου. Επιτρέπεται όμως η χρήση σημειώσεων για υπόμνηση ή επισήμανση ειδικών θεμάτων και ιδίως στις συζητήσεις για τον προϋπολογισμό.

7. Οι διαλογικές συζητήσεις απαγορεύονται. Διακοπή ομιλητή μπορεί να γίνει αν το επιτρέψει ο ίδιος και αν συγκατατίθεται και ο Πρόεδρος. Στην περίπτωση αυτή η διακοπή δεν μπορεί να υπερβεί τα πέντε (5) λεπτά της ώρας χωρίς ισόχρονη παράταση του χρόνου της αγόρευσης.

8. Ο αγορητής δεν μπορεί να απομακρύνεται από το υπό συζήτηση θέμα· διαφορετικά, ο Πρόεδρος τον καλεί να επανέλθει σ' αυτό. Αν δεν συμμορφωθεί, ο Πρό-

**Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993)*

εδρος τον προειδοποιεί ότι θα του αφαιρέσει το λόγο. Αν και μετά τη νέα αυτή επισήμανση ο αγορητής δεν επανέλθει στο θέμα, ο Πρόεδρος του αφαιρεί το λόγο.

9. Αν Βουλευτής πάρει το λόγο και αναφέρεται σε ζητήματα άσχετα και έξω από το συζητούμενο θέμα της ημερήσιας διάταξης ή πάρει το λόγο χωρίς τη σχετική άδεια ή συνεχίζει να μιλεί, αν και κλήθηκε να ολοκληρώσει την αγόρευσή του, ο Πρόεδρος του αφαιρεί το λόγο.

10. Σε περίπτωση οποιασδήποτε παράβασης καθεμιάς από τις τρεις προηγούμενες παραγράφους ο Πρόεδρος δίνει εντολή να μη γίνεται καταχώριση των αντίστοιχων ομιλιών στα Πρακτικά. Αν παρ' όλα αυτά ο Βουλευτής επιμένει να μιλεί, ο Πρόεδρος τον ανακαλεί στην τάξη.

Αν και μετά την ανάκληση στην τάξη ο Βουλευτής δεν συμμορφώνεται προς τις υποδείξεις του Προέδρου, η Βουλή μπορεί με απόφασή της, η οποία λαμβάνεται με ανάταση ή έγερση και χωρίς συζήτηση, να του απαγορεύσει τη συμμετοχή στην περαιτέρω συζήτηση του θέματος.

Παρεμπύπτοντα ζητήματα

Άρθρο 67

1. Παρεμπύπτον είναι κάθε ζήτημα που εμφανίζεται κατά την πορεία της κοινοβουλευτικής διαδικασίας και σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού εμποδί-

ζει ή επηρεάζει τη συζήτηση ή τη λήψη απόφασης για το κύριο ζήτημα.

2. Παρεμπίπτοντα ζητήματα θεωρούνται ιδίως: α) η αιτίαση για παραβίαση συγκεκριμένης διάταξης του Κανονισμού της Βουλής· β) η αιτίαση για μη τήρηση της σειράς της ημερήσιας διάταξης· γ) η πρόταση για την αναβολή της συζήτησης οποιουδήποτε θέματος και δ) η πρόταση για την πρόταξη της συζήτησης άλλων θεμάτων της ημερήσιας διάταξης.

3. Οι αιτιάσεις α' και β' της προηγούμενης παραγράφου υποβάλλονται γραπτώς στον Πρόεδρο της Βουλής από δύο τουλάχιστο Βουλευτές. Σε κάθε άλλη περίπτωση τα παρεμπίπτοντα ζητήματα προτείνονται επίσης γραπτώς από το ένα τριακοστό (1/30) του όλου αριθμού των Βουλευτών. Ο λόγος δίνεται στον πρώτο από όσους υπογράφουν.

4. Οι αρμόδιοι Υπουργοί και οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων μπορούν να επικαλεστούν προφορικώς το παρεμπίπτον ζήτημα.

5. Ο επικαλούμενος σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους παρεμπίπτον ζήτημα οφείλει να το προσδιορίσει σε δύο (2) λεπτά της ώρας και να το στηρίξει σε συγκεκριμένη διάταξη του Κανονισμού· διαφορετικά, ο Πρόεδρος απορρίπτει την επίκληση. Σε αντίθετη περίπτωση του δίνει το λόγο για να αναπτύξει το παρεμπίπτον ζήτημα μέσα σε πέντε (5) λεπτά της ώρας.

6. Η εξέταση σχετικά με τα παρεμπίπτοντα ζητήματα προηγείται από τη συζήτηση και την ψηφοφορία για το κύριο ζήτημα. Επίκληση παρεμπιπτόντων ζητημάτων

δεν επιτρέπεται μετά την έναρξη της ψηφοφορίας για το κύριο ζήτημα.

7. Για τα παρεμπίπτοντα αποφαινεται ο Πρόεδρος. Αν διατυπωθούν αντιρρήσεις, αποφασίζει η Βουλή με ανάταση ή έγερση και χωρίς άλλη συζήτηση.

Προσωπικά ζητήματα

Άρθρο 68

1. Προσωπικό ζήτημα θεωρείται η μομφή που περιέχει υβριστική εκδήλωση ατομικά εναντίον Βουλευτή ή μέλους της Κυβέρνησης, καθώς και η απόδοση σε ομιλήτη διαφορετικής γνώμης από εκείνη που εξέφρασε. Η επίκληση και αντιμετώπιση του προσωπικού ζητήματος γίνονται στην ίδια συνεδρίαση στην οποία δημιουργήθηκε.

2. Ο επικαλούμενος προσωπικό εις βάρος του ζήτημα ζητεί από τον Πρόεδρο την άδεια να μιλήσει. Το αίτημα αυτό δεν μπορεί να υποβληθεί πριν ολοκληρωθεί η αγόρευση που έδωσε αφορμή για την επίκληση προσωπικού ζητήματος.

3. Ο Πρόεδρος μπορεί να μη δώσει το λόγο αν κρίνει ότι δεν υπάρχει προσωπικό ζήτημα.

4. Αν ο ενδιαφερόμενος επιμένει και προκληθούν αμφιβολίες, ο Πρόεδρος μπορεί να ερωτήσει σχετικά τη Βουλή αμέσως. Αν ο Πρόεδρος ή η Βουλή κρίνουν ότι μπορεί να δοθεί ο λόγος, ο ενδιαφερόμενος καλείται να εκθέσει σε ένα (1) λεπτό της ώρας σε τι συνίσταται

το προσωπικό ζήτημα.

5. Στις περιπτώσεις των προηγούμενων παραγράφων δεν επιτρέπεται συζήτηση.

6. Σε περίπτωση κατά την οποία μετά την εξήγηση του προσωπικού ζητήματος, σύμφωνα με την παράγραφο 4, ο Πρόεδρος ή η Βουλή αποφασίζουν να δοθεί ο λόγος, ο θιγόμενος Βουλευτής μιλεί, αν πρόκειται για μομφή, μετά το τέλος της αγόρευσης εκείνου που τη διατύπωσε και, αν πρόκειται για απόδοση διαφορετικής γνώμης, στο τέλος της συζήτησης του θέματος κατά την οποία ανέκλυσε το προσωπικό ζήτημα και οπωσδήποτε στο τέλος της συνεδρίασης.

7. Η ανάπτυξη του προσωπικού ζητήματος και η παροχή εξηγήσεων ή και διευκρινίσεων από εκείνον κατά του οποίου στρέφεται η αιτίαση δεν μπορεί να υπερβεί τα πέντε (5) λεπτά της ώρας για τον καθένα.

8. Ο Πρόεδρος της Βουλής αποφαινεται για την ύπαρξη ή μη προσωπικού ζητήματος. Αν ο θιγόμενος επιμένει, αποφαινεται η Βουλή με ανάταση και χωρίς συζήτηση.

9. Αν γίνει τελικά δεκτό ότι υπάρχει προσωπικό ζήτημα, ο Πρόεδρος καλεί εκείνον που το προκάλεσε να ανακαλέσει ή να ανασκευάσει· αν μετά το γεγονός αυτό εξακολουθεί να αρνείται, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 77 έως 81.

10. Το μέλος της Βουλής ή της Κυβέρνησης στο οποίο, κατά τη διάρκεια μιας συζήτησης στη Βουλή, αποδίδονται πράξεις ή παραλείψεις που προσβάλλουν την τιμή και την υπόληψή του, μπορεί να ζητήσει με γραπτή

αίτησή του τη σύσταση επιτροπής έρευνας των κατηγοριών.

11. Η συζήτηση της αίτησης της προηγούμενης παραγράφου ολοκληρώνεται μέσα σε μία συνεδρίαση. Σ' αυτήν μετέχουν εκείνος που ζητεί τη σύσταση της επιτροπής, τα μέλη της Κυβέρνησης και οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων. Η σχετική απόφαση της Βουλής λαμβάνεται με μυστική ψηφοφορία και με την προβλεπόμενη από το άρθρο 67 του Συντάγματος πλειοψηφία.

12. Για τη συγκρότηση και τη λειτουργία της επιτροπής αυτής εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 144 έως 148 για τις εξεταστικές επιτροπές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ΄: ΨΗΦΟΦΟΡΙΕΣ

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 69

1. Ο Πρόεδρος της Βουλής κηρύσσει την έναρξη και τη λήξη κάθε ψηφοφορίας.

2. Μετά την κήρυξη της έναρξης της ψηφοφορίας και καθ' όλη τη διάρκειά της δεν επιτρέπεται καμιά συζήτηση, ακόμη και για την αιτιολόγηση της ψήφου. Παρατηρήσεις σχετικά με την εφαρμογή του Κανονισμού είναι δυνατό να γίνουν μετά την ανακοίνωση του αποτελέσματος της ψηφοφορίας.

3. Κατά τη διάρκεια της ψηφοφορίας μόνο ο Πρόε-

δρος της Βουλής μπορεί να παρεμβαίνει για τη διασφάλιση της ομαλής διεξαγωγής της.

4. Η διαπίστωση της παρουσίας του απαιτούμενου από το Σύνταγμα ή τον Κανονισμό αριθμού Βουλευτών για τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας και τη λήψη απόφασης ανήκει στον Πρόεδρο της Βουλής.

*5. Κατά τις ψηφοφορίες στο Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής και τις διαρκείς επιτροπές οι Βουλευτές που παρίστανται στις συνεδριάσεις και δεν μετέχουν ως τακτικά ή αναπληρωματικά μέλη στη σύνθεσή τους αποσύρονται στα τελευταία έδρανα της αίθουσας.

6. Το αποτέλεσμα κάθε ψηφοφορίας ανακοινώνεται από τον Πρόεδρο της Βουλής και καταχωρίζεται στα Πρακτικά.

Τρόποι ψηφοφορίας

Άρθρο 70

*1. Η ψήφος των Βουλευτών είναι προσωπική με την επιφύλαξη του άρθρου 70Α.

2. Η ψηφοφορία είναι φανερή ή μυστική. Αν το Σύνταγμα ή ο Κανονισμός δεν προβλέπουν ρητά το αντίθετο, η ψηφοφορία είναι φανερή.

3. Η φανερή ψηφοφορία διεξάγεται είτε με ανάταση του χεριού, είτε με έγερση, είτε με ονομαστική κλήση.

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

Η μυστική ψηφοφορία διεξάγεται με ψηφοδέλτια.

4. Η ψηφοφορία μπορεί να γίνει και με συστήματα σύγχρονης τεχνολογίας (ηλεκτρονικό σύστημα) και πάντοτε με τρόπο που θα διασφαλίζει το απόρρητο στις μυστικές ψηφοφορίες.

Ψήφος των Βουλευτών που βρίσκονται σε αποστολή της Κυβέρνησης ή της Βουλής στο εξωτερικό

*Άρθρο 70Α

Οι Βουλευτές που βρίσκονται σε αποστολή της Κυβέρνησης ή της Βουλής στο εξωτερικό μπορούν να μετέχουν στις ψηφοφορίες, όταν είναι ονομαστικές, καθώς και όταν απαιτείται ειδική πλειοψηφία για τη λήψη απόφασης, με επιστολή ή τηλεομοιοτυπία που φέρουν την υπογραφή τους και αντίστοιχη μνεία του θέματος. Ειδικότερα, επί νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων ψηφίζουν, στις αντίστοιχες ψηφοφορίες, καταρχήν, επί των άρθρων, τροπολογιών και προσθηκών, και στο σύνολο. Στην επιστολή ή την τηλεομοιοτυπία αναφέρεται ο τίτλος του υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου, όπως, κατά περίπτωση, τα άρθρα, οι τροπολογίες και οι προσθήκες. Με τον ίδιο τρόπο μπορούν να μετέχουν σε αίτηση ονομαστικής ψηφοφορίας κατά το άρθρο 72 παράγραφος 1 περ. α', οπότε δεν απαιτείται η αυτοπρόσωπη παρουσία τους

**Προστέθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και τροποποιήθηκε στις 16.7.2010 (ΦΕΚ 139 Α' /10.8.2010) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

κατά την εκφώνηση των ονομάτων των Βουλευτών που υπογράφουν την αίτηση. Μπορούν, επίσης, να μετέχουν στις μυστικές ψηφοφορίες με σφραγισμένη επιστολή. Η επιστολή, η σφραγισμένη επιστολή ή η τηλεομοιοτυπία, κατά περίπτωση, απευθύνεται στον Πρόεδρο της Βουλής.

Φανερή ψηφοφορία με ανάταση ή έγερση

Άρθρο 71

1. Η ψηφοφορία για οποιοδήποτε θέμα διεξάγεται με ανάταση του χεριού ή έγερση, εκτός αν το Σύνταγμα ή ο Κανονισμός προβλέπουν ρητά διαφορετικό τρόπο ψηφοφορίας.

2. Στην ψηφοφορία με ανάταση ο Πρόεδρος καλεί τους Βουλευτές που τάσσονται υπέρ της πρότασης να υψώσουν το χέρι· στην ψηφοφορία με έγερση, να εγερθούν.

*3. Αντιρρήσεις για το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας που έγινε με ανάταση του χεριού ή έγερση και εφόσον το Σύνταγμα ή ο Κανονισμός δεν ορίζουν ότι η ψηφοφορία διεξάγεται αποκλειστικά με τον τρόπο αυτό μπορούν να διατυπωθούν με γραπτή αίτηση του ενός εικοστού (1/20) του όλου αριθμού των Βουλευτών κατά τους όρους του επόμενου άρθρου.

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

Ονομαστική ψηφοφορία**Άρθρο 72**

1. Η ψηφοφορία με ονομαστική κλήση διεξάγεται: α) όταν υποβληθεί αίτηση, που υπογράφεται από το ένα εικοστό (1/20) του όλου αριθμού των Βουλευτών· β) όταν διατυπωθούν αντιρρήσεις κατά το άρθρο 71 παρ. 3 και γ) σε κάθε περίπτωση που ο Πρόεδρος το κρίνει αναγκαίο.

2. Η εκφώνηση των ονομάτων των Βουλευτών που υπογράφουν την αίτηση γίνεται μετά το τέλος της συζήτησης του συγκεκριμένου θέματος. Αν δεν συμπληρωθεί ο απαιτούμενος ελάχιστος αριθμός παρόντων Βουλευτών από τους υπογράφοντες, η αίτηση θεωρείται ότι δεν υποβλήθηκε.

3. Αν διαπιστωθεί ότι υπάρχει ο ελάχιστος αριθμός των υπογραφόντων, καθώς και στην περίπτωση που η πρόταση προέρχεται από τον Πρόεδρο, διακόπτεται υποχρεωτικά η συνεδρίαση και γίνεται σχετική ανακοίνωση στους χώρους του βουλευτηρίου. Δέκα (10) λεπτά μετά την ανακοίνωση επαναλαμβάνεται η συνεδρίαση, οπότε ο Πρόεδρος της Βουλής, εκτιμώντας τις ανάγκες του νομοθετικού έργου, μπορεί αντί για τη διεξαγωγή της ονομαστικής ψηφοφορίας να λύσει τη συνεδρίαση.

4. Η ονομαστική ψηφοφορία διεξάγεται είτε με το ηλεκτρονικό σύστημα με καταγραφή των ονομάτων των Βουλευτών είτε με ονομαστική κλήση.

5. Για τη διενέργεια της ονομαστικής ψηφοφορίας, ο Πρόεδρος καλεί ένα Βουλευτή από τη Συμπολίτευση και έναν από την Αντιπολίτευση για να εκφωνήσουν τον κατάλογο των Βουλευτών και να καταμετρήσουν τις ψήφους. Πριν από την εκφώνηση του καταλόγου, ο Πρόεδρος διατυπώνει το ερώτημα.

6. Κάθε Βουλευτής μετά την ονομαστική κλήση του εκφράζει την προτίμησή του με “ναι”, “όχι”, ή “παρών”, ενώ οι ψηφολέκτες σημειώνουν, καθένας χωριστά, την ψήφο κάθε Βουλευτή.

7. Μετά την εκφώνηση των ονομάτων όλων των Βουλευτών επαναλαμβάνεται η εκφώνηση των ονομάτων των Βουλευτών που ήταν απόντες κατά την εκφώνηση. Κατόπιν ο Πρόεδρος ερωτά αν υπάρχουν στην αίθουσα Βουλευτές που δεν ψήφισαν και κηρύσσει τη λήξη της ψηφοφορίας μετά την οποία κανένας δεν μπορεί να ψηφίσει.

8. Οι ψηφολέκτες καταμετρούν τις ψήφους που είναι υπέρ και εναντίον της πρότασης ή του ζητήματος που τέθηκε σε ψηφοφορία. Το αποτέλεσμα ανακοινώνεται από τον Πρόεδρο της Βουλής και καταχωρίζεται στα Πρακτικά.

9. Όπου το Σύνταγμα ή ο Κανονισμός προβλέπουν ρητά τη διεξαγωγή ψηφοφορίας για τη λήψη απόφασης κατά ορισμένο τρόπο, η ψηφοφορία διεξάγεται υποχρεωτικά με τον τρόπο αυτόν.

Μυστική ψηφοφορία

Άρθρο 73

1. Η ψηφοφορία για εκλογή προσώπων, καθώς και για κάθε ζήτημα που αφορά πρόσωπα, τα οποία αναφέρονται ονομαστικά, είτε είναι Βουλευτές είτε όχι, είναι μυστική, με την επιφύλαξη του άρθρου 140 του Κανονισμού.

2. Με την επιφύλαξη της παρ. 4 του άρθρου 70 η μυστική ψηφοφορία διεξάγεται με ψηφοδέλτια. Πριν από την έναρξη της ψηφοφορίας διανέμονται στους Βουλευτές ψηφοδέλτια από ομοιόμορφο λευκό χαρτί, καθώς και επαρκής αριθμός λευκών επίσης ψηφοδελτίων. Στα διανεμόμενα ψηφοδέλτια δεν επιτρέπεται να υπάρχουν διακριτικά σημεία ή γνωρίσματα. Παράλληλα αριθμός ψηφοδελτίων τοποθετείται και δίπλα στην ψηφοδόχο για να διατεθούν στους Βουλευτές. Αν χρησιμοποιηθούν φάκελοι, αυτοί είναι επίσης ομοιόμορφοι, ομοιόχρωμοι και εντελώς αδιαφανείς.

3. Ο Βουλευτής σημειώνει ιδιοχείρως στη μία μόνο όψη του ψηφοδελτίου την ένδειξη ή το όνομα της προτίμησής του ή περισσότερα ονόματα των προς εκλογή προσώπων, όπου αυτό προβλέπεται ειδικά, μπορεί όμως να χρησιμοποιήσει και ψηφοδέλτια λευκά και του ίδιου με τα παραπάνω σχήματος συμπληρωμένα εκ των προτέρων με μηχανικό μέσο.

4. Πριν αρχίσει η ψηφοφορία ο Πρόεδρος καλεί δύο Βουλευτές για την εκφώνηση του καταλόγου και δύο

για ψηφοδέκτες, που προέρχονται ο ένας από τη Συμπολίτευση και ο άλλος από την Αντιπολίτευση για κάθε περίπτωση.

5. Οι καλούμενοι για την εκφώνηση των ονομάτων εφοδιάζονται με κατάλογο και παίρνουν θέση παραπλεύρως του Προέδρου, ενώ οι ψηφοδέκτες επιτηρούν την ομαλή διεξαγωγή της ψηφοφορίας, στον προ του προεδρείου χώρο και δίπλα στην ψηφοδόχο.

6. Οι δύο ψηφοδέκτες και ένας Αντιπρόεδρος ή Κοσμήτορας, που ορίζονται από τον Πρόεδρο, αποτελούν την εφορευτική επιτροπή στην οποία προεδρεύει ο Αντιπρόεδρος ή ο Κοσμήτορας.

7. Για την έναρξη της ψηφοφορίας και την εκφώνηση του καταλόγου, καθώς και για τη λήξη τους εφαρμόζεται αναλόγως το άρθρο 72 παρ. 7 και 8, αν στο παρόν άρθρο δεν ορίζεται διαφορετικά.

8. Ο Βουλευτής το όνομα του οποίου εκφωνείται προσέρχεται στην ψηφοδόχο και ρίχνει μέσα σ' αυτήν το ψηφοδέλτιο της προτίμησής του, ενώ ταυτόχρονα ο ψηφοδέκτης το ανακοινώνει και οι επί του καταλόγου σημειώνουν ότι ψήφισε.

9. Στο τέλος της ψηφοφορίας οι δύο Βουλευτές, επί του καταλόγου, ελέγχουν με αντιπαραβολή τον αριθμό αυτών που ψήφισαν και στον ίδιο κατάλογο συνυπογράφουν σχετικό πρακτικό.

10. Παράλληλα και σε εμφανές σημείο παραπλεύρως του προεδρείου οι ψηφοδέκτες καταμετρούν τα ψηφοδέλτια που βρίσκονται μέσα στην ψηφοδόχο. Σε περίπτωση ασυμφωνίας μεταξύ του αριθμού των

ψηφοδελτίων και του αριθμού των ψηφισάντων επαναλαμβάνεται η καταμέτρηση. Αν και μετά τη νέα αυτή καταμέτρηση διαπιστωθεί ότι ο αριθμός των ψηφοδελτίων είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των ψηφισάντων, καταστρέφεται, πριν από τη διαλογή, αριθμός ψηφοδελτίων ίσος με τον αριθμό των επιπλέον ψηφοδελτίων.

11. Ο Πρόεδρος της εφορευτικής επιτροπής ανακοινώνει στα μέλη της το περιεχόμενο κάθε ψηφοδελτίου, που και το μονογραφεί αμέσως, ενώ παράλληλα οι ψηφολέκτες σημειώνουν, καθένας χωριστά, το περιεχόμενο των ψηφοδελτίων. Οι σημειώσεις αντιπαραβάλλονται και, σε περίπτωση ασυμφωνίας, γίνεται επανέλεγχος του περιεχομένου των ψηφοδελτίων.

12. Μετά το τέλος της διαλογής η εφορευτική επιτροπή υπογράφει το πρακτικό καταμέτρησης και διαλογής των ψήφων. Το πρακτικό αυτό προσυπογράφεται από τον Πρόεδρο και το Γραμματέα της Βουλής.

13. Τα ψηφοδέλτια καταστρέφονται μετά την επικύρωση των πρακτικών της συνεδρίασης κατά την οποία διενεργήθηκε η ψηφοφορία.

Ποσοστά Βουλευτών, πλειοψηφίες, αποφάσεις

Άρθρο 74

1. Όπου το Σύνταγμα ή ο Κανονισμός ορίζουν ποσοστό Βουλευτών, είτε για την υποβολή αίτησης ή πρότασης είτε για τη λήψη απόφασης είτε για

οποιονδήποτε άλλο σκοπό, το ποσοστό αυτό υπολογίζεται με βάση το συνολικό αριθμό των Βουλευτών της Ολομέλειας ή του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής και παραλείπεται το κλάσμα με την επιφύλαξη αντίθετης διάταξης του Συντάγματος ή του Κανονισμού.

2. Όπου το Σύνταγμα ή ο Κανονισμός απαιτεί την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών για τη λήψη απόφασης, η πλειοψηφία αυτή υπολογίζεται με βάση το συνολικό αριθμό των εδρών της Βουλής.

3. Πρόταση που τέθηκε σε ψηφοφορία και δεν συγκέντρωσε την προβλεπόμενη από το Σύνταγμα ή τον Κανονισμό πλειοψηφία απορρίπτεται.

4. Οι αποφάσεις της Βουλής απαγγέλλονται από τον Πρόεδρο, σε περίπτωση παραδοχής του θέματος που τέθηκε σε ψηφοφορία, με τη φράση «η Βουλή παραδέχτηκε» και στην αντίθετη περίπτωση με τη φράση «η Βουλή δεν παραδέχτηκε». Η απαγγελία των αποφάσεων της Βουλής και με άλλη ανάλογη διατύπωση δεν αποκλείεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΓ΄ : ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ - ΑΡΣΗ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΑΣΥΛΙΑΣ

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 75

1. Οι Βουλευτές έχουν τις υποχρεώσεις και τα δικαι-

ώματα που προβλέπουν το Σύνταγμα, ο Κανονισμός και οι νόμοι.

2. Οι Βουλευτές έχουν απεριόριστο το δικαίωμα της γνώμης και ψήφου κατά συνείδηση.

3. Στις συνεδριάσεις της Βουλής οι Βουλευτές οφείλουν: α) να εμφανίζονται και να συμπεριφέρονται με τρόπο που να ανταποκρίνεται προς τη σοβαρότητα του επιτελούμενου έργου· β) να αποφεύγουν ενέργειες που παρενοχλούν την άνετη διεξαγωγή των εργασιών και γ) να συμβάλλουν καθένας ατομικά στην ευπρεπή εμφάνιση της Βουλής.

Παρουσία των Βουλευτών στις συνεδριάσεις Άδειες απουσίας

Άρθρο 76

*1. Οι Βουλευτές οφείλουν να προσέρχονται στις συνεδριάσεις της Ολομέλειας, καθώς και του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής και Επιτροπών της Βουλής, αν είναι μέλη τους, και να παρευρίσκονται καθ' όλη τη διάρκειά τους.

**2. Σε κάθε συνεδρίαση εκτίθεται κατάλογος παρουσίας προς υπογραφή από όλους τους Βουλευτές. Οι λόγοι δικαιολογημένης απουσίας από συγκεκριμένη συνεδρίαση και ο τρόπος βεβαίωσής τους καθορίζεται

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

***Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996) και στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

με απόφαση του Προέδρου της Βουλής και με σύμφωνη γνώμη της Διάσκεψης των Προέδρων.

Με απόφαση του Προέδρου της Βουλής μπορεί η διαπίστωση της παρουσίας των Βουλευτών να γίνει και με το ηλεκτρονικό σύστημα.

*3. Για τη μετάβαση Βουλευτών στο εξωτερικό τις ημέρες που συνεδριάζει η Ολομέλεια ή η σύνθεση του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής της οποίας είναι μέλη, καθώς και για την απουσία τους περισσότερο από πέντε συνεδριάσεις το μήνα, απαιτείται άδεια.

4. Η άδεια της προηγούμενης παραγράφου χορηγείται από τη Βουλή ύστερα από γραπτή αίτηση του ενδιαφερομένου. Ο μέγιστος αριθμός των Βουλευτών που επιτρέπεται να απουσιάζει με άδεια δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έκτο (1/6) του όλου αριθμού των μελών της Βουλής.

*5. Η απουσία Βουλευτή σε περισσότερες από πέντε το μήνα συνεδριάσεις της Ολομέλειας, του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής και των Επιτροπών της Βουλής, χωρίς άδεια, θεωρείται αδικαιολόγητη και συνεπάγεται την υποχρεωτική κράτηση του ενός τριακοστού (1/30) της μηνιαίας αποζημίωσης για κάθε απουσία του.

6. Ο Βουλευτής μπορεί να δώσει εξηγήσεις στον Πρόεδρο της Βουλής για τους λόγους της αδικαιολόγητης απουσίας του. Αν δεν δώσει εξηγήσεις ή αν οι εξη-

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

γήσεις που έδωσε δεν θεωρηθούν ικανοποιητικές, ο Πρόεδρος της Βουλής δίνει εντολή στην αρμόδια υπηρεσία της Βουλής να περικόψει τη βουλευτική αποζημίωσή του, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο.

7. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού δεν εφαρμόζονται για τους Βουλευτές που είναι μέλη της Κυβέρνησης.

Τήρηση του Κανονισμού - πειθαρχικά μέτρα

Άρθρο 77

1. Οι Βουλευτές οφείλουν να τηρούν τον Κανονισμό και να συμμορφώνονται με τις υποδείξεις του Προέδρου της Βουλής.

2. Οι Βουλευτές, που φρονούν ότι συνάδελφός τους παραβιάζει τον Κανονισμό, δεν επιτρέπεται να κάνουν παρατηρήσεις απευθείας σ' αυτόν, αλλά απευθύνονται στον Πρόεδρο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 67 παρ. 3.

3. Ο Πρόεδρος μπορεί να λάβει πειθαρχικά μέτρα εναντίον κάθε Βουλευτή που παραβιάζει τον Κανονισμό ή επιδεικνύει ανάρμοστη συμπεριφορά στις συνεδριάσεις και στις συζητήσεις της Βουλής.

4. Ανάρμοστη συμπεριφορά σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο αποτελούν: α) η παρεμπόδιση της ομαλής διεξαγωγής των συνεδριάσεων ή των συζητήσεων και η διατάραξη της τάξης σ' αυτές, είτε με πρόκληση θορύβου ή αταξίας είτε με οποιονδήποτε

άλλον τρόπο· β) η διακοπή των ομιλητών χωρίς τη συγκατάθεσή τους και την άδεια του Προέδρου ή η αποδοκιμασία τους με λόγια ή έργα· γ) η ομιλία χωρίς την προηγούμενη άδεια του Προέδρου· δ) η απρεπής συμπεριφορά με λόγια ή έργα· ε) η έλλειψη του οφειλόμενου σεβασμού προς το Προεδρείο, τη σοβαρότητα του έργου και την αποστολή της Βουλής· στ) η μη συμμόρφωση με τις υποδείξεις του Προέδρου· ζ) η χρησιμοποίηση προσβλητικών εκφράσεων κατά της τιμής και της υπόληψης του Προέδρου της Δημοκρατίας, των μελών της Βουλής, του Προεδρείου της και των μελών της Κυβέρνησης· η) η καταφρόνηση του Συντάγματος και των πολιτειακών θεσμών με λόγια ή έργα.

5. Τα πειθαρχικά μέτρα που επιβάλλονται στους Βουλευτές για ανεπίτρεπτη ή ανάρμοστη συμπεριφορά είναι: α) η ανάκληση στην τάξη· β) η στέρηση του δικαιώματος του λόγου· γ) η μομφή για αντικοινοβουλευτική συμπεριφορά και δ) ο προσωρινός αποκλεισμός από τις συνεδριάσεις.

6. Τα πειθαρχικά μέτρα επιβάλλονται στην ίδια συνεδρίαση στην οποία έλαβε χώρα ανεπίτρεπτη ή ανάρμοστη συμπεριφορά με την επιφύλαξη του άρθρου 81 παρ. 3.

Ανάκληση στην τάξη

Άρθρο 78

1. Ο Πρόεδρος, αφού τον προειδοποιήσει, ανακαλεί στην τάξη το Βουλευτή που επιδεικνύει την κατά το άρ-

θρο 77 παρ. 3 ανεπίτρεπτη ή ανάρμοστη συμπεριφορά στις συνεδριάσεις της Βουλής.

2. Η ανάκληση στην τάξη μπορεί να μην επιβληθεί από τον Πρόεδρο, αν ο Βουλευτής ανακαλέσει όσα είπε ή εκφράσει τη λύπη του για όσα έπραξε ή δώσει επαρκείς εξηγήσεις για τη στάση του και αυτές κριθούν ικανοποιητικές.

3. Αν μετά την ανάκλησή του στην τάξη ο Βουλευτής προβεί σε ικανοποιητική επανόρθωση, ο Πρόεδρος που τον είχε ανακαλέσει στην τάξη δίνει εντολή να διαγραφούν από τα Πρακτικά τα επίμαχα σημεία της ανεπίτρεπτης ή ανάρμοστης συμπεριφοράς του, της ανάκλησης στην τάξη και της σχετικής συζήτησης.

Στέρηση του λόγου

Άρθρο 79

1. Αν ο Βουλευτής που ανακλήθηκε στην τάξη, κατά τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου, συνεχίζει την ανεπίτρεπτη ή ανάρμοστη συμπεριφορά του, ο Πρόεδρος μπορεί να του στερήσει το λόγο έως το τέλος της συζήτησης του θέματος κατά την οποία ανέκυψε το ζήτημα και, σε σοβαρές περιπτώσεις, με απόφαση της Βουλής, έως το τέλος της συνεδρίασης.

2. Πριν του στερήσει το δικαίωμα του λόγου, ο Πρόεδρος εγείρεται από τη θέση του και καλεί το Βουλευτή να σταματήσει αμέσως τη συνεχιζόμενη ανεπίτρεπτη ή ανάρμοστη συμπεριφορά του. Αν δεν συμμορφωθεί, ο

Πρόεδρος απαγγέλλει την ποινή της στέρησης του δικαιώματος του λόγου.

Μομφή για αντικοινοβουλευτική συμπεριφορά

Άρθρο 80

1. Σε ιδιαίτερα σοβαρές περιπτώσεις ο Πρόεδρος της Βουλής μπορεί, κατά την κρίση του, αντί των πειθαρχικών μέτρων των προηγούμενων άρθρων, να διατυπώσει προς τη Βουλή πρόταση μομφής για αντικοινοβουλευτική συμπεριφορά εναντίον Βουλευτή που υπέπεσε ή επιμένει στην αναφερόμενη στο άρθρο 77 παρ. 3 ανεπίτρεπτη ή ανάρμοστη συμπεριφορά.

2. Μετά την πρόταση του Προέδρου για απόδοση μομφής, ο ενδιαφερόμενος καλείται να δώσει εξηγήσεις για πέντε (5) λεπτά της ώρας το πολύ, μετά τις οποίες, εάν ο Πρόεδρος διατηρεί την πρότασή του, η Βουλή αποφασίζει με ανάταση και χωρίς συζήτηση.

3. Η απόφαση της Βουλής για τη διατύπωση μομφής για αντικοινοβουλευτική συμπεριφορά εναντίον Βουλευτή συνεπάγεται αυτοδικαίως την περικοπή του ενός τετάρτου (1/4) της μηνιαίας αποζημίωσής του.

Προσωρινός αποκλεισμός από τις συνεδριάσεις

Άρθρο 81

1. Προσωρινός αποκλεισμός από τις συνεδριάσεις επι-

βάλλεται στο Βουλευτή που: α) συνεχίζει την ανεπίτρεπτη ή ανάρμοστη συμπεριφορά του, αν και διατυπώθηκε εναντίον του μομφή για αντικοινοβουλευτική συμπεριφορά· β) επιβάλλει ή προσπαθεί να επιβάλλει με βία ή απειλή βίας στη Βουλή ή σε μέλος της την ενέργεια ή την παράλειψη πράξης που ανάγεται στην αποστολή τους και γ) παρεμποδίζει με πρόθεση και με οποιονδήποτε τρόπο την ελεύθερη και αβίαστη διεξαγωγή της ψηφοφορίας.

2. Αμέσως μετά τη διάπραξη ενός από τα παραπάνωματα της προηγούμενης παραγράφου ο Πρόεδρος μπορεί ή να διατάξει την άμεση απομάκρυνση του υπαιτίου ή να τον καλέσει να δώσει εξηγήσεις και, αν τις κρίνει ανεπαρκείς, να διατάξει την απομάκρυνσή του.

3. Η Βουλή, κατά την αμέσως επόμενη από την απομάκρυνση του Βουλευτή συνεδρίαση, μπορεί μετά πρόταση του Προέδρου της ή του ενός εικοστού (1/20) του όλου αριθμού των Βουλευτών να επεκτείνει τον αποκλεισμό του υπαιτίου Βουλευτή από τις συνεδριάσεις της Βουλής έως δεκαπέντε ημέρες. Η σχετική απόφαση λαμβάνεται με ανάταση, αφού προηγουμένως ακουστούν ένας από τους υπέρ της πρότασης, ένας από τους εναντίον της και ο υπαίτιος Βουλευτής, καθένας για δέκα (10) λεπτά της ώρας.

4. Ο αποκλεισμός Βουλευτή από τις συνεδριάσεις της Βουλής συνεπάγεται αυτοδικαίως: α) τη στέρηση του δικαιώματος του Βουλευτή να μετέχει στις συνεδριάσεις της Ολομέλειας, του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής και των Επιτροπών της Βουλής για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί ο αποκλεισμός και β)

την περικοπή του ενός δευτέρου (1/2) της μηνιαίας βουλευτικής αποζημίωσής του.

5. Ο Βουλευτής στον οποίο επιβλήθηκε η πειθαρχική ποινή του αποκλεισμού από τις συνεδριάσεις της Βουλής δικαιούται να μετέχει μόνο στις ονομαστικές και μυστικές ψηφοφορίες. Μετά τη διεξαγωγή τους αποχωρεί αμέσως από την αίθουσα των συνεδριάσεων.

6. Ο Πρόεδρος της Βουλής δίνει τις απαραίτητες εντολές για την εκτέλεση των αποφάσεων των παραγράφων 2 και 3 με όλα τα μέσα που κρίνει πρόσφορα.

Ανάλογη εφαρμογή διατάξεων στις επιτροπές

Άρθρο 82

1. Οι διατάξεις των άρθρων 77 έως 81, όπως συμπληρώνονται και τροποποιούνται με τις επόμενες διατάξεις, εφαρμόζονται αναλόγως και στις συνεδριάσεις των επιτροπών της Βουλής.

*2. Οι διατάξεις των άρθρων 67, 68, 93, 99, 100 και 106 εφαρμόζονται αναλόγως και στις συνεδριάσεις των διαρκών επιτροπών όταν ασκούν νομοθετικό έργο κατά το άρθρο 72 παρ. 2 του Συντάγματος. Στην περίπτωση αυτή τα προβλεπόμενα στα άρθρα 67, 93, 99 και 106 ποσοστά βουλευτών ορίζονται στο 1/10 του όλου αριθμού των μελών της επιτροπής. Στις συνεδριάσεις αυτές μπορεί να παρίστανται και να λαμβάνουν το

**Προστέθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

λόγο, χωρίς δικαίωμα ψήφου εάν δεν είναι μέλη της επιτροπής, οι αναπληρωτές των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 97.

3. Ο αποκλεισμός Βουλευτή από τις συνεδριάσεις των επιτροπών της Βουλής συνεπάγεται τη στέρηση του δικαιώματος του Βουλευτή να μετέχει στις συνεδριάσεις αυτές.

4. Ο Βουλευτής που αποκλείστηκε από τις συνεδριάσεις των επιτροπών της Βουλής δικαιούται να μετέχει στις ψηφοφορίες τους. Μετά τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας αποχωρεί αμέσως από την αίθουσα των συνεδριάσεων.

Άδειες δίωξης Βουλευτών

***Άρθρο 83**

1. Οι αιτήσεις της εισαγγελικής αρχής για τη χορήγηση άδειας άσκησης ποινικής δίωξης κατά Βουλευτή, σύμφωνα με τα άρθρα 61 παρ.2 και 62 παρ. 1 του Συντάγματος, αφού ελεγχθούν από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, υποβάλλονται στη Βουλή δια του Υπουργού Δικαιοσύνης και καταχωρίζονται σε ιδιαίτερο βιβλίο κατά τη σειρά της υποβολής τους.

2. Οι αιτήσεις αυτές, αμέσως μετά την υποβολή τους, παραπέμπονται από τον Πρόεδρο της Βουλής στην Επιτροπή Κοινοβουλευτικής Δεοντολογίας του άρ-

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001), στις 18.6.2003 (ΦΕΚ 161 Α' /26.6.2003) και στις 16.7.2010 (ΦΕΚ 139 Α' /10.8.2010) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

θρου 43Α παρ. 1 περ. η´.

3. Η Επιτροπή, αφού ακούσει τον Βουλευτή του οποίου ζητείται η άρση της ασυλίας, εφόσον αυτός το επιθυμεί και τον οποίο σε κάθε περίπτωση προσκαλεί προς τούτο ο Πρόεδρος της Επιτροπής τρεις (3) τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συνεδρίασή της, ερευνά εάν η πράξη για την οποία ζητείται αυτή συνδέεται με την πολιτική ή κοινοβουλευτική δραστηριότητα του Βουλευτή ή η δίωξη, η μήνυση ή η έγκληση υποκρύπτει πολιτική σκοπιμότητα και σε αντίθετη περίπτωση εισηγείται την άρση της ασυλίας.

4. Η Επιτροπή δεν εξετάζει τη βασιμότητα της κατηγορίας κατά του Βουλευτή και συντάσσει σχετική έκθεση εντός της προθεσμίας που τάσσει το παραπεμπτικό έγγραφο του Προέδρου της Βουλής.

Η έκθεση της Επιτροπής είναι αιτιολογημένη.

5. Η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από την Κυβέρνηση την παράδοση των εγγράφων που θεωρεί αναγκαία για τη λήψη της απόφασής της. Η Κυβέρνηση μπορεί να αρνηθεί την παράδοσή τους μόνο για λόγους εθνικής άμυνας ή ασφάλειας. Στην περίπτωση αυτή, τα έγγραφα παραδίδονται στον Πρόεδρο της Βουλής, ο οποίος τα θέτει υπόψη του ενδιαφερόμενου Βουλευτή και των μελών της Επιτροπής. Μετά την περαίωση της όλης διαδικασίας, τα έγγραφα επιστρέφονται.

6. Οι αιτήσεις για την άρση της βουλευτικής ασυλίας εγγράφονται στην ημερήσια διάταξη της Ολομέλειας της Βουλής μετά την υποβολή της έκθεσης της Επιτροπής.

Σε κάθε περίπτωση οι αιτήσεις εγγράφονται υποχρε-

ωτικά στην ημερήσια διάταξη τουλάχιστον δέκα ημέρες πριν από την εκπονή των προθεσμιών που προβλέπονται από τα άρθρα 61 παρ.2 και 62 παρ.1 του Συντάγματος. Αν δεν υποβληθεί εμπροθέσμως η έκθεση της Επιτροπής, ο Πρόεδρος της Βουλής ορίζει από τα μέλη της Επιτροπής ανά έναν ειδικό αγορητή από την πλειοψηφία και τη μειοψηφία, οι οποίοι αναφέρονται μόνο στα γεγονότα που μνημονεύονται στην αίτηση άρσης της ασυλίας.

7. Η Βουλή αποφασίζει, με ανάταση του χεριού ή έγερση, επί της αιτήσεως της εισαγγελικής αρχής, κατά τη διαδικασία του άρθρου 108 παρ. 1 εδάφ. δεύτερο. Ο λόγος δίνεται πάντα, εφόσον ζητηθεί, στον Βουλευτή στον οποίο αφορά η αίτηση και στους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων ή στους αναπληρωτές τους.

Οι διατάξεις των άρθρων 71 και 72 εφαρμόζονται αναλόγως.

Η Βουλή αποφασίζει με μυστική ψηφοφορία, αν αυτό ζητηθεί από τον Πρόεδρο της Βουλής ή τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Ομάδας στην οποία ανήκει ο Βουλευτής του οποίου ζητείται η άρση της ασυλίας.

8. Νέα αίτηση για δίωξη που στηρίζεται στα ίδια πραγματικά γεγονότα είναι απαράδεκτη.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄: ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΩΝ
ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ, ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΩΝ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΘΗΚΩΝ

Νομοθετική πρωτοβουλία

Άρθρο 84

1. Το δικαίωμα πρότασης νόμων ανήκει στη Βουλή και στην Κυβέρνηση.
2. Οι Βουλευτές υποβάλλουν στη Βουλή προτάσεις νόμων, τροπολογίες και προσθήκες.
3. Οι αρμόδιοι Υπουργοί υποβάλλουν στη Βουλή νομοσχέδια, τροπολογίες και προσθήκες.

**Κατάθεση και περιεχόμενο νομοσχεδίων
και προτάσεων νόμων**

Άρθρο 85

- *1. Τα νομοσχέδια και οι προτάσεις νόμων κατατίθενται στη Βουλή και καταχωρίζονται σε ιδιαίτερο βιβλίο κατά υπουργεία και κατά τη χρονολογική σειρά που κατατίθενται. Η κατάθεση γίνεται έως την ημέρα Πέμπτη και ώρα 20.00.
2. Τα νομοσχέδια και οι προτάσεις νόμων δεν πρέπει

**Τροποποιήθηκε στις 16.7.2010 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 139 Α΄ /10.8.2010)*

να περιέχουν διατάξεις άσχετες προς το κύριο αντικείμενό τους.

*3. Τα νομοσχέδια και οι προτάσεις νόμων συνοδεύονται υποχρεωτικώς από αιτιολογική έκθεση, που πρέπει να περιέχει τους λόγους και τους σκοπούς των προτεινόμενων ρυθμίσεων, καθώς και ολόκληρο το κείμενο των διατάξεων που αναφέρεται στο νομοσχέδιο ή την πρόταση νόμου ότι τροποποιούνται.

Τα νομοσχέδια συνοδεύονται, επίσης, υποχρεωτικά, από έκθεση αξιολόγησης των συνεπειών της ρύθμισης και από έκθεση επί της δημόσιας διαβούλευσης που έχει προηγηθεί της κατάθεσής τους. Έκθεση αξιολόγησης και έκθεση δημόσιας διαβούλευσης δεν απαιτούνται εάν το νομοσχέδιο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των ειδικών νομοθετικών διαδικασιών των άρθρων 111-112 και 114-123 ή εάν το νομοσχέδιο έχει χαρακτηριστεί από την Κυβέρνηση κατεπείγον. Στην τελευταία περίπτωση απαιτείται να συνοδεύεται από συνοπτική έκθεση αξιολόγησης.

4. Σε περίπτωση μερικής τροποποίησης διάταξης το κείμενο του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου πρέπει να περιέχει ολόκληρη τη διάταξη, όπως διαμορφώνεται με την τροποποίησή της σύμφωνα με το άρθρο 74 παρ. 4 του Συντάγματος.

**5. Κάθε νομοσχέδιο που συνεπάγεται επιβάρυνση του προϋπολογισμού πρέπει να συνοδεύεται από την

**Τροποποιήθηκε στις 16.7.2010 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 139 Α' /10.8.2010)*

***Τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) και στις 27.4.2009 (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους που ορίζει το άρθρο 75 παρ. 1 του Συντάγματος και, ανάλογα με το περιεχόμενό του, από: α) την ειδική έκθεση του αρμόδιου Υπουργού και του Υπουργού Οικονομικών που προβλέπει το άρθρο 75 παρ. 3 του Συντάγματος και β) τη γνωμοδότηση του Ελεγκτικού Συνεδρίου που ορίζει το άρθρο 73 παρ. 2 του Συντάγματος. Τα νομοσχέδια, με τα οποία γίνεται εναρμόνιση ευρωπαϊκών οδηγιών και προτύπων με το εθνικό δίκαιο, κατατίθενται συνοδευόμενα από στοιχεία που διευκολύνουν τη συζήτησή τους.

Για το περιεχόμενο των νομοσχεδίων που αφορούν τις εργασιακές σχέσεις, την κοινωνική ασφάλιση, τα φορολογικά μέτρα, καθώς και τη γενικότερη κοινωνικοοικονομική πολιτική, ιδίως σε θέματα περιφερειακής ανάπτυξης, επενδύσεων, εξαγωγών, προστασίας καταναλωτή και ανταγωνισμού, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (Ο.Κ.Ε.) διατυπώνει αιτιολογημένη γνώμη, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 1 του ν.2232/1994 (ΦΕΚ 140 Α'), όπως ισχύει κάθε φορά, η οποία υποβάλλεται στον Πρόεδρο της Βουλής το αργότερο μέχρι την έναρξη της συζήτησής τους στην Ολομέλεια ή στο Τμήμα Διακοπής των Εργασιών της Βουλής.

6. Κάθε πρόταση νόμου διαβιβάζεται στους αρμόδιους Υπουργούς, που έχουν υποχρέωση να απαντούν αν αυτή υπάγεται ή όχι στους περιορισμούς του άρθρου 73 παρ. 3 του Συντάγματος, καθώς και στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους για τη σύνταξη της έκθεσης

που ορίζει το άρθρο 75 παρ. 1 του Συντάγματος. Το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους υποχρεούται να υποβάλει στη Βουλή τη σχετική έκθεση μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την παραλαβή της πρότασης νόμου. Αν η προθεσμία αυτή περάσει άπρακτη, η πρόταση νόμου εισάγεται για συζήτηση και χωρίς έκθεση.

7. Τα νομοσχέδια, η αιτιολογική τους έκθεση και η ειδική έκθεση του άρθρου 75 παρ. 3 του Συντάγματος υπογράφονται από τους αρμόδιους Υπουργούς. Σε περίπτωση αλλαγής του αρμόδιου Υπουργού τα νομοσχέδια που έχουν κατατεθεί πρέπει να υιοθετηθούν από τον αντικαταστάτη του Υπουργού είτε με γραπτή δήλωση προς τον Πρόεδρο της Βουλής είτε με προφορική δήλωση προς τη Βουλή. Οι προτάσεις νόμων υπογράφονται από το Βουλευτή ή τους Βουλευτές που τις υποβάλλουν.

8. Η κατάθεση νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου ισχύει για όλη τη βουλευτική περίοδο με την επιφύλαξη των παραγράφων 2 και 3, αντίστοιχα, του επόμενου άρθρου.

Ανακοίνωση, εκτύπωση και διαγομή των σχεδίων και προτάσεων νόμων

Άρθρο 86

1. Τα νομοσχέδια και οι προτάσεις νόμων που υποβάλλονται στη Βουλή ανακοινώνονται κατά την πρώτη συνεδρίαση που ακολουθεί την κατάθεσή τους και κατόπιν μαζί με τις απαιτούμενες κατά το Σύνταγ-

μα και τον Κανονισμό εκθέσεις και γνωμοδοτήσεις τυπώνονται και διανέμονται στους Βουλευτές.

2. Τα νομοσχέδια μπορούν να αποσυρθούν από την Κυβέρνηση πριν από την ψήφισή τους στο σύνολο.

3. Η πρόταση νόμου μπορεί να αποσυρθεί από το Βουλευτή ή όλους τους Βουλευτές που την υπέβαλαν με γραπτή δήλωση προς τον Πρόεδρο της Βουλής ή με προφορική δήλωση προς τη Βουλή έως την έναρξη της ψηφοφορίας επί της αρχής.

4. Στην αρχή κάθε εβδομάδας ή δεκαπενθημέρου διανέμεται κατάλογος που περιέχει τα νομοσχέδια και τις προτάσεις νόμων που έχουν κατατεθεί, καθώς και πληροφορίες σχετικές με το σημείο όπου βρίσκονται.

Κατάθεση τροπολογιών

***Άρθρο 87**

1. Οι προσθήκες ή οι τροπολογίες υπογράφονται από τους Βουλευτές ή τους Υπουργούς που τις υποβάλλουν, κατατίθενται στην αρμόδια υπηρεσία της Βουλής και καταχωρίζονται σε ιδιαίτερο βιβλίο συνεχούς αρίθμησης, κατά χρονολογική σειρά κατάθεσής τους. Η κατάθεση την Παρασκευή γίνεται το αργότερο έως ώρα 13.00.

Η βεβαίωση της κατάθεσης των προσθηκών ή των τροπολογιών γίνεται από την αρμόδια υπηρεσία της

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και στις 16.7.2010 (ΦΕΚ 139 Α' /10.8.2010) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

Βουλής με τη σύνταξη, κάτω από το κείμενό τους, σχετικής πράξης, όπου σημειώνονται ο αριθμός, η ημερομηνία και η ώρα της κατάθεσης.

2. Προσθήκες ή τροπολογίες Βουλευτών και Υπουργών κατατίθενται τρεις τουλάχιστον ημέρες, πριν από την έναρξη της συζήτησης στην Ολομέλεια, στο Τμήμα Διακοπής των εργασιών της Βουλής ή στην αρμόδια διαρκή επιτροπή. Σε περίπτωση αμφισβήτησης ο Πρόεδρος ερωτά τη Βουλή, που αποφαινεται αποκλειστικά με ανάταση ή έγερση και χωρίς συζήτηση.

Περιεχόμενο, εκτύπωση και διανομή των τροπολογιών

Άρθρο 88

1. Οι τροπολογίες περιέχουν είτε τροποποιήσεις συγκεκριμένων άρθρων ή συγκεκριμένων διατάξεων νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου είτε προσθήκες νέων άρθρων ή διατάξεων.

*2. Πριν από το κείμενο κάθε τροπολογίας παρατίθεται σύντομη αιτιολογική έκθεση, όπου αναφέρονται οι λόγοι που επιβάλλουν τις προτεινόμενες μεταβολές. Τροπολογίες που υποβάλλονται από Υπουργούς συνοδεύονται και από συνοπτική έκθεση αξιολόγησης των συνεπειών της ρύθμισης.

3. Οι τροπολογίες πρέπει να σχετίζονται με το κύριο

**Τροποποιήθηκε στις 16.7.2010 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 139 Α' /10.8.2010)*

αντικείμενο του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου.

4. Οι τροπολογίες που προέρχονται από τη Βουλή πρέπει να είναι σύμφωνες με τη διάταξη του άρθρου 73 παρ. 3 του Συντάγματος.

5. Οι τροπολογίες που συνεπάγονται επιβάρυνση του προϋπολογισμού του Κράτους διαβιβάζονται πριν από τη συζήτησή τους στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, αν το ζητήσουν οι αρμόδιοι Υπουργοί. Σ' αυτήν την περίπτωση το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους υποχρεούται να υποβάλει στη Βουλή την έκθεσή του μέσα σε τρεις ημέρες από την παραλαβή τους. Μόνο αν η προθεσμία αυτή περάσει άπρακτη, οι τροπολογίες μπορούν να συζητηθούν και χωρίς την έκθεση.

6. Οι τροπολογίες τυπώνονται και διανέμονται στους Βουλευτές πριν από την έναρξη της συζήτησης κατ' άρθρο του αντίστοιχου νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄: ΤΑΚΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ**ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΗ – ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΨΗΦΙΣΗ ΤΩΝ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ****Παραπομπή στην αρμόδια επιτροπή****Άρθρο 89**

1. Τα νομοσχέδια και οι προτάσεις νόμων παραπέμπονται από τον Πρόεδρο της Βουλής για επεξεργασία και εξέταση στην αρμόδια διαρκή επιτροπή ή στην ειδική επιτροπή που συνιστάται για το σκοπό αυτόν.

*2. Τα νομοσχέδια και οι προτάσεις νόμων αρμοδιότητας περισσότερων του ενός υπουργείων, που υπάγονται σε διαφορετικές διαρκείς επιτροπές, παραπέμπονται για επεξεργασία και εξέταση στη διαρκή επιτροπή που, κατά την κρίση του Προέδρου της Βουλής, είναι αρμόδια για το κύριο αντικείμενό τους. Ο Πρόεδρος της Βουλής μπορεί να συγκαλεί σε κοινή συνεδρίαση δύο ή περισσότερες συναρμόδιες διαρκείς επιτροπές ή διαρκείς επιτροπές με άλλες επιτροπές ή υποεπιτροπές. Στην κοινή συνεδρίαση προεδρεύει ο αρχαιότερος σε βουλευτική θητεία Πρόεδρος τους.

**Τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α΄/2.7.2008)*

*3. Ο Πρόεδρος της Βουλής μπορεί, με σύμφωνη γνώμη της Διάσκεψης των Προέδρων, εκτιμώντας τις ανάγκες του νομοθετικού έργου, να παραπέμπει νομοσχέδια και προτάσεις νόμων σε οποιαδήποτε διαρκή επιτροπή, κατ' εξαίρεση των οριζόμενων στην παρ. 1. Στις περιπτώσεις αυτές με αποφάσεις του Προέδρου της Βουλής και ύστερα από σχετικές προτάσεις των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων μπορεί να γίνει αντικατάσταση μελών μεταξύ των διαφόρων επιτροπών. Ομοίως, με τη σύμφωνη γνώμη της Διάσκεψης, μπορεί νομοσχέδιο ή πρόταση νόμου που εμπίπτει στο άρθρο 72 παρ.2 του Συντάγματος να εισαχθεί για συζήτηση και ψήφιση στην Ολομέλεια.

*4. Κατά την παραπομπή νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου σε οποιαδήποτε διαρκή επιτροπή ο Πρόεδρος της Βουλής μπορεί να τάξει προθεσμία μέσα στην οποία πρέπει να υποβληθεί η έκθεση του άρθρου 91 παρ.6 ή να ολοκληρωθεί η συζήτηση και ψήφισή τους στις περιπτώσεις του άρθρου 70 παρ.2 του Συντάγματος.

5. Ο Πρόεδρος της αρμόδιας επιτροπής, αφού προηγουμένως συμβουλευτεί τους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, ορίζει τους εισηγητές της πλειοψηφίας και της μειοψηφίας και συγκαλεί τα μέλη της επιτροπής σε συνεδρίαση.

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

*6. Το έγγραφο της πρόσκλησης των μελών της επιτροπής σε συνεδρίαση πρέπει να ορίζει την ημερομηνία και την ώρα της συνεδρίασης, τα νομοσχέδια και τις προτάσεις νόμων που θα επεξεργαστεί και θα εξετάσει η επιτροπή και τα ονόματα των εισηγητών. Η πρόσκληση αυτή πρέπει να κοινοποιείται στα μέλη της επιτροπής τουλάχιστον τρεις ημέρες πριν από την ημέρα της πρώτης συνεδρίασης της επιτροπής. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και μετά προηγούμενη συνεννόηση με τον Πρόεδρο της Βουλής, η πρόσκληση μπορεί να κοινοποιείται και δύο τουλάχιστον ημέρες πριν από την ημέρα της πρώτης συνεδρίασης της επιτροπής.

**7. Εάν στην ημερήσια διάταξη περιλαμβάνονται και νομοσχέδια ή προτάσεις νόμων για τα οποία μπορεί να εφαρμοστεί το άρθρο 70 παρ.2 του Συντάγματος, την επιτροπή συγκαλεί ο Πρόεδρος της Βουλής. Στις περιπτώσεις αυτές ο Πρόεδρος της Βουλής μπορεί, για τις ανάγκες του νομοθετικού έργου, να αναθέτει τη διεύθυνση των συνεδριάσεων, εκτός από τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο της επιτροπής, και σε έναν ή περισσότερους Αντιπροέδρους της Βουλής, οι οποίοι έχουν δικαιώματα και υποχρεώσεις μέλους της επιτροπής, όχι όμως και δικαίωμα ψήφου, εκτός αν αναπληρώνουν μέλη της επιτροπής με τα οποία ανήκουν στην ίδια κοινοβουλευτική ομάδα.

**Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996)*
***Προστέθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

Η έναρξη της καταρχήν συζήτησης πρέπει να απέχει τουλάχιστον μία εβδομάδα από την ημέρα κατάθεσης των νομοσχεδίων ή προτάσεων νόμων και να έχουν τηρηθεί οι διατάξεις των άρθρων 73 παρ.2 , 3 και 5, 74 παρ.1, 2, 4 και 5 και 75 παρ.1 και 3 του Συντάγματος και 85 παρ.6 του Κανονισμού.

Αριθμός και διάρκεια των συνεδριάσεων των επιτροπών

Άρθρο 90

*1. Η επεξεργασία και εξέταση του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου γίνεται σε δύο στάδια, μεταξύ των οποίων μεσολαβεί διάστημα τουλάχιστον επτά (7) πλήρων ημερών. Κατά το πρώτο στάδιο διεξάγεται συζήτηση επί της αρχής και επί των άρθρων και κατά το δεύτερο στάδιο γίνεται δεύτερη ανάγνωση, συζήτηση και ψήφιση επί ενός εκάστου άρθρου. Στο διάστημα που μεσολαβεί ανάμεσα στα δύο στάδια, τα μέλη της επιτροπής μπορούν να υποβάλλουν στον Πρόεδρο της Επιτροπής εγγράφως προτάσεις και βελτιώσεις που διαβιβάζονται αμέσως στον αρμόδιο Υπουργό, ο οποίος λαμβάνει θέση επ' αυτών κατά τη δεύτερη ανάγνωση. Η επεξεργασία και εξέταση νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου σε δύο στάδια δεν απαιτείται για την περι-

**Προστέθηκε στις 16.7.2010 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 139 Α' /10.8.2010)*

πτωση κατάθεσης κατεπειγόντων νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων και για την περίπτωση που αυτά εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των ειδικών νομοθετικών διαδικασιών των άρθρων 111 επ..

*2. Ο συνολικός αριθμός των συνεδριάσεων κάθε διαρκούς επιτροπής για την επεξεργασία και την εξέταση του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου, καθορίζεται από τον Πρόεδρό της μετά προηγούμενη συνεννόηση με τον Πρόεδρο της Βουλής και δεν μπορεί να υπερβεί τις τέσσερις πλήρεις συνεδριάσεις, από τις οποίες η πρώτη διατίθεται για τη συζήτηση και ψήφιση επί της αρχής. Η τελευταία τουλάχιστον συνεδρίαση διατίθεται για τη δεύτερη ανάγνωση, συζήτηση και ψήφιση επί των άρθρων. Σε περίπτωση ακρόασης εξωκοινοβουλευτικών προσώπων η ψήφιση επί της αρχής του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου γίνεται στο τέλος της συνεδρίασης αυτής ή στην αρχή της αμέσως επόμενης συνεδρίασης.

**3. Σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις, αν η ιδιαίτερη έκταση και η σημασία του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου το δικαιολογεί, η επιτροπή, με την έγκριση του Προέδρου της Βουλής, μπορεί ν' αυξήσει τον αριθμό των συνεδριάσεων έως πέντε συνολικά.

**4. Σε περίπτωση που η επεξεργασία και εξέταση νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου διαρκέσει περισσότερες από μία συνεδριάσεις, η χρονική διάρκεια κάθε πλή-

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και στις 16.7.2010 (ΦΕΚ 139 Α' /10.8.2010) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

***Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

ρους συνεδρίασης της επιτροπής δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τρεις ώρες ούτε μεγαλύτερη από πέντε.

*5. Σε περίπτωση που ο προορισμένος κατά τις προηγούμενες παραγράφους χρόνος δεν επαρκέσει για την ολοκλήρωση της επεξεργασίας του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου, η επιτροπή με απόφασή της παρατείνει τη διάρκεια των συνεδριάσεων ή αυξάνει τον αριθμό τους ώστε να ολοκληρωθεί η επεξεργασία του, με την επιφύλαξη του άρθρου 89 παρ. 4. Για τις επιπλέον αυτές συνεδριάσεις δεν έχει εφαρμογή το άρθρο 37 παρ. 2.

6. Κάθε διαρκής επιτροπή μπορεί να επεξεργαστεί και να εξετάσει περισσότερα από ένα νομοσχέδια ή προτάσεις νόμων στην ίδια συνεδρίαση.

**7. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις που οι διαρκείς επιτροπές ασκούν νομοθετικό έργο, σύμφωνα με το άρθρο 70 παρ. 2 του Συντάγματος.

Συζήτηση στις διαρκείς επιτροπές

Άρθρο 91

1. Οι διαρκείς επιτροπές μπορούν να καθορίζουν τον τρόπο διεξαγωγής των συζητήσεών τους μέσα στο πλαίσιο του αριθμού των συνεδριάσεων και της τυχόν πρότασης ή απόφασης για ακρόαση εξωκοινοβουλευ-

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*
***Προστέθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

τικών προσώπων σύμφωνα με το άρθρο 38.

*2. Ο καθορισμός της διαδικασίας σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο αποφασίζεται ύστερα από εισήγηση του Προέδρου της επιτροπής. Στη σχετική συζήτηση μπορούν να πάρουν μέρος ένας Βουλευτής από κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα, καθώς και ένας από τους ανεξάρτητους, καθένας για τρία (3) λεπτά της ώρας.

3. Αν η επιτροπή για οποιονδήποτε λόγο δεν πάρει απόφαση σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 95 έως 103.

**4. Βουλευτής που δεν είναι μέλος διαρκούς επιτροπής μπορεί να παραστεί και να λάβει για πέντε (5) λεπτά της ώρας το λόγο επί της αρχής νομοσχεδίου που συζητείται σε αυτή κατά το άρθρο 70 παρ. 2 του Συντάγματος. Βουλευτής που έχει υποβάλει πρόταση νόμου ή τροπολογία μπορεί να παραστεί κατά τη συζήτησή τους στην αρμόδια επιτροπή της οποίας δεν είναι μέλος και να αναπτύξει προφορικά την πρόταση νόμου έως δέκα (10) λεπτά ή την τροπολογία έως τρία (3) λεπτά της ώρας.

5. Η προφορική ανάπτυξη συλλογικής πρότασης νόμου ή συλλογικής τροπολογίας γίνεται από το Βουλευτή που ορίζεται από τους λοιπούς Βουλευτές που συνυπογράφουν με κοινή δήλωσή τους προς τον Πρόε-

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

***Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993) και στις 6.12.2001(ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

δρο της διαρκούς επιτροπής αλλιώς, από το Βουλευτή που υπογράφει πρώτος τη συλλογική πρόταση νόμου ή τη συλλογική τροπολογία.

*6. Μετά την επεξεργασία και την εξέταση του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου η αρμόδια διαρκής επιτροπή συντάσσει και υποβάλλει προς τη Βουλή έκθεση, που υπογράφεται από τον Πρόεδρο και το Γραμματέα της επιτροπής και περιέχει: α) τον αριθμό και τη διάρκεια των συνεδριάσεων μέσα στις οποίες έγινε η επεξεργασία και η εξέταση του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου, καθώς και τα ονόματα των Βουλευτών που έλαβαν μέρος σ' αυτές· β) την πρόταση της επιτροπής για την αποδοχή ή την απόρριψη του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου ή την απόφασή της στις περιπτώσεις εφαρμογής του άρθρου 70 παρ. 2 του Συντάγματος και γ) τις τροποποιήσεις που έγιναν δεκτές και σε περίπτωση εκτεταμένων μεταβολών το κείμενο του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου όπως διαμορφώθηκε από την επιτροπή και έγινε δεκτό από τον αρμόδιο Υπουργό ή όπως ψηφίστηκε από την Επιτροπή στις περιπτώσεις εφαρμογής του άρθρου 70 παρ. 2 του Συντάγματος.

7. Η έκθεση της διαρκούς επιτροπής διανέμεται στους Βουλευτές τουλάχιστο δύο ημέρες πριν από την πρώτη συνεδρίαση της Βουλής που έχει οριστεί για τη συζήτηση του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου.

8. Αν ματαιωθεί η συνεδρίαση της Βουλής, αναβληθεί

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

η συζήτηση ή λήξουν οι εργασίες της συνόδου, δεν συντάσσεται νέα έκθεση ούτε διανέμεται εκ νέου η παλιά.

**Παραπομπή για νομοτεχνική επεξεργασία
στην επιστημονική υπηρεσία της Βουλής**

Άρθρο 92

1. Τα νομοσχέδια και οι προτάσεις νόμων μπορούν να παραπεμφθούν στην επιστημονική υπηρεσία που προβλέπεται από το άρθρο 65 παρ. 5 του Συντάγματος και το άρθρο 162 του Κανονισμού για νομοτεχνική επεξεργασία.

2. Η παραπομπή γίνεται από τον Πρόεδρο της Βουλής μετά σχετική πρόταση της αρμόδιας επιτροπής ή και ανεξάρτητα από τη διατύπωση τέτοιας πρότασης.

3. Η επιστημονική υπηρεσία επεξεργάζεται νομοτεχνικά το κείμενο μέσα στην προθεσμία που έχει τάξει σ' αυτήν ο Πρόεδρος της Βουλής και συντάσσει έκθεση με τις παρατηρήσεις της.

*4. Η έκθεση της επιστημονικής υπηρεσίας τυπώνεται και διανέμεται στους Βουλευτές δύο τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συνεδρίαση της επιτροπής κατά την οποία έχει προγραμματιστεί η συζήτηση.

5. Η παραπομπή των νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων στην επιστημονική υπηρεσία, καθώς και η μη υποβολή ή εκκνοή της προθεσμίας για την υποβολή του επεξεργασμένου κειμένου και της σχετικής έκθεσης,

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

δεν εμποδίζουν την εγγραφή τους στην ημερήσια διάταξη ή την εισαγωγή τους για συζήτηση.

**Β) ΕΓΓΡΑΦΗ ΣΤΗΝ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ
ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ**

Εγγραφή στην ημερήσια διάταξη

Άρθρο 93

1. Τα νομοσχέδια και οι προτάσεις νόμων εγγράφονται στην ημερήσια διάταξη μετά την υποβολή ή την πάροδο της προθεσμίας για την υποβολή της έκθεσης της αρμόδιας επιτροπής και αν έχουν τηρηθεί οι διατάξεις των άρθρων 73 παρ. 2, 3 και 5, 74 παρ. 1, 2, 4 και 5 και 75 παρ. 1 και 3 του Συντάγματος.

2. Η εγγραφή των νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων στην ημερήσια διάταξη γίνεται σε χρόνο ώστε η έναρξη της καταρχήν συζήτησης να απέχει τουλάχιστον τρεις ημέρες από την ημέρα της κατάθεσης ή της παρόδου της προθεσμίας υποβολής της έκθεσης της αρμόδιας επιτροπής.

3. Ο περιορισμός της προηγούμενης παραγράφου δεν ισχύει για νομοσχέδιο ή πρόταση νόμου που έχουν χαρακτηριστεί ως επείγοντα από τον αρμόδιο Υπουργό.

4. Η εγγραφή των νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων στην ημερήσια διάταξη, καθώς και η σειρά αναγραφής τους σ' αυτήν, γίνεται από τον Πρόεδρο της Βουλής με την επιφύλαξη του άρθρου 52.

5. Η Βουλή μπορεί, μετά αίτηση του αρμόδιου

Υπουργού ή του ενός τριακοστού (1/30) του όλου αριθμού των Βουλευτών, να αποφασίσει τη μεταβολή της σειράς συζήτησης των εγγεγραμμένων στην ημερήσια διάταξη νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων.

*6. Στη συζήτηση της αίτησης της προηγούμενης παραγράφου μετέχουν ο αρμόδιος Υπουργός ή ένας από τους Βουλευτές που την υπέβαλαν, ένας από τους αντιλόγοντες και οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, καθένας για τρία (3) λεπτά της ώρας. Η σχετική απόφαση λαμβάνεται αποκλειστικά με ανάταση ή έγερση.

**7. Νομοθετικό έργο που έχει αρχίσει και έχει διακοπεί εξαιτίας της λήξης της Συνόδου συνεχίζεται, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ.1 του άρθρου 72 του Συντάγματος, από το ίδιο σημείο από το Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής και το νομοθετικό έργο του Τμήματος αυτού από την Ολομέλεια της Βουλής.

Τρόπος συζήτησης

***** Άρθρο 94**

*1. Τα νομοσχέδια και οι προτάσεις νόμων συζητούνται και ψηφίζονται μία μόνο φορά καταρχήν, κατ'άρθρο και στο σύνολο σύμφωνα με τις διατάξεις του πα-

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

***Προστέθηκε στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996) και τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

****Καταργήθηκε η παρ. 3 και αναριθμήθηκαν οι λοιπές στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

ρόντος και των επόμενων άρθρων, με την εξαίρεση των περιπτώσεων που προβλέπονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 72 του Συντάγματος και με την επιφύλαξη της επόμενης παραγράφου.

*2. Ψηφισμένο νομοσχέδιο ή πρόταση νόμου που αναπέμπεται κατά το άρθρο 42 του Συντάγματος συζητείται και ψηφίζεται από την Ολομέλεια της Βουλής δύο φορές και σε δύο διαφορετικές συνεδριάσεις, που απέχουν μεταξύ τους δύο τουλάχιστον ημέρες: στην πρώτη συζήτηση καταρχήν και κατ'άρθρο και στη δεύτερη κατ'άρθρο και στο σύνολο.

3. Η καταρχήν και κατ'άρθρο συζήτηση γίνεται πάντοτε με βάση το κείμενο του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου όπως διαμορφώθηκε από την αρμόδια επιτροπή.

4. Για τις συζητήσεις και τη λήψη αποφάσεων εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 50 έως 83, αν δεν ορίζεται διαφορετικά από τις διατάξεις των άρθρων 95 έως 107.

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

Γ) ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΨΗΦΙΣΗ ΚΑΤΑΡΧΗΝ**Περιεχόμενο και έναρξη της καταρχήν
συζήτησης - σειρά ομιλητών****Άρθρο 95**

1. Η συζήτηση της αρχής νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου αναφέρεται αποκλειστικά στο σκοπό και στο περιεχόμενό τους.

*2. Η καταρχήν συζήτηση νομοσχεδίου αρχίζει με την προφορική ανάπτυξή του από τον αρμόδιο Υπουργό και της πρότασης νόμου με την προφορική ανάπτυξή της από το Βουλευτή που την υπογράφει. Σε περίπτωση που την πρόταση νόμου υπογράφουν περισσότεροι Βουλευτές εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 91 παρ. 5. Στη συνέχεια μιλούν οι εισηγητές, οι τυχόν ειδικοί αγορητές και τέλος οι Βουλευτές που έχουν εγγραφεί στον κατάλογο των ομιλητών της καταρχήν συζήτησης, με την επιφύλαξη του άρθρου 64 παρ. 2.

3. Σε περίπτωση απουσίας των εισηγητών ο Πρόεδρος μπορεί να αναθέσει την εισήγηση του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου σε μέλος της οικείας επιτροπής.

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

**Εγγραφή στον κατάλογο των ομιλητών της
καταρχήν συζήτησης**

Άρθρο 96

1. Η εγγραφή στον κατάλογο των ομιλητών της καταρχήν συζήτησης νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου γίνεται από την έναρξη της συζήτησης έως το τέλος της ομιλίας των εισηγητών.

2. Δικαίωμα δευτερολογίας στην καταρχήν συζήτηση νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου έχουν οι Βουλευτές που είχαν εγγραφεί στον κατάλογο των ομιλητών της προηγούμενης παραγράφου και εφόσον το ζητήσουν έως το τέλος της καταρχήν συζήτησης.

Διάρκεια των αγορεύσεων στην καταρχήν συζήτηση

Άρθρο 97

*1. Στην καταρχήν συζήτηση νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου η διάρκεια των αγορεύσεων δεν μπορεί να υπερβεί:

α) τα επτά (7) λεπτά της ώρας για τους Βουλευτές που έχουν εγγραφεί στον κατάλογο των ομιλητών

β) τα δεκαπέντε (15) λεπτά της ώρας για τους εισηγητές και τους ειδικούς αγορητές και τα δώδεκα (12) λεπτά της ώρας για τους αναπληρωτές εκπροσώπους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων.

**Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993), στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

*2. Με την επιφύλαξη της επόμενης παραγράφου, η διάρκεια αγόρευσης των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων δεν μπορεί να υπερβεί τα δεκαπέντε (15) λεπτά της ώρας και των Υπουργών τα δέκα (10) λεπτά της ώρας.

*3. Η διάρκεια αγόρευσης δεν μπορεί να υπερβεί τα είκοσι (20) λεπτά της ώρας για τους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, οι οποίες έχουν δύναμη τουλάχιστον ίση με το ένα έκτο (1/6) του όλου αριθμού των Βουλευτών, και τα δεκαοκτώ (18) λεπτά της ώρας για τους αρμόδιους Υπουργούς. Εάν ζητήσει το λόγο Υφυπουργός του ίδιου Υπουργείου, δικαιούται το μισό χρόνο ομιλίας του αρμόδιου Υπουργού.

**4. Οι Υπουργοί και οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων πέρα από το χρόνο των προηγούμενων παραγράφων ακούγονται όποτε ζητήσουν το λόγο για πέντε (5) λεπτά της ώρας την πρώτη φορά και για τρία (3) λεπτά της ώρας κάθε επόμενη φορά.

***5. Στη δευτερολογία της καταρχήν συζήτησης νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου η διάρκεια αγόρευσης των ομιλητών των παραγράφων 1, 2 και 3 περιορίζεται στο ένα δεύτερο (1/2) του χρόνου πρωτολογίας που έχει δικαίωμα καθένας τους. Οι αναπληρωτές εκπρό-

*Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993),

στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και στις 25.6.2008

(ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής

**Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993) και

στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) με αποφάσεις

της Ολομέλειας της Βουλής

***Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993) και

στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) και αναριθμήθηκε στις

6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) [καταργήθηκε η παρ. 5] με απο-

φάσεις της Ολομέλειας της Βουλής

σωποι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων στην καταρχήν συζήτηση έχουν δικαίωμα να τριτολογήσουν για τρία (3) λεπτά της ώρας.

*6. Με εξαίρεση την παρ. 4 του άρθρου 143, οι πρώην Πρωθυπουργοί, που διετέλεσαν Βουλευτές και Αρχηγοί Κόμματος σε Κυβερνήσεις που έλαβαν ψήφο εμπιστοσύνης της Βουλής και δεν μετέχουν στην Κυβέρνηση, ακούγονται όποτε ζητήσουν το λόγο για δεκαπέντε (15) λεπτά της ώρας κάθε φορά. Το ίδιο δικαίωμα έχουν και οι διατελέσαντες Πρόεδροι της Βουλής για δέκα (10) λεπτά της ώρας.

**7. Εάν έχει προηγηθεί αγόρευση Προέδρου Κοινοβουλευτικής Ομάδας και τον διαδεχθεί αναπληρωτής του, ο αναπληρωτής δικαιούται να δευτερολογήσει για έξι (6) λεπτά της ώρας και να τριτολογήσει για τρία (3) λεπτά της ώρας.

Ειδικοί αγορητές

Άρθρο 98

1. Στην καταρχήν συζήτηση των νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα μπορεί να ορίζει έναν ειδικό αγορητή. Κοινοβουλευτικές Ομάδες των οποίων η δύναμη είναι τουλάχιστον ίση με

**Προστέθηκε στις 14.5.1991 (ΦΕΚ 82 Α' /30.5.1991) και αναριθμήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) [καταργήθηκε η παρ. 5] με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

*** Προστέθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)*

το ένα πέμπτο (1/5) του όλου αριθμού των Βουλευτών μπορούν να ορίσουν έως δύο ειδικούς αγορητές.

2. Ο ορισμός των ειδικών αγορητών γίνεται με δήλωση των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων προς τον Πρόεδρο της Βουλής, που υποβάλλεται έως και την έναρξη της καταρχήν συζήτησης.

*3.

Προφανής εξάντληση του θέματος

Άρθρο 99

1. Η Βουλή μπορεί με απόφασή της να περιορίσει το χρόνο των αγορεύσεων των εγγεγραμμένων στον κατάλογο των ομιλητών της καταρχήν συζήτησης των νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων σύμφωνα με τους όρους των επόμενων παραγράφων.

2. Ο περιορισμός του χρόνου των αγορεύσεων μπορεί να ζητηθεί γραπτώς από το ένα δέκατο πέμπτο (1/15) του όλου αριθμού των Βουλευτών, αν έχει προφανώς εξαντληθεί η συζήτηση του θέματος.

**3. Στη συζήτηση της πρότασης της προηγούμενης παραγράφου μετέχουν ένας από τους Βουλευτές που υπογράφουν την πρόταση και ένας Βουλευτής από κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα, καθένας για τρία (3) λεπτά της ώρας. Η σχετική απόφαση λαμβάνεται αποκλειστικά με ανάταση ή έγερση.

**Καταργήθηκε στις 27.4.2009 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009)*

***Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

4. Μετά την απόφαση για τον περιορισμό του χρόνου των αγορεύσεων η διάρκεια των ομιλιών και των δευτερολογιών περιορίζεται στο ένα δεύτερο (1/2) του χρόνου που προβλέπεται στο άρθρο 97.

*5. Στους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και στους Υπουργούς επιτρέπεται η δευτερολογία για χρόνο που δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δέκα (10) λεπτά της ώρας.

Ζητήματα αντισυνταγματικότητας

Άρθρο 100

1. Ο Πρόεδρος της Βουλής και κάθε Βουλευτής ή μέλος της Κυβέρνησης μπορεί να ζητήσει, στο στάδιο της καταρχήν συζήτησης, να αποφανθεί η Βουλή αναφορικά με συγκεκριμένες αντιρρήσεις που προβάλλει για τη συνταγματικότητα νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου.

2. Στη συζήτηση της πρότασης της προηγούμενης παραγράφου μετέχουν ένας απ' αυτούς που τη διατύπωσαν, ένας από τους αντιλέγοντες, οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και οι αρμόδιοι Υπουργοί, καθένας για πέντε (5) λεπτά της ώρας. Η σχετική απόφαση λαμβάνεται αποκλειστικά με ανάταση ή έγερση.

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α/2.7.2008) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

**Δ) ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΨΗΦΙΣΗ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΩΝ****Τρόπος συζήτησης και ψήφισης των άρθρων και
των τροπολογιών**

* Άρθρο 101

1. Μετά την ψήφιση καταρχήν νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου αρχίζει η συζήτηση και ψήφιση των άρθρων και των τυχόν τροπολογιών.

2. Η συζήτηση και η ψήφιση των άρθρων γίνεται διαδοχικά και με τη σειρά που έχουν στο κείμενο του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου.

3. Οι τροπολογίες συζητούνται και ψηφίζονται από κοινού με το κείμενο του άρθρου στο οποίο αναφέρονται και με τη χρονολογική σειρά κατάθεσής τους. Τροπολογίες που δεν σχετίζονται με συγκεκριμένο άρθρο συζητούνται και ψηφίζονται με τη χρονολογική σειρά της κατάθεσής τους μετά το τέλος της κατ' άρθρο συζήτησης.

4. Η σειρά συζήτησης άρθρου ή τροπολογίας μπορεί να αλλάξει μόνο αν το ζητήσει η Κυβέρνηση.

5. Τροπολογίες που υποβλήθηκαν κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 73 παρ. 3 και 75 παρ. 2 του Συντάγματος δεν εισάγονται για συζήτηση ή ψήφιση. Σε περίπτωση αμφισβήτησης ο Πρόεδρος ερωτά τη Βουλή που αποφαινεται αποκλειστικά με ανάταση ή έγερση και χωρίς συζήτηση.

**Καταργήθηκε η παρ. 5 και οι λοιπές διατάξεις αναριθμήθηκαν στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

*6. Αμφισβητήσεις κατά το άρθρο 74 παρ. 5 εδ. γ' του Συντάγματος αναφορικά με το αν τροπολογία σχετίζεται με το κύριο αντικείμενο του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου υποβάλλονται από τον αρμόδιο Υπουργό ή γραπτώς από το ένα δέκατο (1/10) του συνολικού αριθμού των Βουλευτών. Στη συζήτηση των αμφισβητήσεων μετέχουν κατά περίπτωση ο αρμόδιος Υπουργός ή ο πρώτος από τους Βουλευτές που τις υπογράφουν και ένας από τους αντιλέγοντες, καθένας για τρία (3) λεπτά της ώρας. Η σχετική απόφαση λαμβάνεται αποκλειστικά με ανάταση ή έγερση.

7. Οι τροπολογίες που συνεπάγονται επιβάρυνση του προϋπολογισμού εισάγονται για συζήτηση μόνο μετά την υποβολή της έκθεσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους ή την πάροδο της προθεσμίας που προβλέπει το άρθρο 75 παρ. 1 και 2 του Συντάγματος.

8. Οι διατάξεις του Συντάγματος και του Κανονισμού που αναφέρονται στις τροπολογίες έχουν εφαρμογή και για τις προσθήκες.

Εγγραφή στον κατάλογο των ομιλητών της κατ' άρθρο συζήτησης

Άρθρο 102

1. Η εγγραφή στον κατάλογο των ομιλητών της συζήτησης άρθρου μπορεί να ζητηθεί από την έναρξη της

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

συζήτησης του άρθρου αυτού έως το τέλος της ομιλίας του τέταρτου κατά σειρά ομιλητή.

2. Εγγραφές που γίνονται μετά το τέλος της ομιλίας του τέταρτου ομιλητή και έως την ολοκλήρωση των πρωτολογιών κάθε άρθρου ισχύουν μόνο ως δευτερολογίες, που προτάσσονται από τις δευτερολογίες της επόμενης παραγράφου.

3. Δικαίωμα δευτερολογίας στην κατ' άρθρο συζήτηση έχουν μόνο όσοι πρωτολόγησαν και εφόσον το ζητήσουν έως το τέλος του σταδίου της δευτερολογίας κάθε άρθρου.

4. Η προηγούμενη παράγραφος εφαρμόζεται αναλόγως και για όσους είχαν εγγραφεί έγκαιρα να πρωτολογήσουν και κατά την εκφώνηση του ονόματός τους παραιτήθηκαν από την πρωτολογία.

Διάρκεια των ομιλιών στην κατ' άρθρο συζήτηση

***Άρθρο 103**

1. Στη συζήτηση των άρθρων η διάρκεια ομιλίας των εγγεγραμμένων στον κατάλογο των ομιλητών δεν μπορεί να υπερβεί τα τέσσερα (4) λεπτά της ώρας για την πρωτολογία και τα δύο (2) λεπτά της ώρας για τη δευτερολογία.

** Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993) και στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής.*

2. Στη συζήτηση της προηγούμενης παραγράφου οι Υπουργοί και οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων ακούγονται όποτε ζητήσουν το λόγο για τέσσερα (4) λεπτά της ώρας την πρώτη φορά και για τρία (3) λεπτά της ώρας κάθε επόμενη φορά. Οι αναπληρωτές των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων δικαιούνται επίσης να ομιλήσουν για τέσσερα (4) λεπτά την πρώτη φορά και για τρία (3) λεπτά μέχρι δύο, ακόμη, φορές.

*3. Εάν κατ' εξαίρεση η συζήτηση γίνεται κατά ενόητες άρθρων, ο χρόνος ομιλίας των παρ. 1 και 2 διπλασιάζεται. Η Βουλή ή η επιτροπή με πρόταση του Προέδρου μπορεί να αποφασίσει την περαιτέρω αύξηση του χρόνου ομιλίας.

Ε) ΨΗΦΙΣΗ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ

Χρόνος και τρόπος ψήφισης στο σύνολο

Άρθρο 104

1. Μετά την ψήφιση όλων των άρθρων και των τροπολογιών ακολουθεί η ψήφιση του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου στο σύνολο.

2. Αν κατά τη συζήτηση προστεθούν νέα άρθρα ή γίνουν δεκτές τροπολογίες, η ψήφιση του συνόλου αναβάλλεται για να ενταχθούν στο αρχικό κείμενο του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου τα άρθρα που

**Προστέθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

προστέθηκαν ή οι τροπολογίες που έγιναν δεκτές.

3. Η ένταξη των νέων άρθρων και των τροπολογιών στο αρχικό κείμενο γίνεται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της Βουλής με τη συνεργασία του αρμόδιου Υπουργού και την εποπτεία του Προέδρου της Βουλής.

4. Το συναρμολογημένο, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, κείμενο του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου ψηφίζεται στο σύνολό του μετά την πάροδο είκοσι τεσσάρων ωρών από τη διανομή του στους Βουλευτές.

5. Κατά την ψήφιση στο σύνολο του συναρμολογημένου κειμένου του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου δεν είναι επιτρεπτή καμία μεταβολή του, εκτός εάν αφορά αποκλειστικά είτε τη διόρθωση φραστικών ή νομοτεχνικών λαθών και αβλεψιών είτε την αρίθμηση των άρθρων και των διατάξεων και τις παραπομπές σε άλλες διατάξεις είτε βελτιώσεις γλωσσικές, γραμματικές, συντακτικές. Οι διορθώσεις ή βελτιώσεις αυτού του κειμένου δεν πρέπει να μεταβάλλουν την έννοιά του.

6. Το κείμενο του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου όπως ψηφίστηκε στο σύνολό του καταχωρίζεται στα Πρακτικά.

7. Ο Πρόεδρος της Βουλής εκδίδει και διαβιβάζει στους αρμόδιους Υπουργούς απόσπασμα των επικυρωμένων Πρακτικών που περιέχει το κείμενο του ψηφισμένου στο σύνολο νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου.

Επανασυζήτηση και ψήφιση νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων που απορρίφθηκαν από τη Βουλή

***Άρθρο 105**

1. Νομοσχέδιο ή πρόταση νόμου που απορρίφθηκαν κατά την ψήφισή τους στο σύνολο από την Ολομέλεια ή το Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής, επειδή δεν έλαβαν το προβλεπόμενο από τα άρθρα 67 και 70 παρ. 5 του Συντάγματος ελάχιστο ποσοστό ψήφων του όλου αριθμού των Βουλευτών, μπορούν να εισαχθούν για νέα συζήτηση και ψήφιση στην ίδια Σύνοδο ή στο Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής, αν στην ψηφοφορία εκείνη οι θετικές ψήφοι που είχαν λάβει ήταν περισσότερες από τις αρνητικές.

2. Νομοσχέδιο ή πρόταση νόμου της προηγούμενης παραγράφου μπορούν να εισαχθούν στη Βουλή μετά την πάροδο ενός μηνός.

ΣΤ) ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΤΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ

Προϋποθέσεις και διαδικασία

Άρθρο 106

1. Η Βουλή μπορεί μετά πρόταση του ενός δέκατου πέμπτου (1/15) του όλου αριθμού των Βουλευτών να αποφασίσει το κλείσιμο της καταρχήν ή κατ' άρθρο

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

συζήτησης νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου. Εξαιρούνται: α) νομοσχέδια και προτάσεις νόμων που συζητούνται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 107, 109 και 110· β) νομοσχέδια και προτάσεις εκλογικού νόμου· γ) ο προϋπολογισμός του Κράτους και δ) προτάσεις για την αναθεώρηση του Συντάγματος.

2. Η πρόταση για το κλείσιμο της καταρχήν συζήτησης νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου μπορεί να υποβληθεί μόνο αν έχει προηγηθεί αγόρευση δώδεκα τουλάχιστον ομιλητών. Στον αριθμό αυτόν συνυπολογίζονται οι εισηγητές, οι ειδικοί αγορητές και οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, αν έλαβαν το λόγο.

3. Στη συζήτηση της πρότασης της προηγούμενης παραγράφου μετέχουν ένας από τους Βουλευτές που την υπογράφουν και ένας Βουλευτής από κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα, καθένας για πέντε (5) λεπτά της ώρας. Η σχετική απόφαση λαμβάνεται αποκλειστικά με ανάταση ή έγερση.

4. Το κλείσιμο της καταρχήν συζήτησης νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου αποκλείεται αν έως το τέλος της συζήτησης της προηγούμενης παραγράφου υποβληθούν γραπτές αντιρρήσεις από το ένα τέταρτο (1/4) του όλου αριθμού των Βουλευτών. Οι Βουλευτές που υπογράφουν τις αντιρρήσεις πρέπει να είναι παρόντες· αλλιώς οι αντιρρήσεις τους δεν λαμβάνονται υπόψη.

5. Σε περίπτωση που μετά τη λήψη της απόφασης της παραγράφου 3 υπάρχουν Κοινοβουλευτικές Ομάδες που δεν έλαβαν μέρος στη συζήτηση ή έλαβαν μέρος, αλλά με

αριθμό ομιλητών μικρότερο από δύο, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, οι εισηγητές και οι ειδικοί αγορητές, ο λόγος δίνεται σε Βουλευτές των Κοινοβουλευτικών Ομάδων αυτών, κατά τη σειρά της εγγραφής τους στον κατάλογο των ομιλητών και εωσότου συμπληρωθεί ο αριθμός των δύο ομιλητών κατά Κοινοβουλευτική Ομάδα.

6. Οι διατάξεις των παραγράφων 2, 4 και 5 εφαρμόζονται αναλόγως και για το κλείσιμο της συζήτησης κατ' άρθρο. Η σχετική απόφαση λαμβάνεται αποκλειστικά με ανάταση ή έγερση και χωρίς συζήτηση.

Ζ) ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΝ

Προϋποθέσεις και διαδικασία

Άρθρο 107

*1. Με εξαίρεση τα νομοσχέδια και τις προτάσεις νόμων που σύμφωνα με το άρθρο 72 του Συντάγματος υπάγονται στην αρμοδιότητα της Ολομέλειας της Βουλής, τα λοιπά νομοσχέδια και οι προτάσεις νόμων μπορούν να εισαχθούν για συζήτηση και ψήφιση στη Βουλή με τη διαδικασία του παρόντος άρθρου (οργανωμένη συζήτηση), εφόσον η αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή τα έχει επεξεργαστεί σε τρεις τουλάχιστον πλή-

**Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996)*

ρεις συνεδριάσεις ή αν προηγήθηκε ακρόαση εξωκοινοβουλευτικών προσώπων κατά το άρθρο 38.

*2. Η Διάσκεψη των Προέδρων αποφασίζει για τη διεξαγωγή οργανωμένης συζήτησης αφού διαπιστώσει ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου.

3. Η Διάσκεψη των Προέδρων με πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων (4/5) των μελών της μπορεί ν' αποφασίσει την οργάνωση της συζήτησης νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου, και αν ακόμη η αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή δεν τα έχει επεξεργαστεί σε τρεις πλήρεις συνεδριάσεις ή δεν προηγήθηκε ακρόαση εξωκοινοβουλευτικών προσώπων.

**4. Εάν κατά την έναρξη της συζήτησης στη Βουλή προβληθούν αντιρρήσεις από το ένα εικοστό (1/20) του όλου αριθμού των Βουλευτών, η Βουλή μπορεί να αποφασίσει ότι δεν θα διεξαχθεί οργανωμένη συζήτηση, ακόμη και εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις των προηγούμενων παραγράφων. Στην περίπτωση αυτή η ολοκλήρωση της συζήτησης και της ψήφισης του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου γίνεται υποχρεωτικά στο συνολικό αριθμό συνεδριάσεων που έχει ήδη καθορίσει η Διάσκεψη των Προέδρων, σύμφωνα με την επόμενη παράγραφο.

*5. Η Διάσκεψη των Προέδρων συγχρόνως με την απόφασή της για διεξαγωγή οργανωμένης συζήτησης

**Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151Α' /8.7.1996)*
***Προστέθηκε στις 20.6.1996 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151Α' /8.7.1996)*

καθορίζει το συνολικό αριθμό των συνεδριάσεων που θα διατεθούν για την ολοκλήρωση της συζήτησης και της ψήφισης του νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου, καθώς και τη χρονική διάρκεια κάθε συνεδρίασης. Στο πλαίσιο του συνολικού χρόνου προσδιορίζει το χρόνο που θα διατεθεί για την καταρχήν και για την κατ' άρθρο συζήτηση.

6. Ο χρόνος που έχει προσδιορισθεί για την καταρχήν συζήτηση κατανέμεται από τη Διάσκεψη των Προέδρων μεταξύ των Κοινοβουλευτικών Ομάδων ως εξής: αρχικά διασφαλίζεται σε καθεμία από αυτές ίσος ελάχιστος χρόνος. Κατόπιν το άθροισμα του ελάχιστου ίσου χρόνου που διατέθηκε στις Κοινοβουλευτικές Ομάδες αφαιρείται από το συνολικό χρόνο που έχει καθορισθεί για την καταρχήν συζήτηση και το υπόλοιπο κατανέμεται στις Κοινοβουλευτικές Ομάδες ανάλογα με τη δύναμή τους. Η Διάσκεψη των Προέδρων καθορίζει επίσης για τους ανεξαρτήτους χρόνο ανάλογο με τον αριθμό τους σε συνδυασμό με το χρόνο που έχει διατεθεί στις Κοινοβουλευτικές Ομάδες.

7. Με την έναρξη της καταρχήν συζήτησης οι Κοινοβουλευτικές Ομάδες καταθέτουν στο Προεδρείο της Βουλής κατάλογο των ομιλητών της Ομάδας τους καθορίζοντας τη σειρά και τη διάρκεια της ομιλίας τους μαζί με τις ενδεχόμενες δευτερολογίες των εισηγητών μέσα στο πλαίσιο του χρόνου που αναλογεί στην Ομάδα τους. Η εγγραφή των ανεξαρτήτων στον κατάλογο των ομιλητών γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 96.

8. Η διάρκεια ομιλίας των Υπουργών, των Προέδρων

των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και των αναπληρωτών τους ορίζεται στο ένα δεύτερο (1/2) του χρόνου του άρθρου 97 και δεν υπολογίζεται στο συνολικό χρόνο που έχει διατεθεί σε κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα.

9. Το προεδρείο με βάση τους καταλόγους της παραγράφου 7 καταρτίζει ενιαίο κατάλογο καθορίζοντας τη σειρά των ομιλητών με πρόταξη των εισηγητών και ειδικών αγορητών εναλλάξ και σύμφωνα με τη σειρά των Κοινοβουλευτικών Ομάδων κατά το άρθρο 19 παρ. 1. Μετά την ολοκλήρωση της ομιλίας του τελευταίου ομιλητή του καταλόγου ακολουθεί δευτερολογία των εισηγητών για δέκα (10) λεπτά και η ψήφιση της αρχής του νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου.

10. Μέσα στο πλαίσιο του χρόνου που έχει προσδιοριστεί για την κατ' άρθρο συζήτηση η Διάσκεψη των Προέδρων καθορίζει την ενότητα ή τον αριθμό των άρθρων που θα συζητηθούν και ψηφιστούν σε κάθε συνεδρίαση ή σε ορισμένη χρονική διάρκεια συνεδρίασης. Η συζήτηση γίνεται για ολόκληρη την ενότητα ή τον αριθμό των άρθρων με ανάλογη εφαρμογή των προηγούμενων παραγράφων που ισχύουν για την καταρχήν συζήτηση.

11. Η διάρκεια της ομιλίας στην κατ' άρθρο συζήτηση των Υπουργών, Προέδρων Κοινοβουλευτικών Ομάδων και αναπληρωτών τους ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 103 παρ. 2.

12. Η συζήτηση των άρθρων ολοκληρώνεται με την ομιλία του τελευταίου ομιλητή του καταλόγου και η ψήφισή τους γίνεται ιδιαιτέρως για κάθε άρθρο στο τέλος της συνεδρίασης που έχει διατεθεί για τη συγκε-

κριμένη ενότητα ή τον αριθμό των άρθρων.

13. Αν η Διάσκεψη των Προέδρων αποφασίσει την οργάνωση της συζήτησης καθορίζει τη συνολική της διάρκεια, λαμβάνοντας υπόψη και τις τροπολογίες που έχουν κατατεθεί έως την προτεραία της σύγκλησής της. Για τροπολογίες που κατατέθηκαν μετά τον προγραμματισμό από τη Διάσκεψη των Προέδρων διατίθεται ο αναγκαίος για τη συζήτηση χρόνος με απόφαση της Βουλής ύστερα από πρόταση του Προέδρου.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ : ΣΥΝΟΠΤΙΚΕΣ
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ**

**Ψήφιση νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων
χωρίς ή με περιορισμένη συζήτηση**

Άρθρο 108

*1. Στην αρχή της συνεδρίασης και πριν από την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης η Βουλή μπορεί να ψηφίσει καταρχήν, κατ'άρθρο και στο σύνολο νομοσχέδια ή προτάσεις νόμων χωρίς συζήτηση. Αν προβληθούν αντιρρήσεις, ο Πρόεδρος καλεί το Βουλευτή ή τους Βουλευτές που τις διατύπωσαν να λάβουν το λόγο.

2. Η Βουλή μπορεί ύστερα από ομόφωνη πρόταση της Διάσκεψης των Προέδρων να ψηφίσει καταρχήν, κατ'άρθρο και στο σύνολο νομοσχέδια ή προτάσεις νόμων όπως κατατέθηκαν ή διαμορφώθηκαν από την αρμόδια επιτροπή χωρίς συζήτηση.

3. Τα νομοσχέδια και οι προτάσεις νόμων της προηγούμενης παραγράφου εγγράφονται κατά προτεραιότητα στην ημερήσια διάταξη με ρητή αναφορά της σχετικής ομόφωνης πρότασης της Διάσκεψης των Προέδρων.

4. Αν διατυπωθούν αντιρρήσεις, η Βουλή μπορεί να

**Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 με απόφαση της
Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996)*

αποφασίζει την ψήφιση των νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων της παραγράφου 2 ύστερα από περιορισμένη συζήτηση, που διεξάγεται στην ίδια ή σε άλλη συνεδρίαση.

*5. Στην περιορισμένη συζήτηση της προηγούμενης παραγράφου μπορούν να μετέχουν μόνο ο αρμόδιος Υπουργός, οι εισηγητές, οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και οι Βουλευτές που διατύπωσαν τις αντιρρήσεις για πέντε (5) λεπτά της ώρας ο καθένας.

**6. Νομοσχέδια και προτάσεις νόμων, που έγιναν ομοφώνως δεκτά ή με πλειοψηφία τεσσάρων πέμπτων (4/5) του όλου αριθμού των μελών της αρμόδιας διαρκούς επιτροπής, ψηφίζονται από τη Βουλή χωρίς συζήτηση, με ανάλογη εφαρμογή της παρ.1 του παρόντος άρθρου.

***7. Νομοσχέδιο ή πρόταση νόμου, που συζητήθηκε και ψηφίστηκε στην αρμόδια διαρκή επιτροπή, εισάγεται σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 72 του Συντάγματος στην Ολομέλεια σε μία συνεδρίαση και συζητείται και ψηφίζεται ενιαία επί της αρχής, επί των άρθρων και στο σύνολο. Στην περίπτωση αυτήν εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 104 παρ. 5, 6 και 7 και 107 παρ. 6, 7, 8, 9 εδάφιο πρώτο και 13.

*Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)

**Προστέθηκε στις 20.6.1996 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996)

***Προστέθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α/2.7.2008) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής

Κατεπείγοντα νομοσχέδια και προτάσεις νόμων**Άρθρο 109**

1. Τα νομοσχέδια και οι προτάσεις νόμων που χαρακτηρίζονται από την Κυβέρνηση ως κατεπείγοντα κατά το άρθρο 76 παρ. 4 του Συντάγματος παραπέμπονται αμέσως μετά την κατάθεσή τους στην αρμόδια επιτροπή. Ο Πρόεδρος της Βουλής ορίζει ανάλογη προθεσμία για την υποβολή της έκθεσης σύμφωνα με το άρθρο 89 παρ. 4.

2. Αν η επιτροπή αποδεχθεί το χαρακτηρισμό του κατεπείγοντος, προβαίνει στην επεξεργασία και την εξέταση του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου σε μία συνεδρίαση.

3. Αμέσως μετά την υποβολή της έκθεσης της επιτροπής ή την πάροδο της προθεσμίας για την υποβολή της, τα νομοσχέδια και οι προτάσεις νόμων της προηγούμενης παραγράφου εγγράφονται κατά προτεραιότητα στην ημερήσια διάταξη κατά παρέκκλιση του άρθρου 91 παρ. 7.

4. Η συζήτηση και ψήφιση των κατεπειγόντων νομοσχεδίων και κατεπειγουσών προτάσεων νόμων ολοκληρώνεται σε μία συνεδρίαση, που διαρκεί κατ' ανώτατο όριο δέκα ώρες.

5. Στην αρχή της συνεδρίασης η Βουλή μπορεί μετά πρόταση του Προέδρου της να καθορίσει το χρόνο που θα διατεθεί για την καταρχήν και την κατ' άρθρο συζήτηση.

6. Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν ληφθεί απόφαση της Βουλής σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο διατίθενται τέσσερις ώρες για την καταρχήν και έξι ώρες για την κατ' άρθρο συζήτηση.

7. Στην καταρχήν και στην κατ' άρθρο συζήτηση μετέχουν, εκτός από τους εισηγητές, ο Πρωθυπουργός ή ο αρμόδιος Υπουργός, οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και από ένας εκπρόσωπός τους. Η ομιλία τους περιορίζεται στο ένα δεύτερο (1/2) του χρόνου που προβλέπεται από τα άρθρα 97 και 103.

8. Μετά την εξάντληση του καταλόγου των ομιλητών της προηγούμενης παραγράφου και σε κάθε περίπτωση μετά τη συμπλήρωση του δεκαώρου κηρύσσεται περαιωμένη η συζήτηση σε οποιοδήποτε στάδιο και αν βρίσκεται και διεξάγεται η ψηφοφορία καταρχήν, κατ' άρθρο και στο σύνολο.

Νομοσχέδια και προτάσεις νόμων επείγοντος χαρακτήρα

Άρθρο 110

*1. Κατά την έναρξη της συζήτησης η Κυβέρνηση μπορεί να ζητήσει από τη Βουλή σύμφωνα με το άρθρο 76 παρ. 5 του Συντάγματος να καθορίσει με απόφασή της το συνολικό αριθμό των συνεδριάσεων μέσα στις οποίες θα γίνει η συζήτηση και η ψήφιση νομοσχεδίου ή

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

πρότασης νόμου που έχουν επείγοντα χαρακτήρα. Ο αριθμός των συνεδριάσεων αυτών δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος από τρεις με την επιφύλαξη της παραγράφου 3.

2. Στη συζήτηση της πρότασης της Κυβέρνησης μετέχουν ένας Βουλευτής για την υποστήριξη και ένας για την απόκρουσή της επί πέντε (5) λεπτά της ώρας καθένας. Τον ίδιο επίσης χρόνο έχουν και οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων. Η απόφαση της Βουλής λαμβάνεται αποκλειστικά με ανάταση ή έγερση.

3. Μετά πρόταση του ενός δεκάτου (1/10) του όλου αριθμού των Βουλευτών, η οποία υποβάλλεται είτε έως το τέλος της συζήτησης της προηγούμενης παραγράφου είτε κατά τη διάρκεια της τρίτης συνεδρίασης, η Βουλή μπορεί να παρατείνει τη συζήτηση του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου κατά δύο το πολύ συνεδριάσεις. Στην τελευταία περίπτωση εφαρμόζεται η παράγραφος 2.

4. Στην αρχή της συνεδρίασης η Βουλή μετά πρόταση του Προέδρου της καθορίζει τον αριθμό των συνεδριάσεων που θα διατεθούν για την καταρχήν και την κατ' άρθρο συζήτηση.

5. Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν ληφθεί απόφαση της Βουλής σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο διατίθενται μία συνεδρίαση για την καταρχήν και δύο συνεδριάσεις για την κατ' άρθρο συζήτηση, όταν ο συνολικός αριθμός των συνεδριάσεων έχει οριστεί σε τρεις. Πέρα από τις τρεις διατίθενται δύο συνεδριάσεις για την καταρχήν και οι λοιπές για την κατ' άρθρο

συζήτηση όταν η σχετική απόφαση για τον αριθμό των συνεδριάσεων έχει ληφθεί στην αρχή της πρώτης συνεδρίασης.

*6. Κατά τη συζήτηση νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων επείγοντος χαρακτήρα η διάρκεια της ομιλίας στην καταρχήν συζήτηση των Υπουργών, των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και των εισηγητών, ορίζεται σε δεκαπέντε (15) λεπτά της ώρας, των ειδικών αγορητών σε οκτώ (8) λεπτά της ώρας και των εγγεγραμμένων στον κατάλογο των ομιλητών Βουλευτών σε πέντε (5) λεπτά της ώρας. Στην κατ' άρθρο συζήτηση η διάρκεια της ομιλίας ορίζεται για όλους τους ομιλητές σε τρία (3) λεπτά της ώρας.

*7. Στα νομοσχέδια και στις προτάσεις νόμων που συζητούνται με τη διαδικασία του παρόντος άρθρου, δευτερολογίες επιτρέπονται μόνο στην καταρχήν συζήτηση στους εισηγητές για δέκα (10) και στους ειδικούς αγορητές για πέντε (5) λεπτά της ώρας.

8. Η συζήτηση των νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων, που διεξάγεται σύμφωνα με το άρθρο αυτό, τερματίζεται τη δωδεκάτη νυχτερινή ώρα της τελευταίας συνεδρίασης και πάντως το αργότερο με τη συμπλήρωση έξι ωρών από την έναρξή της.

**Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993) και στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄: ΕΙΔΙΚΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ**Νομοσχέδια και προτάσεις νόμων για τη σύσταση ειδικών επιτροπών σύνταξης και κύρωσης κωδίκων****Άρθρο 111**

1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 118 παρ. 6, τα νομοσχέδια και οι προτάσεις νόμων με τα οποία συνιστώνται ειδικές επιτροπές για τη σύνταξη κωδίκων ή για την κωδικοποίηση διατάξεων που υπάρχουν σύμφωνα με το άρθρο 76 παρ. 6 και 7 του Συντάγματος πρέπει να περιέχουν απαραίτητως διατάξεις σχετικές με τη σύσταση, σύνθεση, συγκρότηση, καθώς και κάθε άλλο θέμα που αφορά το έργο και τη λειτουργία των ειδικών αυτών επιτροπών.

2. Ειδικές επιτροπές για τη σύνταξη ενός ή περισσότερων κωδίκων διαφορετικού αντικειμένου μπορούν να συσταθούν με το ίδιο νομοσχέδιο ή την ίδια πρόταση νόμου.

3. Κατά την επιψήφιση δικαστικών ή διοικητικών κωδίκων και κατά την κωδικοποίηση διατάξεων που υπάρχουν σύμφωνα με το άρθρο 76 παρ. 6 και 7 του Συντάγματος η συζήτηση γίνεται μία φορά καταρχήν και κατόπιν ακολουθεί ψήφιση στο σύνολο.

**Νομοσχέδια και προτάσεις νόμων για κύρωση
διεθνών συνθηκών ή συμβάσεων**

Άρθρο 112

1. Η Βουλή εγκρίνει ή απορρίπτει τα νομοσχέδια και τις προτάσεις νόμων που κυρώνουν διεθνείς συνθήκες ή διεθνείς συμβάσεις χωρίς μεταβολές του περιεχομένου των συνθηκών και συμβάσεων.

2. Η κύρωση των νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων της προηγούμενης παραγράφου γίνεται με τη διαδικασία του άρθρου 108.

3. Η προηγούμενη παράγραφος δεν εφαρμόζεται για τα νομοσχέδια και τις προτάσεις νόμων που αφορούν την κύρωση συμβάσεων σύμφωνα με τα άρθρα 27 και 28 παρ. 2 και 3 του Συντάγματος.

**Νομοσχέδια για την κύρωση πράξεων
νομοθετικού περιεχομένου**

Άρθρο 113

1. Τα νομοσχέδια που αφορούν την κύρωση πράξεων νομοθετικού περιεχομένου κατά το άρθρο 44 παρ. 1 του Συντάγματος εγγράφονται κατά προτεραιότητα στην ημερήσια διάταξη της Βουλής.

2. Τα νομοσχέδια της προηγούμενης παραγράφου περιέχουν απαραίτητα ένα άρθρο που κυρώνει αυτούσια την πράξη νομοθετικού περιεχομένου. Μπορούν

επίσης να προστεθούν και διατάξεις που ρυθμίζουν θέματα σχετικά με την κυρούμενη πράξη.

Νομοσχέδια και προτάσεις νόμων που αναπέμπονται στη Βουλή

Άρθρο 114

1. Τα νομοσχέδια και οι προτάσεις νόμων που έχουν ψηφιστεί και αναπέμπονται στη Βουλή, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 42 του Συντάγματος, καθώς και το σχετικό έγγραφο του Προέδρου της Δημοκρατίας για την αναπομπή διανέμονται στους Βουλευτές μέσα σε τρεις ημέρες από την παραλαβή τους.

*2. Τα νομοσχέδια ή οι προτάσεις νόμων που αναπέμπονται εγγράφονται απευθείας και κατά προτεραιότητα στην ημερήσια διάταξη της Ολομέλειας της Βουλής και συζητούνται κατά τη διαδικασία του άρθρου 76 παρ. 2 του Συντάγματος και του άρθρου 94 παρ. 2 του Κανονισμού.

3. Η επιψήφιση γίνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών.

Προτάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος

Άρθρο 115

1. Η πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου με την οποία ζητείται η διεξαγωγή δημοψηφίσματος για κρι-

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

σιμο εθνικό θέμα σύμφωνα με το άρθρο 44 παρ. 2 εδ. α' του Συντάγματος κατατίθεται στη Βουλή, τυπώνεται και διανέμεται στους Βουλευτές και εγγράφεται κατά προτεραιότητα στην ημερήσια διάταξη.

2. Η πρόταση πρέπει να αναφέρει το εθνικό θέμα για το οποίο ζητείται η διεξαγωγή δημοψηφίσματος, καθώς και την προθεσμία διενέργειάς του και να προσδιορίζει με σαφήνεια το ερώτημα ή τα ερωτήματα στα οποία θα απαντήσει ο λαός.

3. Η πρόταση συζητείται με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 95 έως 100.

4. Η ψηφοφορία για την αποδοχή ή μη της πρότασης είναι ονομαστική και αφορά το κείμενο της πρότασης όπως κατατέθηκε ή διαμορφώθηκε κατά τη συζήτηση στη Βουλή.

5. Η πρόταση εγκρίνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών.

6. Η απόφαση της Βουλής που δέχεται την πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος δημοσιεύεται με παραγγελία του Προέδρου της Βουλής στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως το αργότερο μέσα σε δέκα ημέρες.

Προτάσεις Βουλευτών για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος

Άρθρο 116

1. Η πρόταση των δύο πέμπτων (2/5) του όλου αριθμού των Βουλευτών με την οποία ζητείται σύμφωνα με

το άρθρο 44 παρ. 2 εδ. β' του Συντάγματος η διεξαγωγή δημοψηφίσματος για ψηφισμένο νομοσχέδιο που ρυθμίζει σοβαρό κοινωνικό ζήτημα κατατίθεται στη Βουλή, τυπώνεται και διανέμεται στους Βουλευτές και εγγράφεται κατά προτεραιότητα στην ημερήσια διάταξη.

2. Η πρόταση πρέπει να αναφέρει το συγκεκριμένο νομοσχέδιο για το οποίο ζητείται η διεξαγωγή δημοψηφίσματος.

3. Η συζήτηση της πρότασης διεξάγεται με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 95 έως 100 και ολοκληρώνεται μέσα σε τρεις συνεδριάσεις.

4. Η ψηφοφορία για την αποδοχή ή μη της πρότασης είναι ονομαστική.

5. Η πρόταση εγκρίνεται με την πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του όλου αριθμού των Βουλευτών.

6. Η απόφαση της Βουλής που δέχεται την πρόταση Βουλευτών για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος πρέπει να περιέχει με σαφήνεια το ερώτημα ή τα ερωτήματα που θα τεθούν στο λαό και να αναφέρει την προθεσμία μέσα στην οποία θα γίνει η προκήρυξη του δημοψηφίσματος.

7. Η παράγραφος 6 του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζεται και για την απόφαση της Βουλής που αναφέρεται στο παρόν άρθρο.

8. Η προκήρυξη του δημοψηφίσματος γίνεται με προεδρικό διάταγμα που προσυπογράφεται από τον Πρόεδρο της Βουλής.

Κήρυξη της επικράτειας σε κατάσταση πολιορκίας**Άρθρο 117**

1. Η πρόταση της Κυβέρνησης προς τη Βουλή για να αποφασίσει σύμφωνα με το άρθρο 48 παρ. 1 του Συντάγματος την εφαρμογή του νόμου για την κατάσταση πολιορκίας, τη σύσταση εξαιρετικών δικαστηρίων και την αναστολή άρθρων του Συντάγματος μπορεί να υποβληθεί και χωρίς εγγραφή στην ημερήσια διάταξη. Η πρόταση συζητείται και ψηφίζεται μέσα σε μία μόνο συνεδρίαση, σύμφωνα με το άρθρο 48 παρ. 6 του Συντάγματος. Με την ίδια απόφαση της Βουλής ορίζεται η διάρκεια ισχύος των επιβαλλόμενων μέτρων, η οποία δεν μπορεί να υπερβεί τις δεκαπέντε ημέρες.

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου ισχύουν και για να αποφασίσει η Βουλή την έγκριση του προεδρικού διατάγματος που προβλέπει η παρ. 2 του άρθρου 48 του Συντάγματος. Το αργότερο τη δεκάτη πέμπτη ημέρα από την έκδοση του διατάγματος αυτού η Βουλή συνέρχεται για να αποφασίσει την έγκρισή του, ακόμη και αν είχε λήξει η βουλευτική περίοδος ή η Βουλή είχε διαλυθεί.

3. Πριν ακόμη λήξει η προθεσμία διάρκειας των μέτρων των παραγράφων 1 και 2, η Βουλή μπορεί να αποφασίζει την παράτασή της για ένα δεκαπενθήμερο κάθε φορά. Στην περίπτωση αυτήν εφαρμόζονται οι διατάξεις των δύο προηγούμενων παραγράφων.

4. Οι ψηφοφορίες για τις αποφάσεις των παραγρά-

φων 1 έως 3 είναι πάντοτε ονομαστικές. Για την απόφαση της παραγράφου 1 απαιτείται πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνολικού αριθμού των Βουλευτών. Για τις αποφάσεις των παραγράφων 2 και 3 αρκεί η απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των Βουλευτών.

5. Η απόφαση της Βουλής της παραγράφου 1 δημοσιεύεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Οι αποφάσεις των παραγράφων 2 και 3 δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως με πράξη του Προέδρου της Βουλής.

Προτάσεις για τροποποίηση του Κανονισμού της Βουλής

Άρθρο 118

1. Οι προτάσεις για τροποποίηση του Κανονισμού υποβάλλονται από τον Πρόεδρό της ή τους Βουλευτές στη Βουλή και παραπέμπονται στην Επιτροπή Κανονισμού για επεξεργασία και εξέταση.

2. Η Επιτροπή Κανονισμού υποβάλλει στη Βουλή σχέδια μεταβολής του Κανονισμού με τις προσθήκες και τις τροποποιήσεις που κρίνει αναγκαίες. Τα σχέδια αυτά εγγράφονται σε ειδική ημερήσια διάταξη, συζητούνται και ψηφίζονται από την Ολομέλεια της Βουλής σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 76 του Συντάγματος.

3. Η απόφαση της Βουλής που τροποποιεί διατάξεις

του Κανονισμού δημοσιεύεται με παραγγελία του Προέδρου της Βουλής στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως μέσα σε ένα μήνα από την ψήφισή της.

4. Μετά κάθε τροποποίηση η Επιτροπή Κανονισμού προβαίνει στην ένταξη των νέων διατάξεων στο αρχικό κείμενο σημειώνοντας τη σχετική απόφαση της Βουλής με την οποία θεσπίστηκαν.

5. Σε περίπτωση εκτεταμένων μεταβολών η Επιτροπή Κανονισμού προβαίνει με απόφασή της στην κωδικοποίηση των παλαιών και νέων διατάξεων. Κατά την κωδικοποίηση επιτρέπονται: α) η αναδιάταξη γενικά της ύλης, η μεταβολή της σειράς των άρθρων, παραγράφων και εδαφίων, η σύμπτυξη και διαίρεσή τους και η δημιουργία νέων· β) οι φραστικές μεταβολές που δεν αλλάζουν το νόημα των παλαιών και νέων διατάξεων. Η μνεία των αποφάσεων της Βουλής με τις οποίες θεσπίστηκαν τα άρθρα ή οι επί μέρους διατάξεις τους είναι υποχρεωτική.

6. Οι διατάξεις του Κανονισμού της Βουλής που αναφέρονται στην οργάνωση και τη λειτουργία των υπηρεσιών της (Μέρος Β' - Προσωπικό) τροποποιούνται με προτάσεις του Προέδρου της Βουλής. Οι προτάσεις αυτές εισάγονται για συζήτηση στη Βουλή ύστερα από επεξεργασία τους από την Επιτροπή Κανονισμού της Βουλής. Η συζήτηση και η ψήφισή τους γίνονται με τη διαδικασία των κωδίκων.

Προτάσεις για την αναθεώρηση του Συντάγματος**Άρθρο 119**

1. Οι προτάσεις για την αναθεώρηση του Συντάγματος υποβάλλονται γραπτώς στη Βουλή από πενήντα τουλάχιστο Βουλευτές, προσδιορίζουν τις αναθεωρητέες διατάξεις και συνοδεύονται από αιτιολογική έκθεση.

*2. Μετά την υποβολή τους οι προτάσεις για την αναθεώρηση του Συντάγματος ανακοινώνονται στη Βουλή, κατόπιν τυπώνονται, διανέμονται στους Βουλευτές και παραπέμπονται για εξέταση σε Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, που συνιστάται από τον Πρόεδρο της Βουλής.

3. Για τη σύσταση, τη συγκρότηση, τη σύνθεση και τη λειτουργία της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 31 έως 41, εκτός από τη διάταξη του άρθρου 37 παρ. 2.

4. Η Βουλή με απόφασή της, που λαμβάνεται μετά πρόταση του Προέδρου της και με τη συνήθη πλειοψηφία του άρθρου 67 του Συντάγματος, ορίζει προθεσμία για την υποβολή της έκθεσης της Επιτροπής Αναθεώρησης. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παρατείνεται με νεότερες αποφάσεις της Βουλής. Συζήτηση γίνεται κατά τον ορισμό της αρχικής προθεσμίας και τερματίζεται σε μία συνεδρίαση.

**Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996)*

5. Μετά την υποβολή ή την πάροδο της προθεσμίας για την υποβολή της έκθεσης της Επιτροπής για την αναθεώρηση του Συντάγματος οι σχετικές προτάσεις εγγράφονται σε ειδική ημερήσια διάταξη και συζητούνται από την Ολομέλεια της Βουλής με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 95 έως 104. Η συζήτηση αναφέρεται αποκλειστικά στην ανάγκη της αναθεώρησης και στις αναθεωρητέες διατάξεις.

6. Η απόφαση της Βουλής που διαπιστώνει την ανάγκη αναθεώρησης του Συντάγματος και καθορίζει ειδικά τις αναθεωρητέες διατάξεις λαμβάνεται με δύο ονομαστικές ψηφοφορίες, που απέχουν μεταξύ τους έναν τουλάχιστο μήνα και με τις πλειοψηφίες που ορίζονται από το άρθρο 110 παρ. 2 και 4 του Συντάγματος. Η δεύτερη ψηφοφορία αφορά τις ίδιες διατάξεις που εγκρίθηκαν κατά την πρώτη ψηφοφορία.

7. Καθεμιά από τις ονομαστικές ψηφοφορίες της προηγούμενης παραγράφου διεξάγεται μετά την ολοκλήρωση της συζήτησης και για όλες τις αναθεωρητέες διατάξεις ταυτοχρόνως με σημείωση της ψήφου των Βουλευτών χωριστά για κάθε διάταξη.

8. Αν η Βουλή έχει αποφασίσει την αναθεώρηση, ο Πρόεδρος της επόμενης Βουλής στην αρχή της πρώτης συνόδου συνιστά Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος για την επεξεργασία του περιεχομένου των αναθεωρητέων διατάξεων που έχουν καθοριστεί από την απόφαση της Βουλής την αναφερόμενη στην παράγραφο 6.

9. Για τη σύσταση της Επιτροπής της προηγούμενης παραγράφου, την προθεσμία υποβολής της έκθεσής

της και την εγγραφή του θέματος στην ημερήσια διάταξη εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των παραγράφων 2 έως 5 του παρόντος άρθρου. Η συζήτηση αναφέρεται στο περιεχόμενο των αναθεωρητέων διατάξεων.

10. Η απόφαση της Βουλής που περιέχει τις αναθεωρούμενες διατάξεις λαμβάνεται με μία και μόνη ονομαστική ψηφοφορία, που διεξάγεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 7 του άρθρου αυτού και με τις πλειοψηφίες που προβλέπονται από το άρθρο 110 παρ. 3 και 4 του Συντάγματος.

Προϋπολογισμός εξόδων και ισολογισμός - απολογισμός της Βουλής

Άρθρο 120

1. Ο προϋπολογισμός εξόδων και ο ισολογισμός - απολογισμός της Βουλής συντάσσονται από την αρμόδια υπηρεσία της και συζητούνται και ψηφίζονται από την Ολομέλεια της Βουλής.

2. Ο προϋπολογισμός της Βουλής περιέχει τα έξοδά της για το επόμενο οικονομικό έτος και ψηφίζεται σε κάθε τακτική σύνοδο.

3. Ο προϋπολογισμός της Βουλής συνοδεύεται από έκθεση της επιτροπής οικονομικών της Βουλής, τυπώνεται, διανέμεται στους Βουλευτές και εγγράφεται κατά προτεραιότητα στην ημερήσια διάταξη.

*4. Ο προϋπολογισμός της Βουλής εισάγεται για συ-

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

ζήτηση και ψήφιση από τον Πρόεδρο της Βουλής τουλάχιστον σαράντα ημέρες πριν από την έναρξη του οικονομικού έτους και σε κάθε περίπτωση πριν από την ψήφιση του γενικού προϋπολογισμού του Κράτους. Αν το οικονομικό έτος αρχίσει χωρίς να έχει ψηφιστεί ο αντίστοιχος προϋπολογισμός, οι δαπάνες του νέου οικονομικού έτους ενεργούνται σύμφωνα με τον προϋπολογισμό του προηγούμενου οικονομικού έτους.

5. Η συζήτηση και ψήφιση του προϋπολογισμού της Βουλής γίνεται μία μόνο φορά καταρχήν, κατά κατηγορίες εξόδων και στο σύνολο.

6. Ο προϋπολογισμός της Βουλής που εγκρίνεται με απόφασή της είναι υποχρεωτικά εκτελεστός και καταχωρίζεται χωρίς καμία μεταβολή στο γενικό προϋπολογισμό του Κράτους.

7. Η εκτέλεση του προϋπολογισμού της Βουλής ανήκει αποκλειστικά στη Βουλή και είναι ανεξάρτητη από την εκτέλεση του γενικού προϋπολογισμού του Κράτους, καθώς και από τους όρους και τις προϋποθέσεις που τάσσονται από αυτόν για τη διάθεση των πιστώσεων.

8. Ο ισολογισμός και απολογισμός της Βουλής περιέχει τα αποτελέσματα χρήσης του οικονομικού έτους που έληξε.

9. Ο ισολογισμός και απολογισμός συνοδεύεται από έκθεση της επιτροπής οικονομικών της Βουλής, τυπώνεται, διανέμεται στους Βουλευτές και εισάγεται από τον Πρόεδρο της Βουλής για συζήτηση και ψήφιση.

10. Ο ισολογισμός και απολογισμός της Βουλής εγ-

γράφεται στην ημερήσια διάταξη, συζητείται και ψηφίζεται μία μόνο φορά, κατά έξοδα, αποτελέσματα από τη χρήση και στο σύνολο, στην ίδια συνεδρίαση που συζητείται και ο προϋπολογισμός εξόδων.

Κατάθεση, συζήτηση και εξέταση του προϋπολογισμού του Κράτους από την αρμόδια διαρκή επιτροπή

Άρθρο 121

1. Ο προϋπολογισμός του Κράτους περιλαμβάνει τα έσοδα και τα έξοδα για το επόμενο οικονομικό έτος και συζητείται από την Ολομέλεια της Βουλής σε κάθε τακτική σύνοδο σύμφωνα με τις επόμενες διατάξεις.

*2. Προσχέδιο του προϋπολογισμού του Κράτους κατατίθεται από τον αρμόδιο Υπουργό για συζήτηση στη διαρκή επιτροπή οικονομικών υποθέσεων την πρώτη Δευτέρα του Οκτωβρίου.

*3. Μετά την παραπομπή του προσχεδίου του προϋπολογισμού στη διαρκή επιτροπή, ο Πρόεδρος της επιτροπής, αφού προηγουμένως συμβουλευτεί τους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, ορίζει από τα μέλη της ένα γενικό εισηγητή από κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα και ειδικούς εισηγητές από κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα.

*4. Η συζήτηση επί του προσχεδίου του προϋπολογισμού ολοκληρώνεται σε τρεις (3) συνεδριάσεις. Τα πρακτικά των συνεδριάσεων της διαρκούς επιτροπής

**Προστέθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

διαβιβάζονται στον Υπουργό Οικονομικών.

*5. Ο Υπουργός Οικονομικών, λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις της επιτροπής, εισάγει τον προϋπολογισμό στη Βουλή σαράντα (40) τουλάχιστον ημέρες πριν αρχίσει το οικονομικό έτος.

*6. Ο Υπουργός Οικονομικών μπορεί κατά την κατάθεση του προϋπολογισμού να κάνει σύντομες δηλώσεις στη Βουλή σχετικά με το περιεχόμενό του. Στην περίπτωση αυτή μπορούν να απαντήσουν οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων καθένας για πέντε (5) λεπτά της ώρας. Οι δηλώσεις και οι απαντήσεις δεν μπορούν να υπερβούν τη μία (1) ώρα συνολικά.

7. Ο προϋπολογισμός του Κράτους διανέμεται στους Βουλευτές και παραπέμπεται για εξέταση στη διαρκή επιτροπή οικονομικών υποθέσεων.

8. Μετά την παραπομπή του προϋπολογισμού στη διαρκή επιτροπή για εξέταση, ο Πρόεδρος της επιτροπής, αφού προηγουμένως συμβουλευτεί τους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, ορίζει από τα μέλη της: α) έναν γενικό εισηγητή από κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα· β) ειδικούς εισηγητές από κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα, κατά θέματα και κεφάλαια του προϋπολογισμού και γ) έναν ειδικό εισηγητή, που υποδεικνύεται από τους ανεξαρτήτους.

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

*9. Οι γενικοί και οι ειδικοί εισηγητές υποβάλλουν τις εισηγήσεις τους επί του προϋπολογισμού στην επιτροπή μέσα σε οχτώ ημέρες από την πρώτη συνεδριάσή της.

*10. Η εξέταση του προϋπολογισμού του Κράτους από τη διαρκή επιτροπή ολοκληρώνεται σε τέσσερις (4) το πολύ συνεχείς συνεδριάσεις, που γίνονται μέσα στην προθεσμία της προηγούμενης παραγράφου. Οι συζητήσεις στην επιτροπή είναι δημόσιες.

*11. Η έκθεση της επιτροπής με τις εισηγήσεις των γενικών και ειδικών εισηγητών επί του προϋπολογισμού τυπώνονται και διανέμονται στους Βουλευτές τρεις τουλάχιστον ημέρες πριν από την έναρξη της συζήτησης στην Ολομέλεια της Βουλής.

**Κατάθεση και εξέταση του απολογισμού και του
γενικού ισολογισμού του Κράτους
από την αρμόδια επιτροπή**

Άρθρο 122

*1. Ο απολογισμός και ο γενικός ισολογισμός του Κράτους, συνοδευόμενα από την κατά το άρθρο 98 παρ. 1 περ. ε' του Συντάγματος έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, υποβάλλονται στη Βουλή το βραδύτερο μέσα σε ένα έτος από τη λήξη του οικονομικού έτους.

*2. Ο απολογισμός και ο γενικός ισολογισμός του Κράτους εισάγονται στη Βουλή από τον Υπουργό

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

Οικονομικών, διανέμονται στους Βουλευτές και παραπέμπονται για εξέταση στην ειδική επιτροπή του άρθρου 31Α.

*3. Η επιτροπή εξετάζει τον απολογισμό και το γενικό ισολογισμό του Κράτους σε δύο συνεδριάσεις και συντάσσει σχετική έκθεση, η οποία τυπώνεται και διανέμεται στους Βουλευτές σύμφωνα με το άρθρο 121 παρ. 11.

**4. Ο απολογισμός και ο γενικός ισολογισμός του Κράτους συζητούνται εντός ενός (1) έτους από την υποβολή τους στη Βουλή.

Συζήτηση και ψήφιση του προϋπολογισμού, του απολογισμού και του γενικού ισολογισμού του Κράτους

Άρθρο 123

*1. Ο προϋπολογισμός του Κράτους συζητείται και ψηφίζεται από την Ολομέλεια της Βουλής μέσα σε πέντε το πολύ συνεχείς συνεδριάσεις.

*2. Η συζήτηση αρχίζει με τις αγορεύσεις των γενικών εισηγητών, οι οποίοι μιλούν διαδοχικά και κατά τη σειρά της δύναμης της Κοινοβουλευτικής τους Ομάδας. Στη συνέχεια μιλούν οι ειδικοί εισηγητές κατά την ίδια σειρά, αλλά με εναλλαγή ενός από κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα και ακολουθούν όσοι έχουν εγγραφεί στον κατάλογο των ομιλητών με τη σειρά της εγγραφής τους, με την επιφύλαξη του άρθρου 65 παρ. 5.

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

***Προστέθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

3. Η εγγραφή στον κατάλογο των ομιλητών γίνεται έως το τέλος της ομιλίας των γενικών εισηγητών.

*4. Η διάρκεια της ομιλίας στη συζήτηση του προϋπολογισμού δεν μπορεί να υπερβεί: α) τα τριάντα πέντε (35) λεπτά της ώρας για τον αρμόδιο Υπουργό και τους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων που έχουν δύναμη τουλάχιστον ίση με το ένα έκτο (1/6) του όλου αριθμού των Βουλευτών, β) τα τριάντα (30) λεπτά της ώρας για τους γενικούς εισηγητές, γ) τα τριάντα (30) λεπτά της ώρας για τους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και δ) τα είκοσι (20) λεπτά της ώρας για τους Υπουργούς και τους ειδικούς εισηγητές. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 97.

5. Η συζήτηση του προϋπολογισμού ολοκληρώνεται τη δωδεκάτη νυχτερινή ώρα της τελευταίας συνεδρίασης και ακολουθεί αμέσως ψηφοφορία.

6. Η ψήφιση του προϋπολογισμού γίνεται με ονομαστική ψηφοφορία, που διεξάγεται ταυτόχρονα και με χωριστούς καταλόγους και ψηφολέκτες για τα έσοδα και τις δαπάνες κάθε υπουργείου. Τα πρωτόκολλα της ψηφοφορίας καταχωρίζονται στα Πρακτικά.

7. Η ψήφιση του προϋπολογισμού δημόσιων επενδύσεων και προσαρτημένων προϋπολογισμών, του τακτικού προϋπολογισμού των νομαρχιών και του

**Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993), στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

προϋπολογισμού των ειδικών ταμείων και υπηρεσιών γίνεται ιδιαίτερος και διαδοχικά με ανάταση ή έγερση.

*8. Η συζήτηση του απολογισμού και του γενικού ισολογισμού του Κράτους γίνεται σε δύο συνεδριάσεις με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 107.

**9. Η κύρωση στο σύνολο του απολογισμού και του γενικού ισολογισμού του Κράτους γίνεται μία μόνο φορά κατά υπουργεία και ειδικό ταμείο αποκλειστικά με ανάταση ή έγερση.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ
ΕΛΕΓΧΟΥ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ : ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Κοινοβουλευτικός έλεγχος

Άρθρο 124

1. Η Κυβέρνηση υπόκειται στον έλεγχο της Βουλής με τη διαδικασία και τους όρους των επόμενων διατάξεων.

2. Ο κοινοβουλευτικός έλεγχος ασκείται από τη Βουλή σε Ολομέλεια δύο τουλάχιστο φορές την εβδομάδα σύμφωνα με το άρθρο 53 παρ. 1.

**Προστέθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση
της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α΄ /18.12.2001)
**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση
της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α΄ /18.12.2001)*

*3. Ο κοινοβουλευτικός έλεγχος μπορεί να ασκείται και από το Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής και τις διαρκείς επιτροπές της συνόδου, σύμφωνα με τα άρθρα 128B και επόμενα.

4. Τα μέσα κοινοβουλευτικού ελέγχου, εκτός από την πρόταση δυσπιστίας, που ρυθμίζεται από το άρθρο 142, είναι: α) οι αναφορές· β) οι ερωτήσεις· γ) οι επίκαιρες ερωτήσεις· δ) οι αιτήσεις κατάθεσης εγγράφων· ε) οι επερωτήσεις και στ) οι επίκαιρες επερωτήσεις.

**5. Τα έγγραφα με τα οποία ασκούνται τα μέσα κοινοβουλευτικού ελέγχου της προηγούμενης παραγράφου υποβάλλονται στη Βουλή και πρέπει να αναφέρον τον Υπουργό στον οποίο απευθύνονται. Η αρμόδια υπηρεσία της Βουλής τα καταχωρίζει με τη χρονολογική σειρά κατάθεσής τους σε ιδιαίτερο για κάθε κατηγορία βιβλίο συνεχούς αρίθμησης. Αντίγραφο του εγγράφου που κατατέθηκε διαβιβάζεται στον Υπουργό στον οποίο απευθύνεται. Τα μέσα κοινοβουλευτικού ελέγχου, καθώς και οι γραπτές απαντήσεις σε αυτά, μπορεί να υποβάλλονται και σε ηλεκτρονική μορφή. Με απόφαση του Προέδρου της Βουλής καθορίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής του προηγούμενου εδαφίου.

6. Αν ο Υπουργός στον οποίο απευθύνεται το σχετικό έγγραφο κρίνει ότι είναι αναρμόδιος, το διαβιβάζει

**Προστέθηκε και αναριθμήθηκαν οι λοιπές διατάξεις στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

*** Τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)*

μέσα στην προθεσμία του άρθρου 125 παρ. 5 ή 126 παρ. 4 στον αρμόδιο Υπουργό και αντίγραφο του διαβιβαστικού κοινοποιεί ταυτόχρονα στην υπηρεσία της Βουλής και στο Βουλευτή που το κατέθεσε. Στην περίπτωση αυτή η προθεσμία για απάντηση στη Βουλή από τον αρμόδιο Υπουργό αρχίζει πέντε ημέρες μετά την ημερομηνία του διαβιβαστικού εγγράφου.

*7. Τα μέσα κοινοβουλευτικού ελέγχου της παραγράφου 4 ισχύουν για τη σύνοδο στην οποία κατατέθηκαν με την επιφύλαξη των άρθρων 130 και 138. Αν εκκρεμούν και δεν συζητηθούν ως τη λήξη της τακτικής συνόδου, μπορούν να επανακατατεθούν. Στην περίπτωση αυτή η σειρά καταχώρισής τους στο αντίστοιχο βιβλίο καθορίζεται από τη σειρά επανακατάθεσης.

*8. Η κατάθεση και επανακατάθεση των μέσων κοινοβουλευτικού ελέγχου της παραγράφου 4 κατά το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ των δύο τακτικών συνόδων αρχίζει από την ημέρα που ακολουθεί την έναρξη λειτουργίας του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής με την επιφύλαξη των άρθρων 125 παρ. 6, 126 παρ.5, 130 παρ. 8 και 138 παρ.2. Στην περίπτωση αυτή η σειρά καταχώρισής τους στο αντίστοιχο βιβλίο καθορίζεται από τη σειρά κατάθεσης ή επανακατάθεσης, η δε προθεσμία προς απάντηση αρ-

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

***Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996), στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

χίζει από την επομένη της ενάρξεως των εργασιών της νέας Συνόδου της Ολομέλειας της Βουλής, με την επιφύλαξη των άρθρων 125 παρ. 6 και 126 παρ. 5.

9. Τα έγγραφα των μέσων κοινοβουλευτικού ελέγχου της παραγράφου 4 τυπώνονται σε ιδιαίτερους πίνακες και διανέμονται περιοδικά στους Βουλευτές.

*10. Για την υποβοήθηση του ασκουμένου από την Ολομέλεια ή το Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής κοινοβουλευτικού ελέγχου, οι διαρκείς επιτροπές ασκούν και την κατά το άρθρο 41Α αρμοδιότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ : ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Περιεχόμενο, κατάθεση και συζήτηση

Άρθρο 125

1. Καθένας ή πολλοί μαζί έχουν το δικαίωμα να απευθύνουν στη Βουλή γραπτές αναφορές, που περιέχουν αιτήματα ή παράπονα. Οι αναφορές παρουσιάζονται από Βουλευτή ή παραδίδονται στον Πρόεδρο.

2. Οι αναφορές πρέπει να περιέχουν το ονοματεπώνυμο, την ιδιότητα και τη διεύθυνση εκείνων που τις υπογράφουν.

3. Οι Βουλευτές που επιθυμούν να υιοθετήσουν αναφορά την προσυπογράφουν κατά την κατάθεσή της

**Προστέθηκε στις 13.9.1989 (ΦΕΚ 200 Α΄ /15.9.1989) και τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α΄ /18.12.2001) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

ή το δηλώνουν κατά την ανακοίνωσή της στη Βουλή.

4. Οι αναφορές καταχωρίζονται σε ειδικό βιβλίο κατά τη σειρά κατάθεσής τους, αν εκπληρούν τις προϋποθέσεις της παραγράφου 2· διαφορετικά, αρχειοθετούνται.

*5. Ο Υπουργός στον οποίο διαβιβάζεται η αναφορά οφείλει μέσα σε είκοσι πέντε ημέρες από την κατάθεσή της να απαντήσει στη Βουλή με ταυτόχρονη κοινοποίηση στους Βουλευτές που την είχαν υιοθετήσει και σ' αυτόν που την υπέβαλε. Στις περιπτώσεις της παρ. 3, αν ο Υπουργός δεν απαντήσει ή απαντήσει εκπροθέσμως, η αναφορά μπορεί να συζητηθεί κατά τη διαδικασία των άρθρων 129 και επόμενα του Κανονισμού.

**6. Η υποχρέωση για απάντηση από τον Υπουργό ισχύει και για τις αναφορές που κατατίθενται στο διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ δύο συνόδων της Βουλής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄: ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Περιεχόμενο και απάντηση

Άρθρο 126

1. Οι Βουλευτές έχουν το δικαίωμα να απευθύνουν γραπτές ερωτήσεις στους αρμόδιους Υπουργούς σχετικά με οποιαδήποτε δημόσια υπόθεση.

**Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 με απόφαση*

της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996)

***Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση*

της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)

2. Οι γραπτές ερωτήσεις πρέπει να είναι σαφείς, σύντομες και να αποβλέπουν στην ενημέρωση ή πληροφόρηση για το αν κάποιο περιστατικό αληθεύει ή για το ποια μέτρα προτίθεται να λάβει η Κυβέρνηση για την αντιμετώπιση συγκεκριμένου θέματος γενικού ή τοπικού ενδιαφέροντος.

3. Αμέσως μετά την κατάθεσή τους οι ερωτήσεις διαβιβάζονται από τις υπηρεσίες της Βουλής στον Υπουργό στον οποίο απευθύνονται.

4. Οι Υπουργοί οφείλουν να απαντούν γραπτώς στις ερωτήσεις μέσα σε είκοσι πέντε ημέρες από την κατάθεσή τους· διαφορετικά, οι απαντήσεις θεωρούνται εκπρόθεσμες.

*5. Οι ερωτήσεις απαντώνται από τους Υπουργούς και κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του Τμήματος Διακοπής των εργασιών της Βουλής.

6. Οι απαντήσεις των Υπουργών στις ερωτήσεις των Βουλευτών καταχωρίζονται στα Πρακτικά της Βουλής.

Εγγραφή στην ημερήσια διάταξη

****Άρθρο 127**

Αν ο αρμόδιος Υπουργός δεν απαντήσει ή απαντήσει εκπρόθεσμα, η ερώτηση μπορεί να συζητηθεί κατά τη διαδικασία των άρθρων 129 και επόμενα του Κανονισμού.

**Προστέθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*
***Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996)*

Συζήτηση των ερωτήσεων***Άρθρο 128**

Στην αρχή της συνεδρίασεως κάθε Τρίτης συζητούνται αναφορές και ερωτήσεις, όπως ορίζεται στο προηγούμενο άρθρο και το τελευταίο εδάφιο της παρ. 5 του άρθρου 125.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄: ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ****Άρθρο 128Α****Συζητήσεις στις επιτροπές
με πρωτοβουλία βουλευτών*******Άρθρο 128 Β**

Κατά τη διεξαγωγή νομοθετικού έργου σε διαρκή επιτροπή, μπορεί, όπως προβλέπεται στο άρθρο 32, να διεξάγεται συζήτηση, με πρωτοβουλία Βουλευτών, για ένα ή δύο θέματα γενικότερης σημασίας ή ενδιαφέροντος της αρμοδιότητας του υπουργείου του οποίου νομοσχέδιο συζητείται ή στην αρμοδιότητα του οποίου υπάγεται η συζητούμενη πρόταση νόμου. Η συζήτηση διεξάγεται στην αρχή της συνεδρίασης που διατίθεται

**Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151 Α΄ /8.7.1996)*

***Προστέθηκε αρχικά στις 5.7.1990 (ΦΕΚ 92 Α΄ /11.7.1990) και καταργήθηκε στις 25.11.1993 (ΦΕΚ 200 Α΄ /26.11.1993) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

****Προστέθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α΄ /18.12.2001) και τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α΄ /2.7.2008) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

για τη συζήτηση των άρθρων και δεν μπορεί να διαρκέσει περισσότερο από μιάμιση ώρα.

Η επιλογή των θεμάτων, όταν είναι περισσότερα του ενός, και ο καθορισμός της σειράς συζήτησής τους γίνεται με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 132Α.

Στη συζήτηση κάθε θέματος συμμετέχουν ο Βουλευτής-εισηγητής του για δέκα (10) λεπτά της ώρας, ο αρμόδιος Υπουργός για δέκα (10) λεπτά της ώρας, καθώς και έξι (6) Βουλευτές, από τους οποίους ένας τουλάχιστον από κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα, για τρία (3) λεπτά της ώρας ο καθένας. Δικαίωμα δευτερολογίας έχει ο Βουλευτής-εισηγητής και ο Υπουργός για πέντε (5) λεπτά της ώρας ο καθένας.

Περιεχόμενο

***Άρθρο 129**

1. Για θέματα άμεσης επικαιρότητας κάθε Βουλευτής έχει το δικαίωμα να υποβάλλει σχετικές ερωτήσεις, που κατατίθενται και συζητούνται με τη διαδικασία των επόμενων διατάξεων (επίκαιρες ερωτήσεις).

**2. Οι επίκαιρες ερωτήσεις απευθύνονται στον Πρωθυπουργό ή τους αρμόδιους Υπουργούς και απαντούν προφορικά στη Βουλή οι ίδιοι.

**Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996)*

και στις 13.10.2000 (ΦΕΚ 230Α' /25.10.2000) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής.

***Τροποποιήθηκε στις 13.10.2000 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 230 Α' /25.10.2000)*

*3. Σε κάθε περίπτωση ο Πρωθυπουργός μία φορά τουλάχιστον την εβδομάδα και σε δύο τουλάχιστον ερωτήσεις, που επιλέγει, απαντά ο ίδιος εκτός αν το θέμα της ερώτησης είναι της αποκλειστικής αρμοδιότητας Υπουργού, οπότε απαντά εκείνος. Τον Πρόεδρο Κοινοβουλευτικής Ομάδας μπορεί να αναπληρώνει κατά τη συζήτηση επίκαιρων ερωτήσεών του, που απευθύνονται στον Πρωθυπουργό και δεν απαντώνται από τον ίδιο, ένας από τους αναπληρωτές του. Υπουργός που καλείται για δεύτερη φορά μέσα στην ίδια εβδομάδα μπορεί να εξουσιοδοτήσει άλλον Υπουργό ή έναν Υφυπουργό του να απαντήσει σε ερωτήσεις των επόμενων συνεδριάσεων της εβδομάδας αυτής.

*4. Η επίκαιρη ερώτηση πρέπει να είναι γραπτή και σύντομη και να περιέχει τα στοιχεία που είναι απολύτως αναγκαία για το σαφή προσδιορισμό του θέματος και μόνο, στο οποίο αναφέρεται, καθώς και των αντιστοιχών, δύο το πολύ, συγκεκριμένων ερωτημάτων, που πρέπει να απαντηθούν.

Η Διάσκεψη των Προέδρων προσδιορίζει με απόφασή της τη μορφή, την έκταση, τα στοιχεία του επικαίρου και κάθε άλλο σχετικό στοιχείο της ερώτησης, σύμφωνα με τον Κανονισμό. Επίκαιρες ερωτήσεις που δεν ανταποκρίνονται στους όρους της απόφασης αυτής, δεν συζητούνται, αν αυτό αποφασίσει η Διάσκεψη ή εξουσιοδοτημένα από αυτή μέλη της, στα οποία περιλαμβάνεται και μέ-

**Τροποποιήθηκε στις 13.10.2000 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 230 Α' /25.10.2000)*

λος της που ανήκει στην ίδια Κοινοβουλευτική Ομάδα με τον ή τους Βουλευτές, των οποίων η ερώτηση κρίνεται.

Στις περιπτώσεις αυτές ακολουθείται από την αρμόδια υπηρεσία η διαδικασία των παρ. 3, 4 και 6 του άρθρου 126.

5. Το κείμενο της ερώτησης υπογράφεται από το Βουλευτή που την υποβάλλει και κατατίθεται στη Βουλή μέχρι τη δεκάτη πρωινή κάθε ημέρας που συνεδριάζει.

6. Ο Πρόεδρος της Βουλής, μετά την καταχώριση της ερώτησης στο ειδικό βιβλίο των επίκαιρων ερωτήσεων, τη διαβιβάζει αμέσως και κατά περίπτωση στον Πρωθυπουργό ή στον αρμόδιο Υπουργό.

Ημέρα συζήτησης και επιλογή των επίκαιρων ερωτήσεων που θα συζητηθούν

***Άρθρο 130**

****1.** Επίκαιρες ερωτήσεις συζητούνται στις συνεδριάσεις της Ολομέλειας της Βουλής κάθε Δευτέρας, Πέμπτης και Παρασκευής. Στη συνεδρίαση της Ολομέλειας κάθε Τρίτης συζητούνται αναφορές και ερωτήσεις κατά τη διαδικασία της παρ. 5 του παρόντος άρθρου. Δεν συζητούνται επίκαιρες ερωτήσεις στις συνεδριάσεις για συζητήσεις προ ημερησίας διατάξεως

**Τροποποιήθηκε και αναριθμήθηκαν οι διατάξεις του στις 20.6.1996 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996)*

***Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

(άρθρο 143) ή με άλλο ειδικό αντικείμενο που αποφασίζει η Διάσκεψη των Προέδρων. Ο Πρόεδρος της Βουλής ανακοινώνει σε κάθε συνεδρίαση τις συγκεκριμένες επίκαιρες ερωτήσεις που είναι προς συζήτηση κατά την επομένη με βάση την επιλογή ή την κλήρωση που γίνεται κατά τις επόμενες παραγράφους.

*2. Η επιλογή των επίκαιρων ερωτήσεων που υποβάλλονται μέχρι τη δεκάτη πρωινή της Δευτέρας και πρόκειται να συζητηθούν την Πέμπτη γίνεται μέχρι τη δωδεκάτη μεσημβρινή της Δευτέρας, εκείνων δε που υποβάλλονται μέχρι τη δεκάτη πρωινή της Τρίτης και πρόκειται να συζητηθούν την Παρασκευή γίνεται μέχρι τη δωδεκάτη μεσημβρινή της Τρίτης.

Την επιλογή κάνει ο Πρόεδρος κάθε Κοινοβουλευτικής Ομάδας για τις ερωτήσεις των Βουλευτών της Ομάδας του ή άλλο μέλος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας, στο οποίο ο Πρόεδρος της μπορεί να αναθέσει το δικαίωμα αυτό με έγγραφό του, που το απευθύνει στον Πρόεδρο της Βουλής. Η επιλογή για τις επίκαιρες ερωτήσεις των ανεξαρτήτων γίνεται βάσει αλφαβητικού πίνακα με τα ονόματά τους και εωσότου αυτός εξαντληθεί, οπότε αρχίζει νέος κύκλος.

3. Ο Πρόεδρος κάθε Κοινοβουλευτικής Ομάδας με έγγραφη δήλωση που κατατίθεται στον Πρόεδρο της Βουλής επιλέγει για συζήτηση δύο το πολύ επίκαιρες ερωτήσεις και ορίζει ποια από τις δύο αποτελεί την πρώτη και ποια τη δεύτερη επιλεγόμενη επίκαιρη ερώ-

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

τηση. Αν μέσα στην προθεσμία της παραγράφου 2 δεν γίνει η επιλογή, θεωρείται ως πρώτη επιλεγόμενη η πρώτη κατά τη σειρά κατάθεσής της επίκαιρη ερώτηση από Βουλευτή της Κοινοβουλευτικής Ομάδας που παρέλειψε την επιλογή και ως δεύτερη επιλεγόμενη η αμέσως επόμενη της ίδιας Ομάδας.

*4. Επίκαιρες ερωτήσεις που δεν επελέγησαν να συζητηθούν στη συνεδρίαση της Πέμπτης ή της Παρασκευής συζητούνται στη συνεδρίαση της αμέσως επόμενης Δευτέρας. Η σειρά συζήτησης των ερωτήσεων αυτών καθορίζεται με κλήρωση που διενεργείται κατά τη συνεδρίαση της Διάσκεψης των Προέδρων και αν αυτή δεν συνεδριάσει, από τον Πρόεδρο της Βουλής και τους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων ή τους αναπληρωτές τους. Κατά τη διαδικασία αυτή μόνο μία επίκαιρη ερώτηση ενός Βουλευτή μπορεί να συζητηθεί. Αν κληρωθούν περισσότερες ερωτήσεις ο Βουλευτής καλείται να επιλέξει. Αν δεν πραγματοποιηθεί συνεδρίαση της Διάσκεψης των Προέδρων για οποιονδήποτε λόγο ή ο Βουλευτής δεν επιλέξει, οι ερωτήσεις της παραγράφου αυτής συζητούνται με τη σειρά κατάθεσής τους, μία για κάθε Βουλευτή. Οι ερωτήσεις αυτές αναπτύσσονται εναλλάξ με τη σειρά που προβλέπει το άρθρο 19 παρ. 1.

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

*5. Στη συνεδρίαση κάθε Τρίτης συζητούνται με τη διαδικασία των επίκαιρων ερωτήσεων και κατ'επιλογήν των Βουλευτών αναφορές και ερωτήσεις στις οποίες δεν απάντησαν οι αρμόδιοι Υπουργοί. Ο Βουλευτής μπορεί να προτείνει μία αναφορά ή ερώτηση ανά εβδομάδα μέχρι τη δεκάτη πρωινή της Τετάρτης και η σειρά ορίζεται σε δύο κύκλους, με κλήρωση που διενεργείται από τη Διάσκεψη των Προέδρων και, αν αυτή δεν συνεδριάσει, από τον Πρόεδρο της Βουλής και τους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων ή τους αναπληρωτές τους. Ο πρώτος κύκλος περιλαμβάνει έξι αναφορές ή ερωτήσεις και σ' αυτόν μετέχουν δύο Βουλευτές καθεμιάς από τις δύο πρώτες σε δύναμη Κοινοβουλευτικές Ομάδες της Βουλής και ένας Βουλευτής καθεμιάς από τις επόμενες σε δύναμη Κοινοβουλευτικές Ομάδες. Ο δεύτερος κύκλος περιλαμβάνει τέσσερις αναφορές ή ερωτήσεις και σ' αυτόν μετέχουν ένας Βουλευτής από κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα. Εάν κληρωθεί αναφορά ή ερώτηση ανεξάρτητου Βουλευτή προστίθεται αυτή στο δεύτερο κύκλο και συζητείται τελευταία. Η ανάπτυξη γίνεται εναλλάξ με τη σειρά που προβλέπει το άρθρο 19 παρ. 1. Σε κάθε μεταβολή του αριθμού της δύναμης των κομμάτων η Διάσκεψη των Προέδρων καθορίζει εκ νέου τον αριθμό των Βουλευτών κάθε Κοινοβουλευτικής Ομάδας που συμμετέχουν στη διαδικασία αυτή.

**Προστέθηκε στις 20.6.1996 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996)*

*6. Επίκαιρες ερωτήσεις που δεν συζητήθηκαν κατά την ανωτέρω διαδικασία διαγράφονται. Το ίδιο ισχύει και σε περίπτωση που ματαιωθεί η αντίστοιχη συνεδρίαση.

7. Αν η Βουλή δεν λειτουργεί τις ημέρες που προβλέπουν οι παράγραφοι 1 και 2, η επιλογή των επίκαιρων ερωτήσεων και η ανακοίνωσή τους από τον Πρόεδρο της Βουλής γίνεται την αμέσως προηγούμενη κατά περίπτωση ημέρα που λειτουργεί η Βουλή.

**8. Επίκαιρες ερωτήσεις που απευθύνονται σε Υπουργούς συζητούνται σε έναν κύκλο και στο Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής κάθε Τρίτη και Πέμπτη, σύμφωνα με το άρθρο 29. Στις περιπτώσεις αυτές οι επίκαιρες ερωτήσεις που πρόκειται να συζητηθούν την Τρίτη υποβάλλονται μέχρι τη δεκάτη πρωινή της προηγούμενης Πέμπτης και αυτές που πρόκειται να συζητηθούν την Πέμπτη υποβάλλονται μέχρι τη δεκάτη πρωινή της Δευτέρας. Η σειρά συζήτησης καθορίζεται με κλήρωση που διενεργείται σε συνεδρίαση της Διάσκεψης των Προέδρων, της διάταξης της παρ. 4 εφαρμοζομένης αναλόγως.

Επίκαιρες ερωτήσεις που δεν συζητήθηκαν με την ανωτέρω διαδικασία διαγράφονται.

**Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993)*
***Προστέθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

Σειρά συζήτησης των επίκαιρων ερωτήσεων***Άρθρο 131**

1. Οι επίκαιρες ερωτήσεις που αποτελούν την πρώτη επιλογή κάθε Κοινοβουλευτικής Ομάδας συζητούνται με τη σειρά που προβλέπει το άρθρο 19 παρ. 1 και ακολουθεί η ερώτηση των ανεξαρτήτων.

2. Αν για εξαιρετικούς λόγους, ιδίως λόγω κωλύματος του Βουλευτή που υπογράφει ή του αρμόδιου Υπουργού, καθώς και σε περίπτωση παραίτησης του Βουλευτή από την ερώτηση, δεν μπορεί να συζητηθεί η επίκαιρη ερώτηση που αποτελεί την πρώτη επιλογή, συζητείται στη θέση της ερώτησης της ίδιας Ομάδας που αποτελεί τη δεύτερη επιλογή.

3. Αν δεν υπάρχει επαρκής αριθμός επίκαιρων ερωτήσεων πρώτης επιλογής ή επαρκεί ο χρόνος, η συζήτηση συνεχίζεται με τις ερωτήσεις δεύτερης επιλογής της Αντιπολίτευσης και με τη σειρά που ορίζεται στην παράγραφο 1.

4. Επίκαιρες ερωτήσεις που αναφέρονται στο ίδιο θέμα συζητούνται ταυτόχρονα, χωρίς να επηρεάζονται τα δικαιώματα των ομιλητών ως προς το χρόνο της ομιλίας τους.

**Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996)*

Διαδικασία συζήτησης των επίκαιρων ερωτήσεων***Άρθρο 132**

1. Η συζήτηση κάθε επίκαιρης ερώτησης αρχίζει με τη διατύπωσή της από τον ερωτώντα Βουλευτή για δύο (2) λεπτά. Στην επίκαιρη ερώτηση που απευθύνεται στον Πρωθυπουργό και απαντά ο ίδιος, ο χρόνος απάντησης είναι έξι (6) λεπτά. Ο ερωτών Βουλευτής λαμβάνει το λόγο για τέσσερα (4) λεπτά, ο δε Πρωθυπουργός μπορεί να απαντήσει για τρία (3), επίσης, λεπτά. Εάν στην επίκαιρη ερώτηση που απευθύνεται στον Πρωθυπουργό απαντά ο έχων την αποκλειστική αρμοδιότητα Υπουργός, ως προς το χρόνο απάντησης και το χρόνο ομιλίας του ερωτώντος εφαρμόζεται αναλόγως η επόμενη παράγραφος.

2. Στην επίκαιρη ερώτηση που απευθύνεται στους αρμόδιους Υπουργούς και απαντά ο ερωτώμενος αρμόδιος Υπουργός ή ο εξουσιοδοτημένος από αυτόν Υπουργός ή Υφυπουργός, ο χρόνος απάντησης είναι τρία (3) λεπτά. Ο Βουλευτής που υπογράφει την επίκαιρη ερώτηση λαμβάνει το λόγο για τρία (3) λεπτά. Ο ερωτώμενος μπορεί να απαντήσει, επί τρία (3), επίσης, λεπτά.

**Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993), στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996), στις 27.4.2009 (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009) και στις 16.7.2010 (ΦΕΚ 139 Α' /10.8.2010) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

3. Η συζήτηση περιορίζεται αποκλειστικά ανάμεσα στους ανωτέρω αναφερομένους. Υπέρβαση του οριζόμενου στις παραγράφους 1 και 2 χρόνου ομιλίας δεν επιτρέπεται.

**Συζητήσεις στην Ολομέλεια με
πρωτοβουλία Βουλευτών**

***Άρθρο 132Α**

1. Κάθε Βουλευτής δικαιούται, στη διάρκεια της συνόδου και κάθε εβδομάδα μέχρι την ικανοποίηση του αιτήματός του, να υποβάλει στη Διάσκεψη των Προέδρων προς συζήτηση στην Ολομέλεια της Βουλής ένα τουλάχιστο θέμα γενικότερης σημασίας ή ενδιαφέροντος.

**2. Η Διάσκεψη των Προέδρων μπορεί να αποφασίσει, μία συνεδρίαση νομοθετικού έργου της επόμενης εβδομάδας να διατεθεί για τη συζήτηση θεμάτων της παραγράφου 1, εφόσον έχει ψηφισθεί από την Ολομέλεια της Βουλής κατά την προηγούμενη εβδομάδα ένα τουλάχιστον νομοσχέδιο, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 72 του Συντάγματος.

**Προστέθηκε στις 20.6.1996 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996)*

***Τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)*

3. Η ημέρα, η ώρα, καθώς και ο συνολικός για κάθε θέμα χρόνος που θα διατεθεί για τις συζητήσεις των κατά την παρ. 1 θεμάτων καθορίζονται με την ίδια απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων.

4. Η Διάσκεψη των Προέδρων επιλέγει δια κληρώσεως μέχρι τέσσερα θέματα, από όσα έχουν προταθεί μέχρι την παραμονή της συνεδρίασής της και καθορίζει τη σειρά συζήτησής τους, με ανάλογη εφαρμογή της παρ. 1 του άρθρου 135.

5. Στη συζήτηση κάθε θέματος συμμετέχουν ο Βουλευτής-εισηγητής του για δέκα (10) λεπτά της ώρας, ο αρμόδιος Υπουργός, και αν κωλύεται, αυτός που ορίζεται από τον Πρωθυπουργό για δέκα (10) λεπτά της ώρας και επί συναρμοδιότητας ένας ακόμη Υπουργός οριζόμενος από τον Πρωθυπουργό για πέντε (5) λεπτά της ώρας, καθώς και δέκα τουλάχιστο Βουλευτές από τους οποίους ένας τουλάχιστον από κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα για τρία (3) λεπτά της ώρας ο καθένας. Δικαίωμα δευτερολογίας έχει ο Βουλευτής-εισηγητής και ο αρμόδιος ή ο πρώτος από τους ορισθέντες Υπουργούς για πέντε (5) λεπτά της ώρας ο καθένας.

6. Στη συζήτηση δεν μετέχουν οι Πρόεδροι Κοινοβουλευτικών Ομάδων ή οι αναπληρωτές τους ή άλλος Υπουργός ή Βουλευτής.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄: ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ
ΕΓΓΡΑΦΩΝ**

Άρθρο 133

1. Οι Βουλευτές έχουν το δικαίωμα να ζητούν από τους αρμόδιους Υπουργούς με γραπτή αίτησή τους προς τη Βουλή την κατάθεση εγγράφων που σχετίζονται γενικά με δημόσια υπόθεση.

2. Αμέσως μετά την υποβολή τους οι αιτήσεις κατάθεσης εγγράφων διαβιβάζονται από τη Βουλή στον Υπουργό στον οποίο απευθύνονται.

*3. Ο Υπουργός οφείλει μέσα σε τριάντα (30) ημέρες από την παραλαβή της σχετικής αίτησης είτε να αποστείλει στη Βουλή τα ζητούμενα έγγραφα, είτε να αναφέρει σ' αυτήν τους λόγους για τους οποίους η κατάθεση όλων ή ορισμένων, ειδικά κατονομαζόμενων, δεν είναι δυνατή.

4. Ο Υπουργός υποχρεούται να μην καταθέσει έγγραφα που αφορούν διπλωματικό ή στρατιωτικό ή σχετικό με την ασφάλεια του Κράτους μυστικό.

5. Τα έγγραφα που αποστέλλει στη Βουλή ο Υπουργός διαβιβάζονται αμέσως από την αρμόδια υπηρεσία της Βουλής στον ενδιαφερόμενο Βουλευτή.

6. Προκειμένου για πρωτότυπα έγγραφα προερχόμενα από τα δημόσια αρχεία η αρμόδια υπηρεσία της Βουλής ειδοποιεί γραπτώς τον ενδιαφερόμενο Βου-

**Τροποποιήθηκε στις 20.6.1996 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996)*

λευτή να λάβει γνώση του περιεχομένου τους στο βουλευτήριο. Ο Βουλευτής υπογράφει ότι έλαβε γνώση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ' : ΕΠΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Ορισμός – περιεχόμενο

Άρθρο 134

1. Οι Βουλευτές έχουν το δικαίωμα να απευθύνουν στους Υπουργούς επερωτήσεις που αποσκοπούν στον έλεγχο της Κυβέρνησης και έχουν αντικείμενο πράξεις ή παραλείψεις της.

2. Ο Βουλευτής που υπέβαλε ερώτηση ή αίτηση κατάθεσης εγγράφων δικαιούται να καταθέσει επερώτηση, αν κρίνει ότι η απάντηση του Υπουργού δεν είναι επαρκής ή δεν του παραδόθηκαν εμπροθέσμως τα έγγραφα που ζήτησε ή ορισμένα από αυτά.

3. Οι επερωτήσεις πρέπει να προσδιορίζουν με σαφήνεια το θέμα που αφορούν.

Εγγραφή επερωτήσεων στην ημερήσια διάταξη της Ολομέλειας και συζήτησή τους

Άρθρο 135

*1. Οι επερωτήσεις εγγράφονται στην ημερήσια διάταξη της Ολομέλειας κατά τη σειρά καταχώρισής τους

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

στο βιβλίο επερωτήσεων και συζητούνται κατά την ίδια σειρά. Λαμβάνονται όμως υπόψη και ο αριθμός και η δύναμη των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, καθώς και η αδυναμία παρουσίας λόγω κωλύματος των επερωτώμενων Υπουργών.

*2. Επερωτήσεις που καταθέτουν Βουλευτές σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 134 για μη επαρκή απάντηση σε ερώτηση ή για μη κατάθεση ή μη εμπρόθεσμη κατάθεση εγγράφων από τους αρμόδιους Υπουργούς, παραπέμπονται στη Διάσκεψη των Προέδρων. Η Διάσκεψη των Προέδρων μέσα σε εύλογο χρόνο και τρεις φορές το μήνα αναλόγως του αριθμού των επερωτήσεων της κατηγορίας αυτής σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 133, συνεκτιμώντας τη σημασία των εγγράφων που δεν κατατέθηκαν και το εφικτό ή μη της συγκέντρωσής τους, αποφασίζει για την κατά προτεραιότητα εγγραφή τους στην ημερήσια διάταξη της Παρασκευής· διαφορετικά, συζητούνται με τη σειρά και τους όρους της προηγούμενης παραγράφου.

**3. Η προφορική ανάπτυξη των επερωτήσεων αυτών γίνεται για δέκα (10) λεπτά της ώρας από το Βουλευτή που υπογράφει πρώτος και η συζήτηση περιορίζεται αποκλειστικά στη μη κατάθεση των εγγράφων που ζητήθηκαν. Οι παράγραφοι 2 έως 5 του άρθρου 97 εφαρμόζονται αναλόγως.

**Τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)*

***Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993)*

*4. Στη συζήτηση των επερωτήσεων μετέχουν μόνο ο Βουλευτής ή οι Βουλευτές που υπογράφουν την επερώτηση και ο αρμόδιος Υπουργός. Ο Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας στην οποία ανήκουν οι επερωτώντες Βουλευτές μπορεί σε εξαιρετικές περιπτώσεις ν' αναπτύξει την επερώτηση για δέκα (10) λεπτά της ώρας μετά τον πρώτο επερωτώντα Βουλευτή και ο ίδιος ή ο αναπληρωτής του μπορούν να μετέχουν στη συζήτηση σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 97 παρ. 1 έως 3 και 5. Ο Πρόεδρος κάθε άλλης Κοινοβουλευτικής Ομάδας ή ο αναπληρωτής του μπορούν να μετέχουν στη συζήτηση μετά τις πρωτολογίες και την απάντηση του Υπουργού για μία μόνο φορά στο ένα δεύτερο (1/2) του χρόνου του άρθρου 97 παρ. 1 έως 3.

5. Η συζήτηση των επερωτήσεων περιορίζεται αποκλειστικά στο θέμα που αναφέρεται στο κείμενο της επερώτησης και ολοκληρώνεται μέσα σε μία συνεδρίαση. Η συζήτηση οποιουδήποτε άλλου θέματος, όμοιου ή συναφούς με το θέμα της επερώτησης, δεν επιτρέπεται, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 137.

**Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993)*

*6. Οι επερωτώντες αναπτύσσουν την επερώτηση με τη σειρά της υπογραφής τους, εκτός εάν με τη συγκατάθεσή τους μεταβάλουν τη σειρά μέσα στα πλαίσια του χρόνου που δικαιούνται. Ο Βουλευτής που υπογράφει την επερώτηση την αναπτύσσει προφορικά και ο αρμόδιος Υπουργός απαντά. Η διάρκεια της ομιλίας του Βουλευτή που υπογράφει πρώτος είναι δέκα (10) λεπτά της ώρας, των αμέσως επόμενων τεσσάρων πέντε (5) λεπτά της ώρας για τον καθένα και των δύο αμέσως επόμενων τρία (3) λεπτά της ώρας για τον καθένα. Η διάρκεια της ομιλίας του Υπουργού δεν μπορεί να υπερβεί τα είκοσι (20) λεπτά της ώρας. Ο χρόνος της δευτερολογίας δεν συμψηφίζεται με το χρόνο της πρωτολογίας.

7. Στη δευτερολογία ο χρόνος ομιλίας της προηγούμενης παραγράφου περιορίζεται στο ένα δεύτερο (1/2).

8. Ο Υπουργός μπορεί μία μόνο φορά και για εξαιρετικούς λόγους να ζητήσει την αναβολή της συζήτησης μιας επερώτησης για προσεχή συνεδρίαση κοινοβουλευτικού ελέγχου. Στην περίπτωση αυτήν η εγγραφή στην ημερήσια διάταξη γίνεται κατά προτεραιότητα.

*9. Αν κατά τη συζήτηση μιας επερώτησης κρίνονται

**Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993), στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996), στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001), στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) και στις 27.4.2009 (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*
***Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993)*

και πράξεις Βουλευτή που διετέλεσε μέλος της παρούσας ή προηγούμενης Κυβέρνησης, αυτός μπορεί να μιλήσει στο τέλος της συζήτησης για πέντε (5) λεπτά της ώρας και μόνο σχετικά με τις κρινόμενες πράξεις του.

Ταυτόχρονη συζήτηση επερωτήσεων

Άρθρο 136

1. Η Βουλή μπορεί, ύστερα από προφορική πρόταση του Υπουργού ή γραπτή πρόταση δεκαπέντε τουλάχιστον παρόντων Βουλευτών, να αποφασίσει την ενιαία και ταυτόχρονη συζήτηση περισσότερων από μία επερωτήσεων που είναι γραμμένες στην ημερήσια διάταξη και αναφέρονται στο ίδιο θέμα. Στη συζήτηση της πρότασης μετέχουν ένας από τους υπέρ της επερώτησης και ένας από τους αντιλέγοντες, οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και ο επερωτώμενος Υπουργός, καθένας για πέντε (5) λεπτά της ώρας.

*2. Στην περίπτωση ταυτόχρονης συζήτησης περισσότερων από μία επερωτήσεων για το ίδιο θέμα που υπογράφονται από Βουλευτές της ίδιας ή διαφορετικών Κοινοβουλευτικών Ομάδων, ο Βουλευτής που υπογράφει πρώτος κάθε επερώτηση ομιλεί για δέκα (10) λεπτά της ώρας, οι επόμενοι τέσσερις κατά σειρά υπογράφοντες κάθε επερώτηση για πέντε (5) λεπτά

**Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993), στις 20.6.1996 (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996) και στις 27.4.2009 (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

της ώρας ο καθένας, με εναλλαγή των ομιλητών και οι δύο αμέσως επόμενοι κατά σειρά υπογράφοντας κάθε επερώτηση τρία (3) λεπτά της ώρας ο καθένας, με εναλλαγή των ομιλητών. Ο χρόνος δευτερολογίας είναι πέντε (5) λεπτά της ώρας για τον πρώτο που υπογράφει κάθε επερώτηση, τρία (3) λεπτά της ώρας για καθέναν από τους επόμενους τέσσερις, που υπογράφει κάθε επερώτηση και δύο (2) λεπτά της ώρας για καθέναν από τους αμέσως επόμενους δύο. Κατά τα λοιπά εφαρμόζεται το άρθρο 135 παρ. 3 έως 6.

Γενίκευση της συζήτησης στις επερωτήσεις

Άρθρο 137

1. Με τη διαδικασία της παραγράφου 1 του προηγούμενου άρθρου η Βουλή μπορεί να αποφασίσει τη γενίκευση της συζήτησης επερώτησης. Η απόφαση της Βουλής μπορεί να περιλαμβάνει και την ταυτόχρονη γενικευμένη συζήτηση περισσότερων επερωτήσεων, αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του προηγούμενου άρθρου.

*2. Αν αποφασιστεί η γενίκευση της συζήτησης, η διεξαγωγή της γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2 του προηγούμενου άρθρου για τους επερωτώντες Βουλευτές, καθώς και του άρθρου 97 παρ. 1

*Γροποποιήθηκε στις 25.11.1993 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993)

έως 3 για τους Υπουργούς, τους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και τους αναπληρωτές τους και συνεχίζεται με τις ομιλίες όσων έχουν εγγραφεί στον κατάλογο έως το τέλος των αγορεύσεων των επερωτώντων, με διάρκεια ομιλίας πέντε (5) λεπτά της ώρας για τον καθένα. Η γενικευμένη συζήτηση ολοκληρώνεται υποχρεωτικά μέσα σε δύο το πολύ συνεδριάσεις.

Επίκαιρες επερωτήσεις

Άρθρο 138

1. Για θέματα άμεσης επικαιρότητας οι Βουλευτές έχουν το δικαίωμα να υποβάλλουν επερωτήσεις που κατατίθενται και συζητούνται με τη διαδικασία των επόμενων παραγράφων (επίκαιρες επερωτήσεις).

*2. Οι επίκαιρες επερωτήσεις συζητούνται κατά τη συνεδρίαση του κοινοβουλευτικού ελέγχου κάθε Δευτέρας στην Ολομέλεια και μία φορά κάθε πρώτη και τρίτη εβδομάδα, ημέρα Παρασκευή, στο Τμήμα διακοπής των εργασιών της Βουλής, στην πρώτη και στην τρίτη σύνθεσή του.

3. Το κείμενο της επερωτήσης πρέπει να έχει επίκαιρο περιεχόμενο, να φέρει την ένδειξη στην επικεφαλίδα «επίκαιρη επερωτήση», να υπογράφεται από το Βουλευτή ή τους Βουλευτές που την υποβάλλουν και να κατατίθεται στη Βουλή έως τη δωδεκάτη μεσημβρι-

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

νή ώρα της Παρασκευής.

4. Οι επίκαιρες επερωτήσεις απευθύνονται στους αρμόδιους Υπουργούς και καταχωρίζονται στο γενικό βιβλίο των επερωτήσεων, καθώς και σε ειδικό βιβλίο· αντίγραφό τους διαβιβάζεται το αργότερο έως τη δεκάτη πρωινή της Δευτέρας στους κατά περίπτωση Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων ή στον εκπρόσωπο των ανεξαρτήτων κατά το άρθρο 13 παρ. 1. Η διαβίβαση γίνεται από την αρμόδια υπηρεσία της Βουλής στα αντίστοιχα γραφεία τους στο βουλευτήριο.

*5. Ο Πρόεδρος κάθε Κοινοβουλευτικής Ομάδας ή ο ειδικά ορισμένος γι' αυτό αναπληρωτής του επιλέγει, έως την ογδόη νυκτερινή ώρα της Δευτέρας κατά το άρθρο 130 παρ. 3, δύο από τις επίκαιρες επερωτήσεις που έχουν καταθέσει Βουλευτές της Κοινοβουλευτικής του Ομάδας, αρμοδιότητας διαφορετικών υπουργείων. Για τις επερωτήσεις των ανεξαρτήτων η επιλογή γίνεται από τον κατά το άρθρο 13 παρ. 1 εκπρόσωπό τους. Σε περίπτωση που ο Πρόεδρος μιας Κοινοβουλευτικής Ομάδας ή ο εκπρόσωπος των ανεξαρτήτων παραλείψει την επιλογή ή δεν επιλέξει μέχρι δύο επερωτήσεις, η Κοινοβουλευτική αυτή Ομάδα δεν συμπεριλαμβάνεται στη διαδικασία επιλογής της επόμενης παραγράφου. Αν δεν προταθεί καμία επίκαιρη επερώτηση από καμία Κοινοβουλευτική Ομάδα ή τους ανεξαρτήτους, συζητούνται στην Ολομέλεια επερωτήσεις σύμφωνα με τα άρθρα 135 και επόμενα.

**Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993)
και στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) με αποφάσεις
της Ολομέλειας της Βουλής*

*6. Από τις επερωτήσεις της προηγούμενης παραγράφου η Διάσκεψη των Προέδρων επιλέγει μία μόνο, που εγγράφεται για συζήτηση στην ημερήσια διάταξη της Ολομέλειας ή του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής της αμέσως επόμενης Δευτέρας ή της αντίστοιχης Παρασκευής και λαμβάνοντας υπόψη το στοιχείο της επικαιρότητας και συνεκτιμώντας πάντως και τους όρους του άρθρου 135 παρ. 1. Αν υπάρχουν επερωτήσεις του ίδιου ή συναφούς περιεχομένου, η Διάσκεψη των Προέδρων μπορεί να αποφασίσει την ταυτόχρονη συζήτησή τους. Στην τελευταία περίπτωση η συζήτηση γίνεται υποχρεωτικά με τη διαδικασία του άρθρου 107 παρ. 4 έως 8, που εφαρμόζονται αναλόγως.

7. Οι επερωτήσεις του άρθρου αυτού που δεν γράφηκαν στην ημερήσια διάταξη κατά την προηγούμενη παράγραφο διατηρούν τη σειρά τους ανάλογα με το χρόνο υποβολής τους και συζητούνται κατά το άρθρο 135, εκτός αν ο Βουλευτής που τις κατέθεσε ζητήσει εγγράφως τη διαγραφή τους.

8. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στο άρθρο αυτό, για τις επίκαιρες επερωτήσεις εφαρμόζονται αναλόγως τα άρθρα 135 και 136.

**Τροποποιήθηκε στις 25.11.1993 (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993) και στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

***ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄ : ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΑΡΧΩΝ**

Άρθρο 138Α

1. Κάθε ανεξάρτητη αρχή, συνταγματικά κατοχυρωμένη ή συσταθείσα με νόμο, υποβάλλει στον Πρόεδρο της Βουλής, μέχρι την 31η Μαρτίου κάθε έτους, έκθεση πεπραγμένων για το έργο της κατά το προηγούμενο έτος. Ο Πρόεδρος της Βουλής διαβιβάζει την έκθεση στη μόνιμη επιτροπή θεσμών και διαφάνειας ή στην αρμόδια διαρκή επιτροπή ή και σε επιτροπή συνιστώμενη, κατά περίπτωση, από τη Διάσκεψη των Προέδρων.

2. Κάθε ανεξάρτητη αρχή μπορεί να υποβάλλει ειδικές εκθέσεις για θέματα της αρμοδιότητάς της, οι οποίες διαβιβάζονται στις οικείες επιτροπές κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 1.

3. Για την ενημέρωση της Βουλής η αρμόδια, κατά την παράγραφο 1, επιτροπή μπορεί να παραγγέλλει στις ανεξάρτητες αρχές τη σύνταξη ειδικών εκθέσεων σε υποθέσεις γενικότερου ενδιαφέροντος. Την παραγγελία αυτή διαβιβάζει στις ανεξάρτητες αρχές ο Πρόεδρος της Βουλής.

**Προστέθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α΄ /18.12.2001) και τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α΄ /2.7.2008) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

*4. Η μόνιμη επιτροπή θεσμών και διαφάνειας, η αρμόδια διαρκής επιτροπή και η τυχόν συνιστώμενη κατά την παράγραφο 1 επιτροπή υποβάλλουν στον Πρόεδρο της Βουλής τα πορίσματα των συζητήσεών τους για το έργο κάθε ανεξάρτητης αρχής, ο οποίος τα αποστέλλει στον αρμόδιο Υπουργό και την ελεγχόμενη αρχή. Στο πόρισμα περιλαμβάνεται και η γνώμη της μειοψηφίας. Η παράγραφος 6 του άρθρου 43Α εφαρμόζεται αναλόγως.

5. Για την ακρόαση των Προέδρων ή μελών ανεξάρτητων αρχών εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 38 και των εδαφίων α' και β' της παραγράφου 6 του άρθρου 41Α.

6. Η μόνιμη επιτροπή θεσμών και διαφάνειας ή η αρμόδια διαρκής επιτροπή ή η κατά περίπτωση συνιστώμενη αρμόδια επιτροπή επεξεργάζεται τις διαπιστώσεις και προτάσεις των υποβαλλόμενων ετήσιων ή ειδικών εκθέσεων και μπορεί να εφαρμόζει τη διαδικασία ακροάσεων των παραγράφων 1 έως 6 του άρθρου 41Α, πλην του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 6. Μετά την ολοκλήρωση των ακροάσεων, η επιτροπή μπορεί να συντάσσει έκθεση, εφαρμόζοντας αναλόγως τις διατάξεις των παραγράφων 7 και 8 του άρθρου 41Α.

**Τροποποιήθηκε στις 27.4.2009 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009)*

*7.α) Κάθε ανεξάρτητη κατά το Σύνταγμα αρχή μπορεί να αναφέρεται προς τη Βουλή για την προώθηση και επίλυση θεμάτων που ανάγονται στην εκπλήρωση της αποστολής της. Ο Πρόεδρος της Βουλής διαβιβάζει τις σχετικές αναφορές στη μόνιμη επιτροπή θεσμών και διαφάνειας, η οποία μπορεί να διατυπώνει εγγράφως προς τον Πρόεδρο της Βουλής τις απόψεις της επί των ανωτέρω αναφορών.

β) Οι ανεξάρτητες κατά το Σύνταγμα αρχές καταθέτουν στον Πρόεδρο της Βουλής αντίγραφο του σχεδίου Προϋπολογισμού τους, που υποβάλλουν στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ : ΕΚΛΟΓΗ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Γενικές διατάξεις

Άρθρο 139

1. Η εκλογή προσώπων γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 73, αν δεν ορίζεται διαφορετικά από ειδικές διατάξεις.

2. Κατά την εκλογή προσώπων δεν επιτρέπεται η υποβολή υποψηφιοτήτων.

**Προστέθηκε στις 27.4.2009 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 66 Α΄ /4.5.2009)*

3. Της εκλογής προσώπων δεν προηγείται συζήτηση.

4. Στους Βουλευτές διανέμονται έντυπα ψηφοδέλτια που περιέχουν τα ονόματα των προσώπων που υποδεικνύονται από τις Κοινοβουλευτικές Ομάδες, καθώς και λευκά.

5. Οι Βουλευτές τους οποίους αφορά η μυστική ψηφοφορία δεν μπορούν κατά τη διάρκειά της να μετέχουν στο Προεδρείο της Βουλής ή στην εφορευτική επιτροπή που διενεργεί την ψηφοφορία.

6. Οι εκλεγόμενοι αναλαμβάνουν τα καθήκοντά τους αμέσως μετά την ανακοίνωση του αποτελέσματος της ψηφοφορίας από τον Πρόεδρο της Βουλής, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από το Σύνταγμα ή τον Κανονισμό.

Εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας

Άρθρο 140

1. Η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη Βουλή ενεργείται με ονομαστική ψηφοφορία και σε ειδική συνεδρίαση, που συγκαλείται από τον Πρόεδρο της Βουλής έναν τουλάχιστο μήνα πριν από τη λήξη της θητείας του εν ενεργεία Προέδρου της Δημοκρατίας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στις επόμενες διατάξεις.

2. Σε περίπτωση οριστικής αδυναμίας του Προέδρου της Δημοκρατίας να εκπληρώσει τα καθήκοντά του κατά τους ορισμούς του άρθρου 34 παρ. 2 του Συντάγματος, καθώς επίσης και σε περίπτωση που ο Πρόεδρος παραιτηθεί, πεθάνει ή κηρυχθεί έκπτωτος κατά

τις διατάξεις του Συντάγματος, η Βουλή συγκαλείται σε συνεδρίαση για την εκλογή νέου Προέδρου της Δημοκρατίας μέσα σε δέκα ημέρες το αργότερο, αφοτόυ έλξηε πρόωρα η θητεία του προηγούμενου Προέδρου.

3. Η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας εγγράφεται σε ειδική ημερήσια διάταξη, της οποίας η ανακοίνωση γίνεται πέντε πλήρεις ημέρες πριν από την οριζόμενη σ' αυτήν ημερομηνία ψηφοφορίας, σύμφωνα με το άρθρο 32 παρ. 3 του Συντάγματος.

4. Της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας δεν προηγείται συζήτηση.

5. Η Βουλή ψηφίζει ύστερα από προτάσεις που μπορούν να γίνουν μόνο από τις Κοινοβουλευτικές Ομάδες. Δικαίωμα πρότασης επίσης έχει και η κατά την έννοια του άρθρου 16 παρ. 5 Ομάδα των ανεξαρτήτων, υποψήφιος της οποίας θεωρείται όποιος συγκεντρώσει τις περισσότερες υποδείξεις των μελών της. Άλλες υποψηφιότητες δεν ανακοινώνονται στη Βουλή.

6. Η ονομαστική ψηφοφορία για την εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας διεξάγεται πάντοτε με ονομαστική κλήση. Ο Πρόεδρος καλεί ένα Βουλευτή από τη Συμπολίτευση και έναν από την Αντιπολίτευση για να εκφωνήσουν τον κατάλογο των Βουλευτών και να καταμετρήσουν τις ψήφους. Κάθε Βουλευτής μετά την ονομαστική κλήση του αναφέρει το όνομα της προτίμησής του, ενώ οι ψηφολέκτες σημειώνουν, καθέννας χωριστά, την ψήφο κάθε Βουλευτή. Βουλευτές που δεν επιθυμούν να εκφράσουν την προτίμησή τους υπέρ ορι-

ομένου προσώπου δηλώνουν «παρών». Σε καμιά περίπτωση δεν επιτρέπεται αιτιολόγηση της ψήφου. Το άρθρο 72 παρ. 8 εφαρμόζεται αναλόγως.

7. Μετά το πέρας της ονομαστικής ψηφοφορίας συντάσσεται πρακτικό στο οποίο καταχωρίζονται τα ονόματα των παρόντων και των απόντων Βουλευτών, η ψήφος καθενός κατά την προηγούμενη παράγραφο, καθώς και το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας. Το πρακτικό ψηφοφορίας υπογράφεται από τους ψηφολέκτες, τον Πρόεδρο και τους Γραμματείς της Βουλής και καταχωρίζεται στα Πρακτικά.

8. Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται όποιος συγκεντρώσει την κατά το άρθρο 32 παρ. 3 και 4 του Συντάγματος πλειοψηφία.

9. Όταν ο Πρόεδρος της Βουλής αναπληρώνει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, αντικαθίσταται προσωρινά στην άσκηση των καθηκόντων του από τους κατά το άρθρο 10 αναπληρωτές του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΔΥΣΠΙΣΤΙΑΣ

Πρόταση εμπιστοσύνης

Άρθρο 141

1. Η Κυβέρνηση οφείλει μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την ορκωμοσία του Πρωθυπουργού να εμφανιστεί στη Βουλή και να ζητήσει ψήφο εμπιστοσύνης μετά τη

συζήτηση των προγραμματικών της δηλώσεων. Αν έχουν διακοπεί οι εργασίες της Βουλής, εφαρμόζεται το άρθρο 84 παρ. 1 του Συντάγματος.

2. Ο Πρόεδρος της Βουλής, ύστερα από συνεννόηση με την Κυβέρνηση, ορίζει την ημέρα που θα αρχίσει η συζήτηση για τις προγραμματικές δηλώσεις και την παροχή ψήφου εμπιστοσύνης.

3. Η ανάγνωση των προγραμματικών δηλώσεων της Κυβέρνησης και η πρόταση εμπιστοσύνης εγγράφονται σε ειδική ημερήσια διάταξη. Η συζήτηση διεξάγεται σύμφωνα με τα άρθρα 96 παρ. 2 και 97, που έχουν ανάλογη εφαρμογή, και δεν μπορεί να παραταθεί περισσότερο από τρεις ημέρες από την έναρξή της. Η εγγραφή ομιλητών γίνεται μετά την ανάγνωση των προγραμματικών δηλώσεων και έως το τέλος της ομιλίας του τρίτου εγγεγραμμένου αγορητή. Η ψηφοφορία για την πρόταση εμπιστοσύνης διεξάγεται αμέσως μόλις τελειώσει η συζήτηση επί των προγραμματικών δηλώσεων και το αργότερο τη δωδεκάτη νυκτερινή ώρα της τρίτης ημέρας από την έναρξη της συζήτησης, εκτός αν η Κυβέρνηση ζητήσει να αναβληθεί η ψηφοφορία για σαράντα οχτώ ώρες.

4. Η Κυβέρνηση μπορεί και οποτεδήποτε άλλοτε να ζητήσει ψήφο εμπιστοσύνης της Βουλής με γραπτή ή προφορική δήλωση του Πρωθυπουργού στη Βουλή. Στην περίπτωση αυτήν η πρόταση εμπιστοσύνης εγγράφεται επίσης σε ειδική ημερήσια διάταξη. Η συζήτηση αρχίζει μετά δύο ημέρες από την υποβολή της και τεραματίζεται με ψηφοφορία σύμφωνα με την προηγού-

μενη παράγραφο.

5. Η ψηφοφορία για τις προτάσεις εμπιστοσύνης των προηγούμενων παραγράφων είναι πάντοτε ονομαστική. Κατ' αυτήν ψηφίζουν και οι Υπουργοί και Υφυπουργοί, αν είναι μέλη της Βουλής.

6. Η Κυβέρνηση απολαύει της εμπιστοσύνης της Βουλής αν οι προτάσεις των προηγούμενων παραγράφων εγκριθούν από την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων Βουλευτών, η οποία όμως δεν επιτρέπεται να είναι μικρότερη από τα δύο πέμπτα (2/5) του όλου αριθμού των Βουλευτών.

Πρόταση δυσπιστίας

Άρθρο 142

1. Η Βουλή μπορεί με απόφασή της να αποσύρει την εμπιστοσύνη της από την Κυβέρνηση ή από μέλος της ύστερα από πρόταση δυσπιστίας. Η πρόταση δυσπιστίας πρέπει να είναι υπογραμμένη από το ένα έκτο (1/6) τουλάχιστον των Βουλευτών και να περιλαμβάνει σαφώς τα θέματα για τα οποία θα διεξαχθεί η συζήτηση.

2. Η πρόταση δυσπιστίας υποβάλλεται στον Πρόεδρο σε δημόσια συνεδρίαση της Βουλής.

3. Αν διαπιστωθεί ότι η πρόταση υπογράφεται από τον ελάχιστο απαιτούμενο αριθμό Βουλευτών, η Βουλή διακόπτει τις εργασίες της για δύο ημέρες, εκτός αν η Κυβέρνηση ζητήσει να αρχίσει αμέσως η συζήτηση για την πρόταση δυσπιστίας.

4. Με την επιφύλαξη της ευχέρειας που παρέχει η προηγούμενη παράγραφος στην Κυβέρνηση, η συζήτηση για την πρόταση δυσπιστίας αρχίζει δύο ημέρες μετά την υποβολή της και τελειώνει το αργότερο τη δωδεκάτη νυκτερινή της τρίτης ημέρας από την έναρξή της με ονομαστική ψηφοφορία, που διεξάγεται σύμφωνα με την παράγραφο 3 του προηγούμενου άρθρου.

5. Η συζήτηση αρχίζει με την ομιλία δύο Βουλευτών από εκείνους που υπογράφουν την πρόταση δυσπιστίας και ορίζονται με ανάλογη εφαρμογή του άρθρου 91 παρ. 5. Η εγγραφή των άλλων ομιλητών γίνεται έως το τέλος της ομιλίας των δύο Βουλευτών του προηγούμενου εδαφίου. Κατά τα λοιπά η συζήτηση και η ψηφοφορία διεξάγονται σύμφωνα με τις παραγράφους 3 έως 5 του προηγούμενου άρθρου.

6. Πρόταση δυσπιστίας δεν μπορεί να υποβληθεί πριν περάσει εξάμηνο από την απόρριψη προηγούμενης όμοιας πρότασης, εκτός αν υπογράφεται από την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών.

7. Πρόταση δυσπιστίας γίνεται δεκτή μόνο αν εγκριθεί από την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄*ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ****Ανακοινώσεις και δηλώσεις της Κυβέρνησης
ενώπιον της Βουλής**

Άρθρο 142Α

1. Για την έγκαιρη και υπεύθυνα πληροφόρηση και ενημέρωση της Βουλής η Κυβέρνηση δια του Πρωθυπουργού μπορεί, εκτός από τη «συζήτηση προ ημερησίας διατάξεως» του επόμενου άρθρου να ζητήσει, οποτεδήποτε, να κάνει ανακοινώσεις ή δηλώσεις ενώπιόν της για οποιαδήποτε σοβαρή δημόσια υπόθεση.

2. Το αίτημα για ανακοίνωση ή δήλωση μαζί με το αντικείμενό τους διατυπώνεται στον Πρόεδρο της Βουλής και γνωστοποιείται από αυτόν στους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων της Αντιπολίτευσης πριν από είκοσι τέσσερις (24) ώρες τουλάχιστον.

3. Η ανακοίνωση ή δήλωση της Κυβέρνησης γίνεται αυτοπροσώπως από τον Πρωθυπουργό σε οποιαδήποτε συνεδρίαση νομοθετικής εργασίας ή κοινοβουλευτικού ελέγχου πριν από την έναρξη της συζήτησης των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης και η διάρκειά της δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δέκα (10) λεπτά της ώρας.

4. Οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων της Αντιπολίτευσης μπορούν να αναπτύξουν αυτοπροσώπως τις απόψεις τους για το περιεχόμενο της ανακοί-

**Προστέθηκε στις 16.3.1993 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 36 Α΄ /19.3.1993)*

νωσης ή της δήλωσης της Κυβέρνησης για πέντε (5) λεπτά της ώρας, κατ'ανώτατο όριο για τον καθένα. Σε περίπτωση απουσίας ή ασθένειας Προέδρου Κοινοβουλευτικής Ομάδας στη συζήτηση των αναπληροί εκπρόσωπός του οριζόμενος απ'αυτόν.

5. Η απάντηση του Πρωθυπουργού στις απόψεις των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων της Αντιπολίτευσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πέντε (5) λεπτά της ώρας.

6. Η δευτερολογία των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων της Αντιπολίτευσης δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία (3) λεπτά και του Πρωθυπουργού, ο οποίος ομιλεί τελευταίος, τα πέντε (5) λεπτά της ώρας.

*7. Όταν οι ανακοινώσεις και δηλώσεις της Κυβέρνησης ενώπιον της Βουλής γίνονται από τον Πρωθυπουργό, οι αναπληρωτές - εκπρόσωποι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων δεν μπορούν να λάβουν το λόγο, με την επιφύλαξη του δευτέρου εδαφίου της παραγράφου 4 αυτού του άρθρου.

**8. Η Κυβέρνηση, επίσης, ενημερώνει τη Βουλή δια των Υπουργών για σοβαρά θέματα της αρμοδιότητάς τους. Ο χρόνος αγόρευσης των Υπουργών δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δέκα (10) λεπτά της ώρας, των δε αναπληρωτών-εκπροσώπων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων τα πέντε (5) λεπτά της ώρας. Η δευτερολογία

**Τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)*

***Προστέθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)*

των Υπουργών δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πέντε (5) λεπτά της ώρας, των δε αναπληρωτών – εκπροσώπων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων τα τρία (3) λεπτά της ώρας.

Συζήτηση προ ημερησίας διατάξεως

Άρθρο 143

1. Για εθνικά θέματα ή θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος ο Πρωθυπουργός μπορεί, κατ' εξαίρεση της διάταξης του άρθρου 62 παρ. 1, να ενημερώνει τη Βουλή και αμέσως επακολουθεί συζήτηση (συζήτηση προ ημερησίας διατάξεως).

*2. Κατά τη διάρκεια κάθε βουλευτικής συνόδου διεξάγονται υποχρεωτικά επτά συζητήσεις προ ημερησίας διατάξεως, εκ των οποίων μία αποτελεί δικαίωμα της Κυβέρνησης, μία του Προέδρου της Βουλής και οι υπόλοιπες πέντε της Αντιπολίτευσης. Το θέμα της συζητήσεως που ανήκει στην επιλογή της Κυβέρνησης πρέπει να αναφέρεται στην πορεία της χώρας με την Ευρωπαϊκή Ένωση και εάν είναι εφικτό να συνδυάζεται με την κατάθεση της σχετικής έκθεσης που προβλέπεται από το άρθρο 3 του ν. 945/1979, όπως ισχύει. Τα

**Τροποποιήθηκε στις 5.7.1990 (ΦΕΚ 92 Α' /11.7.1990), στις 25.11.1993 (ΦΕΚ 200 Α' /26.11.1993), στις 15.12.1997 (ΦΕΚ 258 Α' /17.12.1997), στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) και στις 27.4.2009 (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

θέματα των πέντε συζητήσεων που αποτελούν δικαίωμα της Αντιπολίτευσης καθορίζονται από την Αντιπολίτευση ως εξής: τα θέματα δύο συζητήσεων από την Αξιωματική Αντιπολίτευση, το θέμα μίας συζήτησης από τη δεύτερη σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης, το θέμα μίας συζήτησης από την τρίτη σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης και το θέμα μίας συζήτησης από την τέταρτη σε δύναμη Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης με αίτησή τους, που υπογράφεται από τα δύο τρίτα (2/3) του αριθμού των Βουλευτών, που υπάγονται κατά περίπτωση στην κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα ή από τον Πρόεδρό της. Η αίτηση κατατίθεται στο γραφείο του Προέδρου της Βουλής και διαβιβάζεται αμέσως στον Πρωθυπουργό. Η συζήτηση πραγματοποιείται μέσα σε ένα μήνα από την υποβολή της κάθε αιτήσεως και σε κάθε περίπτωση μέσα σε είκοσι πέντε (25) ημέρες από τη διεξαγωγή άλλης προ ημερησίας διατάξεως συζήτησης.

3. Η διεξαγωγή της συζήτησης προ ημερησίας διατάξεως γίνεται σε ημέρα που ορίζεται ύστερα από συνεννόηση του Πρωθυπουργού με τον Πρόεδρο της Βουλής, ο οποίος κατόπιν ενημερώνει τους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και προχωρεί σε σχετική ανακοίνωση ενώπιον της Βουλής.

*4. Η συζήτηση αρχίζει με την αγόρευση του Πρωθυ-

**Τροποποιήθηκε στις 13.10.2000 (ΦΕΚ 230 Α' /25.10.2000) και στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής
[Η παρ. 5 καταργήθηκε στις 13.10.2000 (ΦΕΚ 230 Α' /25.10.2000)]*

πουργού, μετά την οποία ακολουθούν οι αγορεύσεις των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, καθώς και ενός ή δύο Υπουργών, και ολοκληρώνεται, χωρίς να διεξαχθεί ψηφοφορία, σε μία συνεδρίαση.

Η διάρκεια της αγόρευσης του Πρωθυπουργού είναι είκοσι πέντε (25) λεπτά της ώρας, του Αρχηγού της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης και των Προέδρων των άλλων Κοινοβουλευτικών Ομάδων είκοσι (20) λεπτά της ώρας και των Υπουργών δέκα (10) λεπτά της ώρας. Ο χρόνος αγόρευσης εκείνου που προκαλεί τη συζήτηση προσαυξάνεται κατά πέντε (5) λεπτά της ώρας.

Δικαίωμα δευτερολογίας έχουν για δεκαπέντε (15) λεπτά της ώρας ο Πρωθυπουργός και για δέκα (10) λεπτά της ώρας οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και οι Υπουργοί. Ο Πρωθυπουργός μπορεί να τριτολογήσει για πέντε (5) λεπτά της ώρας. Ο χρόνος ομιλίας Υπουργού που παρεμβαίνει στο στάδιο των κύριων αγορεύσεων ή των δευτερολογιών, πριν ολοκληρωθούν οι αγορεύσεις ή οι δευτερολογίες των Προέδρων των Κοινοβουλευτικών Ομάδων, περιορίζεται στο ήμισυ του χρόνου που δικαιούται.

*5. Κατά τη συζήτηση προ ημερησίας διατάξεως που προτείνεται από τον Πρόεδρο της Βουλής, οι χρόνοι ομιλίας είναι οι ισχύοντες κατά τη συζήτηση προ ημερησίας διατάξεως που προκαλείται από τον Πρωθυπουργό.

**Προστέθηκε στις 27.4.2009 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009)*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄ : ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ**Σύσταση, συγκρότηση και λειτουργία**

Άρθρο 144

1. Η Ολομέλεια της Βουλής μπορεί να συνιστά εξεταστικές επιτροπές από μέλη της για την εξέταση ειδικών ζητημάτων δημόσιου ενδιαφέροντος.

2. Η πρόταση για τη σύσταση της εξεταστικής επιτροπής πρέπει να υπογράφεται από το ένα πέμπτο (1/5) του όλου αριθμού των Βουλευτών και να καθορίζει τους λόγους για τους οποίους ζητείται η σύστασή της, καθώς και το συγκεκριμένο ζήτημα με το οποίο θα ασχοληθεί.

3. Μετά την υποβολή της, η πρόταση ανακοινώνεται στη Βουλή, τυπώνεται, διανέμεται στους Βουλευτές και εγγράφεται στην ημερήσια διάταξη συνεδρίασης κοινοβουλευτικού ελέγχου.

4. Η συζήτηση της πρότασης αρχίζει με την αγόρευση ενός από τους Βουλευτές που ορίζεται με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 91 παρ. 5, διεξάγεται κατά τις διατάξεις για γενικευόμενη επερώτηση και τερματίζεται υποχρεωτικά μέσα σε μία συνεδρίαση.

5. Η απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής για τη σύσταση της κατά το άρθρο 68 παρ. 2 εδ. α΄ του Συντάγματος εξεταστικής επιτροπής λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων, η οποία δεν μπορεί να είναι κατώτερη από τα δύο πέμπτα (2/5) του όλου αριθμού των Βουλευτών.

6. Η απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής για την κατά το άρθρο 68 παρ. 2 εδ. β' του Συντάγματος σύσταση εξεταστικής επιτροπής για ζητήματα που ανάγονται στην εξωτερική πολιτική και την εθνική άμυνα λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών.

7. Η απόφαση της Βουλής πρέπει να ορίζει τον αριθμό των μελών της επιτροπής και να καθορίζει την προθεσμία υποβολής του σχετικού πορίσματος. Η προθεσμία αυτή μπορεί, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, να παρατείνεται με ειδικές αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής.

8. Η συγκρότηση και η λειτουργία των εξεταστικών επιτροπών διέπονται από τις αντίστοιχες διατάξεις που ρυθμίζουν τη συγκρότηση και τη λειτουργία των διαρκών επιτροπών, αν δεν τροποποιούνται από τις διατάξεις των επόμενων άρθρων.

Εξουσίες

Άρθρο 145

1. Οι εξεταστικές επιτροπές έχουν όλες τις αρμοδιότητες των ανακριτικών αρχών, καθώς και του εισαγγελέα πλημμελειοδικών, και ενεργούν κάθε αναγκαία, κατά την κρίση τους, έρευνα για την επίτευξη του σκοπού για τον οποίο συστάθηκαν. Η Βουλή μπορεί με απόφασή της να περιορίσει τις εξουσίες της εξεταστικής επιτροπής.

2. Οι εξουσίες των εξεταστικών επιτροπών ασκούνται

με τους όρους και τις διατυπώσεις των άρθρων 146 και 147, καθώς και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και δεν αναστέλλονται με τη λήξη της τακτικής συνόδου, παύουν όμως με τη διάλυση της Βουλής που τις διόρισε ή με τη λήξη της βουλευτικής περιόδου.

Συλλογή πληροφοριών και εγγράφων

Άρθρο 146

1. Η εξεταστική επιτροπή έχει δικαίωμα να ζητεί προφορικές ή γραπτές πληροφορίες από δημόσιες αρχές, διοικήσεις νομικών προσώπων δημόσιου και ιδιωτικού δικαίου, καθώς και από τους πολίτες, με τους όρους των επόμενων διατάξεων του κεφαλαίου αυτού.

2. Η εξεταστική επιτροπή έχει δικαίωμα να ζητεί να προσκομιστούν δημόσια και άλλα έγγραφα που υπάρχουν στα αρχεία του Κράτους.

3. Τα έγγραφα των νομικών προσώπων δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου ζητούνται είτε απευθείας είτε διαμέσου του Υπουργού που ασκεί την κατά νόμο εποπτεία. Οι διοικήσεις των νομικών προσώπων έχουν υποχρέωση να παραδίδουν τα έγγραφα που τους ζητήθηκαν.

4. Ο Υπουργός έχει υποχρέωση να προσκομίζει τα πρωτότυπα ή επικυρωμένα αντίγραφα των εγγράφων που του ζήτησε η επιτροπή. Αν όμως κρίνει ότι με την ανακοίνωσή τους απειλείται βλάβη των συμφερόντων του Κράτους και ιδίως όταν πρόκειται για διπλωματικό ή στρατιωτικό μυστικό που αφορά την ασφάλεια του

Κράτους, μπορεί να μην τα προσκομίσει.

Προσφυγή σε άλλα αποδεικτικά μέσα

Άρθρο 147

1. Η επιτροπή έχει δικαίωμα να καλεί και να εξετάζει μάρτυρες, να ενεργεί αυτοψία ή να διατάσσει πραγματογνωμοσύνη με τους όρους και τις διατυπώσεις που προβλέπονται από τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

2. Οι κλήσεις των μαρτύρων και τα εντάλματα βίαιης προσαγωγής τους υπογράφονται από τον Πρόεδρο της επιτροπής ή, κατά τις περιστάσεις, από τον εντεταλμένο την ενέργεια ορισμένης έρευνας και διαβιβάζονται στον εισαγγελέα με την επιμέλεια του οποίου και εκτελούνται.

3. Τα άρθρα 224 και 225 του Ποινικού Κώδικα εφαρμόζονται και για τους μάρτυρες που εξετάζονται από την επιτροπή ή από τους κατά την παράγραφο 6 εντεταλμένους.

4. Οι αποζημιώσεις των μαρτύρων, των πραγματογνωμόνων και γενικά των προσώπων των οποίων ζητήθηκε η συνδρομή κατά την εξέταση ρυθμίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ή προκειμένου για δημοσίους υπαλλήλους σύμφωνα με τις διατάξεις του Δημοσιοϋπαλληλικού Κώδικα που καθορίζουν τα οδοιπορικά έξοδα.

5. Ο Πρόεδρος της εξεταστικής επιτροπής έχει τις

έξουσίες ανακριτή σύμφωνα με το άρθρο 252 παρ. 3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας σε περίπτωση διαταραχής της ησυχίας και ευταξίας των εργασιών της ή εναντίωσης στα μέτρα που διέταξε.

6. Η εξεταστική επιτροπή μπορεί να αναθέτει την ενέργεια ορισμένων ειδικά κατονομαζόμενων πράξεων έρευνας σε ένα ή περισσότερα μέλη της ή σε εφέτη ή πρωτοδίκη που υπηρετούν στην περιφέρεια όπου πρόκειται να διεξαχθεί η σχετική έρευνα. Την ενέργεια πράξεων έρευνας στην αλλοδαπή η επιτροπή μπορεί να την αναθέτει στην κατά τόπο αρμόδια προξενική αρχή.

7. Οι εξουσιοδοτημένοι για την ενέργεια συγκεκριμένων πράξεων έρευνας έχουν, για τις πράξεις αυτές, τις ίδιες εξουσίες που έχει η εξεταστική επιτροπή και ο Πρόεδρος της, εκτός αν η επιτροπή αποφασίσει οποτεδήποτε να τις περιορίσει.

Πόρισμα

Άρθρο 148

1. Μετά την ολοκλήρωση της έρευνας η επιτροπή αξιολογεί τις αποδείξεις που συνέλεξε και συντάσσει αιτιολογημένο πόρισμα, στο οποίο καταχωρίζονται και οι γνώμες της τυχόν μειοψηφίας.

2. Μέσα στην προθεσμία που ορίζει η απόφαση για τη σύσταση της εξεταστικής επιτροπής ή για την τυχόν παράτασή της το πόρισμα της επιτροπής μαζί με τις αποδείξεις υποβάλλεται στην Ολομέλεια της Βουλής,

ανακοινώνεται και καταχωρίζεται στα Πρακτικά.

3. Με πρόταση του ενός πέμπτου (1/5) του συνόλου των Βουλευτών, το πόρισμα της εξεταστικής επιτροπής εγγράφεται στην ημερήσια διάταξη για συζήτηση, που διεξάγεται με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 137.

Επιτροπές δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών

Άρθρο 149

Με τους όρους των άρθρων 144 και επ. η Βουλή μπορεί να συνιστά με αποφάσεις της εξεταστικές επιτροπές με αντικείμενο την παρακολούθηση και τον έλεγχο κάθε οργανισμού ή επιχείρησης του δημόσιου τομέα.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄ : ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΜΟΜΦΗΣ
ΚΑΤΑ ΜΕΛΩΝ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟΥ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ-
ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ ΑΔΥΝΑΜΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ
ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ
ΚΑΙ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΕΙΟΥ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ ΤΟΥΣ**

**Πρόταση μομφής κατά του Προέδρου της
Βουλής ή μέλους του Προεδρείου**

Άρθρο 150

1. Η Βουλή μπορεί, ύστερα από γραπτή πρόταση πενήντα τουλάχιστο Βουλευτών, να εκφράσει μομφή κατά του Προέδρου της ή άλλου μέλους του Προεδρείου. Η αποδοχή συνεπάγεται τη λήξη της θητείας του καθ' ου η πρόταση.

2. Η πρόταση υποβάλλεται στη διάρκεια συνεδρίασης της Ολομέλειας της Βουλής και πρέπει να καθορίζει με σαφήνεια τους λόγους της μομφής. Αν διαπιστωθεί ότι η πρόταση υπογράφεται από τον ελάχιστο απαιτούμενο αριθμό Βουλευτών, ορίζεται, ύστερα από πρόταση της Κυβέρνησης, ημέρα συζήτησης της πρότασης μομφής σε μία από τις δύο επόμενες συνεδριάσεις κοινοβουλευτικού ελέγχου.

3. Η συζήτηση της πρότασης μομφής ολοκληρώνεται σε μία συνεδρίαση. Σ' αυτήν μετέχουν έως πέντε από τους Βουλευτές που υπογράφουν την πρόταση, έως πέντε άλλοι Βουλευτές που δεν είναι μέλη της Κοινοβουλευτικής Ομάδας εκείνων που την υπέβαλαν, το μέλος

του Προεδρείου κατά του οποίου στρέφεται, οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και η Κυβέρνηση. Για τη διάρκεια των αγορεύσεων εφαρμόζεται το άρθρο 97. Το μέλος του Προεδρείου κατά του οποίου στρέφεται η πρόταση ομιλεί έως εξήντα (60) λεπτά της ώρας.

4. Η πρόταση μομφής γίνεται δεκτή κατά τους όρους του άρθρου 142 παρ. 7.

5. Πρόταση μομφής κατά του Προέδρου της Βουλής δεν μπορεί να υποβληθεί πριν περάσουν έξι μήνες από την απόρριψη όμοιας πρότασης, εκτός αν υπογράφεται από την απόλυτη πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των Βουλευτών. Αν η πρόταση μομφής στρέφεται εναντίον άλλου μέλους του Προεδρείου, δεν μπορεί να υποβληθεί νέα πρόταση μομφής κατά του μέλους αυτού πριν περάσουν τρεις μήνες.

**Πρόταση διαπίστωσης της αδυναμίας του
Προέδρου της Δημοκρατίας για την άσκηση
των καθηκόντων του**

Άρθρο 151

1. Η πρόταση διαπίστωσης της αδυναμίας του Προέδρου της Δημοκρατίας να ασκήσει τα καθήκοντά του, κατά τους ορισμούς του άρθρου 34 παρ. 2 του Συντάγματος, υποβάλλεται εγγράφως από την Κυβέρνηση προς τη Βουλή και εγγράφεται σε ειδική ημερήσια διάταξη μέσα σε δύο ημέρες από την υποβολή της.

2. Αν η Βουλή δεν λειτουργεί, επειδή έχει διαλυθεί ή έχει λήξει η σύνοδος ή η βουλευτική περίοδος, συγκαλείται υποχρεωτικά μέσα σε δέκα ημέρες και πάντως συνέρχεται αυτεπάγγελα το αργότερο τη δέκατη πέμπτη ημέρα μετά την υποβολή της πρότασης.

3. Η συνεδρίαση της Βουλής είναι μυστική κατά το άρθρο 66 παρ. 1 του Συντάγματος και η ψηφοφορία ονομαστική.

4. Η συζήτηση της πρότασης ολοκληρώνεται σε μία συνεδρίαση και το αργότερο ως τη δωδεκάτη νυκτερινή, οπότε αρχίζει η ψηφοφορία. Στη συζήτηση μετέχουν η Κυβέρνηση, οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και οι εγγραφόμενοι στον κατάλογο των ομιλητών Βουλευτές για δέκα (10) λεπτά της ώρας ο καθένας.

5. Η Βουλή αποφαινεται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνολικού αριθμού των μελών της, αν συντρέχει περίπτωση εκλογής νέου Προέδρου της Δημοκρατίας.

**Πρόταση διαπίστωσης της αδυναμίας
του Πρωθυπουργού να ασκήσει τα καθήκοντά του**

*Άρθρο 151Α

1. Η πρόταση διαπίστωσης της αδυναμίας του Πρωθυπουργού να ασκήσει τα καθήκοντά του, κατά τους ο-

**Προστέθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση
της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

ρισμούς του άρθρου 38 παρ. 2 του Συντάγματος, υποβάλλεται από την απόλυτη πλειοψηφία των μελών της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του κόμματος στο οποίο ανήκει ο Πρωθυπουργός, εφόσον αυτό διαθέτει στη Βουλή την απόλυτη πλειοψηφία των εδρών. Εάν η Κοινοβουλευτική Ομάδα στην οποία ανήκει ο Πρωθυπουργός δεν διαθέτει την απόλυτη πλειοψηφία των εδρών, η πρόταση υποβάλλεται από τα 2/5 τουλάχιστον του όλου αριθμού των Βουλευτών.

2. Η πρόταση της παρ. 1 υποβάλλεται εγγράφως στον Πρόεδρο της Βουλής και εγγράφεται σε ειδική ημερήσια διάταξη εντός δύο ημερών από την υποβολή της.

3. Η συζήτηση της πρότασης ολοκληρώνεται σε μία συνεδρίαση και το αργότερο ως τη δωδεκάτη νυκτερινή, οπότε αρχίζει η ψηφοφορία. Στη συζήτηση μετέχουν έως πέντε από τους Βουλευτές που υπογράφουν την πρόταση, έως πέντε άλλοι Βουλευτές που δεν είναι μέλη της Κοινοβουλευτικής Ομάδας εκείνων που την υπέβαλαν, οι Πρόεδροι των Κοινοβουλευτικών Ομάδων και η Κυβέρνηση.

Για τη διάρκεια των αγορεύσεων εφαρμόζεται το άρθρο 97.

4. Η Βουλή αποφαινεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών, εάν συντρέχει αδυναμία για λόγους υγείας του Πρωθυπουργού να ασκήσει τα καθήκοντά του.

5. Η ψηφοφορία είναι ονομαστική.

**Πρόταση διαπίστωσης της αδυναμίας των μελών
του Προεδρείου της Βουλής για την άσκηση
των καθηκόντων τους**

Άρθρο 152

1. Σε περίπτωση αδυναμίας του Προέδρου της Βουλής ή άλλου μέλους του Προεδρείου να ασκήσουν τα καθήκοντά τους, αν η αδυναμία παρατείνεται περισσότερο από τρεις μήνες, η Βουλή, ύστερα από γραπτή πρόταση πενήντα τουλάχιστον παρόντων Βουλευτών, αποφαινεται αν συντρέχει περίπτωση αντικατάστασής τους, λόγω οριστικής αδυναμίας να ασκήσουν τα καθήκοντά τους.

2. Οι διατάξεις του άρθρου 150 παρ. 2 έως 4 εφαρμόζονται αναλόγως.

3. Η ψηφοφορία είναι μυστική.

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄ : ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΕ ΔΙΚΗ
ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ, ΤΩΝ
ΥΦΥΠΟΥΡΓΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ
ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Γενικές διατάξεις

*Άρθρο 153

1. Η Βουλή έχει την αρμοδιότητα να ασκεί δίωξη εναντίον όσων διατελούν ή διατέλεσαν μέλη της Κυβέρνη-

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση
της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

σης ή Υφυπουργοί για ποινικά αδικήματα που τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 86 του Συντάγματος και το νόμο για την ευθύνη των Υπουργών.

2. Ο Πρόεδρος της Βουλής ανακοινώνει στην Ολομέλεια της Βουλής ή στο Τμήμα διακοπής των εργασιών της, αμέσως μετά την υποβολή τους, τα στοιχεία που διαβιβάζονται στη Βουλή, κατ' εφαρμογή του άρθρου 86 παρ. 2 εδ. β' του Συντάγματος.

Πρόταση άσκησης δίωξης κατά μέλους της Κυβέρνησης ή Υφυπουργού

*Άρθρο 154

1. Για την άσκηση δίωξης κατά το προηγούμενο άρθρο εναντίον προσώπου που είναι ή διατέλεσε μέλος της Κυβέρνησης ή Υφυπουργός απαιτείται πρόταση κατηγορίας και απόφαση της Βουλής που δέχεται την πρόταση αυτή.

2. Η πρόταση για την άσκηση δίωξης κατά των προσώπων της παρ. 1 του άρθρου 153 υποβάλλεται γραπτώς και υπογράφεται τουλάχιστον από τριάντα (30) Βουλευτές, διαφορετικά, είναι απαράδεκτη.

3. Η πρόταση για άσκηση δίωξης πρέπει να προσδιορίζει με σαφήνεια τις πράξεις ή τις παραλείψεις που σύμφωνα με το νόμο για την ευθύνη των

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

Υπουργών είναι αξιόποινες και να μνημονεύει τις διατάξεις που παραβιάστηκαν.

Συζήτηση της πρότασης

*Άρθρο 155

1. Όλα τα θέματα που σχετίζονται με τη διαδικασία παραπομπής των μελών της Κυβέρνησης και των Υφυπουργών σε δίκη εγγράφονται σε ειδική ημερήσια διάταξη.

2. Αμέσως μετά την κατάθεσή της η πρόταση άσκησης δίωξης ανακοινώνεται στην Ολομέλεια της Βουλής, τυπώνεται, διανέμεται στους Βουλευτές και εγγράφεται στην ειδική ημερήσια διάταξη της προηγούμενης παραγράφου μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την κατάθεσή της.

3. Η συζήτηση περιορίζεται μόνο στη λήψη απόφασης για συγκρότηση ή όχι ειδικής κοινοβουλευτικής επιτροπής για τη διεξαγωγή προκαταρκτικής εξέτασης. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης η Βουλή μπορεί να επιτρέψει την εμφάνιση ενώπιόν της του προσώπου κατά του οποίου στρέφεται η πρόταση άσκησης δίωξης προκειμένου να ακούσει τις απόψεις του. Σε κάθε περίπτωση έχει δικαίωμα να υποβάλει στη Βουλή έγγραφο υπόμνημα, που καταχωρίζεται στα Πρακτικά.

4. Η συζήτηση για όλα τα θέματα που αναφέρονται

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

στο άρθρο 86 του Συντάγματος διεξάγεται σύμφωνα με το άρθρο 137 παρ. 2, που έχει ανάλογη εφαρμογή.

5. Η ψηφοφορία για όλα τα ζητήματα του άρθρου 86 του Συντάγματος είναι μυστική. Σ' αυτήν δεν μετέχει εκείνος κατά του οποίου στρέφεται η πρόταση άσκησης δίωξης, αν είναι Βουλευτής.

6. Η απόφαση για τη συγκρότηση επιτροπής λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών, άλλως η πρόταση απορρίπτεται ως προδήλως αβάσιμη.

7. Αν η Βουλή αποφασίσει να μη συγκροτηθεί η επιτροπή αυτή, δεν μπορεί να υποβληθεί νέα πρόταση άσκησης δίωξης στηριζόμενη στα ίδια πραγματικά περιστατικά.

8. Αν για οποιονδήποτε άλλο λόγο, στον οποίο περιλαμβάνεται και η παραγραφή, δεν περατωθεί η διαδικασία που αφορά πρόταση άσκησης δίωξης κατά προσώπου που είναι ή διατέλεσε μέλος της Κυβέρνησης ή Υφυπουργός, η Βουλή μπορεί, ύστερα από αίτηση του ίδιου ή των κληρονόμων του, να συστήσει ειδική επιτροπή στην οποία μπορεί να μετέχουν και ανώτατοι δικαστικοί λειτουργοί για τον έλεγχο της κατηγορίας. Η σχετική συζήτηση γίνεται σε μία συνεδρίαση.

9. Στην ειδική επιτροπή της προηγούμενης παραγράφου προεδρεύει ένας από τους Αντιπροέδρους της Βουλής. Ο αριθμός των μελών, η σύνθεση και η συγκρότησή της σε Σώμα καθορίζονται με την απόφαση της Βουλής. Με την ίδια απόφαση ορίζεται προθεσμία υποβολής του πορίσματός της. Μετά την υποβολή του πορίσματος, ύ-

στερα από αίτηση του ενδιαφερομένου ή των κληρονόμων του ή πρόταση του ενός δεκάτου (1/10) του συνολικού αριθμού των Βουλευτών, μετά από απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων διεξάγεται συζήτηση στη Βουλή, που ολοκληρώνεται σε μία συνεδρίαση.

10. Με τη διαδικασία και την πλειοψηφία των ανωτέρω παραγράφων η Βουλή μπορεί οποτεδήποτε να ανακαλεί την απόφασή της ή να αναστέλλει τη δίωξη ή την προδικασία ή την κύρια διαδικασία.

Διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης

***Άρθρο 156**

1. Αν η Βουλή αποφασίσει προκαταρκτική εξέταση, ορίζει από τα μέλη της δωδεκαμελή επιτροπή για τη διενέργειά της. Συγχρόνως ορίζει και την προθεσμία μέσα στην οποία η επιτροπή οφείλει να υποβάλει το πόρισμά της και το σχετικό αποδεικτικό υλικό. Το πόρισμα της επιτροπής πρέπει να είναι αιτιολογημένο και να περιέχει σαφή πρόταση για την άσκηση δίωξης. Η άποψη της τυχόν μειοψηφίας της επιτροπής καταχωρίζεται σε χωριστό κεφάλαιο του ίδιου πορίσματος.

**2. Ο αριθμός των μελών της Επιτροπής αυξάνεται έτσι ώστε να εκπροσωπούνται με ένα (1) τουλάχιστο μέλος και κατ'αναλογία πάντοτε της δύναμής τους όλες

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

*** Προστέθηκε την 1.2.1994 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 6 Α' /2.2.1994)*

οι κατά τον Κανονισμό της Βουλής αναγνωριζόμενες Κοινοβουλευτικές Ομάδες.

3. Η επιτροπή συγκροτείται και λειτουργεί κατά τις διατάξεις των διαρκών κοινοβουλευτικών επιτροπών, που εφαρμόζονται αναλόγως. Μετά τη συγκρότησή της ορίζει δύο εισηγητές από τα μέλη της.

4. Η επιτροπή έχει όλες τις αρμοδιότητες του εισαγγελέα πλημμελειοδικών, όταν αυτός διενεργεί προκαταρκτική εξέταση. Η επιτροπή μπορεί να αναθέσει σε εισαγγελέα πλημμελειοδικών ή σε εισαγγελέα εφετών τη διενέργεια ειδικότερων πράξεων, σχετιζομένων με το αντικείμενο της προκαταρκτικής εξέτασης. Εκείνος κατά του οποίου στρέφεται η πρόταση άσκησης δίωξης καλείται από την επιτροπή να δώσει εξηγήσεις, αν το επιθυμεί.

5. Το πόρισμα της επιτροπής και το σχετικό αποδεικτικό υλικό υποβάλλονται στον Πρόεδρο της Βουλής, ο οποίος ανακοινώνει στη Βουλή την κατάθεσή τους.

6. Το πόρισμα τυπώνεται και διανέμεται στους Βουλευτές μέσα σε δέκα ημέρες από την κατάθεσή του.

7. Οι Βουλευτές, καθώς και εκείνος κατά του οποίου στρέφεται η πρόταση άσκησης δίωξης, δικαιούνται να λάβουν γνώση του αποδεικτικού υλικού που έχει κατατεθεί στη Βουλή.

8. Αν η επιτροπή δεν υποβάλει εμπρόθεσμα το πόρισμά της, η Βουλή είτε παρατείνει την προθεσμία είτε προχωρεί χωρίς πόρισμα στη συζήτηση της πρότασης για την άσκηση δίωξης.

9. Οι εξουσίες της επιτροπής δεν αναστέλλονται με τη

λήξη της συνόδου, παύουν όμως με τη διάλυση της Βουλής ή με τη λήξη της βουλευτικής περιόδου.

10. Αν διαλυθεί η Βουλή ή λήξει η βουλευτική περίοδος και δεν έχει κατατεθεί το πόρισμα της επιτροπής, η Βουλή κατά την πρώτη τακτική σύνοδο της νέας περιόδου ορίζει νέα επιτροπή για τη διενέργεια ή τη συνέχιση της προκαταρκτικής εξέτασης, με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 86 παρ. 3 εδάφιο δεύτερο του Συντάγματος.

Συζήτηση του πορίσματος της επιτροπής

***Άρθρο 157**

1. Μέσα σε πέντε ημέρες από τη διανομή του πορίσματος της επιτροπής στους Βουλευτές καταρτίζεται ειδική ημερήσια διάταξη της Ολομέλειας της Βουλής.

2. Η συζήτηση αρχίζει το αργότερο σε δεκαπέντε ημέρες από την κοινοποίηση της ειδικής ημερησίας διάταξης, είναι γενική και αναφέρεται στην παραδοχή ή μη της πρότασης για την άσκηση δίωξης. Κατά τη διάρκεια της συζήτησης η Βουλή μπορεί να καλέσει εκείνον κατά του οποίου στρέφεται η πρόταση άσκησης δίωξης, και αν ακόμη δεν είναι μέλος της Κυβέρνησης, Υφυπουργός ή Βουλευτής, να εμφανιστεί ενώπιόν της και να ακουστεί. Το τελευταίο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 155 εφαρμόζεται αναλόγως.

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

3. Αμέσως μετά τη λήξη της συζήτησης διεξάγεται μυστική ψηφοφορία για την πρόταση της επιτροπής και χωριστά για κάθε καταγγελλόμενη πράξη ή παράλειψη, για την οποία ζητείται άσκηση δίωξης. Η απόφαση λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών.

4. Αν μετά την κατάθεση του πορίσματος της επιτροπής λήξει η σύνοδος ή διαλυθεί η Βουλή ή λήξει η βουλευτική περίοδος, η γενική συζήτηση για το παραδεκτό της πρότασης διεξάγεται κατά περίπτωση στην επόμενη σύνοδο ή στην πρώτη σύνοδο της νέας βουλευτικής περιόδου, με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 86 παρ. 3 εδάφιο δεύτερο του Συντάγματος.

5. Αν απορριφθεί το πόρισμα της επιτροπής, δεν μπορεί να υποβληθεί νέα πρόταση άσκησης δίωξης εναντίον του ίδιου προσώπου στηριζόμενη στα ίδια πραγματικά περιστατικά.

Κλήρωση μελών του Ειδικού Δικαστηρίου, του Δικαστικού Συμβουλίου και της εισαγγελικής αρχής

***Άρθρο 158**

1. Αν η Βουλή αποφασίσει την άσκηση δίωξης, προχωρεί στην κλήρωση των τακτικών και αναπληρωματικών μελών του Ειδικού Δικαστηρίου, του Δικαστικού Συμβουλίου και της εισαγγελικής αρχής, σύμφωνα με

** Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' / 18.12.2001)*

το άρθρο 86 του Συντάγματος και το νόμο περί ευθύνης Υπουργών.

2. Η κλήρωση των τακτικών και αναπληρωματικών μελών του Ειδικού Δικαστηρίου ενεργείται ενώπιον της Ολομέλειας της Βουλής από τον Πρόεδρό της. Τα ονόματα των μελών του Συμβουλίου της Επικρατείας και του Αρείου Πάγου, που μπορούν να μετέχουν στη σύνθεση του Ειδικού Δικαστηρίου και του Δικαστικού Συμβουλίου, κατά το άρθρο 86 παρ. 4 του Συντάγματος, αποστέλλονται από τον Υπουργό Δικαιοσύνης, μετά από σχετική πρόσκληση του Προέδρου της Βουλής. Αν δεν είναι εφικτή η συγκρότηση του Ειδικού Δικαστηρίου ή του Δικαστικού Συμβουλίου, επακολουθεί νέα κλήρωση με την ίδια διαδικασία για τη συμπλήρωση της σύνθεσης του Ειδικού Δικαστηρίου ή του Δικαστικού Συμβουλίου.

3. Αν δεν γίνει ή διακοπεί η κλήρωση των μελών του Ειδικού Δικαστηρίου ή του Δικαστικού Συμβουλίου, επειδή έληξε η σύνοδος, διαλύθηκε η Βουλή ή έληξε η βουλευτική περίοδος, η κλήρωση ενεργείται με την επανάληψη των εργασιών της Βουλής στην επόμενη σύνοδο ή στην πρώτη σύνοδο της νέας βουλευτικής περιόδου, με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 86 παρ. 3 εδάφιο δεύτερο του Συντάγματος.

4. Αμέσως μετά τη διενέργεια της κατά την παράγραφο 2 κλήρωσης ο Πρόεδρος της Βουλής αποστέλλει στον Πρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας ή στον Πρόεδρο του Αρείου Πάγου την απόφαση της Βουλής για την άσκηση δίωξης, τα ονόματα των τακτικών και

αναπληρωματικών μελών που κληρώθηκαν και όλη τη σχετική δικογραφία.

**Πρόταση κατηγορίας κατά του Προέδρου της
Δημοκρατίας**

Άρθρο 159

1. Για την κατηγορία και την παραπομπή του Προέδρου της Δημοκρατίας σε δίκη απαιτείται πρόταση κατηγορίας και απόφαση της Βουλής για την αποδοχή της.

2. Η πρόταση κατηγορίας πρέπει να υποβάλλεται γραπτώς και να υπογράφεται από το ένα τρίτο (1/3) τουλάχιστον του συνολικού αριθμού των Βουλευτών· διαφορετικά, είναι απαράδεκτη.

3. Η πρόταση κατηγορίας πρέπει να προσδιορίζει τις πράξεις ή τις παραλείψεις του Προέδρου της Δημοκρατίας που θεμελιώνουν την κατά το άρθρο 49 παρ. 1 του Συντάγματος ευθύνη του.

4. Για την αποδοχή της πρότασης κατηγορίας και την παραπομπή του Προέδρου της Δημοκρατίας σε δίκη απαιτείται πλειοψηφία των δύο τρίτων (2/3) του συνολικού αριθμού των Βουλευτών, ύστερα από ονομαστική ψηφοφορία σε μυστική συνεδρίαση.

5. Αν η πρόταση κατηγορίας γίνει αποδεκτή, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας παραπέμπεται στο Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 86 του Συντάγματος. Οι σχετικές με το άρθρο 86 του Συντάγματος διατάξεις εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση του Προέδρου της Δημοκρατίας.

6. Οι διατάξεις των άρθρων 153 έως 158, που καθορίζουν τη διαδικασία παραπομπής των μελών της Κυβέρνησης και των Υφυπουργών σε δίκη, εφαρμόζονται αναλόγως και για τη διαδικασία παραπομπής του Προέδρου της Δημοκρατίας σε δίκη.

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Διάθροση

Άρθρο 160

*1. Συνιστάται επιστημονική υπηρεσία της Βουλής, που αποτελείται από: α) το επιστημονικό συμβούλιο της Βουλής, β) την πρώτη διεύθυνση επιστημονικών μελετών, γ) τη δεύτερη διεύθυνση επιστημονικών μελετών και δ) τη διεύθυνση επιστημονικής εποπτείας.

2. Οι διευθύνσεις της επιστημονικής υπηρεσίας της Βουλής κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους ενεργούν με αποκλειστικό γνώμονα τις γενικές αρχές και τους κανόνες της επιστήμης.

**3. Το επιστημονικό συμβούλιο της Βουλής υπάγεται απευθείας στον Πρόεδρο της Βουλής. Ο Πρόεδρος του επιστημονικού συμβουλίου, επικουρούμενος από

** Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' / 18.12.2001) και στις 27.4.2009 (ΦΕΚ 66 Α' / 4.5.2009) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

*** Τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 (ΦΕΚ 126 Α' / 2.7.2008) και στις 27.4.2009 (ΦΕΚ 66 Α' / 4.5.2009) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

τη διεύθυνση επιστημονικής εποπτείας, ασκεί την επιστημονική εποπτεία επί των διευθύνσεων επιστημονικών μελετών, της διεύθυνσης της βιβλιοθήκης της Βουλής, της διεύθυνσης Μπενακείου βιβλιοθήκης και συλλογών πολιτικών προσωπικοτήτων και της διεύθυνσης πληροφορικής και νέων τεχνολογιών και ενημερώνει σχετικώς τον Πρόεδρο της Βουλής και το επιστημονικό συμβούλιο.

4. Οι αρμοδιότητες της διοικητικής διεύθυνσης της επιστημονικής υπηρεσίας ανήκουν στον Πρόεδρο της Βουλής, που μπορεί να τις εκχωρεί. Το ίδιο ισχύει και για τις αρμοδιότητες του άρθρου 3 παρ. 1 εδ. ε' του ειδικού κανονισμού εσωτερικής λειτουργίας της βιβλιοθήκης της Βουλής (ΦΕΚ 753 Β' /18.12.1985) και των άρθρων 88 και 90 παρ. 1 εδ. γ' του υπηρεσιακού Κανονισμού της Βουλής (Μέρος Β' - Προσωπικό).

5. Η κοινοβουλευτική εποπτεία της βιβλιοθήκης της Βουλής ανήκει στην κατά το άρθρο 46 παρ. 4 επιτροπή, που εισηγείται στον Πρόεδρο της Βουλής κάθε μέτρο που κρίνει απαραίτητο για την ορθολογική και αποδοτική λειτουργία της.

6. Τα άρθρα 7 εδ. γ', 22 και 30 του υπηρεσιακού Κανονισμού (Μέρος Β' - Προσωπικό) καταργούνται.

Επιστημονικό συμβούλιο

Άρθρο 161

*1. Το επιστημονικό συμβούλιο της Βουλής είναι εννεαμελές και συγκροτείται από έναν καθηγητή πανεπιστημίου με ειδίκευση στο συνταγματικό και εμπειρία στο κοινοβουλευτικό δίκαιο ως πρόεδρο, έναν καθηγητή του δημοσίου δικαίου, έναν καθηγητή του ιδιωτικού δικαίου, έναν καθηγητή του ευρωπαϊκού δικαίου, έναν καθηγητή του ποινικού δικαίου, έναν καθηγητή της πολιτικής επιστήμης, έναν καθηγητή των οικονομικών, έναν καθηγητή της στατιστικής και έναν καθηγητή της πληροφορικής. Τα τρία πρώτα μέλη πρέπει να είναι καθηγητές πρώτης βαθμίδας εν ενεργεία ή μη.

Το επιστημονικό συμβούλιο συνεδριάζει υπό την προεδρία του προέδρου του, είτε εν ολομελεία είτε κατά τμήματα, η σύνθεση των οποίων ορίζεται από τον Πρόεδρο της Βουλής ύστερα από εισήγηση του Προέδρου του.

2. Ο Πρόεδρος και τα μέλη του επιστημονικού συμβουλίου διορίζονται από τον Πρόεδρο της Βουλής με σχέση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου για πλήρη ή μερική απασχόληση, χωρίς δέσμευση από γενικές ή ειδικές διατάξεις της εργατικής ή της άλλης νομοθεσίας και ιδίως από την παρ. 12 του άρθρου 65 του υπηρεσιακού Κανονισμού (Μέρος Β' - Προσωπικό). Η παρ. 2 του άρθρου 64 και οι παρ. 7, 8 και 9 του άρθρου 65 του υπηρεσιακού

** Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' / 18.12.2001)*

Κανονισμού της Βουλής (Μέρος Β' - Προσωπικό) εφαρμόζονται και στην περίπτωση αυτή. Καταγγελία της σχέσης επιτρέπεται για τους λόγους που επιτρέπεται η απόλυση των μόνιμων υπαλλήλων της Βουλής.

3. Οι θέσεις του προέδρου και των μελών του επιστημονικού συμβουλίου δεν είναι ασυμβίβαστες με τις θέσεις ΔΕΠ των ΑΕΙ, ούτε με τη δικηγορία.

*4. Στην αρμοδιότητα του επιστημονικού συμβουλίου υπάγονται: α) ο προγραμματισμός, η εποπτεία και ο απολογισμός των ερευνητικών εργασιών και μελετών των διευθύνσεων επιστημονικών μελετών, της διεύθυνσης πληροφορικής και νέων τεχνολογιών και της διεύθυνσης βιβλιοθήκης. Στο πλαίσιο αυτό το επιστημονικό συμβούλιο διαγράφει, κατά το πρώτο δεκαπενθήμερο κάθε συνόδου, θεματικούς άξονες μελέτης και έρευνας και υποβάλλει σχετικά εισηγήσεις στον Πρόεδρο της Βουλής προς έγκριση και απολογιστικές εκθέσεις στο τέλος κάθε συνόδου· β) η εποπτεία της βιβλιογραφικής ενημέρωσης της βιβλιοθήκης. Παραγγελίες του επιστημονικού συμβουλίου ή του Προέδρου του για προμήθεια βιβλίων και έντυπου υλικού εκτελούνται με έγκριση του Προέδρου της Βουλής· γ) η διεξαγωγή σεμιναρίων στις διευθύνσεις που συγκροτούν την επιστημονική υπηρεσία της Βουλής· δ) η εισήγηση για την επιλογή των διευθυντών και του επιστημονικού προσωπικού των διευθύνσεων επιστημονικών μελετών· ε) η εποπτεία των επιστημονικών δημοσιευμάτων της υπηρε-

** Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' / 18.12.2001)*

σίας· στ) η εισήγηση για τη συνεργασία με τις ανάλογες υπηρεσίες άλλων κοινοβουλίων και διεθνών οργανισμών και η συστηματική παρακολούθηση του έργου τους για την κατάρτιση συγκριτικών μελετών.

Στην αρμοδιότητα του Προέδρου του επιστημονικού συμβουλίου υπάγονται: α) η ανάθεση της θεώρησης των εκθέσεων της επιστημονικής υπηρεσίας επί των νομοσχεδίων και των προτάσεων νόμων στα μέλη του επιστημονικού συμβουλίου· β) ο συντονισμός της συνεργασίας των διευθύνσεων που συγκροτούν την επιστημονική υπηρεσία της Βουλής.

5. Με απόφαση του Προέδρου της Βουλής μπορούν να ανατίθενται στο επιστημονικό συμβούλιο και άλλες σχετικές αρμοδιότητες.

Διευθύνσεις επιστημονικών μελετών

Άρθρο 162

*1. Στην πρώτη και δεύτερη διεύθυνση επιστημονικών μελετών συνιστώνται και κατανέμονται με αποφάσεις του Προέδρου της Βουλής τα ακόλουθα τμήματα: α) πρώτο τμήμα νομοτεχνικής επεξεργασίας νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων, β) δεύτερο τμήμα νομοτεχνικής επεξεργασίας νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων, γ) τμήμα κοινοβουλευτικών ερευνών και μελετών, δ) τμήμα ευρωπαϊκών μελετών, ε) τμήμα διεθνών και

** Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' / 18.12.2001) και στις 27.4.2009 (ΦΕΚ 66 Α' / 4.5.2009) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

αμυντικών μελετών, στ) τμήμα μελετών οικονομίας και περιβάλλοντος, ζ) τμήμα τεκμηρίωσης, η) τμήμα κοινοβουλευτικής ιστορίας και θ) τμήμα γραμματείας. Το έργο των τμημάτων τελεί υπό το συντονισμό του προϊστάμενου της αντίστοιχης διεύθυνσης, ο οποίος είναι αρμόδιος για την εκτέλεση των οδηγιών του επιστημονικού συμβουλίου και την προς αυτό εισήγηση των υπηρεσιακών θεμάτων.

*2. Οι προϊστάμενοι των διευθύνσεων και των οκτώ πρώτων τμημάτων της προηγούμενης παραγράφου, καθώς και οι επιστημονικοί συνεργάτες και οι ειδικοί επιστημονικοί συνεργάτες, που τα στελεχώνουν, διορίζονται ύστερα από προκήρυξη που αναφέρει τα απαιτούμενα προσόντα. Οι υπηρετούντες κατά τη δημοσίευση του παρόντος προϊστάμενοι και επιστημονικοί συνεργάτες καταλαμβάνουν αυτοδικαίως με απόφαση του Προέδρου της Βουλής αντίστοιχες θέσεις. Η σχετική προκήρυξη δημοσιεύεται σε δύο τουλάχιστον ημερήσιες εφημερίδες των Αθηνών. Το επιστημονικό συμβούλιο εξετάζει και αξιολογεί τους τίτλους σπουδών και τα επιστημονικά έργα των υποψηφίων, καθώς και την προσωπικότητά τους, και υποβάλλει στον Πρόεδρο

** Τροποποιήθηκε στις 15.12.1997 (ΦΕΚ 258 Α' /17.12.1997), στις 6.12.2001 (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001) και στις 27.4.2009 (ΦΕΚ 66 Α' / 4.5.2009) με αποφάσεις της Ολομέλειας της Βουλής*

της Βουλής σχετική εισήγηση επιλογής. Οι παράγραφοι 2 και 3 του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται και για το διορισμό του προσωπικού της παραγράφου αυτής.

Ο διορισμός γίνεται με απόφαση του Προέδρου της Βουλής. Η πρόβλεψη της περίπτωσης (ι) της παρ. 2 του άρθρου 2 του ν. 2530/1997, όπως τροποποιήθηκε, ισχύει, και για τα μέλη της διεύθυνσης επιστημονικών μελετών.

* 3. Οι αρμοδιότητες των διευθύνσεων επιστημονικών μελετών είναι: α) η επιστημονική, ιδίως από άποψη συγκριτικού δικαίου, και η νομοτεχνική υποβοήθηση της Βουλής στην άσκηση του νομοθετικού και γενικά του κοινοβουλευτικού της έργου· β) η συστηματική παρακολούθηση των συζητήσεων της Βουλής, καθώς και η συλλογή και επεξεργασία στοιχείων, σχετικά με το έργο της· γ) η διενέργεια ερευνών σχετικά με τα κοινοβουλευτικά έθιμα και την κοινοβουλευτική πρακτική της Ελληνικής Βουλής· δ) η ενέργεια μελετών και η υποβολή προτάσεων σχετικά με την καλύτερη οργάνωση των εργασιών της Βουλής και των υπηρεσιών της· ε) η παρακολούθηση των εργασιών των διεθνών κοινοβουλευτικών διασκέψεων, η ενημέρωση της Βουλής για το αντικείμενο των εργασιών της και η παροχή της αναγκαίας επιστημονικής συνδρομής προς τις αντίστοιχες κοινοβουλευτικές αντιπροσωπείες της Βουλής των Ελλήνων· στ) η παρακολούθηση των εργα-

** Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' / 18.12.2001)*

σιών των διασκέψεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των διεθνών οργανισμών, καθώς και διεθνών συνεδρίων, η ενημέρωση της Βουλής για το αντικείμενό τους και η παροχή της αναγκαίας επιστημονικής συνδρομής προς τους βουλευτές ή τις κοινοβουλευτικές αντιπροσωπείες· ζ) η συνεργασία με τον τομέα προγραμματισμού, έρευνας και μελετών του «Ιδρύματος της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία».

4. Ο Πρόεδρος της Βουλής μπορεί με απόφασή του να αναθέτει στις διευθύνσεις της επιστημονικής υπηρεσίας της Βουλής οποιαδήποτε άλλη αρμοδιότητα σχετική με κάθε αναγκαία στήριξη του έργου της Βουλής.

* 5. Με απόφαση του Προέδρου της Βουλής μπορούν να διατίθενται επιστημονικοί συνεργάτες των διευθύνσεων επιστημονικών μελετών στις κοινοβουλευτικές επιτροπές για την αριότερη νομοτεχνική επεξεργασία των νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων, καθώς και την παροχή κάθε επιστημονικής συνδρομής. Οι επιστημονικοί συνεργάτες παρέχουν πληροφορίες σε συγκεκριμένα ερωτήματα των Προέδρων των Επιτροπών.

6. Τα υπουργεία, οι δημόσιες υπηρεσίες, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, τα πανεπιστήμια, τα ερευνητικά ινστιτούτα, οι δημόσιες βιβλιοθήκες και τα άλλα νομικά πρόσωπα του δημόσιου τομέα υποχρεούνται να παρέχουν κάθε αιτούμενη πληροφορία ή στοι-

**Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*

χείο χρήσιμο για την άσκηση του έργου της επιστημονικής υπηρεσίας της Βουλής.

* 7. Εντός τριμήνου από τη θέση σε ισχύ του παρόντος, ο Πρόεδρος της Βουλής εκδίδει με απόφασή του και ύστερα από γνώμη του επιστημονικού συμβουλίου, ειδικό εσωτερικό κανονισμό της επιστημονικής υπηρεσίας, σύμφωνα με το άρθρο 94 του Κανονισμού της Βουλής (Μέρος Β'), με τον οποίο μπορεί να τροποποιούνται και να συμπληρώνονται οι διατάξεις των άρθρων 160-163 του παρόντος για την επιστημονική υπηρεσία της Βουλής και ο οποίος, επίσης, μπορεί να τροποποιείται και να συμπληρώνεται με όμοιες αποφάσεις που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

* 8. Συνιστώνται στις διευθύνσεις επιστημονικών μελετών σαράντα οκτώ (48) θέσεις επιστημονικών συνεργατών με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου. Οι επιστημονικοί συνεργάτες των διευθύνσεων επιστημονικών μελετών που θα προσλαμβάνονται εφεξής πρέπει να είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος στο αντικείμενο της θέσης στην οποία προσλαμβάνονται. Η κατανομή όλων των θέσεων επιστημονικών συνεργατών στα τμήματα των διευθύνσεων γίνεται με απόφαση του Προέδρου της Βουλής, μετά από εισήγηση του επιστημονικού συμβουλίου. Η πλήρωση των θέσεων αυτών και η υπηρεσιακή τους σχέση ρυθμίζονται αναλόγως με τις παρ. 2 και 3 του

* Τροποποιήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' / 18.12.2001)

προηγούμενου άρθρου. Προς κάλυψη υπηρεσιακών αναγκών ο Πρόεδρος της Βουλής μπορεί, με απόφασή του που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση του επιστημονικού συμβουλίου, να μεταβάλλει την αριθμητική σύνθεση των τμημάτων των διευθύνσεων επιστημονικών μελετών. Μπορεί επίσης, με εισήγηση του επιστημονικού συμβουλίου, να μετακινεί υπηρετούντες επιστημονικούς συνεργάτες από τμήμα σε τμήμα και από διεύθυνση σε διεύθυνση.

* 9. α) Για την υποστήριξη του έργου του επιστημονικού συμβουλίου συνιστώνται δύο (2) θέσεις ειδικών επιστημονικών συνεργατών, με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, που διαθέτουν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στο γνωστικό αντικείμενο για το οποίο προσλαμβάνονται και μία (1) θέση γραμματέα με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου, με εμπειρία στην οργάνωση βιβλιοθήκης.

β) Στις διευθύνσεις επιστημονικών μελετών συνιστώνται και τριάντα δύο (32) θέσεις ειδικών επιστημονικών συνεργατών με μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στο γνωστικό αντικείμενο για το οποίο προσλαμβάνονται και με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου. Οι ειδικοί επιστημονικοί συνεργάτες κατανέμονται στα τμήματα των διευθύνσεων επιστημονικών μελετών με απόφαση του Προέδρου της Βουλής ύστερα από εισήγηση του επιστημονικού συμβουλίου. Για

** Προστέθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' / 18.12.2001)*

την τεχνική επιστημονική υποστήριξη των διαρκών και λοιπών κοινοβουλευτικών επιτροπών επιτρέπεται να διατίθενται, κατά τα ανωτέρω, έως δύο (2) ειδικοί επιστημονικοί συνεργάτες ανά επιτροπή σε γνωστικό αντικείμενο αντίστοιχο προς την αρμοδιότητα κάθε επιτροπής.

Για το προσωπικό της παραγράφου αυτής ισχύουν κατά τα λοιπά οι διατάξεις της παρ. 8.

* 10. Με απόφαση του Προέδρου της Βουλής μπορούν ύστερα από αίτησή τους να τοποθετούνται στη διεύθυνση επιστημονικών μελετών και υπάλληλοι της Βουλής που υπηρετούν σε άλλες διευθύνσεις, ανάλογα με τα προσόντα τους και τις ανάγκες της υπηρεσίας. Για την προσαρμογή των υπηρεσιών της Βουλής στις ανάγκες της σύγχρονης τεχνολογίας το επιστημονικό συμβούλιο μπορεί να οργανώνει ειδικά σεμινάρια ενημέρωσης υπαλλήλων της Βουλής.

* Αναριθμήθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)

***Άρθρο 162Α**

Με απόφαση του Προέδρου της Βουλής είναι δυνατή η ανάθεση επιστημονικών ή ερευνητικών έργων ή μελετών σε ερευνητικά κέντρα ή επιστημονικούς φορείς του ιδιωτικού ή δημόσιου τομέα, προβλεπόμενης και της σχετικής αμοιβής, ύστερα από εισήγηση του Προέδρου του επιστημονικού συμβουλίου.

Διεύθυνση μηχανογράφησης****Άρθρο 163**

** Προστέθηκε στις 6.12.2001 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 284 Α' /18.12.2001)*
***Καταργήθηκε στις 27.4.2009 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 66 Α' /4.5.2009)*

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ
ΤΕΛΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄: ΤΕΛΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Κατάθεση εγγράφων στη Βουλή
Χορήγηση αντιγράφων

Άρθρο 164

1. Όλα τα έγγραφα που υποβάλλονται στη Βουλή από τα μέλη της Κυβέρνησης, τους Υφυπουργούς, τους Βουλευτές, τις δημόσιες αρχές ή τους ιδιώτες παραδίδονται στην αρμόδια υπηρεσία της Βουλής και καταχωρίζονται στα οικεία βιβλία.
2. Οι Βουλευτές έχουν δικαίωμα να ζητήσουν από το διευθυντή της αρμόδιας υπηρεσίας να θέσει υπόψη τους στο χώρο του γραφείου του οποιοδήποτε έγγραφο έχει υποβληθεί στη Βουλή και να λαμβάνουν απλά αντίγραφα.
3. Κατά την κρίση του Προέδρου της Βουλής μπορούν να χορηγούνται επικυρωμένα αντίγραφα των εγγράφων που υποβλήθηκαν στη Βουλή.

Αρχείο της Βουλής

Άρθρο 165

1. Στο τέλος κάθε τακτικής συνόδου εκδίδεται και βιβλιοδετείται το «Αρχείο της Βουλής», το οποίο διακρίνεται σε αρχείο νομοθετικού έργου και αρχείο

κοινοβουλευτικού ελέγχου.

*2. Στο αρχείο νομοθετικού έργου καταχωρίζονται κατά υπουργεία: α) οι εισηγητικές εκθέσεις και τα κείμενα των νομοσχεδίων, των προτάσεων νόμων και των τροπολογιών, οι εκθέσεις των διαρκών ή των ειδικών επιτροπών που επεξεργάστηκαν τα νομοσχέδια ή τις προτάσεις νόμων, καθώς και τα κείμενα των νομοσχεδίων και των προτάσεων νόμων, όπως διαμορφώθηκαν κατά την ψήφισή τους στο σύνολο από τη Βουλή· β) οι εισηγητικές εκθέσεις και τα κείμενα του προϋπολογισμού και του απολογισμού και γενικού ισολογισμού του Κράτους και οι σχετικές εκθέσεις των εισηγητών της πλειοψηφίας και μειοψηφίας της επιτροπής οικονομικών υποθέσεων και της επιτροπής του απολογισμού και του γενικού ισολογισμού του Κράτους και ελέγχου της εκτέλεσης του προϋπολογισμού του Κράτους.

3. Στο αρχείο νομοθετικού έργου καταχωρίζονται επίσης: α) οι εισηγητικές εκθέσεις και τα κείμενα των σχεδίων και των προτάσεων μεταβολής του Κανονισμού και των τροπολογιών, η έκθεση της Επιτροπής Κανονισμού και το κείμενο που περιέχει τις μεταβολές του Κανονισμού, όπως διαμορφώθηκε κατά την ψήφισή του στο σύνολο από τη Βουλή· β) οι εισηγητικές εκθέσεις και τα κείμενα του προϋπολογισμού και απολογισμού της Βουλής· γ) οι αποφάσεις της Βουλής.

4. Στο αρχείο κοινοβουλευτικού ελέγχου καταχωρίζονται κατά κατηγορίες τα μέσα ελέγχου που

**Τροποποιήθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)*

υποβλήθηκαν στη Βουλή, καθώς και τα πορίσματα των εξεταστικών επιτροπών.

5. Οι εισηγητικές εκθέσεις και τα κείμενα των προτάσεων και των πράξεων αναθεώρησης του Συντάγματος εκδίδονται και βιβλιοδετούνται σε ιδιαίτερο τόμο του Αρχείου της Βουλής.

**Βιβλιοδέτηση των Πρακτικών της Βουλής
και σύνταξη γενικού θεματικού ευρετηρίου ύλης**

Άρθρο 166

1. Τα τεύχη των Πρακτικών των συνεδριάσεων βιβλιοδετούνται σε ιδιαίτερους τόμους με τον τίτλο «Πρακτικά της Βουλής». Στο τέλος του τελευταίου τόμου κάθε συνόδου, καθώς και του Τμήματος διακοπής των εργασιών της Βουλής, επισυνάπτονται: α) πίνακας με τους αριθμούς και τις ημερομηνίες των συνεδριάσεων· β) αλφαβητικός κατάλογος των ομιλητών όλων των συνεδριάσεων και γ) αναλυτικό θεματικό ευρετήριο για όλες τις συνεδριάσεις.

2. Για την ευχερέστερη ανεύρεση και χρήση της ύλης που περιέχεται στους τόμους της Εφημερίδας των Συζητήσεων και των Πρακτικών της Βουλής που έχουν εκδοθεί στο παρελθόν συντάσσεται γενικό θεματικό ευρετήριο κατά περιόδους που καθορίζεται με απόφαση του Προέδρου της Βουλής.

Ειδικές ρυθμίσεις για την εφαρμογή του Κανονισμού**Άρθρο 167**

1. Με την επιφύλαξη διαφορετικής ρύθμισης από τις διατάξεις του εκάστοτε νόμου για το Υπουργικό Συμβούλιο οι διατάξεις του Κανονισμού που αφορούν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των Υπουργών στις εργασίες της Βουλής εφαρμόζονται αναλόγως και για τους Υφυπουργούς.

2. Ο αναπληρωτής ή οι αναπληρωτές εκπρόσωποι Κοινοβουλευτικής Ομάδας δεν μπορούν να μιλήσουν περισσότερο από τρεις φορές αθροιστικά για το ίδιο θέμα. Αν προηγήθηκε αγόρευση του Προέδρου Κοινοβουλευτικής Ομάδας και τον διαδεχθεί αναπληρωτής του, τότε ο αναπληρωτής δικαιούται να μιλήσει μόνο δύο φορές ακόμη και με το χρόνο που αντιστοιχεί στη δευτερολογία ή την τριτολογία του.

3. Για τη διάθεση δαπανών για τις οποίες υπάρχει γραμμένη πίστωση στον ψηφισμένο προϋπολογισμό της Βουλής δεν απαιτείται ιδιαίτερη απόφασή της. Στην περίπτωση αυτήν εφαρμόζεται το πρώτο εδάφιο της παρ. 3 του άρθρου 136 του υπηρεσιακού Κανονισμού (Μέρος Β΄ - Προσωπικό), ενώ καταργείται το δεύτερο εδάφιο της ίδιας παραγράφου.

*4.....

5. Η διάταξη του άρθρου 37 παρ. 2 του Κανονισμού ε-

**Καταργήθηκε την 1.4.1997 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (Μέρος Β΄ - Προσωπικό, ΦΕΚ 51Α΄/10.4.1997)*

πεκτείνεται και στα μέλη της Διάσκεψης των Προέδρων που δεν είναι μέλη διαρκών κοινοβουλευτικών επιτροπών. Οι λεπτομέρειες εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 37 παρ. 2 ρυθμίζονται με απόφαση του Προέδρου της Βουλής.

Εξουσιοδοτικές διατάξεις

***Άρθρο 167Α**

Με πρόταση του Προέδρου της Βουλής και σύμφωνη γνώμη της Διάσκεψης των Προέδρων, η Βουλή μπορεί να συστήσει ίδιο νομικό πρόσωπο με τη μορφή ιδρύματος ή άλλου νομικού τύπου, με σκοπό τη διάδοση των αρχών του Κοινοβουλευτισμού και της Δημοκρατίας και τη συμμετοχή γενικώς της Βουλής στα πολιτιστικά, κοινωνικά και μορφωτικά ζητήματα της χώρας, καθώς και την υποστήριξη προσπαθειών βελτίωσης γενικώς της διεθνούς θέσης της Ελλάδας. Διοικείται από εννεαμελές Διοικητικό Συμβούλιο στο οποίο μετέχουν αμισθί και τιμητικώς ο εκάστοτε Πρόεδρος της Βουλής ως Πρόεδρος και ως μέλη, μεταξύ άλλων, οι διατελέσαντες Πρόεδροι της Βουλής και οι πρώην Πρωθυπουργοί - αρχηγοί Κομμάτων που έλαβαν ψήφο εμπιστοσύνης. Το κεφάλαιο και οι δαπάνες ιδρύσεως βαρύνουν τον Προϋπολογισμό της Βουλής. Πόροι του νομικού προσώπου είναι η ετήσια επιχορήγηση από τον Προϋπολογισμό της Βουλής, κρατική επιχορήγηση, δωρεές,

**Προστέθηκε στις 20.6.1996 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 151 Α' /8.7.1996)*

κληρονομίες ή κληροδοσίες κοινοβουλευτικών και μη προσώπων, καθώς και επιχορηγήσεις κρατικών και μη τραπεζών, εταιριών και ιδιωτών. Το εν λόγω νομικό πρόσωπο θα λειτουργεί με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια και ευελιξία και κατά παρέκκλιση των διατάξεων του δημόσιου λογιστικού. Οι ειδικότεροι σκοποί, η επωνυμία, η νομική μορφή, η διοίκηση, η εκτελεστική επιτροπή, οι πόροι, οι δαπάνες, ο τρόπος προμηθειών και εκτέλεσης έργων και εργασιών, η διαχείριση, τα του προσωπικού, ο προϋπολογισμός και γενικά κάθε αναγκαία λεπτομέρεια θα ρυθμιστούν με το καταστατικό ή τον οργανισμό του νομικού προσώπου, που θα συζητηθεί και θα ψηφιστεί κατά τη διαδικασία των κωδίκων και για την κατάρτιση του οποίου εξουσιοδοτείται ρητά ο Πρόεδρος της Βουλής και η Διάσκεψη των Προέδρων.

Εντάξεις υπαλλήλων ΑΡ

*Άρθρο 168

Αναγνώριση χρόνου προϋπηρεσίας

*Άρθρο 169

Κύρωση ειδικής πράξης

Άρθρο 170

Κυρώνεται από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 791 Β' /20.10.1982) η 4148/8.10.1982 ειδική πράξη του Προέδρου της Βουλής, της οποίας το διατακτικό έχει ως εξής: «Διαπιστώνουμε ότι

**Καταργήθηκε την 1.4.1997 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (Μέρος Β' - Προσωπικό, ΦΕΚ 51Α' /10.4.1997)*

η έννοια των διατάξεων του άρθρου δέκατου του δεύτερου μέρους του κώδικα οργανισμού των υπηρεσιών της Βουλής και κατάστασης του προσωπικού της είναι ότι περιλαμβάνει τους αποχωρήσαντες από την υπηρεσία της Βουλής από 31 Δεκεμβρίου 1979 έως την έναρξη ισχύος του αναφερόμενου κώδικα (ΦΕΚ 146 Α' / 21.6.1980)».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' : ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 171

1. Ο Κώδικας Κανονισμού Εργασιών της Βουλής όπως είχε κυρωθεί στην Ε' συνεδρίαση της 14ης Οκτωβρίου 1975 της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 238 Α' / 23.10.1975) καταργείται. Ειδικά οι παρ. 1 και 2 του άρθρου 20 του καταργούμενου Κανονισμού εξακολουθούν να ισχύουν ως το τέλος της παρούσας Δ' βουλευτικής περιόδου.

2. Ο Κανονισμός αρχίζει να ισχύει με την έναρξη της Γ' συνόδου της Δ' περιόδου της Βουλής. Η δημοσίευση του Κανονισμού στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως γίνεται με παραγγελία του Προέδρου της Βουλής.

3. Μέσα σε ένα μήνα από την έναρξη ισχύος του Κανονισμού η Βουλή θα εκλέξει τους τέταρτο και πέμπτο Αντιπροέδρους της ανάλογα με τα άρθρα 8 και 10 παρ. 1 εδάφιο τελευταίο.

4. Έως τη συγκρότηση των νέων διαρκών κοινοβουλευτικών επιτροπών σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού τούτου εξακολουθούν να λειτουργούν οι

προγενέστερες διαρκείς κοινοβουλευτικές επιτροπές για την επεξεργασία των σχεδίων και των προτάσεων νόμων που εκκρεμούν σ' αυτές. Αμέσως μετά την έναρξη λειτουργίας των νέων διαρκών επιτροπών τα εκκρεμή σχέδια και οι προτάσεις νόμων, των οποίων δεν έγινε ακόμη έναρξη επεξεργασίας από τις προγενέστερες διαρκείς επιτροπές, διαβιβάζονται στις αντίστοιχες νέες που συγκροτήθηκαν.

5. Με την επιφύλαξη της προηγούμενης παραγράφου η συζήτηση εκκρεμών σχεδίων ή προτάσεων νόμων, καθώς και η συζήτηση εκκρεμών μέσων κοινοβουλευτικού ελέγχου, γίνονται με τις διατάξεις του νέου Κανονισμού από την έναρξη της ισχύος του.

*6. Με την έναρξη της Β' συνόδου της ΙΒ' περιόδου της Βουλής, η Βουλή θα εκλέξει τους έκτο και έβδομο Αντιπροέδρους της, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Κανονισμού της Βουλής.

Άρθρο 172

Κάθε διάταξη που αντίκειται στον Κανονισμό αυτόν ή αφορά θέματα που ρυθμίζονται από αυτόν, καταργείται.

Αθήνα, 22 Ιουνίου 1987

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Ν. ΑΛΕΥΡΑΣ

**Προστέθηκε στις 25.6.2008 με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής (ΦΕΚ 126 Α' /2.7.2008)*

Θεματικό ευρετήριο**- Α -****Αγόρευση**

βλ. Συζήτηση

Αγορητής

Ειδικός, 98

Τρόπος αγόρευσης, 66

Άδεια απουσίας Βουλευτή

βλ. Βουλευτής,

*Συνεδριάσεις***Αίθουσα συνεδριάσεων**

Αποχώρηση Βουλευτών, 59 § 4,

81 § 5, 82 § 4

Είσοδος, παραμονή, 57 § 4, 60 §§ 1, 2, 3

Προσδιορισμός θέσεων κομμάτων, 19 §2

Αίτηση κατάθεσης εγγράφων 133

Απάντηση Υπουργού, 133 §§ 3, 4

Δικαίωμα κατάθεσης επερώτησης,

134 § 2, 135 §§ 2, 3

Περιεχόμενο, 133 § 1

Πρωτότυπα έγγραφα, 133 § 6

Αιτιολογική έκθεση

Προτάσεων αναθεώρησης Συντάγματος,

119 § 1

Σχεδίου, πρότασης νόμου, 85 §§ 3, 7

Τροπολογίας, 88 § 2

Ακροατές συνεδριάσεων

βλ. Συνεδρίαση,

Συνεδρίαση Ολομέλειας - Τμήματος

διακοπής των εργασιών

Ανάγνωση δεύτερη

βλ. Δεύτερη ανάγνωση

Αναθεώρηση του Συντάγματος

Απόφαση της Βουλής, 119 §§ 4, 6, 10

Αρχείο Βουλής, 165 § 5

Έκθεση της Επιτροπής αναθεώρησης,

119 §§ 4, 5

Επιτροπή αναθεώρησης του Συντάγματος

119 §§ 2, 3, 8, 9

Πρόταση, 119 § 1

Συζήτηση, 119 §§ 5 εδ. β', 9 εδ. β'

Ψηφοφορίες, 119 §§ 6, 7, 10

Ανάκληση Βουλευτή στην τάξη

βλ. Βουλευτής,
Συνεδριάσεις

Ανακοίνωση

Κυβέρνησης ενώπιον Βουλής, 142Α
Προέδρου της Βουλής στο Σώμα, 63

Αναπλήρωση

Βουλευτή σε συνεδρίαση, 29 §6, 37 §§ 1, 2
Γραμματέων Βουλής, 10 § 4
Μελών Προεδρείου Βουλής, 10 §§ 1, 3, 4
Μελών των διαρκών επιτροπών, 35
Προέδρου Κοινοβουλευτικής Ομάδας,
17 §§ 2-7

Αναπομπή ψηφισμένου σχεδίου / πρότασης νόμου

94 § 2, 114

Αναφορές

Απάντηση Υπουργού, 125 §§ 5,6
Κατάθεση, 125 §§ 3, 4
Περιεχόμενο, 125 §§ 1, 2
Συζήτηση, 125 § 5, 130 §§1, 5

Ανεξάρτητες Αρχές

βλ. Αρχές Ανεξάρτητες

Αντίγραφα εγγράφων που υποβλήθηκαν στη Βουλή

164 §§ 2,3

Αντικοινοβουλευτική συμπεριφορά Βουλευτή

βλ. Βουλευτής,

*Συνεδριάσεις***Αντιπρόεδροι**

Αναπλήρωση Προέδρου της Βουλής, 10 §3

Αξίωμα, διατήρησή του, 9 § 2

Αρμοδιότητες, 12 § 1

Διάσκεψη Προέδρων, 13 §§ 1, 3

Εκλογή, 8 §§ 1, 2, 3

Επιτροπή Δεοντολογίας, 43Α § 4

Επιτροπή Δημοσίων Επιχειρήσεων, Τραπεζών, Οργανισμών και Φορέων

Κοινωνικής Ασφάλισης, 49Α § 2

Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων,
32Α §2

Θητεία, διάρκεια - λήξη, 9 §§ 1, 3

Νομοθετικό έργο επιτροπών, 89 § 7

Τμήμα διακοπής των εργασιών, 29 § 5,
30 § 1

Υπογραφή Πρακτικών, 61 § 10

Αντισυνταγματικότητα

βλ. Ζητήματα

Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο

Ένσταση κατά εκλογής Βουλευτή, 4 §§ 1, 3

Αποκλεισμός προσωρινός Βουλευτή από συνεδριάσεις

βλ. Βουλευτής,

Συνεδριάσεις

Απολογισμός της Βουλής 120 §§ 1, 8, 9, 10**Απολογισμός του Κράτους**

Επιτροπή, 31Α, 122 §§ 2,3

Κατάθεση στη Βουλή, 122 §§ 1, 2

Κύρωση στο σύνολο, 123 § 9

Συζήτηση, 122 § 4, 123 § 8

Άρση βουλευτικής ασυλίας

βλ. Βουλευτής

Αρχείο Βουλής 165**Αρχές Ανεξάρτητες**

Διάσκεψη Προέδρων, 14 εδ. δ', ε', ζ'

Έλεγχος της Βουλής, 138Α

Αρχηγός Αξιωματικής Αντιπολίτευσης 20**Αρχηγός Κόμματος** 16 § 2

-B-**Βιβλιοθήκη της Βουλής**

- Επιστημονική εποπτεία, 160 § 3
- Επιτροπή Βιβλιοθήκης, 46 §§ 1, 4, 47 § 3
- Κανονισμός Λειτουργίας, 47 § 1 εδ. γ´
- Κοινοβουλευτική εποπτεία, 160 § 5

Βουλευτής

- Αίτηση άρσης ασυλίας, 43Α § 2η´, 83
- Αίτηση χορήγησης αντιγράφων, 164 §§ 2, 3
- Ακύρωση εκλογής - εγκυρότητα πράξεων
4 § 3
- Ανακοίνωση ονομάτων, 3 § 1
- Ανάληψη καθηκόντων, 3 § 4
- Ανεξάρτητοι, 15 § 5
- Ανεύθυνο του Βουλευτή, 75 § 2
- Αποζημίωση, 37 §§ 1, 2, 43Α § 4, 49Γ § 3
- Αποκλεισμός Βουλευτή
από συνεδρίαση, 82 §§ 3,4
- Δίωξη, άδεια, 83
- Δίωξη, έκθεση ειδικής επιτροπής
43Α § 2η´

Ενοτάσεις κατά της εκλογής, 4 §§ 1, 2
Εξωτερικό, αποστολή, αποζημίωση,
37 § 2 εδ. β´
Εξωτερικό, αποστολή, ψήφιση σχεδίου
νόμου, 70Α
Επιτροπές, πειθαρχικά μέτρα, 82
Κοινοβουλευτική Ομάδα,
Ίδρυση, 16 § 3
Μέλη, 15 § 4, 16 § 1
Όρκος, 3 §§ 2, 3, 4
Παραίτηση, 5 § 1
Συζητήσεις με πρωτοβουλία Βουλευτών,
128B, 132Α
Συνεδριάσεις,
Άδεια απουσίας, 76 §§ 2
εδ.β´, 3, 4, 7
Αδικαιολόγητη απουσία,
76 §§ 5, 6, 7
Ανάκληση στην τάξη, 78
Ανάρμοστη συμπεριφορά,
77 §§ 3, 4, 5, 6, 78 § 1

Αντικοινοβουλευτική συμπεριφορά, 80, 81 § 1

Επιστολή ψήφου, απουσία στο εξωτερικό, 70Α

Επιτροπών, συμμετοχή, 37 § 3, 58 §§ 3,4, 91 § 4, 5

Ολομέλειας / Τμήματος διακοπής εργασιών,

συμμετοχή, 58 §§ 1, 2

Παρουσία, 76 §§ 1, 2, 7

Πειθαρχικά μέτρα, 77 §§ 3, 5,6, 78 § 1

Προσωρινός αποκλεισμός, 81

Σειρά ομιλητών, 64 § 1

Στέρωση του λόγου, 79

Τήρηση Κανονισμού,

77 §§ 1,2,3, 78 § 1

Τρόπος αγορεύσεων,

66 §§ 1,4,5

Υποχρεώσεις, 75

Βουλευτής ανεξάρτητος

Αίθουσα στο Βουλευτήριο, παραχώρηση,
18 § 2

Διαρκείς επιτροπές, συμμετοχή, 31 § 3,
91 § 2

Διάσκεψη Προέδρων, 13 §§ 1, 2, 3

Έννοια, 15 § 5

Χρόνος αγόρευσης, οργανωμένη συζήτηση,
107 § 6

Βουλευτική περίοδος

βλ. Περίοδος Βουλευτική

-Γ-

Γενικός ισολογισμός του Κράτους

βλ. Ισολογισμός γενικός του Κράτους

Γραμματείς

Αναπληρωτές, 10 § 4

Αξίωμα, διατήρησή του, 9 § 2 εδ. β´

Αρμοδιότητες, 12 § 3

Εκλογή, 8

Θητεία, διάρκεια - λήξη, 9 §§ 1 εδ. β´, 3

Μυστική συνεδρίαση, πρακτικά, 57 § 4

Προσωρινό Προεδρείο, 1 §§ 2, 4
Τμήμα διακοπής των εργασιών, 30 § 1

-Δ-

Δεύτερη ανάγνωση σχεδίου / πρότασης νόμου 43Α § 3,
90 § 1, 2

Δήλωση Κυβέρνησης ενώπιον Βουλής 142Α

Δημοψήφισμα

Κρίσιμο εθνικό θέμα, 115

Πρόταση Υπουργικού Συμβουλίου,

115 §§ 1, 2, 3

Δημοσίευση της απόφασης,

115 § 6

Πλειοψηφία, 115 § 5

Ψηφοφορία, 115 § 4

Ψηφισμένο νομοσχέδιο που ρυθμίζει

σοβαρό κοινωνικό ζήτημα, 116

Πρόταση Βουλευτών, 116 §§ 1, 2, 3

Απόφαση Βουλής, 116 §§ 6, 7

Πλειοψηφία, 116 § 5

Προεδρικό διάταγμα, 116 § 8

Ψηφοφορία, 116 § 4

Διαρκείς Επιτροπές

βλ. Επιτροπές Διαρκείς

Διάσκεψη των Προέδρων

Αναπλήρωση Μελών, 13 § 3

Αναπλήρωση Προέδρου, 13 § 1 εδ. β´

Ανεξάρτητες Αρχές, 14 εδ. δ´, ε´, ζ´, 138Α

Αρμοδιότητες, 14, 32 § 5, 43Α § 3,

51 § 4, 62Α, 89 § 3, 128Β,

132Α, 135 § 2, 138 § 6

Ειδικές μόνιμες Επιτροπές, 43Α § 3

Έκφραση γνώμης, 14 εδ. η´

Έκφραση σύμφωνης γνώμης, 14 εδ. στ´

Επερωτήσεις, 135 § 2

Επίκαιρες επερωτήσεις, 138 § 6

Επίκαιρες ερωτήσεις, 129 § 4, 130 § 4

Επιτροπές Διαρκείς, 32 § 5, 89 § 3

Ερωτήσεις, 130 § 5

Λήψη αποφάσεων, 13 § 5

Ομιλίες Αρχηγών Κρατών, 62Α

Παραπομπή ν/σ σε Επιτροπή ή την

Ολομέλεια, 89 § 3

Σύγκληση, 13 § 4

Συζήτηση με πρωτοβουλία Βουλευτών,
128B, 132A

Συζήτηση σχεδίου / πρότασης νόμου, 107
Σύνθεση, 13 §§ 1, 2

Ψήφιση σχεδίου νόμου χωρίς συζήτηση,
108 §§ 2, 3

Διάταξη Ημερήσια

βλ. Ημερήσια διάταξη

Δίωξη κατά Βουλευτή

βλ. Βουλευτής

Δυσπιστίας πρόταση

βλ. Πρόταση δυσπιστίας

-E-

Έγγραφα, κατάθεση στη Βουλή 164 §§ 1,3

Έδρα Βουλευτική

Ομάδα Κοινοβουλευτική, 15 § 6

Πλήρωση, 5 § 2

Ειδικές Επιτροπές

βλ. Επιτροπές Ειδικές

Ειδικές Μόνιμες Επιτροπές

βλ. Επιτροπές Ειδικές Μόνιμες

Ειδικές Νομοθετικές διαδικασίες

βλ. Νομοθετικές διαδικασίες, ειδικές

Ειδικό Δικαστήριο

βλ. Παραπομπή σε δίκη

βλ. Πρόεδρος της Δημοκρατίας

Ειδικός αγορητής

βλ. Αγορητής

Έκθεση αξιολόγησης συνεπειών

Συνοπτική, 85 § 3, 88 § 2

Σχεδίου νόμου, 85 § 3

Έκθεση δημόσιας διαβούλευσης

Σχεδίου νόμου, 85 § 3

Εκλογή προσώπων

Γενικές διατάξεις, 139

Εκλογή Προεδρείου Βουλής, 8

Εκλογή Προεδρείου Διαρκών Επιτροπών,

34

Εκλογή Προέδρου Βουλής, 7

Εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας, 140

Έλεγχος επί δημοσίων συμβάσεων μεγάλης αξίας

βλ. Επιτροπές Διαρκείς

Έλεγχος Κοινοβουλευτικός

Αίτηση κατάθεσης εγγράφου, 133

βλ. σχετικό λήμμα

Αναφορές, 125

βλ. σχετικό λήμμα

Αρχείο, 165 § 4

Γενικές διατάξεις, 124

Διαρκείς επιτροπές

32 § 3, 128B

41A, 124 § 10 (υποβοήθηση

Ολομέλειας),

Έγγραφα των μέσων κοι-

νοβ. ελέγχου, 124 §§ 5, 6, 9

Κατάθεση - Υποβολή των

μέσων κοινοβ. ελέγχου,

124 §§ 5, 7, 8

Μέσα κοινοβουλευτικού

ελέγχου, 124 §§ 4, 7

Επερωτήσεις, 134-137

βλ. σχετικό λήμμα

Επίκαιρες επερωτήσεις, 138

βλ. Επερωτήσεις επίκαιρες

Επίκαιρες ερωτήσεις, 129-132

βλ. Ερωτήσεις επίκαιρες

Επιτροπές διαρκείς, 32 § 3, 40 § 5,

41B § 4, 50, 53 § 2, 128B

Ερωτήσεις, 126-128

βλ. σχετικό λήμμα

Τμήμα διακοπής των εργασιών, 29 § 1,

124 §§ 3, 10, 130 § 8, 138 § 2

Ελληνική Στατιστική Αρχή 14 εδ. ε', ζ', 31A § 2

Εμπιστοσύνης πρόταση

βλ. Πρόταση εμπιστοσύνης

Εναρκτήρια συνεδρίαση 1

Ένσταση κατά της εκλογής Βουλευτή

βλ. Βουλευτής

Ένωση Ευρωπαϊκή

βλ. Ευρωπαϊκή Ένωση

Εξάντληση προφανής θέματος

βλ. Σχέδιο / πρόταση νόμου

Εξεταστικές επιτροπές

βλ. Επιτροπές εξεταστικές

Επανασυζήτηση σχεδίου / πρότασης νόμου που απορρίφθηκε

βλ. Σχέδιο / πρόταση νόμου (εισαγωγή
για νέα συζήτηση)

Επείγοντος χαρακτήρα σχέδιο / πρόταση νόμου

βλ. Σχέδιο / πρόταση νόμου

Επεξεργασία νομοσχεδίου (σχεδίου νόμου)

βλ. Σχέδιο νόμου

Επεξεργασία πρότασης νόμου

βλ. Πρόταση νόμου

Επερωτήσεις

Γενίκευση της συζήτησης, 137

*Διαδικασία διεξαγωγής της
συζήτησης, 137 § 2*

*Πρόταση Υπουργού / Βου-
λευτών, 137 § 1*

Διάσκεψη των Προέδρων, 135 § 2

Εγγραφή στην ημερήσια διάταξη, 135 § 1

Ορισμός, 134 § 1

Μη επαρκής απάντηση σε ερώτηση

ή μη κατάθεση ή μη εμπρόθεσμη

κατάθεση εγγράφων, 134 § 2, 135 §§ 2, 3

Συζήτηση, 135 §§ 4 - 9

Αναβολή, 135 § 8

Δευτερολογία, 135 § 7

Μετέχοντα πρόσωπα, 135 §§ 4,9

Περιεχόμενο, 135 § 5

Υπουργός, διάρκεια ομιλίας

135 § 6 εδ. δ´

Χρόνος αγόρευσης, 135 §§ 6,9

Ταυτόχρονη συζήτηση, 136

Δευτερολογία, 136 § 2 εδ. β´

Πρόταση Υπουργού / Βουλευτών, 136 § 1

Χρόνος αγόρευσης, 136 § 2

Επερωτήσεις επίκαιρες 138

Διάσκεψη των Προέδρων, 138 § 6

Επιλογή από Πρόεδρο Κοινοβουλευτικής Ομάδας, 138 § 5

Κατάθεση - Καταχώριση, 138 §§ 3, 4

Ορισμός, 138 § 1

Συζήτηση, 138 §§ 2,5 εδ. δ´, 6 εδ. β´, γ´, 7,8

Τμήμα διακοπής των εργασιών, 58§5, 138 §§ 2, 6

Τύπος - μορφή, 138 § 3

Επίκαιρες επερωτήσεις

βλ. Επερωτήσεις επίκαιρες

Επίκαιρες ερωτήσεις

βλ. Ερωτήσεις επίκαιρες

Επιστημονική Υπηρεσία

Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου,
160 § 3, 161

Διάρθρωση, 160

Διεύθυνση Επιστημονικής Εποπτείας 160

Διευθύνσεις Επιστημονικών Μελετών,
162

Αρμοδιότητες, 162 §§ 3, 4, 5

Ειδικοί επιστημονικοί

συνεργάτες 162 § 9 εδ. β'

Επιστημονικοί συνεργάτες
162 § 8

Σύνθεση, 162 §§ 2, 8

Τμήματα, 162 § 1

Έκθεση, 92, 161 § 4, 162 §§ 1,3,5

Επιστημονική εποπτεία, 160 § 3

Επιστημονικό Συμβούλιο, 161

Αρμοδιότητες, 161 §§ 4, 5

Ειδικοί επιστημονικοί συνεργάτες 162 § 9 εδ. α´

Σύνθεση, 161 §§ 1, 2, 3

Κανονισμός λειτουργίας, 47 § 1 εδ. γ´ ,
162 § 7

Νομοτεχνική επεξεργασία σχεδίου /
πρότασης νόμου, 92, 161 § 4, 162 §§ 1, 3, 5

Επιστημονικό Συμβούλιο

βλ. Επιστημονική Υπηρεσία

Επιτροπές για εθνικά ή γενικότερου ενδιαφέροντος

ζητήματα

Αποζημίωση, 44 § 7

Αρμοδιότητες, 44 § 6, 45 § 5 εδ.β´

Έκθεση, 45 § 2

Λειτουργία, 45

Προεδρείο , 45 §§ 3,4

Συγκρότηση, 44 §§ 4,5

Σύνθεση, 44 §§ 3, 5

Σύσταση, 44 §§ 1, 2

Επιτροπές Διαρκείς

Ακρόαση εξωκοινοβουλευτικών,

Ακρόαση πρέσβων, 32 § 7

*Επεξεργασία νομοσχεδίων,
38 §§ 2-9, 39*

*Υποβοήθηση κοινοβουλευ-
τικού ελέγχου, 41A, 124 § 10*

Αναπλήρωση μελών, 35 §§ 2, 3

Αντικατάσταση μελών, 35 §§ 1, 3

Αρμοδιότητες, 32

*έλεγχος κοινοβουλευτικός,
32 § 3, 124 § 3, 128B*

*Ευρωπαϊκής Ένωσης θέμα-
τα, 41B §§ 2-4*

*ψήφιση σχεδίων / προτάσε-
ων νόμων, 32 § 1, 38 § 1,
39 §§ 6, 7, 53 § 2, 58 § 5, 82,
89 §§ 4, 7, 90, 91 §§ 4, 6,
108 § 7*

Γραμματεία, 41

Διάσκεψη των Προέδρων, 14 εδ. η´,
89 § 3

Διατύπωση γνώμης για προτεινόμενους
προς διορισμό, 32 § 5

Έλεγχος επί δημοσίων συμβάσεων
μεγάλης αξίας, 32 § 9

Έλεγχος επί των ανεξάρτητων αρχών,
138Α

Επιτροπή του απολογισμού και του
γενικού ισολογισμού του Κράτους και
ελέγχου της εκτέλεσης του Προϋπολο-
γισμού του Κράτους, 31Α

Επιτροπή Εξοπλιστικών Προγραμμάτων
και Συμβάσεων, 31Β

Επιτροπή για την Παρακολούθηση του
Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης,
31Γ

Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, 32Α
Ευρωπαϊκή Ένωση, κανονιστικές πρά-
ξεις, διατύπωση γνώμης, 41Β

Κοινοβουλευτικός έλεγχος, 32 § 3,
124 § 3, 128 Β

Λειτουργία, 33

Νομοθετικό έργο,

βλ. κατωτ. Σχέδιο/πρόταση
νόμου,

Ψήφιση

βλ. επίσης τα λήμματα,

Σχέδιο νόμου,

Επιτροπές, συζήτηση

και ψήφιση

Πρόταση νόμου,

Επιτροπές, συζήτηση

και ψήφιση

Πλειοψηφία λήψης αποφάσεων,

39 §§ 3, 4, 5, 6

Προεδρείο,

Αρμοδιότητες, 34 § 6

Εκλογή, 34 §§ 1, 2, 3, 4, 5

*Πρόεδρος Επιτροπής, Διά-
σκεψη Προέδρων, 13 §§ 1, 3*

Υποεπιτροπές, 34 § 7

Προϋπολογισμός Κράτους, 32 § 4, 121

Σύγκληση σε συνεδρίαση, 36

Συγκρότηση, 31 § 3

Συνεδρίαση, 32 § 6, 36, 37

*Ακρόαση εξωκοινοβουλευτι-
κών προσώπων, 38 §§ 2-9, 41Α*

Αναπλήρωση Προέδρου, 36 §4
Αποζημίωση μελών, 37 § 2
Αποκλεισμός Βουλευτή, 82
Δημοσιότητα, 38 § 1,
56 §§ 2,3
Μυστική, 57 § 6
Παράσταση Βουλευτών, 37
§§ 1, 2, 3, 58 §§ 4,5, 91 §§ 4, 5
Παράσταση Υπουργού, 37
§§ 4, 5, 41B § 2
Πρακτικά, κατάθεση, 40 § 4
Πρακτικά στενογραφημένα,
40 §§ 2, 3
Πρακτικά συνοπτικά, 40§§ 1,3
Πρακτικά, τήρησή τους, 40 § 5
Συμμετοχή Βουλευτών, 58 §3
Συμμετοχή μελών Κυβέρνη-
σης, 58 § 3 εδ. β´
Συμμετοχή Προέδρων Κοι-
νοβουλευτικών Ομάδων, 58
§ 3 εδ. β´

*Τήρηση Κανονισμού - πει-
θαρχικά μέτρα, 82*

Σύνθεση, 31 §§ 4, 5

Σύσταση, 31 §§ 1, 2, 6

Σχέδιο / πρόταση νόμου,

*Αριθμός-διάρκεια συνεδριά-
σεων, 90*

Έκθεση, 89 §§ 3, 4, 91 §§ 6, 7, 8

*Παραπομπή για επεξεργα-
σία, 89*

Παράσταση Βουλευτή,

58 §§ 4, 5, 91 § 4

Συζήτηση, 91

Ψήφιση,

32 § 1, 38 § 1, 39 §§ 6, 7, 53 § 2,

58 § 5, 82, 89 §§ 4, 7, 90,

91 §§ 4, 6, 108 § 7

Τμήματος διακοπής των εργασιών,

33 §§ 2, 3, 4

Υποεπιτροπές, 32 §§ 5, 8, 34 § 7, 41Α § 3

Ψηφοφορία, 39

Επιτροπές Διεθνών Σχέσεων της Βουλής

Αποζημίωση μελών, 49 § 3

Συγκρότηση, 49 §§ 1, 2

Επιτροπές Ειδικές

Λειτουργία, 43

Παραπομπή για επεξεργασία σχεδίου /
πρότασης νόμου, 42 § 1, 89 § 1

Συνεδρίαση, παράσταση Βουλευτών, 58§4

Συνεδρίαση, συμμετοχή Βουλευτών, 58 § 3

Σύνθεση - αρμοδιότητες, 42 §§ 2, 3

Σύσταση, 42 § 1

Επιτροπές Ειδικές Μόνιμες 43Α

Ακρόαση ανώτατων λειτουργών της
δικαιοσύνης από την επιτροπή θεσμών
και διαφάνειας, 43Α § 2α´

Αντικείμενο, 43Α § 2

Διάσκεψη των Προέδρων, 14 εδ. η´, 43Α § 3

Διατύπωση γνώμης, 43Α § 3

Έκθεση, 43Α §§ 2α´, 5, 6

Κοινοβουλευτικός έλεγχος επί των
ανεξάρτητων αρχών, 43Α §2 εδ. α´, 138Α

Κοινοβουλευτικός έλεγχος επί των
Μ.Μ.Ε. και της Ε.Υ.Π., 43Α § 2α´
Λειτουργία, 43Α §§ 4, 6
Μετατροπή σε εξεταστική επιτροπή, 43Α § 7
Μόνιμη επιτροπή Ελληνισμού
της Διασποράς, 43Α §§ 1-6
Μόνιμη επιτροπή έρευνας και
τεχνολογίας, 43Α §§ 1-6
Μόνιμη επιτροπή θεσμών και διαφά-
νειας, 43Α §§ 1-7, 138Α
Μόνιμη επιτροπή ισότητας, νεολαίας
και δικαιωμάτων του
ανθρώπου, 43Α §§ 1-6
Μόνιμη επιτροπή κοινοβουλευτικής
δεοντολογίας, 43Α §§ 1-6, 83
Μόνιμη επιτροπή οδικής ασφάλειας,
43Α §§ 1-6
Μόνιμη επιτροπή περιφερειών,
43Α §§ 1-6
Μόνιμη επιτροπή προστασίας περιβάλ-
λοντος, 43Α §§ 1-6
Υποεπιτροπές, 43Α § 2

**Επιτροπή του απολογισμού και του γενικού
ισολογισμού του Κράτους και ελέγχου της εκτέλεσης
του Προϋπολογισμού του Κράτους 31Α**

Έλεγχος επί της λειτουργίας της
Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, 31Α § 2
Έλεγχος επί της λειτουργίας του
Συμβουλίου του Ελληνικού Στατιστικού
Συστήματος, 31Α § 2

**Επιτροπή Εξοπλιστικών Προγραμμάτων και
Συμβάσεων 31Β**

**Επιτροπή για την Παρακολούθηση του Συστήματος
Κοινωνικής Ασφάλισης 31Γ**

Επιτροπές εξεταστικές 144-149

Αίτηση υποβολής εγγράφων, 146 §§ 2, 3, 4
Αποδεικτικά μέσα, 147
Απόφαση Ολομέλειας, 144 §§ 1, 5, 6, 7
Έλεγχος Επιχειρήσεων / Οργανισμών
δημόσιου τομέα, 149
Εξουσίες, 145
Επιτροπή θεσμών & διαφάνειας, 43Α § 7

Ζητήματα που ανάγονται στην εξωτερική πολιτική, 144 § 6

Μάρτυρες, 147 §§ 2, 3, 4

Πλειοψηφία λήψης απόφασης, 144 §§ 5, 6

Πόρισμα, 144 § 7, 148

Πρόταση σύστασής τους, 144 §§ 2, 3, 4

Συγκρότηση - λειτουργία, 144 § 8

Συλλογή πληροφοριών, 146 § 1

Επιτροπές Εσωτερικών Θεμάτων

Αρμοδιότητες, 47

Επιτροπές από Βουλευτές, 46 § 5

Επιτροπή Βιβλιοθήκης, 46 §§ 1, 4,
47 § 3, 48

Επιτροπή Κανονισμού, 46 §§ 1, 2,
47 § 1, 48, 118

Επιτροπή Οικονομικών, 46 §§ 1, 3,
47 § 2, 48, 120 § 3

Λειτουργία - οργάνωση, 48 §§ 1, 4, 5

Προεδρείο, εκλογή, 48 § 2

Σύνθεση, 46 §§ 2, 3, 4, 6

Σύσταση, 46 §§ 1, 5

Τήρηση του Κανονισμού-

Πειθαρχικά μέτρα, 82

Επιτροπές Μόνιμες Ειδικές

βλ. Επιτροπές Ειδικές Μόνιμες

Επιτροπή Δημοσίων Επιχειρήσεων, Τραπεζών, Οργανισμών Κοινής Ωφελείας και Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης

Αρμοδιότητες-λειτουργία, 49Α §§ 3-7,
49Β

Σύσταση - συγκρότηση, 49Α §§ 1, 2

Επιτροπή έρευνας κατηγοριών

βλ. Συζήτηση, προσωπικό ζήτημα

Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων 32Α,

41Β §§ 2-4

Επιτροπή Μόνιμη 43 Α

Ελληνισμού της Διασποράς

Έρευνας και Τεχνολογίας

Θεσμών και Διαφάνειας

Ισότητας, Νεολαίας και

Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Κοινοβουλευτικής Δεοντολογίας

Οδικής Ασφάλειας

Περιφερειών

Προστασίας Περιβάλλοντος
βλ. Επιτροπές Ειδικές Μόνιμες

Ερωτήσεις

Απάντηση Υπουργού, 126 §§ 3, 4, 5, 6
Δικαίωμα κατάθεσης επερώτησης, 134 §2
Εγγραφή στην ημερήσια διάταξη, 127,
130 § 5
Εκπρόθεσμη απάντηση Υπουργού, 127
Περιεχόμενο, 126 §§ 1, 2
Πρακτικά της Βουλής, 126 § 6
Προθεσμία απάντησης, 126 §§ 4, 5, 127
Συζήτηση, 128

Ερωτήσεις επίκαιρες

Απάντηση Πρωθυπουργού, 129 §§ 2, 3,
132 § 1 εδ. β´ και γ´
Απάντηση Υπουργού, προφορική,
129 §§ 2,3, 132 § 2
Διαγραφή, 130 §§ 6, 8
Διάσκεψη των Προέδρων, 129 § 4,
130 §§ 4, 8
Έννοια, 129 § 1

Επιλογή για συζήτηση, 130 §§ 2, 3, 4, 7

Κατάθεση-καταχώριση, 129 §§ 5, 6

Κλήρωση για συζήτηση, 130 §§ 4, 5

Περιεχόμενο, 129 § 4

Πρόεδρος Κοινοβουλευτικής Ομάδας,
129 § 3, 130 §§ 2, 3, 4, 5

Συζήτηση,

Διαδικασία, 132

Επιλογή, 130 §§ 2, 3, 7, 8

*Ερωτήσεων που δεν επελέ-
γησαν, 130 §§ 4, 8*

Ημέρες, 130 §§ 1, 7

Σειρά συζήτησης, 131

Ταυτόχρονη, 131 § 4

*Τμήμα διακοπής των εργα-
σιών, 130 § 8*

Ευρωπαϊκή Ένωση 32Α, 41Β

Αποστολή αντιπροσωπειών στο εξωτερικό, 49

Επιτροπές διαρκείς, 41Β §§ 2-4

Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων,
32Α, 41Β

Αρμοδιότητα, 32Α §§ 5, 8

Προεδρείο, 32Α § 3

Σύγκληση, 32Α § 4

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, συνεργασία,
32Α §§ 8, 9

Κανονιστικές πράξεις, διατύπωση
γνώμης, 41Β

Κυβέρνηση,

*Διατύπωση γνώμης από Ε-
πιτροπή, 41Β § 3*

*Ενημέρωση, αποστολή εγ-
γράφων, 41Β §§ 1-3*

*Υπουργού παράσταση,
41Β § 2*

*Συζήτηση προ ημερησίας
διατάξεως, 143 § 2*

-Ζ-

Ζητήματα

Αντισυνταγματικότητα, 100

Παρεμπίπτοντα,

βλ. Συζήτηση

Προσωπικά,

βλ. Συζήτηση

-Η-

Ημερήσια διάταξη

Διανομή, 50 §§ 4, 5

Εγγραφή κατά προτεραιότητα, 52

Εγγραφή πρότασης, σχεδίου νόμου, 93

Ειδική ημερήσια διάταξη, 50 § 3,

51 §§ 3, 4, 5

Εκθέσεις επιτροπών, εγγραφή, 41Α § 8,

43Α §§ 2α', 6, 45 § 2

Περιεχόμενο, 51 §§ 1, 2

Συμπληρωματική, 50 § 6

Σύνταξη, 50 §§ 1,2

-Ι-

**Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον
Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία** 162 § 3, 167Α

Ισολογισμός γενικός του Κράτους

Επιτροπή, 31Α, 122 §§ 2, 3

Κατάθεση, 122 §§ 1, 2

Κύρωση στο σύνολο, 123 § 9

Συζήτηση, 122 § 4, 123 § 8
Ισολογισμός της Βουλής 120 §§ 1, 8, 9, 10

-Κ-

Κανονισμός της Βουλής

Αιτιάσεις για παραβίασή του, 67 § 2 εδ.α΄
Δημοσίευση της τροποποίησης, 118 § 3
Ειδικές ρυθμίσεις για την εφαρμογή του,
167

Εξουσιοδοτικές διατάξεις, 167Α

Μεταβατικές διατάξεις, 171, 172

Παρεμπίπτον ζήτημα, 67 §§ 2-7

Πρόταση τροποποίησης, 118 § 1

Επιτροπή Κανονισμού,

118 §§ 1, 2, 4, 5

Κωδικοποίηση, 118 § 5

Μέρος β΄ - προσωπικό, 118 §6

Συζήτηση-ψήφιση, 118 §2εδ. β΄

Τήρηση, 77 §§ 1, 2, 3, 78 § 1, 82

Κατάθεση εγγράφων στη Βουλή 164 §§ 1, 3

Κατάσταση πολιορκίας, κήρυξη σε

Απόλυτη πλειοψηφία, 117 § 4 εδ. γ´
Απόφαση Βουλής, 117 §§ 1, 2, 3, 4
Αυξημένη πλειοψηφία, 117 § 4 εδ. β´
Δημοσίευση με πράξη Προέδρου Βουλής, 117 § 5 εδ. β´
Δημοσίευση της απόφασης, 117 § 5 εδ. α´
Πρόταση Κυβέρνησης, 117 § 1

Κατεπείγον

Νομοσχέδιο (σχέδιο νόμου),
βλ. Σχέδιο νόμου
Πρόταση νόμου,
βλ. Πρόταση νόμου

Κήρυξη έναρξης εργασιών περιόδου 2**Κλείσιμο της συζήτησης**

βλ. Σχέδιο / πρόταση νόμου

Κοινοβουλευτικές Ομάδες Φιλίας

βλ. Ομάδες Φιλίας

Κοινοβουλευτική Ομάδα

βλ. Ομάδα Κοινοβουλευτική

Κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος

17§§2-7, 44§2, 64§§1, 2, 3, 82§2, 97§1 ,
103 §§ 2,3, 167 § 2

Κοινοβουλευτικός έλεγχος

βλ. Έλεγχος Κοινοβουλευτικός

Κοσμήτορες

Αξίωμα, διατήρησή του, 9 § 2 εδ. β´

Αρμοδιότητες, 12 § 2

Εκλογή, 8

Επιτροπές εσωτερικών θεμάτων,

46 §§ 3, 4, 48 § 3

Θητεία, διάρκεια - λήξη, 9 §§ 1 εδ. β´, 3

Κυβέρνηση

Ανακοίνωση / Δήλωση ενώπιον Βουλής,
142Α

Παραπομπή μελών σε δίκη, 153-158

βλ. παραπομπή σε δίκη

Προγραμματικές δηλώσεις, 141

Συζήτηση προ ημερησίας διατάξεως, 143

Ψήφος εμπιστοσύνης, 141 §§ 1, 4

Κύρωση

Διεθνών συνθηκών και συμβάσεων, 112

Κωδίκων, 111

Πράξεων νομοθετικού περιεχομένου, 113

-Μ-

Μομφή κατά Βουλευτή για αντικοινοβουλευτική συμπεριφορά

βλ. Βουλευτής,

Συνεδριάσεις

Μομφής πρόταση κατά του Προέδρου ή μέλους του Προεδρείου της Βουλής 150

-Ν-

Νομικό Πρόσωπο με μορφή ιδρύματος 167Α

Διοίκηση, 167Α § 1 εδ.β', στ'

Επιστημονική Υπηρεσία 162 § 3

Σκοπός, 167Α § 1 εδ. α', στ'

Σύσταση, 167 Α § 1 εδ. α'

Νομοθετικές διαδικασίες, ειδικές 111-123

βλ. Σχέδιο / πρόταση νόμου

Νομοθετικές διαδικασίες, συνοπτικές 108-110

βλ. Σχέδιο/πρόταση νόμου

Νομοθετική διαδικασία, τακτική 89-107

βλ. Σχέδιο / πρόταση νόμου

Νομοθετική πρωτοβουλία 84**Νομοθετικό έργο**

Αρχείο, 165 §§ 2,3

Διακοπή λόγω λήξης της Συνόδου, 93 § 7

Επιτροπές, 32 § 1, 38 § 1, 39 § 5, 40 § 5,

58 § 5

Ημέρες, 53 §§ 1-3

Νομοθετικές διαδικασίες, ειδικές, 111-123

βλ. Σχέδιο / πρόταση νόμου

Νομοθετικές διαδικασίες, συνοπτικές,

108-110

βλ. Σχέδιο/πρόταση νόμου

Νομοθετική διαδικασία, τακτική 89-107

βλ. Σχέδιο / πρόταση νόμου

Νομοθετική πρωτοβουλία, 84

Νομοσχέδιο

βλ. Σχέδιο νόμου

Νομοτεχνική επεξεργασία σχεδίου / πρότασης νόμου

βλ. Σχέδιο / πρόταση νόμου

-Ο-

Ολομέλεια της Βουλής

Ειδική ημερήσια διάταξη, 50 § 3,

51 §§ 3, 4, 5

Εξεταστικές επιτροπές, 144 §§ 1, 5, 6, 7,

148 § 2

Ημερήσια διάταξη, περιεχόμενο, 51

Ημερήσια διάταξη, σύνταξη, 50 §§ 1, 2

Λειτουργία, 24 § 1

Λήξη συνόδου, 23 § 1

Λήψη αποφάσεων - πλειοψηφία, 24 § 2

Σύγκληση σε σύνοδο, 22

Συμπληρωματική ημερήσια διάταξη, 50 § 6

Συνεδρίαση,

βλ. Συνεδρίαση Ολομέλειας

Σύνθεση - αρμοδιότητες, 21

Ομάδα Κοινοβουλευτική

Αγόρευση αναπληρωτή Προέδρου,

17 §§ 6, 7, 167 § 2

Αίθουσα στο Βουλευτήριο, 18 §§ 1, 3

Αναπληρωτής - Εκπρόσωπος, 17 §§ 2-7,

44§2, 64 §§ 1,2,3, 82 § 2, 97 §1,

103 §§ 2-3, 167 § 2

Διοικητικές Γραμματείες, 18 § 4

Ειδικοί αγορητές σχεδίου νόμου, 98

Εκπροσώπηση, 17 § 1

Ιδιαίτερο γραφείο Προέδρου,

18 § 1 εδ. β', γ'

Ίδρυση ομάδας από Βουλευτές, 16 § 3

Καθορισμός σειράς μεταξύ Κοινοβουλευτικών Ομάδων, 19 § 1

Κατανομή χώρων του Βουλευτηρίου, 19 § 2

Κενές βουλευτικές έδρες, 15 § 6

Μέλη, 16 § 1

Μεταβολές στη σύνθεση, 16 § 5

Περιορισμοί αναπλήρωσης, 17 § 5

Πρόεδρος, 13 §§ 1, 3, 16 § 2, 17

Συγκρότηση, 15 §§ 1, 2, 3

Συνασπισμός Κομμάτων, 16 § 4

Τεκμήρια, 16 §§ 1, 2

Ομάδες Φιλίας 49 Γ

**Ομιλίες Αρχηγών Κρατών, Προέδρων Κυβερνήσεων
και Προσωπικότητων στη Βουλή 62Α**

Ομιλητής

βλ. Συζήτηση

Οργανωμένη συζήτηση

βλ. Σχέδιο / πρόταση νόμου

Ορκωμοσία Βουλευτών 3

-Π-

Παραπομπή σε δίκη μελών Κυβέρνησης και Υφυπουργών

Αναστολή δίκης, 158 § 6

Αναστολή ποινικής δίωξης, 155 § 10

Απόφαση άσκησης δίωξης, 153 § 1,
158 § 1

Γενικές διατάξεις, 153

Ειδική επιτροπή προκαταρκτικής
εξέτασης, 155, 156

Ειδικό Δικαστήριο, 158

Κλήρωση μελών, 158 §§ 1-5

Προκαταρκτική εξέταση, επιτροπή

Απόρριψη πορίσματος, 157 § 5

Αρμοδιότητες, 156 §§ 4, 9

*Μη υποβολή πορίσματος,
156 §§ 8, 10*

Πόρισμα, 156 §§ 5, 6

Συζήτηση πορίσματος, 157

Σύνθεση, συγκρότηση,

156 §§ 1, 2, 3

Πρόταση άσκησης δίωξης, 154, 155

Ειδική ημερήσια διάταξη,

155 §§ 1, 2

Συζήτηση, 155

Τύπος, προϋποθέσεις, 154 §§ 2, 3

Παραπομπή σε δίκη του Προέδρου της Δημοκρατίας

βλ. Πρόεδρος της Δημοκρατίας

Παρεμπίπτοντα ζητήματα

βλ. Συζήτηση

Παρουσία Βουλευτών

βλ. Βουλευτής,

Συνεδριάσεις

Πειθαρχικά μέτρα κατά Βουλευτή

βλ. Βουλευτής,

Συνεδριάσεις

Περίοδος Βουλευτική

Εναρκτήρια συνεδρίαση, 1 §§ 1, 2

Κήρυξη έναρξης εργασιών, 2

Κήρυξη λήξης εργασιών, 23 § 2

Πλειοψηφία

Απόλυτη, 7 § 3 εδ. α', 13 § 5, 24 § 2,
30 § 2, 34 § 4,
39 §§ 3, 4, 114 § 3, 115 § 5,
117 § 4, 140 § 8, 141 § 6,
142 § 7, 144 §§ 5, 6, 150 § 5,
151A, 152 § 2, 155 § 6, 157 § 3

Αυξημένη (3/5), 116 § 5, 117 § 4,
140 § 8, 151 § 5

Αυξημένη (2/3), 140 § 8, 159 § 4

Σχετική, 7 § 3 εδ. β', 34 § 5, 140 § 8

Πλήρωση έδρας βουλευτικής

βλ. Έδρα Βουλευτική,
Ομάδα Κοινοβουλευτική

Πρακτικά Βουλής

Απαντήσεις Υπουργών σε ερωτήσεις,
126 § 6

Βιβλιοδέτηση, 166 § 1

Δημοσίευση, 61 § 6

Εξεταστικές επιτροπές, πόρισμα, 148 § 2

Επικύρωση, 61 §§ 7, 8, 9, 10

Επιτροπές διαρκείς, 40
Ευρετήριο ύλης, θεματικό, 166 § 2
Θεώρηση, 61 §§ 3, 4, 5
Τήρηση, 61 §§ 1, 2

Προγραμματικές δηλώσεις

βλ. Κυβέρνηση, Πρόταση εμπιστοσύνης

Προεδρείο Βουλής

Αρμοδιότητες, 12
Ασυμβίβαστα, 6 § 3
Διαπίστωση αδυναμίας άσκησης
καθηκόντων, 152
Εκλογή μελών, 8
Κενές θέσεις, 10 §§ 1, 2
Πρόταση μομφής, 150
Σύνθεση, 6 §§ 1, 2

Προεδρείο προσωρινό

Διεύθυνση εναρκτήριας συνεδρίασης,
1 §§ 2, 4

Πρόεδρος Κοινοβουλευτικής Ομάδας

Αγόρευση, 64 § 2, 3, 97 §§ 2-4, 103 § 2, 3
Αγόρευση αναπληρωτή Προέδρου,
17 §§ 6, 7, 97 § 1, 103 §§ 2, 3

167 § 2

Ανακοίνωση Κυβέρνησης ενώπιον

Βουλής, 142Α

Αναπλήρωση, 17 §§ 2, 3, 4, 5

Διάσκεψη Προέδρων, 13 §§ 1, 3

Έννοια, 16 § 2, 17 § 1

Επερωτήσεις, 135 § 4, 136 § 1, 137 § 2

Επίκαιρες επερωτήσεις, 138 §§ 4, 5

Επίκαιρες ερωτήσεις, 130 §§ 2, 3

Ιδιαίτερο Γραφείο, 18 § 1 εδ. β', γ'

Τρόπος αγορεύσεων, 66 § 3

Πρόεδρος προσωρινός

Ανακοίνωση ονομάτων Βουλευτών, 3 § 1

Διεύθυνση εναρκτήριας συνεδρίασης, 1§2

Εκλογή Προέδρου, 7 §§ 1, 5

Καθήκοντα, αρμοδιότητες, 1 §§ 3, 5

Όρκος Βουλευτών, 3 §§ 2, 3

Πρόεδρος της Βουλής

Αδυναμία άσκησης καθηκόντων, 152

Ανάθεση βοηθητικών εργασιών έδρας,

12 § 3 εδ. β'

Ανάθεση καθηκόντων του στο Προεδρείο,
11 § 9

Ανακοινώσεις προς τη Βουλή, 63

Αναπλήρωση, 10 § 3

Αναπλήρωση Προέδρου Δημοκρατίας,
140 § 9

Αξίωμα, διατήρησή του, 9 § 2

Αρμοδιότητες, 11 §§ 1 - 8

Διάσκεψη Προέδρων, 13 §§ 1, 3, 4

Εκλογή, 7

Θητεία, διάρκεια - λήξη, 9 §§ 1, 3

Πρόταση μομφής, 150

Πρόταση για τη διεξαγωγή συζήτησης
προ ημερησίας διατάξεως, 143 § 2

Πρόταση σύστασης επιτροπής 44 § 1

Τμήμα διακοπής των εργασιών,
29 §§ 3, 5, 30 § 1

Τρόπος αγορεύσεων, 66 § 2

Χώροι Κοινοβουλίου, χρήση 18 § 3

Πρόεδρος της Δημοκρατίας

Αδυναμία άσκησης καθηκόντων, 151

Πλειοψηφία, 151 § 5

Πρόταση διαπίστωσης

αδυναμίας, 151 § 1

Συνεδρίαση μυστική, 151 § 3

Ψηφοφορία, 151 § 3

Αναπλήρωση από τον Πρόεδρο
της Βουλής, 140 § 9

Εκλογή, 140

Ημερήσια διάταξη, ειδική,

140 § 3

Πλειοψηφία, 140 § 8

Υποψηφιότητα, 140 § 5

Ψηφοφορία ονομαστική,

140 §§ 1, 6

Έναρξη βουλευτικής περιόδου, 2

Λήξη βουλευτικής περιόδου, 23 § 2

Παραπομπή σε δίκη, 159

Διαδικασία παραπομπής,

159 § 6

Ειδικό δικαστήριο, 159 § 5

Πλειοψηφία 159 § 4

Πρόταση κατηγορίας,

159 §§ 1, 2, 3

Προσθήκες 101 § 8

βλ. επίσης Σχέδιο νόμου / Πρόταση νόμου

Προσωπικά ζητήματα

βλ. Συζήτηση

Πρόταση διαπίστωσης αδυναμίας για άσκηση καθηκόντων

Προέδρου της Δημοκρατίας,

βλ. Πρόεδρος της Δημοκρατίας

Πρωθυπουργού,

βλ. Πρωθυπουργός

Μελών Προεδρείου Βουλής,

βλ. Προεδρείο Βουλής

Πρόταση δυσπιστίας 142

Εναλλαγή ομιλητών, 65 § 5

Κατάθεση της πρότασης, 142 §§ 1, 2, 3, 6

Πλειοψηφία, 142 § 7

Συζήτηση, 142 §§ 4, 5

Υπογραφή της πρότασης, 142 § 3

Πρόταση εμπιστοσύνης 141

Αίτηση από Κυβέρνηση, 141 § 4

Εναλλαγή ομιλητών, 65 § 5

Πλειοψηφία, 141 § 6

Προγραμματικές δηλώσεις, 141 §§ 1, 2, 3

Συζήτηση, 141 §§ 3 εδ. β' επ., 4 εδ. γ'

Ψηφοφορία, 141 § 5

**Πρόταση μομφής κατά του Προέδρου ή μέλους του
Προεδρείου της Βουλής 150**

Πρόταση νόμου

Αιτιολογική έκθεση, 85 § 3

Ανακοίνωση, 86 §§ 1, 4

Ανατομική στη Βουλή, 94 § 2, 114

Απόρριψη κατά την ψήφιση στο σύνολο,
105 § 1

Απόσυρση, 86 § 3

Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, 85 § 6

Διανομή, 86 §§ 1, 4

Εισαγωγή για νέα συζήτηση προτάσεων
που απορρίφθηκαν, 105 §§ 1, 2

Έκθεση επιστημονικής υπηρεσίας, 92,
161 § 4, 162 §§ 1, 3, 5

Εκτύπωση, 86 §§ 1, 4

Επείγοντος χαρακτήρα,

Δευτερολογία, 110 § 7

Ειδικοί αγορητές, 110 § 7

Παράταση συζήτησης, 110 § 3

Πρόταση από Κυβέρνηση,

110 § 1

Συζήτηση / Ψήφιση, 110 §§ 4-8

*Συζήτηση σχετικής πρότασης
της Κυβέρνησης, 110 § 2*

Επεξεργασία από επιτροπές,

*Ακρόαση εξωκοινοβουλευτι-
κών, 38*

Αριθμός συνεδριάσεων,

90 §§ 2, 3, 5

Αρμόδια διαρκής επιτροπή,

89 §§ 1, 2, 3, 4, 5

Δεύτερη ανάγνωση, 43Α § 3,

90 §§ 1, 2

Διάρκεια συνεδριάσεων,

90 §§ 4, 5

*Διεξαγωγή συζήτησης στις
διαρκείς επιτροπές, 91*

Ειδική επιτροπή, 89 § 1

Έκθεση, 89 § 4, 91 §§ 6, 7, 8

Παραπομπή, 89

Παράσταση βουλευτή,
91 §§ 4, 5

Επιτροπές, συζήτηση και ψήφιση,
Ακρόαση εξωκοινοβουλευτι-
κών, 38
Αμφισβήτηση αρμοδιότητας,
παραπομπή στην Ολομέλεια,
39 §§ 6, 7
Διεύθυνση συνεδριάσεων,
89 § 7, εδ. β´
Ημερήσια διάταξη, 50, 53 § 2
Καταρχήν συζήτηση, 89 § 7
Κοινοβουλευτικός εκπρόσω-
πος, 82 § 2
Παράσταση βουλευτή, 91 § 4
εδ. α´, 58 § 5
Παρουσία βουλευτή,
76 §§ 1, 2, 5, 6
Προθεσμία ψήφισης, 89 § 4
Συζήτηση, διαδικασία, 91
Συνεδριάσεων αριθμός -

διάρκεια, 90 § 7

Συνεδρίαση δημόσια,

56 §§ 2, 3

Συνεδρίαση μυστική, 57 § 6

*Τήρηση Κανονισμού, πει-
θαρχικά μέτρα, 82*

Τήρηση Πρακτικών, 40 § 5

*Τροπολογία βουλευτή που
δεν μετέχει στην Επιτροπή,
58 § 5*

Ψηφοφορία, 39 § 5, 69 §5

Ημερήσια διάταξη,

Εγγραφή, 93 §§ 1, 2, 3, 4

*Κατά προτεραιότητα εγγρα-
φή, 52 § 2*

*Μεταβολή σειράς συζήτη-
σης, 93 §§ 5, 6*

Σειρά αναγραφής, 93 § 4

Κατ' άρθρο συζήτηση και ψήφιση,

*Αλλαγή σειράς συζήτησης,
101 § 4*

Δευτερολογία, 102 §§ 3, 4

Διάρκεια ομιλίας, 103

*Εγγραφή στον κατάλογο
ομιλητών, 102*

*Τρόπος διεξαγωγής της,
101 §§ 1, 2*

Καταρχήν συζήτηση και ψήφιση,

Αγορεύσεων διάρκεια, 97

*Αγόρευση πρώην Πρωθυ-
πουργών και Προέδρων
Βουλής, 97 § 6*

*Αγόρευση πρώην Προέδρων
κοινοβουλευτικών ομάδων,
64 § 1*

*Αντισυνταγματικότητας
ζητήματα, 100*

Απουσία εισηγητών, 95 § 3

Δευτερολογία, 96 § 2, 97 § 5

Ειδικοί Αγορητές, 98

Έναρξη συζήτησης, 95 § 2

*Κατάλογος ομιλητών, 95 § 2,
96 § 1*

Περιεχόμενο, 95 § 1

*Περιορισμός χρόνου αγο-
ρεύσεων, 99 §§ 1, 4, 5*

*Προφανής εξάντληση θέμα-
τος, 99 §§ 2, 3*

Κατάθεση, 85 §§ 1, 8

Κατεπείγουσα,

Διαδικασία, 109 §§ 1, 2, 3

Συζήτηση - Ψήφιση, 109 §§ 4-8

*Χαρακτηρισμός από Κυβέρ-
νηση, 109 § 1*

Κλείσιμο της συζήτησης,

Αντιρρήσεις, 106 § 4

Εξαιρέσεις, 106 § 1 εδ. β´

Προϋποθέσεις, 106 §§ 1

εδ. α´, 2, 3, 5, 6

Κύρωση διεθνών συνθηκών και
συμβάσεων, 112

Κύρωση κωδίκων,

Επιψήφιση δικαστικών /

διοικητικών κωδίκων, 111 § 3

Σύσταση ειδικών επιτροπών

σύνταξης κώδικα, 111 §§ 1, 2

Λήξη συνόδου, διακοπή νομοθετικού έργου, 93 § 7

Νομοθετική πρωτοβουλία, 84

Νομοτεχνική επεξεργασία από επιστημονική υπηρεσία, 92, 161 § 4, 162 §§ 1, 3, 5

Ομιλητές, σειρά, 64

Οργανωμένη συζήτηση,

Διάσκεψη των Προέδρων,

14 §1 εδ. γ', 107 §§ 2-6, 10, 13

Κατ' άρθρο συζήτηση, ομιλητές, 107 §§ 11, 12

Κατ' άρθρο συζήτηση, χρόνος, 107 § 10

Καταρχήν συζήτηση, ομιλητές, 107 §§ 7, 8, 9

Καταρχήν συζήτηση, χρόνος, 107 § 6

Προϋποθέσεις, 107 § 1

Ψήφιση της αρχής,

107 § 9 εδ. β'

Ψήφιση των άρθρων, 107 § 12

Περιεχόμενο, 85 §§ 2, 3, 4, 6

Προσθήκες, 58 § 5, 84 § 2, 87, 88 § 1,
101 § 8

Τροπολογίες, 58 § 5, 84, 87, 88, 101

Τρόπος συζήτησης, 94

Υπογραφή, 85 § 7 εδ. γ´

Ψήφιση με περιορισμένη συζήτηση,
108 §§ 4, 5

Ψήφιση ενιαία επί της αρχής,
επί των άρθρων και στο
σύνολο, 108 § 7

Ψήφιση στο σύνολο,

Απόρριψη, 105

Απόσπασμα επικυρωμένων

Πρακτικών, 104 § 7

Ημέρα κοινοβουλευτικού

ελέγχου, 55 § 2

Τρόπος ψήφισης, 104 §§ 2,3,5

Χρόνος ψήφισης, 104 §§ 1, 4

Ψήφιση χωρίς συζήτηση,

Αντιρροήσεις, 108 §§ 1εδ. β´, 4

*Πρόταση Διάσκεψης Προέ-
δρων, 108 §§ 2, 3*

Προϋποθέσεις, 108 §§ 1, 2, 3, 6

Προϋπολογισμός εξόδων της Βουλής

Έκθεση επιτροπής οικονομικών, 120 § 3

Εκτελεσιότητα, 120 §§ 6, 7

Συζήτηση, 120 §§ 1, 4, 5

Ψήφιση, 120 §§ 1, 2, 4, 5

Προϋπολογισμός του Κράτους 121, 123

Εισηγητές, 121 § 8, 123 §§ 2, 4

Έλεγχος της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού του Κράτους, 31Α

Επιτροπή οικονομικών υποθέσεων, 32 § 4, 121 §§ 2, 4, 7, 8

Κατάθεση, 121 §§ 5-7

Περιεχόμενο, 121 § 1

Πρόεδροι Κοινοβουλευτικών Ομάδων, 121 §§ 3, 6, 8, 123 § 4

Προσχέδιο, 121 §§ 2-4

Συζήτηση, 123 §§ 1, 2, 4, 5

Ψήφιση, 123 §§ 6, 7

Προφανής εξάντληση θέματος

βλ. Σχέδιο / πρόταση νόμου

Πρωθυπουργός

Αδυναμία άσκησης καθηκόντων, 151Α
Ανακοινώσεις / Δηλώσεις Κυβέρνησης,
142Α §§ 1, 3, 5

Ερωτήσεις επίκαιρες, 129 §§ 2, 3, 132 § 1

Προγραμματικές δηλώσεις, 141 § 1

Συζήτηση προ ημερησίας διατάξεως,

143 §§ 1, 2 εδ. δ', 4

Ψήφος εμπιστοσύνης, 141 § 4

Πρωτοβουλία νομοθετική

βλ. Νομοθετική πρωτοβουλία

-Σ-

Στέρωση του λόγου Βουλευτή

βλ. Βουλευτής,

Συνεδριάσεις

Συζήτηση

Αγορεύσεων τρόπος, 66

Ανακοινώσεις του Προέδρου, 63

Αφαίρεση λόγου, 66 §§ 8, 9

Γραπτοί λόγοι, 66 § 6

Διαλογικές συζητήσεις, 66 § 7

Παράβαση σχετικών κανόνων, 66 § 10

Γενικές διατάξεις, 62

Ομιλητές,

Εγγραφή στον κατάλογο, 65

Σειρά, 64, 65 § 5

Ομιλίες Αρχηγών Κρατών, Προέδρων
Κυβερνήσεων και προσωπικοτήτων στη
Βουλή, 62Α

Παρεμπίπτοντα ζητήματα, 67

Προσωπικά ζητήματα, 68

Διαδικασία, 68 §§ 2 - 9

Έννοια, 68 § 1

*Επιτροπή έρευνας κατηγο-
ριών, 68 §§ 10, 11, 12*

Πρότασης νόμου,

βλ. Πρόταση νόμου

Σχεδίου νόμου,

βλ. Σχέδιο νόμου

Τροπολογιών,

βλ. Τροπολογίες

Συζήτηση με πρωτοβουλία Βουλευτών

σε διαρκή επιτροπή, 128Β

στην Ολομέλεια, 132Α

Συζήτηση προ ημερησίας διατάξεως 143

Αριθμός συζητήσεων ανά σύνοδο,

143 § 2 εδ. α΄

Διεξαγωγή συζήτησης, 143 §§ 3, 4, 5

Έννοια, 143 § 1

Θέματα συζήτησης, 143 § 2 εδ. β΄, γ΄

Συμβούλιο Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος 31Α § 2

Συνεδρίαση

βλ. και Συνεδρίαση Ολομέλειας -

Τμήματος διακοπής των εργασιών

Άδεια εισόδου - παραμονής στην

αίθουσα, 60

Ακροατές, υποχρεώσεις, 56 §§ 3-11

Δημοσιότητα, 56

Διακοπή, 59 §§ 3, 4

Εναρκτήρια, 1

Έναρξη - λήξη, 59 §§ 1, 2

Παρουσία Βουλευτών,

βλ. Βουλευτής

Πρακτικά, 61

βλ. και Πρακτικά Βουλής

Συνεδρίαση Επιτροπών

βλ. Επιτροπές διαρκείς

Συνεδρίαση Ολομέλειας-Τμήματος διακοπής των εργασιών

βλ. και Συνεδρίαση

Δημοσιότητα, 56

Ακροατές, 56 §§ 3 - 11

Ημέρες, 53

Καταμερισμός κοινοβουλευτικής εργασίας, 55

Κοινοβουλευτικός έλεγχος, ημέρες, 53 §§ 1, 2, 4

Μυστική, 57

Νομοθετικό έργο, ημέρες, 53 §§ 1, 3, 4

Συζήτηση, ψήφιση νομοσχεδίου / πρότασης νόμου που ψηφίστηκε στην επιτροπή, 108 § 7

Συμμετοχή, παράσταση 58 §§ 1, 2, 4, 5

Ώρες έναρξης - λήξης, 54

Σύνοδος

Σύγκληση αυτοδίκαιη, 22 §§ 2, 3

Σύγκληση με προεδρικό διάταγμα, 22 § 1

Τακτική, λήξη εργασιών, 23 § 1

Τακτική, σύγκληση, 22 §§ 2, 3

Συνοπτικές νομοθετικές διαδικασίες

βλ. Νομοθετικές διαδικασίες, συνοπτικές

Σύνταγμα

βλ. Αναθεώρηση του Συντάγματος

Σύσταση ίδιου νομικού προσώπου από τη Βουλή

167Α

βλ. Νομικό Πρόσωπο με μορφή

ιδρύματος

Σχέδιο νόμου

Αιτιολογική έκθεση, 85 § 3

Ανακοίνωση, 86 §§ 1, 4

Ανατομική ψηφισμένου σχεδίου στη

Βουλή, 94 § 2, 114

Απόρριψη κατά την ψήφιση στο σύνολο

105 § 1

Απόσυρση, 86 § 2

Γνώμη Οικονομικής και Κοινωνικής

Επιτροπής, 85 § 5 εδ. γ´

Γνωμοδότηση Ελεγκτικού Συνεδρίου,

85 § 5 εδ. α´

Διακοπή λόγω λήξης Συνόδου, 93 § 7
Διανομή, 86 §§ 1, 4
Ειδική έκθεση Υπουργού, 85 § 5 εδ. α´
Έκθεση αξιολόγησης συνεπειών, 85 § 3
Έκθεση Γενικού Λογιστηρίου του
Κράτους, 85 § 5 εδ. α´
Έκθεση δημόσιας διαβούλευσης, 85 § 3
Έκθεση επιστημονικής υπηρεσίας, 92,
161 § 4, 162 §§ 1, 3, 5
Εισαγωγή για νέα συζήτηση σχεδίων που
απορρίφθηκαν, 105 §§ 1, 2, 3
Εκτύπωση, 86 §§ 1, 4
Ενημέρωση επί νομοθετικής πρωτοβουλίας
σε δημόσια διαβούλευση, 36 § 7
Επείγοντος χαρακτήρα,
Δευτερολογία, 110 § 7
Ειδικοί αγορητές, 110 § 7
Παράταση συζήτησης, 110 § 3
Πρόταση από Κυβέρνηση,
110 § 1
Συζήτηση / Ψήφιση,
110 §§ 4, 5, 6, 7, 8

*Συζήτηση πρότασης από
Κυβέρνηση, 110 § 2*

Επεξεργασία από επιτροπές,
*Ακρόαση εξωκοινοβουλευ-
τικών 38*
*Αριθμός Συνεδριάσεων,
90 §§ 2, 3, 5*
*Αρμόδια Διαρκής Επιτρο-
πή, 89 §§ 1-6*
*Δεύτερη ανάγνωση, 43Α § 3,
90 §§ 1, 2*
*Διάρκεια Συνεδριάσεων,
90 §§ 4, 5*
Ειδική Επιτροπή, 42
Έκθεση, 89 § 4, 91 §§ 6, 7, 8
Παραπομπή, 89
*Παράσταση Βουλευτή,
58 § 4, 91 §§ 4,5*
*Συζήτηση στις Διαρκείς
Επιτροπές, 91*

Επιτροπές, συζήτηση & ψήφιση,

*Ακρόαση εξωκοινοβουλευ-
τικών, 38*
*Αμφισβήτηση αρμοδιότη-
τας, παραπομπή στην Ολο-
μέλεια, 39 §§ 7, 8*
*Διεύθυνση συνεδριάσεων,
89 § 7 εδ. β´*
Ημερήσια διάταξη, 50, 53§ 2
Καταρχήν συζήτηση, 89 § 7
*Παράσταση βουλευτή,
58 § 5, 91 § 4 εδ. α´*
*Παρουσία βουλευτή,
76 §§ 1,5,6*
Προθεσμία ψήφισης, 89 § 4
Συζήτηση, διαδικασία, 91
*Συνεδριάσεων αριθμός -
διάρκεια, 90 § 7*
Συνεδρίαση δημόσια, 56 §§ 2, 3
Συνεδρίαση μυστική, 57 § 6
*Τήρηση Κανονισμού, πει-
θαρχικά μέτρα, 82*

Τήρηση Πρακτικών, 40 § 5
Τροπολογία βουλευτή που
δεν μετέχει στην Επιτροπή,
58 § 5

Ψηφοφορία, 39§5, 69§5

Ημερήσια Διάταξη,

Εγγραφή, 93 §§ 1, 2, 3, 4

Μεταβολή σειράς συζήτη-
σης, 93 §§ 5, 6

Σειρά αναγραφής, 93 § 4

Συνέχιση συζήτησης, μετά
τη λήξη Συνόδου, 93 § 7

Κατ' άρθρο συζήτηση και ψήφιση,

Αλλαγή σειράς συζήτησης,
101 § 4

Δευτερολογία, 102 §§ 3, 4

Διάρκεια ομιλίας, 103

Εγγραφή στον κατάλογο
ομιλητών, 102

Τρόπος διεξαγωγής της,
101 §§ 1, 2

Καταρχήν συζήτηση και ψήφιση,

Αγορεύσεων διάρκεια, 97

Αγόρευση πρώην Προέ-

δρων Βουλής, 97 § 6 εδ. β´

Αγόρευση πρώην Προέδρων

Κοινοβουλευτικών Ομάδων,

64 § 1

Αγόρευση πρώην Πρωθυ-

πουργών, 97 § 6

Αντισυνταγματικότητας ζη-

τήματα, 100

Απουσία εισηγητών, 95 § 3

Δευτερολογία, 96 § 2, 97 § 5

Ειδικοί αγορητές, 98

Έναρξη συζήτησης, 95 § 2

Κατάλογος ομιλητών,

95 § 2, 96

Περιεχόμενο, 95 § 1

Περιορισμός χρόνου αγο-

ρεύσεων, 99 §§ 1, 4, 5

Προφανής εξάντληση θέμα-

τος, 99 §§ 2, 3

Κατάθεση, 85 §§ 1, 2, 3, 4, 5, 8

Κατεπείγον,

Διαδικασία, 109 §§ 1, 2, 3

Συζήτηση - Ψήφιση,

109 §§ 4, 5, 6, 7, 8

Συνοπτική έκθεση αξιολόγησης, 85 § 3

Χαρακτηρισμός από Κυβέρνηση, 109 § 1

Κλείσιμο της συζήτησης,

Αντιρρήσεις, 106 § 4

Εξαιρέσεις, 106 § 1 εδ. β´

Προϋποθέσεις, 106 §§ 1

εδ. α´, 2, 3, 5, 6

Κύρωση διεθνών συνθηκών, 112

Κύρωση διεθνών συμβάσεων, 112

Κύρωση κωδίκων,

Επιψήφιση δικαστικών -

διοικητικών κωδίκων, 111 § 3

Σύσταση ειδικών επιτροπών σύνταξης κωδίκων,

111 §§ 1, 2

Κύρωση πράξεων νομοθετικού περιεχομένου, 113

Λήξη συνόδου, διακοπή νομοθετικού έργου, 93 § 7

Νομοθετική πρωτοβουλία, 84

Νομοτεχνική επεξεργασία από επιστημονική υπηρεσία, 92, 161 § 4, 162 §§ 1, 3, 5

Ομιλητές, σειρά, 64

Οργανωμένη συζήτηση,

Διάσκεψη των Προέδρων,

14 § 1 εδ. γ', 107 §§ 2, 3, 4

εδ. β', 5, 6, 10, 13

Κατ' άρθρο συζήτηση, ομιλητές, 107 §§ 11, 12

Κατ' άρθρο συζήτηση, χρόνος, 107 § 10

Καταρχήν συζήτηση, ομιλητές, 107 §§ 7, 8, 9

Καταρχήν συζήτηση, χρόνος, 107 § 6

Προϋποθέσεις, 107 § 1

Ψήφιση της αρχής, 107 § 9 εδ. β'

- Ψήφιση των άρθρων, 107 § 12*
- Περιεχόμενο, 85 §§ 2, 3, 4, 5, 7
- Προσθήκες, 84 §§ 2, 3, 87, 88 § 1, 101 § 8
- Τροπολογίες, 84, 87, 88, 101
- Συνοπτική έκθεση
αξιολόγησης, 88 § 2*
- Τρόπος συζήτησης, 94
- Υπογραφή, 85 § 7
- Ψήφιση με περιορισμένη συζήτηση,
108 §§ 4, 5
- Ψήφιση ενιαία επί της
αρχής, επί των άρθρων και
στο σύνολο, 108 § 7
- Ψήφιση στο σύνολο,
Απόρριψη, 105
Απόσπασμα επικυρωμένων
Πρακτικών, 104 § 7
Ημέρα κοινοβουλευτικού
ελέγχου, 55 § 2
Τρόπος ψήφισης, 104 §§ 2,3,5
Χρόνος ψήφισης, 104 §§ 1, 4
- Ψήφιση χωρίς συζήτηση,

Αντιρροήσεις, 108 §§ 1 εδ. β', 4
Πρόταση Διάσκεψης Προέ-
δρων, 108 §§ 2, 3
Προϋποθέσεις, 108 §§ 1, 2, 3, 6

-Τ-

Τακτική νομοθετική διαδικασία

βλ. Νομοθετική διαδικασία, τακτική

Τήρηση Κανονισμού της Βουλής

βλ. Κανονισμός της Βουλής

Τμήμα Διακοπής Εργασιών

Αναρμοδιότητα, πρόταση, 29 § 7

Ανεξάρτητοι βουλευτές, ομάδα, 15 § 5,
29 § 5

Αντικατάσταση μελών, 29 §§ 5, 6

Αντιπρόεδροι της Βουλής, 29 § 5

Αρμοδιότητες, 29 § 1

Έλεγχος Κοινοβουλευτικός, 29 § 1,
124 §§ 3, 10, 130 § 8, 138 § 2

Ημερήσια διάταξη, 50 §§ 1, 2, 6, 53 § 3

Λειτουργία, 29 § 1, 30

Πλειοψηφία, 30 § 2

Συγκρότηση, 29 §§ 1, 3, 5
Συνεδρίαση, 54 §§ 2, 3, 4, 56, 57 §§ 1-5
βλ. Συνεδρίαση,
Συνεδρίαση Ολομέλειας
Σύνθεση, 29 §§ 2, 4
Τροπολογία, 58 § 5
Ψηφοφορίες, 69 § 5, 70Α

Τροπολογίες

Αιτιολογική έκθεση, 88 § 2
Αλλαγή σειράς συζήτησης, 101 § 4
Αμφισβήτηση ως προς το εάν σχετίζονται
με το νομοσχέδιο, 101 § 6
Απαγόρευση εισαγωγής για συζήτηση,
101 § 5
Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, 88 § 5,
101 § 7
Διανομή, 88 § 6
Εκτύπωση, 88 § 6
Κατάθεση, 87
Οργανωμένη συζήτηση, 107 § 13
Περιεχόμενο, 88 §§ 1, 2, 3, 4

Συζήτηση στην “κατ’ άρθρο συζήτηση”,
101 §§ 1, 2, 3

Συζήτηση στις διαρκείς επιτροπές,
58 § 5, 91 §§ 4, 5

Συνοπτική έκθεση αξιολόγησης, 88 § 2

Τρόπος αγόρευσης

βλ. Αγορητής

-Υ-

Υπηρεσία τηλεδιάσκεψης 38 § 9

Υποεπιτροπές 14 εδ. η´, 32 §§ 5, 8, 34 § 7, 43Α §§ 2, 4

Υπουργός

βλ. και Συζήτηση, Σχέδιο νόμου

Αγόρευση, 64§2, 66§3, 97§§2, 3, 4, 99 § 5,
100 § 2, 103 § 2, 107 §§ 8, 11, 109 § 7,
110 § 6

Αίτηση κατάθεσης εγγράφου, απάντηση
133 §§ 3, 4

Αναφορές, απάντηση 125 §§ 5, 6

Ενημέρωση της Βουλής, 142Α § 8

Ενημέρωση διαρκούς επιτροπής, 32 § 9, 36 § 7

Επερωτήσεις, 135 §§ 4, 6, 8, 136 § 1, 137 § 2

- Επερωτήσεις επίκαιρες, 138
- Ερωτήσεις, απάντηση 126 §§ 5, 6, 127, 128,
130
- Ερωτήσεις επίκαιρες, απάντηση 132
- Ευρωπαϊκή Ένωση, 41B §§ 2, 3
- Κατηγορίας πρόταση, 154, 155
- Μέλος Προεδρείου Βουλής, ασυμβίβα-
στο 6 § 3
- Ομιλία, σειρά, 64
- Παρεμπίπτον ζήτημα, 67 § 4
- Προσχέδιο Προϋπολογισμού, 121
- Προϋπολογισμός Κράτους, 121, 123
- Συζητήσεις με πρωτοβουλία Βουλευτών,
128B, 132A §§ 5, 6
- Συνεδριάσεις διαρκών επιτροπών, 36 § 5,
37 §§ 4,5
Κοινοβουλευτικός έλεγχος,
32 § 3, 41A
Παράσταση, συμμετοχή,
58 § 3
- Τροπολογία,
Υποβολή, 84 § 3, 87

Συζήτηση, 101 § 6

-X-

Χορήγηση αντιγράφων

βλ. Βουλευτής

-Ψ-

Ψήφιση

Πρότασης νόμου,

βλ. Πρόταση νόμου

Σχεδίου νόμου,

βλ. Σχέδιο νόμου

Τροπολογιών,

βλ. Τροπολογίες

Ψηφολέκτες

7 § 4, 72 §§ 6, 8, 73 §§ 4, 5, 6, 8, 10, 11,

123 § 6, 140 §§ 6, 7

Ψηφοφορία

Γενικές διατάξεις, 69

Μυστική, 70 §§ 3, 4

Εκλογή προσώπων, 139

Εφορευτική Επιτροπή,

73 §§ 6, 11, 12

Περιπτώσεις μυστικής, 7 § 3,

8 § 2, 34 § 3, 68 § 11, 83 § 8,

152 § 3, 155 § 5, 157 § 3

Ψηφοδέλτια, 73 §§ 2, 3

Ψηφολέκτες, 73 §§ 4, 8, 10

Ονομαστική, 70Α, 72, 115 § 4, 116 § 4,

117 § 4, 119 §§ 6, 10, 123 § 6,

140 §§ 1, 6, 141 § 5, 142 § 5,

151 § 3, 151Α § 5

Πλειοψηφίες, 74

Τρόποι ψηφοφορίας, 70

Φανερή,

Ανάταση ή έγερση, 39 § 1,

70 § 3, 71, 93 § 6, 99 § 3,

100 § 2, 101 §§ 5, 6,

106 § 6, 110 § 2

Διεξαγωγή, 70 §§ 2, 3

Ψήφος Βουλευτών σε αποστολή στο

εξωτερικό, 70Α

Κ

381

Σημειώσεις

382

Κ

Σημειώσεις

Κ

383

Σημειώσεις

ΣΥΝΤΑΓΜΑ
ΤΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ

*Όπως αναθεωρήθηκε
με το Ψήφισμα της 27 Μαΐου 2008
της Η' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων*

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

*ΙΒ΄ Ψήφισμα της 7 Ιουνίου 1975
της Ε΄ Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων*

*Α΄ Ψήφισμα της 6 Μαρτίου 1986
της ΣΤ΄ Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων*

*Β΄ Ψήφισμα της 6 Μαρτίου 1986
της ΣΤ΄ Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων*

*Ψήφισμα της 6 Απριλίου 2001
της Ζ΄ Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων*

και

*Ψήφισμα της 27 Μαΐου 2008
της Η΄ Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων*

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α**ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ***Βασικές διατάξεις***ΤΜΗΜΑ Α΄***Μορφή του πολιτεύματος*

Μορφή του πολιτεύματος	άρθρο 1
Πρωταρχικές υποχρεώσεις της πολιτείας	άρθρο 2

ΤΜΗΜΑ Β΄*Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας*

Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας	άρθρο 3
---------------------------------------	---------

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ*Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα*

Ισότητα των Ελλήνων	άρθρο 4
Ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, προσωπική ελευθερία	άρθρο 5
Δικαίωμα στην πληροφόρηση	άρθρο 5Α
Προσωπική ασφάλεια, προφύλαξη	άρθρο 6
Καμιά ποινή χωρίς νόμο,	

απαγόρευση βασανιστηρίων	άρθρο 7
Δικαίωμα νόμιμου δικαστή	άρθρο 8
Άσυλο της κατοικίας	άρθρο 9
Προστασία προσωπικών δεδομένων	άρθρο 9Α
Δικαίωμα αναφοράς προς τις αρχές	άρθρο 10
Δικαίωμα του συνέχεσθαι	άρθρο 11
Δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι	άρθρο 12
Θρησκευτική ελευθερία	άρθρο 13
Ελευθερία του τύπου	άρθρο 14
Κινηματογράφος, φωνογραφία, ραδιοφωνία, τηλεόραση	άρθρο 15
Παιδεία, τέχνη, επιστήμη	άρθρο 16
Προστασία της ιδιοκτησίας, απαλλοτρίωση	άρθρο 17
Προστασία της ιδιοκτησίας, ειδικές περιπτώσεις, επίταξη	άρθρο 18
Απόρρητο επιστολών, ανταπόκρισης & επικοινωνίας	άρθρο 19
Έννομη προστασία, δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης	άρθρο 20
Προστασία οικογένειας, γάμου, μητρότητας και παιδικής ηλικίας, δικαιώματα ατόμων με αναπηρίες	άρθρο 21
Προστασία της εργασίας	άρθρο 22
Συνδικαλιστική ελευθερία	άρθρο 23
Προστασία του περιβάλλοντος	άρθρο 24
Αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου, προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων	άρθρο 25

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ*Οργάνωση και λειτουργίες της Πολιτείας***ΤΜΗΜΑ Α΄***Σύνταξη της Πολιτείας*

Διάκριση των εξουσιών	άρθρο 26
Μεταβολή στα όρια της Επικράτειας	άρθρο 27
Κανόνες του διεθνούς δικαίου και διεθνείς οργανισμοί	άρθρο 28
Πολιτικά κόμματα	άρθρο 29

ΤΜΗΜΑ Β΄*Πρόεδρος της Δημοκρατίας***ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ***Ανάδειξη του Προέδρου*

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας ρυθμιστής του πολιτεύματος	άρθρο 30
Προσόντα εκλογιμότητας	άρθρο 31
Εκλογή	άρθρο 32
Έναρξη θητείας, όρκος, χορηγία	άρθρο 33
Αναπλήρωση	άρθρο 34

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Εξουσίες και ευθύνη από τις πράξεις του Προέδρου

Ισχύς των πράξεων, προσυπογραφή	άρθρο 35
Διεθνής παραστάτης, διεθνείς συνθήκες	άρθρο 36
Διορισμός Πρωθυπουργού και Κυβέρνησης	άρθρο 37
Κυβέρνηση, απαλλαγή καθηκόντων	άρθρο 38
Το άρθρο 39 καταργήθηκε	άρθρο 39
Σύγκληση της Βουλής. Αναστολή εργασιών	άρθρο 40
Διάλυση της Βουλής	άρθρο 41
Έκδοση και δημοσίευση των νόμων	άρθρο 42
Έκδοση διαταγμάτων	άρθρο 43
Πράξεις νομοθετικού περιεχομένου, δημοψηφίσματα, διαγγέλματα	άρθρο 44
Αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων	άρθρο 45
Διορισμός και παύση δημοσίων υπαλλήλων, απονομή παρασήμων	άρθρο 46
Χάρη και αμνηστία	άρθρο 47
Κατάσταση πολιορκίας	άρθρο 48

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Ειδικές ευθύνες του Προέδρου της Δημοκρατίας

Ευθύνη, κατηγορία, δίκη	άρθρο 49
Τεκμήριο αρμοδιότητας	άρθρο 50

ΤΜΗΜΑ Γ'

Βουλή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Ανάδειξη και συγκρότηση της Βουλής

Εκλογή βουλευτών, εκλογικό δικαίωμα	άρθρο 51
Ελεύθερη εκδήλωση της λαϊκής θέλησης	άρθρο 52
Βουλευτική περίοδος	άρθρο 53
Εκλογικό σύστημα, εκλογικές περιφέρειες, βουλευτές Επικρατείας	άρθρο 54

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Κωλύματα και ασυμβίβαστα των βουλευτών

Προσόντα εκλογιμότητας	άρθρο 55
Κωλύματα εκλογιμότητας	άρθρο 56
Ασυμβίβαστα έργα	άρθρο 57
Δικαστικός έλεγχος εκλογών	άρθρο 58

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Καθήκοντα και δικαιώματα των βουλευτών

Όρκος	άρθρο 59
Δικαίωμα ψήφου, παραίτηση από το αξίωμα	άρθρο 60
Ανεύθυνο των βουλευτών	άρθρο 61
Ακαταδίωκτο των βουλευτών	άρθρο 62
Αποζημίωση, ατέλειες, απουσίες	άρθρο 63

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Οργάνωση και λειτουργία της Βουλής

Σύνοδος	άρθρο 64
Κανονισμός, προεδρείο	άρθρο 65
Συνεδριάσεις	άρθρο 66
Πλειοψηφία για τη λήψη απόφασης	άρθρο 67
Κοινοβουλευτικές και εξεταστικές επιτροπές	άρθρο 68
Αναφορές	άρθρο 69
Άσκηση νομοθετικού έργου	άρθρο 70
Τμήμα διακοπής των εργασιών	άρθρο 71
Αρμοδιότητες Ολομέλειας, τμήματος διακοπής των εργασιών και διαρκών επιτροπών	άρθρο 72

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Νομοθετική λειτουργία της Βουλής

Δικαίωμα πρότασης νόμων	άρθρο 73
Διαδικασία εισαγωγής για συζήτηση νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων	άρθρο 74
Νομοσχέδια και προτάσεις νόμων που συνεπάγονται επιβάρυνση του προϋπολογισμού	άρθρο 75
Συζήτηση και ψήφιση νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων	άρθρο 76
Αυθεντική ερμηνεία των νόμων	άρθρο 77

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Φορολογία και δημοσιονομική διαχείριση

Νόμοι φορολογικού περιεχομένου	άρθρο 78
Προϋπολογισμός, απολογισμός, γενικός ισολογισμός	άρθρο 79
Μισθός, σύνταξη, χορηγία, αμοιβή, νόμισμα	άρθρο 80

ΤΜΗΜΑ Δ΄

Κυβέρνηση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Συγκρότηση και αποστολή της Κυβέρνησης

Υπουργικό Συμβούλιο	άρθρο 81
Κυβέρνηση, Πρωθυπουργός, Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής	άρθρο 82
Υπουργοί και Υφυπουργοί	άρθρο 83

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Σχέσεις Βουλής και Κυβέρνησης

Εμπιστοσύνη της Βουλής - αρχή της δεδηλωμένης	άρθρο 84
Ευθύνη των Υπουργών	άρθρο 85
Δίωξη κατά μελών της Κυβέρνησης, Ειδικό Δικαστήριο	άρθρο 86

ΤΜΗΜΑ Ε΄

Δικαστική Εξουσία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Δικαστικοί λειτουργοί και υπάλληλοι

Ανεξαρτησία των δικαστών	άρθρο 87
Εγγυήσεις ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργών, αποδοχές, μετατάξεις	άρθρο 88
Δικαστικά ασυμβίβαστα	άρθρο 89
Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο	άρθρο 90
Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο	άρθρο 91
Δικαστικοί υπάλληλοι, συμβολαιογράφοι, υπάλληλοι υποθηκοφυλακείων	άρθρο 92

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Οργάνωση και δικαιοδοσία των δικαστηρίων

Διακρίσεις των δικαστηρίων	άρθρο 93
Δικαιοδοσία διοικητικών και πολιτικών δικαστηρίων	άρθρο 94
Συμβούλιο της Επικρατείας	άρθρο 95
Ποινική δικαιοσύνη	άρθρο 96
Μικτά ορκωτά δικαστήρια	άρθρο 97
Ελεγκτικό Συνέδριο	άρθρο 98
Αγωγές κακοδικίας	άρθρο 99
Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο	άρθρο 100
Νομικό Συμβούλιο του Κράτους	άρθρο 100Α

ΤΜΗΜΑ ΣΤ΄

Διοίκηση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Οργάνωση της διοίκησης

Διοικητική αποκέντρωση	άρθρο 101
Ανεξάρτητες αρχές	άρθρο 101Α
Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης	άρθρο 102

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Υπηρεσιακή κατάσταση των οργάνων της διοίκησης

Δημόσιοι υπάλληλοι	άρθρο 103
Περιορισμοί δημοσίων υπαλλήλων	άρθρο 104

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Καθεστώς του Αγίου Όρους	άρθρο 105
--------------------------------	-----------

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ*Ειδικές Τελικές και Μεταβατικές Διατάξεις***ΤΜΗΜΑ Α΄***Ειδικές Διατάξεις*

Κράτος και εθνική οικονομία	άρθρο 106
Προστασία κεφαλαίων εξωτερικού και ειδική οικονομική νομοθεσία	άρθρο 107
Απόδημος ελληνισμός	άρθρο 108
Διαθήκη, κωδίκελλος, δωρεά υπέρ του Δημοσίου, μητρώο κληροδοτημάτων	άρθρο 109

ΤΜΗΜΑ Β΄*Αναθεώρηση του Συντάγματος*

Αναθεώρηση του Συντάγματος	άρθρο 110
----------------------------------	-----------

ΤΜΗΜΑ Γ΄*Μεταβατικές διατάξεις*

Συντακτικές Πράξεις & Ψηφίσματα	άρθρο 111
Έκδοση νόμου που προβλέπεται από το Σύνταγμα	άρθρο 112
Ισχύς προσωρινού Κανονισμού	

της Βουλής	άρθρο 113
Εκλογή πρώτου Προέδρου	
Δημοκρατίας, προσωρινός Πρόεδρος	άρθρο 114
Ειδικά Δικαστήρια που προβλέπει	
το Σύνταγμα	άρθρο 115
Θετικά μέτρα για την προώθηση	
της ισότητας ανδρών - γυναικών	άρθρο 116
Αγροτική ιδιοκτησία, δάση,	
απαλλοτριώσεις, οικιστικές	
περιοχές	άρθρο 117
Ανώτατοι Δικαστικοί λειτουργοί	άρθρο 118
Ακύρωση πράξεων που εκδόθηκαν	
από 21.4.67 έως 23.7.74	άρθρο 119

ΤΜΗΜΑ Δ'

Αχροτελεύτια διάταξη

Αχροτελεύτια διάταξη	άρθρο 120
----------------------------	-----------

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

έχοντας υπόψη:

Τη Β΄ παράγραφο του Ψηφίσματος της 27ης Μαΐου 2008 της
Η΄ Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων

π α ρ α γ γ έ λ λ ο υ μ ε

να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ολόκληρο το κείμενο του Συντάγματος, όπως μεταφέρθηκε στη δημοτική γλώσσα με το Β΄ Ψήφισμα της 6ης Μαρτίου 1986 της ΣΤ΄ Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων και όπως αναθεωρήθηκε με το Ψήφισμα της 6ης Απριλίου 2001 της Ζ΄ Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων και με το Ψήφισμα της 27ης Μαΐου 2008 της Η΄ Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων, που δημοσιεύθηκε στο Φ.Ε.Κ. 102Α /2.6.2008, το οποίο έχει ως εξής:

ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

*Εις το όνομα της Αγίας και Ομοουσίου
και Αδιαιρέτου Τριάδος*

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
Βασικές διατάξεις**ΤΜΗΜΑ Α΄**
Μορφή του πολιτεύματος

Άρθρο 1

1. Το πολίτευμα της Ελλάδας είναι Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία.
2. Θεμέλιο του πολιτεύματος είναι η λαϊκή κυριαρχία.
3. Όλες οι εξουσίες πηγάζουν από το Λαό, υπάρχουν υπέρ αυτού και του Έθνους και ασκούνται όπως ορίζει το Σύνταγμα.

Άρθρο 2

1. Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας.
2. Η Ελλάδα, ακολουθώντας τους γενικά αναγνωρισμένους κανόνες του διεθνούς δικαίου, επιδιώκει την

εμπέδωση της ειρήνης, της δικαιοσύνης, καθώς και την ανάπτυξη των φιλικών σχέσεων μεταξύ των λαών και των κρατών.

ΤΜΗΜΑ Β΄
Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας

Άρθρο 3

1. Επικρατούσα θρησκεία στην Ελλάδα είναι η θρησκεία της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας του Χριστού. Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ελλάδας, που γνωρίζει κεφαλή της τον Κύριο ημών Ιησού Χριστό, υπάρχει αναπόσπαστα ενωμένη δογματικά με τη Μεγάλη Εκκλησία της Κωνσταντινούπολης και με κάθε άλλη ομόδοξη Εκκλησία του Χριστού· τηρεί απαρασάλευτα, όπως εκείνες, τους ιερούς αποστολικούς και συνοδικούς κανόνες και τις ιερές παραδόσεις. Είναι αυτοκέφαλη, διοικείται από την Ιερά Σύνοδο των εν ενεργεία Αρχιερέων και από τη Διαρκή Ιερά Σύνοδο που προέρχεται από αυτή και συγκροτείται όπως ορίζει ο Καταστατικός Χάρτης της Εκκλησίας, με τήρηση των διατάξεων του Πατριαρχικού Τόμου της κθ' (29) Ιουνίου 1850 και της Συνοδικής Πράξης της 4ης Σεπτεμβρίου 1928.

2. Το εκκλησιαστικό καθεστώς που υπάρχει σε ορισμένες περιοχές του Κράτους δεν αντίκειται στις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου.

3. Το κείμενο της Αγίας Γραφής τηρείται αναλλοίωτο. Η επίσημη μετάφρασή του σε άλλο γλωσσικό τύπο απαγορεύεται χωρίς την έγκριση της Αυτοκέφα-

λης Εκκλησίας της Ελλάδας και της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας στην Κωνσταντινούπολη.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα

Άρθρο 4

1. Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου.
2. Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις.
3. Έλληνες πολίτες είναι όσοι έχουν τα προσόντα που ορίζει ο νόμος. Επιτρέπεται να αφαιρεθεί η ελληνική ιθαγένεια μόνο σε περίπτωση που κάποιος απέκτησε εκούσια άλλη ιθαγένεια ή που ανέλαβε σε ξένη χώρα υπηρεσία αντίθετη προς τα εθνικά συμφέροντα, με τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία που προβλέπει ειδικότερα ο νόμος.
4. Μόνο Έλληνες πολίτες είναι δεκτοί σε όλες τις δημόσιες λειτουργίες, εκτός από τις εξαιρέσεις που εισάγονται με ειδικούς νόμους.
5. Οι Έλληνες πολίτες συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τις δυνάμεις τους.
6. Κάθε Έλληνας που μπορεί να φέρει όπλα είναι υποχρεωμένος να συντελεί στην άμυνα της Πατρίδας, σύμφωνα με τους ορισμούς των νόμων.
7. Τίτλοι ευγένειας ή διάκρισης ούτε απονέμονται ούτε αναγνωρίζονται σε Έλληνες πολίτες.

**Εομνηρευτική δήλωση:

Η διάταξη της παραγράφου 6 δεν αποκλείει να προβλέπεται με νόμο η υποχρεωτική προσφορά άλλων υπηρεσιών, εντός ή εκτός των ενόπλων δυνάμεων (εναλλακτική θητεία), από όσους έχουν τεκμηριωμένη αντίρρηση συνείδησης για την εκτέλεση ένοπλης ή γενικά στρατιωτικής υπηρεσίας.

Άρθρο 5

1. Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη.

2. Όλοι όσοι βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας τους, χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων. Εξαιρέσεις επιτρέπονται στις περιπτώσεις που προβλέπει το διεθνές δίκαιο.

Απαγορεύεται η έκδοση αλλοδαπού που διώκεται για τη δράση του υπέρ της ελευθερίας.

3. Η προσωπική ελευθερία είναι απαραβίαστη. Καθένας δεν καταδιώκεται ούτε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται ούτε με οποιονδήποτε άλλο τρόπο περιορίζεται, παρά μόνο όταν και όπως ορίζει ο νόμος.

*** Με δύο αστερίσκους δηλώνονται τα σημεία της Αναθεώρησης που αναγράφονται στο Ψήφισμα της 6ης Απριλίου 2001 της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων.*

****4.** Απαγορεύονται ατομικά διοικητικά μέτρα που περιορίζουν σε οποιονδήποτε Έλληνα την ελεύθερη κίνηση ή εγκατάσταση στη Χώρα, καθώς και την ελεύθερη έξοδο και είσοδο σ' αυτήν. Τέτοιου περιεχομένου περιοριστικά μέτρα είναι δυνατόν να επιβληθούν μόνο ως παρεπόμενη ποινή με απόφαση ποινικού δικαστηρίου, σε εξαιρετικές περιπτώσεις ανάγκης και μόνο για την πρόληψη αξιόποινων πράξεων, όπως νόμος ορίζει.

****5.** Καθένας έχει δικαίωμα στην προστασία της υγείας και της γενετικής του ταυτότητας. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την προστασία κάθε προσώπου έναντι των βιοϊατρικών παρεμβάσεων.

Ερμηνευτική δήλωση:

Στην απαγόρευση της παραγράφου 4 δεν περιλαμβάνεται η απαγόρευση της εξόδου με πράξη του εισαγγελέα, εξαιτίας ποινικής δίωξης, ούτε η λήψη μέτρων που επιβάλλονται για την προστασία της δημόσιας υγείας ή της υγείας ασθενών, όπως νόμος ορίζει.

****Άρθρο 5Α**

1. Καθένας έχει δικαίωμα στην πληροφόρηση, όπως νόμος ορίζει. Περιορισμοί στο δικαίωμα αυτό είναι δυνατόν να επιβληθούν με νόμο μόνο εφόσον είναι απολύτως αναγκαίοι και δικαιολογούνται για λόγους εθνικής ασφάλειας, καταπολέμησης του εγκλήματος ή προστασίας δικαιωμάτων και συμφερόντων τρίτων.

2. Καθένας έχει δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινω-

νία της Πληροφορίας. Η διευκόλυνση της πρόσβασης στις πληροφορίες που διακινούνται ηλεκτρονικά, καθώς και της παραγωγής, ανταλλαγής και διάδοσής τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους, τηρουμένων πάντοτε των εγγυήσεων των άρθρων 9, 9Α και 19.

Άρθρο 6

1. Κανένας δεν συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται χωρίς αιτιολογημένο δικαστικό ένταλμα, που πρέπει να επιδοθεί τη στιγμή που γίνεται η σύλληψη ή η προφυλάκιση. Εξαιρούνται τα αυτόφωρα εγκλήματα.

2. Όποιος συλλαμβάνεται για αυτόφωρο έγκλημα ή με ένταλμα προσάγεται στον αρμόδιο ανακριτή το αργότερο μέσα σε είκοσι τέσσερις ώρες από τη σύλληψη, αν όμως η σύλληψη έγινε έξω από την έδρα του ανακριτή, η προσαγωγή γίνεται μέσα στον απολύτως αναγκαίο χρόνο για τη μεταγωγή του. Ο ανακριτής οφείλει, μέσα σε τρεις ημέρες από την προσαγωγή, είτε να απολύσει τον συλληφθέντα είτε να εκδώσει ένταλμα φυλάκισης. Η προθεσμία αυτή παρατείνεται για δύο ημέρες, αν το ζητήσει αυτός που έχει προσαχθεί, ή σε περίπτωση ανώτερης βίας που βεβαιώνεται αμέσως με απόφαση του αρμόδιου δικαστικού συμβουλίου.

3. Όταν περάσει άπρακτη καθεμία από τις δύο αυτές προθεσμίες, κάθε δεσμοφύλακας ή άλλος, είτε πολιτικός υπάλληλος είτε στρατιωτικός, στον οποίο έχει ανατεθεί η κράτηση εκείνου που έχει συλληφθεί, οφείλει να τον απολύσει αμέσως. Οι παραβάτες τιμωρούνται για παράνομη κατακράτηση και υποχρεούνται να ε-

πανορθώσουν κάθε ζημία που έγινε στον παθόντα και να τον ικανοποιήσουν για ηθική βλάβη με χρηματικό ποσό, όπως νόμος ορίζει.

****4.** Νόμος ορίζει το ανώτατο όριο διάρκειας της προφυλάκισης, που δεν μπορεί να υπερβεί το ένα έτος στα κακουργήματα και τους έξι μήνες στα πλημμελήματα. Σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις τα ανώτατα αυτά όρια μπορούν να παραταθούν για έξι και τρεις μήνες, αντίστοιχα, με απόφαση του αρμόδιου δικαστικού συμβουλίου.

Απαγορεύεται η υπέρβαση των ανώτατων ορίων της προφυλάκισης με τη διαδοχική επιβολή του μέτρου αυτού για επί μέρους πράξεις της ίδιας υπόθεσης.

Άρθρο 7

1. Έγκλημα δεν υπάρχει ούτε ποινή επιβάλλεται χωρίς νόμο που να ισχύει πριν από την τέλεση της πράξης και να ορίζει τα στοιχεία της. Ποτέ δεν επιβάλλεται ποινή βαρύτερη από εκείνη που προβλεπόταν κατά την τέλεση της πράξης.

2. Τα βασανιστήρια, οποιαδήποτε σωματική κάκωση, βλάβη υγείας, ή άσκηση ψυχολογικής βίας, καθώς και κάθε άλλη προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας απαγορεύονται και τιμωρούνται, όπως νόμος ορίζει.

****3.** Η γενική δήμευση απαγορεύεται. Θανατική ποινή δεν επιβάλλεται, εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στο νόμο για κακουργήματα τα οποία τελούνται σε καιρό πολέμου και σχετίζονται με αυτόν.

4. Νόμος ορίζει με ποιους όρους το Κράτος παρέχει, ύστερα από δικαστική απόφαση, αποζημίωση σε όσους καταδικάστηκαν, προφυλακίστηκαν ή με άλλο τρόπο στερήθηκαν άδικα ή παράνομα την προσωπική τους ελευθερία.

Άρθρο 8

Κανένας δεν στερείται χωρίς τη θέλησή του το δικαστή που του έχει ορίσει ο νόμος.

Δικαστικές επιτροπές και έκτακτα δικαστήρια, με οποιοδήποτε όνομα, δεν επιτρέπεται να συσταθούν.

Άρθρο 9

1. Η κατοικία του καθενός είναι άσυλο. Η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου είναι απαραβίαστη. Καμία έρευνα δεν γίνεται σε κατοικία, παρά μόνο όταν και όπως ορίζει ο νόμος και πάντοτε με την παρουσία εκπροσώπων της δικαστικής εξουσίας.

2. Οι παραβάτες της προηγούμενης διάταξης τιμωρούνται για παραβίαση του οικιακού ασύλου και για κατάχρηση εξουσίας και υποχρεούνται σε πλήρη αποζημίωση του παθόντος, όπως νόμος ορίζει.

**Άρθρο 9Α

Καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών του δεδομένων, όπως νόμος ορίζει. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων διασφαλίζεται

από ανεξάρτητη αρχή, που συγκροτείται και λειτουργεί, όπως νόμος ορίζει.

Άρθρο 10

1. Καθένας ή πολλοί μαζί έχουν το δικαίωμα, τηρώντας τους νόμους του Κράτους, να αναφέρονται εγγράφως στις αρχές, οι οποίες είναι υποχρεωμένες να ενεργούν σύντομα κατά τις κείμενες διατάξεις και να απαντούν αιτιολογημένα σε εκείνον, που υπέβαλε την αναφορά, σύμφωνα με το νόμο.

2. Μόνο μετά την κοινοποίηση της τελικής απόφασης της αρχής στην οποία απευθύνεται η αναφορά, και με την άδειά της, επιτρέπεται η δίωξη εκείνου που την υπέβαλε για παραβάσεις που τυχόν υπάρχουν σ' αυτή.

*3. Η αρμόδια υπηρεσία ή αρχή υποχρεούται να απαντά στα αιτήματα για παροχή πληροφοριών και χορήγηση εγγράφων, ιδίως πιστοποιητικών, δικαιολογητικών και βεβαιώσεων μέσα σε ορισμένη προθεσμία, όχι μεγαλύτερη των 60 ημερών, όπως νόμος ορίζει. Σε περίπτωση παρόδου άπρακτης της προθεσμίας αυτής ή παράνομης άρνησης, πέραν των άλλων τυχόν κυρώσεων και έννομων συνεπειών, καταβάλλεται και ειδική χρηματική ικανοποίηση στον αιτούντα, όπως νόμος ορίζει.

Άρθρο 11

1. Οι Έλληνες έχουν το δικαίωμα να συνέρχονται ήσυχα και χωρίς όπλα.

2. Μόνο στις δημόσιες υπαίθριες συναθροίσεις μπορεί να παρίσταται η αστυνομία. Οι υπαίθριες συναθροίσεις μπορούν να απαγορευτούν με αιτιολογημένη απόφαση της αστυνομικής αρχής, γενικά, αν εξαιτίας τους επίκειται σοβαρός κίνδυνος για τη δημόσια ασφάλεια, σε ορισμένη δε περιοχή, αν απειλείται σοβαρή διατάραξη της κοινωνικοοικονομικής ζωής, όπως νόμος ορίζει.

****Άρθρο 12**

1. Οι Έλληνες έχουν το δικαίωμα να συνιστούν ενώσεις και μη κερδοσκοπικά σωματεία, τηρώντας τους νόμους, που ποτέ όμως δεν μπορούν να εξαρτήσουν την άσκηση του δικαιώματος αυτού από προηγούμενη άδεια.

2. Το σωματείο δεν μπορεί να διαλυθεί για παράβαση του νόμου ή ουσιώδους διάταξης του καταστατικού του, παρά μόνο με δικαστική απόφαση.

3. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται αναλόγως και σε ενώσεις προσώπων που δεν συνιστούν σωματείο.

4. Οι γεωργικοί και αστικοί συνεταιρισμοί κάθε είδους αυτοδιοικούνται σύμφωνα με τους όρους του νόμου και του καταστατικού τους και προστατεύονται και εποπτεύονται από το Κράτος, που είναι υποχρεωμένο να μεριμνά για την ανάπτυξή τους.

5. Επιτρέπεται η σύσταση με νόμο αναγκαστικών συνεταιρισμών που αποβλέπουν στην εκπλήρωση σκοπών κοινής ωφέλειας ή δημόσιου ενδιαφέροντος ή

κοινής εκμετάλλευσης γεωργικών εκτάσεων ή άλλης πλουτοπαραγωγικής πηγής, εφόσον πάντως εξασφαλίζεται η ίση μεταχείριση αυτών που συμμετέχουν.

Άρθρο 13

1. Η ελευθερία της θρησκευτικής συνείδησης είναι απαραβίαστη. Η απόλαυση των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων δεν εξαρτάται από τις θρησκευτικές πεποιθήσεις καθενός.

2. Κάθε γνωστή θρησκεία είναι ελεύθερη και τα σχετικά με τη λατρεία της τελούνται ανεμπόδιστα υπό την προστασία των νόμων. Η άσκηση της λατρείας δεν επιτρέπεται να προσβάλλει τη δημόσια τάξη ή τα χρηστά ήθη. Ο προσηλυτισμός απαγορεύεται.

3. Οι λειτουργοί όλων των γνωστών θρησκειών υπόκεινται στην ίδια εποπτεία της Πολιτείας και στις ίδιες υποχρεώσεις απέναντί της, όπως και οι λειτουργοί της επικρατούσας θρησκείας.

4. Κανένας δεν μπορεί, εξαιτίας των θρησκευτικών του πεποιθήσεων, να απαλλαγεί από την εκπλήρωση των υποχρεώσεων προς το Κράτος ή να αρνηθεί να συμμορφωθεί προς τους νόμους.

5. Κανένας όρκος δεν επιβάλλεται χωρίς νόμο, που ορίζει και τον τύπο του.

Άρθρο 14

1. Καθένας μπορεί να εκφράζει και να διαδίδει προφορικά, γραπτά και δια του τύπου τους στοχα-

σμούς του τηρώντας τους νόμους του Κράτους.

2. Ο τύπος είναι ελεύθερος. Η λογοκρισία και κάθε άλλο προληπτικό μέτρο απαγορεύονται.

3. Η κατάσχεση εφημερίδων και άλλων εντύπων, είτε πριν από την κυκλοφορία είτε ύστερα από αυτή, απαγορεύεται.

Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η κατάσχεση, με παραγγελία του εισαγγελέα, μετά την κυκλοφορία:

α) για προσβολή της χριστιανικής και κάθε άλλης γνωστής θρησκείας,

β) για προσβολή του προσώπου του Προέδρου της Δημοκρατίας,

γ) για δημοσίευμα που αποκαλύπτει πληροφορίες για τη σύνθεση, τον εξοπλισμό και τη διάταξη των ενόπλων δυνάμεων ή την οχύρωση της Χώρας ή που έχει σκοπό τη βίαιη ανατροπή του πολιτεύματος ή στρέφεται κατά της εδαφικής ακεραιότητας του Κράτους,

δ) για άσεμνα δημοσιεύματα που προσβάλλουν ολοφάνερα τη δημόσια αιδώ, στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος.

4. Σ' όλες τις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου ο εισαγγελέας, μέσα σε είκοσι τέσσερις ώρες από την κατάσχεση, οφείλει να υποβάλει την υπόθεση στο δικαστικό συμβούλιο, και αυτό, μέσα σε άλλες είκοσι τέσσερις ώρες, οφείλει να αποφασίσει για τη διατήρηση ή την άρση της κατάσχεσης, διαφορετικά η κατάσχεση αίρεται αυτοδικαίως. Τα ένδικα μέσα της έφεσης και της αναίρεσης επιτρέπονται στον εκδότη της εφημερίδας ή άλλου εντύπου που κατασχέθηκε και στον εισαγγελέα.

****5.** Καθένας ο οποίος θίγεται από ανακριβές δημοσίευμα ή εκπομπή έχει δικαίωμα απάντησης, το δε μέσο ενημέρωσης έχει αντιστοίχως υποχρέωση πλήρους και άμεσης επανόρθωσης. Καθένας ο οποίος θίγεται από υβριστικό ή δυσφημιστικό δημοσίευμα ή εκπομπή έχει, επίσης, δικαίωμα απάντησης, το δε μέσο ενημέρωσης έχει αντιστοίχως υποχρέωση άμεσης δημοσίευσης ή μετάδοσης της απάντησης. Νόμος ορίζει τον τρόπο με τον οποίο ασκείται το δικαίωμα απάντησης και διασφαλίζεται η πλήρης και άμεση επανόρθωση ή η δημοσίευση και μετάδοση της απάντησης.

6. Το δικαστήριο, ύστερα από τρεις τουλάχιστον καταδίκες μέσα σε μία πενταετία για διάπραξη των εγκλημάτων που προβλέπονται στην παράγραφο 3, διατάσσει την οριστική ή προσωρινή παύση της έκδοσης του εντύπου και, σε βαριές περιπτώσεις, την απαγόρευση της άσκησης του δημοσιογραφικού επαγγέλματος από το πρόσωπο που καταδικάστηκε, όπως νόμος ορίζει. Η παύση ή η απαγόρευση αρχίζουν αμέσως από την αμετάκλητη απόφαση γίνεται αμετάκλητη.

****7.** Νόμος ορίζει τα σχετικά με την αστική και ποινική ευθύνη του τύπου και των άλλων μέσων ενημέρωσης και με την ταχεία εκδίκαση των σχετικών υποθέσεων.

8. Νόμος ορίζει τις προϋποθέσεις και τα προσόντα για την άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος.

****9.** Το ιδιοκτησιακό καθεστώς, η οικονομική κατάσταση και τα μέσα χρηματοδότησης των μέσων ενημέρωσης πρέπει να γίνονται γνωστά, όπως νόμος ορίζει. Νόμος προβλέπει τα μέτρα και τους περιορισμούς που είναι αναγκαίοι για την πλήρη διασφάλιση της διαφά-

νειας και της πολυφωνίας στην ενημέρωση. Απαγορεύεται η συγκέντρωση του ελέγχου περισσότερων μέσων ενημέρωσης της αυτής ή άλλης μορφής. Απαγορεύεται ειδικότερα η συγκέντρωση περισσότερων του ενός ηλεκτρονικών μέσων ενημέρωσης της αυτής μορφής, όπως νόμος ορίζει. Η ιδιότητα του ιδιοκτήτη, του εταίρου, του βασικού μετόχου ή του διευθυντικού στελέχους επιχείρησης μέσω ενημέρωσης είναι ασυμβίβαστη με την ιδιότητα του ιδιοκτήτη, του εταίρου, του βασικού μετόχου ή του διευθυντικού στελέχους επιχείρησης που αναλαμβάνει έναντι του Δημοσίου ή νομικού προσώπου του ευρύτερου δημόσιου τομέα την εκτέλεση έργων ή προμηθειών ή την παροχή υπηρεσιών. Η απαγόρευση του προηγούμενου εδαφίου καταλαμβάνει και κάθε είδους παρένθετα πρόσωπα, όπως συζύγους, συγγενείς, οικονομικά εξαρτημένα άτομα ή εταιρείες. Νόμος ορίζει τις ειδικότερες ρυθμίσεις, τις κυρώσεις που μπορεί να φθάνουν μέχρι την ανάκληση της άδειας ραδιοφωνικού ή τηλεοπτικού σταθμού και μέχρι την απαγόρευση σύναψης ή την ακύρωση της σχετικής σύμβασης, καθώς και τους τρόπους ελέγχου και τις εγγυήσεις αποτροπής των καταστρατηγήσεων των προηγούμενων εδαφίων.

Άρθρο 15

1. Οι προστατευτικές για τον τύπο διατάξεις του προηγούμενου άρθρου δεν εφαρμόζονται στον κινηματογράφο, τη φωνογραφία, τη ραδιοφωνία, την τηλεόραση και κάθε άλλο παρεμφερές μέσο μετάδοσης

λόγου ή παράστασης.

****2.** Η ραδιοφωνία και η τηλεόραση υπάγονται στον άμεσο έλεγχο του Κράτους. Ο έλεγχος και η επιβολή των διοικητικών κυρώσεων υπάγονται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης που είναι ανεξάρτητη αρχή, όπως νόμος ορίζει. Ο άμεσος έλεγχος του Κράτους, που λαμβάνει και τη μορφή του καθεστώτος της προηγούμενης άδειας, έχει ως σκοπό την αντικειμενική και με ίσους όρους μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων, καθώς και προϊόντων του λόγου και της τέχνης, την εξασφάλιση της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της Χώρας, καθώς και το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και της νεότητας.

Νόμος ορίζει τα σχετικά με την υποχρεωτική και δωρεάν μετάδοση των εργασιών της Βουλής και των επιτροπών της, καθώς και προεκλογικών μηνυμάτων των κομμάτων από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα.

Άρθρο 16

1. Η τέχνη και η επιστήμη, η έρευνα και η διδασκαλία είναι ελεύθερες· η ανάπτυξη και η προαγωγή τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους. Η ακαδημαϊκή ελευθερία και η ελευθερία της διδασκαλίας δεν απαλλάσσουν από το καθήκον της υπακοής στο Σύνταγμα.

2. Η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους και έχει σκοπό την ηθική, πνευματική, επαγ-

γελματική και φυσική αγωγή των Ελλήνων, την ανάπτυξη της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης και τη διάπλασή τους σε ελεύθερους και υπεύθυνους πολίτες.

3. Τα έτη υποχρεωτικής φοίτησης δεν μπορεί να είναι λιγότερα από εννέα.

4. Όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα δωρεάν παιδείας, σε όλες τις βαθμίδες της, στα κρατικά εκπαιδευτήρια. Το Κράτος ενισχύει τους σπουδαστές που διακρίνονται, καθώς και αυτούς που έχουν ανάγκη από βοήθεια ή ειδική προστασία, ανάλογα με τις ικανότητές τους.

5. Η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται αποκλειστικά από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση. Τα ιδρύματα αυτά τελούν υπό την εποπτεία του Κράτους, έχουν δικαίωμα να ενισχύονται οικονομικά από αυτό και λειτουργούν σύμφωνα με τους νόμους που αφορούν τους οργανισμούς τους. Συγχώνευση ή κατάτμηση ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων μπορεί να γίνει και κατά παρέκκλιση από κάθε αντίθετη διάταξη, όπως νόμος ορίζει.

Ειδικός νόμος ορίζει όσα αφορούν τους φοιτητικούς συλλόγους και τη συμμετοχή των σπουδαστών σ' αυτούς.

6. Οι καθηγητές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι δημόσιοι λειτουργοί. Το υπόλοιπο διδακτικό προσωπικό τους επιτελεί επίσης δημόσιο λειτούργημα, με τις προϋποθέσεις που νόμος ορίζει. Τα σχετικά με την κατάσταση όλων αυτών των προσώπων καθορίζονται από τους οργανισμούς των οικείων ιδρυμάτων.

Οι καθηγητές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων δεν μπορούν να παυθούν προτού λήξει σύμφωνα με το νόμο ο χρόνος υπηρεσίας τους παρά μόνο με τις ουσιαστικές προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 88 παράγραφος 4 και ύστερα από απόφαση συμβουλίου που αποτελείται κατά πλειοψηφία από ανώτατους δικαστικούς λειτουργούς, όπως νόμος ορίζει.

Νόμος ορίζει το όριο της ηλικίας των καθηγητών των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων· εωσότου εκδοθεί ο νόμος αυτός οι καθηγητές που υπηρετούν αποχωρούν αυτοδικαίως μόλις λήξει το ακαδημαϊκό έτος μέσα στο οποίο συμπληρώνουν το εξηκοστό έβδομο έτος της ηλικίας τους.

7. Η επαγγελματική και κάθε άλλη ειδική εκπαίδευση παρέχεται από το Κράτος και με σχολές ανώτερης βαθμίδας για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο από τρία χρόνια, όπως προβλέπεται ειδικότερα από το νόμο, που ορίζει και τα επαγγελματικά δικαιώματα όσων αποφοιτούν από τις σχολές αυτές.

8. Νόμος ορίζει τις προϋποθέσεις και τους όρους χορήγησης άδειας για την ίδρυση και λειτουργία εκπαιδευτηρίων που δεν ανήκουν στο Κράτος, τα σχετικά με την εποπτεία που ασκείται πάνω σ' αυτά, καθώς και την υπηρεσιακή κατάσταση του διδακτικού προσωπικού τους.

Η σύσταση ανώτατων σχολών από ιδιώτες απαγορεύεται.

9. Ο αθλητισμός τελεί υπό την προστασία και την ανώτατη εποπτεία του Κράτους.

Το Κράτος επιχορηγεί και ελέγχει τις ενώσεις των α-

θλητικών σωματείων κάθε είδους, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει επίσης τη διάθεση των ενισχύσεων που παρέχονται κάθε φορά στις επιχορηγούμενες ενώσεις σύμφωνα με τον προορισμό τους.

Άρθρο 17

1. Η ιδιοκτησία τελεί υπό την προστασία του Κράτους, τα δικαιώματα όμως που απορρέουν από αυτή δεν μπορούν να ασκούνται σε βάρος του γενικού συμφέροντος.

****2.** Κανένας δεν στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνο για δημόσια ωφέλεια που έχει αποδειχθεί με τον προσήκοντα τρόπο, όταν και όπως ο νόμος ορίζει, και πάντοτε αφού προηγηθεί πλήρης αποζημίωση, που να ανταποκρίνεται στην αξία την οποία είχε το απαλλοτριούμενο κατά το χρόνο της συζήτησης στο δικαστήριο για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης. Αν ζητηθεί απευθείας ο οριστικός προσδιορισμός της αποζημίωσης, λαμβάνεται υπόψη η αξία κατά το χρόνο της σχετικής συζήτησης στο δικαστήριο.

Αν η συζήτηση για τον οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης διεξαχθεί μετά την παρέλευση έτους από τη συζήτηση για τον προσωρινό προσδιορισμό, τότε για τον προσδιορισμό της αποζημίωσης λαμβάνεται υπόψη η αξία κατά το χρόνο της συζήτησης για τον οριστικό προσδιορισμό. Στην απόφαση κήρυξης πρέπει να δικαιολογείται ειδικά η δυνατότητα κάλυψης της δαπάνης αποζημίωσης. Η αποζημίωση, εφόσον συναινεί ο δικαιούχος, μπορεί να καταβάλλεται και σε είδος ι-

δίως με τη μορφή της παραχώρησης της κυριότητας άλλου ακινήτου ή της παραχώρησης δικαιωμάτων επί άλλου ακινήτου.

3. Η ενδεχόμενη μεταβολή της αξίας του απαλλοτριουμένου μετά τη δημοσίευση της πράξης απαλλοτρίωσης, και μόνο εξαιτίας της, δεν λαμβάνεται υπόψη.

****4.** Η αποζημίωση ορίζεται από τα αρμόδια δικαστήρια. Μπορεί να οριστεί και προσωρινά δικαστικώς, ύστερα από ακρόαση ή πρόσκληση του δικαιούχου, που μπορεί να υποχρεωθεί κατά την κρίση του δικαστηρίου να παράσχει για την είσπραξη της ανάλογη εγγύηση, σύμφωνα με τον τρόπο που ορίζει ο νόμος. Νόμος μπορεί να προβλέπει την εγκαθίδρυση ενιαίας δικαιοδοσίας, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 94, για όλες τις διαφορές και υποθέσεις που σχετίζονται με απαλλοτρίωση, καθώς και την κατά προτεραιότητα διεξαγωγή των σχετικών δικών. Με τον ίδιο νόμο μπορεί να ρυθμίζεται ο τρόπος με τον οποίο συνεχίζονται εκκρεμείς δίκες.

Πριν καταβληθεί η οριστική ή προσωρινή αποζημίωση διατηρούνται ακέραια όλα τα δικαιώματα του ιδιοκτήτη και δεν επιτρέπεται η κατάληψη.

Προκειμένου να εκτελεστούν έργα γενικότερης σημασίας για την οικονομία της Χώρας είναι δυνατόν, με ειδική απόφαση του δικαστηρίου που είναι αρμόδιο για τον οριστικό ή προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης, να επιτρέπεται η πραγματοποίηση εργασιών και πριν από τον προσδιορισμό και την καταβολή της αποζημίωσης, υπό τον όρο της καταβολής εύλογου τμή-

ματος της αποζημίωσης και της παροχής πλήρους εγγύησης υπέρ του δικαιούχου της αποζημίωσης, όπως νόμος ορίζει. Η δεύτερη πρόταση του πρώτου εδαφίου εφαρμόζεται αναλόγως και στις περιπτώσεις αυτές.

Η αποζημίωση που ορίστηκε καταβάλλεται υποχρεωτικά το αργότερο μέσα σε ενάμισι έτος από τη δημοσίευση της απόφασης για τον προσωρινό προσδιορισμό της αποζημίωσης και, σε περίπτωση απευθείας αίτησης για οριστικό προσδιορισμό της αποζημίωσης, από τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης του δικαστηρίου, διαφορετικά η απαλλοτρίωση αίρεται αυτοδικαίως.

Η αποζημίωση δεν υπόκειται, ως αποζημίωση, σε κανένα φόρο, κράτηση ή τέλος.

5. Νόμος ορίζει τις περιπτώσεις υποχρεωτικής ικανοποίησης των δικαιούχων για την πρόσοδο, την οποία έχασαν από το ακίνητο που απαλλοτριώθηκε έως το χρόνο καταβολής της αποζημίωσης.

6. Όταν πρόκειται να εκτελεστούν έργα κοινής ωφέλειας ή γενικότερης σημασίας για την οικο-νομία της Χώρας, νόμος μπορεί να επιτρέψει την απαλλοτρίωση υπέρ του Δημοσίου ευρύτερων ζωνών, πέρα από τις εκτάσεις που είναι αναγκαίες για την κατασκευή των έργων. Ο ίδιος νόμος καθορίζει τις προϋποθέσεις και τους όρους μιας τέτοιας απαλλοτρίωσης, καθώς και τα σχετικά με τη διάθεση ή χρησιμοποίηση, για δημόσιους ή κοινωφελείς γενικά σκοπούς, των εκτάσεων που απαλλοτριώνονται επιπλέον όσων είναι αναγκαίες για το έργο που πρόκειται να εκτελεστεί.

7. Νόμος μπορεί να ορίσει ότι για την εκτέλεση έρ-

γων με προφανή κοινή ωφέλεια υπέρ του Δημοσίου, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, οργανισμών κοινής ωφέλειας και δημόσιων επιχειρήσεων, επιτρέπεται να διανοιχθούν υπόγειες σήραγγες στο επιβαλλόμενο βάθος, χωρίς αποζημίωση, υπό τον όρο ότι δεν θα παραβλάπτεται η συνήθης εκμετάλλευση του υπερκείμενου ακινήτου.

Άρθρο 18

1. Ειδικοί νόμοι ρυθμίζουν τα σχετικά με την ιδιοκτησία και τη διάθεση των μεταλλείων, ορυχείων, σπηλαίων, αρχαιολογικών χώρων και θησαυρών, ιαματικών, ρεόντων και υπόγειων υδάτων και γενικά του υπόγειου πλούτου.

2. Με νόμο ρυθμίζονται τα σχετικά με την ιδιοκτησία, την εκμετάλλευση και διαχείριση των λιμνοθαλασσών και των μεγάλων λιμνών, καθώς και τα σχετικά με τη διάθεση γενικά των εκτάσεων που προκύπτουν από αποξήρανσή τους.

3. Ειδικοί νόμοι ρυθμίζουν τα σχετικά με τις επιτάξεις για τις ανάγκες των ενόπλων δυνάμεων σε περίπτωση πολέμου ή επιστράτευσης, ή για τη θεραπεία άμεσης κοινωνικής ανάγκης που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη δημόσια τάξη ή υγεία.

4. Επιτρέπεται, σύμφωνα με τη διαδικασία που καθορίζει ειδικός νόμος, ο αναδάσμος αγροτικών εκτάσεων για την επωφελέστερη εκμετάλλευση του εδάφους, καθώς και η λήψη μέτρων για την αποφυγή της υπέρμετρης κατάτμησης ή για διευκόλυνση της α-

νασυγκρότησης της κατατιμημένης μικρής αγροτικής ιδιοκτησίας.

5. Εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στις προηγούμενες παραγράφους, μπορεί να προβλεφθεί με νόμο και κάθε άλλη στέρηση της ελεύθερης χρήσης και κάρπωσης της ιδιοκτησίας που απαιτείται από ιδιαίτερες περιστάσεις. Νόμος ορίζει τον υπόχρεο και τη διαδικασία καταβολής στο δικαιούχο του ανταλλάγματος της χρήσης ή κάρπωσης, το οποίο πρέπει να ανταποκρίνεται στις υφιστάμενες κάθε φορά συνθήκες.

Μέτρα που επιβλήθηκαν με την εφαρμογή της παραγράφου αυτής αίρονται αμέσως μόλις εκλείψουν οι ιδιαίτεροι λόγοι που τα προκάλεσαν. Σε περίπτωση αδικαιολόγητης παράτασης των μέτρων αποφασίζει για την άρση τους, κατά κατηγορίες περιπτώσεων, το Συμβούλιο της Επικρατείας, ύστερα από αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον.

6. Με νόμο μπορεί να ρυθμίζονται τα σχετικά με τη διάθεση εγκαταλειμμένων εκτάσεων για την αξιοποίησή τους υπέρ της εθνικής οικονομίας και αποκατάσταση ακτημόνων. Με τον ίδιο νόμο ορίζονται και τα σχετικά με τη μερική ή ολική αποζημίωση των ιδιοκτητών σε περίπτωση επανεμφάνισής τους μέσα σε εύλογη προθεσμία.

7. Με νόμο μπορεί να καθιερωθεί η αναγκαστική συνιδιοκτησία συνεχόμενων ιδιοκτησιών αστικών περιοχών, εφόσον η αυτοτελής ανοικοδόμηση αυτών ή μερικών απ' αυτές δεν ανταποκρίνεται στους όρους δόμησης που ισχύουν ή πρόκειται να ισχύσουν στην περιοχή αυτή.

8. Δεν επιτρέπεται να απαλλοτριωθεί η αγροτική ιδιοκτησία των Σταυροπηγιακών Ιερών Μονών της Αγίας Αναστασίας της Φαρμακολύτριάς στη Χαλκιδική, των Βλατάδων στη Θεσσαλονίκη και του Ευαγγελιστή Ιωάννη του Θεολόγου στην Πάτμο, με εξαίρεση τα μετόχια. Επίσης δεν επιτρέπεται να απαλλοτριωθεί η περιουσία που βρίσκεται στην Ελλάδα των Πατριαρχείων Αλεξάνδρειας, Αντιόχειας και Ιεροσολύμων, καθώς και της Ιερής Μονής του Σινά.

Άρθρο 19

1. Το απόρρητο των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο είναι απόλυτα απαραβίαστο. Νόμος ορίζει τις εγγυήσεις υπό τις οποίες η δικαστική αρχή δεν δεσμεύεται από το απόρρητο για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων.

*2. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες ανεξάρτητης αρχής που διασφαλίζει το απόρρητο της παραγράφου 1.

*3. Απαγορεύεται η χρήση αποδεικτικών μέσων που έχουν αποκτηθεί κατά παράβαση του άρθρου αυτού και των άρθρων 9 και 9Α.

Άρθρο 20

1. Καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σ' αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμ-

φέροντά του, όπως νόμος ορίζει.

2. Το δικαίωμα της προηγούμενης ακρόασης του ενδιαφερομένου ισχύει και για κάθε διοικητική ενέργεια ή μέτρο που λαμβάνεται σε βάρος των δικαιωμάτων ή συμφερόντων του.

Άρθρο 21

1. Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του Κράτους.

2. Πολύτεκνες οικογένειες, ανάπηροι πολέμου και ειρηνικής περιόδου, θύματα πολέμου, χήρες και ορφανά εκείνων που έπεσαν στον πόλεμο, καθώς και όσοι πάσχουν από ανίατη σωματική ή πνευματική νόσο έχουν δικαίωμα ειδικής φροντίδας από το Κράτος.

3. Το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και παίρνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος, της αναπηρίας και για την περίθαλψη των απόρων.

4. Η απόκτηση κατοικίας από αυτούς που την στερούνται ή που στεγάζονται ανεπαρκώς αποτελεί αντικείμενο ειδικής φροντίδας του Κράτους.

**5. Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή δημογραφικής πολιτικής, καθώς και η λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων αποτελεί υποχρέωση του Κράτους.

**6. Τα άτομα με αναπηρίες έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μέτρων που εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή τους στην

κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας.

****Άρθρο 22**

1. Η εργασία αποτελεί δικαίωμα και προστατεύεται από το Κράτος, που μεριμνά για τη δημιουργία συνθηκών απασχόλησης όλων των πολιτών και για την ηθική και υλική εξύψωση του εργαζόμενου αγροτικού και αστικού πληθυσμού.

Όλοι οι εργαζόμενοι, ανεξάρτητα από φύλο ή άλλη διάκριση, έχουν δικαίωμα ίσης αμοιβής για παρεχόμενη εργασία ίσης αξίας.

2. Με νόμο καθορίζονται οι γενικοί όροι εργασίας, που συμπληρώνονται από τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας συναπτόμενες με ελεύθερες διαπραγματεύσεις και, αν αυτές αποτύχουν, με τους κανόνες που θέτει η διαιτησία.

3. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη σύναψη συλλογικών συμβάσεων εργασίας από τους δημόσιους υπαλλήλους και τους υπαλλήλους οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

4. Οποιαδήποτε μορφή αναγκαστικής εργασίας απαγορεύεται.

Ειδικοί νόμοι ρυθμίζουν τα σχετικά με την επίταξη προσωπικών υπηρεσιών σε περίπτωση πολέμου ή επιστράτευσης ή για την αντιμετώπιση αναγκών της άμυνας της Χώρας ή επείγουσας κοινωνικής ανάγκης από θεομηνία ή ανάγκης που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία, καθώς και τα σχετικά με την προσφορά

προσωπικής εργασίας στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης για την ικανοποίηση τοπικών αναγκών.

5. Το Κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, όπως νόμος ορίζει.

Εορηνευτική δήλωση:

Στους γενικούς όρους εργασίας περιλαμβάνεται και ο προσδιορισμός του τρόπου και του υποχρέου είσπραξης και απόδοσης στις συνδικαλιστικές οργανώσεις της συνδρομής των μελών τους που προβλέπεται από τα καταστατικά τους.

Άρθρο 23

1. Το Κράτος λαμβάνει τα προσήκοντα μέτρα για τη διασφάλιση της συνδικαλιστικής ελευθερίας και την ανεμπόδιστη άσκηση των συναφών μ' αυτή δικαιωμάτων εναντίον κάθε προσβολής τους, μέσα στα όρια του νόμου.

2. Η απεργία αποτελεί δικαίωμα και ασκείται από τις νόμιμα συστημένες συνδικαλιστικές οργανώσεις για τη διαφύλαξη και προαγωγή των οικονομικών και εργασιακών γενικά συμφερόντων των εργαζομένων.

Απαγορεύεται η απεργία με οποιαδήποτε μορφή στους δικαστικούς λειτουργούς και σ' αυτούς που υπηρετούν στα σώματα ασφαλείας. Το δικαίωμα προσφυγής σε απεργία των δημόσιων υπαλλήλων και των υπαλλήλων της τοπικής αυτοδιοίκησης και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, καθώς και του προσωπικού των κάθε μορφής επιχειρήσεων δημοσίου χαρα-

κτήρα ή κοινής ωφέλειας, που η λειτουργία τους έχει ζωτική σημασία για την εξυπηρέτηση βασικών αναγκών του κοινωνικού συνόλου, υπόκειται στους συγκεκριμένους περιορισμούς του νόμου που το ρυθμίζει. Οι περιορισμοί αυτοί δεν μπορούν να φθάνουν έως την κατάργηση του δικαιώματος της απεργίας ή την παρεμπόδιση της νόμιμης άσκησης του.

Άρθρο 24

****1.** Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το Κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων. Η σύνταξη δασολογίου συνιστά υποχρέωση του Κράτους. Απαγορεύεται η μεταβολή του προορισμού των δασών και των δασικών εκτάσεων, εκτός αν προέχει για την Εθνική Οικονομία η αγροτική εκμετάλλευση ή άλλη τους χρήση, που την επιβάλλει το δημόσιο συμφέρον.

****2.** Η χωροταξική αναδιάρθρωση της Χώρας, η διαμόρφωση, η ανάπτυξη, η πολεοδόμηση και η επέκταση των πόλεων και των οικιστικών γενικά περιοχών υπάγεται στη ρυθμιστική αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Κράτους, με σκοπό να εξυπηρετείται η λειτουργικότητα και η ανάπτυξη των οικισμών και να εξασφαλίζονται οι καλύτεροι δυνατοί όροι διαβίωσης.

Οι σχετικές τεχνικές επιλογές και σταθμίσεις γίνου-

νται κατά τους κανόνες της επιστήμης. Η σύνταξη εθνικού κτηματολογίου συνιστά υποχρέωση του Κράτους.

3. Για να αναγνωρισθεί μία περιοχή ως οικιστική και για να ενεργοποιηθεί πολεοδομικά, οι ιδιοκτησίες που περιλαμβάνονται σε αυτή συμμετέχουν υποχρεωτικά, χωρίς αποζημίωση από τον οικείο φορέα, στη διάθεση των εκτάσεων που είναι απαραίτητες για να δημιουργηθούν δρόμοι, πλατείες και χώροι για κοινωφελείς γενικά χρήσεις και σκοπούς, καθώς και στις δαπάνες για την εκτέλεση των βασικών κοινόχρηστων πολεοδομικών έργων, όπως νόμος ορίζει.

4. Νόμος μπορεί να προβλέπει τη συμμετοχή των ιδιοκτητών περιοχής που χαρακτηρίζεται ως οικιστική στην αξιοποίηση και γενική διαρρύθμισή της σύμφωνα με εγκεκριμένο σχέδιο, με αντιπαροχή ακινήτων ίσης αξίας ή τμημάτων ιδιοκτησίας κατά όροφο, από τους χώρους που καθορίζονται τελικά ως οικοδομήσιμοι ή από κτίρια της περιοχής αυτής.

5. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων εφαρμόζονται και στην αναμόρφωση των οικιστικών περιοχών που ήδη υπάρχουν. Οι ελεύθερες εκτάσεις, που προκύπτουν από την αναμόρφωση, διατίθενται για τη δημιουργία κοινόχρηστων χώρων ή εκποιούνται για να καλυφθούν οι δαπάνες της πολεοδομικής αναμόρφωσης, όπως νόμος ορίζει.

6. Τα μνημεία, οι παραδοσιακές περιοχές και τα παραδοσιακά στοιχεία προστατεύονται από το Κράτος. Νόμος θα ορίσει τα αναγκαία για την πραγματοποίηση της προστασίας αυτής περιοριστικά μέτρα της ιδιοκτησίας, καθώς και τον τρόπο και το είδος της αποζημίω-

σης των ιδιοκτητών.

****Ερμηνευτική δήλωση:**

Ως δάσος ή δασικό οικοσύστημα νοείται το οργανικό σύνολο άγριων φυτών με ξυλώδη κορμό πάνω στην αναγκαία επιφάνεια του εδάφους, τα οποία, μαζί με την εκεί συνυπάρχουσα χλωρίδα και πανίδα, αποτελούν μέσω της αμοιβαίας αλληλεξάρτησης και αλληλοεπίδρασής τους, ιδιαίτερη βιοκοινότητα (δασοβιοκοινότητα) και ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον (δασογενές). Δασική έκταση υπάρχει όταν στο παραπάνω σύνολο η άγρια ξυλώδης βλάστηση, υψηλή ή θαμνώδης, είναι αραιά.

Άρθρο 25

****1.** Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους. Όλα τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη και αποτελεσματική άσκησή τους. Τα δικαιώματα αυτά ισχύουν και στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών στις οποίες προσιδιάζουν. Οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα αυτά πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας.

2. Η αναγνώριση και η προστασία των θεμελιωδών και απαράγραπτων δικαιωμάτων του ανθρώπου από

την Πολιτεία αποβλέπει στην πραγμάτωση της κοινωνικής προόδου μέσα σε ελευθερία και δικαιοσύνη.

3. Η καταχρηστική άσκηση δικαιώματος δεν επιτρέπεται.

4. Το Κράτος δικαιούται να αξιώνει από όλους τους πολίτες την εκπλήρωση του χρέους της κοινωνικής και εθνικής αλληλεγγύης.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Οργάνωση και λειτουργίες της Πολιτείας

ΤΜΗΜΑ Α΄

Σύνταξη της Πολιτείας

Άρθρο 26

1. Η νομοθετική λειτουργία ασκείται από τη Βουλή και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

2. Η εκτελεστική λειτουργία ασκείται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την Κυβέρνηση.

3. Η δικαστική λειτουργία ασκείται από τα δικαστήρια· οι αποφάσεις τους εκτελούνται στο όνομα του Ελληνικού Λαού.

Άρθρο 27

1. Καμία μεταβολή στα όρια της Επικράτειας δεν μπορεί να γίνει χωρίς νόμο, που ψηφίζεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών.

2. Χωρίς νόμο, που ψηφίζεται με την απόλυτη

πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, δεν είναι δεκτή στην Ελληνική Επικράτεια ξένη στρατιωτική δύναμη ούτε μπορεί να διαμένει σ' αυτή ή να περάσει μέσα από αυτή.

Άρθρο 28

1. Οι γενικά παραδεγμένοι κανόνες του διεθνούς δικαίου, καθώς και οι διεθνείς συμβάσεις, από την επικύρωσή τους με νόμο και τη θέση τους σε ισχύ σύμφωνα με τους όρους καθεμιάς, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού ελληνικού δικαίου και υπερισχύουν από κάθε άλλη αντίθετη διάταξη νόμου. Η εφαρμογή των κανόνων του διεθνούς δικαίου και των διεθνών συμβάσεων στους αλλοδαπούς τελεί πάντοτε υπό τον όρο της αμοιβαιότητας.

2. Για να εξυπηρετηθεί σπουδαίο εθνικό συμφέρον και να προαχθεί η συνεργασία με άλλα κράτη, μπορεί να αναγνωρισθούν, με συνθήκη ή συμφωνία, σε όργανα διεθνών οργανισμών αρμοδιότητες που προβλέπονται από το Σύνταγμα. Για την ψήφιση νόμου που κυρώνει αυτή τη συνθήκη ή συμφωνία απαιτείται πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των βουλευτών.

3. Η Ελλάδα προβαίνει ελεύθερα, με νόμο που ψηφίζεται από την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, σε περιορισμούς ως προς την άσκηση της εθνικής κυριαρχίας της, εφόσον αυτό υπαγορεύεται από σπουδαίο εθνικό συμφέρον, δεν θίγει τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις βάσεις του δημοκρατικού

πολιτεύματος και γίνεται με βάση τις αρχές της ισότητας και με τον όρο της αμοιβαιότητας.

****Ερμηνευτική δήλωση:**

Το άρθρο 28 αποτελεί θεμέλιο για τη συμμετοχή της Χώρας στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Άρθρο 29

1. Έλληνες πολίτες που έχουν το εκλογικό δικαίωμα μπορούν ελεύθερα να ιδρύουν και να συμμετέχουν σε πολιτικά κόμματα, που η οργάνωση και η δράση τους οφείλει να εξυπηρετεί την ελεύθερη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Πολίτες που δεν απέκτησαν ακόμη το δικαίωμα να εκλέγουν μπορούν να συμμετέχουν στα τμήματα νέων των κομμάτων.

****2.** Τα κόμματα έχουν δικαίωμα στην οικονομική τους ενίσχυση από το Κράτος για τις εκλογικές και λειτουργικές τους δαπάνες, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει τις εγγυήσεις διαφάνειας ως προς τις εκλογικές δαπάνες και γενικά την οικονομική διαχείριση των κομμάτων, των βουλευτών, των υποψηφίων βουλευτών και των υποψηφίων στην τοπική αυτοδιοίκηση όλων των βαθμών. Με νόμο επιβάλλεται ανώτατο όριο εκλογικών δαπανών, μπορεί να απαγορεύονται ορισμένες μορφές προεκλογικής προβολής και καθορίζονται οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες η παράβαση των σχετικών διατάξεων συνιστά λόγο έκπτωσης από το βουλευτικό αξίωμα με πρωτοβουλία του ειδικού οργάνου του

επόμενου εδαφίου. Ο έλεγχος των εκλογικών δαπανών των κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών διενεργείται από ειδικό όργανο που συγκροτείται και με τη συμμετοχή ανώτατων δικαστικών λειτουργών, όπως νόμος ορίζει. Με νόμο μπορούν να επεκταθούν οι ρυθμίσεις αυτές και στους υποψηφίους για άλλες αιρετές θέσεις.

****3.** Απαγορεύονται απολύτως οι οποιασδήποτε μορφής εκδηλώσεις υπέρ ή κατά πολιτικού κόμματος στους δικαστικούς λειτουργούς και σε όσους υπηρετούν στις ένοπλες δυνάμεις και στα σώματα ασφαλείας. Απαγορεύονται απολύτως οι οποιασδήποτε μορφής εκδηλώσεις υπέρ ή κατά πολιτικού κόμματος, κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, στους υπαλλήλους του Δημοσίου, οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή δημόσιων επιχειρήσεων ή επιχειρήσεων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή επιχειρήσεων η διοίκηση των οποίων ορίζεται άμεσα ή έμμεσα από το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχο.

ΤΜΗΜΑ Β΄ **Πρόεδρος της Δημοκρατίας**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ **Ανάδειξη του Προέδρου**

Άρθρο 30

1. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι ρυθμιστής του

Πολιτεύματος. Εκλέγεται από τη Βουλή για περίοδο πέντε ετών, όπως ορίζεται στα άρθρα 32 και 33.

2. Το αξίωμα του Προέδρου είναι ασυμβίβαστο με οποιοδήποτε άλλο αξίωμα, θέση ή έργο.

3. Η προεδρική περίοδος αρχίζει από την ορκωμοσία του Προέδρου.

4. Σε περίπτωση πολέμου, η προεδρική θητεία παρατείνεται έως τη λήξη του.

5. Επανεκλογή του ίδιου προσώπου επιτρέπεται μία φορά μόνο.

**Άρθρο 31

Πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί να εκλεγεί όποιος είναι Έλληνας πολίτης πριν από πέντε τουλάχιστον έτη, έχει από πατέρα ή μητέρα ελληνική καταγωγή, έχει συμπληρώσει το τεσσαρακοστό έτος της ηλικίας του και έχει τη νόμιμη ικανότητα του εκλέγειν.

Άρθρο 32

*1. Η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας από τη Βουλή γίνεται με ονομαστική ψηφοφορία και σε ειδική συνεδρίαση, που συγκαλείται από τον Πρόεδρο της Βουλής έναν τουλάχιστο μήνα πριν λήξει η θητεία του εν ενεργεία Προέδρου της Δημοκρατίας, κατά τα οριζόμενα στον Κανονισμό της Βουλής.

Σε περίπτωση οριστικής αδυναμίας του Προέδρου της Δημοκρατίας να εκπληρώσει τα καθήκοντά του, κατά τους ορισμούς του άρθρου 34 παράγραφος 2, κα-

θώς επίσης και σε περίπτωση που ο Πρόεδρος παραιτηθεί, πεθάνει ή κηρυχθεί έκπτωτος κατά τις διατάξεις του Συντάγματος, η συνεδρίαση της Βουλής για την εκλογή νέου Προέδρου της Δημοκρατίας συγκαλείται μέσα σε δέκα ημέρες το αργότερο αφότου έληξε πρόωρα η θητεία του προηγούμενου Προέδρου.

2. Η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας γίνεται σε κάθε περίπτωση για πλήρη θητεία.

3. Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται εκείνος που συγκέντρωσε την πλειοψηφία των δύο τρίτων του συνολικού αριθμού των βουλευτών.

Αν δεν συγκεντρωθεί η πλειοψηφία αυτή, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται ύστερα από πέντε ημέρες.

Αν δεν επιτευχθεί ούτε στη δεύτερη ψηφοφορία η οριζόμενη πλειοψηφία, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται ακόμη μία φορά ύστερα από πέντε ημέρες, οπότε εκλέγεται Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκείνος που συγκέντρωσε την πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των βουλευτών.

*4. Αν δεν επιτευχθεί ούτε και στην τρίτη ψηφοφορία η αυξημένη αυτή πλειοψηφία, η Βουλή διαλύεται μέσα σε δέκα ημέρες από την ψηφοφορία, και προκηρύσσεται εκλογή για ανάδειξη νέας Βουλής.

Η Βουλή που αναδεικνύεται από τις νέες εκλογές, α-

** Με έναν αστερίσκο δηλώνονται τα σημεία της Αναθεώρησης που αναγράφονται στο Α΄ Ψήφισμα της 8ης Μαρτίου 1986 της ΣΤ΄ Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων.*

μέσως μόλις συγκροτηθεί σε σώμα, εκλέγει με ονομαστική ψηφοφορία Πρόεδρο της Δημοκρατίας με την πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των βουλευτών.

Αν δεν επιτευχθεί η πλειοψηφία αυτή, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται μέσα σε πέντε ημέρες και εκλέγεται Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκείνος που συγκέντρωσε την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών. Αν δεν επιτευχθεί ούτε αυτή η πλειοψηφία, η ψηφοφορία επαναλαμβάνεται ακόμη μία φορά, ύστερα από πέντε ημέρες, μεταξύ των δύο προσώπων που πλειοψήφησαν και θεωρείται ότι έχει εκλεγεί Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκείνος που συγκέντρωσε τη σχετική πλειοψηφία.

5. Αν η Βουλή είναι απύσχα, συγκαλείται εκτάκτως για να εκλέξει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, κατά τους ορισμούς της παραγράφου 4.

Αν η Βουλή έχει διαλυθεί με οποιονδήποτε τρόπο, η εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας αναβάλλεται ώσπου να συγκροτηθεί σε σώμα η νέα Βουλή και μέσα σε είκοσι ημέρες, το αργότερο, από τη συγκρότησή της, σύμφωνα με όσα ορίζονται στις παραγράφους 3 και 4, αφού τηρηθούν και οι ορισμοί της παραγράφου 1 του άρθρου 34.

6. Αν η διαδικασία για την εκλογή νέου Προέδρου, που ορίζεται στις προηγούμενες παραγράφους, δεν περατωθεί εγκαίρως, ο ήδη Πρόεδρος της Δημοκρατίας εξακολουθεί να ασκεί τα καθήκοντά του και μετά τη λήξη της θητείας του ώσπου να αναδειχθεί νέος Πρόεδρος.

Ερμηνευτική δήλωση:

Πρόεδρος της Δημοκρατίας που παραιτείται πριν από τη λήξη της θητείας του δεν μπορεί να λάβει μέρος στην εκλογή που επακολουθεί εξαιτίας της παραίτησής του.

Άρθρο 33

1. Ο εκλεγόμενος Πρόεδρος της Δημοκρατίας αναλαμβάνει την άσκηση των καθηκόντων του από την επομένη της ημέρας που έληξε η θητεία του απερχόμενου Προέδρου· σε όλες τις άλλες περιπτώσεις από την επομένη της εκλογής του.

2. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, πριν αναλάβει την άσκηση των καθηκόντων του, δίνει ενώπιον της Βουλής τον ακόλουθο όρκο:

«Ορκίζομαι στο όνομα της Αγίας και Ομοσύσιας και Αδιαίρετης Τριάδας να φυλάσσω το Σύνταγμα και τους νόμους, να μεριμνώ για την πιστή τους τήρηση, να υπερασπίζω την εθνική ανεξαρτησία και την ακεραιότητα της Χώρας, να προστατεύω τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των Ελλήνων και να υπηρετώ το γενικό συμφέρον και την πρόοδο του Ελληνικού Λαού».

3. Νόμος ορίζει τη χορηγία που καταβάλλεται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και τη λειτουργία των υπηρεσιών που οργανώνονται για την εκτέλεση των καθηκόντων του.

Άρθρο 34

1. Τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, όταν απουσιάζει

στο εξωτερικό περισσότερο από δέκα ημέρες, αν πεθάνει, παραιτηθεί, κηρυχθεί έκπτωτος ή αν κωλύεται για οποιονδήποτε λόγο να ασκήσει τα καθήκοντά του, τον αναπληρώνει προσωρινά ο Πρόεδρος της Βουλής· αν δεν υπάρχει Βουλή, ο Πρόεδρος της τελευταίας Βουλής και, αν αυτός αρνείται ή δεν υπάρχει, η Κυβέρνηση συλλογικά.

Κατά την περίοδο της αναπλήρωσης του Προέδρου δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις για τη διάλυση της Βουλής, με εξαίρεση την περίπτωση του άρθρου 32 παράγραφος 4, καθώς και οι διατάξεις για την παύση της Κυβέρνησης και την προσφυγή σε δημοψήφισμα, κατά τις διατάξεις του άρθρου 38 παράγραφος 2 και του άρθρου 44 παράγραφος 2.

2. Αν η αδυναμία του Προέδρου της Δημοκρατίας να ασκήσει τα καθήκοντά του παρατείνεται πέρα από τριάντα ημέρες, συγκαλείται υποχρεωτικά η Βουλή, ακόμη και αν αυτή έχει διαλυθεί, για να αποφασίσει με την πλειοψηφία των τριών πέμπτων του συνόλου των μελών της, αν συντρέχει περίπτωση εκλογής νέου Προέδρου. Σε καμία πάντως περίπτωση η εκλογή νέου Προέδρου της Δημοκρατίας δεν μπορεί να καθυστερήσει περισσότερο από έξι συνολικά μήνες, αφότου άρχισε η αναπλήρωσή του που προκλήθηκε από αδυναμία του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
Εξουσίες και ευθύνη από
τις πράξεις του Προέδρου

Άρθρο 35

*1. Καμία πράξη του Προέδρου της Δημοκρατίας δεν ισχύει ούτε εκτελείται χωρίς την προσυπογραφή του αρμόδιου Υπουργού, ο οποίος με μόνη την υπογραφή του γίνεται υπεύθυνος, και χωρίς τη δημοσίευση της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Στην περίπτωση που η Κυβέρνηση απαλλαγεί από τα καθήκοντά της σύμφωνα με το άρθρο 38 παράγραφος 1, αν ο Πρωθυπουργός δεν προσυπογράφει το οικείο διάταγμα, αυτό υπογράφεται μόνο από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

*2. Κατ' εξαίρεση δεν απαιτείται προσυπογραφή για τις ακόλουθες πράξεις:

- α) το διορισμό Πρωθυπουργού,
- β) την ανάθεση διερευνητικής εντολής σύμφωνα με το άρθρο 37 παράγραφοι 2, 3 και 4,
- γ) τη διάλυση της Βουλής κατά το άρθρο 32 παράγραφος 4 και κατά το άρθρο 41 παράγραφος 1, αν δεν την προσυπογράψει ο Πρωθυπουργός, και κατά το άρθρο 53 παράγραφος 1, αν δεν την προσυπογράψει το Υπουργικό Συμβούλιο,
- δ) την ανατομή κατά το άρθρο 42 παράγραφος 1 νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου που έχει ψηφιστεί από τη Βουλή,
- ε) το διορισμό του προσωπικού των υπηρεσιών της

Προεδρίας της Δημοκρατίας.

*3. Το διάταγμα με το οποίο προκηρύσσεται δημοψήφισμα για νομοσχέδιο, σύμφωνα με το άρθρο 44 παράγραφος 2, προσυπογράφεται από τον Πρόεδρο της Βουλής.

Άρθρο 36

1. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, με τήρηση οπωσδήποτε των ορισμών του άρθρου 35 παράγραφος 1, εκπροσωπεί διεθνώς το Κράτος, κηρύσσει πόλεμο, συνομολογεί συνθήκες ειρήνης, συμμαχίας, οικονομικής συνεργασίας και συμμετοχής σε διεθνείς οργανισμούς ή ενώσεις και τις ανακοινώνει στη Βουλή, με τις αναγκαίες διαισαφήσεις, όταν το συμφέρον και η ασφάλεια του Κράτους το επιτρέπουν.

2. Οι συνθήκες για εμπόριο, φορολογία, οικονομική συνεργασία και συμμετοχή σε διεθνείς οργανισμούς ή ενώσεις, και όσες άλλες περιέχουν παραχωρήσεις για τις οποίες, σύμφωνα με άλλες διατάξεις του Συντάγματος, τίποτε δεν μπορεί να οριστεί χωρίς νόμο, ή οι οποίες επιβαρύνουν ατομικά τους Έλληνες, δεν ισχύουν χωρίς τυπικό νόμο που τις κυρώνει.

3. Μυστικά άρθρα συνθήκης δεν μπορούν ποτέ να ανατρέψουν τα φανερά.

4. Η κύρωση διεθνών συνθηκών δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο νομοθετικής εξουσιοδότησης κατά το άρθρο 43 παράγραφοι 2 και 4.

Άρθρο 37

1. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας διορίζει τον Πρωθυπουργό και, με πρότασή του, διορίζει και παύει τα λοιπά μέλη της Κυβέρνησης και τους Υφυπουργούς.

*2. Πρωθυπουργός διορίζεται ο αρχηγός του κόμματος το οποίο διαθέτει στη Βουλή την απόλυτη πλειοψηφία των εδρών. Αν κανένα κόμμα δεν διαθέτει την απόλυτη πλειοψηφία, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας παρέχει στον αρχηγό του κόμματος που διαθέτει τη σχετική πλειοψηφία διερευνητική εντολή για να διακριβωθεί η δυνατότητα σχηματισμού Κυβέρνησης που να απολαμβάνει την εμπιστοσύνη της Βουλής.

*3. Αν δεν διαπιστωθεί αυτή η δυνατότητα, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας παρέχει διερευνητική εντολή στον αρχηγό του δεύτερου σε κοινοβουλευτική δύναμη κόμματος και εάν δεν τελεσφορήσει και αυτή, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δίνει διερευνητική εντολή στον αρχηγό του τρίτου σε κοινοβουλευτική δύναμη κόμματος. Κάθε διερευνητική εντολή ισχύει για τρεις ημέρες. Αν οι διερευνητικές εντολές δεν τελεσφορήσουν, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας καλεί τους αρχηγούς των κομμάτων και, αν επιβεβαιωθεί η αδυναμία σχηματισμού Κυβέρνησης που να έχει την εμπιστοσύνη της Βουλής, επιδιώκει το σχηματισμό Κυβέρνησης από όλα τα κόμματα της Βουλής για τη διενέργεια εκλογών και σε περίπτωση αποτυχίας αναθέτει στον Πρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας ή του Αρείου Πάγου ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου το σχηματισμό Κυβέρνησης, όσο το δυνατόν ευρύτερης αποδοχής, για να διε-

νεργήσει εκλογές, και διαλύει τη Βουλή.

*4. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ανατίθεται, σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, εντολή σχηματισμού Κυβέρνησης ή διερευνητική εντολή σε αρχηγό κόμματος, αν το κόμμα δεν έχει αρχηγό ή εκπρόσωπο, ή αν ο αρχηγός ή ο εκπρόσωπός του δεν έχει εκλεγεί βουλευτής, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δίνει την εντολή σ' αυτόν που προτείνει η κοινοβουλευτική ομάδα του κόμματος. Η πρόταση για την ανάθεση εντολής γίνεται μέσα σε τρεις ημέρες από την ημέρα που ο Πρόεδρος της Βουλής ή ο αναπληρωτής του ανακοινώνει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας τη δύναμη των κομμάτων στη Βουλή· η ανακοίνωση αυτή γίνεται πριν από κάθε ανάθεση εντολής.

*Ερμηνευτική δήλωση:

Στις διερευνητικές εντολές, αν κόμματα είναι ισοδύναμα σε βουλευτικές έδρες, προηγείται εκείνο που έλαβε περισσότερες ψήφους στις εκλογές· νεοσχηματισμένο κόμμα με κοινοβουλευτική ομάδα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό της Βουλής, έπεται του παλαιότερου με ίσο αριθμό εδρών. Στις δύο αυτές περιπτώσεις δεν παρέχονται διερευνητικές εντολές σε περισσότερα από τέσσερα κόμματα.

Άρθρο 38

*1. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας απαλλάσσει από τα καθήκοντά της την Κυβέρνηση, αν αυτή παραιτηθεί, καθώς και αν η Βουλή αποσύρει την εμπιστοσύνη της

κατά το άρθρο 84. Στις περιπτώσεις αυτές εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των παραγράφων 2, 3 και 4 του άρθρου 37.

Αν ο Πρωθυπουργός της παραιτούμενης Κυβέρνησης είναι αρχηγός ή εκπρόσωπος κόμματος που διαθέτει την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των βουλευτών, εφαρμόζεται αναλόγως η διάταξη του άρθρου 37 παράγραφος 3 εδάφιο γ'.

*

** 2. Αν ο Πρωθυπουργός παραιτηθεί, εκλείψει ή αδυνατεί για λόγους υγείας να ασκήσει τα καθήκοντά του, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας διορίζει Πρωθυπουργό αυτόν που προτείνει η κοινοβουλευτική ομάδα του κόμματος στο οποίο ανήκει ο απερχόμενος Πρωθυπουργός, εφόσον αυτό διαθέτει στη Βουλή την απόλυτη πλειοψηφία των εδρών. Η πρόταση γίνεται το αργότερο σε τρεις ημέρες από την παραίτηση ή την έκλειψη του Πρωθυπουργού ή από τη διαπίστωση της αδυναμίας του να ασκήσει τα καθήκοντά του. Αν κανένα κόμμα δεν διαθέτει στη Βουλή την απόλυτη πλειοψηφία των εδρών, εφαρμόζεται αναλογικά η παράγραφος 4 και στη συνέχεια το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2 και η παράγραφος 3 του προηγούμενου άρθρου.

Η αδυναμία του Πρωθυπουργού να ασκήσει τα καθήκοντά του για λόγους υγείας διαπιστώνεται από τη Βουλή με ειδική απόφασή της που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, ύστερα από πρόταση της κοινοβουλευτικής ομάδας του κόμματος στο οποίο ανήκει ο Πρωθυπουργός,

εφόσον αυτό διαθέτει στη Βουλή την απόλυτη πλειοψηφία των εδρών. Σε κάθε άλλη περίπτωση η πρόταση υποβάλλεται από τα δύο πέμπτα τουλάχιστον του όλου αριθμού των βουλευτών.

Εωσότου διοριστεί ο νέος Πρωθυπουργός τα καθήκοντα του Πρωθυπουργού ασκεί ο πρώτος κατά σειρά Αντιπρόεδρος και εφόσον δεν έχουν διοριστεί Αντιπρόεδροι ο πρώτος κατά σειρά Υπουργός.

*Ερμηνευτική δήλωση:

Η διάταξη της παραγράφου 2 εφαρμόζεται και σε περίπτωση αναπλήρωσης του Προέδρου της Δημοκρατίας κατά το άρθρο 34.

**Άρθρο 39*

(Το άρθρο 39 καταργείται).

Άρθρο 40

1. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας συγκαλεί τη Βουλή τακτικά μία φορά κάθε χρόνο, όπως ορίζει το άρθρο 64 παράγραφος 1, και εκτάκτως κάθε φορά που το κρίνει εύλογο· κηρύσσει αυτοπροσώπως ή δια του Πρωθυπουργού την έναρξη και τη λήξη κάθε βουλευτικής περιόδου.

2. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μία φορά μόνο μπορεί να αναστείλει τις εργασίες της βουλευτικής συνόδου, είτε αναβάλλοντας την έναρξη είτε διακόπτοντας την εξακολούθησή τους.

3. Η αναστολή των εργασιών δεν επιτρέπεται να

διαρκέσει περισσότερο από τριάντα ημέρες ούτε να επαναληφθεί κατά την ίδια βουλευτική σύνοδο χωρίς τη συγκατάθεση της Βουλής.

Άρθρο 41

*1. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί να διαλύσει τη Βουλή, αν έχουν παραιτηθεί ή και καταψηφιστεί από αυτή δύο Κυβερνήσεις και η σύνθεσή της δεν εξασφαλίζει κυβερνητική σταθερότητα. Οι εκλογές ενεργούνται από την Κυβέρνηση που έχει την εμπιστοσύνη της διαλυόμενης Βουλής. Σε κάθε άλλη περίπτωση εφαρμόζεται αναλόγως το τρίτο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 37.

*2. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας διαλύει τη Βουλή με πρόταση της Κυβέρνησης που έχει λάβει ψήφο εμπιστοσύνης, για ανανέωση της λαϊκής εντολής προκειμένου να αντιμετωπιστεί εθνικό θέμα εξαιρετικής σημασίας. Αποκλείεται η διάλυση της νέας Βουλής για το ίδιο θέμα.

3. Το διάταγμα διάλυσης της Βουλής, προσυπογραμμένο στην περίπτωση της προηγούμενης παραγράφου από το Υπουργικό Συμβούλιο, πρέπει να περιλαμβάνει συγχρόνως την προκήρυξη εκλογών μέσα σε τριάντα ημέρες και τη σύγκληση της νέας Βουλής μέσα σε άλλες τριάντα ημέρες από τις εκλογές.

*4. Η Βουλή που εκλέχθηκε μετά τη διάλυση της προηγούμενης δεν μπορεί να διαλυθεί πριν περάσει ένα έτος αφότου άρχισε τις εργασίες της, εκτός από τις περιπτώσεις του άρθρου 37 παράγραφος 3 και της πα-

ραγράφου 1 του άρθρου αυτού.

5. Η Βουλή διαλύεται υποχρεωτικά στην περίπτωση του άρθρου 32 παράγραφος 4.

***Ερμηνευτική δήλωση:**

Σε κάθε περίπτωση χωρίς εξαίρεση το διάταγμα για τη διάλυση της Βουλής πρέπει να διαλαμβάνει την προκήρυξη εκλογών μέσα σε τριάντα ημέρες και τη σύγκληση της νέας Βουλής μέσα σε τριάντα ημέρες από αυτές.

***Άρθρο 42**

1. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκδίδει και δημοσιεύει τους νόμους που έχουν ψηφιστεί από τη Βουλή μέσα σε ένα μήνα από την ψήφισή τους. Μέσα στην προθεσμία που προβλέπεται στο προηγούμενο εδάφιο, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί να αναπέμψει στη Βουλή νομοσχέδιο που έχει ψηφιστεί από αυτή, εκθέτοντας και τους λόγους της αναπομπής.

2. Πρόταση νόμου ή νομοσχέδιο που έχει αναπεμφθεί από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στη Βουλή εισάγεται στην Ολομέλειά της και, αν επιψηφιστεί και πάλι με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών κατά τη διαδικασία του άρθρου 76 παράγραφος 2, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας το εκδίδει και το δημοσιεύει υποχρεωτικά μέσα σε δέκα ημέρες από την επιψήφισή του.

Άρθρο 43

1. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκδίδει τα διατάγματα που είναι αναγκαία για την εκτέλεση των νόμων και δεν μπορεί ποτέ να αναστείλει την εφαρμογή τους ούτε να εξαιρέσει κανέναν από την εκτέλεσή τους.

2. Ύστερα από πρόταση του αρμόδιου Υπουργού επιτρέπεται η έκδοση κανονιστικών διαταγμάτων, με ειδική εξουσιοδότηση νόμου και μέσα στα όριά της. Εξουσιοδότηση για έκδοση κανονιστικών πράξεων από άλλα όργανα της διοίκησης επιτρέπεται προκειμένου να ρυθμιστούν ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτηριστικά τεχνικό ή λεπτομερειακό.

*3. (Η παράγραφος 3 καταργείται).

4. Με νόμους που ψηφίζονται από την Ολομέλεια της Βουλής μπορεί να παρέχεται εξουσιοδότηση έκδοσης κανονιστικών διαταγμάτων για τη ρύθμιση των θεμάτων που καθορίζονται σ' αυτούς σε γενικό πλαίσιο. Με τους νόμους αυτούς χαράζονται οι γενικές αρχές και οι κατευθύνσεις της ρύθμισης που πρέπει να ακολουθηθεί και τίθενται χρονικά όρια για τη χρήση της εξουσιοδότησης.

5. Τα κατά το άρθρο 72 παράγραφος 1 θέματα της αρμοδιότητας της Ολομέλειας της Βουλής δεν μπορεί να αποτελέσουν αντικείμενο εξουσιοδότησης κατά την προηγούμενη παράγραφο.

Άρθρο 44

1. Σε έκτακτες περιπτώσεις εξαιρετικά επείγουσας

και απρόβλεπτης ανάγκης ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί, ύστερα από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου, να εκδίδει πράξεις νομοθετικού περιεχομένου. Οι πράξεις αυτές υποβάλλονται στη Βουλή για κύρωση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 72 παράγραφος 1, μέσα σε σαράντα ημέρες από την έκδοσή τους ή μέσα σε σαράντα ημέρες από τη σύγκληση της Βουλής σε σύνοδο. Αν δεν υποβληθούν στη Βουλή μέσα στις προαναφερόμενες προθεσμίες ή αν δεν εγκριθούν από αυτή μέσα σε τρεις μήνες από την υποβολή τους, παύουν να ισχύουν στο εξής.

*2. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας προκηρύσσει με διάταγμα δημοψήφισμα για κρίσιμα εθνικά θέματα, ύστερα από απόφαση της απόλυτης πλειοψηφίας του όλου αριθμού των βουλευτών, που λαμβάνεται με πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Δημοψήφισμα προκηρύσσεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας με διάταγμα και για ψηφισμένα νομοσχέδια που ρυθμίζουν σοβαρό κοινωνικό ζήτημα, εκτός από τα δημοσιονομικά, εφόσον αυτό αποφασιστεί από τα τρία πέμπτα του συνόλου των βουλευτών, ύστερα από πρόταση των δύο πέμπτων του συνόλου και όπως ορίζουν ο Κανονισμός της Βουλής και νόμος για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής. Δεν εισάγονται κατά την ίδια περίοδο της Βουλής περισσότερες από δύο προτάσεις δημοψηφίσματος για νομοσχέδιο.

Αν νομοσχέδιο υπερψηφιστεί, η προθεσμία του άρθρου 42 παράγραφος 1 αρχίζει από τη διεξαγωγή του δημοψηφίσματος.

*3. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας σε εντελώς εξαιρετικές περιστάσεις μπορεί να απευθύνει προς το Λαό διαγγέλματα, μετά από σύμφωνη γνώμη του Προέδρου της Κυβέρνησης. Τα διαγγέλματα προσυπογράφονται από τον Πρωθυπουργό και δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 45

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων της Χώρας, που τη διοίκησή τους ασκεί η Κυβέρνηση, όπως νόμος ορίζει. Απονέμει επίσης τους βαθμούς σε όσους υπηρετούν σ' αυτές, όπως νόμος ορίζει.

Άρθρο 46

1. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας διορίζει και παύει, σύμφωνα με το νόμο, τους δημόσιους υπαλλήλους, εκτός από τις εξαιρέσεις που ορίζει ο νόμος.

2. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας απονέμει τα προβλεπόμενα παράσημα σύμφωνα με τις διατάξεις του σχετικού νόμου.

Άρθρο 47

1. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει το δικαίωμα, ύστερα από πρόταση του Υπουργού Δικαιοσύνης και γνώμη συμβουλίου που συγκροτείται κατά πλειοψηφία από δικαστές, να χαρίζει, μετατρέπει ή μετριάξει τις ποινές που επιβάλλουν τα δικαστήρια, καθώς και να

αίρει τις κάθε είδους νόμιμες συνέπειες ποινών που έχουν επιβληθεί και εκτιθεί.

2. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μόνο με τη συγκατάθεση της Βουλής έχει το δικαίωμα να απονέμει χάρη σε Υπουργό που καταδικάστηκε κατά το άρθρο 86.

*3. Αμνηστία παρέχεται μόνο για πολιτικά εγκλήματα, με νόμο που ψηφίζεται από την Ολομέλεια της Βουλής με πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των βουλευτών.

4. Αμνηστία για κοινά εγκλήματα δεν παρέχεται ούτε με νόμο.

*Άρθρο 48

1. Σε περίπτωση πολέμου, επιστράτευσης εξαιτίας εξωτερικών κινδύνων ή άμεσης απειλής της εθνικής ασφάλειας, καθώς και αν εκδηλωθεί ένοπλο κίνημα για την ανατροπή του δημοκρατικού πολιτεύματος, η Βουλή, με απόφασή της, που λαμβάνεται ύστερα από πρόταση της Κυβέρνησης, θέτει σε εφαρμογή, σε ολόκληρη την Επικράτεια ή σε τμήμα της, το νόμο για την κατάσταση πολιορκίας, συνιστά εξαιρετικά δικαστήρια και αναστέλλει την ισχύ του συνόλου ή μέρους των διατάξεων των άρθρων 5 παράγραφος 4, 6, 8, 9, 11, 12 παράγραφοι 1 έως και 4, 14, 19, 22 παράγραφος 3, 23, 96 παράγραφος 4 και 97. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δημοσιεύει την απόφαση της Βουλής.

Με την απόφαση της Βουλής ορίζεται η διάρκεια ισχύος των επιβαλλόμενων μέτρων, η οποία δεν μπορεί να υπερβεί τις δεκαπέντε ημέρες.

2. Σε περίπτωση απουσίας της Βουλής ή αν συντρέξει αντικειμενική αδυναμία να συγκληθεί εγκαίρως, τα

μέτρα της προηγούμενης παραγράφου λαμβάνονται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου. Το διάταγμα υποβάλλεται από την Κυβέρνηση στη Βουλή για έγκριση μόλις καταστεί δυνατή η σύγκλησή της, ακόμη και αν έληξε η βουλευτική περίοδος ή η Βουλή έχει διαλυθεί, και πάντως μέσα σε δεκαπέντε ημέρες το αργότερο.

3. Η διάρκεια των κατά τις προηγούμενες παραγράφους μέτρων μπορεί να παρατείνεται ανά δεκαπενθήμερο μόνο με προηγούμενη απόφαση της Βουλής, η οποία συγκαλείται ακόμη και αν έχει λήξει η βουλευτική περίοδος ή η Βουλή έχει διαλυθεί.

4. Τα κατά τις προηγούμενες παραγράφους μέτρα αίρονται αυτοδικαίως με τη λήξη των προθεσμιών που προβλέπονται στις παραγράφους 1, 2 και 3, εφόσον δεν παρατείνονται με απόφαση της Βουλής, και σε κάθε περίπτωση με τη λήξη του πολέμου, εφόσον είχαν επιβληθεί εξαιτίας πολέμου.

5. Αφότου αρχίσουν να ισχύουν τα μέτρα των προηγούμενων παραγράφων ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ύστερα από πρόταση της Κυβέρνησης, μπορεί να εκδίδει πράξεις νομοθετικού περιεχομένου, για να αντιμετωπιστούν επείγουσες ανάγκες ή για να αποκατασταθεί ταχύτερα η λειτουργία των συνταγματικών θεσμών. Οι πράξεις αυτές υποβάλλονται για κύρωση στη Βουλή μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από τη σύγκλησή της σε σύνοδο και παύουν να ισχύουν στο εξής, αν δεν υποβληθούν στη Βουλή μέσα στις παραπάνω προθεσμίες ή δεν εγκριθούν από αυτή μέσα σε δεκαπέντε ημέρες αφότου υποβλήθηκαν.

6. Οι κατά τις παραγράφους 2 και 3 αποφάσεις της

Βουλής λαμβάνονται με την πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των βουλευτών και η κατά την παράγραφο 1 απόφαση με την πλειοψηφία των τριών πέμπτων του συνολικού αριθμού των βουλευτών. Η Βουλή αποφασίζει σε μία μόνο συνεδρίαση.

7. Σε όλη τη διάρκεια της εφαρμογής των μέτρων κατάστασης ανάγκης, τα οποία λαμβάνονται κατά το άρθρο αυτό, ισχύουν αυτοδικαίως οι διατάξεις των άρθρων 61 και 62 του Συντάγματος, ακόμη και αν διαλύθηκε η Βουλή ή έληξε η βουλευτική περίοδος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ
Ειδικές ευθύνες
του Προέδρου της Δημοκρατίας

Άρθρο 49

1. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν ευθύνεται οπωσδήποτε για πράξεις που έχει ενεργήσει κατά την άσκηση των καθηκόντων του, παρά μόνο για έσχατη προδοσία ή παραβίαση, με πρόθεση, του Συντάγματος. Για πράξεις που δεν σχετίζονται με την άσκηση των καθηκόντων του η δίωξη αναστέλλεται εωσότου λήξει η προεδρική θητεία.

2. Η πρόταση για κατηγορία και παραπομπή του Προέδρου της Δημοκρατίας σε δίκη υποβάλλεται στη Βουλή υπογραμμένη από το ένα τρίτο τουλάχιστον των μελών της και γίνεται αποδεκτή με απόφαση που λαμβάνεται με πλειοψηφία των δύο τρίτων του συνόλου των μελών της.

3. Αν η πρόταση γίνει αποδεκτή, ο Πρόεδρος της

Δημοκρατίας παραπέμπεται στο δικαστήριο του άρθρου 86· οι σχετικές μ' αυτό διατάξεις εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση αυτή.

4. Αφότου παραπεμφθεί, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας απέχει από την άσκηση των καθηκόντων του και αναπληρώνεται, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 34· αναλαμβάνει πάλι τα καθήκοντά του, αφότου το δικαστήριο του άρθρου 86 εκδώσει απαλλακτική απόφαση, εφόσον δεν εξαντλήθηκε η θητεία του.

5. Νόμος που ψηφίζεται από την Ολομέλεια της Βουλής ρυθμίζει τα σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου αυτού.

Άρθρο 50

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν έχει άλλες αρμοδιότητες παρά μόνο όσες του απονέμουν ρητά το Σύνταγμα και οι νόμοι που είναι σύμφωνοι μ' αυτό.

ΤΜΗΜΑ Γ΄ Βουλή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ Ανάδειξη και συγκρότηση της Βουλής

Άρθρο 51

1. Ο αριθμός των βουλευτών ορίζεται με νόμο, δεν μπορεί όμως να είναι μικρότερος από διακόσιους ούτε μεγαλύτερος από τριακόσιους.

2. Οι βουλευτές αντιπροσωπεύουν το Έθνος.

3. Οι βουλευτές εκλέγονται με άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία από τους πολίτες που έχουν εκλογικό δικαίωμα, όπως νόμος ορίζει. Ο νόμος δεν μπορεί να περιορίσει το εκλογικό δικαίωμα παρά μόνο αν δεν έχει συμπληρωθεί κατώτατο όριο ηλικίας ή για ανικανότητα δικαιοπραξίας ή ως συνέπεια αμετάκλητης ποινικής καταδίκης για ορισμένα εγκλήματα.

**4. Οι βουλευτικές εκλογές διενεργούνται ταυτόχρονα σε ολόκληρη την Επικράτεια. Νόμος που ψηφίζεται με την πλειοψηφία των δύο τρίτων του όλου αριθμού των βουλευτών μπορεί να ορίζει τα σχετικά με την άσκηση του εκλογικού δικαιώματος από τους εκλογείς που βρίσκονται έξω από την Επικράτεια. Ως προς τους εκλογείς αυτούς η αρχή της ταυτόχρονης διενέργειας των εκλογών δεν κωλύει την άσκηση του εκλογικού τους δικαιώματος με επιστολική ψήφο ή άλλο πρόσφορο μέσο, εφόσον η καταμέτρηση και η ανακοίνωση των αποτελεσμάτων διενεργείται όποτε αυτό γίνεται και σε ολόκληρη την Επικράτεια.

**5. Η άσκηση του εκλογικού δικαιώματος είναι υποχρεωτική.

Άρθρο 52

Η ελεύθερη και ανόθευτη εκδήλωση της λαϊκής θέλησης, ως έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας, τελεί υπό την εγγύηση όλων των λειτουργών της Πολιτείας, που έχουν υποχρέωση να τη διασφαλίζουν σε κάθε περίπτωση. Νόμος ορίζει τις ποινικές κυρώσεις κατά των

παραβατών της διάταξης αυτής.

Άρθρο 53

1. Οι βουλευτές εκλέγονται για τέσσερα συνεχή έτη που αρχίζουν από την ημέρα των γενικών εκλογών. Μόλις λήξει η βουλευτική περίοδος, με προεδρικό διάταγμα, που προσυπογράφεται από το Υπουργικό Συμβούλιο, διατάσσεται η διενέργεια γενικών βουλευτικών εκλογών μέσα σε τριάντα ημέρες και η σύγκληση της νέας Βουλής σε τακτική σύνοδο μέσα σε άλλες τριάντα ημέρες από αυτές.

2. Βουλευτική έδρα που κενώθηκε μέσα στο τελευταίο έτος της περιόδου δεν συμπληρώνεται με αναπληρωματική εκλογή, όταν απαιτείται κατά το νόμο, εφόσον οι κενές έδρες δεν είναι περισσότερες από το ένα πέμπτο του όλου αριθμού των βουλευτών.

3. Σε περίπτωση πολέμου η βουλευτική περίοδος παρατείνεται σε όλη τη διάρκειά του. Αν η Βουλή έχει διαλυθεί, η διενέργεια των εκλογών αναστέλλεται εωσότου τελειώσει ο πόλεμος, ανακαλείται δε αυτοδικαίως η Βουλή που έχει διαλυθεί έως το τέλος του.

Άρθρο 54

**1. Το εκλογικό σύστημα και οι εκλογικές περιφέρειες ορίζονται με νόμο που ισχύει από τις μεθεπόμενες εκλογές, εκτός και αν προβλέπεται η ισχύς του άμεσα από τις επόμενες εκλογές με ρητή διάταξη που ψηφίζεται με την πλειοψηφία των δύο τρίτων του όλου

αριθμού των βουλευτών.

****2.** Ο αριθμός των βουλευτών κάθε εκλογικής περιφέρειας ορίζεται με προεδρικό διάταγμα, με βάση το νόμιμο πληθυσμό της περιφέρειας που προκύπτει, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή, από τους εγγεγραμμένους στα οικεία δημοτολόγια, όπως νόμος ορίζει. Τα αποτελέσματα της απογραφής θεωρείται ότι έχουν δημοσιευθεί με βάση τα στοιχεία της αρμόδιας υπηρεσίας μετά την πάροδο ενός έτους από την τελευταία ημέρα διεξαγωγής της.

3. Μέρος της Βουλής, όχι μεγαλύτερο από το ένα εικοστό του όλου αριθμού των βουλευτών, μπορεί να εκλέγεται ενιαίως σε ολόκληρη την Επικράτεια, σε συνάρτηση με τη συνολική εκλογική δύναμη του κάθε κόμματος στην Επικράτεια, όπως νόμος ορίζει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Κωλύματα και ασυμβίβαστα των βουλευτών

Άρθρο 55

1. Για να εκλεγεί κανείς βουλευτής απαιτείται να είναι Έλληνας πολίτης, να έχει τη νόμιμη ικανότητα να εκλέγει και να έχει συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο έτος της ηλικίας του κατά την ημέρα της εκλογής.

2. Βουλευτής που στερήθηκε κάποιο από τα παραπάνω προσόντα εκπίπτει αυτοδικαίως από το βουλευτικό αξίωμα.

Άρθρο 56

****1.** Έμμισθοι δημόσιοι λειτουργοί και υπάλληλοι, άλ-

λοι υπάλληλοι του Δημοσίου, υπηρετούντες στις ένοπλες δυνάμεις και στα σώματα ασφαλείας, υπάλληλοι οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, αιρετά μονοπρόσωπα όργανα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, διοικητές, υποδιοικητές ή πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων ή διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου ή κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου ή δημόσιων επιχειρήσεων ή επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος ή επιχειρήσεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης δεν μπορούν να ανακηρυχθούν υποψήφιοι ούτε να εκλεγούν βουλευτές, αν δεν παραιτηθούν πριν από την ανακήρυξή τους ως υποψηφίων. Η παραίτηση συντελείται με μόνη τη γραπτή υποβολή της. Αποκλείεται η επάνοδος στην ενεργό υπηρεσία των στρατιωτικών που παραιτούνται. Τα ανώτερα αιρετά μονοπρόσωπα όργανα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης δεύτερου βαθμού δεν μπορούν να ανακηρυχθούν υποψήφιοι ούτε να εκλεγούν βουλευτές κατά τη διάρκεια της θητείας για την οποία εξελέγησαν, ακόμη και αν παραιτηθούν.

2. Από τους περιορισμούς της προηγούμενης παραγράφου εξαιρούνται οι καθηγητές των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Νόμος ορίζει τον τρόπο της αναπλήρωσής τους· κατά τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου αναστέλλεται η άσκηση των αρμοδιοτήτων των σχετικών με την ιδιότητα του καθηγητή που εκλέχθηκε.

*3. Δεν μπορούν να ανακηρυχθούν υποψήφιοι, ούτε

τε να εκλεγούν βουλευτές σε όποια εκλογική περιφέρεια υπηρέτησαν ή σε όποια εκλογική περιφέρεια εκτεινόταν η τοπική αρμοδιότητά τους μέσα στους τελευταίους δεκαοκτώ μήνες της τετραετούς βουλευτικής περιόδου:

α) Οι διοικητές, υποδιοικητές, πρόεδροι διοικητικών συμβουλίων, διευθύνοντες και εντεταλμένοι σύμβουλοι των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, πλην των σωματειακών, των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου και των δημόσιων επιχειρήσεων ή άλλων επιχειρήσεων τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος.

β) Τα μέλη των ανεξάρτητων αρχών που συγκροτούνται και λειτουργούν κατά το άρθρο 101Α, καθώς και των αρχών που χαρακτηρίζονται με νόμο ως ανεξάρτητες ή ρυθμιστικές.

γ) Οι ανώτεροι και ανώτατοι αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων και των σωμάτων ασφαλείας.

δ) Οι έμμισθοι υπάλληλοι του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των επιχειρήσεών τους, καθώς και των νομικών προσώπων και επιχειρήσεων της περίπτωσης α' που κατείχαν θέση προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου διεύθυνσης ή άλλη αντίστοιχη, όπως ειδικότερα νόμος ορίζει. Υπάλληλοι που αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο και είχαν ευρύτερη τοπική αρμοδιότητα υπάγονται στους περιορισμούς της παραγράφου αυτής ως προς εκλογικές περιφέρειες άλλες από αυτήν της έδρας τους, μόνο εφόσον κατείχαν θέση προϊσταμένου οργανικής μονάδας επι-

πέδου γενικής διεύθυνσης ή άλλη αντίστοιχη, όπως ειδικότερα νόμος ορίζει.

ε) Οι γενικοί ή ειδικοί γραμματείς υπουργείων ή αυτοτελών γενικών γραμματειών ή περιφερειών και όσοι ο νόμος εξομοιώνει με αυτούς.

Δεν υπάγονται στους περιορισμούς της παραγράφου αυτής οι υποψήφιοι βουλευτές Επικρατείας.

4. Πολιτικοί υπάλληλοι και στρατιωτικοί γενικά, που έχουν κατά το νόμο αναλάβει υποχρέωση να παραμείνουν στην υπηρεσία για ορισμένο χρόνο, δεν μπορούν να ανακηρυχθούν υποψήφιοι ούτε να εκλεγούν βουλευτές όσο χρόνο διαρκεί η υποχρέωσή τους.

Άρθρο 57

**

***1. Τα καθήκοντα του βουλευτή είναι ασυμβίβαστα με τα έργα ή την ιδιότητα του ιδιοκτήτη ή εταίρου ή μετόχου ή διοικητή ή διαχειριστή ή μέλους του διοικητικού συμβουλίου ή γενικού διευθυντή ή των αναπληρωτών τους επιχείρησης, η οποία:

α) Αναλαμβάνει έργα ή μελέτες ή προμήθειες του Δημοσίου ή παροχή υπηρεσιών προς το Δημόσιο ή συνάπτει με το Δημόσιο συναφείς συμβάσεις αναπτυξιακού ή επενδυτικού χαρακτήρα.

β) Απολαμβάνει ειδικών προνομίων.

γ) Κατέχει ή διαχειρίζεται ραδιοφωνικό ή τηλεοπτι-

*** Με τρεις αστερίσκους δηλώνονται τα σημεία της Αναθεώρησης που αναγράφονται στο Ψήφισμα της 27ης Μαΐου 2008 της Η' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων.

κό σταθμό ή εκδίδει εφημερίδα πανελληνίας κυκλοφορίας.

δ) Ασκεί κατά παραχώρηση δημόσια υπηρεσία ή δημόσια επιχείρηση ή επιχείρηση κοινής ωφέλειας.

ε) Μισθώνει για εμπορικούς λόγους ακίνητα του Δημοσίου.

Για την εφαρμογή της παραγράφου αυτής με το Δημόσιο εξομοιώνονται οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, τα άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τα κρατικά νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, οι δημόσιες επιχειρήσεις, οι επιχειρήσεις των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και οι άλλες επιχειρήσεις τη διοίκηση των οποίων ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος. Μέτοχος επιχείρησης που εμπίπτει στους περιορισμούς της παραγράφου αυτής είναι όποιος κατέχει ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου μεγαλύτερο του ένα τοις εκατό.

Με ειδικό νόμο μπορεί να καθορίζονται επαγγελματικές δραστηριότητες, πέραν αυτών που αναφέρονται στα προηγούμενα εδάφια, η άσκηση των οποίων δεν επιτρέπεται στους βουλευτές.

Η παράβαση των διατάξεων αυτής της παραγράφου συνεπάγεται έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα και ακυρότητα των σχετικών συμβάσεων ή πράξεων, όπως νόμος ορίζει.

****2.** Βουλευτές που υπάγονται στις διατάξεις του πρώτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου οφείλουν, μέσα σε οκτώ ημέρες αφότου η εκλογή τους γίνει οριστική, να επιλέξουν με δήλωσή τους μεταξύ του βουλευτικού αξιώματος και των παραπάνω έργων ή ι-

διοτήτων. Αν παραλειφθεί αυτή η εμπρόθεσμη δήλωση, εκπίπτουν αυτοδικαίως από το αξίωμα του βουλευτή.

****3.** Βουλευτές που αποδέχονται οποιαδήποτε από τις ιδιότητες ή τα έργα που αναφέρονται σε αυτό ή στο προηγούμενο άρθρο και που χαρακτηρίζονται ότι αποτελούν κώλυμα για την υποψηφιότητα βουλευτή ή ότι είναι ασυμβίβαστα με το βουλευτικό αξίωμα, εκπίπτουν από το αξίωμα αυτό, όπως νόμος ορίζει.

****4.** Ειδικός νόμος ορίζει τον τρόπο με τον οποίο συνεχίζονται ή εκχωρούνται ή διαλύονται συμβάσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 και έχουν αναληφθεί από βουλευτή ή από επιχείρηση στην οποία αυτός μετείχε πριν από την απόκτηση της βουλευτικής ιδιότητας ή με ασυμβίβαστη προς το αξίωμά του ιδιότητα.

Άρθρο 58

Ο έλεγχος και η εκδίκαση των βουλευτικών εκλογών, κατά του κύρους των οποίων ασκούνται ενστάσεις που αναφέρονται είτε σε εκλογικές παραβάσεις σχετικές με την ενέργεια των εκλογών είτε σε έλλειψη των νόμιμων προσόντων, ανατίθεται στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 100.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Καθήκοντα και δικαιώματα των βουλευτών

Άρθρο 59

1. Οι βουλευτές πριν αναλάβουν τα καθήκοντά τους

δίνουν στο Βουλευτήριο και σε δημόσια συνεδρίαση τον ακόλουθο όρκο:

«Ορκίζομαι στο όνομα της Αγίας και Ομοούσιας και Αδιαίρετης Τριάδας να είμαι πιστός στην Πατρίδα και το δημοκρατικό πολίτευμα, να υπακούω στο Σύνταγμα και τους νόμους και να εκπληρώνω ευσυνείδητα τα καθήκοντά μου».

2. Αλλόθρησκοι ή ετερόδοξοι βουλευτές δίνουν τον ίδιο όρκο σύμφωνα με τον τύπο της δικής τους θρησκείας ή του δικού τους δόγματος.

3. Βουλευτές που ανακηρύσσονται όταν η Βουλή απουσιάζει δίνουν τον όρκο στο Τμήμα της που λειτουργεί.

Άρθρο 60

1. Οι βουλευτές έχουν απεριόριστο το δικαίωμα της γνώμης και ψήφου κατά συνείδηση.

2. Η παραίτηση από το βουλευτικό αξίωμα είναι δικαίωμα του βουλευτή, συντελείται μόλις ο βουλευτής υποβάλει γραπτή δήλωση στον Πρόεδρο της Βουλής και δεν ανακαλείται.

Άρθρο 61

1. Ο βουλευτής δεν καταδιώκεται ούτε εξετάζεται με οποιονδήποτε τρόπο για γνώμη ή ψήφο που έδωσε κατά την άσκηση των βουλευτικών καθηκόντων.

2. Ο βουλευτής διώκεται μόνο για συκοφαντική δυσφήμιση, κατά το νόμο, ύστερα από άδεια της Βουλής. Αρμόδιο για την εκδίκαση είναι το Εφετείο. Η άδεια

θεωρείται ότι οριστικά δεν δόθηκε, αν η Βουλή δεν αποφανθεί μέσα σε σαράντα πέντε ημέρες αφότου η έγκληση περιήλθε στον Πρόεδρο της Βουλής. Αν η Βουλή αρνηθεί να δώσει την άδεια ή αν περάσει άπρακτη η προθεσμία, η πράξη θεωρείται ανέγκλητη.

Η παράγραφος αυτή έχει εφαρμογή από την προσεχή βουλευτική περίοδο.

3. Ο βουλευτής δεν έχει υποχρέωση μαρτυρίας για πληροφορίες που περιήλθαν σ' αυτόν ή δόθηκαν από αυτόν κατά την άσκηση των καθηκόντων του, ούτε για τα πρόσωπα που του εμπιστεύθηκαν τις πληροφορίες ή στα οποία αυτός τις έδωσε.

Άρθρο 62

Όσο διαρκεί η βουλευτική περίοδος ο βουλευτής δεν διώκεται ούτε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται ούτε με άλλο τρόπο περιορίζεται χωρίς άδεια του Σώματος. Επίσης δεν διώκεται για πολιτικά εγκλήματα βουλευτής της Βουλής που διαλύθηκε, από τη διάλυσή της και έως την ανακήρυξη των βουλευτών της νέας Βουλής.

Η άδεια θεωρείται ότι δεν δόθηκε, αν η Βουλή δεν αποφανθεί μέσα σε τρεις μήνες αφότου η αίτηση του εισαγγελέα για δίωξη διαβιβάστηκε στον Πρόεδρο της Βουλής.

Η τρίμηνη προθεσμία αναστέλλεται κατά τη διάρκεια των διακοπών της Βουλής.

Δεν απαιτείται άδεια για τα αυτόφωρα κακούρηγματα.

Άρθρο 63

1. Οι βουλευτές, για την άσκηση του λειτουργήματός τους, δικαιούνται από το Δημόσιο αποζημίωση και δαπάνες· το ύψος τους καθορίζεται με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής.

2. Οι βουλευτές απολαμβάνουν συγκοινωνιακή, ταχυδρομική και τηλεφωνική ατέλεια, που η έκτασή της καθορίζεται με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής.

3. Αν βουλευτής απουσιάσει αδικαιολόγητα σε περισσότερες από πέντε συνεδριάσεις το μήνα, κρατείται υποχρεωτικά, για κάθε απουσία, το ένα τριακοστό της μηνιαίας αποζημίωσής του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Οργάνωση και λειτουργία της Βουλής

Άρθρο 64

1. Η Βουλή συνέρχεται αυτοδικαίως κάθε έτος την πρώτη Δευτέρα του Οκτωβρίου σε τακτική σύνοδο για τα ετήσια έργα της, εκτός αν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας τη συγκαλέσει ενωρίτερα σύμφωνα με το άρθρο 40.

2. Η διάρκεια της τακτικής συνόδου δεν μπορεί να είναι συντομότερη από πέντε μήνες, χωρίς να συνυπολογίζεται ο χρόνος της αναστολής σύμφωνα με το άρθρο 40.

Η τακτική σύνοδος παρατείνεται υποχρεωτικά ώσπου να εγκριθεί, σύμφωνα με το άρθρο 79, ο προϋπολογισμός ή να ψηφιστεί σύμφωνα με το ίδιο άρ-

θρο ειδικός νόμος.

Άρθρο 65

1. Η Βουλή ορίζει τον τρόπο της ελεύθερης και δημοκρατικής λειτουργίας της με Κανονισμό, που ψηφίζεται από την Ολομέλεια κατά το άρθρο 76 και δημοσιεύεται με παραγγελία του Προέδρου της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

2. Η Βουλή εκλέγει από τα μέλη της τον Πρόεδρο και τα λοιπά μέλη του Προεδρείου, σύμφωνα με τους ορισμούς του Κανονισμού.

3. Ο Πρόεδρος και οι Αντιπρόεδροι εκλέγονται στην αρχή κάθε βουλευτικής περιόδου.

Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται για τον Πρόεδρο και τους Αντιπροέδρους που εκλέχθηκαν στην τρέχουσα πρώτη σύνοδο της Ε΄ Αναθεωρητικής Βουλής.

Η Βουλή μπορεί, ύστερα από πρόταση πενήντα βουλευτών, να εκφράσει μομφή κατά του Προέδρου της Βουλής ή μέλους του Προεδρείου, η οποία συνεπάγεται τη λήξη της θητείας του.

4. Ο Πρόεδρος της Βουλής διευθύνει τις εργασίες του Σώματος, μεριμνά για τη διασφάλιση της ανεμπόδιστης διεξαγωγής των εργασιών του, την κατοχύρωση της ελεύθερης γνώμης και έκφρασης των βουλευτών, και την τήρηση της τάξης· ο Πρόεδρος μπορεί να λάβει και πειθαρχικά μέτρα σύμφωνα με όσα ορίζει ο Κανονισμός της Βουλής εναντίον κάθε βουλευτή που παρεκτρέπεται.

5. Με τον Κανονισμό μπορεί να συσταθεί στη Βουλή

επιστημονική υπηρεσία για την υποβοήθηση του νομοθετικού της έργου.

6. Ο Κανονισμός καθορίζει την οργάνωση των υπηρεσιών της Βουλής υπό την εποπτεία του Προέδρου, καθώς και όλα όσα αφορούν το προσωπικό της. Οι πράξεις του Προέδρου που αφορούν την πρόσληψη και την υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού της Βουλής υπόκεινται σε προσφυγή ή αίτηση ακύρωσης στο Συμβούλιο της Επικρατείας.

Άρθρο 66

1. Η Βουλή συνεδριάζει δημόσια στο Βουλευτήριο, μπορεί όμως να διασκεφθεί σε μυστική συνεδρίαση, ύστερα από αίτηση της Κυβέρνησης ή δεκαπέντε βουλευτών, αν το αποφασίσει η πλειοψηφία σε μυστική συνεδρίαση. Η Βουλή αποφασίζει κατόπιν αν πρέπει να επαναληφθεί η συζήτηση για το ίδιο θέμα σε δημόσια συνεδρίαση.

2. Οι Υπουργοί και Υφυπουργοί έχουν ελεύθερη είσοδο στις συνεδριάσεις της Βουλής και ακούονται όποτε ζητήσουν το λόγο.

**3. Η Βουλή και οι κοινοβουλευτικές επιτροπές μπορούν να ζητήσουν την παρουσία του Υπουργού ή του Υφυπουργού που είναι αρμόδιος για τα θέματα που συζητούν.

Οι κοινοβουλευτικές επιτροπές μπορούν να καλούν οποιοδήποτε πρόσωπο θεωρούν χρήσιμο για το έργο τους, ενημερώνοντας και τον αρμόδιο Υπουργό. Οι κοινοβουλευτικές επιτροπές συνεδριάζουν δημόσια, ό-

πως ορίζεται στον Κανονισμό της Βουλής, μπορούν όμως να διασκεφθούν σε μυστική συνεδρίαση, ύστερα από αίτηση της Κυβέρνησης ή πέντε βουλευτών, αν το αποφασίσει η πλειοψηφία σε μυστική συνεδρίαση. Η κοινοβουλευτική επιτροπή αποφασίζει κατόπιν, αν πρέπει να επαναδιεξαχθεί η συζήτηση για το ίδιο θέμα σε δημόσια συνεδρίαση.

Άρθρο 67

Η Βουλή δεν μπορεί να αποφασίσει χωρίς την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών, που όμως ποτέ δεν μπορεί να είναι μικρότερη από το ένα τέταρτο του όλου αριθμού των βουλευτών.

Σε περίπτωση ισοψηφίας επαναλαμβάνεται η ψηφοφορία και, ύστερα από νέα ισοψηφία, η πρόταση απορρίπτεται.

Άρθρο 68

****1.** Η Βουλή στις αρχές κάθε τακτικής συνόδου συνιστά από τα μέλη της διαρκείς κοινοβουλευτικές επιτροπές για να εξετάζουν και να επεξεργάζονται τα νομοσχέδια και τις προτάσεις νόμων που υποβάλλονται, όπως ορίζει ο Κανονισμός της Βουλής.

2. Η Βουλή συνιστά από τα μέλη της εξεταστικές επιτροπές, με απόφασή της που λαμβάνεται με πλειοψηφία των δύο πέμπτων του συνόλου των βουλευτών, ύστερα από πρόταση του ενός πέμπτου του όλου αριθμού των βουλευτών.

Προκειμένου να συσταθούν εξεταστικές επιτροπές

για ζητήματα που ανάγονται στην εξωτερική πολιτική και την εθνική άμυνα, απαιτείται απόφαση της Βουλής που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών.

Τα σχετικά με τη συγκρότηση και τη λειτουργία των επιτροπών αυτών καθορίζονται από τον Κανονισμό της Βουλής.

3. Οι κοινοβουλευτικές και εξεταστικές επιτροπές, καθώς και τα κατά τα άρθρα 70 και 71 Τμήματα της Βουλής, συνιστώνται ανάλογα με τη δύναμη των κομμάτων, των ομάδων και των ανεξαρτήτων, όπως ορίζει ο Κανονισμός.

Άρθρο 69

Κανένας δεν εμφανίζεται στη Βουλή αυτόκλητος για να αναφέρει οτιδήποτε προφορικά ή εγγράφως. Οι αναφορές παρουσιάζονται από βουλευτή ή παραδίδονται στον Πρόεδρο. Η Βουλή έχει δικαίωμα να αποστέλλει τις αναφορές που της απευθύνονται στους Υπουργούς και τους Υφυπουργούς, οι οποίοι υποχρεούνται να δίνουν διευκρινίσεις όποτε τους ζητηθούν.

Άρθρο 70

1. Η Βουλή ασκεί το νομοθετικό της έργο σε Ολομέλεια.

**2. Ο Κανονισμός της Βουλής προβλέπει ότι το νομοθετικό έργο που καθορίζεται από αυτόν μπορεί να

ασκείται και από τις διαρκείς κοινοβουλευτικές επιτροπές που συγκροτούνται και λειτουργούν κατά τη διάρκεια της συνόδου, όπως ορίζει ο Κανονισμός και με τους περιορισμούς του άρθρου 72.

****3.** Με τον Κανονισμό της Βουλής ορίζεται επίσης η κατανομή της αρμοδιότητας μεταξύ των διαρκών κοινοβουλευτικών επιτροπών κατά Υπουργεία.

****4.** Αν δεν ορίζεται διαφορετικά, οι διατάξεις του Συντάγματος που αφορούν τη Βουλή ισχύουν για τη λειτουργία της σε Ολομέλεια και σε Τμήμα κατά το άρθρο 71, καθώς και για τη λειτουργία των κοινοβουλευτικών επιτροπών.

****5.** Για να λάβουν απόφαση το κατά το άρθρο 71 Τμήμα και οι διαρκείς κοινοβουλευτικές επιτροπές, όταν ασκούν νομοθετικό έργο κατά την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου, απαιτείται πλειοψηφία που δεν μπορεί να είναι μικρότερη από τα δύο πέμπτα του αριθμού των μελών τους.

****6.** Ο κοινοβουλευτικός έλεγχος ασκείται από τη Βουλή σε Ολομέλεια, όπως ορίζει ο Κανονισμός. Ο Κανονισμός μπορεί να προβλέπει την άσκηση κοινοβουλευτικού ελέγχου και από το κατά το άρθρο 71 Τμήμα, καθώς και από τις διαρκείς κοινοβουλευτικές επιτροπές που συγκροτούνται και λειτουργούν κατά τη διάρκεια της συνόδου.

****7.** Ο Κανονισμός ορίζει τον τρόπο με τον οποίο μετέχουν στις ψηφοφορίες βουλευτές που βρίσκονται σε αποστολή της Βουλής ή της Κυβέρνησης στο εξωτερικό.

****8.** Ο Κανονισμός της Βουλής προβλέπει τον τρόπο

με τον οποίο η Βουλή ενημερώνεται από την Κυβέρνηση για τα ζητήματα που αποτελούν αντικείμενο κανονιστικής ρύθμισης στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συζητεί γι' αυτά.

Άρθρο 71

Κατά τη διάρκεια της διακοπής των εργασιών της Βουλής, το νομοθετικό της έργο, εκτός από τα νομοθετήματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα της Ολομέλειας κατά το άρθρο 72, ασκείται από Τμήμα της που συγκροτείται και λειτουργεί σύμφωνα με τους ορισμούς των άρθρων 68 παράγραφος 3 και 70.

Με τον Κανονισμό μπορεί να προβλεφθεί η επεξεργασία των νομοσχεδίων ή των προτάσεων νόμων από κοινοβουλευτική επιτροπή που την αποτελούν μέλη του ίδιου Τμήματος.

**Άρθρο 72

1. Στην Ολομέλεια της Βουλής συζητούνται και ψηφίζονται ο Κανονισμός της, νομοσχέδια και προτάσεις νόμων για τα θέματα των άρθρων 3, 13, 27, 28 παράγραφοι 2 και 3, 29 παράγραφος 2, 33 παράγραφος 3, 48, 51, 54, 86, νομοσχέδια και προτάσεις εκτελεστικών του Συντάγματος νόμων για την άσκηση και προστασία των ατομικών δικαιωμάτων, νομοσχέδια και προτάσεις νόμων για την αυθεντική ερμηνεία νόμων, καθώς και για κάθε άλλο θέμα που σύμφωνα με ειδική πρόβλεψη του Συντάγματος ανατίθεται στην Ολομέλεια της Βουλής ή για τη ρύθμιση του οποίου απαιτείται ειδική πλειοψηφία.

Στην Ολομέλεια της Βουλής ψηφίζεται επίσης ο προϋπολογισμός και ο απολογισμός του Κράτους και της Βουλής.

2. Η συζήτηση και ψήφιση όλων των άλλων νομοσχεδίων ή προτάσεων νόμων μπορεί να γίνεται, κατά τη διάρκεια της συνόδου, από την αρμόδια διαρκή κοινοβουλευτική επιτροπή, κατά τους ορισμούς του άρθρου 70. Γίνεται επίσης από το Τμήμα που συγκροτείται και λειτουργεί σύμφωνα με το άρθρο 71 κατά τη διάρκεια της διακοπής των εργασιών της Βουλής, όπως ορίζει ο Κανονισμός.

3. Η διαρκής κοινοβουλευτική επιτροπή που επιλαμβάνεται της ψήφισης νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου μπορεί με απόφασή της που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία των μελών της να παραπέμπει στην Ολομέλεια οποιαδήποτε αμφισβήτηση για την αρμοδιότητά της. Η απόφαση της Ολομέλειας δεσμεύει τις επιτροπές.

Μεταξύ της κατάθεσης νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου και της συζήτησής του στη διαρκή κοινοβουλευτική επιτροπή πρέπει να μεσολαβεί τουλάχιστον μία εβδομάδα.

4. Νομοσχέδιο ή πρόταση νόμου που συζητήθηκε και ψηφίστηκε στην αρμόδια διαρκή κοινοβουλευτική επιτροπή εισάγεται στην Ολομέλεια σε μία συνεδρίαση, όπως ορίζει ο Κανονισμός της Βουλής, και συζητείται και ψηφίζεται ενιαία επί της αρχής, επί των άρθρων και στο σύνολο. Νομοσχέδιο ή πρόταση νόμου που έγινε δεκτή στην επιτροπή με πλειοψηφία τουλάχιστον τεσσάρων πέμπτων συζητείται και ψηφίζεται στην Ολομέλεια, όπως ορίζει ο Κανονισμός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ
Νομοθετική λειτουργία της Βουλής

Άρθρο 73

1. Το δικαίωμα πρότασης νόμων ανήκει στη Βουλή και στην Κυβέρνηση.

2. Νομοσχέδια που αναφέρονται οπωσδήποτε στην απονομή σύνταξης και στις προϋποθέσεις της υποβάλλονται μόνο από τον Υπουργό Οικονομικών ύστερα από γνωμοδότηση του Ελεγκτικού Συνεδρίου· αν πρόκειται για συντάξεις που επιβαρύνουν τον προϋπολογισμό οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, υποβάλλονται από τον αρμόδιο Υπουργό και τον Υπουργό Οικονομικών. Τα νομοσχέδια για συντάξεις πρέπει να είναι ειδικά· δεν επιτρέπεται, με ποινή την ακυρότητα, να αναγράφονται διατάξεις για συντάξεις σε νόμους που αποσκοπούν στη ρύθμιση άλλων θεμάτων.

3. Καμία πρόταση νόμου ή τροπολογία ή προσθήκη δεν εισάγεται για συζήτηση, αν προέρχεται από τη Βουλή, εφόσον συνεπάγεται σε βάρος του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου δαπάνες ή ελάττωση εσόδων ή της περιουσίας τους, για να δοθεί μισθός ή σύνταξη ή γενικά όφελος σε κάποιο πρόσωπο.

4. Είναι όμως παραδεκτή τροπολογία ή προσθήκη που την υποβάλλει αρχηγός κόμματος ή εκπρόσωπος ομάδας κατά τους ορισμούς της παραγράφου 3 του άρθρου 74, όταν πρόκειται για νομοσχέδια που αφορούν

την οργάνωση των δημόσιων υπηρεσιών και των οργανισμών δημόσιου ενδιαφέροντος, την υπηρεσιακή γενικά κατάσταση των δημόσιων υπαλλήλων, των στρατιωτικών και των οργάνων των σωμάτων ασφαλείας, των υπαλλήλων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, καθώς και δημόσιων γενικά επιχειρήσεων.

5. Νομοσχέδιο με το οποίο επιβάλλονται τοπικοί ή ειδικοί φόροι ή βάρη οποιασδήποτε φύσης υπέρ οργανισμών ή νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου πρέπει να προσυπογράφεται και από τους Υπουργούς Συντονισμού και Οικονομικών.

Άρθρο 74

1. Κάθε νομοσχέδιο και κάθε πρόταση νόμου συνοδεύεται υποχρεωτικά από αιτιολογική έκθεση πριν εισαχθεί στη Βουλή, στην Ολομέλεια ή σε Τμήματα, μπορεί να παραπεμφθεί για νομοτεχνική επεξεργασία στην επιστημονική υπηρεσία της παραγράφου 5 του άρθρου 65, όταν συσταθεί, όπως ορίζει ο Κανονισμός.

2. Τα νομοσχέδια και οι προτάσεις νόμων που κατατίθενται στη Βουλή παραπέμπονται στην οικεία κοινοβουλευτική επιτροπή. Αφού υποβληθεί η έκθεση ή περάσει άπρακτη η προθεσμία που είχε ταχθεί για την υποβολή της, εισάγονται στη Βουλή για συζήτηση, μετά παρέλευση τριών ημερών από τότε, εκτός αν ο αρμόδιος Υπουργός τα έχει χαρακτηρίσει ως επείγοντα. Η συζήτηση αρχίζει ύστερα από προφορική εισήγηση του αρμόδιου Υπουργού και των εισηγητών της Επιτροπής.

3. Τροπολογίες βουλευτών σε νομοσχέδια και προτάσεις νόμων για τα οποία αρμόδια είναι η Ολομέλεια ή τα Τμήματα της Βουλής δεν εισάγονται για συζήτηση, αν δεν υποβληθούν έως και την παραμονή της ημέρας που θα αρχίσει η συζήτηση, εκτός αν συγκατατίθεται και η Κυβέρνηση να συζητηθούν.

4. Δεν εισάγεται για συζήτηση νομοσχέδιο ή πρόταση νόμου που αποσκοπεί στην τροποποίηση διάταξης νόμου, αν δεν έχει καταχωριστεί στην αιτιολογική έκθεση ολόκληρο το κείμενο της διάταξης που τροποποιείται, και στο κείμενο του νομοσχεδίου ή της πρότασης ολόκληρη η νέα διάταξη, όπως διαμορφώνεται με την τροποποίηση.

*5. Τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 1 ισχύουν και για τα νομοσχέδια ή τις προτάσεις νόμων που εισάγονται για συζήτηση και ψήφιση στην αρμόδια διαρκή κοινοβουλευτική επιτροπή, όπως ορίζει ο Κανονισμός της Βουλής.

Νομοσχέδιο ή πρόταση νόμου που περιέχει διατάξεις άσχετες με το κύριο αντικείμενό τους δεν εισάγεται για συζήτηση.

Προσθήκη ή τροπολογία άσχετη με το κύριο αντικείμενο του νομοσχεδίου ή της πρότασης νόμου δεν εισάγεται για συζήτηση.

Προσθήκες ή τροπολογίες Υπουργών συζητούνται μόνο αν έχουν υποβληθεί τρεις τουλάχιστον ημέρες πριν από την έναρξη της συζήτησης στην Ολομέλεια, στο κατά το άρθρο 71 Τμήμα ή στην αρμόδια διαρκή κοινοβουλευτική επιτροπή, όπως ορίζει ο Κανονισμός.

Τα οριζόμενα στα προηγούμενα δύο εδάφια ισχύουν

και για τις προσθήκες ή τροπολογίες βουλευτών.

Σε περίπτωση αμφισβήτησης αποφαινεται η Βουλή.

Βουλευτές που δεν μετέχουν στην αρμόδια διαρκή κοινοβουλευτική επιτροπή ή στο κατά το άρθρο 71 Τμήμα έχουν το δικαίωμα να λάβουν το λόγο επί της αρχής και για να υποστηρίξουν προτάσεις νόμων και προσθήκες ή τροπολογίες που έχουν υποβάλει, όπως ορίζει ο Κανονισμός.

6. Μία φορά το μήνα, σε ημέρα που θα προσδιοριστεί από τον Κανονισμό, εγγράφονται στην ημερήσια διάταξη κατά σειρά προτεραιότητας και συζητούνται εκκρεμείς προτάσεις νόμων.

Άρθρο 75

1. Κάθε νομοσχέδιο και κάθε πρόταση νόμου που συνεπάγονται επιβάρυνση του προϋπολογισμού, εφόσον υποβάλλεται από Υπουργούς, δεν εισάγεται για συζήτηση, αν δεν συνοδεύεται από έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους που καθορίζει τη δαπάνη· εφόσον υποβάλλεται από βουλευτές, διαβιβάζεται πριν από κάθε συζήτηση στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, που υποχρεούται να υποβάλει στη Βουλή σχετική έκθεση μέσα σε δεκαπέντε ημέρες. Αν η προθεσμία αυτή περάσει άπρακτη, η πρόταση νόμου εισάγεται για συζήτηση και χωρίς έκθεση.

2. Το ίδιο ισχύει και για τις τροπολογίες, αν το ζητήσουν οι αρμόδιοι Υπουργοί. Σ' αυτή την περίπτωση το Γενικό Λογιστήριο υποχρεούται να υποβάλει στη Βουλή την έκθεσή του μέσα σε τρεις ημέρες. Μόνο αν

αυτή η προθεσμία περάσει άπρακτη, η συζήτηση προχωρεί και χωρίς έκθεση.

3. Νομοσχέδιο που συνεπάγεται δαπάνη ή ελάττωση εσόδων δεν εισάγεται για συζήτηση, αν δεν συνοδεύεται από ειδική έκθεση για τον τρόπο που θα καλυφθούν, η οποία υπογράφεται από τον αρμόδιο Υπουργό και τον Υπουργό Οικονομικών.

Άρθρο 76

****1.** Κάθε νομοσχέδιο και κάθε πρόταση νόμου συζητείται και ψηφίζεται μία μόνο φορά, καταρχήν, κατ' άρθρο και στο σύνολο με την εξαίρεση των περιπτώσεων που προβλέπονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 72.

****2.** Ψηφισμένο νομοσχέδιο ή πρόταση νόμου που αναπέμπεται κατά το άρθρο 42 συζητείται και ψηφίζεται από την Ολομέλεια της Βουλής δύο φορές και σε δύο διαφορετικές συνεδριάσεις που απέχουν μεταξύ τους δύο τουλάχιστον ημέρες, στην πρώτη συζήτηση καταρχήν και κατ' άρθρο και στη δεύτερη κατ' άρθρο και στο σύνολο.

****3.** Αν κατά τη συζήτηση έγιναν δεκτές προσθήκες ή τροπολογίες, η ψήφιση στο σύνολο αναβάλλεται για ένα εικοσιτετράωρο από τη διανομή του τροποποιημένου νομοσχεδίου ή πρότασης νόμου με την εξαίρεση των περιπτώσεων που προβλέπονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 72.

****4.** Νομοσχέδιο ή πρόταση νόμου που χαρακτηρίζεται από την Κυβέρνηση κατεπείγον εισάγεται για ψή-

φιση, ύστερα από περιορισμένη συζήτηση σε μία συνεδρίαση, από την Ολομέλεια ή το κατά το άρθρο 71 Τμήμα, όπως ορίζει ο Κανονισμός της Βουλής.

****5.** Η Κυβέρνηση μπορεί να ζητήσει να συζητηθεί σε ορισμένο αριθμό συνεδριάσεων, νομοσχέδιο ή πρόταση νόμου που έχει επείγοντα χαρακτήρα, όπως ορίζει ο Κανονισμός της Βουλής.

6. Η επιψήφιση δικαστικών ή διοικητικών κωδίκων, που συντάχθηκαν από ειδικές επιτροπές, οι οποίες έχουν συσταθεί με ειδικούς νόμους, μπορεί να γίνει από την Ολομέλεια της Βουλής με ιδιαίτερο νόμο που τους κυρώνει στο σύνολό τους.

7. Με τον ίδιο τρόπο μπορεί να γίνει κωδικοποίηση διατάξεων που υπάρχουν με απλή ταξινόμησή τους ή επαναφορά στο σύνολό τους καταργημένων νόμων, εκτός από τους φορολογικούς.

Άρθρο 77

1. Η αυθεντική ερμηνεία των νόμων ανήκει στη νομοθετική λειτουργία.

2. Νόμος που δεν είναι πράγματι ερμηνευτικός ισχύει μόνο από τη δημοσίευσή του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Φορολογία και δημοσιονομική διαχείριση

Άρθρο 78

1. Κανένας φόρος δεν επιβάλλεται ούτε εισπράττε-

ται χωρίς τυπικό νόμο που καθορίζει το υποκείμενο της φορολογίας και το εισόδημα, το είδος της περιουσίας, τις δαπάνες και τις συναλλαγές ή τις κατηγορίες τους, στις οποίες αναφέρεται ο φόρος.

2. Φόρος ή άλλο οποιοδήποτε οικονομικό βάρος δεν μπορεί να επιβληθεί με νόμο αναδρομικής ισχύος που εκτείνεται πέρα από το οικονομικό έτος το προηγούμενο εκείνου κατά το οποίο επιβλήθηκε.

3. Κατ' εξαίρεση, όταν επιβάλλεται ή αυξάνεται εισαγωγικός ή εξαγωγικός δασμός ή φόρος κατανάλωσης, επιτρέπεται η είσπραξή τους από την ημέρα που κατατέθηκε στη Βουλή το σχετικό νομοσχέδιο, υπό τον όρο ότι ο νόμος θα δημοσιευθεί μέσα στην προθεσμία που ορίζει το άρθρο 42 παράγραφος 1 και πάντως το αργότερο μέσα σε δέκα ημέρες από τη λήξη της συνόδου.

4. Το αντικείμενο της φορολογίας, ο φορολογικός συντελεστής, οι απαλλαγές ή εξαιρέσεις από τη φορολογία και η απονομή των συντάξεων δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο νομοθετικής εξουσιοδότησης.

Δεν είναι αντίθετος προς την απαγόρευση αυτή ο καθορισμός με νόμο του τρόπου που βεβαιώνεται η συμμετοχή του Κράτους και των δημόσιων γενικά οργανισμών στην αυτόματη υπερτίμηση, που προκαλείται αποκλειστικά από την εκτέλεση δημόσιων έργων στην παρακείμενη ιδιωτική ακίνητη περιουσία.

5. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται να επιβληθούν με εξουσιοδότηση νόμων πλαισίων εξισωτικές ή αντισταθμιστικές εισφορές ή δασμοί, καθώς και να λη-

φθούν οικονομικά μέτρα στο πλαίσιο των διεθνών σχέσεων της Χώρας με οικονομικούς οργανισμούς ή μέτρα που αποβλέπουν στην εξασφάλιση της συναλλαγματικής θέσης της Χώρας.

Άρθρο 79

****1.** Η Βουλή κατά την τακτική ετήσια σύνοδό της ψηφίζει τον προϋπολογισμό των εσόδων και εξόδων του Κράτους για το επόμενο έτος.

Η Βουλή μπορεί να υποβάλλει προτάσεις τροποποίησης επιμέρους κονδυλίων του προϋπολογισμού κατά τη συζήτηση του Προσχεδίου της παραγράφου 3, οι οποίες εισάγονται στην Ολομέλεια και τίθενται σε ψηφοφορία, εφόσον οι τροποποιήσεις δεν έχουν επιπτώσεις στο σύνολο των δαπανών και των εσόδων του Κράτους. Στον Κανονισμό της Βουλής προβλέπεται η ειδικότερη διαδικασία παρακολούθησης από τη Βουλή της εκτέλεσης του προϋπολογισμού.

2. Όλα τα έσοδα και έξοδα του Κράτους πρέπει να αναγράφονται στον ετήσιο προϋπολογισμό και τον απολογισμό.

****3.** Προσχέδιο του προϋπολογισμού κατατίθεται από τον Υπουργό Οικονομικών στην αρμόδια διαρκή κοινοβουλευτική επιτροπή την πρώτη Δευτέρα του Οκτωβρίου και συζητείται, όπως ορίζει ο Κανονισμός. Ο Υπουργός Οικονομικών, λαμβάνοντας υπόψη και τις παρατηρήσεις της επιτροπής, εισάγει τον προϋπολογισμό στη Βουλή σαράντα τουλάχιστον ημέρες πριν αρχίσει το οικονομικό έτος. Ο προϋπολογισμός συζη-

τείται και ψηφίζεται από την Ολομέλεια σύμφωνα με όσα ορίζει ο Κανονισμός, ο οποίος και εξασφαλίζει το δικαίωμα να εκφράζουν τις απόψεις τους όλες οι πολιτικές μερίδες της Βουλής.

4. Αν για οποιονδήποτε λόγο είναι ανέφικτη η διοίκηση των εσόδων και των εξόδων βάσει του προϋπολογισμού, αυτή ενεργείται με βάση ειδικό κάθε φορά νόμο.

5. Αν δεν είναι δυνατή, επειδή έληξε η περίοδος της Βουλής, η ψήφιση του προϋπολογισμού ή του ειδικού νόμου που προβλέπεται στην προηγούμενη παράγραφο, παρατείνεται για τέσσερις μήνες η ισχύς του προϋπολογισμού του οικονομικού έτους που έληξε ή που λήγει, με διάταγμα το οποίο εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου.

6. Με νόμο μπορεί να καθιερωθεί η σύνταξη προϋπολογισμού για διετή χρήση.

**7. Το αργότερο μέσα σε ένα έτος από τη λήξη του οικονομικού έτους κατατίθεται στη Βουλή ο απολογισμός, καθώς και ο γενικός ισολογισμός του Κράτους, που συνοδεύονται υποχρεωτικά από την κατά το άρθρο 98 παράγραφος 1 περίπτωση ε' έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, εξετάζονται από ειδική επιτροπή βουλευτών και κυρώνονται από την Ολομέλεια της Βουλής, σύμφωνα με όσα ορίζει ο Κανονισμός.

8. Τα προγράμματα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης εγκρίνονται από την Ολομέλεια της Βουλής, όπως νόμος ορίζει.

Άρθρο 80

1. Μισθός, σύνταξη, χορηγία ή αμοιβή ούτε εγγράφεται στον προϋπολογισμό του Κράτους ούτε παρέχεται χωρίς οργανικό ή άλλο ειδικό νόμο.

2. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την κοπή ή την έκδοση νομίσματος.

**Ερμηνευτική δήλωση:

Η παράγραφος 2 δεν καλύπει τη συμμετοχή της Ελλάδας στις διαδικασίες της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, στο ευρύτερο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 28.

**ΤΜΗΜΑ Δ΄
Κυβέρνηση**

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
Συγκρότηση και αποστολή της Κυβέρνησης**

Άρθρο 81

1. Την Κυβέρνηση αποτελεί το Υπουργικό Συμβούλιο που απαρτίζεται από τον Πρωθυπουργό και τους Υπουργούς. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη σύνθεση και τη λειτουργία του Υπουργικού Συμβουλίου. Με διάταγμα που προκαλεί ο Πρόεδρος της Κυβέρνησης μπορεί να διοριστούν ένας ή περισσότεροι από τους Υπουργούς Αντιπρόεδροι του Υπουργικού Συμβουλίου.

Νόμος ρυθμίζει τη θέση των αναπληρωτών Υπουργών και των Υπουργών χωρίς χαρτοφυλάκιο, των Υφυπουργών, που μπορεί να αποτελούν μέλη της Κυβέρνησης, καθώς και των μόνιμων υπηρεσιακών Υφυπουργών.

2. Κανένας δεν μπορεί να διοριστεί μέλος της Κυβέρνησης ή Υφυπουργός, αν δεν συγκεντρώνει τα προσόντα που ορίζει το άρθρο 55 για το βουλευτή.

3. Οποιαδήποτε επαγγελματική δραστηριότητα των μελών της Κυβέρνησης, των Υφυπουργών και του Προέδρου της Βουλής αναστέλλεται κατά τη διάρκεια της άσκησης των καθηκόντων τους.

4. Νόμος μπορεί να καθιερώνει το ασυμβίβαστο του αξιώματος του Υπουργού και του Υφυπουργού και προς άλλα έργα.

5. Αν δεν υπάρχει Αντιπρόεδρος, ο Πρωθυπουργός ορίζει έναν από τους Υπουργούς προσωρινό αναπληρωτή του, όταν παρουσιάζεται ανάγκη.

Άρθρο 82

1. Η Κυβέρνηση καθορίζει και κατευθύνει τη γενική πολιτική της Χώρας, σύμφωνα με τους ορισμούς του Συντάγματος και των νόμων.

2. Ο Πρωθυπουργός εξασφαλίζει την ενότητα της Κυβέρνησης και κατευθύνει τις ενέργειές της, καθώς και των δημόσιων γενικά υπηρεσιών για την εφαρμογή της κυβερνητικής πολιτικής μέσα στο πλαίσιο των νόμων.

**3. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συγκρότηση, τη

λειτουργία και τις αρμοδιότητες της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, αποστολή της οποίας είναι η διεξαγωγή του κοινωνικού διαλόγου για τη γενική πολιτική της Χώρας και ιδίως για τις κατευθύνσεις της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, καθώς και η διατύπωση γνώμης επί των νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων που παραπέμπονται σε αυτήν.

****4.** Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες του Εθνικού Συμβουλίου Εξωτερικής Πολιτικής με τη συμμετοχή εκπροσώπων των κομμάτων της Βουλής και προσώπων με ειδικές γνώσεις ή εμπειρία.

Άρθρο 83

1. Κάθε Υπουργός ασκεί τις αρμοδιότητες που ορίζει ο νόμος. Οι Υπουργοί χωρίς χαρτοφυλάκιο ασκούν όσες αρμοδιότητες τους αναθέτει ο Πρωθυπουργός με απόφασή του.

2. Οι Υφυπουργοί ασκούν τις αρμοδιότητες που τους αναθέτει με κοινή απόφαση ο Πρωθυπουργός και ο οικείος Υπουργός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ **Σχέσεις Βουλής και Κυβέρνησης**

Άρθρο 84

1. Η Κυβέρνηση οφείλει να έχει την εμπιστοσύνη της Βουλής. Μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την

ορκωμοσία του Πρωθυπουργού, η Κυβέρνηση υποχρεούται να ζητήσει ψήφο εμπιστοσύνης της Βουλής και μπορεί να τη ζητεί και οποτεδήποτε άλλοτε. Η Βουλή, αν έχουν διακοπεί οι εργασίες της κατά το σχηματισμό της Κυβέρνησης, καλείται μέσα σε δεκαπέντε ημέρες να αποφανθεί για την πρόταση εμπιστοσύνης.

2. Η Βουλή μπορεί με απόφασή της να αποσύρει την εμπιστοσύνη της από την Κυβέρνηση ή από μέλος της. Πρόταση δυσπιστίας μπορεί να υποβληθεί μόνο μετά την πάροδο εξαμήνου αφότου η Βουλή απέρριψε πρόταση δυσπιστίας.

Η πρόταση δυσπιστίας πρέπει να είναι υπογραμμένη από το ένα έκτο τουλάχιστον των βουλευτών και να περιλαμβάνει σαφώς τα θέματα για τα οποία θα διεξαχθεί η συζήτηση.

3. Κατ' εξαίρεση μπορεί να υποβληθεί πρόταση δυσπιστίας και πριν από την πάροδο εξαμήνου, αν είναι υπογραμμένη από την πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών.

4. Η συζήτηση για την πρόταση εμπιστοσύνης ή δυσπιστίας αρχίζει μετά δύο ημέρες από την υποβολή της σχετικής πρότασης, εκτός αν η Κυβέρνηση, σε περίπτωση πρότασης δυσπιστίας, ζητήσει να αρχίσει αμέσως η συζήτηση, η οποία δεν μπορεί να παραταθεί πέρα από τρεις ημέρες από την έναρξή της.

5. Η ψηφοφορία για την πρόταση εμπιστοσύνης ή δυσπιστίας διεξάγεται αμέσως μόλις τελειώσει η συζήτηση, μπορεί όμως να αναβληθεί για σαράντα οκτώ ώρες, αν το ζητήσει η Κυβέρνηση.

6. Πρόταση εμπιστοσύνης δεν μπορεί να γίνει δεκτή,

αν δεν εγκριθεί από την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων βουλευτών, η οποία όμως δεν επιτρέπεται να είναι κατώτερη από τα δύο πέμπτα του όλου αριθμού των βουλευτών.

Πρόταση δυσπιστίας γίνεται δεκτή, μόνο αν εγκριθεί από την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών.

7. Κατά την ψηφοφορία για τις πιο πάνω προτάσεις ψηφίζουν οι Υπουργοί και Υφυπουργοί που είναι μέλη της Βουλής.

Άρθρο 85

Τα μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου, καθώς και οι Υφυπουργοί είναι συλλογικώς υπεύθυνοι για τη γενική πολιτική της Κυβέρνησης και καθένας από αυτούς για τις πράξεις ή παραλείψεις της αρμοδιότητάς του, σύμφωνα με τις διατάξεις των νόμων για την ευθύνη των Υπουργών. Σε καμία περίπτωση η έγγραφη ή προφορική εντολή του Προέδρου της Δημοκρατίας δεν απαλλάσσει τους Υπουργούς και τους Υφυπουργούς από την ευθύνη τους.

**Άρθρο 86

1. Μόνο η Βουλή έχει την αρμοδιότητα να ασκεί δίωξη κατά όσων διατελούν ή διετέλεσαν μέλη της Κυβέρνησης ή Υφυπουργοί για ποινικά αδικήματα που τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, όπως νόμος ορίζει. Απαγορεύεται η θέσπιση ιδιώνυμων υ-

πουργικών αδικημάτων.

2. Δίωξη, ανάκριση, προανάκριση ή προκαταρκτική εξέταση κατά των προσώπων και για τα αδικήματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 δεν επιτρέπεται χωρίς προηγούμενη απόφαση της Βουλής κατά την παράγραφο 3.

Αν στο πλαίσιο άλλης ανάκρισης, προανάκρισης, προκαταρκτικής εξέτασης ή διοικητικής εξέτασης προκύψουν στοιχεία, τα οποία σχετίζονται με τα πρόσωπα και τα αδικήματα της προηγούμενης παραγράφου, αυτά διαβιβάζονται αμελλητί στη Βουλή από αυτόν που ενεργεί την ανάκριση, προανάκριση ή εξέταση.

3. Πρόταση άσκησης δίωξης υποβάλλεται από τριάντα τουλάχιστον βουλευτές. Η Βουλή, με απόφασή της που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, συγκροτεί ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, διαφορετικά, η πρόταση απορρίπτεται ως προδήλως αβάσιμη. Το πόρισμα της επιτροπής του προηγούμενου εδαφίου εισάγεται στην Ολομέλεια της Βουλής η οποία αποφασίζει για την άσκηση ή μη δίωξης. Η σχετική απόφαση λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών.

Η Βουλή μπορεί να ασκήσει την κατά την παράγραφο 1 αρμοδιότητά της μέχρι το πέρας της δεύτερης τακτικής συνόδου της βουλευτικής περιόδου που αρχίζει μετά την τέλεση του αδικήματος.

Με τη διαδικασία και την πλειοψηφία του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής η Βουλή μπορεί οποτεδήποτε να ανακαλεί την απόφασή της ή να αναστέλλει

τη δίωξη, την προδικασία ή την κύρια διαδικασία.

4. Αρμόδιο για την εκδίκαση των σχετικών υποθέσεων σε πρώτο και τελευταίο βαθμό είναι, ως ανώτατο δικαστήριο, Ειδικό Δικαστήριο που συγκροτείται για κάθε υπόθεση από έξι μέλη του Συμβουλίου της Επικρατείας και επτά μέλη του Αρείου Πάγου. Τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη του Ειδικού Δικαστηρίου κληρώνονται, μετά την άσκηση δίωξης, από τον Πρόεδρο της Βουλής σε δημόσια συνεδρίαση της Βουλής, μεταξύ των μελών των δύο ανώτατων αυτών δικαστηρίων, που έχουν διορισθεί ή προαχθεί στο βαθμό που κατέχουν πριν από την υποβολή πρότασης για άσκηση δίωξης. Του Ειδικού Δικαστηρίου προεδρεύει ο ανώτερος σε βαθμό από τα μέλη του Αρείου Πάγου που κληρώθηκαν και μεταξύ ομοιόβαθμων ο αρχαιότερος.

Στο πλαίσιο του Ειδικού Δικαστηρίου της παραγράφου αυτής λειτουργεί Δικαστικό Συμβούλιο που συγκροτείται για κάθε υπόθεση από δύο μέλη του Συμβουλίου της Επικρατείας και τρία μέλη του Αρείου Πάγου. Τα μέλη του Δικαστικού Συμβουλίου δεν μπορεί να είναι και μέλη του Ειδικού Δικαστηρίου. Με απόφαση του Δικαστικού Συμβουλίου ορίζεται ένα από τα μέλη του που ανήκει στον Άρειο Πάγο ως ανακριτής. Η προδικασία λήγει με την έκδοση βουλεύματος.

Καθήκοντα εισαγγελέα στο Ειδικό Δικαστήριο και στο Δικαστικό Συμβούλιο της παραγράφου αυτής ασκεί μέλος της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου που κληρώνεται μαζί με τον αναπληρωτή του. Το δεύτερο και τρίτο εδάφιο της παραγράφου αυτής εφαρμόζονται και για τα μέλη του Δικαστικού Συμβουλίου ενώ

το δεύτερο εδάφιο και για τον εισαγγελέα.

Σε περίπτωση παραπομπής προσώπου που είναι ή διετέλεσε μέλος της Κυβέρνησης ή Υφυπουργός, ενώπιον του Ειδικού Δικαστηρίου συμπαραπέμπονται και οι τυχόν συμμετοχοί, όπως νόμος ορίζει.

5. Αν για οποιονδήποτε άλλο λόγο, στον οποίο περιλαμβάνεται και η παραγραφή, δεν περατωθεί η διαδικασία που αφορά δίωξη κατά προσώπου που είναι ή διετέλεσε μέλος της Κυβέρνησης ή Υφυπουργός, η Βουλή μπορεί, ύστερα από αίτηση του ίδιου ή των κληρονόμων του, να συστήσει ειδική επιτροπή στην οποία μπορούν να μετέχουν και ανώτατοι δικαστικοί λειτουργοί για τον έλεγχο της κατηγορίας.

ΤΜΗΜΑ Ε΄ Δικαστική Εξουσία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ Δικαστικοί λειτουργοί και υπάλληλοι

Άρθρο 87

1. Η δικαιοσύνη απονέμεται από δικαστήρια συγκροτούμενα από τακτικούς δικαστές, που απολαμβάνουν λειτουργική και προσωπική ανεξαρτησία.

2. Οι δικαστές κατά την άσκηση των καθηκόντων τους υπόκεινται μόνο στο Σύνταγμα και στους νόμους και σε καμία περίπτωση δεν υποχρεούνται να συμμορφώνονται με διατάξεις που έχουν τεθεί κατά κατάλυση του Συντάγματος.

3. Η επιθεώρηση των τακτικών δικαστών ενεργείται από δικαστές ανώτερου βαθμού καθώς και από τον Εισαγγελέα και τους Αντεισαγγελείς του Αρείου Πάγου, των δε εισαγγελέων από αρεοπαγίτες και εισαγγελείς ανώτερου βαθμού, σύμφωνα με τους ορισμούς του νόμου.

Άρθρο 88

1. Οι δικαστικοί λειτουργοί διορίζονται με προεδρικό διάταγμα, σύμφωνα με νόμο που ορίζει τα προσόντα και τη διαδικασία της επιλογής τους, και είναι ισόβιοι.

**2. Οι αποδοχές των δικαστικών λειτουργών είναι ανάλογες με το λειτούργημά τους. Τα σχετικά με τη βαθμολογική και μισθολογική τους εξέλιξη και με την κατάστασή τους γενικά καθορίζονται με ειδικούς νόμους.

Κατά παρέκκλιση από τα άρθρα 94, 95 και 98, διαφορές σχετικά με τις κάθε είδους αποδοχές και τις συντάξεις των δικαστικών λειτουργών και εφόσον η επίλυση των σχετικών νομικών ζητημάτων μπορεί να επηρεάσει τη μισθολογική, συνταξιοδοτική ή φορολογική κατάσταση ευρύτερου κύκλου προσώπων, εκδικάζονται από το ειδικό δικαστήριο του άρθρου 99. Το δικαστήριο στις περιπτώσεις αυτές συγκροτείται με τη συμμετοχή ενός επιπλέον τακτικού καθηγητή και ενός επιπλέον δικηγόρου, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συνέχιση τυχόν εκκρεμών δικών.

3. Με νόμο μπορεί να προβλεφθεί εκπαιδευτική και δοκιμαστική περίοδος των δικαστικών λειτουργών,

διάρκειας έως τριών ετών, πριν διοριστούν ως τακτικοί. Κατά την περίοδο αυτή μπορούν να ασκούν και καθήκοντα τακτικού δικαστή, όπως νόμος ορίζει.

4. Οι δικαστικοί λειτουργοί μπορούν να παυθούν μόνο ύστερα από δικαστική απόφαση, εξαιτίας ποινικής καταδίκης ή για βαρύ πειθαρχικό παράπτωμα ή ασθένεια ή αναπηρία ή υπηρεσιακή ανεπάρκεια, που βεβαιώνονται όπως νόμος ορίζει και αφού τηρηθούν οι διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 93.

5. Οι δικαστικοί λειτουργοί, έως και το βαθμό του εφέτη ή του αντεισαγγελέα εφετών και τους αντίστοιχους με αυτούς βαθμούς, αποχωρούν υποχρεωτικά από την υπηρεσία μόλις συμπληρώσουν το εξηκοστό πέμπτο έτος της ηλικίας τους και όλοι όσοι έχουν βαθμούς ανώτερους από αυτούς ή τους αντίστοιχους με αυτούς αποχωρούν υποχρεωτικά από την υπηρεσία μόλις συμπληρώσουν το εξηκοστό έβδομο έτος της ηλικίας τους. Για την εφαρμογή της διάταξης αυτής θεωρείται σε κάθε περίπτωση ως ημέρα που συμπληρώνεται το όριο αυτό η 30ή Ιουνίου του έτους της αποχώρησης του δικαστικού λειτουργού.

*6. Μετάταξη δικαστικών λειτουργών απαγορεύεται. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η μετάταξη μεταξύ παρόδρων σε πρωτοδικεία και παρόδρων σε εισαγγελίες, ύστερα από αίτηση των μετατασσομένων, όπως νόμος ορίζει. Οι δικαστές των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων προάγονται στο βαθμό του Συμβούλου της Επικρατείας και στο ένα πέμπτο των θέσεων, όπως νόμος ορίζει.

7. Στα προβλεπόμενα ειδικώς από το Σύνταγμα δι-

καστήρια ή συμβούλια, στα οποία μετέχουν μέλη του Συμβουλίου της Επικρατείας και του Αρχείου Πάγου, προεδρεύει όποιος από τα μέλη τους είναι ο αρχαιότερος στο βαθμό.

**Ερμηνευτική δήλωση:

Κατά την αληθινή έννοια του άρθρου 88, επιτρέπεται η ενοποίηση του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας της πολιτικής δικαιοσύνης και η ρύθμιση της υπηρεσιακής κατάστασης των δικαστικών λειτουργών του βαθμού αυτού, εφόσον προβλέπεται διαδικασία κρίσης και αξιολόγησης, όπως νόμος ορίζει.

Άρθρο 89

1. Απαγορεύεται στους δικαστικούς λειτουργούς να παρέχουν κάθε άλλη μισθωτή υπηρεσία καθώς και να ασκούν οποιοδήποτε επάγγελμα.

**2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται στους δικαστικούς λειτουργούς να εκλέγονται μέλη της Ακαδημίας Αθηνών ή του διδακτικού προσωπικού ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, καθώς και να μετέχουν σε συμβούλια ή επιτροπές που ασκούν αρμοδιότητες πειθαρχικού, ελεγκτικού ή δικαιοδοτικού χαρακτήρα και σε νομοπαρασκευαστικές επιτροπές, εφόσον η συμμετοχή τους αυτή προβλέπεται ειδικά από το νόμο. Νόμος προβλέπει την αντικατάσταση δικαστικών λειτουργών από άλλα πρόσωπα σε συμβούλια ή επιτροπές που συγχροτούνται ή σε έργα που ανατίθενται με δήλωση βούλησης ιδιώτη, εν ζωή ή αιτία θανάτου, εκτός από τις

περιπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου.

****3.** Η ανάθεση διοικητικών καθηκόντων σε δικαστικούς λειτουργούς απαγορεύεται. Καθήκοντα σχετικά με την εκπαίδευση των δικαστικών λειτουργών θεωρούνται δικαστικά. Επιτρέπεται η ανάθεση σε δικαστικούς λειτουργούς των καθηκόντων εκπροσώπησης της Χώρας σε διεθνείς οργανισμούς.

Η διενέργεια διαιτησιών από δικαστικούς λειτουργούς επιτρέπεται μόνο στο πλαίσιο των υπηρεσιακών τους καθηκόντων, όπως νόμος ορίζει.

4. Απαγορεύεται στους δικαστικούς λειτουργούς η συμμετοχή στην Κυβέρνηση.

5. Επιτρέπεται η συγκρότηση ένωσης δικαστικών λειτουργών, όπως νόμος ορίζει.

Άρθρο 90

****1.** Οι προαγωγές, τοποθετήσεις, μεταθέσεις, αποσπάσεις και μετατάξεις των δικαστικών λειτουργών ενεργούνται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από απόφαση ανώτατου δικαστικού συμβουλίου. Αυτό συγκροτείται από τον πρόεδρο του οικείου ανώτατου δικαστηρίου και από μέλη του ίδιου δικαστηρίου που ορίζονται με κλήρωση μεταξύ εκείνων που έχουν τουλάχιστον δύο ετών υπηρεσία στο δικαστήριο αυτό, όπως νόμος ορίζει. Στο ανώτατο δικαστικό συμβούλιο της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης μετέχει και ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, καθώς και δύο Αντεισαγγελείς του Αρείου Πάγου που ορίζονται με κλήρωση μεταξύ εκείνων που έχουν τουλάχιστον δύο

ετών υπηρεσία στην Εισαγγελία του Αρείου Πάγου, όπως νόμος ορίζει. Στο ανώτατο δικαστικό συμβούλιο του Συμβουλίου της Επικρατείας και της διοικητικής δικαιοσύνης μετέχει και ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας που υπηρετεί σε αυτά για τα θέματα που αφορούν τους δικαστικούς λειτουργούς των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και της Γενικής Επιτροπείας. Στο ανώτατο δικαστικό συμβούλιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου μετέχει και ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας που υπηρετεί σε αυτό.

Στο ανώτατο δικαστικό συμβούλιο μετέχουν χωρίς ψήφο και δύο δικαστικοί λειτουργοί του κλάδου στον οποίο αφορούν οι υπηρεσιακές μεταβολές, βαθμού τουλάχιστον εφέτη ή αντίστοιχου, που επιλέγονται με κλήρωση, όπως νόμος ορίζει.

****2.** Το συμβούλιο της παραγράφου 1 συγκροτείται με αυξημένη σύνθεση, όπως νόμος ορίζει, όταν κρίνει για προαγωγές στις θέσεις των συμβούλων της Επικρατείας, αρεοπαγιτών, αντεισαγγελέων του Αρείου Πάγου, συμβούλων του Ελεγκτικού Συνεδρίου, Προέδρων Εφετών και Εισαγγελέων Εφετών, καθώς και για την επιλογή των μελών των Γενικών Επιτροπειών των διοικητικών δικαστηρίων και του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Κατά τα λοιπά ισχύουν και στην περίπτωση αυτή οι διατάξεις της παραγράφου 1.

****3.** Αν ο Υπουργός Δικαιοσύνης διαφωνεί με την κρίση ανώτατου δικαστικού συμβουλίου, μπορεί να παραπέμψει το ζήτημα στην ολομέλεια του οικείου ανώτατου δικαστηρίου, όπως νόμος ορίζει. Δικαίωμα προσφυγής έχει και ο δικαστικός λειτουργός στον ο-

ποίον αφορά η κρίση, υπό τις προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος. Κατά τη συνεδρίαση της ολομέλειας του οικείου ανώτατου δικαστηρίου ως δευτεροβάθμιου ανώτατου δικαστικού συμβουλίου ισχύουν οι διατάξεις των εδαφίων τρία έως έξι της παραγράφου 1. Στην ολομέλεια του Αρείου Πάγου στις περιπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου μετέχουν μετά ψήφου και τα μέλη της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου.

****4.** Οι αποφάσεις της ολομέλειας ως δευτεροβάθμιου ανώτατου δικαστικού συμβουλίου για το ζήτημα που έχει παραπεμφθεί σε αυτήν, καθώς και οι αποφάσεις του ανώτατου δικαστικού συμβουλίου, με τις οποίες δεν διαφώνησε ο Υπουργός είναι γι' αυτόν υποχρεωτικές.

****5.** Οι προαγωγές στις θέσεις του προέδρου και του αντιπροέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου ενεργούνται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου, με επιλογή μεταξύ των μελών του αντίστοιχου ανώτατου δικαστηρίου, όπως νόμος ορίζει. Η προαγωγή στη θέση του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου ενεργείται με όμοιο διάταγμα, με επιλογή μεταξύ των μελών του Αρείου Πάγου και των αντεισαγγελέων του, όπως νόμος ορίζει. Η προαγωγή στη θέση του γενικού επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου ενεργείται με όμοιο διάταγμα με επιλογή μεταξύ των μελών του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της αντίστοιχης Γενικής Επιτροπείας, όπως νόμος ορίζει. Η προαγωγή στις θέσεις του γενικού επιτρόπου των διοικητικών δικαστηρίων ενεργείται με όμοιο επίσης διάταγμα με επιλογή μεταξύ των μελών της αντί-

στοιχης Γενικής Επιτροπείας και των προέδρων εφετών των διοικητικών δικαστηρίων, όπως νόμος ορίζει.

Η θητεία του Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, καθώς και του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και των Γενικών Επιτρόπων των διοικητικών δικαστηρίων και του Ελεγκτικού Συνεδρίου δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη των τεσσάρων ετών ακόμη και αν ο δικαστικός λειτουργός που κατέχει τη θέση δεν καταλαμβάνεται από το όριο ηλικίας. Ο τυχόν υπολειπόμενος μέχρι τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας χρόνος λογίζεται ως πραγματική συντάξιμη υπηρεσία, όπως νόμος ορίζει.

6. Οι αποφάσεις ή πράξεις κατά τις διατάξεις αυτού του άρθρου δεν προσβάλλονται στο Συμβούλιο της Επικρατείας.

Άρθρο 91

1. Η πειθαρχική εξουσία στους δικαστικούς λειτουργούς, από το βαθμό του αρεοπαγίτη ή αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου και πάνω, ή στους αντίστοιχους με αυτούς, ασκείται από ανώτατο πειθαρχικό συμβούλιο, όπως νόμος ορίζει.

Την πειθαρχική αγωγή εγείρει ο Υπουργός Δικαιοσύνης.

2. Το Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο συγκροτείται από τον Πρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας, ως Πρόεδρό του, από δύο αντιπροέδρους ή συμβούλους της Επικρατείας, δύο αντιπροέδρους του Αρείου Πάγου ή αρεοπαγίτες, δύο αντιπροέδρους ή συμ-

βούλους του Ελεγκτικού Συνεδρίου και δύο τακτικούς καθηγητές νομικών μαθημάτων των νομικών σχολών των πανεπιστημίων της Χώρας, ως μέλη. Τα μέλη του Συμβουλίου ορίζονται με κλήρωση μεταξύ εκείνων που έχουν υπηρεσία τριών τουλάχιστον ετών στο οικείο ανώτατο δικαστήριο ή σε νομική σχολή και κάθε φορά που το Συμβούλιο καλείται να αποφασίσει για ενέργεια μέλους ανώτατου δικαστηρίου, εισαγγελία ή επιτρόπου, αποκλείονται από τη σύνθεσή του τα μέλη που ανήκουν στο οικείο δικαστήριο. Εφόσον πρόκειται για πειθαρχική δίωξη κατά μελών του Συμβουλίου της Επικρατείας, στο Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο προεδρεύει ο Πρόεδρος του Αρείου Πάγου.

3. Η πειθαρχική εξουσία στους λοιπούς δικαστικούς λειτουργούς ασκείται σε πρώτο και δεύτερο βαθμό από συμβούλια που συγκροτούνται με κλήρωση από τακτικούς δικαστές, κατά τους ορισμούς του νόμου. Την πειθαρχική αγωγή εγείρει και ο Υπουργός της Δικαιοσύνης.

4. Οι κατά τις διατάξεις αυτού του άρθρου πειθαρχικές αποφάσεις δεν προσβάλλονται στο Συμβούλιο της Επικρατείας.

Άρθρο 92

1. Οι υπάλληλοι της γραμματείας όλων των δικαστηρίων και των εισαγγελιών είναι μόνιμοι. Μπορεί να παυθούν μόνο με δικαστική απόφαση εξαιτίας ποινικής καταδίκης, ή με απόφαση δικαστικού συμβουλίου για βαρύ πειθαρχικό παράπτωμα, ασθένεια ή αναπη-

ρία ή υπηρεσιακή ανεπάρκεια που βεβαιώνονται, όπως νόμος ορίζει.

2. Νόμος ορίζει τα προσόντα των υπαλλήλων της γραμματείας όλων των δικαστηρίων και των εισαγγελιών, καθώς και τα σχετικά με την κατάστασή τους γενικά.

**3. Οι προαγωγές, τοποθετήσεις, μεταθέσεις, αποσπάσεις και μετατάξεις των δικαστικών υπαλλήλων ενεργούνται ύστερα από σύμφωνη γνώμη υπηρεσιακών συμβουλίων που συγκροτούνται κατά πλειοψηφία από δικαστικούς λειτουργούς και δικαστικούς υπαλλήλους, όπως νόμος ορίζει. Η πειθαρχική εξουσία στους δικαστικούς υπαλλήλους ασκείται από τους ιεραρχικά προϊσταμένους τους δικαστές ή εισαγγελείς ή επιτρόπους ή υπαλλήλους, καθώς και από υπηρεσιακό συμβούλιο, όπως νόμος ορίζει. Κατά των αποφάσεων που αφορούν μεταβολές της υπηρεσιακής κατάστασης των δικαστικών υπαλλήλων, καθώς και κατά των πειθαρχικών αποφάσεων των υπηρεσιακών συμβουλίων επιτρέπεται προσφυγή, όπως νόμος ορίζει.

**4. Οι υπάλληλοι των υποθηκοφυλακείων είναι δικαστικοί υπάλληλοι. Οι συμβολαιογράφοι και οι άμισθοι φύλακες υποθηκών και μεταγραφών είναι μόνιμοι εφόσον υπάρχουν οι σχετικές υπηρεσίες ή θέσεις. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου έχουν αναλογική εφαρμογή και σε αυτούς.

5. Οι συμβολαιογράφοι και οι άμισθοι φύλακες υποθηκών και μεταγραφών αποχωρούν υποχρεωτικά από την υπηρεσία μόλις συμπληρώσουν το εβδομηκοστό έτος της ηλικίας τους και οι λοιποί μόλις

συμπληρώσουν το όριο που προβλέπει ο νόμος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ **Οργάνωση και δικαιοδοσία των δικαστηρίων**

Άρθρο 93

1. Τα δικαστήρια διακρίνονται σε διοικητικά, πολιτικά και ποινικά και οργανώνονται με ειδικούς νόμους.

2. Οι συνεδριάσεις κάθε δικαστηρίου είναι δημόσιες, εκτός αν το δικαστήριο κρίνει με απόφασή του ότι η δημοσιότητα πρόκειται να είναι επιβλαβής στα χρηστά ήθη ή ότι συντρέχουν ειδικοί λόγοι προστασίας της ιδιωτικής ή οικογενειακής ζωής των διαδίκων.

****3.** Κάθε δικαστική απόφαση πρέπει να είναι ειδικά και εμπειριστατωμένα αιτιολογημένη και απαγγέλλεται σε δημόσια συνεδρίαση.

Νόμος ορίζει τις έννομες συνέπειες που επέρχονται και τις κυρώσεις που επιβάλλονται σε περίπτωση παραβίασης του προηγούμενου εδαφίου. Η γνώμη της μειοψηφίας δημοσιεύεται υποχρεωτικά. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την καταχώριση στα πρακτικά ενδεχόμενης μειοψηφίας, καθώς και τους όρους και τις προϋποθέσεις της δημοσιότητάς της.

4. Τα δικαστήρια υποχρεούνται να μην εφαρμόζουν νόμο που το περιεχόμενό του είναι αντίθετο προς το Σύνταγμα.

****Άρθρο 94**

1. Στο Συμβούλιο της Επικρατείας και τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια υπάγονται οι διοικητικές διαφορές, όπως νόμος ορίζει, με την επιφύλαξη των αρμοδιοτήτων του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

2. Στα πολιτικά δικαστήρια υπάγονται οι ιδιωτικές διαφορές, καθώς και υποθέσεις εκούσιας δικαιοδοσίας, όπως νόμος ορίζει.

3. Σε ειδικές περιπτώσεις και προκειμένου να επιτυγχάνεται η ενιαία εφαρμογή της αυτής νομοθεσίας μπορεί να ανατεθεί με νόμο η εκδίκαση κατηγοριών ιδιωτικών διαφορών στα διοικητικά δικαστήρια ή κατηγοριών διοικητικών διαφορών ουσίας στα πολιτικά δικαστήρια.

4. Στα πολιτικά ή διοικητικά δικαστήρια μπορεί να ανατεθεί και κάθε άλλη αρμοδιότητα διοικητικής φύσης, όπως νόμος ορίζει. Στις αρμοδιότητες αυτές περιλαμβάνεται και η λήψη μέτρων για τη συμμόρφωση της διοίκησης με τις δικαστικές αποφάσεις. Οι δικαστικές αποφάσεις εκτελούνται αναγκαστικά και κατά του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, όπως νόμος ορίζει.

Άρθρο 95

1. Στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου της Επικρατείας ανήκουν ιδίως:

α) Η μετά από αίτηση ακύρωση των εκτελεστών πράξεων των διοικητικών αρχών για υπέρβαση εξου-

σίας ή για παράβαση νόμου.

**β) Η μετά από αίτηση αναίρεση τελεσίδικων αποφάσεων των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, όπως νόμος ορίζει.

γ) Η εκδίκαση των διοικητικών διαφορών ουσίας που υποβάλλονται σ' αυτό σύμφωνα με το Σύνταγμα και τους νόμους.

δ) Η επεξεργασία όλων των διαταγμάτων που έχουν κανονιστικό χαρακτήρα.

2. Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του στοιχείου δ' της προηγούμενης παραγράφου δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 93 παράγραφοι 2 και 3.

**3. Κατηγορίες υποθέσεων της ακυρωτικής αρμοδιότητας του Συμβουλίου της Επικρατείας μπορεί να υπάγονται με νόμο, ανάλογα με τη φύση ή τη σπουδαιότητά τους, στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια. Το Συμβούλιο της Επικρατείας δικάζει σε δεύτερο βαθμό, όπως νόμος ορίζει.

4. Οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου της Επικρατείας ρυθμίζονται και ασκούνται όπως νόμος ειδικότερα ορίζει.

**5. Η διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις. Η παράβαση της υποχρέωσης αυτής γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο, όπως νόμος ορίζει. Νόμος ορίζει τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της διοίκησης.

Άρθρο 96

1. Στα τακτικά ποινικά δικαστήρια ανήκει η τιμωρία

των εγκλημάτων και η λήψη όλων των μέτρων που προβλέπουν οι ποινικοί νόμοι.

2. Μπορεί με νόμο: α) να ανατεθεί και σε αρχές που ασκούν αστυνομικά καθήκοντα η εκδίκαση αστυνομικών παραβάσεων που τιμωρούνται με πρόστιμο, β) να ανατεθεί σε αρχές αγροτικής ασφάλειας η εκδίκαση των σχετικών με τους αγρούς πταισμάτων και των ιδιωτικών διαφορών που απορρέουν από αυτά.

Σ' αυτές τις δύο περιπτώσεις οι αποφάσεις που εκδίδονται υπόκεινται σε έφεση στο αρμόδιο τακτικό δικαστήριο, η οποία έχει ανασταλτική δύναμη.

3. Ειδικοί νόμοι ορίζουν τα σχετικά με δικαστήρια ανηλίκων, στα οποία επιτρέπεται να μην εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 93 παράγραφος 2 και 97. Οι αποφάσεις των δικαστηρίων αυτών μπορεί να μην απαγγέλλονται δημόσια.

4. Ειδικοί νόμοι ορίζουν:

α) Τα σχετικά με τα στρατοδικεία, ναυτοδικεία και αεροδικεία, στην αρμοδιότητα των οποίων δεν μπορεί να υπαχθούν ιδιώτες.

β) Τα σχετικά με το δικαστήριο λειών.

5. Τα δικαστήρια του στοιχείου α' της προηγούμενης παραγράφου συγκροτούνται κατά πλειοψηφία από μέλη του δικαστικού σώματος των ενόπλων δυνάμεων, που περιβάλλονται με τις εγγυήσεις λειτουργικής και προσωπικής ανεξαρτησίας του άρθρου 87 παρ. 1 του Συντάγματος. Για τις συνεδριάσεις και αποφάσεις των δικαστηρίων αυτών εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 2 έως 4 του άρθρου 93. Τα σχετικά με την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου αυτής, κα-

θώς και ο χρόνος που θα αρχίσει η ισχύς τους, ορίζονται με νόμο.

Άρθρο 97

1. Τα κακουργήματα και τα πολιτικά εγκλήματα δικάζονται από μικτά ορκωτά δικαστήρια που συγκροτούνται από τακτικούς δικαστές και ενόρκους, όπως νόμος ορίζει. Οι αποφάσεις των δικαστηρίων αυτών υπόκεινται στα ένδικα μέσα που ορίζει ο νόμος.

2. Κακουργήματα και πολιτικά εγκλήματα, που με συντακτικές πράξεις, ψηφίσματα και ειδικούς νόμους έχουν υπαχθεί έως την ισχύ του Συντάγματος στη δικαιοδοσία των εφετείων, εξακολουθούν να δικάζονται από αυτά, εφόσον δεν υπαχθούν με νόμο στην αρμοδιότητα των μικτών ορκωτών δικαστηρίων.

Με νόμο μπορεί να υπαχθούν στη δικαιοδοσία των ίδιων εφετείων και άλλα κακουργήματα.

3. Τα εγκλήματα κάθε βαθμού που διαπράττονται δια του τύπου υπάγονται στα τακτικά ποινικά δικαστήρια, όπως νόμος ορίζει.

Άρθρο 98

**1. Στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανήκουν ιδίως:

α. Ο έλεγχος των δαπανών του Κράτους, καθώς και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων, που υπάγονται με ειδική διάταξη νόμου στο καθεστώς αυτό.

β. Ο έλεγχος συμβάσεων μεγάλης οικονομικής αξίας στις οποίες αντισυμβαλλόμενος είναι το Δημόσιο ή άλλο νομικό πρόσωπο που εξομοιώνεται με το Δημόσιο από την άποψη αυτή, όπως νόμος ορίζει.

γ. Ο έλεγχος των λογαριασμών των δημόσιων υπολόγων και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων, που υπάγονται στον προβλεπόμενο από το εδάφιο α' έλεγχο.

δ. Η γνωμοδότηση για τα νομοσχέδια που αφορούν συντάξεις ή αναγνώριση υπηρεσίας για την παροχή δικαιώματος σύνταξης σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 73, καθώς και για κάθε άλλο θέμα που ορίζει ο νόμος.

ε. Η σύνταξη και η υποβολή έκθεσης προς τη Βουλή για τον απολογισμό και ισολογισμό του Κράτους κατά το άρθρο 79 παράγραφος 7.

στ. Η εκδίκαση διαφορών σχετικά με την απονομή συντάξεων, καθώς και με τον έλεγχο των λογαριασμών του εδαφίου γ'.

ζ. Η εκδίκαση υποθέσεων που αναφέρονται στην ευθύνη των πολιτικών ή στρατιωτικών δημόσιων υπαλλήλων, καθώς και των υπαλλήλων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου για κάθε ζημία που από δόλο ή αμέλεια προκλήθηκε στο Κράτος, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή σε άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

2. Οι αρμοδιότητες του Ελεγκτικού Συνεδρίου ρυθμίζονται και ασκούνται, όπως νόμος ορίζει.

Στις περιπτώσεις των στοιχείων α' έως δ' της

προηγούμενης παραγράφου δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 93 παράγραφοι 2 και 3.

3. Οι αποφάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου για υποθέσεις της παραγράφου 1 δεν υπόκεινται στον έλεγχο του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Άρθρο 99

1. Αγωγές κακοδικίας κατά δικαστικών λειτουργών δικάζονται, όπως νόμος ορίζει, από ειδικό δικαστήριο που συγκροτείται από τον Πρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας, ως Πρόεδρό του, και από ένα σύμβουλο της Επικρατείας, έναν αρεοπαγίτη, ένα σύμβουλο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, δύο τακτικούς καθηγητές νομικών μαθημάτων των νομικών σχολών των πανεπιστημίων της Χώρας και δύο δικηγόρους, μέλη του Ανώτατου Πειθαρχικού Συμβουλίου των δικηγόρων, ως μέλη, που ορίζονται με κλήρωση.

2. Από τα μέλη του ειδικού δικαστηρίου εξαιρείται κάθε φορά εκείνο που ανήκει στο σώμα ή τον κλάδο της δικαιοσύνης που για ενέργεια ή παράλειψη λειτουργών του καλείται να αποφανθεί το δικαστήριο. Εφόσον πρόκειται για αγωγή κακοδικίας κατά μέλους του Συμβουλίου της Επικρατείας ή λειτουργών των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, στο ειδικό αυτό δικαστήριο προεδρεύει ο Πρόεδρος του Αρείου Πάγου.

3. Δεν απαιτείται άδεια για να εγερθεί αγωγή κακοδικίας.

Άρθρο 100

1. Συνιστάται Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο στο οποίο υπάγονται:

- α) Η εκδίκαση ενστάσεων κατά το άρθρο 58.
- β) Ο έλεγχος του κύρους και των αποτελεσμάτων δημοψηφίσματος που ενεργείται κατά το άρθρο 44 παράγραφος 2.
- γ) Η κρίση για τα ασυμβίβαστα ή την έκπτωση βουλευτή, κατά τα άρθρα 55 παράγραφος 2 και 57.
- δ) Η άρση των συγκρούσεων μεταξύ των δικαστηρίων και των διοικητικών αρχών ή μεταξύ του Συμβουλίου της Επικρατείας και των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων αφενός και των αστικών και ποινικών δικαστηρίων αφετέρου ή, τέλος, μεταξύ του Ελεγκτικού Συνεδρίου και των λοιπών δικαστηρίων.
- ε) Η άρση της αμφισβήτησης για την ουσιαστική αντισυνταγματικότητα ή την έννοια διατάξεων τυπικού νόμου, αν εκδόθηκαν γι' αυτές αντίθετες αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου.
- στ) Η άρση της αμφισβήτησης για το χαρακτηρισμό κανόνων του διεθνούς δικαίου ως γενικά παραδεγμένων κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 28.

2. Το δικαστήριο της προηγούμενης παραγράφου συγκροτείται από τους Προέδρους του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, από τέσσερις συμβούλους της Επικρατείας και από τέσσερις αρεοπαγίτες, που ορίζονται ως μέλη με κλήρωση κάθε δύο χρόνια. Στο δικαστήριο αυτό

προεδρεύει ο αρχαιότερος από τους Προέδρους του Συμβουλίου της Επικρατείας ή του Αρείου Πάγου.

Στις περιπτώσεις δ' και ε' της προηγούμενης παραγράφου μετέχουν στη σύνθεση του δικαστηρίου και δύο τακτικοί καθηγητές νομικών μαθημάτων των νομικών σχολών των πανεπιστημίων της Χώρας, οι οποίοι ορίζονται με κλήρωση.

3. Η οργάνωση και λειτουργία του δικαστηρίου, τα σχετικά με τον ορισμό, την αναπλήρωση και την επικουρία των μελών του, καθώς και τα σχετικά με τη διαδικασία σ' αυτό ορίζονται με ειδικό νόμο.

4. Οι αποφάσεις του δικαστηρίου είναι αμετάκλητες.

Διάταξη νόμου, που κηρύσσεται αντισυνταγματική, είναι ανίσχυρη από τη δημοσίευση της σχετικής απόφασης ή από το χρόνο που ορίζεται με την απόφαση.

**5. Όταν τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας ή του Αρείου Πάγου ή του Ελεγκτικού Συνεδρίου κρίνει διάταξη τυπικού νόμου αντισυνταγματική παραπέμπει υποχρεωτικά το ζήτημα στην οικεία ολομέλεια, εκτός αν αυτό έχει κριθεί με προηγούμενη απόφαση της ολομέλειας ή του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου του άρθρου αυτού. Η ολομέλεια συγκροτείται σε δικαστικό σχηματισμό και αποφαινεται οριστικά, όπως νόμος ορίζει. Η ρύθμιση αυτή εφαρμόζεται αναλόγως και κατά την επεξεργασία των κανονιστικών διαταγμάτων από το Συμβούλιο της Επικρατείας.

**Άρθρο 100Α

Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συγκρότηση και τη λει-

τουργία του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, καθώς και τα σχετικά με την υπηρεσιακή κατάσταση των λειτουργών και υπαλλήλων που υπηρετούν σε αυτό. Στην αρμοδιότητα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ανήκουν ιδίως η δικαστική υποστήριξη και εκπροσώπηση του Δημοσίου και η αναγνώριση απαιτήσεων κατά του Δημοσίου ή ο συμβιβασμός σε διαφορές με αυτό. Στο κύριο προσωπικό του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 88 παράγραφοι 2 και 5 και 90 παράγραφος 5.

ΤΜΗΜΑ ΣΤ΄
Διοίκηση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
Οργάνωση της διοίκησης

Άρθρο 101

1. Η διοίκηση του Κράτους οργανώνεται σύμφωνα με το αποκεντρωτικό σύστημα.

2. Η διοικητική διαίρεση της Χώρας διαμορφώνεται με βάση τις γεωοικονομικές, κοινωνικές και συγκοινωνιακές συνθήκες.

****3.** Τα περιφερειακά όργανα του Κράτους έχουν γενική αποφασιστική αρμοδιότητα για τις υποθέσεις της περιφέρειάς τους. Τα κεντρικά όργανα του Κράτους, εκτός από ειδικές αρμοδιότητες, έχουν τη γενική κατεύθυνση, το συντονισμό και τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των περιφερειακών οργάνων, όπως

νόμος ορίζει.

****4.** Ο κοινός νομοθέτης και η Διοίκηση, όταν δρουν κανονιστικά, υποχρεούνται να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες των νησιωτικών και ορεινών περιοχών, μεριμνώντας για την ανάπτυξή τους.

******* (Η ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 101 καταργείται).

****Άρθρο 101Α**

1. Όπου από το Σύνταγμα προβλέπεται η συγκρότηση και η λειτουργία ανεξάρτητης αρχής, τα μέλη της διορίζονται με ορισμένη θητεία και διέπονται από προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία, όπως νόμος ορίζει.

2. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την επιλογή και την υπηρεσιακή κατάσταση του επιστημονικού και λοιπού προσωπικού της υπηρεσίας που οργανώνεται για την υποστήριξη της λειτουργίας κάθε ανεξάρτητης αρχής. Τα πρόσωπα που στελεχώνουν τις ανεξάρτητες αρχές πρέπει να έχουν τα ανάλογα προσόντα, όπως νόμος ορίζει. Η επιλογή τους γίνεται με απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής και με επιδίωξη ομοφωνίας ή πάντως με την αυξημένη πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων των μελών της. Τα σχετικά με τη διαδικασία επιλογής ορίζονται από τον Κανονισμό της Βουλής.

3. Με τον Κανονισμό της Βουλής ρυθμίζονται όσα αφορούν τη σχέση των ανεξάρτητων αρχών με τη Βουλή και ο τρόπος άσκησης του κοινοβουλευτικού ελέγχου.

****Άρθρο 102**

1. Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού. Υπέρ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης συντρέχει τεκμήριο αρμοδιότητας για τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων. Νόμος καθορίζει το εύρος και τις κατηγορίες των τοπικών υποθέσεων, καθώς και την κατανομή τους στους επί μέρους βαθμούς. Με νόμο μπορεί να ανατίθεται στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης η άσκηση αρμοδιοτήτων που συνιστούν αποστολή του Κράτους.

2. Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης έχουν διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. Οι αρχές τους εκλέγονται με καθολική και μυστική ψηφοφορία, όπως νόμος ορίζει.

3. Με νόμο μπορεί να προβλέπονται για την εκτέλεση έργων ή την παροχή υπηρεσιών ή την άσκηση αρμοδιοτήτων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης αναγκαστικοί ή εκούσιοι σύνδεσμοι οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης που διοικούνται από αιρετά όργανα.

4. Το Κράτος ασκεί στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης εποπτεία που συνίσταται αποκλειστικά σε έλεγχο νομιμότητας και δεν επιτρέπεται να εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους. Ο έλεγχος νομιμότητας ασκείται, όπως νόμος ορίζει. Πειθαρχικές ποινές στα αιρετά όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης, εκτός από τις περιπτώσεις που συνεπάγονται αυτοδικαίως έκπτωση ή αργία, επιβάλλονται μόνο ύστερα από σύμφωνη γνώμη συμβουλίου που αποτε-

λείται κατά πλειοψηφία από τακτικούς δικαστές, όπως νόμος ορίζει.

5. Το Κράτος λαμβάνει τα νομοθετικά, κανονιστικά και δημοσιονομικά μέτρα που απαιτούνται για την εξασφάλιση της οικονομικής αυτοτέλειας και των πόρων που είναι αναγκαίοι για την εκπλήρωση της αποστολής και την άσκηση των αρμοδιοτήτων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης με ταυτόχρονη διασφάλιση της διαφάνειας κατά τη διαχείριση των πόρων αυτών. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την απόδοση και κατανομή, μεταξύ των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, των φόρων ή τελών που καθορίζονται υπέρ αυτών και εισπράττονται από το Κράτος. Κάθε μεταβίβαση αρμοδιοτήτων από κεντρικά ή περιφερειακά όργανα του Κράτους προς την τοπική αυτοδιοίκηση συνεπάγεται και τη μεταφορά των αντίστοιχων πόρων. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τον καθορισμό και την είσπραξη τοπικών εσόδων απευθείας από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
Υπηρεσιακή κατάσταση
των οργάνων της διοίκησης

Άρθρο 103

1. Οι δημόσιοι υπάλληλοι είναι εκτελεστές της θέλησης του Κράτους και υπηρετούν το Λαό· οφείλουν πίστη στο Σύνταγμα και αφοσίωση στην Πατρίδα. Τα προσόντα και ο τρόπος του διορισμού τους ορίζονται

από το νόμο.

2. Κανένας δεν μπορεί να διοριστεί υπάλληλος σε οργανική θέση που δεν είναι νομοθετημένη. Εξαιρέσεις μπορεί να προβλέπονται από ειδικό νόμο, για να καλυφθούν απρόβλεπτες και επείγουσες ανάγκες με προσωπικό που προσλαμβάνεται για ορισμένη χρονική περίοδο με σχέση ιδιωτικού δικαίου.

3. Οργανικές θέσεις ειδικού Επιστημονικού καθώς και τεχνικού ή βοηθητικού προσωπικού μπορούν να πληρούνται με προσωπικό που προσλαμβάνεται με σχέση ιδιωτικού δικαίου. Νόμος ορίζει τους όρους για την πρόσληψη, καθώς και τις ειδικότερες εγγυήσεις τις οποίες έχει το προσωπικό που προσλαμβάνεται.

4. Οι δημόσιοι υπάλληλοι που κατέχουν οργανικές θέσεις είναι μόνιμοι εφόσον αυτές οι θέσεις υπάρχουν. Αυτοί εξελίσσονται μισθολογικά σύμφωνα με τους όρους του νόμου και, εκτός από τις περιπτώσεις που αποχωρούν λόγω ορίου ηλικίας ή παύονται με δικαστική απόφαση, δεν μπορούν να μετατεθούν χωρίς γνωμοδότηση ούτε να υποβιβαστούν ή να παυθούν χωρίς απόφαση υπηρεσιακού συμβουλίου, που αποτελείται τουλάχιστον κατά τα δύο τρίτα από μόνιμους δημόσιους υπαλλήλους.

Κατά των αποφάσεων των συμβουλίων αυτών επιτρέπεται προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας, όπως νόμος ορίζει.

5. Με νόμο μπορεί να εξαιρούνται από τη μονιμότητα ανώτατοι διοικητικοί υπάλληλοι που κατέχουν θέσεις εκτός της υπαλληλικής ιεραρχίας, οι διοριζόμενοι απευθείας με βαθμό πρεσβευτικό, οι υπάλληλοι της

Προεδρίας της Δημοκρατίας και των γραφείων του Πρωθυπουργού, των Υπουργών και Υφυπουργών.

6. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων έχουν εφαρμογή και στους υπαλλήλους της Βουλής, οι οποίοι κατά τα λοιπά διέπονται εξ ολοκλήρου από τον Κανονισμό της, καθώς και στους υπαλλήλους των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

****7.** Η πρόσληψη υπαλλήλων στο Δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, πλην των περιπτώσεων της παραγράφου 5, γίνεται είτε με διαγωνισμό είτε με επιλογή σύμφωνα με προκαθορισμένα και αντικειμενικά κριτήρια και υπάγεται στον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής, όπως νόμος ορίζει.

Νόμος μπορεί να προβλέπει ειδικές διαδικασίες επιλογής που περιβάλλονται με αυξημένες εγγυήσεις διαφάνειας και αξιοκρατίας ή ειδικές διαδικασίες επιλογής προσωπικού για θέσεις το αντικείμενο των οποίων περιβάλλεται από ειδικές συνταγματικές εγγυήσεις ή προσιδιάζει σε σχέση εντολής.

****8.** Νόμος ορίζει τους όρους, και τη χρονική διάρκεια των σχέσεων εργασίας ιδιωτικού δικαίου στο Δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, για την κάλυψη είτε οργανικών θέσεων και πέραν των προβλεπομένων στο πρώτο εδάφιο της παραγράφου 3 είτε πρόσκαιρων είτε απρόβλεπτων και επειγουσών αναγκών κατά το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2. Νόμος ορίζει επίσης τα καθήκοντα που μπορεί να ασκεί το προσωπικό του προη-

γούμενου εδαφίου. Απαγορεύεται η από το νόμο μονιμοποίηση προσωπικού που υπάγεται στο πρώτο εδάφιο ή η μετατροπή των συμβάσεών του σε αορίστου χρόνου. Οι απαγορεύσεις της παραγράφου αυτής ισχύουν και ως προς τους απασχολούμενους με σύμβαση έργου.

****9.** Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συγκρότηση και τις αρμοδιότητες του «Συνηγόρου του Πολίτη» που λειτουργεί ως ανεξάρτητη αρχή.

Άρθρο 104

1. Κανένας από τους υπαλλήλους που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο δεν μπορεί να διοριστεί σε άλλη θέση δημόσιας υπηρεσίας ή οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή δημόσιας επιχείρησης ή οργανισμού κοινής ωφέλειας. Κατ' εξαίρεση μπορεί να επιτραπεί με ειδικό νόμο ο διορισμός και σε δεύτερη θέση, εφόσον τηρούνται οι διατάξεις της επόμενης παραγράφου.

2. Οι κάθε είδους πρόσθετες αποδοχές ή απολαβές των υπαλλήλων του προηγούμενου άρθρου δεν μπορεί να είναι κατά μήνα ανώτερες από το σύνολο των αποδοχών της οργανικής τους θέσης.

3. Δεν απαιτείται προηγούμενη άδεια για να εισαχθούν σε δίκη δημόσιοι υπάλληλοι, καθώς και υπάλληλοι οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ
Καθεστώς του Αγίου Όρους

Άρθρο 105

1. Η χερσόνησος του Άθω, από τη Μεγάλη Βίγλα και πέρα, η οποία αποτελεί την περιοχή του Αγίου Όρους, είναι, σύμφωνα με το αρχαίο προνομιακό καθεστώς του, αυτοδιοίκητο τμήμα του Ελληνικού Κράτους, του οποίου η κυριαρχία πάνω σ' αυτό παραμένει άθικτη. Από πνευματική άποψη το Άγιο Όρος διατελεί υπό την άμεση δικαιοδοσία του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Όλοι όσοι μονάζουν σ' αυτό αποκτούν την ελληνική ιθαγένεια μόλις προσληφθούν ως δόκιμοι ή μοναχοί, χωρίς άλλη διατύπωση.

2. Το Άγιο Όρος διοικείται, σύμφωνα με το καθεστώς του, από τις είκοσι Ιερές Μονές του, μεταξύ των οποίων είναι κατανεμημένη ολόκληρη η χερσόνησος του Άθω, το έδαφος της οποίας είναι αναπαλλοτρίωτο.

Η διοίκησή του ασκείται από αντιπροσώπους των Ιερών Μονών, οι οποίοι αποτελούν την Ιερή Κοινότητα. Δεν επιτρέπεται καμία απολύτως μεταβολή στο διοικητικό σύστημα ή στον αριθμό των Μονών του Αγίου Όρους, ούτε στην ιεραρχική τάξη και τη θέση τους προς τα υποτελή τους εξαρτήματα. Απαγορεύεται να εγκαταβιώνουν στο Άγιο Όρος ετερόδοξοι ή σχισματικοί.

3. Ο λεπτομερής καθορισμός των αγιορειτικών καθεστώτων και του τρόπου της λειτουργίας τους γίνεται από τον Καταστατικό Χάρτη του Αγίου Όρους, τον οποίο, με σύμπραξη του αντιπροσώπου του Κράτους,

συντάσσουν και ψηφίζουν οι είκοσι Ιερές Μονές και τον επικυρώνουν το Οικουμενικό Πατριαρχείο και η Βουλή των Ελλήνων.

4. Η ακριβής τήρηση των αγιορειτικών καθεστώτων τελεί ως προς το πνευματικό μέρος υπό την ανώτατη εποπτεία του Οικουμενικού Πατριαρχείου και ως προς το διοικητικό μέρος υπό την εποπτεία του Κράτους, στο οποίο ανήκει αποκλειστικά και η διαφύλαξη της δημόσιας τάξης και ασφάλειας.

5. Οι πιο πάνω εξουσίες του Κράτους ασκούνται από διοικητή, του οποίου τα δικαιώματα και καθήκοντα καθορίζονται με νόμο.

Με νόμο επίσης καθορίζονται η δικαστική εξουσία που ασκούν οι μοναστηριακές αρχές και η Ιερή Κοινότητα, καθώς και τα τελωνειακά και φορολογικά πλεονεκτήματα του Αγίου Όρους.

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

Ειδικές τελικές και μεταβατικές διατάξεις

ΤΜΗΜΑ Α΄

Ειδικές διατάξεις

Άρθρο 106

1. Για την εδραίωση της κοινωνικής ειρήνης και την προστασία του γενικού συμφέροντος το Κράτος προγραμματίζει και συντονίζει την οικονομική δραστηριότητα στη Χώρα, επιδιώκοντας να εξασφαλίσει την οικονομική ανάπτυξη όλων των τομέων της εθνικής

οικονομίας. Λαμβάνει τα επιβαλλόμενα μέτρα για την αξιοποίηση των πηγών του εθνικού πλούτου, από την ατμόσφαιρα και τα υπόγεια ή υποθαλάσσια κοιτάσματα, για την προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης και την προαγωγή ιδίως της οικονομίας των ορεινών, νησιωτικών και παραμεθόριων περιοχών.

2. Η ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία δεν επιτρέπεται να αναπτύσσεται σε βάρος της ελευθερίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ή προς βλάβη της εθνικής οικονομίας.

3. Με την επιφύλαξη της προστασίας που παρέχεται από το άρθρο 107 ως προς την επανεξαγωγή κεφαλαίων εξωτερικού, μπορεί να ρυθμίζονται με νόμο τα σχετικά με την εξαγορά επιχειρήσεων ή την αναγκαστική συμμετοχή σ' αυτές του Κράτους ή άλλων δημόσιων φορέων, εφόσον οι επιχειρήσεις αυτές έχουν χαρακτήρα μονοπωλίου ή ζωπική σημασία για την αξιοποίηση των πηγών του εθνικού πλούτου, ή έχουν ως κύριο σκοπό την παροχή υπηρεσιών στο κοινωνικό σύνολο.

4. Το τίμημα της εξαγοράς ή το αντάλλαγμα της αναγκαστικής συμμετοχής του Κράτους ή άλλων δημόσιων φορέων καθορίζεται απαραιτήτως δικαστικώς και πρέπει να είναι πλήρες, ώστε να ανταποκρίνεται στην αξία της επιχείρησης που εξαγοράζεται ή της συμμετοχής σ' αυτή.

5. Μέτοχος, εταίρος ή κύριος επιχείρησης, της οποίας ο έλεγχος περιέρχεται στο Κράτος ή σε φορέα που ελέγχεται απ' αυτό εξαιτίας αναγκαστικής συμμετοχής, κατά την παράγραφο 3, δικαιούται να ζητήσει την εξαγορά της συμμετοχής του στην επιχείρηση, ό-

πως νόμος ορίζει.

6. Νόμος μπορεί να ορίσει τα σχετικά με τη συμμετοχή στη δαπάνη του Δημοσίου αυτών που ωφελούνται από την εκτέλεση έργων κοινής ωφέλειας ή γενικότερης σημασίας για την οικονομική ανάπτυξη της Χώρας.

Ερμηνευτική δήλωση:

Δεν περιλαμβάνεται στην κατά την παράγραφο 4 αξία αυτή που οφείλεται στον τυχόν μονοπωλιακό χαρακτήρα της επιχείρησης.

Άρθρο 107

1. Η πριν από την 21 Απριλίου 1967 νομοθεσία με αυξημένη τυπική ισχύ για την προστασία κεφαλαίων εξωτερικού διατηρεί την αυξημένη τυπική ισχύ που είχε και εφαρμόζεται και στα κεφάλαια που θα εισάγονται στο εξής.

Την ίδια ισχύ έχουν και οι διατάξεις των Κεφαλαίων Α΄ έως και Δ΄ του τμήματος Α΄ του νόμου 27/1975 «περί φορολογίας πλοίων, επιβολής εισφοράς προς ανάπτυξιν της εμπορικής ναυτιλίας, εγκαταστάσεως αλλοδαπών ναυτιλιακών επιχειρήσεων και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων».

2. Νόμος, που εκδίδεται μία φορά μόνο μέσα σε τρεις μήνες από την ισχύ του Συντάγματος, ορίζει τους όρους και τη διαδικασία για την αναθεώρηση ή λύση των εγκριτικών διοικητικών πράξεων που εκδόθηκαν με οποιονδήποτε τύπο κατ' εφαρμογήν του νομοθε-

τικού διατάγματος 2687/1953 ή των συμβάσεων που έχουν συναφθεί από 21 Απριλίου 1967 έως 23 Ιουλίου 1974 για επενδύσεις κεφαλαίων εξωτερικού, με εξαίρεση εκείνες που αφορούν τη νηολόγηση πλοίων με ελληνική σημαία.

Άρθρο 108

1. Το Κράτος μεριμνά για τη ζωή του απόδημου ελληνισμού και τη διατήρηση των δεσμών του με τη μητέρα Πατρίδα. Επίσης μεριμνά για την παιδεία και την κοινωνική και επαγγελματική προαγωγή των Ελλήνων που εργάζονται έξω από την επικράτεια.

**2. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την οργάνωση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες του Συμβουλίου Απόδημου Ελληνισμού, που έχει ως αποστολή του την έκφραση όλων των δυνάμεων του απανταχού ελληνισμού.

Άρθρο 109

1. Δεν επιτρέπεται η μεταβολή του περιεχομένου ή των όρων διαθήκης, κωδικέλλου ή δωρεάς, ως προς τις διατάξεις τους υπέρ του Δημοσίου ή υπέρ κοινωφελούς σκοπού.

2. Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η επωφελέστερη αξιοποίηση ή διάθεση, για τον ίδιο ή άλλο κοινωφελή σκοπό, εκείνου που καταλείφθηκε ή δωρήθηκε, στην περιοχή που καθόρισε ο δωρητής ή ο διαθέτης ή στην ευρύτερή της περιφέρεια, όταν βεβαιωθεί με δικαστική απόφαση ότι η θέληση του διαθέτη ή του δωρητή δεν

μπορεί να πραγματοποιηθεί, για οποιονδήποτε λόγο, καθόλου ή κατά το μεγαλύτερο μέρος του περιεχομένου της, καθώς και αν μπορεί να ικανοποιηθεί πληρέστερα με τη μεταβολή της εκμετάλλευσης, όπως νόμος ορίζει.

****3.** Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη σύνταξη μητρώου κληροδοτημάτων γενικά και ανά περιφέρεια, την καταγραφή και ταξινόμηση των περιουσιακών τους στοιχείων, τη διοίκηση και διαχείριση του κάθε κληροδοτήματος σύμφωνα με τη βούληση του διαθέτη ή δωρητή και κάθε άλλο συναφές ζήτημα.

ΤΜΗΜΑ Β΄ Αναθεώρηση του Συντάγματος

Άρθρο 110

1. Οι διατάξεις του Συντάγματος υπόκεινται σε αναθεώρηση, εκτός από εκείνες που καθορίζουν τη βάση και τη μορφή του πολιτεύματος, ως Προεδρευόμενης Κοινοβουλευτικής Δημοκρατίας, καθώς και από τις διατάξεις των άρθρων 2 παράγραφος 1, 4 παράγραφοι 1, 4 και 7, 5 παράγραφοι 1 και 3, 13 παράγραφος 1 και 26.

2. Η ανάγκη της αναθεώρησης του Συντάγματος διαπιστώνεται με απόφαση της Βουλής που λαμβάνεται, ύστερα από πρόταση πενήντα τουλάχιστον βουλευτών, με πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των μελών της σε δύο ψηφοφορίες που απέχουν μεταξύ τους έναν τουλάχιστον μήνα. Με την απόφαση αυτή καθορίζονται ειδικά οι διατάξεις που πρέπει να ανα-

θεωρηθούν.

3. Αφού η αναθεώρηση αποφασιστεί από τη Βουλή, η επόμενη Βουλή, κατά την πρώτη σύνοδό της, αποφασίζει με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των μελών της σχετικά με τις αναθεωρητέες διατάξεις.

4. Αν η πρόταση για αναθεώρηση του Συντάγματος έλαβε την πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, όχι όμως και την πλειοψηφία των τριών πέμπτων, σύμφωνα με την παράγραφο 2, η επόμενη Βουλή κατά την πρώτη σύνοδό της μπορεί να αποφασίσει σχετικά με τις αναθεωρητέες διατάξεις με την πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των μελών της.

5. Κάθε ψηφιζόμενη αναθεώρηση διατάξεων του Συντάγματος δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως μέσα σε δέκα ημέρες αφότου επιψηφιστεί από τη Βουλή και τίθεται σε ισχύ με ειδικό ψήφισμά της.

6. Δεν επιτρέπεται αναθεώρηση του Συντάγματος πριν περάσει πενταετία από την περάτωση της προηγούμενης.

ΤΜΗΜΑ Γ΄ Μεταβατικές διατάξεις

Άρθρο 111

1. Κάθε διάταξη νόμου ή διοικητικής πράξης με κανονιστικό χαρακτήρα, που είναι αντίθετη προς το Σύνταγμα, καταργείται από την έναρξη της ισχύος του.

2. Συντακτικές πράξεις που εκδόθηκαν από τις 24 Ιουλίου 1974 έως τη σύγκληση της Ε΄ Αναθεωρητικής

Βουλής, καθώς και Ψηφίσματά της, εξακολουθούν να ισχύουν και κατά τις διατάξεις τους τις αντίθετες προς το Σύνταγμα και επιτρέπεται να τροποποιηθούν ή να καταργηθούν με νόμο. Από την έναρξη της ισχύος του Συντάγματος καταργείται η διάταξη του άρθρου 8 της Συντακτικής Πράξης της 3/3.9.1974, ως προς το όριο ηλικίας για την αποχώρηση των καθηγητών ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

3. Εξακολουθούν να ισχύουν: α) το άρθρο 2 του π.δ. 700 της 9/9 Οκτωβρίου 1974 «περί μερικής επαναφοράς εν ισχύ των άρθρων 5, 6, 8, 10, 12, 14, 95 και 97 του Συντάγματος και άρσεως του νόμου περί καταστάσεως πολιορκίας» και β) το ν.δ. αριθ. 167 της 16/16 Νοεμβρίου 1974 «περί χορηγήσεως του ενδίκου μέσου της εφέσεως κατά των αποφάσεων του στρατιωτικού δικαστηρίου», τα οποία επιτρέπεται να τροποποιηθούν ή να καταργηθούν με νόμο.

4. Το ψήφισμα της 16/29 Απριλίου 1952 εξακολουθεί να ισχύει για έξι μήνες από την έναρξη της ισχύος του Συντάγματος. Μέσα στην προθεσμία αυτή επιτρέπεται να τροποποιηθούν, συμπληρωθούν ή καταργηθούν με νόμο οι συντακτικές πράξεις και τα ψηφίσματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 3 του ψηφίσματος αυτού ή να διατηρηθούν ορισμένες συντακτικές πράξεις και ψηφίσματα, εν όλω ή εν μέρει, και αφού περάσει η προθεσμία αυτή, με τον περιορισμό ότι οι διατάξεις που τροποποιούνται, συμπληρώνονται ή διατηρούνται σε ισχύ δεν μπορεί να είναι αντίθετες προς το Σύνταγμα.

5. Έλληνες που στερήθηκαν με οποιονδήποτε τρόπο

την ιθαγένειά τους έως την έναρξη της ισχύος του Συντάγματος, την αποκτούν πάλι ύστερα από κρίση ειδικών επιτροπών από δικαστικούς λειτουργούς, όπως νόμος ορίζει.

6. Η διάταξη του άρθρου 19 του ν.δ. 3370/1955 «περί κυρώσεως του Κώδικος Ελληνικής Ιθαγενείας» εξακολουθεί να ισχύει ώσπου να καταργηθεί με νόμο.

Άρθρο 112

1. Σε θέματα που για τη ρύθμισή τους προβλέπεται ρητά από διατάξεις του Συντάγματος η έκδοση νόμου, οι κατά περίπτωση νόμοι ή διοικητικές πράξεις κανονιστικού χαρακτήρα, που υπάρχουν κατά την έναρξη της ισχύος του, εξακολουθούν να ισχύουν ώσπου να εκδοθεί ο νόμος που προβλέπεται κατά περίπτωση, εκτός αν είναι αντίθετες προς τις διατάξεις του Συντάγματος.

2. Οι διατάξεις των άρθρων 109 παράγραφος 2 και 79 παράγραφος 8 αρχίζουν να εφαρμόζονται από την έναρξη της ισχύος του νόμου που προβλέπεται ειδικά από καθεμία από αυτές και που θα εκδοθεί το αργότερο έως το τέλος του έτους 1976. Όσπου να αρχίσει να ισχύει ο νόμος που προβλέπεται από την παράγραφο 2 του άρθρου 109 εξακολουθεί να εφαρμόζεται η συντακτική και νομοθετική ρύθμιση που υπάρχει κατά την έναρξη της ισχύος του Συντάγματος.

3. Κατά την έννοια της συντακτικής πράξης της 5 Οκτωβρίου 1974, που διατηρείται σε ισχύ, η αναστολή εκτέλεσης των καθηκόντων των καθηγητών αφότου ε-

κλέχθηκαν βουλευτές δεν εκτείνεται, κατά την παρούσα βουλευτική περίοδο, στη διδασκαλία, την έρευνα, τη συγγραφική εργασία και την επιστημονική απασχόληση στα εργαστήρια και τα σπουδαστήρια των οικείων σχολών, αποκλείεται όμως η συμμετοχή τους στη διοίκηση των σχολών και την εκλογή γενικά του διδακτικού προσωπικού ή την εξέταση των σπουδαστών.

4. Η εφαρμογή της παραγράφου 3 του άρθρου 16 για τα έτη υποχρεωτικής φοίτησης θα ολοκληρωθεί με νόμο μέσα σε πέντε έτη από την έναρξη της ισχύος του Συντάγματος.

Άρθρο 113

Ο Κανονισμός της Βουλής καθώς και τα ψηφίσματα που αναφέρονται σ' αυτόν και οι νόμοι για τη λειτουργία της Βουλής εξακολουθούν να ισχύουν έως την έναρξη της ισχύος του νέου Κανονισμού της Βουλής, εκτός αν είναι αντίθετοι προς τους ορισμούς του Συντάγματος.

Για τη λειτουργία των κατά τα άρθρα 70 και 71 του Συντάγματος Τμημάτων της Βουλής εφαρμόζονται συμπληρωματικά οι διατάξεις του τελευταίου Κανονισμού των εργασιών της Ειδικής Νομοθετικής Επιτροπής του άρθρου 35 του Συντάγματος της 1ης Ιανουαρίου 1952, σύμφωνα με όσα ορίζει ειδικότερα το άρθρο 3 του Α΄ ψηφίσματος της 24.12.1974. Εωσότου αρχίσει να ισχύει ο νέος Κανονισμός της Βουλής, η Επιτροπή του άρθρου 71 του Συντάγματος συγκροτείται από εξήντα τακτικά μέλη και τριάντα αναπληρωματικά, που ο Πρόεδρος της Βουλής επιλέγει α-

πό όλα τα κόμματα και τις ομάδες, ανάλογα με τη δύναμή τους. Αν έως τη δημοσίευση του νέου Κανονισμού υπάρξει αμφισβήτηση για τις διατάξεις που πρέπει να εφαρμόζονται κάθε φορά, αποφάινεται η Ολομέλεια ή το Τμήμα της Βουλής, κατά τη λειτουργία του οποίου γεννήθηκε το ζήτημα.

Άρθρο 114

1. Η εκλογή του πρώτου Προέδρου της Δημοκρατίας πρέπει να πραγματοποιηθεί το αργότερο μέσα σε δύο μήνες από τη δημοσίευση του Συντάγματος σε ειδική συνεδρίαση της Βουλής, που προσκαλείται από τον Πρόεδρό της πριν από πέντε τουλάχιστον ημέρες, και εφαρμόζονται αναλόγως όσα ορίζει ο Κανονισμός της Βουλής για την εκλογή του Προέδρου της.

Ο εκλεγόμενος Πρόεδρος της Δημοκρατίας αναλαμβάνει τα καθήκοντά του αφότου ορκιστεί, το αργότερο μέσα σε πέντε ημέρες από την εκλογή του.

Ο κατά το άρθρο 49 παράγραφος 5 νόμος για τη ρύθμιση θεμάτων που αφορούν την ευθύνη του Προέδρου της Δημοκρατίας εκδίδεται υποχρεωτικά έως την 31 Δεκεμβρίου 1975.

Εωσότου αρχίσει να ισχύει ο κατά την παράγραφο 3 του άρθρου 33 νόμος, τα θέματα που αναφέρονται σ' αυτή διέπονται από τις διατάξεις που αφορούν τον προσωρινό Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

2. Αφότου αρχίσει να ισχύει το Σύνταγμα και ώσπου να αναλάβει τα καθήκοντά του ο οριστικός Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ο προσωρινός Πρόεδρος της

Δημοκρατίας ασκεί τις αρμοδιότητες που το Σύνταγμα αναγνωρίζει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, με τους περιορισμούς του άρθρου 2 του ψηφίσματος Β΄ της 24.12.1974 της Ε΄ Αναθεωρητικής Βουλής.

** Άρθρο 115

1. Όσπου να εκδοθεί ο νόμος που προβλέπεται από το άρθρο 86 παράγραφος 1, εφαρμόζονται οι κείμενες διατάξεις για τη δίωξη, ανάκριση και εκδίκαση των κατά τα άρθρα 49 παράγραφος 1 και 85 πράξεων και παραλείψεων.

2. Όσπου να αρχίσει να ισχύει ο νόμος που προβλέπεται από το άρθρο 99, οι αγωγές κακοδικίας εκδικάζονται σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 110 του Συντάγματος της 1ης Ιανουαρίου 1952 από το δικαστήριο που προβλέπεται από το άρθρο αυτό και κατά τη διαδικασία που ισχύει κατά το χρόνο της δημοσίευσης του παρόντος Συντάγματος.

3. Όσπου να αρχίσει να ισχύει ο νόμος που προβλέπεται από την παράγραφο 3 του άρθρου 87 και όσπου να συγκροτηθούν τα δικαστικά και πειθαρχικά συμβούλια που προβλέπονται από τα άρθρα 90 παράγραφοι 1 και 2, και 91, εξακολουθούν να ισχύουν οι σχετικές διατάξεις που υφίστανται κατά την έναρξη της ισχύος του Συντάγματος. Οι νόμοι για τα θέματα αυτά πρέπει να εκδοθούν το αργότερο μέσα σε ένα έτος από την έναρξη της ισχύος του Συντάγματος.

4. Όσπου να αρχίσουν να ισχύουν οι νόμοι που αναφέρονται στο άρθρο 92, εξακολουθούν να ισχύουν οι δια-

τάξεις που υφίστανται κατά την έναρξη της ισχύος του Συντάγματος. Οι νόμοι αυτοί πρέπει να εκδοθούν το αργότερο μέσα σε ένα έτος από την ισχύ του Συντάγματος.

Άρθρο 116

1. Διατάξεις υφιστάμενες που είναι αντίθετες προς το άρθρο 4 παράγραφος 2 εξακολουθούν να ισχύουν ώσπου να καταργηθούν με νόμο, το αργότερο έως την 31 Δεκεμβρίου 1982.

**2. Δεν αποτελεί διάκριση λόγω φύλου η λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών. Το Κράτος μεριμνά για την άρση των ανισοτήτων που υφίστανται στην πράξη, ιδίως σε βάρος των γυναικών.

3. Κανονιστικές υπουργικές αποφάσεις, καθώς και διατάξεις συλλογικών συμβάσεων ή διαιτητικών αποφάσεων για τη ρύθμιση αμοιβής της εργασίας που είναι αντίθετες προς τις διατάξεις του άρθρου 22 παράγραφος 1 εξακολουθούν να ισχύουν έως την αντικατάστασή τους, που συντελείται το αργότερο μέσα σε τρία έτη από την έναρξη της ισχύος του Συντάγματος.

Άρθρο 117

1. Οι νόμοι που εκδόθηκαν έως την 21.4.1967 κατ' εφαρμογήν του άρθρου 104 του Συντάγματος της 1ης Ιανουαρίου 1952, θεωρούνται ότι δεν είναι αντίθετοι προς το παρόν Σύνταγμα και διατηρούνται σε ισχύ.

2. Επιτρέπεται, κατά παρέκκλιση από το άρθρο 17, η

νομοθετική ρύθμιση και διάλυση αγροληπιών και άλλων εδαφικών βαρών που υφίστανται ακόμη, η εξαγορά από εμφυτευτές της ψιλής κυριότητας εμφυτευτικών κτημάτων, καθώς και η κατάργηση και ρύθμιση ιδιόρρυθμων εμπράγματων σχέσεων.

3. Δημόσια ή ιδιωτικά δάση και δασικές εκτάσεις που καταστράφηκαν ή καταστρέφονται από πυρκαγιά ή που με άλλο τρόπο αποψιλώθηκαν ή αποψιλώνονται δεν αποβάλλουν για το λόγο αυτό το χαρακτήρα που είχαν πριν καταστραφούν, κηρύσσονται υποχρεωτικά αναδασωτές και αποκλείεται να διατεθούν για άλλο προορισμό.

4. Η αναγκαστική απαλλοτριώση δασών ή δασικών εκτάσεων που ανήκουν σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου επιτρέπεται μόνο υπέρ του Δημοσίου σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 17, για λόγους δημόσιας ωφέλειας· διατηρείται πάντως η μορφή τους αμετάβλητη ως δασική.

5. Οι αναγκαστικές απαλλοτριώσεις που κηρύχθηκαν ή που θα κηρυχθούν εωσότου οι κείμενοι νόμοι για τις αναγκαστικές απαλλοτριώσεις προσαρμοστούν στις διατάξεις του Συντάγματος διέπονται από τις διατάξεις που ισχύουν κατά το χρόνο που κηρύσσονται.

6. Οι παράγραφοι 3 και 5 του άρθρου 24 εφαρμόζονται στις οικιστικές περιοχές που αναγνωρίζονται ή αναμορφώνονται αφότου ισχύσουν οι νόμοι που προβλέπονται στις παραγράφους αυτές.

****7.** Η ισχύς της αναθεωρημένης διάταξης του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 4 του άρθρου 17 αρχίζει με τη θέση σε ισχύ του σχετικού εκτελεστικού νόμου

και πάντως από 1.1.2002.

Άρθρο 118

1. Από του αρχίσει να ισχύει το Σύνταγμα οι δικαστικοί λειτουργοί, από το βαθμό του προέδρου ή εισαγγελέα εφετών και άνω, ή τον αντίστοιχο με αυτούς, αποχωρούν από την υπηρεσία, όπως έως τώρα, μόλις συμπληρώσουν το εβδομηκοστό έτος της ηλικίας τους· το όριο αυτό μειώνεται από το έτος 1977 κατά ένα έτος ετησίως έως το εξηκοστό έβδομο έτος.

2. Ανώτατοι δικαστικοί λειτουργοί, που δεν υπηρετούσαν κατά την έναρξη της ισχύος της συντακτικής πράξης της 4/5 Σεπτεμβρίου 1974 «περί αποκαταστάσεως της τάξεως και ευρυθμίας εν τη Δικαιοσύνη», και υποβιβάστηκαν σύμφωνα με την πράξη αυτή λόγω του χρόνου που πραγματοποιήθηκε η προαγωγή τους, και κατά των οποίων δεν ασκήθηκε η κατά το άρθρο 6 της ίδιας συντακτικής πράξης πειθαρχική δίωξη, παραπέμπονται υποχρεωτικά από τον αρμόδιο Υπουργό στο Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο μέσα σε τρεις μήνες από την ισχύ του Συντάγματος.

Το Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο αποφαινεται αν οι συνθήκες της προαγωγής μείωσαν το κύρος και την ιδιάζουσα υπηρεσιακή θέση εκείνου που είχε προαχθεί και αποφαινεται οριστικά αν θα αποκτήσει πάλι ή όχι το βαθμό που έχασε αυτομάτως, καθώς και τα δικαιώματα που συνδέονται με αυτόν· αποκλείεται η είσπραξη αναδρομικά διαφοράς αποδοχών ή σύνταξης.

Η απόφαση εκδίδεται υποχρεωτικά μέσα σε τρεις

μήνες από την παραπομπή.

Οι στενότεροι κατά βαθμό συγγενείς του δικαστικού που υποβιβάστηκε και πέθανε, οι οποίοι βρίσκονται στη ζωή, μπορούν να ασκήσουν στο Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο όλα τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στους δικαζομένους.

3. Όσπου να εκδοθεί ο κατά το άρθρο 101 παράγραφος 3 νόμος εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι διατάξεις που ισχύουν για την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ κεντρικών και περιφερειακών υπηρεσιών. Οι διατάξεις αυτές μπορεί να τροποποιούνται με τη μεταφορά ειδικών αρμοδιοτήτων από τις κεντρικές στις περιφερειακές υπηρεσίες.

**4. Η ισχύς των αναθεωρημένων διατάξεων των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 89 αρχίζει με τη θέση σε ισχύ του σχετικού εκτελεστικού νόμου και πάντως από 1.1.2002.

**5. Οι πρόεδροι ανώτατων δικαστηρίων, ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου, οι γενικοί επίτροποι των διοικητικών δικαστηρίων και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, καθώς και ο Πρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους που υπηρετούν κατά την έναρξη ισχύος της αναθεωρημένης διάταξης της παραγράφου 5 του άρθρου 90, αποχωρούν από την υπηρεσία, όπως προβλέπει η παράγραφος 5 του άρθρου 88.

**6. Προβλεπόμενες ή διατηρούμενες στο νόμο 2190/1994, όπως αυτός ισχύει, εξαιρέσεις από την αρμοδιότητα του Ανώτατου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού εξακολουθούν να ισχύουν.

**7. Νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούν την τακτο-

ποίηση της υπηρεσιακής κατάστασης προσωπικού που υπάγεται στην παράγραφο 8 του άρθρου 103 εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι την ολοκλήρωση των σχετικών διαδικασιών.

Άρθρο 119

1. Με νόμο μπορεί να αρθεί το απαράδεκτο που ίσχυσε με οποιονδήποτε τρόπο ως προς την άσκηση αίτησης για ακύρωση πράξεων που εκδόθηκαν από τις 21 Απριλίου 1967 έως τις 23 Ιουλίου 1974, είτε είχε ασκηθεί τέτοια αίτηση είτε όχι· αποκλείεται πάντως η αναδρομική χορήγηση αποδοχών σε όσους τυχόν δικαιωθούν με το ένδικο αυτό μέσο.

2. Οι στρατιωτικοί ή δημόσιοι υπάλληλοι που βάσει νόμου αποκαθίστανται αυτοδικαίως στις δημόσιες θέσεις που κατείχαν, εφόσον ήδη απέκτησαν την ιδιότητα του βουλευτή, μπορούν μέσα σε οκταήμερη προθεσμία να επιλέξουν μεταξύ του βουλευτικού αξιώματος και της δημόσιας θέσης τους.

ΤΜΗΜΑ Δ΄ Ακροτελεύτια διάταξη

Άρθρο 120

1. Το Σύνταγμα αυτό, που ψηφίστηκε από την Ε' Αναθεωρητική Βουλή των Ελλήνων, υπογράφεται από τον Πρόεδρό της, δημοσιεύεται από τον προσωρινό Πρόεδρο της Δημοκρατίας στην Εφημερίδα της Κυ-

βερονήσεως, με διάταγμα που προσυπογράφεται από το Υπουργικό Συμβούλιο και αρχίζει να ισχύει από τις ένδεκα Ιουνίου 1975.

2. Ο σεβασμός στο Σύνταγμα και τους νόμους που συμφωνούν με αυτό και η αφοσίωση στην Πατρίδα και τη Δημοκρατία αποτελούν θεμελιώδη υποχρέωση όλων των Ελλήνων.

3. Ο σφετερισμός, με οποιονδήποτε τρόπο, της λαϊκής κυριαρχίας και των εξουσιών που απορρέουν από αυτή διώκεται μόλις αποκατασταθεί η νόμιμη εξουσία, οπότε αρχίζει και η παραγραφή του εγκλήματος.

4. Η τήρηση του Συντάγματος επαφίεται στον πατριωτισμό των Ελλήνων, που δικαιούνται και υποχρεούνται να αντιστέκονται με κάθε μέσο εναντίον οποιουδήποτε επιχειρεί να το καταλύσει με τη βία.

Αθήνα, 27 Ιουνίου 2008

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Γ. ΣΙΟΥΦΑΣ

534

Σημειώσεις

Σ

Σ

535

Σημειώσεις

536

Σημειώσεις

Σ

Σ

537

Σημειώσεις

538

Σημειώσεις

Σ

Σ

539

Σημειώσεις

540

Σημειώσεις

Σ

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ**-Α-**

Αγία Γραφή 3§3
Άγιο Όρος 105
Αγροληψία 117§2
Αγωγή κακοδικίας, άδεια 99§3
 δικαστήριο 99§1
 εκδίκαση 99§1, 115§2
 πειθαρχική 91§1 εδ. 2, §3 εδ. 2
Άδεια αρχής 10§2, 12§1, 99§3, 104§3
Αδίκημα τύπου 14§7
Αειφορία 24§1
Αεροδικείο 96§4 εδ. 1
Αθλητισμός 16§9 εδ. 1
Άθως 105§§1, 2
Αιδώς δημόσια 14§3 εδ. 4
Αίτηση ακυρώσεως 95§1 εδ. 1
 πληροφοριών 10§3
Ακαδημία Αθηνών, εκλογή δικαστικών λειτουργών ως
 μελών 89§2

Ακεραιότητα εδαφική 14§3 εδ. 3
Αχροτελεύτια διάταξη 120
Ακτήμονες, αποκατάσταση 18§6 εδ. 1
Αλλοδαποί 5§2 εδ. 3, 28§1 εδ. 2
Αλλόθρησκος βουλευτής, βλ. Βουλευτής
Αμνηστία, για κοινά εγκλήματα 47§4
για πολιτικά εγκλήματα 47§3
Αμοιβαιότητα, όρος 28§1 εδ. 2, και §3
Αμοιβή, εγγραφή στον Προϋπολογισμό 80§1
Άμυνα Πατρίδας 4§6
εθνική 68§2 εδ. 2
Χώρας 22§4 εδ. 2
Αναδασμός αγροτικών εκτάσεων 18§4
Αναδιάρθρωση χωροταξική 24§2
Αναδρομικότητα νόμου ποινικού 7§1
φορολογικού 78§2
Αναίρεση 14§4 εδ. 2
τελεσίδικων αποφάσεων διοικητικών δικαστηρίων
95§1 εδ. 2
Ανακριτής 6§2 εδ. 2
έδρα 6§2 εδ. 1
προσαγωγή 6§2 εδ. 1
Αναμόρφωση οικιστικών περιοχών 24§5 εδ. 1
πολεοδομική 24§5 εδ. 2
Αναπηρία 21§§3 και 6, 88§4, 92§1 εδ. 2

Ανάπηροι 21§2
Αναπομπή νομοσχεδίου 42§1
Ανάπτυξη, κοινωνικά προγράμματα 79§8
 οικισμών 24§2
 οικονομική 106§§1 και 6
 οικονομική, προγράμματα 79§8
 περιφερειακή, προώθηση 106§1 εδ. 2
 πόλεων 24§2
 πολιτιστική 15§2
 σχέσεων φιλικών 2§2
 τέχνης, επιστήμης, έρευνας, διδασκαλίας 16§1 εδ. 1
Αναφορά στις αρχές 10§§1 και 2
 στη Βουλή προφορικά ή έγγραφα 69
Ανεξαρτησία εθνική, υπεράσπιση 33§2 εδ. 2
 στρατοδικών, λειτουργική και προσωπική 96§5 εδ. 1
Ανικανότητα για δικαιοπραξία 51§3 εδ. 2
Ανοιχοδόμηση αυτοτελής 18§7
Ανταπόκριση ελεύθερη 19§1 εδ. 1
Αντιπαροχή 24§4
Αντίρρηση συνείδησης 4 ερμην. δήλ.
Αντισυνταγματική διάταξη 100§4 εδ. 2
Αντισυνταγματικότητα 93§4
 ουσιαστική 100§1 εδ. 5
Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο, βλ. Λειτουργοί δικαστικοί
Ανώτατο ειδικό δικαστήριο, βλ. Δικαστήριο

Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο βλ. Λειτουργοί
δικαστικοί

Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού 118§6

Αξιοπρέπεια ανθρώπινη 106§2
προσβολή 7§2

Αξιωματικοί ενόπλων δυνάμεων (45 εδ. 2), 56§§1 και 3
σωμάτων ασφαλείας 56§§1 και 3

Απαγόρευση εξόδου από τη χώρα 5 ερμ. δήλ.

Απαλλοτρίωση 17
δασών και δασικών εκτάσεων 117§4

Απάντηση έγγραφη αιτιολογημένη 10§1

Απεργία 23§2

Απογραφή 54§2

Απόδημος ελληνισμός 108

Αποζημίωση, άδικα καταδικασμένων 7§4
για απαλλοτρίωση 17§§2, 4, 5 και 7
για διάθεση εγκαταλειμμένων εκτάσεων 18§6 εδ. 2
για παραβίαση οικιακού ασύλου, πλήρης 9§2
για στέρηση χρήσης και κάρπωσης της ιδιοκτησίας
18§5 εδ. 2
λόγω πολεοδομικών έργων 24§3
λόγω προστασίας μνημείων 24§6 εδ. 2

Αποκατάσταση ακτημόνων 18§6 εδ. 1

Αποκεντρωτικό σύστημα 101§1

Απολογισμός Κράτους 72§1 εδ. 2, 79§2

- έκθεση προς τη Βουλή 98§1 εδ. 5
- επιτροπή ειδική Βουλής 79§7
- Απόλυση συλληφθέντος 6§§2, 3
- Αποξηρανθείσες εκτάσεις, διάθεση (18§2)
- Απόρρητο, ανταπόκρισης 19§1
 - αποδεικτικά μέσα 19§3
 - αρχή ανεξάρτητη 19§2
 - επιστολών, εγγύηση 19§1
 - παραβίαση 19§§1 και 3
- Απόφαση αρχής 10§2
 - αστυνομικής 11§2 εδ. 2
 - διατηρική για ρύθμιση αμοιβής της εργασίας 116§3
 - δικαστική 7§4, 12§2, 88§4, 103§4 εδ. 2, 109§2
 - εξαιτίας ποινικής καταδίκης 92§1 εδ. 2
 - κανονιστική υπουργική 116§3
 - πειθαρχική 92§3 εδ. 3
- Αποστολικοί κανόνες 3§1 εδ. 2
- Άρση συγκρούσεων 100§1 εδ. δ'
- Αρχαιολογικοί θησαυροί, χώροι 18§1
- Αρχή - ές 10
 - άδεια 10§2
 - αναφορά 10§2
 - ανεξάρτητη 9A εδ. 2, 101A
 - απόρρητο επιστολών και επικοινωνίας 19§2
 - αρμοδιότητες 19§2

διορισμός μελών 101Α§§1 και 2
Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης 15§2
κοινοβουλευτικός έλεγχος 101Α§2
πρόσληψη στο δημόσιο 103§7
προστασία προσωπικών δεδομένων 9Α εδ. 2
προσωπικό 101Α§2
Συνήγορος του Πολίτη 103§9
απάντηση 10§3
απόφαση 10§2
της δεδηλωμένης (84)
δικαστική, απόρρητο 19§1 εδ. 2
διοικητική, άρση συγκρούσεως 100§1 εδ. 4
Αρχές μοναστηριακές 105§5 εδ. 2
Αρχιερείς εν ενεργεία 3§1 εδ. 3
Άσεμνα δημοσιεύματα 14§3, 5
Ασθένεια δικαστικών λειτουργών και υπαλλήλων
88§4, 92§1
Ασθενής 5 ερμ. δήλ.
Αστική περιοχή, βλ. Περιοχή
Άσυλο 9§1 εδ. 1
κατοικίας, παραβίαση 9§2
Ασυμβίβαστα βουλευτών, βλ. Βουλευτές
δικαστικά 89
Υπουργών, Υφυπουργών, βλ. Υπουργοί, Υφυπουργοί
Ασφάλεια αγροτική 96§2 εδ. 2

δημόσια 11§2 εδ. 2
εθνική 19 εδ. 2, 48§1
σώματα - όργανα 29§3
υπηρετούντες 23§2 εδ. 2
Ασφάλιση κοινωνική 22§5
Ατομικά δικαιώματα (4-25)
Αυτοδιοίκηση Αγ. Όρους 105§1 εδ. 1
Α.Ε.Ι. 16§5 εδ. 1
τοπική, οργανισμοί 98§1 εδ. α' και γ', 102, 104§1 εδ. 1
υπάλληλοι Ο.Τ.Α. 23§2 εδ. 3, 29§3, 56§1 εδ. 1,
98§1 εδ. ζ', 103§6, 104
Αυτοκέφαλη Εκκλησία, βλ. Εκκλησία
Αυτοτέλεια διοικητική Ο.Τ.Α. 102§2 εδ. 1
Αυτόφωρο έγκλημα 68§1, 2 και 3
Αφαίρεση ελληνικής ιθαγένειας, βλ. Ιθαγένεια

-B-

Βαθμός αρχαιότητας 88§7
Βάρη δημόσια 4§5
εδαφικά, διάλυση 117§2
οικονομικά 78§2
υπέρ οργανισμών ή ν.π. 73§5
Βασανιστήρια 7§2
Βία ανώτερη 6§2 εδ. 3

ψυχολογική, άσκηση - 7§2
Βίγλα Μεγάλη 105§1 εδ. 1
Βιοϊατρικές παρεμβάσεις 5§5
Βλάβη ηθική 6§3 εδ. 2
υγείας 7§2
Βουλευτής- ές, (51 - 63)
αίτηση για μυστική συνεδρίαση της Βουλής 66§1 εδ. 1
ακαταδίωκτο 62
αλλόθρησκος 59§2
ανάδειξη (51, 53)
ανακήρυξη 62 εδ. 2
ανεξάρτητοι 68§3
ανεύθυνο 61
αντιπρόσωποι του Έθνους 51§2
αξίωμα 55§2, 60§2
αποζημίωση 63§§1, 3
αποστολή στο Εξωτερικό, ψήφος 70§7
απουσίες αδικαιολόγητες 63§3
αριθμός 51§1, 53§2, 54§§2 και 3
αρχηγός κόμματος που δεν έχει εκλεγεί 37§4
ασυλία 48§7, 61§§1 και 2, 62
ασυμβίβαστα (55-58), 57§§1, 2, 3 και 4
επαγγελματικά 57§1 εδ. γ'
κρίση για - 100§1 εδ. γ'

ατέλεια συγκοινωνιακή 63§2
ταχυδρομική 63§2
τηλεφωνική 63§2
γνώμη 61§1
κατά συνείδηση 60§1
κατοχύρωση ελεύθερης - 65§4
δαπάνες εκλογικές, διαφάνεια, έλεγχος 29§2
δήλωση έγγραφη 60§2
δημοψήφισμα 44§2
δικαίωμα (59 - 63)
γνώμης και ψήφου 60§1
παραίτηση 60§2
δίωξη 61§2
άδεια δίωξης της Βουλής 61§2, 62 εδ. 1
διαβίβαση αίτησης - 62 εδ. 3
δίωξη για γνώμη ή ψήφο (61§1),
δυσπιστία, πρόταση, υπογραφή 84§2 εδ. 2
δυσφήμιση συκοφαντική 61§2
εκλογή 51§§3 και 4, 53, 55§1, 57§2 εδ. 1, βλ. και Βουλή
αναπληρωματική 53§2
αναστολή διενέργειας - 53§3
εκδίκαση - 58, 100
έλεγχος κύρους - 58, 100
εκλογικός νόμος, ψήφιση 51§4, 72§1 εδ. 1
έκπτωση 29§2, 55§2, 57

κρίση για την - 100§1 εδ. γ'
εξέταση γνώμης ή ψήφου 61§1
Επικρατείας 54§3, 56§3 εδ. στ'
επιλογή μεταξύ αξιώματος και ασυμβιβάστων 57§2
θητεία (53§§1 και 3)
καθήκοντα (59-63)
ανάληψη 59§1 εδ. 1
άσκηση 61§§1 και 3, 63§1
ασυμβίβαστα 57§§1 - 4
εκπλήρωση ευσυνείδητη 59§1 εδ. 2
κατάσταση πολιορκίας 48§6
καλύματα (55 - 58)
εκλογιμότητας 56
μαρτυρία, υποχρέωση σε - 61§3
μέτρα πειθαρχικά 65§4
όρκος 59
παραίτηση, ανάκληση 60§2
υποβολή 60§2
πρόταση αναθεώρησης 110§2
μορφής 65§3 εδ. 3
προϋποθέσεις εκλογιμότητας 55§1, 81§2
υποψήφιοι, ανακήρυξη 56
δαπάνες 29§2
υποβολή νομοσχεδίων και προτάσεων νόμων 75§1

ψήφος 60§1, 61§1

Βουλευτήριο 59§1 εδ. 1, 66§1

Βουλή (51 - 80)

άδεια δίωξης βουλευτών 61§2, 62

ανάδειξη 32§4 εδ. 1, (51 - 54)

αναθεωρητική Ε' 65§3 εδ. 2, 111§2 εδ. 1, 114§2, 120§1

αναστολή εργασιών 40§§2 και 3, 64§2

αναφορές 69

αντιπρόεδροι, εκλογή 65§3

απουσία 32§5 εδ. 1, 48§2

άσκηση λειτουργίας νομοθετικής 26§1, 71 εδ. 1

διάλυση 34§1 εδ. 2, 35§2, 41§§2, 5 και ερμ. δήλωση,
48§§2 και 3, 53§3, 62 εδ. 2

διάταξη ημερησία 74§6

δικαίωμα πρότασης νόμων 73§1

δίωξη μελών κυβέρνησης 86

απόφαση Βουλής 86§§2, 3

ειδικό δικαστήριο 86§4

πρόταση 86§3

πλειοψηφία 86§3

δυσπιστία, πρόταση 84§§2 -7

έδρα κενή 53§2

Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής 82§4

εκλογή-ές

Βουλευτής Επικρατείας 54§3

βουλευτικές 51§§3 και 4, 53§1, 54§2
έλεγχος 58, 100
ενστάσεις κατά του κύρους 58, 100
επιστολική ψήφος 51§4
Προέδρου της Δημοκρατίας 32
προκήρυξη 41§3 και ερμ. δήλωση
εκλογική περιφέρεια 54§§1 και 2
εκλογικό δικαίωμα 51§§4 και 5
σύστημα 54§1, 72§1
έλεγχος κοινοβουλευτικός 70§6, 101A§3
εμπιστοσύνη 37§3 εδ. 3, 38§1, 41§1, 84§§1 και 2
πρόταση 84§§1, 4, 5 και 6 εδ. 1
εμφάνιση αυτόκλητη 69 εδ. 1
Βουλή, επιτροπές εξεταστικές 68§§2 και 3
κοινοβουλευτικές 66§3, 68, 70§§2 - 6, 71 εδ. 2,
72§§2 - 4, 74§2
αρμοδιότητες 70§3
έλεγχος κοινοβουλευτικός 70§6
έργο νομοθετικό 70§§2 και 5, 72§§2, 3 και 4, 74§5
κλήση εξωκοινοβουλευτικών προσώπων
66§3 εδ. 2
μετάδοση ραδιοτηλεοπτική των εργασιών
15§2 εδ. β'
παρουσία Υπουργού 66§3
συγκρότηση 68§§1, 3

συνεδρίαση μυστική 66§3 εδ. 3, 4
επιψήφιση αναθεωρήσεως διατάξεων του Συντάγματος
110§5
αναπεμφθέντος νομοσχεδίου 42
κωδίκων δικαστικών ή διοικητικών 76§6
εργασίες, διάρκεια - 71 εδ. 1
διεύθυνση - 65§4
έναρξη - 41§4
μετάδοση ραδιοηλεκτρονική 15§2
έργο-α ετήσια 64§1
νομοθετικό 70§§1, 2, 4 και 5, 71 εδ. 1, 72
ερμηνεία αυθεντική νόμων 77§1
θέματα Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενημέρωση 70§8
Κανονισμός 32§1 εδ. 1, 44§2, 65§1, 66§3, 68, 70§§2, 3,
6, 7 και 8, 71 εδ. 2, 72, 74§§1, 5 και 6, 76§§4 και 5, 79§§3
και 7, 103§6, 113, 114§1
περιεχόμενο (65)
ψήφιση (65§1)
κατάθεση απολογισμού (79§7)
κατάσταση πολιορκίας 48
κατηγορία μελών της Κυβέρνησης 86§1
σύσταση επιτροπής για τον έλεγχο της 86§3
Κυβέρνηση, καταψήφιση 41§1

Βουλή, κύρωση απολογισμού 79§7
πράξεων νομοθετικού περιεχομένου 44§1 εδ. 2
λήψη απόφασης, πλειοψηφία 67
λειτουργία (64 - 72)
μετάδοση ραδιοτηλεοπτική των εργασιών 15§2 εδ. β'
Ολομέλεια 42§2, 43§§4 και 5, 47§3, 49§5, 63§§1 και 2,
64§1, 65§1, 70§§1 και 6, 72, 74§§1, 3 και 5, 76
αρμοδιότητα 71 εδ. 1, 72
αμφισβητήσεις για την αρμοδιότητα επιτροπής-
72§3
έγκριση προγραμμάτων οικονομικής και
κοινωνικής ανάπτυξης 79§8
ψήφιση νομοσχεδίων 72
ομάδα κοινοβουλευτική 37§4, 38§2, 68§3, 73§4
οργάνωση υπηρεσιών 65§6
όρκος Προέδρου Δημοκρατίας 33§2
παρουσία Υπουργών, Υφυπουργών 66§3
περίοδος βουλευτική 48§§2 και 3, 53, 62 εδ. 1, 65§3 εδ. 1,
112§3
κήρυξη έναρξης και λήξης 40§1
προεδρείο, εκλογή - 65§2
Πρόεδρος Βουλής 35§3, 61§2, 62, 65, 69, 81§3, 86§4,
113
Πρόεδρος Δημοκρατίας 32§§1 και 4, 34§1 εδ. 1, 37§4,
40 - 47, 48§1, 49, 50, 64§1

πρόταση δυσπιστίας 84§§2 - 7
σύγκληση (32§1 εδ. 2), 41 ερμ. δήλωση, 48§§2 και 3
έκτακτης 32§5 εδ. 1
νέας Βουλής 41§3, 53§1 εδ. 2
υποχρεωτική 34§2 εδ. 1
συγκρότηση σε σώμα (65)
συζητήσεις 74, 75, 76§§3, 4 και 5
συνεδριάσεις 63§3, 76§§2 και 5
δημόσια 59§1 εδ. 1, 66§1 εδ. 2
είσοδος Υπουργών και Υφυπουργών 66§2
μυστικές 66§1 εδ. 1
σύνοδος 53§1 εδ. 2, 64, 65§3 εδ. 2, 70§2 εδ. 2
αναστολή εργασιών 40§§2 και 3
διάρκεια 64§2 εδ. 1
παράταση 64§2 εδ. 2
τακτική 40§1, 53§1 εδ. 2, 64§§1 και 2, 68§1,
79§1 εδ. 1
σχέδιο νόμου (βλ. Νομοσχέδιο)
τάξη, τήρησή της 65§4
τιμήμα διακοπής των εργασιών 71, 68§3, 70§§4, 5 και 6,
72§2, 74§§1 και 3, 76§4
λειτουργία 70§4
λήψη αποφάσεων,
απαιτούμενη πλειοψηφία 70§5
συζήτηση και ψήφιση νομοσχεδίων και
προτάσεων νόμων 72§2

τροπολογία 73§§3 και 4, 74§§3 και 5
υπάλληλοι 103§6
υπηρεσία επιστημονική 65§§5 και 6, 74§1
ψηφίση νομοσχεδίου που έχει αναπεμφθεί 76§2
ψηφίσμα 110§5, 111§4, 113
Χάρτης Καταστατικός Αγ. Όρους, επικύρωση από
Βουλή 105§3

-Γ-

Γάμος 21§1
Γενετική ταυτότητα, προστασία 5§5
Γενικό Λογιστήριο 75§§1, 2
Γήρας, προστασία 21§3
Γλώσσα 5§2

-Δ-

Δαπάνη-ες εις βάρος Δημοσίου 73§3
εκλογικές 29§2
για την εκτέλεση πολεοδομικών έργων 24§3
πολεοδομικής αναμόρφωσης 24§5 εδ. 2
Δαπάνη του Κράτους, έλεγχος 98§1 εδ. α'
Δασμός 78§§3 και 5
Δασική αναδάσωση υποχρεωτική 117§3
απαλλοτρίωση αναγκαστική 117§4

- έκταση 24§1 εδ. 3, ερμ. δήλ.
- δασολόγιο 24§1 εδ. 4
- Δάσος-η, απαλλοτρίωση αναγκαστική 117§§4, 5
- έννοια, προστασία 24§1, ερμ. δήλ.
- ιδιωτικό 117§3
- μεταβολή προορισμού - 24§1 εδ. 5
- Δεδομένα προσωπικά, βλ. Προσωπικά δεδομένα
- Δήμευση γενική 7§3 εδ. 1
- Δημογραφική πολιτική 21§5
- Δημοκρατία Προεδρευομένη Κοινοβουλευτική 1§1, 110§1
- Δήμος 102§1 εδ. 1
 - αντιπρόσωποι αιρετοί, συμβούλιο 102§3
 - πληθυσμός 102§3
 - βλ. και Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- Δημόσια αιδώς 14§3 εδ. 4
- Δημοσίευμα ανακριβές 14§5
 - άσεμνον 14§3 εδ. δ'
- Δημοσίευμα, δικαίωμα απάντησης 14§5 εδ. 2
 - δυσφημιστικό 14§5
- Δημοσίευση 35§1 εδ. 1
- Δημοσιογραφικό επάγγελμα 14§6 εδ. 1, §8
- Δημόσιο, απαλλοτρίωση υπέρ - 17§6 εδ. 1, 117§4
 - δαπάνες εις βάρος του - 73§3, 106§6
 - διατάξεις διαθήκης υπέρ του - 109§1

- ελάττωση εσόδων, περιουσίας - 73§3
- Δημοψήφισμα 35§3, 44§2 εδ. 2
 - έλεγχος κύρους και αποτελεσμάτων 100§1 εδ. β'
 - κρίσιμα εθνικά θέματα 44§2 εδ. 1
 - νομοσχέδια ψηφισμένα 44§2 εδ. 2
- Διάγγελμα 44§3
- Διαδικασία αφαίρεσης ιθαγένειας 4§3
 - αγωγών κακοδικίας 115§2
 - καταβολής ανταλλάγματος χρήσης και κάρπωσης ιδιοκτησίας 18§5 εδ. 2
- Διάδικοι, προστασία ιδιωτικής ή οικογενειακής ζωής 93§2
- Διαθέτης, θέληση 109§2
- Διαθήκη, διατάξεις, υπέρ του Δημοσίου ή υπέρ κοινωφελούς σκοπού 109§1
- Διάκριση, τίτλοι 4§7
- Διάκριση εξουσιών (26)
 - λόγω φύλου, απαγόρευση 4, 116§2
- Διαιτησία 22§2, 89§3, 118§4
- Διαπραγματεύσεις ελεύθερες 22§2
- Διάταγμα-τα απαλλαγής της Κυβέρνησης 35§1 εδ. 2
 - διάλυσης της Βουλής 41§3
 - εκτελεστικά 43§1
 - κανονιστικά 43§§2, 4, 95§1 εδ. δ'
 - κατάσταση πολιορκίας 48§2

προκήρυξης δημοψηφίσματος 44§2
Διαφορές διοικητικές ουσίας 94§§1, 2, 95§1 εδ. γ'
ιδιωτικές 94§3
Διδακτικό προσωπικό 16§6 εδ. 2
Διδασκαλία, προαγωγή 16§1 εδ. 1
Διεθνές δίκαιο, βλ. Δίκαιο
Διεθνείς οργανισμοί 28§2 εδ. 1
συμβάσεις 28§1
Δίκαιο διεθνές 2§2, 5§2 εδ. 2, 28§1, 100§1 εδ. στ'
Δικαιοσύνη, απονομή (87§1)
ποινική 96
Δικαίωμα-τα ακρόασης προηγούμενης 20§2
αναφοράς, εγγράφως στις αρχές (10§§1, 2)
ανθρώπου 25§1, 28§3
Δικαίωμα-τα απεργίας 23§2
άσκηση ακώλυτη - 25§1
καταχρηστική - 25§3
ελευθερίας προσωπικής 5
εκλέγεσθαι (του) 55§1
εκλογικό 51§§3 - 5
εργασίας 22§1 εδ. 1
θεμελιώδη, προστασία 25§2
ιδιοκτησίας 17§1, βλ. Ιδιοκτησία

ισότητας 4§1, 2, 116§2
παιδείας δωρεάν 16§4
παροχής έννομης προστασίας 20§1
συνδικαλιστικής ελευθερίας, βλ. ελευθερία
συνδικαλιστική
συνέρχεσθαι (του) (11§1)
συνεταιρίζεσθαι (του) (12)
σύστασης ενώσεων και σωματείων
μη κερδοσκοπικού σκοπού (12§1)
τριτενέργεια ατομικών δικαιωμάτων 25§1
Δικαστής-ές (87 - 92) βλ. και λειτουργοί δικαστικοί
ανεξαρτησία λειτουργική 87§1
προσωπική 87§1
απεργία 23§2 εδ. 2
αρεοπαγίτες 87§3
άσκηση καθηκόντων 87§2
ειδικό δικαστήριο, δίωξη υπουργών 86§4
επιθεώρηση τακτικών - 87§3
νόμιμος (8 εδ. 1)
συμβούλιο χαρίτων 47§1
στραποδίκες, βλ. σώμα δικαστικό των ενόπλων
δυνάμεων
τακτικοί 87§1, 88§§3 και 6, 97§1 εδ. 1
υπακοή στο Σύνταγμα και τους νόμους 87§2

- Δικαστήριο-α 20§1, 26§3, 87§1, 93
αεροδικεία 96§4 εδ. α'
ανηλίκων 96§3
Ανώτατο Ειδικό 58, 100
 αντισυνταγματική διάταξη 100§5
 αποφάσεις αμετάκλητες 100§4
 αποφάσεις δημοσίευση 100§4 εδ. 2
 αρμοδιότητες 100§1
 διαδικασία ενώπιον- 100§3
 λειτουργία 100§3
 μέλη 100§§2 και 3
 οργάνωση 100§3
 συγκρότηση 100§2
Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο 90
 Υπουργός, διαφωνία 90§§3 και 4
Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο 91
 προβολή αποφάσεων 91§4
απόφαση
 εκτέλεση απόφασης (26§3)
 αιτιολογημένη, ειδικά και εμπειριστατωμένα
 93§3
Άρειος Πάγος
 αντεισαγγελείς 87§3, 90§2 εδ. 1 και 5, 91§1
 αντιπρόεδροι 90§5, 91§2

αρεοπαγίτες 88§7, 90§2 εδ. 1, 91§§1 και 2,
 99§1, 100§2 εδ. 1
 εισαγγελέας 87§3, 90§1 εδ. 3 και §5 εδ. 2
 μέλη 90§5 εδ. 2
 προαγωγή 90§§1, 2, 5, 118§5
 Πρόεδρος 37§3, 86§1, 90§5, 91§2, 99§2 εδ. 2,
 100§2 εδ. 1
 άρση συγκρούσεων μεταξύ - 100§1 εδ. 4
 αρμοδιότητα διοικητικής φύσης 94§4
 άσκηση δικαστικής λειτουργίας 26§3
 δημοσιότητα συνεδριάσεων 93§2
 διάκριση 93§1
 δικαιοδοσία (93-100), 94§1 εδ. 2
 εκούσια 94§3
 διοικητικά 93§1, 94
 τελεσίδικες αποφάσεις 95§1 εδ. β'
 τακτικά 94§1 εδ. 1 και 2 και ερμ. δήλ. 95§3
 άρση συγκρούσεως μεταξύ τακτικών δδ
 και ΣτΕ 100§1 εδ. δ'
 Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο, αποφάσεων
 προσβολή 91§4
 ειδικά 88§7
 ειδικό αγωγών κακοδικίας 99

Ειδικό Δικαστήριο ευθύνης υπουργών 86§4
έκτακτα 8

Ελεγκτικό Συνέδριο 73§2 εδ. 1, 90§1 εδ. 3, 98
αντιπρόεδροι 90§5, 91§2
αποφάσεις αντίθετες, άρση αμφισβήτησης
100§1 εδ. ε΄
αποχώρηση από υπηρεσία 118§5, 88§5
αρμοδιότητες 98
άρση συγκρούσεων μεταξύ δικαστηρίων
100§1 εδ. δ΄
έλεγχος αποφάσεων υπό ΣτΕ 98§3
προαγωγή 90§§1, 2 και 5
Πρόεδρος 37§3, 90§5, 100§2 εδ. 1
σύμβουλοι 90§2, 91§2, 99§1

εξαιρετικά 48§1
λειών 96§4 εδ. β΄
μειοψηφία, δημοσίευση γνώμης 93§3 εδ. 2
δημοσιότητα 93§3 εδ. 3
καταχώριση στα πρακτικά 93§3 εδ. 3
ναυτοδικεία 96§4 εδ. α΄
νόμος αντίθετος προς το Σύνταγμα, υποχρέωση μη
εφαρμογής από - 93§4
οργάνωση (93-100)
οργωτά μικτά 97
ποινικά 5§4 εδ. 2, 93§1, 97§3, 100§1 εδ. 4

πολιτικά 93§1, 94§§2, 3 και 4
πρόεδρος ειδικού - 88§7
στρατοδικεία 96§4 εδ. 1
Συμβούλιο Επικρατείας (ΣτΕ) 94§1, 95
 αίτηση ακυρώσεως πράξεων Προέδρου Βουλής
 65§6
Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο, αποφάσεων
 προσβολή 90§6
Αντιπρόεδρος, προαγωγή 90§5
Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο 91§2
απόφαση Ελεγκτικού Συνεδρίου 98§3
απόφαση υπηρεσιακού συμβουλίου 103§4
αρμοδιότητες 94§1, 95
άρση συγκρούσεων μεταξύ δικαστηρίων
 100§1 εδ. δ'
άρση αμφισβήτησης αντισυνταγματικότητας
 100§1 εδ. ε'
διόκιση, υποχρέωση συμμόρφωσης 95§5
ειδικά δικαστήρια, μέλος ΣτΕ προεδρεύον 88§7
Ειδικό Δικαστήριο αγωγών κακοδικίας 99§§1, 2
ιδιοκτησίας στέρηση 18§5
Πρόεδρος,
 θητεία, προαγωγή 90§5

- αποχώρηση από υπηρεσία 118§5
- συνεδριάσεις 93§§2 και 3, 96§5
- Δικαστικές επιτροπές, βλ. Επιτροπές
- Δικαστική λειτουργία 26§3
- Δικαστικοί λειτουργοί, βλ. Λειτουργοί
- Διοίκηση
 - οργάνωση (101, 101A, 102)
 - υπηρεσιακή κατάσταση οργάνων (103 - 104)
 - υποχρέωση συμμόρφωσης προς τις δικαστικές αποφάσεις 95§5
- Διοικητικές διαφορές, βλ. Διαφορές
- Διοικητική διαίρεση 101§2
- Δυνάμεις Ένοπλες 18§3, 29§3, 45, 56§§1 και 3
- Δύναμη ξένη στρατιωτική 27§2
- Δωρεά για κοινωφελή σκοπό 109§2
 - υπέρ του Δημοσίου 109§1

-Ε-

- Έγγραφα 10§3
Εγκατάσταση στη Χώρα 5§4 εδ. 1
Έγλημα αυτόφωρο 6§§1 και 2
 πολιτικό, αμνηστία 47§3, 97§§1 και 2
 Τύπου 14§6, 97§3
 χωρίς νόμο 7
Εθνικό Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής 82§4
Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης 15§2
Εθνικότητα 5§2
Έθνος 1§3, 51§2
Ειρήνη 2§2
Εισαγγελέας 5 ερμ. δήλ., 14§§3 και 4, 62 εδ. 3, (87-92), 86§4,
 87§3
Είδηση-εις, αντικειμενική και με ίσους όρους μετάδοση
 15§2
Εισφορά-ές αντισταθμιστικές, εξισωτικές 78§5
 επιβολή εισφοράς για την ανάπτυξη εμπορικής
 ναυτιλίας 107§1 εδ. 2
Έκδοση αλλοδαπού 5§2 εδ. 3
Έκθεση αιτιολογική νομοσχεδίων 74§§1 και 4
 απολογισμού/ισολογισμού 98§1

Εκκλησία 3

- Εκλογές βουλευτών, βλ. Βουλή
- Εκλογική δαπάνη 29§2
περιφέρεια 54§2
- Εκλογικό δικαίωμα, βλ. δικαίωμα εκλογικό
- Εκλογικό σύστημα 54§1
- Εκμετάλλευση λιμνών και λιμνοθαλασσών 18§2
- Εκπαίδευση, βλ. Παιδεία
- Έκταση-εις (17, 18, 24, 117)
αγροτική, αναδασμός - 18§4
γεωργική 12§6
δασική-ές 24 ερμην. δήλωση, 117
αναδασωτέα 117§3
απαλλοτριώση αναγκαστική - 117§4
αποκλεισμός αλλαγής προορισμού - 117§3
διατήρηση δασικής μορφής 117§4
εγκαταλειμμένη 18§6
σε οικιστικές περιοχές 24§5
- Εκτελεστική λειτουργία 26§2
- Εκτελεστές πράξεις, ακύρωση - 95§1 εδ. 1
- Ελεγκτικό Συνέδριο, βλ. Δικαστήρια
- Ελευθερία
ακαδημαϊκή 16§1 εδ. 2
ανάπτυξης προσωπικότητας 5§1
διδασκαλίας 16§1
δράση για την - 5§2 εδ. 3

έρευνας, επιστήμης 16§1 εδ. 1
θρησκευτική 13§1
προστασία - 5§2
προσωπική, απαράβιαστη 5§3 εδ. 1
στέρωση - 7§4
συνδικαλιστική 23
τέχνης 16§1 εδ. 1
του συνεταρξέσθαι 12
τύπου (14§2)
Ελληνική ιθαγένεια, βλ. Ιθαγένεια
Ελληνισμός απόδημος 108
Εμπιστοσύνη της Βουλής, βλ. Βουλή
Ενημέρωσης μέσα, βλ. μέσα ενημέρωσης
Ενίσχυση οικονομική προς ΑΕΙ 16§5 εδ. 2
 προς κόμματα 29§2
Ένοπλες Δυνάμεις, βλ. Δυνάμεις Ένοπλες
Ένορχοι 97§1 εδ. 1
Ενστάσεις κατά κύρους βουλευτικών εκλογών 58
Ένταλμα, δικαστικό 6§§1, 2
Εντολή διερευνητική 35§2, 37§§3 και 4
 λαϊκή, ανανέωση 41§2
 σχηματισμού Κυβέρνησης 38§1 εδ. 2
Έντυπα (14)
 διαφάνεια 14§9
 επάγγελμα δημοσιογραφικό 14§8

- ευθύνη Τύπου 14§7
- κατάσχεση 14§§3, 4
- λογοκρισίας απαγόρευση 14§2
- παύση έκδοσης 14§6
- προσβολή από ανακριβές δημοσίευμα 14§5
- χρηματοδότηση 14§9
- Ένωση αθλητικών σωματείων 16§9
 - δικαστικών λειτουργιών 89§5
 - προσώπων 12§§1 και 3
- Έξοδα του Κράτους 79§§2 και 4
- Έξοδος από τη χώρα, απαγόρευση 5 ερμ. δήλ. ελεύθερη 5§4 εδ. 1
- Εξουσία-ες 1§3
 - σφετερισμός λαϊκής κυριαρχίας 120§3
 - διάκριση (26)
 - κατάχρηση 9§2
 - νόμιμη αποκατάσταση 120§3
- Εξουσιοδότηση νομοθετική 36§4, 43§§2, 4 και 5, 72§1, 78§§4 και 5
- Επάγγελμα δημοσιογραφικό 14§§6 και 8
- Επικοινωνία ελεύθερη 19§1
- Επικρατείας Συμβούλιο, βλ. Δικαστήρια
- Επικράτεια 3§2 εδ. 1, 27§1, 48§1, 51§4, 54§3
- Επικύρωση διεθνούς σύμβασης 28§1
- Επιστολές 19 εδ. 1
- Επιστροφή 18§3, 48§1, 22§4

Επίταξη για τις Ένοπλες Δυνάμεις 18§3
Επιτροπή Οικονομική και Κοινωνική 82§3
Επιτροπές δικαστικές 8 εδ. 2
 εξεταστικές, βλ. Βουλή
 κοινοβουλευτικές, βλ. Βουλή
 συμμετοχή δικαστικών λειτουργιών σε - 89§2
Επίτροπος Γενικός της Επικρατείας 90§1
Επιχείρηση-εις, αναγκαστική συμμετοχή του Κράτους
 - 106§§3 και 4
 βουλευτής συμμετοχή - 57§4 εδ. 3
 δημόσιου χαρακτήρα, απεργίας δικαίωμα 23§2
 ελεγχόμενη από το Κράτος 106§5
 εξαγορά 106§§3 και 4
 τίμημα καθορισμός δικαστικός 106§4
 μονοπωλιακού χαρακτήρα 106§3, ερμ. δήλ.
 ναυτιλιακές αλλοδαπές 107§1
Εργασία 22
 αναγκαστική 22§4 εδ. 1
 απεργία 23§2
 ασφάλιση κοινωνική 22§5
 γενικοί όροι 22§2, ερμ. δήλ.
 διατησία 22§2
 δικαίωμα ίσης αμοιβής για ίση - 22§1
 επίταξη προσωπικών υπηρεσιών 22§4 εδ. 2

προστασία 22§1 εδ. 1
προσφορά προσωπικής - 22§4 εδ. 2
συμβάσεις συλλογικές 22§3, 116§3
Έργο-α κοινής ωφέλειας 17§§6 και 7, 106§6
κοινόχρηστα 24§3
Έρευνα επιστημονική, προαγωγή 16§1 εδ. 1
Έρευνα σε κατοικία 9§1 εδ. 3
Ερμηνεία των νόμων, βλ. Νόμος
Έσοδα, αναγραφή στον προϋπολογισμό 79§2
διοίκηση ανέφικτη 79§4
ελάττωση, τρόπος κάλυψης 75§3
Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση 28 ερμ.δήλ., 70§8, 80 ερμ. δήλ.
Έφεση 14§4 εδ. 2, 96§2 εδ. 3, 111§3 εδ. β'
Εφημερίδα της Κυβερνήσεως 35§1 εδ. 1, 44§3, 65§1,
110§5, 120§1
Εφημερίδες, βλ. Έντυπα

-Z-

Ζωή ιδιωτική, οικογενειακή, απαραβίαστη 9§1
κοινωνική/οικονομική/πολιτική 5§1
προστασία - 5§2 εδ. 1

-Η-

Ήθη χρηστά 5§1, 13§2 εδ. 2, 93§2

Ηθική βλάβη 6§3 εδ. 2

Ηλικία

παιδική, προστασία - 21§1

έτος, αποχώρηση δικαστών 88§5

-Θ-

Θεμέλιο πολιτεύματος 1§1

Θέμα-τα εθνικό 41§2, 44§2

Θεμελιώδεις διατάξεις 110§1

Θέση, διορισμός σε - δημ. υπηρεσίας, ΟΤΑ, ν.π.δ.δ. κ.λπ.
104§1

εκτός υπαλληλικής ιεραρχίας 103§5

Θέση, οργανική 103§4 εδ. 1

ειδικού επιστημονικού, τεχνικού βοηθητικού

προσωπικού 103§3 εδ. 1

μη νομοθετημένη 103§2 εδ. 1

σύνολο αποδοχών 104§2

Θεσμοί συνταγματικοί, αποκατάσταση 48§5

Θησαυροί αρχαιολογικοί 18§1

Θητεία, εναλλακτική 4 ερμ. δήλ.

Θρησκεία γνωστή ελεύθερη 13§§2 και 3
επικρατούσα 3§1 εδ. 1, 13§3
προσβολή χριστιανικής μέσω του τύπου 14§3
όρκος Βουλευτών 59
Θρησκευτική συνείδηση 13§1 εδ. 1, 16§2
Θύματα πολέμου 21§2

-I-

Ιδιοκτησία (17, 18)

αγροτική 18§§4 και 8
αρχαιολογικών χώρων 18§1
γενικό συμφέρον 17§1
ελεύθερη χρήση και κάρπωση 18§5
λιμνών, λιμνοθαλασσών 18§2
μεταλλείων, ορυχείων 18§1
μέτρα περιοριστικά 24§6
περιοχή οικιστική 24§4
πλούτου υπόγειου, σπηλαίων 18§1
στέρηση - (17§2)
απαλλοτριώση 17§§2, 3, 4, 18§8, 117§7
υπέρ δημοσίου 17§§6 και 7
αποζημίωση (17§§2-7)
απόφαση δικαστική 17§§2, 3 και 4, 18§6
δικαιοδοσία ενιαία 17§4, 117§7

προσδιορισμός 17§§2 και 4
 Ιδιωτική Εκπαίδευση, βλ. Παιδεία
 Ιδρύματα εκπαιδευτικά, βλ. Παιδεία
 Ιερά Σύνοδος 3§1
 Ιθαγένεια, αφαίρεση ελληνικής 4§3 εδ. 2
 απόκτηση εκούσια άλλης (μη ελληνικής) 4§3 εδ. 2
 Άγιον Όρος 105§1 εδ. 3
 Κώδιξ Ελληνικής - 111§6
 στέρωση και ανάκτηση - (111§5)
 Ισοβιότητα δικαστικών λειτουργιών (88§1)
 Ισολογισμός γενικός του Κράτους 79§7
 έκθεση Ελεγκτικού Συνεδρίου 98§1 εδ. ε'
 Ισότητα ενώπιον του νόμου 4§1
 Ισότητα ανδρών - γυναικών 4, 116§2
 Ισχύς Συντάγματος (107§2, 111§§1, 4, 112§§1, 4) 120§1
 συντακτικής πράξεως 112§3
 ψηφίσματος 111§4

-Κ-

Καθεστώσ αγιορειτικό 105
 εκκλησιαστικό 3§2
 Καθηγητές, βλ. Παιδεία
 Καθήκοντα διοικητικά, ανάθεση σε δικαστικούς
 λειτουργούς 89§3

Κακοδικία αγωγή 99
Κακούρηγμα 6§4 εδ. 1, 7§3, 62 εδ. 5, 97§§1 και 2
Κάκωση σωματική 7§2
Κανονισμός της Βουλής, βλ. Βουλή
Κατακράτηση παράνομη 6§2 εδ. 3
Κατάσταση πολιορκίας (48)
Καταστατικός Χάρτης 3§1, 105§3
Κατάσχεση εντύπων 14§§3 και 4
Κατοικία 9§1 εδ. 1
 ειδική φροντίδα του Κράτους 21§4
Κεφάλαια εξωτερικού, επανεξαγωγή 106§3
 επενδύσεις 107§2
 νομοθεσία αυξημένης τυπικής ισχύος 107§1
Κήρυξη πολέμου (36§1)
Κίνδυνοι εξωτερικοί 48§1
Κίνημα ένοπλο 48§1
Κινηματογράφος 15§1
Κληροδότημα 109§3
Κοινοβουλευτικές επιτροπές, βλ. Βουλή
Κοινοβουλευτική Δημοκρατία 1§1, 110§1
Κοινωνία της Πληροφορίας 5Α
 δικαίωμα συμμετοχής 5Α§2 εδ. 1
 εγγυήσεις 5Α§2 εδ. 2, 9, 9Α, 19
 πρόσβαση στις πληροφορίες 5Α§2
Κοινωνικό κράτος 25§§1 και 2

Κόμμα-τα πολιτικά, δαπάνες εκλογικές 29§2
διαχείριση οικονομική, διαφάνεια 29§2
διερευνητικές εντολές 37§§2, 3, 4 και ερμ. δήλ.
δράση 29§1 εδ. 1
εκδηλώσεις υπέρ ή κατά - 29§3
εκπρόσωπος 37§4
ίδρυση 29§1
Κυβέρνηση από όλα τα - 37§3
νομοσχέδια για - 29§2, 72§1
οικονομική ενίσχυση 29§2
οργάνωση 29§1 εδ. 1
τιμήματα νέων 29§1 εδ. β'
τρίτο σε κοινοβουλευτική δύναμη 37§3

Κοπή νομίσματος 80§2
Κράτηση προσωρινή 6§3 εδ. 1
Κρατικοποίηση επιχειρήσεων 106§3
Κυβέρνηση, αίτηση για μυστική συνεδρίαση της Βουλής
66§1 εδ. 1
Αντιπρόεδρος 38§2, 81§1
αποστολή (81 - 83)
άσκηση εκτελεστικής λειτουργίας 26§2
δικαίωμα πρότασης νόμων 73§1
δικαστικοί λειτουργοί, απαγόρευση
συμμετοχής 89§4
διοίκηση Ενόπλων Δυνάμεων 45 εδ. 1

- δίωξη μελών 86
 - απόφαση 86§§2, 3
 - πρόταση 86§3
 - ειδικό δικαστήριο 86§4
- εμπιστοσύνη (37§2), 41§2, 84§§1, 2, 4 και 5
- κατάσταση πολιορκίας 48§§1, 2 και 5
- καταψήφιση (38§1), 41§1
- κόμματα, από όλα τα - 37§3
- μέλη 81§1 εδ. 4
 - αναστολή επαγγελματικής δραστηριότητας 81§3
 - διορισμός 37§1
 - εμπιστοσύνη Βουλής προς - 84§2 εδ. 1
 - ευθύνη - 86
 - παύση 37§1
 - προσόντα 81§2
 - παραίτηση 38§1, 41§1
- παύση 34§1 εδ. 2, 35§1 εδ. 2, 38
- πολιτική γενική 85
- συγκρότηση (81 - 83)
- σύνθεση (81§1 εδ. 1)
- σχηματισμός 37§2, 84§1 εδ. 3
- τροπολογίες, συζήτηση 74§3
- Κυριαρχία εθνική 28§3
 - έκφραση λαϊκής - 52 εδ. 1

λαϊκή 1§2
σφετερισμός - 120§3
Κυριότητα ψυλή, εξαγορά 117§2
Κώδικες διοικητικοί, δικαστικοί 76§6
Κωδίκελλος, μεταβολή περιεχομένου ή όρων 109§1
Κωδικοποίηση υφιστάμενων διατάξεων 76§7

-Λ-

Λαός 1§3, 2§2, 26§3, 33§2, 103§1 εδ. 1
Λατρεία 13§2
Λειτουργία δικαστική 26§3
 εκτελεστική 26§2
 πολιτεύματος δημοκρατικού ελεύθερη 29§1 εδ. 1
 νομοθετική 26§1, 77§1
Λειτουργοί δημόσιοι (87 - 92), 16§6
Λειτουργοί δικαστικοί (87-92)
 αγωγές κακοδικίας 99
 αντεισαγγελείς ΑΠ 88§6
 εφετών 88§5
Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο 90
 διαφωνία Υπ. Δικαιοσύνης 90§3
 σύνθεση 90 §§1 και 2
 ολομέλεια 90§§3 και 4

Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο 91§§1, 2, 118§2
απαγόρευση απεργίας 23§2 εδ. 2
απαγόρευση εκδηλώσεων υπέρ κομμάτων 29§3
αποδοχές 88§2 εδ. 1
αποσπάσεις 90§1
αποχώρηση από την υπηρεσία 88§5, 90§5 εδ. 5,
118§5
ασυμβίβαστα 89, 118§4
διατησία 89§3 εδ. 4, 118§4
διαδικασία επιλογής 88§1
διορισμός 88§§1, 3
εισαγγελείς εφετών, προαγωγή 90§§1 και 2
ενοποίηση πρώτου βαθμού
δικαιοδοσίας 88 ερμ. δήλ.
ένωση δικαστικών λειτουργιών 89§5
εξέλιξη βαθμολογική, μισθολογική 88§2
εκπαιδευτικά καθήκοντα 89§3
εκπροσώπηση σε διεθνείς οργανισμούς 89§3
ισοβιότητα 88§1
μέλη του ΑΠ, συμμετοχή σε συμβούλια 88§7
μέλη του ΣτΕ, συμμετοχή σε συμβούλια 88§7
μετάθεση 90§1
μετάταξη 88§6, 90§1
παύση, λόγοι 88§4
πειθαρχική αγωγή 91§§1 και 3

πειθαρχική απόφαση 91§4
πειθαρχική δίωξη 91§2 εδ. 3, 118§2
πειθαρχική εξουσία 91§§1 και 3
περίοδος δοκιμαστική,
εμπαιδευτική 88§3 εδ. 1
προαγωγή διοικητικών δικαστών 88§6 εδ. 2
προαγωγές 90§§1 και 5, 118§§2 και 5
πρόεδροι εφετών 90§2 εδ. 1, 118§1
προσόντα 88§1
τοποθετήσεις 90§1
υπηρεσιακή κατάσταση (88§2 εδ. 1)
δικαίωμα προσφυγής 90§3
βλ. και Δικαστές
Λίμνες, Λιμνοθάλασσες 18§2
Λογιστήριο Γενικό 75§§1, 2
Λογοκρισία 14§2 εδ. 2

-Μ-

Μέσα ενημέρωσης, ανεξάρτητη αρχή 15§2
ασυμβίβαστα ιδιοκτητών, εταιρών - 14§9 εδ. 4, 5
διαφάνεια 14§9 εδ. 2
Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης 15§2 εδ. 2
εμπομπή ανακριβής, δυσφημιστική 14§5 εδ. 1, 2
έλεγχος άμεσος κράτους 15§2 εδ. 1

επάγγελμα δημοσιογραφικό 14§8
ευθύνη αστική, ποινική 14§7
πολυφωνία 14§9 εδ. 2
ραδιοφωνία (βλ. τηλεόραση)
τηλεόραση 14, 15
 άδεια, ανάκληση 14§9 εδ. 6
 έλεγχος άμεσος κράτους 15§2 εδ. 1
 εργασίες Βουλής, επιτροπών 15§2 εδ. 4
 ευθύνη αστική, ποινική 14§7
 μηνύματα προεκλογικά κομμάτων 15§2 εδ. 4
τύπος 14
 δημοσίευμα ανακριβές
 δυσφημιστικό 14§5 εδ. 1, 2
 επανόρθωση 14§5
 ευθύνη 14§7
 παύση έκδοσης 14§6
 χρηματοδότηση, μέσα 14§9
Μεταγραφών φύλακες, βλ. Φύλακες μεταγραφών
Μετάδοση πληροφοριών και ειδήσεων 15§2
Μεταλλεία 18§1
Μητρότητα, προστασία 21§1
Μισθός, εγγραφή στον προϋπολογισμό 80§1
Μνημεία 24§6
Μονή-ές 18§8, 105§§1, 2, 3 και 5

-N-

Ναυτιλία εμπορική 107§1 εδ. 2
Ναυτοδικείο, βλ. Δικαστήρια
Νέοι, συμμετοχή σε κόμματα (29§1 εδ. 2)
Νεότητα, προστασία 21§3
Νομικό Συμβούλιο του Κράτους 100Α
Νόμισμα, κοπή, έκδοση 80§2
Νομοθεσία οικονομική (107)
Νομοθετική εξουσιοδότηση 36§4, 43§§2, 4 και 5, 78§4 εδ. 1
Νομοθετική λειτουργία 26§1, 77§1
Νόμος αναδρομικής ισχύος 78§2
 αντίθετος προς το Σύνταγμα 93§4, 111§1
 διάταξη αντισυνταγματική (100§4)
 περί συντάξεως 73§2 εδ. 2
 δικαστές, υποχρέωση σεβασμού - 87§2
 έκδοση 42§1, 112§1
 ερμηνεία 77§1
 αυθεντική 72§1 εδ. 1, 77§1
 ερμηνευτικός (μη) 77§2
 περί ευθύνης των υπουργών 85 εδ. 1, 86
Νόμος πλαίσιο 43§§4 και 5, 78§5
 ποινικός 96§1
 πρόταση νόμου, βλ. νομοσχέδιο

τυπικός 36§2, 100§1 εδ. ε'

φορολογικός 76§7, 78

Νομοσχέδιο (70-76)

αιτιολογική έκθεση 74§1

ανατομική 35§2 εδ. 4, 42§§1 και 2, 76§2

αντικείμενο δημοψηφίσματος 44§2

αρμοδιότητα ολομέλειας 72§1

διατάξεις άσχετες 74§5

έκθεση Γενικού Λογιστηρίου 75

επείγοντος χαρακτήρα 76§5

κοινοβουλευτική επιτροπή 68§1, 70§2, 72§2, 74§2

επείγον 76§5

επιβαρυντικό του Προϋπολογισμού 75§§1 και 3

επιστημονική υπηρεσία 65§5, 74§1

επιψήφιση κωδίκων 76§6

κατεπείγον 76§4

οικονομική και κοινωνική επιτροπή 82§3

προσθήκη 73§§3 και 4, 74§5, 76§3

συνταξιοδοτικό 73§§2 και 3

τροπολογία 73§§3 και 4, 74§§3 και 4, 75§2, 76§3

φορολογικό 73§5, 78

Νομοσχέδιο, ψήφιση 76§1

αναβολή 76§3

από κοινοβουλευτική επιτροπή 70§§2 - 5,
72§§2 - 4, 74§5
από τμήμα διακοπής των εργασιών 70§5, 72§2,
74§5, 76§4

-Ο-

Οικισμός 24§2
Οικογένεια, προστασία 21§§1 και 2
Οργάνωση πολιτικών κομμάτων 29§1 εδ. 1
Οικιστική περιοχή 24§§2, 3, 4 και 5 εδ. 1
Οικογενειακή ζωή 9§1 εδ. 2, 93§2
Οικονομία εθνική 18§6 εδ. 1, 24§1 εδ. 5, 106§§1 και 2
Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή 82§3
Οικονομική ανάπτυξη 106§§1 και 6
Οικουμενικό Πατριαρχείο 105§1 εδ. 2, §§3 και 4
Ολοκλήρωση Ευρωπαϊκή, βλ. Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση
Ομάδα Κοινοβουλευτική,
 εντολή διερευνητική 37§4
 προσθήκη σε νομοσχέδιο 73§4
 πρόταση διορισμού Πρωθυπουργού 38§2
 σύσταση κοινοβουλευτικών επιτροπών 68§3
 τροπολογία σε νομοσχέδιο 73§4

Οργανισμός-οί

διεθνείς 28§2 εδ. 1

Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) 102

Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης,

αρμοδιότητες (102§1)

αρμοδιότητα Ελεγκτικού Συνεδρίου

98§1 εδ. α', γ', στ'

αρχές, εκλογή 102§2

αυτοτέλεια διοικητική, οικονομική 102§§2, 5

βαθμίδες 102§1

δαπάνη σε βάρος - 73§3

εποπτεία κρατική 102§4

εκτέλεση έργων επ' ωφελεία ΟΤΑ 17§7

μεταβίβαση αρμοδιοτήτων 102§5

έσοδα τοπικά, είσπραξη 102§5

όργανα αιρετά, πειθαρχικές ποινές 102§4

συλλογικές συμβάσεις υπαλλήλων 22§3

σύνδεσμοι αναγκαστικοί ή εκούσιοι 102§3

τροπολογία σε βάρος - 73§3

τροπολογία υπέρ υπαλλήλων 73§4

συντάξεις σε βάρος προϋπολογισμού 73§2

Ορθόδοξη Εκκλησία 3§1

Όριο Επικράτειας 27§1

ηλικίας άμισθων φυλάκων υποθηκών και

μεταγραφών 92§5

δικαστών 88§5, 118§§1 και 5
εκλογικό δικαίωμα 51§3 εδ. 2
καθηγητών ΑΕΙ 16§6 εδ. 3
Όρκος 13§5, 33§2, 59
Ορκωτά δικαστήρια 97
Ορυχεία 18§1

-II-

Παιδεία, δωρεάν 16§4 εδ. 1
εκπαίδευση ανώτατη 16§5
εκπαίδευση ανώτερη 16§7
εκπαιδευτήρια ιδιωτικά 16§8
ελευθερία ακαδημαϊκή 16§1 εδ. 2
Ελλήνων εργαζομένων εκτός επικρατείας 108
ιδρύματα 16§5 εδ. 1
ανώτατα εκπαιδευτικά 16§§5 και 6
καθηγητές 16§6, 56§2, 112§3
δικαστικοί λειτουργοί 89§2
σύλλογοι φοιτητικοί 16§5
Παιδική ηλικία, προστασία 21§1
Παραδοσιακή περιοχή, προστασία 24§6 εδ. 1
Παραμεθόριες περιοχές 106
Παράσημο, απονομή (46§2)
Παρεμβάσεις βιοϊατρικές 5§5

- Προστασία έννομη 20
Πατριαρχείο 18§8, 105
Πατριαρχικός Τόμος 3§1 εδ. 3
Πεποιθήσεις θρησκευτικές 5§2 εδ. 1, 13§§1 και 4
 πολιτικές 5§2 εδ. 1
Περιβάλλον, αναδιάρθρωση χωροταξική 24§2
 αρχή αειφορίας 24§1 εδ. 2
 δασική έκταση 24§1, ερμ. δήλ.
 δασικό οικοσύστημα 24 ερμ. δήλ.
 δασολόγιο 24§1
 δάσος (βλ. σχετικό λήμμα)
 κτηματολόγιο εθνικό 24§2 εδ. β'
 περιοχή οικιστική 24§§3, 4 και 5
 παραδοσιακή 24§6
 προστασία 24§1
Περίθαλψη απόρων 21§3
Περιοχή-ές (βλ. και Ιδιοκτησία)
 αστική 18§7
 νησιωτικές 101§4
 οικιστική 24§§3, 4, και 5, 117§6
 ορεινές 101§4
 παραδοσιακές, μνημεία 24§6
Περιφέρειες εκλογικές 54§§1 και 2, 56§3 εδ. 1
Περιφερειακή ανάπτυξη, προώθηση - 106§1 εδ. 2
Πληθυσμός νόμιμος 54§2

Πληροφόρηση, δικαίωμα 5Α§1
περιορισμοί 5Α§1

Πληροφορία-ες, αίτημα παροχής 10§3 εδ. 1
προθεσμία, πάροδος άπρακτη 10§3 εδ. 2
κοινωνία της πληροφορίας 5Α§2
δικαίωμα συμμετοχής 5Α§2 εδ. 1
εγγυήσεις 5Α§2 εδ. 2, 9, 9Α, 19

Πλοία, υπό ελληνική σημαία 107§§1 και 2

Ποινή θανατική 7§3 εδ. 2
μετατροπή, μετριασμός, χάρη 47§1
χωρίς νόμο 7

Πόλεμος 18§3, 21§2, 22§4, 30§4, 36§1, 48§§1 και 4, 53§3

Πολεοδόμηση 24§§2 και 3

Πολιτική δημογραφική 21§5

Πολιορκία, κατάσταση - 48, 72§1 εδ. 1

Πολιτεία 2§1, 13§3, 25§2, 52 εδ. 1

Πολίτευμα 1§§1, 2
διάταξη μη αναθεωρητέα 110§1
όρκος βουλευτών 59§1 εδ. 2
πολιτικά κόμματα 29§1
Πρόεδρος της Δημοκρατίας 30§1 εδ. 1

Πολύτεκνη οικογένεια, προστασία 21§2

Πράξη νομοθετικού περιεχομένου 44§1, 48§5
Συντακτική 97§2, 111§§2 και 4, 112§3

Προγράμματα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης 79§8
Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία 1§1
Προεδρία Δημοκρατίας, προσωπικό 35§2 εδ. ε', 103§5
Πρόεδρος της Βουλής, βλ. Βουλή
Πρόεδρος της Δημοκρατίας (ΠτΔ) (30-50)
αδυναμία οριστική άσκησης καθηκόντων 32§1 εδ. 2, 34
αμνηστία 47§§3 και 4
αναπλήρωση 34, 38 ερμ. δήλ.
αρμοδιότητες 50 (35-48)
Βουλή,
βουλευτική περίοδος 40§§1 και 2
διάλυση 41
εργασίες, αναστολή 40§3
τακτική σύνοδος 40§1
δημοψήφισμα 35§3, 44§2
κρίσιμα εθνικά θέματα 44§2 εδ. α'
νομοσχέδια ψηφισμένα 44§2 εδ. β'
διάγγελμα 44§3
διάταγμα,
κανονιστικό 43§§2 και 4
εκτελεστικό 43§1
διεθνής εκπροσώπηση Κράτους 36§1
δημόσιοι υπάλληλοι, διορισμός- παύση 46§1
εκλογή 30§1, 32

Ένοπλες Δυνάμεις, αρχηγός 45
 εντολές διερευνητικές 37§§2 - 4 ερμ. δήλ.
 επανεκλογή 30§5
 ευθύνη 49
 κατάσταση πολιορκίας 48
 κατηγορία κατά - 49
 Κυβέρνηση,
 απαλλαγή από καθήκοντα 38§1
 διάλυση Βουλής 41
 διορισμός 37
 νόμος, έκδοση- δημοσίευση 42§1
 νόμος πλαίσιο 43§§4 και 5
 νομοσχέδιο, αναπομπή 42
 όρκος 33§2
 παραίτηση 32§1 εδ. 2 και
 ερμ. δήλ., 34§1
 παραπομπή σε δίκη 49
 παράσημα, απονομή 46§2
 πράξεις νομοθετικού περιεχομένου 44§1
 πράξεις ΠτΔ, προσυπογραφή Υπουργού 35
 προσόντα εκλογιμότητας 31
 Πρωθυπουργός,
 αδυναμία άσκησης καθηκόντων 38
 αναπλήρωση προσωρινή 38§2 εδ. 6
 διορισμός 37

- ουθμιστής Πολιτεύματος 30§1
- συνθήκες, συνομολόγηση 36
- χάρης, απονομή 47§§1 και 2
- χορηγία 33§3
- Προϊόν λόγου και τέχνης 15§2
- Προσβολή δια του τύπου θρησκείας 14§3 εδ. α'
 - προσώπου Προέδρου της
 - Δημοκρατίας 14 §3 εδ. 6
- Προσωπικά δεδομένα 9Α
 - αρχή ανεξάρτητη 9Α εδ. 2, 19§2, 101Α
 - μέσα αποδεικτικά, χρήση 19§3
- Προσωπικότητα, ελεύθερη ανάπτυξη (5§1)
- Προϋπολογισμός, αναγραφή εσόδων, εξόδων στον ετήσιο
 - 79§2
 - Βουλής και Κράτους 72§1 εδ. 2
 - εγγραφές στον - του Κράτους 80§1
 - έγκριση 64§2 εδ. 2, 79§1 εδ. α'
 - επιβάρυνση 75§1 εδ. 1
 - κατάθεση 79§3
 - παράταση ισχύος 79§5
 - προτάσεις τροποποίησης επιμέρους κονδυλίων
 - 79§1 εδ. β' και γ'
 - προσχέδιο 79§3
 - σύνταξη - διετούς χρήσης 79§6
 - ψήφιση - εσόδων, εξόδων του Κράτους 79§§1, 3 και 5

Προφυλάκιση 6§§1 και 4 (7§4)
Πρωθυπουργός, αδυναμία άσκησης καθηκόντων 38§2
 αναπλήρωση προσωρινή 38§2, 81§5
 αρμοδιότητες (82§2)
 διάγγελμα, προσυπογραφή 44§3
 διάταγμα διορισμού 35§2
 διορισμός 37§§1 και 2, 38§2
 διορισμός Υπουργικού Συμβουλίου 81§1
 παραίτηση 38§2
 συγκρότηση Κυβέρνησης 81§1
Πρωτοβουλία ιδιωτική οικονομική 106§2
Προσηλυτισμός 13§2 εδ. 3

-Ρ-

Ραδιοφωνία 15, βλ. και μέσα ενημέρωσης

-Σ-

Στρατιωτικοί 29§3, 56§§1, 3 και 4
Στρατός ξένος, βλ. Δύναμη ξένη στρατιωτική
Στρατοδικείο 96§4 εδ. 1
Σύλλογοι φοιτητικοί 16§5
Σύμβαση διεθνής, ισχύς 28
Συμβολαιογράφοι 92§§4 και 5

- Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού 108§2
- Συμβούλιο-α (90, 91, 92§§1 και 3)
- διοικητικά, ασυμβίβαστο βουλευτή 57§1
 - συμμετοχή δικ. λειτουργών 89
- της Επικρατείας, βλ. Δικαστήρια
- Νομικό του Κράτους, βλ. Νομικό Συμβούλιο του Κράτους
- υπηρεσιακά 103§4
- Υπουργικό 35§2, 41§3, 44§§1 και 2, 48§2, 53§1 εδ. 2, 81§§1 εδ. 1, 2 και 3, 90§5, 120§1
- χαρίτων 47§1
- Συναθροίσεις δημόσιες υπαίθριες 11§2
- Συναλλαγματική θέση της Χώρας, εξασφάλιση 78§5
- Σύνδεσμοι ΟΤΑ αναγκαστικοί/εκούσιοι 102§3
- Συνεδριάσεις της Βουλής, βλ. Βουλή των δικαστηρίων, βλ. Δικαστήρια
- Συνεταιρισμός 12
- αναγκαστικός 12§§4 και 5
 - αστικός 12§4
 - γεωργικός 12§4
 - δικαίωμα - 12§1
 - σωματείο 12§§2 και 3
- Συνήγορος του πολίτη 101Α, 103§9

Συνθήκη-ες 28§§2 και 3, 36

Σύνοδος Ιερά 3§1 εδ. 3

Σύνταγμα 1§3, 5§1

αναθεώρηση 110

αναστολή διατάξεων - 48§1

πράξεις συντακτικές 111, 112§3

σεβασμός προς - 120

τήρηση - 120§4

ψηφίσματα 111, 113

Συντακτικές πράξεις, βλ. Πράξη συντακτική

Σύνταξη, απονομή 73§2, 78§4, 80§1

Ελεγκτικό Συνέδριο 98§1

Σύστημα εκλογικό 54

Σώμα-τα ασφαλείας, απαγόρευση απεργίας 23§2 εδ. 2

απαγόρευση εκδηλώσεων υπέρ πολιτικών
κομμάτων 29§3

υπηρεσιακή κατάσταση, τροπολογία 73§4

δικαστικό των Ενόπλων Δυνάμεων 96§5

Σωματείο αθλητικό 16§9

μη κερδοσκοπικό 12

-Τ-

Τάξη δημόσια 13§2, 18§3
Ταυτότητα γενετική 5§5
Τέχνη 16§1
Τηλεόραση 15, βλ. και μέσα ενημέρωσης
Τιμή του ανθρώπου, προστασία 5§2
Τίτλοι διάκρισης, ευγένειας 4§7
Τόμος Πατριαρχικός 3§1 εδ. 3
Τροπολογία, βλ. Νομοσχέδιο
Τύπος, βλ. και μέσα ενημέρωσης
 αστική ποινική ευθύνη 14§7
 ελευθερία 14
 επανόρθωση διά - 14§5

-Υ-

Υγεία, ασθενών 5 ερμ. δήλ.
 βλάβη 7§2
 δημόσια 5 ερμ. δήλ. 18§3, 21§3
 προστασία 5§5, 21§3
Ύδατα ιαματικά, ρέοντα, υπόγεια 18§1
Υπάλληλοι Βουλής, βλ. Βουλή
 γραμματείας δικαστηρίων 92§§1 και 2
 δημόσιοι 103-104

Υπάλληλοι δημόσιοι, αποδοχές, πρόσθετες απολαβές 104§2
αρχή ανεξάρτητη, έλεγχος πρόσληψης 103§7
δίκη 104§3
διορισμός 46§1, 103§§1 και 2
διορισμός σε δεύτερη θέση 104§1 εδ. 1
εκδηλώσεις υπέρ/κατά πολιτικών
κομμάτων 29§3
ευθύνη για ζημία στο Κράτος 98§1 εδ. ζ'
κωλύματα εκλογιμότητας 56
μονιμότητα 103§§4 και 5
περιορισμοί δικαιώματος απεργίας 23§2
πρόσληψη - επιλογή 103§7
Συμβούλιο Επικρατείας 103§4
σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου
103§§2, 3 και 8
δημόσιων επιχειρήσεων, βλ. υπάλληλοι δημόσιοι
δικαστικοί 92§3
εισαγγελιών μόνιμοι 92§1
τοπικής αυτοδιοίκησης, μονιμότητα 103§4,
βλ. υπάλληλοι δημόσιοι
Υποθηκοφύλακες 92§4
Υπουργικό Συμβούλιο, αντιπρόεδρος 81§1
διάταγμα 41§3, 44§1, 53§1, 79§5
κυβέρνηση 81§1
πράξεις νομοθετικού περιεχομένου 44§1

συλλογική ευθύνη για πράξεις της κυβέρνησης 85
Υπουργός-οί αναπληρωτής 81§1
 προσωρινός Πρωθυπουργού 81§5
 αναστολή επαγγελματικής δραστηριότητας 81§3
 αντιπρόεδρος Υπ. Σ. 81§1 εδ. 3
 αρμοδιότητες 83§2
 ασυμβίβαστα 81§4
 γραφείο, υπάλληλοι 103§5
 Δικαιοσύνης 47§1, 91§§1 και 3
 δικαίωμα λόγου 66§2
 διορισμός 37§1
 ευθύνη (35§1 εδ. 1), 85, 86
 απαλλαγή από - 85 εδ. 2
 νόμος περί -72§1 εδ. 1, 85 εδ. 1, 86§§1 και 2
 συλλογική (85 εδ. 1)
 κατηγορία κατά - 86
 Οικονομικών 73§§2 και 5, 75§3, 79§3
 παρουσία σε κοινοβουλευτικές επιτροπές 66§3
 προσόντα 81§2
 προσυπογραφή πράξεων Προέδρου Δημοκρατίας 35
 χάρη 47§2
 χωρίς χαρτοφυλάκιο 83§1
 ψηφοφορία προτάσεων εμπιστοσύνης, δυσπιστίας
 84§7
Υπόγεια ύδατα 18§1

Υπόγειος πλούτος 18§1

Υποθέσεις τοπικές, διοίκηση 102§1 εδ. 1

Υφυπουργός, αναστολή επαγγελματιζών δραστηριοτήτων
81§3

αρμοδιότητες 83§2

ασυμβίβαστο 81§2

γραφείο, υπάλληλοι - 103§5

δικαίωμα λόγου 66§2

διορισμός 37§1

ευθύνη 86

Υφυπουργός, παρουσία στις κοινοβουλευτικές επιτροπές
και Βουλή 66§3

προσόντα διορισμού 81§2

συλλογική ευθύνη κυβέρνησης 85

υπηρεσιακοί μόνιμοι 81§1 εδ. 4

ψηφοφορία προτάσεων εμπιστοσύνης - δυσπιστίας
84§7

-Φ-

Φοίτηση υποχρεωτική 16§3, 112§4, βλ. επίσης Παιδεία

Φορολογία 78§§1 - 4

Φόρος 76§7, 78

ειδικός 73§5

είσπραξη 78§§1 και 3
κατανάλωσης 78§3
τοπικός 73§5
υπέρ ΟΤΑ 102§5 εδ. 2
Φύλακες μεταγραφών 92§§4 και 5
υποθηκών αποχώρηση 92§4 εδ. 1
Φυλάκιση 5§3, 6§§1 και 2 εδ. 2
Φωνογραφία 15§1

-X-

Χάρη (47§§1 και 2)
Χάρτης Καταστατικός 3§1 εδ. 3, 105§3
Χορήγηση εγγράφων 10§3
 προθεσμία 10§3
 υποχρέωση απάντησης 10§3 εδ. 1
Χορηγία, εγγραφή στον προϋπολογισμό 80§1
 Πρόεδρος Δημοκρατίας 33§3
Χρηστά ήθη, βλ. Ήθη
Χρηματοδότηση, εφημερίδων και περιοδικών 14§9
Χώρα, ακεραιότητα, υπεράσπιση 33§2 εδ. 2
 άμυνα 22§3 εδ. 2
 διεθνείς σχέσεις 78§5
 εγκατάσταση ελεύθερη 5§4 εδ. 1

600

Σ

ζωή οικονομική και πολιτική, συμμετοχή 5§1
θέση συναλλαγματική, εξασφάλιση 78§5
χωροταξική αναδιάρθρωση 24§2
Χώρος αρχαιολογικός 18§1
κοινόχρηστος, δημιουργία 24§5
κοινοφελούς χρήσεως και σκοπού 24§3
οικοδομήσιμος 24§4

-Ψ-

Ψήφιση νόμου, βλ. Νομοσχέδιο
Ψήφισμα 97§2 εδ. 1, 111§2 εδ. 1, 113 εδ. 1 και 2
Ψηφοφορία άμεση 51§3 εδ. 1
καθολική, μυστική 51§3 εδ. 1, 102§2 εδ. 2
ονομαστική 32§1
πρόταση δυσπιστίας 84§5
ψηφός επιστολική 51§4
Ψυχολογική βία, βλ. Βία

-Ω-

Ωφέλεια δημόσια 17§§2, 6 και 7, 117§4

κοινή 12§5

έργο - 17§6

έργο προφανούς - 17§7

οργανισμός - 17§7

602

Σημειώσεις

Σ

Σ

603

Σημειώσεις

604

Σημειώσεις

Σ